

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Kongelige
Rescripter, Resolutioner
og
Collegialbreve

for
Danmark og Norge,

udtogsviis udgivne
i
chronologisk Orden
ved
Laurids Fogtman.

V. Deel.
I. Bind. 1746 — 1754.

Kjøbenhavn 1787.
Trykt paa Gyldendals Forlag.

Kongelige Rescripter, Resolu- tioner og Collegialbreve.

1746.

Rescr. (til Biskopperne), ang. Konge Christjan den Sjettes Død, samt hvorledes herester skal bedes for Kongen og det Kongelige Huus (a) 20.

8 Aug.

Rescr. (til Biskop Bøvdike i Viborg), ang. at han, uden Nogens Indsigelse, Hinder eller Forsang og Paastand, maae selv disponere og raade over de ham pro officio tillagde Tiender, og dem bortkæste enten ved Auction eller underhaanden, til hvem han selv anseer det tjenligst, hvad enten han er Sædegaards, Eier eller ikke. (Saasom hverken ved Loven eller nogen andensteds forbødes, at jo de, som med slige Tiender ere aflagde, samme paa Livstid maae bortkæste og afstaae til hvem dem godt synes; men en Proprietair dog, efter Biskopens Andragende, var ham deri hinderlig, under Paastand af Lovens 5 — 3 — 26.) 12 Aug.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopen i Viborg), ang. at Indvaanerne i Viborg maae i Penz 12 Aug.

(a) See Rescr. 23 April 1772 og der Paaberaabte.

V. Deel. I Bind.

K

12 Aug. i Penge svare deres Tiende til Sønder- og Nørre-Sogns Kirker, men skulle derimod hjælpe dem i store Brøstfældigheder.

Gr. Stiftbefal. og Biskopen have indberettet, at, siden Rescr. af 15 Febr. 1743, ere nu Indvaanerne indkomne med nye Ansøgning; og foreskillet, at det var tjenligst, Kirkens Korntiende blev fastsat til Penge, som efter Auctionerne i de 3 sidste Aar formenes ei at kunne fastsættes høiere end 80 Rdlr.

Supplicanterne maae være befriede for Tiendernes Vælse in Natura til forskrevne Kirker, imod at 1) de, som bruge Aving af saadanne Jorder paa Marken, der ikke ved Kongelig Rescript ere frietagne fra at svare Tiende, skulle til hver af benævnte Kirker betale aarlig 70 Rdlr., som skal lignes paa alle disse efter Proportion af enhvers brugende Jorder og deres Afgrødes Vidtløstighed og Størrelse; samt 2) at hver af begge Kirker skal som en Kirkeskat nyde aarlig 10 Rdlr., der skal svares af de Sognet tilhørende Beboere, hvilke ingen Aving bruge, efter den aarlige Taxation, som derover af Taxeerborgere under Magistratens Direction og i Kirkeværgernes Overværelse skal forfattes, efter Rescr. af 15 Febr. 1743. Magistraten skal foranstalte Pengene af Aolsmændene indbrøve, om ei paa anden Maade, da ved Udpantning, ligesom det med Kirkeskatten forholder, saa at Pengene besørget indbragt, og hvert Aar til en vis Tid i en samlet Summa til enhver Kirkes Børge erlagt. Derimod skal Borgereskabet, efter deres eget i Memorial af 4 Octobr. 1742 gjorte Tilbud, være forpligter til, i Fald Kirkerne ved en eller anden extraordinaire Hændelse, af Storm og Uveir, maatte paakomme saa store Brøstfældigheder, at de ei af deres aarlige Indkomster selv kunne bestride deres vedbørlige Istandsættelse, foruden ommeldte Tiendepenges rigtige Erlæggelse, at sammenkyde saadan en Summa, som, til slig Udgiwt at bestride, kunde udfordres.

Rescr.

Rescr. (til Stiftsbefalingsmanden over Aggershuus-
Stift), ang. at intet Gøe, som fra Holland og Ostfris-
land, eller Steder, hvor Uvægsygen har været eller
endnu grasserer, skulde overkomme, maae i Stiftet ud-
løffes, eller af Undersaatterne modtages, 26. (b).

19 Aug.

Rescr. (til Amtmanden over Ringsted = Amt), 19 Aug.
ang. ei alene at tilholde Vedkommende, at Ring-
sted = Store = Steenbroe vorder holdet i forsvarlig Stand,
men endog at foranstalte, at de øvrige Landeveie i Amt-
tet vorde istandsatte; til hvilken Ende han haver at for-
fatte en Repartition og Inddeling over Veiene, som
billigt kan være, og saaledes indrettet, at eet Gods ei
vorder bebyrdet med flere Veie at reparere end det an-
det, men at en Liighed derudi over hele Amtet træffes,
hvilken Repartition han derefter haver at communicere
Vedkommende til Efterretning om de Veiparter, som
dem kan tilkomme at istandsætte og vedligeholde (c).
(Saasom nogle af Proprietairerne formeente sig ved Veidelin-
gen af 1739 at ville formeget bevares, og bade, at en æl-
dre Veideling maatte følges).

Rescr. (til Biskopen over Sjellands = Stift), 19 Aug.
ang. at Auctioner hos de Geistlige, lige saa-
vel i levende Live som efter de afdøde Geistlige, af in-
gen anden end af Herredsprovsten og vedkommende
Geistlige skal forvaltes. (Paa Biskopens Foreskilling).

Rescr. (til Oberstlieutenanterne ved Grenadeer corp,
set og Livgarden til Gods), og nærmere Anordning i
Henseende til den dem i Norge tilladte Hverving (d).

24 Aug.

A 2

Rescr.

(b) See Rescr. 30 Sept. 1746, og 2 Aug. 1748.

(c) See noie Rescr. 2 Nov. og 9 Decbr. 1778, samt 1
Maii 1779.

(d) See Rescr. 12 Novbr. 1749.

26 Aug.

Rescr. (til Stiftbefalingsm. og Biskopen over Ribe=Stift, samt til de øvrige Stiftbefalingsmænd i Danmark, Stiftbefal. tillige at communicere det Amtmændene), ang. at Sognefolkene skal være forpligtede, de behøvende Pligtsfolk til Kirker=nes og Kirkegaardsdigernes Reparation at anskaffe; dog maae sligt Pligts=Arbeide ikke paalægges Sognefolkene i deres Sæde= eller Høste=Tid, men paa de for dem beqvemste Tider (e). (Saasom adskillige Proprietairer fandtes uwillige til at lade deres Bønder forrette det behøvende Pligts=Arbeide ved deres Sognefiskers Reparation; da dog a) saadant paa nogle Steder skal være brugelig, b) det er til Alles og Enhvers Nytte, som intendere at holde Kirkerne i forvarlig Stand efter Loven, og c) Kongen finder det billigt, at Vedkommende i slige Tilfælde bør nyde fornøden Assistance).

26 Aug.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Lollands=Stift), ang. at seie den Anstalt, at det saavel i Nakskov som udi de øvrige Kjøbstæder i Lolland og Falster vorder saaledes reguleret, at Indquarterings=Hjelpeskatten bliver lignet, Halvdelen paa den borgerlige Næring, og den anden halve Deel paa Byens Grundtært.

(I Anledning af at Borgemeesteren i Nakskov, tillige med Byens 12 Mænd, paa Byens og Borgerskabs Vegne have a) foredraget, at, endskjønt de paa Fundament af Lovens Pag. 440. Art. 2 og 3 har, ligesom forhen og i andre Kjøbstæder brugelig er, lignet Byens almindelige Udgifter (hvor under den saa kaldede Indquarterings=Hjelpeskatt, som til nogle Sjællandske Kjøbstæder med rede Pengæ skal betales, er beregnet) Halvdelen paa den borgerlige Næring og Brug, Lodigmarks=Taxten kaldet, og den anden halve Deel paa Byens Grundtært, saa skal dog adskillige Kongel. Betiente, samt privilegerede Personer og flere formene sig befriede fra Indquarterings=Hjelpeskatten, hvortil de skal tage Anledning af Rescr. dat. 29 Junii 1718; og b) foreslitt, 1) at om alle de i ovenmeldte Rescript navngivne Personer skulde være befriede for Indquarterings= Afgift, ligesom for virkelig Indquartering, eller Personerne i deres Huse, kunde i Nakskov, hvor slig Befrielse aldrig tilforn skal have været paastaact, imod 30 Familier, som beboe de bedste og fornemste Gaarde og Grunde, blive befriede, hvilket vilde geraade til de Øvriges, særdeles Sattige af

(e) Cfr. Rescr. 3 og 24 Aug. 1753.

26 Aug.

af den borgerlig Næring, deres Ruin; 2) at foremeldte Rescript, naar det taler om Indquarteringsmaaden i Kjøbstadene, synes tydelig at forstaae virkelig Indquarterings Bestielse for Personer i Husene, men ikke for deres Indquarterings-Contingenter, hvilket de formene at bør være en Lidelse for Alle, og derfor herom have udbædet Resolution, til at forekomme saadan Rescripts Misforstaaelse: — Da af Stiftamtmandens Erklæring er fornømmen, at det kunde være til Byernes almindelige Nytte, at bemeldte Indquarterings Hjelpekort maatte lignede Halvdelen paa den borgerlige Næring, og den anden halve Deel paa Byens Grundtært).

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Beraen), ana. at 2 Sept.
de Provisores, som ved det bergenske Artillerie-Compagnie ere eller vorde antagne, skal, saaledes som det ved Rescr. af 3 Decbr. 1717 er bleven anordnet, have Frihed at ernære sig af deres Haandværk, dog uden Svendes og Drenges Hjelp, ligesom andre Militaire er forundt (f). (Saasom de ellers bad om deres Dimission, og de paa andre Conditioner ei kunde erholdes).

Rescr. (til Chefs for Regimenterne), ang. Of- 7 Sept.
ficerernes Reise-Tilladelse (g) og Straf, om de udeblive over Tiden.

Gr. Til Rettelse for Officererne, som i deres Anliggender have nødig nogensteds, dog ikke uden for Grendserne af Danmark og de tydske Provincer, paa nogen Tid at reise, concedes,

At Chefen fra nu af maane have den Frihed, at meddele alle under det ham anfortroede Regiment staaende, hans Commando undergivne Officerer og Betjente den til saadan deres forehavende nødvendige Reise fornødne Tilladelse, uden først hver Gang, som hidtil er skeet, derover Kongelig special Permission at udbede. Derimod haves til ham den Tillid, at han hverken lader Noget reise fra sin Post uden Nødvendighed, ei heller giver flere Officerer Reise-Permission, end at jo den

A 3

Kon-

(f) See Rescr. 1 Febr. 1765.

(g) See Skriv. 5 Nov. 1763, S. 7, og 10 Decbr. e. a., samt Nr. 12 Junii 1784.

7 Sept.

Kongelige Tjeneste i alle forekommende Begivenheder af de Tilstedeblivende fuldkommen forsvaerlig kan bestrides og forrettes, saafremt han ikke vil vente, selv derfor at vordes anseet. Og haver han hver Gang (h), naar han meddeler saadan Reise-Permission, derhos til Rrigscancelliet tilforladelig at indberette, naar, hvorhen, og paa hvor lang Tid samme er tilstaaet, hvad Dag den Reisende har tiltraad sin Reise, og endelig, ved hans Tilbagekomst, hvilken Dag han har indfunden sig ved sin Post; allerhelst Kongen derover stricte vil have holdt, at, saafremt Noget bliver ude over den ham tilstaaede Tid, uden først dertil at have søgt og erhholdet Prolongation, med ham da udeblivelig vorder forholdet efter Ordren af 14 Novbr. 1740. — Men, ang. de Officere, som ville reise til fremmede Steder, eller og paa deres Reise indenlands kunde betræde et fremmed Territorium (det fyrstelig-Holsteinske uberegnet (i)), er funden for godt, at for samme altid først skal udbedes Kongens (k) speciale Permission; hvilket og bør observeres, saavidt Chesens egen Person eller den i hans Fraværelse høistcommanderende Officere angaaer, saaledes, at hverken Chesen eller den i hans Fraværelse høistcommanderende maae have Frihed, uden for den Province eller Omkreds, hvori det ham anbetroede Regiment er forlagt, det være i eller uden de Kongelige Riger og Lande, en Reise at antræde, sørend dertil Kongelig special Ordre er erhholdet.

9 Sept.

Rescr. (til Stiftbefalingsm. og Biskopen over Viborg-Stift), ang. uwillige Proprietairers Ansættelse til de Fattige, samt det Ansattes Erlægelse og Inddrivelse.

Gr.

(h) See Skriv. 10 Decbr. 1763.

(i) See Nat. 20 Decbr. 1773.

(k) See Skr. 5 Novbr. 1763, s. 1.

9 Sept.

Gr. Stifamt. og Biskopen have andraget, at deres Kæmænd i Embedet, i Anledning af en fra de Fattiges Inspecturer der i Stiftet til dem indkomne skriftlige Bøvløring over visse Proprietairer, som ikke har villet erklære sig for noget Bist til de Fattige aarligen at contribuere, har i Folge af Kæser, under 5 Martii 1734. §. 7, som befaler, at deslige Proprietairer skulle af Stiftbefalingsmanden og Biskopen sættes for hvad de skulle betale, være beføiet at ansætte de Uvillige for 1 Skilling a Ed. Hartkorn af deres eiende Bøndergods, saa og af hver Herregaard 2 Rdlr., og den Ufri 1 Rdlr.; men, endskjønt denne Taxation har været saa taalelig og modereret, skal dog Udvillige have vegret sig at betale de for deres eiende Hartkorn ansatte Penge, hvorudover de Fattiges Væsen paa saadanne Steder er geraaden i Urigtighed, og maae bestrykes, at Andre, som hidindtil har vist sig villige, uden Tvang at betænke de Fattige med noget Bist aarligen, deraf skal tage ondt Exempel, saa dette kristelige Verk derover maatte komme i Decadance: hvorfra Stifamt. og Bisk. indskille til Resolution, hvormeget Proprietairer, som efter Forordn. af 24 Sept. 1708. S. 5. 8. og 13. ere pligtige at give til de Fattige noget Raisonabelt, men ei i Mindelighed vil finde sig derudi, bør ansættes for; om det maae blive ved benævnte Taxation, hvad heller de eie saadant Gods uden eller med Gjeld; desliaeste, om ikke det, som i saa Maader svares, skal betales i det Sogit og Herred, hvor Godset og Gaarden ere beliggende, hvad heller Eierne selv sammesteds ere besiddende eller ikke; saa og, i Fald af udeblivende Betaling i rette Tid maatte behøves Execution, om den da ikke burde skee hos Eieren selv, saafremt han boer i Stiftet, men dersom han boer andensteds, da hos Forpagteren, eller hvo som er betroet Oppebørselen af Gaarden og Godset, imod Regres til Eieren, som de selv bedst finde. — Paa det saadan til de Fattige svarende Contingent kunde, saavidt mueligt, være indrettet efter Enhvers Formue, og der troligen findes de, som besidde endeel Jordegods, og dog, i Henseende til deres Gjeld, ere lidet formuende, da derimod andre, som eie lidet Jordegods, kan findes bemidlede, saa vil Kongen,

At Stifamtmanden og Biskopen efter forberørte Forordning og Rescript taxere de Proprietairer, som findes uvillige til at erklære sig for noget Bist til de Fattige aarligen at contribuere, dog at det ikke skeer efter deres besiddende Hartkorn, men efter deres Formue; og skal det, som Vedkommende saaledes blive taxeret for, efter Stifamtmandens og Biskopens Forslag, svares i det Sogit og Herred, hvor Godset og Gaarden er beliggende, eller i Mangel af Betaling strax udpantes, uden videre Lov og Dom, enten hos Proprietairerne selv,

- 9 Sept. naar de boe paa Gaardene, eller i deres Gravværelse hos deres Betsjente, som staae for Oppebørselen.
- 16 Sept. Rescr. (til Oversecretetereren i det Danske Cancellie), ang. hvilke Expeditioner fra samme Cancellie af ham skal underskrives, og hvorledes samme skal udfærdiges (l).
- 17 Sept. Rentef. Skriv. (til Stiftbefalings- og Amtmændene), (Kongel. Rescr. ang. at Proprietairer, som have Stutterie, maae aarlig lade udføre Halvdelen saa mange Hingster, som de have Hopper i deres Stutterie, uagtet Forbudet paa Hingsters Udsærsel (m).
(fol. 15 Sept.)
- 23 Sept. Bevilgning, at Odense = Klosters Priorinde maae have Rang med Stats-, og Jomfruerne med Justits = Raads Fruer (n).
- 30 Sept. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Christjansands Stift), ang. at fremmed Høe ei maae indsæres i Stiften (o).
- 30 Sept. Rescript, ang. at den Residerende Capellan i Grubbekjøbing paa Falster skal nyde alt Offer og Accidenter af Anneret, Maglebrønde, og Sognepræsten deraf alene have Tienden (p).
- 14 Oct. Rescr. (til Oversecretetereren i Søekrigscancelliet, og Notits til Kjøbenhavns Magistrat), ang. Holmens Folkes Friheder, i Hens. til borgerlig Næring.

Gr.

(l) See Rescr. 14 Febr. 1766.

(m) See Plac. 1 Febr. 1763. og Anordn. 27 Maii 1785.

(n) Schous Udtog af Forordn. IV. 7.

(o) Ligesom Rescr. 19 Aug. 1746; ophævet ved Rescr. 6 Decbr. 1748.

(p) Wandalls Geistlige Anordninger II. 23.

14 Oct.

Gr. I blandt de efter Rescr. under 22 April 1746 af Ober-
Equipage-Mesteren ved Holmen udgivne Attester er befunden
En, som lyder paa de Sorter Vare, Ijenframmerne og Gjort-
lerne efter de dem forundte Laugs-Artikle ere berettigede til
at forfærdige og sælge, og en anden lyder paa at holde Bertsh-
huus med Al, Brandevin, Tobak og Brød, hvilket ei er con-
form med Forordn. af 2 Maii 1685 og 18 April 1690. Si-
den Holmens Haandværksfolk ere ved Rescr. af 12 Decbr. 1738
bevilgede at nyde alle de Privilegier og Friheder, som Matro-
ser eller Militaire til Lands have; og det vilde foraarstaae ide-
lige Klageaale af Borgerfabet, om Holmens Haandværksfolk,
som have deres aarlige Sold at leve af, og derforuden ere
benaadede med forfærdne Friheder, endda blev bevilget, erten
at handle med Vare imod Laugs-Artiklene, eller bruge Plap-
perie og Bertshuushold, som den eneeste Næring det gemene
Borgerfabet med Husfrue og Børn have til deres Underhold-
ning: saa befales,

At det uden nogen Forøgelse eller videre Extension skal
forblive ved de Holmens Folk i Forordn. af 2 Maii
1685 og Rescr. 12 Decbr. 1738, samt den om borger-
lig Næring, hvorvidt den de Militaire kan tillades,
udgangne Forordn. af 10 Martii 1725 forundte Frihe-
der (q).

Rescr. (til Geheime-Raad Holstein, som Vice 28 Oct.
tron for Kjøbenhavns Universitet, at give det
Juridiske Facultet Gjenpart), ang. hvorledes *Exa-
mina Juridica* ved samme Universitet skal ans-
stilles (r).

Gr. I Forordn. af 10 Febr. 1736 er befalet, hvorledes
dermed skal forholdes; men, som en Examen ikke saa meget
holdes for dens Skyld, der bliver examineret, som til den
Ende, at Publicum kan være overbevist, at den, som exami-
neres, er saaledes beskaffen, som han i de ham efter ovenbe-
meldte Forordning givne Testimoniis er beskrevet: saa tilfjen-
degiver Kongen hermed. Sin yderste Villie, anl. hvorledes
Examina Juridica her ved Universitetet med de unge Mennesker,
som her have studeret, og ville søge i Kongelig Tjeneste at
blive employerede, skal anstilles.

A 5

Jno

(q) See Artikulsbr. 29 Julii 1756, 667, Forordn. 26
Decbr. 1770, S. S. 1:4., Rescr. 18 Martii og Prom.
9 Julii 1785.

(r) See Rescr. 4 Junii 1777 og 17 Decbr. 1784, cfr.
Fund. 29 Jan. 1782, S. 2.

28 Oct.

§. 1.

Ingen skal til Examen antages, medmindre Professorer Juris ere forsikrede, at han forud har erhvervet sig tilstrækkelig Kundskab i de Videnskaber, udi hvilke han begierer at blive examineret; hvorfors Examinandi bør forud slittig høre de Collegia, som af Professorerne holdes, og henhøre til det Studium, som enhver lægger sig efter; og Docentes derforuden bruge den Maade, at de deres Lectiones til visse Timer med deres Collegianter igjentage, saasom Enhver, der agter at underkaste sig Examen, sine Studia tilforn under nogle af Professorernes Opsyn ordentlig bør have tracteret. De holdende

§. 2.

Examina skal, i Henscende til de foretagende Materier, saaledes indrettes, at, naar et Subjectum er fundet at applicere sig paa de Ting, som vedkomme enten Justits- eller andre til Staten eller Politien henhørende Embeder, da skal fornemmelig in examine de Videnskaber behandles, som de sig derudi kunde føre til Brug og

§. 3.

Nytte. De, som tænke at gjøre Ansøgning om Justitsbetjener, skal fornemmelig in Jure Naturæ, in Jure patrio Danico vel Norvagico, nogensledes in Jure Civili Romano - Germanico, in processu judiciario, in Jurisprudentia Criminali & Militari, og i det mindste in Jure publico universali examineres; da derimod, naar En vil søge et til Staten eller Politien henhørende Embede, skal der in Examine meest paa følgende, nemlig Jus naturæ & gentium, Politicum, Jus Publicum universale & particulare, Notitiam statuum & rerum publicarum Europæ, og alene Jus patrium, cum levi tinctura juris Romano-Germanicum & Processus judiciarius, reflecteres; men, saastremt Subjecta maatte være af de Tydske Provintser, da skal de fornemmelig in Examine gjøre Rede for deres Kundskab in Jure patrio, in Jure Justiniano, og in Jure Canonico. Og skal Docentes i deres Forklaring af Legibus & Ordinationi-

28 Oct.

tionibus Provincialibus, Jure Saxonico & Lubecensi
 altid demonstrere den imellemværende Forskjel, og hvor-
 udi de fra hinanden afølge, ligesom og Jus Feudale i
 denne Examen ei heller maae forbigaaes. — Med dem,
 som ere af Udel eller høiere Standspersoner, naar de
 sig forbemeldte Examen ville underkaste, skal saaledes,
 som i den 2den og 3die Post meldet er, efter deres Stand
 og de Betjeninger de tragte efter, in Examine forholdes:
 iligemaade maae Examina med de unge Menneſker fore-
 tages, som allerede have absolveret deres Studia, saa-
 som Kongen ikke vil, at Nogen maae tillades enten at reise
 Udenlands (s), eller nyde nogen af forommeldte Slags
 Embeder, eller nogen anden Charge, forinden han sig
 til sig Examen har indfunden, og samme sustineret.
 De, som ikke her ved Universitetet have studeret,
 og her ville søge nogen Befordring, maae ogsaa til Exa-
 men admitteres i saadanne Videnskaber, om hvilke udi
 §. §. 2 og 3 tilførn er bleven meldet. Disse Examina,
 hvorom i §. §. 4 og 5 tales, skal per modum colloqvii
 holdes i Geheime Raaderne af Conseilet, En af det
 Collegio, hvor han søger at emploieres, og de Profes-
 sors Oversværelse over de Videnskaber, som Enhver
 har lagt sig efter, og henhører til det Embede, hvorom
 han tænker at gjøre Ansøgning. Saadanne Examina
 skal anstilles enten paa Consistorio, Cancelliet, eller i
 den af Geheime Raadernes Huuse, som ved Examen
 er tilstæde (t). Naar forskrevne Examina foretages,
 maae det og tillades, i Fald Examinandi det skulde for-
 lange, ved et trykt Programma, som af en Professore
 Juris efter den Orden, som de følge paa hinanden, for-
 fattes; til saadan forestaaende Examinis Oversværelse og
 Paa-

§. 4.

§. 5.

§. 6.

§. 7.

§. 8.

(s) See Examen - Forordn. 11 Maii 1775, §. 18. og
 Kund. 29 Jan. 1782, §. 29.

(t) Forandret ved Rescr. 8 Septbr. 1769, §. 2.

28 Qa.

Paahør at invitere dem, som maatte være Elskere af Studeringer; og skal i saadan Programate, som ikke maae være trykt uden paa et Ark in Quarto, en eller anden nyttig Materie afhandles. Og, som der paa foreskrevne Maade alene saadanne Subjecta examineres, om hvis Duellighed man af deres private Flid forud er overbevist, saa maae det, for at give Publico saa meget meere Forsikring om sliq en Candidati Dygtighed og Capacitet, staae de Fornemteste af de Tilstedeværende frit for, et Par Qvæstioner ham at foreslægge. Hvad Udfald saadanne Examina faae, skal altid skriftlig forfattes, og Kongen forestilles, naar en saadan Person gjør Ansøgning om en Betjening, paa det at hans Duellighed kan blive bekjendt, og derpaa reflecteres.

§. 9.

§. 10.

Da det saaledes, som oven meldt, ikke er Nogen tilladt at reise Udenlands, forinden han Examen her har sustineret, saa haver Examinatores, ligesom de befinde det til hans Gavn og Nytte at være, at foreskrive ham, hvorhen og hvorlænge han kan reise, samt hvorpaa han sig imidlertid haver at applicere, hvorom han hvert halve Aar haver at indsende sin Relation, som af Examinatoribus ved hans Tilbagekomst bør paaskjønnes, hvorledes han sin Tid, imedens han har reist Udenlands, har anvendt, hvilket Kongen ogsaa skal refereres. — Og er i Cancelliet søiet de Anstalter, at, naar Nogen maatte være beskicket til et Justitien, Staten eller Politien vedkommende Embede, hans Bestalling ham da ikke udliveres, sørend han i Cancelliet har indleveret Attest fra det Juridiske Facultet, at han er examineret og befunden beqvem til saadan Slags Embede; om hvilket og i de andre Collegier den fornødne Anstalt er søiet (u).

Rescr.

(u) Cfr. Forordn. 10 Febr. 1736. I. §. §. 9. 10.

Rescr. (til Generalpostamtet), ang. at Bristebefalingsmændene maae give Attester for de Breve, deres Embede vedkommer, ligesom for de Breve, Kongens Forretninger og Tjeneste concernerer (v). 4 Novb.

Rescr. ang. et Heste-Marked i Nyborg (x). 12 Novb.

Rescr. (til Høieste-Ret), ang. Voteringen, at Ti-ben kan spares, og Procuratorerne at besitte sig paa mueligste Korthed og Tydelighed, i hvilken Henseende §. 10, 11, 24 og 25 af Instructionen igjentages, og §. 14 udvides. (Saasom Kongen ønsker, at de mange indskævnede Sager snarest mueligt kunde afhandles) (y). 18 Novb.

Krigscanc. Skriv. (til General-Auditeuren ved Land-Etaten i Danmark), ang. at de Deserteurer, som af sig selv indfinde sig, skal forhøres, af Krigsret dømmes, og Dommen indsendes (z). 19 Novb.

Rescr. (til Chef for Regimenterne), hvorved den indførte Brug, aarlig at indsende Conduitlister, opheves, saaledes, at samme fra nu af ganske ophører (a). 23 Novb.
(Saasom Kongen er forsikret om Chefens Nidkerhed og Troskab for Tjenestens sande Befordring, og at han ved Forslage til Vacancers Besættelse eed- og pligt-mæssig vil proponere de i hver Charge, som efter Anciennetet kan tilkomme Avancement, saafremt de saadant ved Flid og Application samt god Conduite fuldkommen fortjene, men i andet Fald foreslaae de Næstfølgende, som til Befordringen er befunden beqvemest og dueligst, saa at Kongen kan forlade sig paa, at Chefen ikke blot vil see paa Anciennetet, og af den Aarsag foretrække efterladne og af slet Conduite værende Officerer andre sig

(v) See Forordn. 17 Junii 1771, §. 9, og Plac. 12 Sept. 1772.

(x) Sees i Resc. 14 April 1747, C. III.

(y) See Instr. 7 Decbr. 1771 (lovet af Hr. Assessor Schou), §. 5. 12, 13, 18, 30-32.

(z) I Rothes Rescripter I. 27.; see Forordn. 16 Novbr. 1763.

(a) Det er formodentlig igjen befalet i Aaret 1770, cfr. Skriv. 22 Decbr. 1770, VI. 1. 284.

23 Novb. sig i Ejenesten Distingverende, men meget meere lade det være hans fornemste Omsorg, at alle foresaldende Vacancer med luttet dygtige og dertil meest beqvemme Subjecta vorde besatte).

25 Novb. Rescr. (til Commissarierne ved Lovens Revision), ang. at den dem i saa Maade anbefalede Commission indtil videre skal ophøre (b); og at de til det Danske Cancellie haver at indsende alt hvad Enhver af dem i denne Materie kan have annoteret, samt den holdte Commissionsprotocol og alle andre til Lovens Revision henhørende Projecter og Subsidia, saavel som og alt hvis af de fra det Danske Cancellie udlaaente Protocoller er bleven excerperet, med Destination. (Saasom Kongen er bleven berettiget, at med denne Revision ei paa den Maade, som der ved hidindtil er bleven brugt, kan opnaaes den forønskete Endskab).

25 Novb. Rescr. (til Geheime-Conferentsraad Joh. L. Holstein), ang. hvorledes med den Danske og Norske Lovs Revision herefter skal forholdes.

Gr. Da Kongen har ophævet den til Lovens Revision anordnede Commission (c); men derhos i Henseende at de udgaaende Forordninge ere opvorne til en saadan Mængde, at de i Vidtløftighed overgaaer Loven selv, er fundet, at lade foretage en nye Revision over saavel den Danske som Norske Lov, for at faae dem til Undersaatternes Lær og Nytte forbedrede: saa er funden for godt,

At saadan Lovens Forbedring skal herefter saaledes indrettes, at Texten bliver uforandret; men at et Tillæg bliver forfattet efter Lovens Artikler, og i den samme Orden: 1) om Forandringerne, som i enhver Artikul Tid efter anden ere gjorte, og endnu af saadan Beskaffenhed blive befundne, at de fremdeles bør staae ved Magt; 2) om de nye Forordninger, om hvilke Loven ei taler, og befundes at være nyttige; og 3) om de Forbedringer eller saadanne Forandringer og Additioner, af hvilke Nyttens og Nødvendigheden tydeligen kan sees, og som

(b) See næstfølgende Rescript.

(c) See næstførestaaende Rescript.

25 Novbr.

som til Sagens Oplysning og Tydelighed paa ethvert Sted i Loven kan tjene: hvilket alt saaledes skal skee, at dermed siden de fleste Forordninger og Rescripter kunne casseres. Til dette Verk at fortsætte, skal, paa det at Scien overalt kan blive lige, bruges Een alene, hvortil Kongen Een vil udnævne (d), som for dette Arbeide noget i sin Tid efter nærmere Forestilling skal tillægges; men, som den, der skal gjøre det første Project, formodentlig vil i det mindste forlange en studeret Skriver til Hjælp, saa skal ogsaa dertil Een af Secretairene i Forslag bringes. Og, paa det at dette Verk kunde blive bragt til behørig Fuldkommenhed, vil Kongen lade indhente den forfattede, og for den største Deel fuldfærdigede Spe: Ret (e), saa og tillade, at af alle Expeditionscontoirer maae faaes de dertil behøvende, og siden Lovens Publication emanerede Rescripter; da Kongen ligeledes vil lade befale Stifamt- og Amtmændene, Biskopperne, Assessorerne i Overhofretten og i Hofretten, Landsdommerne, Laugmændene, Magistraten og Hoffogden samt Politimesteren i Kjøbenhavn, saa og nogle af de vittigste Høieste: Rets: Procuratorer at indsende Observationer, Loven og Forordningerne til Forbedring (f). Naar saadanne Efterretninger ere indhentede, og ovenbemeldt Person, som anbefales dette Arbeide, med Lovens Forbedring nogenledes er avanceret, vil Kongen lade det give til Revision af 3 a 4, som i sin Tid nævnes (g), og, saafremt de derom ei skulde kunne foreenes, skal det gives til en af Sine Geheime: Raaders Decision. Endelig, naar heele Loven paa forskrevne

Maas

(d) See Rescr. 12 Maii og Instr. 22 Sept. 1747.

(e) See Rescr. 22 April og 16 Decbr. 1746.

(f) See næstfølgende Rescript, med der Paaberaabte.

(g) See Instr. 22 Septbr. 1747, S. 9., Rescr. 21 Novbr. 1755 og 23 Jan. 1756.

25 Novb. Maade er bleven igjennemgaaet, vil Kongen med Tiden anordne en Commission af 12 og flere, om fornødent eragtes, bestaaende af Lærde, Lovkyndige, Geistlige, Landmænd, Sæfolk ic., som da skulle eftersee og examinere alting paa nye igjen, og derefter indsende deres Anmærkninger, enhver sit Metier vedkommende, til Cancelliet, hvorfra det Kongen til Approbation skal foreslilles.

25 Novb. Rescr. (til enhver af Stiftsbefalingsmændene i Danmark (h)), ang. at beordre Magistraten og Byefogderne i Stiftets Kjøbstæder samt Herreds- og Birke-Fogderne i det (de) ham anbetroede Amt (Amter), til sig at indsende hvis de i deres Embeders Forretninger og i andre Tilfælde Loven og Forordninger til Forbedring have observeret, hvilket Stiftamtmanden tilligemed hvis han selv i saa Maader til Forbedring ligeledes kan have remarqueret, til det Danske Cancellie haver at indsende. (Saaom Kongen, fordi de Kongelige Forordninger ere opvorne til en saadan Mængde, at de i Vidtløstighed overgaaer Loven selv, er betænkt paa, at lade foretage en Revision saavel over den Danske som Norske Lov, for at see dem til Underaatternes Lær og Nytte forbedrede) (i).

25 Novb. Rescr. (til Stiftsbefalingsmændene i Norge, Aggershus- Stift (k) undtaget), det samme (l), saa og ligesaa maade at tilkjendegive Laugmændene (m), at de ogsaa til Cancelliet have at indskikke, hvad de til forommeldte Lovens Forbedring kunde vide at foreslaae.

Rescr.

(h) Til flere, see næstfølgende 4 Rescripter, samt Rescr. 9 og 23 Decbr. 1746.

(i) See næstførest. Rescr., og Rescr. 8 Decbr. 1752.

(k) See næstfølgende Rescript.

(l) Dog Sorenskriverne, i Steden for Herreds- og Birke-Fogderne.

(m) See Rescr. 12 Jan. 1753.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Aggershuus, 25 Novb.
Stift), det samme, saa og desuden at tilkjendegive Over-
hofrettens Assessorer, at de ogsaa have at indskikke ic.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Island og Færø 25 Novb.
øe), ang., i Fald han kunde have samlet nogle Efterret-
ninger, der kunde tjene saavel til den Danske og Norske
som til den Islandske Lovs Forbedring, det da til Cans-
celliet at indsende.

Rescr. (til enhver af Biskopperne i Danmark og Norge 2 Dec.
ge), ang. at beordre Provsterne til sig at indsende hvis
de kan have observeret, Loven og Forordningerne til
Forbedring, samt det tilligemed hans egne Remarquer
til det Danske Cancellie at indsende (n).

Rescript, ang. hvo der i Kjøbenhavn maae 2 Dec.
holde Bærestoel eller Chaise à Porteurs (o).

Canc. Skriv. (til 1. Stiftbefalingsmændene i 3 og 10
Danmark og Norge, Aggershuus- og Christians- Dec. (q)
sands=Stifter (p) undtagne, at ogsaa give de øv-
rige Amtmænd Communication; samt 2. Grever-
ne og Friherverne i Danmark), ang. at Delin-
qventer strax i Fæstningerne (r) vorde modtagne.

Gr. Da det er fornummen, at en og anden af Comman-
danterne i Fæstningerne, naar Delingventer enten af Civile
eller Militaire Stand ere bleve hendsomte til Fæstnings-
Ar-
beide,

(n) Ellers ligesom Rescr. til Stiftbefal. i Danmark af 25
Novbr.; see Rescr. 19 Jan. 1753.

(o) Man finder ikke dette Rescript uden i Lybeckers Udtag
II. 132.

(p) See i næstfølgende Skrivelse.

(q) Til 1. den 3die og 2. den 10 Decbr.

(r) Hvilke; sees i Forordn. 29 Junii og 7 Sept. 1764 samt
Rejcr. 3 Martii 1774.

3 og 10
Dec.

beide, og til Fæstningerne ere fremsendte, ei siige Delinquenter uden foregaaende Ordre, have villet imodtage, hvorudover siige Delinquenter, i sær ved Civile Jurisdictioner længe have hensiddet, Landet til Byrde og Omkostning, indtil de af Commandanterne forlangede Ordres kunde erhøves: saa har man, for dette efterdags at see forekommet, corresponderet med Krigscaancelliet; og nu der-ra faaet den Estervedretning,

At det, som tilforn om Delinquenters Antagelse til Slaverie i Fæstningerne har været anordnet, af Landets Statens Generalcommissariat, igjen er bleven reitereret, og Commandanterne befalede, alle til Fæstninger Hensømte, hvad enten de sortere under den civile eller militaire Jurisdiction, straxen uden foregaaende Kongel. Ordre at imodtage, naar de dem fra vedkommende Stiftamtmand, Amtmand eller Hørigheid vorde tilskikket, og den over dem ergangne Dom in Originali produceret, samt vidimeret Copie deraf til Vedkommende leveret.

3 og 10
Dec. (s)

Canc. Skriv. (til 1. Stiftbefalingsmændene over Aggershuus og Christjansands-Stifter, samt 2. begge Grever i Norge), det samme; saa og at til ingen andre Fæstninger Søndensjelds, end Aggershuus, Friderikstad, Friderikshald, Kongsvinger, og Christjansand (t) kan imodtages Slaver (saasom der Søndensjelds findes endeel smaa Fæstninger, hvor ingen Slaver enten kan bruges eller hjerpes, foruden at, naar Noget der til Slaverie bliver henfat, er det baade til en stor Incommoditet for de smaa Garnisoner, der findes, dem at bevogte, saa og langt større Uleilighed for dem at føre Slaverne til andre større Fæstninger, for hvilke Marsagers Skyld og Commandanterne i disse smaa Fæstninger ere blevene beordrede, ikke Noget at modtage).

5 Dec.

Confirmation paa de Barde-Rjøbstæd forundte Privilegier, Friheder og Benaadinger.

Rescr.

(s) Til 1. (ligeledes at bekjendtgjøres Amtmændene) den 3die, og 2. den 10 Decbr.

(t) Nu ei i denne og Friderikshald, see Forordn. 7 Sept. 1764.

Rescr. (til Amtmændene i Danmark), ang. at beordre Herreds- og Virke-Fogderne, til sig at indsende : : : Loven og Forordninger til Forbedring ic. (u). 9 Dec.

Rescr. (til Biskopperne i begge Riger, og Notits til General Kirke-Inspectionocollegium), ang. at Ingen maae forskrive eller holde Folk fra de Hernhutiske Menigheder til Børns Underviisning eller Andet, og at ingen Skole af dem maae holdes (v). 9 Dec.

Gr. Omendkjønt i Forordn. af 29 Jan. 1745 er forbuden, at Ingen maae begive sig til Hernhut og andre slige mistænkte Steder, for i de der oprettede Menigheder og Seminarier at blive underviiste i deres Christendoms-Kundskab, har Kongen dog med Misshag maattet fornemme, at der findes nogle af Undersaatterne, endog iblandt Præsteskabet, som have forskrevet Skolemestere fra de Hernhutiske Menigheder i Tydskland, til at undervise baade deres egne og Fremmedes Børn, som de have taget til sig, hvilket ikke kan ansees for andet end en aabenbar Illusion af forberørte Forordning og bens Niemærke, at Folk, naar de ei selv maae reise eller sende deres Børn ud, lade fra mistænkte Steder komme Folk her ind til Ungdommens Underviisning, der kan være saameget farligere, siden slige Folk og Skolemestere kan have meere Leilighed, underhaanden at befordre de Hernhuters vidt udsende Henfater, ja og ved at faae smaa Børn opførte i deres Meninger, fast usformærkt indjøre et Schisma i Kirken. Paa det saadan Farlighed i Tide kan forebygges, er funden for godt ved denne Befaling at declarere, og derhen at extendere forberørte Forordn. af 29 Jan. 1745,

At, ligesom det er de Kongelige Undersaatter i begge Riger under høi Straf forbuden, at reise ud til foranstørte Hernhutiske Menigheder, saa skal det ligeledes strængeligen og under vilkaarlig og høi Straf, som Kongen selv vil dictere, være forbuden, at nogen af Undersaatterne i begge Riger maae understaae sig at forskrive, antage eller holde Folk, være sig Mands- eller Qvins-

B 2

dek:

(u) I øvrigt ligesom Rescr. af 25 Novbr. til Stiftbefal. i Danmark, see Rescr. 29 Decbr. 1752.

(v) See noie Plac. 23 Decb. 1771, Declar. (i Rescr.) 7 Aug. 1772, Prom. 28 Decbr. 1776, 16 Aug. 1777 og 19 Decbr. 1778.

9 Dec. des: Personer, fra nogen af de Hærnhutiske Menigheder, hverken til at undervise Børn eller hvad anden Preteret det end være maatte; hvorfore og Biskopen skal see denne Befalings Indhold stricte efterlevet, og ligeledes paalæge hans underhavende Geistlighed, Provster og Præster, at have nøie Indseende, ikke alene med dette, men endog dermed, at ikke noget Sted nogen Slags saadan Indretning af Skole eller Andet gjøres af En eller Anden, som kan have Skin af Seminario.

9 Dec. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Christianssands: Stift), ang. Forandring i Stavanger: Kjøbstæds Privilegier, i Hens. til Bøndernes Korn: Salg og Træ: Kjøb.

Gr. Som endeel Bønder af Jedderens: Fogderie have ansøgt Tilladelse, at hense og bortselge deres Korn: Vare til hvad Steder, de kunne obtinere høieste Priser, med videre; og af Stiftbefalingsmandens Erklæring er fornummen, at Kjøbmandene i Stavanger ikke have holdt nogen Udliggere paa de Steder i Amtet, som uden for Byens Circumference af 3 Mile er beliggende: saa har Kongen funden for godt,

De Stavanger: Kjøbstad hidtil forundte Privilegier og Friheder at forandre og indskrænke derhen, at det herefter skal være alle og enhver af de Almuer, som uden for (*) Byens accorderede tre Miles Circumference ere boende, tilladt, deres Korn: Vare overalt i Norge at sælge og hense, samt sig behøvende Træ: Last fra Hardanger, Nord: og Sundhord item Lister: Amt igjen at tilkjøbe, dog med de Vilkaar, at Almuen med alt, hvis som til Søes enten ud: eller indføres; holder sig Toldroullen efterrettelig.

9 Dec. Instruction for Politimesteren i Bergen (ved Rescript sendt 1. in Originali til Politimesteren, 2. i Gjenpart til Politie: Retten i Bergen),
hvor:

(*) Og inden for, see Rescr. 7 Junii 1765.

hvorved ham tillægges meere Myndighed end han tilforn havde (x). 9 Dec.

Vanartige Tjenestefolk, som ikke kan betale de af Politimesteren, i Følge Forordn. af 24 Jan. 1710, Cap. 3. §. 6. tilkjendte Bøder, skal ved hans Sigelse efter Sagens Beskaffenhed straffes paa Kroppen, enten med Fængsel paa Vand og Brød, Gabestokken, Spansk Kappe, eller med Arbeide i Spinde- og Manufacturshuset der i Byen paa nogen Tid. (y). — Klager Nogen for ham, af onde og skarnagtige Mennesker at være bedraget eller bestjaalen : : : (z); behøves der og Vidner i slige og deslige Politie-Sager at føres, da maae de og paa Politiekammeret edelig afhøres: og skal de, som saaledes i Byen attraperes og angives (skjønt de ikke sortere under Byens, men anden civil Jurisdiction), samt hvis Vidner til Oplysning behøves, alle være i slige, ligesom i andre Politien vedkommende Sager, pligtige, efter Aftens-Varfjel paa Politiekammeret, i Følge Forordn. af 13 Maa 1702, at møde, og der deres Vidnesbyrd efter Loven og Forordn. af 3 Martii 1741 aflægge. Skulde de Anklagede, og som skyldige angivne Personer udeblive ic. (a). Naar Forhør i slige Sager paa Politiekammeret er holdet, og Vidner der ere afhørte, skal Politimesteren Klagen tilligemed Forhøret

§. 1.

§. 2. — 3.

§. 4.

B 3

høret

(x) See Reser. 22 Decbr. 1747; 17 Jan. 1749, 16 Septembr. 1768, 22 Junii 1774, 26 April og 17 Decbr. 1777; cfr. Reser. 23 Septbr. 1763 og 8 Decbr. 1769.

(y) See Anordn. (i Reser.) 29 Aug. 1755, Cap. 2, §. 4. og Reser. 7 Aug. 1776, cfr. Reser. 8 Decbr. 176 §. 1. c. — §. 2 er ligesom §. 2 i Instr. 24 Martii 1741. cfr. Instr. 5 Junii 1776, B. III. 7.

(z) Hidtil som §. 3. i Instr. 1741.

(a) Fremdeles som samme, dog i Slutn. staaer: han maae udsætte; cfr. Reser. 8 Decbr. 1769, §. 1. d.

9 Dec.

- høret og Vidnernes Udsigende til Stiftamtmanden overlevere (b), som da strax (i sær om grovt Tyverie eller Bedragerie, som dertil kan henregnes, e. begaaet, eller og, om den Anklagede oftere forhen er befundet i Tyverie) foranstalter, at Sagen paa lovlig Maade ved Byetinget eller andet den Skyldiges Værneting til Dom og vedbørlig Straf imod den Skyldige vorder paataalt, ic. (c). Og, paa det onde og tyvagtige Mennesker, naar Klageren ikke kan eller vil bekoste deres videre Tiltale og Afstraffelse, ikke maatte ustraffede hengaa: saa maae (naar Factum, som forbemeldt, paa Klagerens Bekostning og Ansvar ved Forhør og Vidner paa Politiekammeret dem er overbeviist) slige Sagers videre Paataale og de Skyldiges Underholdning, Varetægt og Afstraffelse, saavidt den Skyldiges Formue ei tilstrækker, af Publicum betales, i Følge Forordn. af
- §. 6. 19 Maii 1741, §. §. 6, 7 og 8. — Paa det at de Sager, som for den der i Byen ved Rescr. af 30 Aug. 1743 anordnede Gjeldscommission forefalder, desto hastigere kan afgjøres, saa befales, at, naar Debitor beraaber sig paa at vil føre Vidner, til at afbevise det mod ham gjorte Krav, da skal han navngive dem, og søge dem ved Politiekammeret afhørte (hvor de, ligesom i andre Politie-Sager, som forbemeldt, skal være pligtige at møde), samt besørge Vidnets Forhør til den ham af Commissionen forelagde Tid irettelagt. Skulde Debitor det forsømme, eller ikke med Politimesterens eller (i hans Fraværelse) Politie-Guldmægtigens eller Protocol-listens Attest bevise, at det ei har været mueligt at faae dem afhørte, da forundes ham ei videre Udsættelse til

Vid-

(b) Forandret ved Rescr. 22 Junii 1774; cfr. R. 1769, §. 1. d.

(c) Fremdeles som den 4de §. i Instr. 1741; cfr. R. 8 Decbr. 1769, §. 4.

9 Dec.
 s. 7. (d)

Bidners Førelse, men af Commissionen dømmes i Sa-
 gen efter de fremlagte Deviser. — Politimesteren skal
 i Følge Forordn. 24 Jan. 1710. Cap. 10. over Vægter-
 ne og Brandvæsenet have Direction, og tilsee, at
 hver, som dertil er beskikket, efterkommer sin Pligt:
 og skal Vagtmesteren (hvis Embede det er i Bergen at
 have Opsigt med Vægterne), hver Morgen, saasnart
 Vægterne paa Raadhuset have anmeldet, hvis Noget om
 Natten kan være passeret, derom indberette, og ellers,
 om fornødiges, levere skriftlig Rapport til Politimes-
 teren, saavel som om nogen af Vægterne, enten for-
 medelst Drukkenskab eller i andre Maader, er befunden
 efterladet og forsømmelig, da Politimester, angaaen-
 de Alt hvad passeret eller ham tilkjendegivet er, skal la-
 de holde Forhør, og kjende paa Vægternes Forseelser til
 Penge-Mulct, Straf paa Kroppen, eller til Cassation
 og Borgerstabs Forbrydelse efter Sagens Beskaffenhed.
 Skulde Vagtmesteren findes forsømmelig i at have usie
 Opsyn med Vægterne, eller at have med nogen deres For-
 seelser seet igjennem Fingre, eller og, om Borger:Kun-
 den samt Brandvagten (e); som om Natten patrollerer
 paa Gaderne, skulde finde Vægterne sovende eller
 drukne paa deres Poster, eller og, om nogen andre
 Forseelser og Uordentligheder ere begaaede, og Bedkom-
 mende ikke samme strax om Morgen angive; da, saa-
 snart Politimesteren derom bliver vidende, skal han
 derover holde Forhør, og efter Sagens Beskaffenhed
 enten sætte dem, som Forseelsen have dulgt, i Bøder,
 eller og, om Sagen er af Vigtighed, lade dem derfor
 til ydermeere Strafs Lidelse for Politie:Retten tiltale:
 men, saafremt enten Borger: eller Brand: Vagten paa

B 4

Corps

(d) Efr. Instr. 5 Junii 1776. B. IX.

(e) See Confirm. 2 Aug. 1775, s. 11.

9 Dec.

Corps de Garden eller ved Rundgangen skalde forsee sig enten med Drukkenstab, Slagsmaal, eller i anden Maade begaae nogen Uordentlighed; da, saafremt Skylden findes paa nogen af Borgervagtens Side, har ver han, efter holdte Forhør, det for Magistraten at tilkjendegive, som de Skyldige, om de ere af Borgervagten, skal lade straffe, men, er Forseelsen begaaet af nogen af Brandvagtten, da dømmes Politimesteren dem enten i Bøder eller til Straf paa Kroppen efter Beskaffenhed (f); og, om derunder skalde være foresaldet Noget, hvoraf Bøder til Kongens Sagfaldscasse kunde henhøre, da giver han det Byefogden tilkjende, som besørger, at samme straf bliver paataalt og inddrevet. Og, som Vægterne i alle Tilfælde skal staae under Politimesters Befaling, saa skal han see derhen, at Vægterne ei bruges til anden Tjeneste end Byens Nattevagt og Politiens Tjeneste, i Følge Byens Vægter. Anordn. af 14 April 1704, som den 25 Novbr. samme Aar er confirmeret, samt saavidt Forordn. af 26 Julii 1683 til Vægternes Forretning i Bergen kan appliceres; dog, at han sig ikke med de Stadshauptmanden i Bergen (efter den ham d. 31 Martii 1713 givne, og den 14 Julii 1714 (g) confirmerede Instruction tilkommende Forretninger i nogen Maade har ver at befatte. Naar Nogen ved paakommende Ildbrand, eller ved de 2 der i Byen, Vaar og Høst, holdende Brand. Inquisitioner, befindes, enten imod Byens Brandordning af 16 Maii 1707 eller andre des angaaende gjørende tjenlige Anstalter (h), sig at have for

(f) Eft. sammes 8de og 15de s.

(g) Senest d. 24 Julii 1774, see bemeldte Confir. 1775, s. 15.

(h) See Anordn. (i Rescr.) 7 Octobr. 1754, Cap. 3, Rescr. 17 Junii 1768 og 23 Junii 1779; est. Confir. 1775, s. 5, 10, 11, 15.

9 Dec.

forseet, da skal dermed, ligesom hidtil skeet er, forhol-
des, sag at, naar Politimesteren Sagen og Forseel-
sen har ladet undersøge og examinere, og befundet den
enten af Vigtighed, eller saadan Beskaffenhed, at der-
for ingen Bøder eller Straf findes dicteret, skal han
de Skyldige til vedbørlig Straff Lidelse for Politie-
Retten (i) lade tiltale. Og, som Politimesteren,
saavel i Folge Forordn. af 24 Jan. 1710 som Brand-
ordn. 16 Maii 1707 over det publice og private
Brandvæsen skal føre Directionen: saa bør han paa-
see, at saavel det Byen som Kirkerne tilhørende pu-
blique Brandredskab allertider er i forsvarlig Stand;
og, naar noget deraf maatte seile, som bør anskaffes,
eller behøver at repareres, da skal han tilkjendegive det
for Magistraten, som strax skal assistere ham (k) med
Ordre til Byens Ræmner og Kirkeværger, at de Ver-
kostningen dertil, saavidt Enhver vedkommer at vedligeholde,
anskaffe, som af Politimesteren til Regnskaber-
nes Belæg skal attesteres: men, hvad det private
Brandredskab angaaer, som ethvert Huus og Gaard
efter den der i Byen ansatte Tæxt bør have, da maae
han ikke tillade, at Brandredskaberne, som andet Løs-
øre, sælges fra Eiendommene, men ved samme for-
blive, og, enten de sælges ved Auction eller af Haanden,
i Skjødterne indføres, hvad Brandredskab der
er og bør være ved Huset, forinden Skjødet til Ting
maae publiceres. — Da det efter Forordn. 24 Jan.
1710 Cap. 6, samt Cap. 7, §. 3 er Politimesteren
paalagt, at have Tilsyn med Byens Torve, Almindin-
ger, Gader, Broer, Veiter, Bolværker, Trapper
og detslige, at samme af enhver Vedkommende holdes i

S. 9.

B 5

for

(i) Nu Brandcommissionen, efter R. 17 Junii 1768.

(k) See Refer. 17 Jan. 1749.

9 Dec.

forfvarlig Stand; saa skal Magistraten, hvad Publicum og Kirkerne samt de publicke Huse for deres Fortoget heraf tilkomme at vedligeholde, uden Ophold (1), paa Politimesterens Anmodning, ved Ræmmerne, Kirkeværgerne og Forstanderne lade det Manglende reparere; men, naar noget paa Indbyggernes Fortoget, Brygger, Trapper, Kædestene eller deslige bliver brøstfældigt, og de samme efter Advarsel ved Betjentene ikke strax reparere, skal Politimesteren paa de Modvilliges Bekostning det Manglende ved Broelægger: Inspecteuren lade forferdige, og Bekostningen hos de Skyldige udpante. Og, paa det Gader og Torve ikke ved Broelægningen skal blive uordentlige og ujævne, ei heller Byens Veiter og Kædestene til Vandfaldets Afløb fra Fjeldet igjennem Byen til Søen efter enhver eget Behag, til Hinder enten for deres Naboer eller Publicum, forandres: saa maae ingen Broelægning skee, Gaders eller Veiters Reparation foretages, uden af de beskikkede Broelæggere i Inspecturens Overværelse og efter hans Ordination. I øvrigt skal Politimesteren stricte holde over, at Anordn. 16 Maii 1707 (om Broelægningen i Bergen, med videre) af alle bliver efterlevet. Og, foruden det, som Politimesteren ved Forordn. 24 Jan. 1710, C. 6, S. 6 om Byens saavel publicke som particulære Brønde og Pomper er befalet, anordnes, at de Vandbrønde, som findes paa Indbyggernes Fortoget uden for deres Huuse, og ikke ere af de publicke Vandbrønde, men i sær anlagte til Indbyggernes Tjeneste, at hente det fornødne Vand af, skal af dets Districtes samtlige Beboere uden Forskjel vedligeholdes og renoveres; og, saafremt de det enten forsomme, eller ei derom kan blive enige, skal Politimesteren det Behøvende og Manglende ved Broelægger: Inspecteuren

(1) See ibidem.

teuren paa de Interesser-ndes og Omboendes Beføstning, som forebemeldt, lade forsørdige. — Paa det og med de Ting, som Politimesteren efter Forordningerne haver at iagttage, og, til hans Embede at foranstalte, henhøre, kan have de bedste Fremgang, og han ikke ved foregives Anordninger og Paamindelser til Vedkommende skal gjøres hjesommelig, og det Fornødne derover forsømmes: saa bør saavel Politiecommissionen som Magistraten i Bergen, efter Enhvers Embeds Medsør, i alt hvis dertil udfordres, og efter Forordn. af ham foretages, uden Ophold være ham behjælpelig, og ham i sin Charges Myndighed haandhave, saa at han ikke af Magistraten udi sine Forretninger, dem han selv bør staae til Ansvar for, skal dependere, ei heller af Politie-Retten, uden for saavidt Noget derved maatte finde sig fornærmet, og derover for Politie-Retten vorder Klaget, eller han i forekommende Sager forlanger og behøver Politie-Rettens Raadsførsel, Betænkende og Resolution (m). — Som det og ofte i Bergen skal

§. 10.

(m) See Reskr. 22 Decbr. 1747, §. 2. og 17 Jan. 1749.

9 Dec.

fine Vare under deres Værd, og imodtage hvad Kjøberent vil forunde ham; ligesom det vel og paa Bondens og Landmandens Side kan skee, at de, enten ved andre end ved de betingede Vares Levering, eller ved at sælge eet og det samme Slags Vare paa een Tid til adskillige Kjøbere, samt paa andre Maader søge at forfordele Indbyggerne med videre; med hvilke Uleiligheder den lidende Part de fleste Tider haver maattet tie stille og tage Skade, saasom Bønder og de fra Landet, ved at forsumme deres Jordebrug og Fiskerier, med at opholde sig i Byen, for ved de ordinaire Netter at søge deres Net, tage meere Skade, end de paa den anden Side kan vinde, da de Disputer, som i deslige Tilfælde kan forefalde, ofte ere om raae Sild og Fisk, samt Slagte: Qvæg, som af Landmanden og Fiskere, for at sælges til Byen, indføres, hvilke Vare, som Vedervelse ere undergivne, enten i Værdien forringes eller aldeles forraadue, og blive Cieren til aldeles ingen Nytte, forinden at saadanne Sager, formedelst de Formaliteter, som ved de ordinære Nettergange behøves, kunne komme til Ende: da (endskjønt der ved Rescr. af 30 Aug. 1743 er anordnet en Gjelds: Commission i Bergen til ringe Gjelds: Sagers Forkortelse at skal holdes, hvilken kun holdes cengang om Ugen, og til saadanne Disputers Afgjørelse, om den end dertil var destineret, vilde dog blive for langvarig, saasom Sagerne der med Kald og Varsel, Forelæggelse og Procebur i det ringeste behøve 3 Ugers Tid, inden de kan paadømmes) befales, at, naar Sager af den beskrevne Natur og Beskaffenhed imellem Udenbyes: Folk og Bønder eller andre Folk fra Landet, som enten selv eller ved deres Ejeneve lade indføre raae Sild, Fisk, Rogn og deslige af Landets Producter, forefalde; da skal Politimesteren, naar noget saadant for ham klages, pligtig være at skaffe den Lidende

de

de Ret (n) og den Anklagede for sig at falde, Sagen examinere, og efter Lov, Ret og Billighed derpaa straffe at kjende; og, skulde han finde, at under Disputen af enten af Parterne har været sigtet til noget Bedrag eller Fornægtelse, da haver han desuden at sætte den Skyldige i Mulct efter Veskaffenheden. Og, som de slige Handlinger og Kjøbmandskaber imellem Bønder, Fiskere og Borgere eller andre Inderbyes Folk sjelden see i Vidners Overværelse, som efter den 3die §. endog i disse Tilfælde for Politiekammeret maace søres og afhøres, saa tillades, at, naar Disputen ikke med hørværende Vidner kan oplyses, Politimesteren i slige Omstændigheder Benægtelses- eller Bekræftelses-Bed maace antage. — (o) — Politimesteren skal efter Politieforordn. 9de Cap. have Indseende med Laugene, at de holde sig saavel de Laugene i Almindelighed vedkommende Forordninger og Rescripter som de hvert Laug i Særdeleshed forundte Article efterretlige; og, dersom han finder Noget derimod at have handlet, da skal han dem efter Veskaffenheden saraat Forordn. og Rescripter tiltale (p). Klager noget Laug, at de af Fiskere = (q) begaaet; men, ere de Anklagede samt i Fiskerie og Nærings-Indgreb befundne af Militair-Stand, skal det fra Politiekammeret meldes til Politie-Collegium, og

(n) See Instr. 5 Junii 1776, B. VII. §. 9. og Fdn. 12 Septbr. 1753.

(o) §. 11 er som §. 9 i Instr. 24 Martii 1741, undtagen at her, i Steden for Spindehuset, staaer: næste Spinde-, Tugt- eller Verk-Hus; see Anordn. (i Rescr.) 29 Aug. 1755, Cap. 2, §. 4, og Rescr. 7 Aug. 1776, §. §. 16, 18, 22-24; cfr. R. 8 Decbr. 1769, §. 1. b.

(p) Cfr. Instr. 5 Junii 1776, B. VIII. §. 1.

(q) Hertil som §. 11 i Instr. af 1741.

- 9 Dec. og Sagen efter indgivne Klage eller fra Politiekammeret gjorde Anmeldelse, uden foregaaende ordentlig udtagen Stævning, i Politie-Collectio foretages og paafjendes (r). Forefaldt nogen Tvistighed indbyrdes imellem Laugbrødre, deres Haandverk og Tæring angaaende; eller om nogen Manufacturist, Fabricant eller Laugmester klager over nogen sin Arbeiders, Svends, Daglønners eller Drengs øvede Forhold, Opsætsighed, Skjædesløshed, ufattig Tilsyn, Druffenskab, Arbeides Forsømmelse, Vorteblivelse eller deslige; ligeledes om nogen Svend, Dreng eller Daglønner besværet sig over sin Husbond ic. (s). — Naar Prisen paa Hveden og Rug, saaledes som den kjøbes og sælges for, er hvert Hjerding Aar efter Bager-Laugs Art. 6 §. indleveret, og den Priis og Vægt, efter hvilken alt Slags Brød af Hvede og Rug skal i næstfølgende Hjerding Aar sælges, er saaledes, som ved Laugs-Artiklerne allerede skeet er, blevet i Politimesterens Overværelse og med hans Samvirkelse regleret, skal Taxten af Magistraten publiceres, som paa Laugets Bekostning skal trykkes, publiceres og uddeles, og derudi ansføres, efter hvad Priis paa Rug og Hvede den er sat. Naar det er skeet, skal Politimester ofte, og i det mindste hver 14 Dage, efter Laugs-Art. 7 §, lade Bagerne gaae vifitere, og lade det af dem bagede Brød veie, og, saafremt det ikke befindes sundt og forsvarligt baget, eller om det befindes af mindre Vægt, eller og til høiere Priis at udsælges, end Taxten tilhølder, da haver han strax at kjende alt det Brød, som hos Bageren findes, til Byens fattige Skoler og Manufacturhuse.

(r) Estr. Instr. 1776, B. VIII. §. 2.

(s) Fremdeles som §. 12 i Instr. 1741; see Ebn. 12 Sept. 1753, Cap. 4, §. 11 og Instr. 5 Junii 1776, B. VIII. §. 3.

9 Dec.

set forbrudt, og derforuden at dømme de Skyldige i Bøder og anden Straf efter Forordningen. Ligeledes haver han og, som forbemeldt, at paasee, at ved andre Taxter (som enten efter Loven eller sær Kongel. Anordninger fornødiges at sættes, som da og i hans Nærværelse og med hans Samtykke skal regleres) bliver den Billighed iagttaget, at hverken Publicum, ei heller de, som deres Vare efter Taxt skal udsælge, blive fornærmede; og i øvrigt holde over, at Vedkommende holde sig Taxten esterretlig; og, saafremt nogen Mislighed findes, eller derover beviislig klages, da strax og uden nogen Forskaansel derpaa kjende og dømme. — Politie-
 mesteren maae i alle sliige og andre Politien vedkom-
 mende Sager dømme og straffe til 4 Lod Sølv Bør-
 die (t); hvilke Bøder Politie-mester, saafremt hans
 Kjendelse ikke inden 14 Dage (u), efterat den er affagt,
 for Politie-Collegio sammesteds er paaKlaget, og den
 Skyldige boer eller opholder sig der i Byen, maae ved
 sine Betjente eller Underfogden lade exequere og ind-
 drive (v). Og, naar Nogen formener sig enten af Po-
 litie-mester eller hans Betjente fornærmet, da skal der-
 med forholdes efter Forordn. af 19 Jan. 1692. Vefin-
 des derimod Nogen uden billig Marsag at have Klaget
 over, enten med ubillige Bøders Paalæg, Arrest eller
 i andre Maader af Politie-mesteren at være forurettet,
 da bør Politie-Collegium den, som saaledes ubilligen
 har klaget, med ydermere Mulct og Straf derfor. ansee,
 saafom Konaen alvorlig vil have ham haandhavet ved
 den Myndighed, som til hans Forretninger gjøres for-
 nøden,

§. 16.

§. 17.

(t) See Reser. 16 Sept. 1768, §. 2, 17 Decbr. 1777
 B. i Slutn., cfr. R. 8 Decbr. 1769, §. 2.

(u) See R. 7 Aug. 1776, §. 27 og 12 Aug. 1778,
 §. 12.

(v) See Reser. 26 April 1777, §. 4.

9 Dec.
§. 18.

nøden, og ham er forundt (x). Enhver, som i Politien vedkommende Sager haver noget for Politie-Collegio at klage, skal i Følge Politie-Forordn. 24 Jan. 1710, 1ode §. selv, enten mundtlig eller skriftlig, sin Sag fremsføre, og ingen Procurator tilstædes Sagerne for Retten at antage og agere; medmindre det kunde være i de Sager, som betræffe nogen Straf paa Ære eller Legemet til Bestemmelse (hvorunder ikke skal forstaaes Gabestok, Spanst, Kappe, Arbeide eller Tugthuus, Sængsel paa Vand og Brød og deslige arbitraire Straf, hvorved ingen paa Æren beskæmmes), saa og de Sager, hvis Hoved-Summa kunde være af 30 Lod Sølv Værdie. Og skal Politie-Commissionen bruge al den Flid, som kan anvendes, at Sagerne ei komme i nogen lang Forhaling, men at saavel Processen som Justitien og Executionen med en god Promptitude bliver forvaltet (y). Paa det at de Sager, som Politimesteren efter sit Embeds Medfør og til Justitiens Pleie eragter fornødent for Politie-Commissionen til Waadømmende eller i andre Maader at lade indkomme, desto hastigere kan nyde den tilbørlige Fremgang, da (naar Sagen paa Politiekammeret er forhørt og examineret, og Politimesteren ved sin Kjendelse har eragtet, at Sagen der bør indkaldes) maae deslige Sager i Følge Rescr. 24 Decbr. 1706 uden nogen videre udtagen ordenlig Stævning (z) alene efter Politimesterens Henviisnings-Kjendelse, som af Politiebetjentene til den berammede Tid lovlig skal forkyndes og paategnes, efter 3 Solemærkers Varsel foretages; til hvilken Tid de Paagjeldende, som ere for Sagen, skal være pligtige at møde, og, saafremt de efter skrift-

§. 19.

lig

(x) R. 22 Decbr. 1747, §. 2.

(y) See Rescr. 17 Decbr. 1777, A. og Slutn.

(z) Esr. Rescr. 24 Jan. 1766.

9 Dec.

s. 20.

lig og atter forkyndt Forelæggelse endda udeblive, bør Sagen strax optages, og efter den i Rette komne Oplysning paakjendes og dømmes (a). — Ligesom Politieimesteren efter Pol. Fdn. 24 Jan. 1710 selv antager og med Instrux forsyner Politie Betjentene, maae han og ligeledes, for at holde dem i god Orden, selv straffe dem, som findes efterladne, egennttrige, ubeskedne i deres Forretninger, eller til Drukkskab hengivne, med Penge, Mulct, Arrest, eller Cassation efter Sagens Beskaffenhed (b); og, paa det han kan faae stikkelige Folk til Betjente, og de bestormeere opmuntres til med Flid og Troeskab at gjøre deres Forretninger, saa skal Politie betjentene, naar de have tjent i 8 a 10 Aar, og ellers med tilbørlig Flid og Troeskab have opført sig, nyde de Tjenester eller Bestillinger, som i Byen vacant blive, og dertil frem for Andre af Magistraten forfremmes og beskikkes. Og, som Politieimesterens Forretninger ved denne Instrux ndi adskillige Ting vil forøges, saa at han Embedet vel neppe med de nu havende 2 Politie betjente forsvarlig kan bestride, saa tillades i Anledning af Pol. Fdn. 24 Jan. 1710, 3die §., at endnu 2 Politiebetjente til de forhen beskikkede maae antages, og saaledes være 4 Betjente, hvoraf de 2 inden, og de 2 uden Byen vepelviis kunne inquirere, undtagen Søn- og Helledage, da de alle 4 efter Politieimesterens Ordre ubi Byen bør forrette alle sædvanlige Inquisitioner, dog ikke uden 2 og 2 sammen, hver paa sine Steder; hvilke 4 Betjente skal af Byen nyde vedbørlig Belønning og Slytte Penge, naar de i Politie Forretninger uden Byen

(a) See R. 17 Decbr. 1777, A. §. 2. og Instr. 5 Junii. 1776. A. §. 11.

(b) See Rescr. 22 Decbr. 1747, §. 4.

9 Dec. Byen skulle reise, paa samme Maade, som hidindtil efter Rescr. af 28 Junii 1737 skeet er, i Fald Politie-Retten ei ved noiere Oerlæg skulde udfinde beqvemmere Middel, hvorved de sidst antagne 2 Betjente uden Byrde for Byens Indvaanere, deres Løn, ligesom de Andre, kunde nyde. — I øvrigt skal saavel Politie-mester i Bergen som Politie-Commissionen stricte rette sig efter Vol. Fdn. 24 Jan. 1710 og andre om Politien udgangne Forordninger og Rescripter, hvilke, i saavidt de til de befundne Forseelser nogen vis Straf og Mulct dictere, skal være deres Rettesnor; ligesom og Politie-mesteren af yderste Ene skal paasee, at de om Politien samt god Orden og Skik udgangne eller herefter udkommende Forordninger, Befalinger og Rescripter af alle uden Persons Anseelse blive efterlevede.

10 Dec. Skriv. ang. Delinqventers Modtagelse i Fæstninger (c).

16 Dec. Rescr. (til det combinerede Admiralitets- og General-commissariats-Collegium), ang. til det Danske Cancellie at indsende den nye Sjø-Ret, som skal forfattes (d).

16 Dec. Rescr. (til Stiftbefalingsmændene i Norge), ang. at Rescr. af 22 Julii 1746 (endskjønt det befaler, at, naar der forevises Domme, hvorved et Skib er blevet erklæret for god Prise, Enhver da dermed maae skalte og valte som sit eget) ei derhen kan være at udtyde, at Nogen paa Kongens Strømme eller i Kongens Havne maae udrede nye Capere. (I Anledning af at en fransk Caper, hvis Caper-skib ei var tjenlig at reparere, har i Bergen begyndt at udruste en Engelsk Prise til Caper) (e).

Rescr.

(c) Anført under 2 Skriv. af 3 Decbr. 1746.

(d) See Rescr. 25 Novbr. 1746 til Geh. Raad Solstein; og 22 April e. a.

(e) See Rescr. 10 Novbr. 1779.

Rescr. (til enhver af Amtmændene i Norge), ang. at 23 Dec.
beordre Sorenkriverne til sig at indsende . . . Loven
og Forordninger til Forbedring 2c. . . (f).

Rescr. (til Landsdommerne i Danmark (g), Hofretten 23 Dec.
samt Magistraten og Bysfogden i Kjøbenhavn, Høi-
ste Rets Procuratorerne Munthe, Lovson, Sonne
og Horn), ang. til det Danske Cancellie at indsende hvis
de Loven og Forordninger til Forbedring kan have
ønskeret.

Rescr. (til Stiftbef. og Biskopen over Sjellands- 23 Dec.
Stift), ang. hvorledes med de Stolestader i Stif-
tets Kjøbstædkirker, som til Arv og Eiendom ere
blevne afhændede, skal forholdes.

Gr. Magistraten i Kjøge har foredraget, at mange af Kir-
kens bedste Stolestader i forræe Tider til endel af Indvaa-
nerne sammesteds ere bleve bortsolgte, Kirken til Skade,
som derved er bleven skilt ved sin største Herlighed og reddeste
Indkomster; og derfor anholdt, at det maatte anordnes, 1)
at de Kjøge-Bys Indvånere, som eie Stolestader i Kirken,
skulde, i Hensende til at Kirken maae holde Tag og Muur
vedlige, af hver saadan eiende Stolestade aarligen give en
Kjendelse af $\frac{1}{2}$ Deel, imod det, som ellers af sig en Stool
svares i aarlig Leie: 2) at bemeldte Stolestaders Eiere selv
skulde holde deres Stole vedlig med Laas og Hængsler, samt
reparere hvis anden Brostældighed ved dem findes; og, hvor
Kirken tillige med dem har Stade i en Stool, da deres Con-
tingent dertil svare; og, da mange slige Stole nu skal være
brostældige, at Eierne da altid skulde være forpligtede, inden
14 Dage, efter at de derom af Kirkebørgen ere advarede,
at sætte deres Stole og Stader i saadan Stand, som dem
bliver betydet, og kan være egal; men, om de skulde herudin-
den findes modtvillige eller forsømmelige, da Kirken paa deres
Beforsning saadant at lade gjøre, og have Magt til, sin Be-
taling hos dem ved Udpanting at søge, i Fald de eiter billig
Regning ikke godvillig vilde betale: 3) at Vedkommende deres
Eiendoms-Rettighed til deres Stader hos Kirken hver 20de
Aar skulde fornye, og betale for hvert Stade i de lange Sto-
le ved den brede Gang i Kirken, samt i de indelukte Stole 2
Rdlr., og for et Stade i de korte Stole ved den smale Gang
1 Rdlr.

(f) I Øvrigt ligesom Rescr. af 25 Novbr. 1746 til Stifts-
befal. i Danmark; see Rescr. 29 Decbr. 1752.

(g) See Rescr. 12 Jan. 1753.

23 Dec.

i Adlr., i Fornøelse, som og til Kirken skulde svares hver Gang saadan Eiendoms-Stade ved Kjøb eller paa anden Maade kom fra forrige i andre Eieres Hænder, undtagen naar Kirken den selv kjøbte; og 4) at de Stader skulde være Kirken hjemfalden, paa hvilke Vedkommende, som dem sig tilegne, ikke kunde forevise Skøde, Vodseddell eller anden Udkomst. — Som Stiftbefal. og Biskopen i Erklæring tilstaae, at, saa faadeligt som saadan Stolestadernes Afhændelse til Arv og Eiendom, hvilken Skik saavel i flere Kjøbstæder som i Kjøge skal være kommen i Brug, er for Kirkerne, i det de derved miste den aarlige Udkomst, de skulde holdes vedlige med; saa nødvendig og billig ansee St. og B. dette Magistratens Forslag, i Henseende til, at i Steden for, at de, som ere Eiere af Stolestæder, efter Magistratens Proposition skulde foruden deres første Kjøb give nogen aarlig Kjendelse til Kirken, hvilket og med Loven er conform, saa kunde der efter Lovens Pag. 39, Art. 44 paastaaes, at de som ikke selv have kjøbt deres Stolestæder i Kirken, men have arvet dem, eller faaet dem i Betaling af Andre, de skulde derfor betale ligesaa meget som Andre, foruden at Loven ikke veed af noget saadant Stolestæders-Kjøb, der gaar til evig Eiendom; saa at St. og B. holde Magistratens Begjering saavel i dette som øvrige Poster billig: saa anordnes:

- §. 1. De, som selv have kjøbt Stolestæder, skulde i deres Livstid beholde dem, imod at give aarlig en Kjendelse til Kirken $\frac{1}{3}$ imod dem, som leie lige gode Stolestæder; men de, som have faaet Stolestæder i Arv imod Loven, skulde betale i aarlig Kjendelse $\frac{1}{2}$ imod dem, som leie, i deres Livstid, men siden skal saadanne Stolestæder ei længere imod Loven gaae i Arv, men hjemfalde til Kirken, dog med den Ret, som Arvingerne have efter forberørte Lovens Artikul. Vedkommende, som regne deres Stolestæder for en Eiendom, bør og selv holde deres Eiendom vedlige, og det ikke efter deres eget
- §. 2. Behag, men efter Egalitet og Orden i Kirken. De, som paastaae at eie saadanne Ting, som egentlig høre Kirken til, bør bevise deres Eiendoms-Ret med Skjøder, Vodseddell, eller anden lovlig Udkomst, men, i Mangel af saadanne lovlige Beviser, skal slige Eiendomsstæder være Kirken hjemfalden. — Disse Poster vil Kongen da til Regul og Rettefærdighed ei alene for Kjøge, Kirke have fastsat, men, da samme Casus og skal falde for i
- adskil

adskillige andre Sjellands-Stifts Kjøbstæder, endog vil, 23 Dec.
af Stiftamtmanden og Biskopen at skal iagttages for de
Kjøbstæders Kirker, hvor lige Omstændigheder møde
og foresalde.

Rescr. (til Politie-Retten i Christiania), ang. 23 Dec.
at Alle skal efter Aftens-Varsel møde paa Po-
litiekammeret (h).

Gr. Politie-Retten har, i Anledning af Politie-Anordn.
for Christiania, Art. 12. forefattet, at adskillige civile og bor-
gerlige Personer, til megen Hinder for Politimesteren i hans
Embeds Forretninger, skal aldeles nægte, efter foregaaende
Aftens-Varsel at møde paa Politiekammeret, for at gjøre de-
res Forklaring i de Sager, som vedkommer Politien, paa Fun-
damente, at det i bemeldte Brevs Politie-Anordning ikke ex-
pressis verbis er benævnt eller anført, at Noget skal være plig-
tig, paa Politiekammeret at møde, hvilket Politie-Retten dog
formener, at være klart og en uimodsigelig Følge efter Poli-
tie-Anordningen, da derved i de fæste Artikler er befalt, at,
naar noget imod Politieforordningen begaaes, skal Politie-
stere efterforske og undersøge Tildrageligheden, og siden i de
Sager, som angaae Politien, lade de Skyldige til Doms Ud-
dølelse for Politie-Retten indstævne, ligesom og Politimesteren
ved Anordningens 4de Art. er tilladt, selv at afgjøre og deci-
dere Sager til Bøders Udredelse, for saadanne Forsøller, som
ei overgaae 4 Lod Sølv's Værdie, hvilket alt ikke var gjor-
ligt for Politimesteren at efterkomme, medmindre de Skyldige
skal møde for ham paa Politiekammeret til Forklaring,
Examination og Confrontation, ligesom Sagens Omstændig-
heder det udførvede: hvorfore, som Politien ikke paa anden
Maade der sammesteds kunde administreres, siden Politie-Ret-
tens Tilforordnede ellers, som dog formedelst deres andre For-
retninger ikke kunde see, maatte hart ad sidde fra Morgen til
Aften i Politie-Retten, i Fald Sagerne der først af dem skal
de undersøges og examineres, de desangaaende have udbedet
sig Resolution, om det ikke hermed, som det seer i Kjøben-
havn, maatte forholdes.

Alle og Enhver, undtagen de, som Loven for per-
sonlig Møde bestier, skal være pligtig, efter Aftens-
eller Natte-Varsel at comparere for Politimesteren
paa Politiekammeret, til Examination og Forklaring
i den af ham holdende og authoriserede Protocol, og det
C 3 under

(h) See Forordn. 7 Martii 1749, §. 3 og Rescr. 10 April
1750.

23 Dec. under lige Straf, som for Udeblivelse af de Modtvillige erlægges paa Politiekammeret i Kjøbenhavn.

23 Dec. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Sjæns Stift), ang. at der paa Landet maae ringes over Døde, endskiønt der ei prædiktes.

Gr. En Præst havde forbudet, at der ikke maatte ringes ved en Bondes Begravelse, siden der ei blev prædiket, paa Grund af et Circulairbrev 1720 fra Stiftamtmanden og Biskopen, hvorudi var anordnet, at, naar der ei blev prædiket, skulde der ei heller ringes. — Som det ei ved noget Kongel. Forordning er formeent Almuen paa Landet, der ikke formaaer at bestaae Liigprædiken, at de jo maae lade ringe over deres Døde; det vel og vilde give Kirkerne Patroner Anledning til Klagemaal over det Tab, Kirkerne i deres Indtægter ved slikt Forbud vilde tage:

Saa maae det herved, som det forhen meest brugeligt skal have været, have sit Forblivende, at Almuen paa Landet, enten de lade prædike eller ei, maae lade ringe med Klokkerne over deres Afdøde, naar de begraves, imod Betaling til Kirken efter Liigtaxten.

23 Dec. Rescr. (til Chef for Regimenterne), ang. at fra nu af, og indtil videre, ingen unge Folk maae som Cadetter eller Volontairs, ei engang under Navn af Under-Officerer, ved Regimenterne antages eller engageres. (Deels for at see de i Armeen værende mange Surnumerairs og de fra Drabantgarden reducerede Officerer desforaarre som Birkelias placerede, til Besparelse af Wartpenge; og deels for at facilitere Avancementet for de Cadetter af Landcadet-Compagniet, som sig dertil fortrinlig have habiliteret) (V).

29 Dec. Rescr. (til Langmilitie-Sessionerne i Danmark), ang. at Proprietairerne maae, mod andre tjenstdygtige Karle, til Gaardfæste udløse en og anden af de Landsoldater, som efter givne Befalinger ved Nationalmilitien er bleven annoteret til i sin Tid at afleveres til de gevorbne Regimenters Forsterkning. (Saaom derom var slet Forespørgsel) (k).

(i) Dette Rescr. er formodentlig ophævet.

(k) See Rescr. 10 Jan. 1749 og Forordn. 14 Sept. 1774.

Rescr.

Rescr. (til Stiftbefalingsm. over Aggershuus-
Stift), ang. at ingen, som boer i Christiania,
være sig Præster eller Andre, og der selv eier Huse
og Gaarde, skal, for Grundskat at svare, være befriet,
men bør i saa Maade komme det almindelige Borgerkab
til Hjælp (l).

7 Jan.

Rentef. Skriv. (til Stiftbefalingsmanden i Ri-
be), ang. at Amtsforvalteren i Ribe skal stricte
og uden Indvending efterleve Rescr. af 15 Decbr. 1739,
med at tilsige det af Jagermesteren til Ulve-Jagt re-
quirende Mandskab til rette bestemte Tid og Sted at mø-
de, saafremt han ikke vil vente, derfor at vorde anseet (m).

31 Jan.

Rescr. (til Stiftbefalingsmændene i Norge), ang. at
undersøge og indberette, om de Norske Undersaatter have
viist sig partiske, og formedelst Signaler givet de Fran-
ske Capere Anledning og Leilighed at gjøre Engelske
Priser, m. v.; samt at advare samtlige Indvaanere,
at de endholde sig fra al Partiskhed (n). (Efter den
Engelske Gesandtes Andragende).

3 Febr.

Instruction for Spieske-Ret (o).

3 Febr.

Rentef. Ordre, ang. at for de Øyen, som ind-
føres fra det Slesvigholsteenske til Danmark, med-
deler Tolderen i Ribe og Kolding Attest, at de der
ere fortoldede, imod at medhavende Told- eller Passeer-
seddel lægges ved deres Regnskaber (p).

4 Febr.

§ 4

Ron-

(l) I Hens. til Geistligheden limiteret ved Rescr. 8 Junii
1739.

(m) See Skriv. af 30 Novb. 1759.

(n) See Rescr. 10 Novb. 1779.

(o) See Instr. 7 Decbr. 1771, hos Schou.

(p) Af Kothes Rescr. I. 672.; men derhos maat noie sees
Cap. 7 og Tariferne, paa Øyen, i Toldforordn. af
1762 og 1768 samt Plac. 4 Novbr. 1776.

9 Febr.

Kongelig Resolution, ang. at, naar Bagtslibet fra Veltet afgaaer, skal en Chaluppe der tilbage forblive. (For at forekomme Toldsvig i Veltet) (q).

10 Febr.

Rescr. (til Conference-Raad og Justitiarius Oluf Borch Schouboe, og Notits til Geheime-Raad Claus Reventlau, som nu værende Overste af de Høieste-Rettes Tilforordnede, der nyde Gage og anbefales at bisvaane Retten i alle Sessioner), ang. at disse 2 skal have Høieste-Rettes Direction, som Justitiarius forhen alene har ført, formedelst at Præsidium idelig har varieret i Personen, og at Conf. Rd. Schouboe skal i alt hvad som Directionen vedkommer, raadsføre sig med Geh. Rd. Reventlau, og det Behøvende med hans Samtykke ioverkætte, foruden at den Overste af Rangen, som beskæder Retten, naar Kongen ei er tilstede, da har Præsidium (r). (Vaa det at Alting ved Høieste-Ret med største Overlæg maatte vorde foranstaltet).

10 Febr.

Rescr. (til Justitsraad og Generalprocureur Wartsberg), ang. tilligemed Justitsraad J. G. Lindke og Raadmand K. Holm, hvilke igjennem Land- og Oves Statens Krigs-Cancellier befales, at forfatte Udkast til en Forordning, saaledes, at ei alene den Straf, som Loven og Forordninger sætter for Tyverie, bliver stærket, men endog Straffen for Hælerne kommer til i Strenghed og Haardhed at overgaae den, som for Tyvene selv vorder fastsat. (Saasom Tyverie tager meere og meere Overhaand, og det lader sig ansee, ligesom den i Loven for Tyve og Hælere dicterede Straf er alt for lemsældig til at afværge Lasten) (s).

10 Febr.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Ribe), ang. at Gjording-, Malt- og Stads-Herreder skal
brins

(q) Af Nothes Rescr. I. 583.

(r) See Instr. 7 Decbr. 1771, hos Schou.

(s) Cfr. Forordn. 27 April 1771.

bringes under eet Tinghuus, som skal opsættes midt i 10 Febr. disse Herreders District. (Til Publici Soulagement).

Reser. (til Amtmanden over Vardehuus Amt), 10 Febr. ang. Fiskerie af Russerne paa Strømmene for dette Amt imod Recognition.

Gr. Amtm. har andraget, at, da han ved sin Ankomst paa Vardøe i Aaret 1743 udfandt 14 Russiske Fisser-Partoier, hvis Mandskab deels i egne opbygte Hytter, deels i leiede Huusrum nedfattede deres der uden for Lyften fangede Fisk, for samme til Rusland at overføre, har han, til at forekomme, at Russerne ei tilfældt skulde tilegne sig Fiskeriet for Landet, ladet indkalde Skipperne af disse Partoier, og foreholdt dem, at, som de Vadsler og Strømme, hvorpaa de fiskede, vare Kongen tilhørende, burde de først have anholdet en Tilladelse, og tilbudet en tilbørlig Afgift, samt at det dem ei kunde tillades, deres samlede Fisk at bortføre, for de erlagde en Afgift, det de og frivillig havde indgaaet, og, med Begiering at maatte have Tilladelse fremdeles at fiske, da de ville sig saaledes opføre, at Landets Indbyggere ikke skulde have Anslag at klage, med Amtm. ere blevne forenede for hver Udroersbaad, i alt 61 Stkr., at erlægge 3 Mk. D., samt med deres Fisser-Mandskab ei at komme Landet nærmere end paa en Mills Distance: paa hvilken Maade (efterat den saaledes betalte Recognition var leveret til Fogden, og Amtmanden havde anmeldt sig til Rentekammeret, udbedende sig nærmere Resolution, om Russerne fremdeles imod Recognitionens Erlægelse maatte fiske for Landet, eller det skulde dem formenes, i hvilket Fald det dog kunde være at besnygte, at Russerne vilde derimod paa deres Grendser forbyde de Finmarkske Indbyggere der at hente fornøden Brændsel og Dvægmose; men intet Svar har erhholdet, om Fiskeriet skulde tillades Russerne, eller ei) Amtm. beretter, at det med saadant Fiskerie har continueret, alene at han aarligt Vardo-Ting har ladet erindre de der i Nærvarelsen fiskende Russer om Recognition som en Skyldighed for deres paa de Norske Strømme brugende Fiskerie; hvorved de og ere blevne bragte til, i paafølgende Aaringer 1745 og 1746. at betale 48 sk. af hver Fisserbaad, undtagen, at i Aaret 1744 ifkun blev betalt 24 sk af Baaden, formedelst Fiskeriet var maadeligt; mens at der Tid efter anden nogle Russer fra Cola og Archangel have begyndt at indløbe med Baade fra 12 til 20 Mand i Vigerne, hvor de partoier deres Partoier, og med deres Udroersbaade og mange Fiskeredskaber bruge Fiskeriet ei længt fra Landet, til stor Indpas for Indbyggerne, som boe vidt adspredte, ifkun faa Mand paa hvert Sted, og hverken tor eller kan gjøre Russerne Nojsand, hvilke derover raade sig selv, og ei alene borttage Fisken paa Indbyggernes bedste Fiske-Klokker, men endog optage al Drive-Beden, som Indbyggerne nødvendig behøve til Bygning og Brændsel, som alt saaledes upaatalt hengaer; ja at Vardo-

10 Febr. og Kibergs-Cognes Almue har og høilig beflaget sig, at de der i Nærvarrelsen sikkend: Kuffer, tværtimod Lovter, nu gjør dem stor Indpas, deels ved Række-Bedens Opnappelse, deels ved at udsætte deres Fiskerlinier saavel paa Indbyggernes Fiske-Klokker, som andensteds nær ved Landet, hvorover Indbyggerne ei engang kan faae fornøden Raage-Fisk, mindre tør Fisk til Betaling for bekomnende Klæde- og Føde-Vare samt Fisker-Kedskab hos Kjøbmanden, saa de derover maae ruineres. Hvorfore Amtm. beder, Kongen vilde see de Klagende befrie de fra den Nød og Skade, de nu af endeel Kuffer, ved og med Frygt at blive ilde-medhandlede, maae lide.

Hvad som af Amtmanden herubinden er bleven foranstaltet, i Henseende til den Recognition, som han har formaaget Kufferne til godvillig at erlægge, det approberes; og kan han dermed continuere paa selvsamme Fod: da Kongen ellers, ang. de øvrige Besværgingsposter, derom ved Sin Minister paa vedkommende Steder lader gjøre behøvende Forestilling.

17 Febr. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Lollands Stift), ang. Overformynderne i Stiftets Kjøbstæder.

Gr. Stiftbefalingsm. har a) andraget, at Rescr. af 5 Febr. 1745 ved Resol. af 6 Aug. 1745 for saavidt er bleven forandret, at de, som sælge det stemplede Papiir, fremdeles skulle nyde de dem forundte Friheder; samt b) (for at see de Umyndiges Midler conserveret, og siden der høves den samme Mangel paa suffisante Borgere til Overformynder i de andre Kjøbstæder, i Lolland og Falster, som i Nykjøbing) begjert, at Kongen ei alene vilde confirmere Rescr. af 5 Febr. 1745, men endog meddele ligesaadan Resolution til Efterlevelse for de andre Kjøbstæder i Lolland og Falster.

Ingen af de i Rescr. af 5 Febr. 1745 ansførte Personer (dog dem, som sælge det stemplede Papiir, undtagen) skal være exciperede for Overformynder: Embedet i Nykjøbing at antage og forestaae, naar det dem kan tilfalde; og, i Henseende til de andre Kjøbstæder i Lolland og Falster, anordnes og befales, at hverken Vertshuusmænd, de fattiges Forstandere, de som logere Posterne, Kirkens Værger eller Byens Ræmmere, maae for deslige Aarsagers Skyld, for Overformynder: Embe-

Embeder at antage og forestaae, naar det dem kan tilfalde, være befriede (t). Saa maae det og paa ethvert Sted (undtagen i Næskov) ved een Overformynder have sit Forblivende, ligesom det ved Rescr. af 24 Maa 1743 for Nykjøbing er bevilget.

Rescr. (til det indrettede Selskab til den Danske Histories og Sprogs Forbedring), hvorved det bevilges adskillige Poster (u). 24 Febr.

Gr. Til det indrettede Selskabs Opkomst og Nytte har det begjert adskillige Poster, nemlig: 1) at Kongen til ydermere Opmuntring og Befordring for Selskabet vilde under Sin egen Kongelig Beskyttelse tillade, at det fremdeles maatte bære Navn af det Kongel. Danske Selskab til den Nordiske Histories og Sprogs Forbedring; 2) I Henseende til at Selskabet bespender at formere sig saavel med Lemmer som Bøger, Manuscripter, Documenter og deslige, men ikke have noget beqvemt og rummeligt Sted, hverken til disse og andre dets Bøgers og Documenters sikre Bevaring, eller til dets ugentlige Samlinger; at det desaaaring maatte forundes nogle visse Værelser i en eller anden offentlig Bygning, hvorind den Selskabet saameget visst var forventende Hønhorske, som det melder, af det at være samtykt, at, i Fald Selskabet skulde ophøre, dets da havende Samling af Bøger, Manuscripter, Documenter og Antiquiteter skulde alt tilhøre Kongens Bibliothek; 3) at Selskabets udgivende Skrivter maatte trykkes uden Censur; 4) at Selskabet maatte bevilges, at faae til Laans, naar forlanges, af Archiverne saavel i Kjøbenhavn, som ellers overalt udi Kongens Riger og Lande, alle gamle Documenter og Brevskaber in Original, som maatte tillades at blive trykte, eller som i nogen Maade kunde tjene til Sprogets og Historiens Oplysning; 5) at hvis gamle Papire og Pergamentbreve, der her og der kunde findes i Kjøbstæderne, ved Kirker og Jordums Kloostere, og nu ikke ere til nogen Nytte paa de Steder, hvor de findes, maatte indsendes til Selskabets Archiv, for derfra enten at kunne udgives til almindelig Nytte, eller gjemmes fra besyngtelig Undergang; 6) at Retteens Berjente i Rigerne maatte worde forpligtede at meddele Selskabet fornøden Udskrift af deres Bøger og Papire, naar det erstatter dem skadesløs Betaling for derpaa anvendende Bekostninger, dog uden at være forbunden til at betale som for andre Udskrivter efter Loven.

Som

(t) See Rescr. 9 Octobr. 1776.

(u) Efr. Resc. 1 Maa 1750 og 21 Julii 1773.

- 24 Febr. Som Kongen i Naade vil antage Sig dette begyndte
- §. 1. Selskab under Sin Kongelig Bestjermelse og Protection, saa bevilges og tillades og hermed, at dette Selskab maae fremdeles bære Navn af det Kongelige Danske Selskab til den Nordiske Histories og Sprogs Forbedring. Unl. de begjerte Værelser til Samlings Holdelse, og Bøgers og Skrivters Bevaring, da vil Kongen være betænkt paa, at lade det dertil behøvende
- §. 2. Sted og Plads anvise. Det forundes den begjerte Frihed for at lade dets udgivende Skriver censurere, imod at det staaer til Ansvar for hvis det i saa Naade ubi Trykken lader udgive; til den Ende Universitetet herom rescriberes (v). Angaaende Selskabets Begjering om at faae til Laans af Archiverne alle originale Brevskaber og Documenter, der kunde tjene det til Oplysning i dets Forhavende med Historiens og Sprogets Forbedring: da vil Kongen saavel ved det Danske, Tydske og Krigs-Cancellier som Rentekammeret lade det foranstalte, at Vedkommende, naar derom fra Selskabet skeer Anmodning, meddeler til Laans af deslige gamle Brevskaber og Documenter, hvad som der kunde forefindes, og ellers maatte eragtes tilladeligt i Trykken at udgive; som og ellers herom saavel Magistraten i Kjøbenhavn som Stiftbefalingsmændene og Biskopperne i begge Riger aparte Ordre lade tillægge (x). Ligesom Kongen og vil lade bemeldte Stiftbefalingsmænd og Biskoper anbefale, at, hvis icke (y) indsende, hvorfra de Selskabet siden kunne ndlaanes. Og betreffende dets Begjering om de behøvende Udskriver for skadesløs Betaling, da vil Kongen illegemaade lade Sine Stiftbefalingsmænd og Biskoper rescribere, at tilkjendegive Ret-
- tens:

(v) See næstfølgende Rescript.

(x) See det 3die Rescr. af 24 Febr. 1747; §. 1.

(y) Som sammes §. 2.

tens Betjente, at meddele Selskabet af deres Bøger og Papire hvis Udskrivter det maatte forlange, imod Betaling af derpaa anvendte billige Bekostninger; og at tilholde samtlige saavel Magistraterne som Rettens Betjente udi Kjøbstæderne og paa Landet, Geistlige og Verdslige, udi forskrevne 3 sidste Poster at gaae Selskabet tilhaande, som og ellers at være det beforderlig i hvad som det af dem til Oplysning i dets Foretagende maatte forlanges (z).

Rescr. (til Kjøbenhavns Universitet), ang. at 24 Febr.
 Det Kongelige Danske Selskab til den Nordiske Histories og Sprogs Forbedring maae lade dets Skrivter trykke uden nogen Academisk Censur, imod at Selskabet selv staaer til Ansvar for alt hvis det i Trykken lader udgive (a).

Rescr. (til Stiftsbefalingsmændene og Biskopperne 24 Febr.
 i Danmark og Norge), ang. 1. at benævnte Selskab maae laanes Documenter af Archiverne, 2. at gamle Breve fra Kirke og Kloster Bygninger skal indsendes, og 3. at Rettens Betjente skal give det Udskrivter for skadesløs Betaling, samt gaae det tilhaande.

Gr. Det i Kjøbenhavn af nogle Undersaattere for nogen Tid siden begyndte, og med Konael. Tilladelse sig kaldende Kongelig Danske Selskab til den Nordiske Histories og Sprogs Forbedring har iblandt adskillige til dette dets Selskabs Understøttelse og Foretagendes Befordring foreskildte Poster, anholdt; 1. at de, naar forlanges, af Stifts Archiverne maatte bekomme til Laans alle de gamle Documenter og Brevskaber in Originali, som maatte tillades at blive trykte, eller i nogen Maade kunde tjene dem i deres Forehavende til Oplysning: 2. (b): 3. (c):

Stifts

(z) See sammes §. 3. og Slutn.

(a) See Rescr. 14 Sept. 1770.

(b) Ligesom den 5te Post i Grundene af det første Rescr. under 24 Febr.

(c) Ligesom sammes 6te Post,

24 Febr.

§. 1.

Stiftbefalingsmanden og Biskopen skal lade det foranstaltet hos de Vedkommende, at, naar derom fra Selskabet skeer Anmodning, dem da til Laans meddeles in Originali af deslige gamle Brevskaber og Documenter, hvad som der enten ved Stifts-, Raadstue-, eller andre Archiver maatte forefindes og maatte eragtes tilladeligt i Trykken at udgive, eller i nogen Maade kunde

§. 2.

tjene til Sprogets og Historiens Oplysning (d). Hvis gamle Papire og Pergaments Breve, som efter derom indhentede Underretning fra Præster, Kirkebetjente eller Andre, ved en eller anden Kirke, eller gammel Kirke- eller Kloster-Bygning i Kjøbstæderne maatte forefindes, have Stiftbefalingsmanden og Biskopen at

§. 3.

indsamle, og til det Danske Cancellie at indsende. Stiftbefalingsmanden og Biskopen have at tilkjendegive vedkommende Rettensbetjente, at de af deres Bøger og Papire give fornævnte Selskab hvis Udskrivter de maatte forlange, imod at dem erstattes skadesløs Betaling for deres Væie og Omkostning, dog uden at Selskabet skal være forbunden derfor at betale som for andre Udskrivter efter Loven. — Og som Kongen, i Henseende til de Selskabet allerede aflagte Prøver, hvorved Publicum har viist sig fornøiet, gjerne seer dette Selskab opmuntret til ydermere Flid og Arbeide, og desaaarsage vil have samme optaget i Kongelig Protection: saa have Stiftbefalingsmanden og Biskopen at tilkjendegive saavel samtlige Magistrater som Rettens-Betjente, baade i Kjøbstæderne og paa Landet, Geistlige og Verdslige, i forberørte Poster at gaae ommeldte Selskab tilhaande, som og ellers at være dem beforderlig i hvis det af dem til Oplysning i forberørte deres Foretagende maatte forlange (e).

Rescr.

. (d) See næstfølgende Rescript.

(e) See ibidem.

Rescr. (til Kjøbenhavns Magistrat), næstføres 24 Febr.
 staaende Rescripts 1te og 3die S., saavidt Raad-
 stuens Archiv, samt Raadstue- og Byeskriveren (f)
 i Kjøbenhavn angaaer.

Rescr. (til Stiftbefalingssm. over Sjællands- 24 Febr.
 Stift), ang. hvorledes ved Døds- eller Arvesald
 efter Engelske Consuler og Undersaatter skal
 forholdes, og at herefter ingen indspødt Kongel. Under-
 saat admitteres til at være en fremmed Magtes Consul.

Gr. Den Storbritanniske Gesandt har ladet foreskille, om-
 endkjønt at ved den 15de Art. i den mellem disse Riger og
 Storbritannien No. 1670 oprettede Commerce-tractat er sti-
 puleret, at, naar nogen Undersaat af en af Kongerne daer i
 den anden Konges Territorio, da skal den der residerende offent-
 lige Minister, eller den der værende Consul, eller og 2 Kjøb-
 mand, som ere den Udsdeds Landsmand, være berettiget til
 at tage den Udsdeds Esterladsenskab til sig, og under deres Hæn-
 der i Forvaring, for at levere samme til Arvingerne, uden at
 Stedets Magistrat skal eller maae sig dermed paa anden Maade
 befatte, uden med at assistere, om den vil, for derover at
 forfatte Registrering; saa skal dog Borgemeesteren i Helsingør
 ved Rescr. af 8 Aug. 1733 være bleven befalet at tage den
 Engelske Consul Thigs Esterladsenskab, naar han ved Døden
 skalde afgaae, under Stadens Jurisdiction, uantet han skal ei
 alene være Undersaat, men endog General-Consul af den Bri-
 tanniske Nation: desaaarlige bemeldte Storbritanniske Gesandt,
 i Henseende til forberørte d. 8 Aug. 1733 ved Magistraten i
 Helsingør, angaaende de der værende fremmede Consulers Es-
 terladsenskab, og i sær den Engelske Consul Thigs Boe, med
 videre gjorde Foranstaltning, har reclameret den Disposition,
 som derudinden ved den No. 1670 sluttede, og hidin. til i sin
 fulde Kraft, værende Venskabs- og Commerce-tractat er gjort.
 Thi er funden for godt,

At der ved foresaldende Døds- eller Arvesald, enten
 efter Engelske Consuler, eller Engelske Undersaatter-
 re, efter forbemeldte Tractat af Aar 1670, dens 15de
 Art., af hvilken herhos en Gjenpart tilsendes, efterdags
 skal forholdes; men at herefter ei nogen indspødt Kongel.
 Undersaat til at være en fremmed Puissances
 Consul i disse Lande skal admitteres.

Rescr.

(f) See Forordn. 15 Junii 1771.

24 Febr.

Rescr. (til Stiftbefalingsmand Ohsen), ang. at visse Præsters Inventarium af Qvæg eller Andet paa Island maae sælges, og det, som derfor bekommes, i Inventarierne indføres (g).

Gr. Af Stiftbefalingsmandens Førefilling er fornønnen, a) at adskillige Præster paa Island Tid efter anden have klaget, at der i endel Kald ved Præstegaardene skal være Bantfeliabed, for at underholde saamange Qvilder eller Koer, som til Kaldene fra gammel Tid ere henlagde, og i Inventarierne findes anførte, i hvilken Henseende Kongerne d. 3 Maii 1650, 10 Maii 1651, og 30 April 1692 have tilladt, at de overflødige Qvilder i Præstekaldene, saavel som andet Inventarium, der var unyttigt og usnødent, maatte afhændes; b) at Landets Beskaffenhed og ofte indfaldende Skade paa Præstegaardenes Marker og Enge skal forarsage, at Leiligheden, til at underholde Qvæget, bliver nu paa eet, og atter igjen paa et andet Sted mindre og mindre. — Paa det at de Præster, der ere betyngede med flere Qvilder, end som bequæmelig kan underholdes, eller og maatte have saadant Inventarium, der eragtes usnødent, kunde worde lettede, bevilges,

At Præsterne i Island paa de Steder, hvor de med overflødig eller unyttigt Inventarium af Qvæg eller Andet ere bebyrdede, maae, under det kommende Bisksops og Provstes Opagt og Tilsyn sælge samme, for hvad derfor, efter Prisen i Landet, kan bekommes, da det saaledes Solgte af Inventarierne maae udgaae; og skal de derfor bekomme Penge eller Andet, som kunde anskaafes, og var meere nyttigt, end det, som forhen havde, i Inventarierne igjen indføres, for at blive ved Kaldene, og til Efterkommerne leveres.

3 Martii. Rescr. (til Amtmanden over Gorse-Amt), ang. et Ridderlig Academies Oprettelse i Gorse (h).

3 Martii. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopen i Christiania), ang. at Bogtrykkeren i Christiania ei maae imodtage noget til Trykken uden Biskopens Censur og Paategning; samt at Ingen under Mulet maae indlevere

(g) See Rescr. 22 Martii 1748; sef. Rescr. 10 April 1773.

(h) See Fund. 7 Julii 1747 og 29 Jan. 1782.

levere udi Samling enten til Brylluper eller Liig, 3 Martii.
begravelse nogen Slags skriftlig forfattede Vers.
(Saaom Nogle, der havde Hernhutiske Meninger, lod Endeel trykke, der var forargeligt og anstødelig; og, da dette blev dem forbudet, indgave skrevne Vers til Liigbegaengelser, for at udsprede deres Meninger) (i).

Confirmation paa Privilegier for et Comoediehuus (k). 3 Martii.

Rescr. (til Rectoren ved Rhavns Universitet), ang. 10 Martii.
Orationen paa Kongens Geburtsdag 1747; samt at denne Dag, naar den indfalder i den stille Uge, eller paa en af Paaske-Zelligdage, altid herefter ved Universitetet skal celebreres den første Onsdag efter Paaske.

Rescr. (til Byefoged Woideman i Varde og J. Damgaard til Frøsticup), ang. med Magistraten i Varde at forfatte en Deling imellem Indvaanerne over Byens Ager, Jorder &c. (Efter Indvaanernes Ansøgning, saaledes at enhver Gaard eller Grund i Byen kunde blive tildeelt sin Andeel deraf, som disse Gaarde og Grunde bestandig kunde tillægges, m. v. (l)).

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Christjanssand), ang. 10 Martii.
at de uden for Kongens Havne opbragte rette Priser maae i Havnene nyde al Sikkerhed, og, naar Dom er falden, af Opbringerne sælges, m. v. (m).
(I Anledning af at en fransk Capter havde opbragt 2 Engelske Priser, hvoraf de Engelske i Hitteroen havde igjen med Magt bemestret sig den eene).

Rescr. (til hver af de øvrige 3 Stiftbefalingsmænd i 17 Martii.
Norge), hvorved sendes Gjenpart af forestaaende Rescript, og befales, at, saastremt nogen saadan Casus i Stiftets Havne skulde forefalde, haver han sig efter samme Rescript at forholde.

Rescr.

(i) Ophævet ved Rescr. 14 Sept. 1770.

(k) Sees i Priv. 11 Sept. 1750, S. 3.

(l) See Rescr. 21 Julii 1747 og 22 Junii 1753.

(m) See Rescr. 10 Novbr. 1779.

V. Deel. I Bind.

D

24 Martii.

Rescr. (til Stiftbefalingsm. og Biskopen i Ribe), ang. at Degnen i Fjool og alle de øvrige Ribe-Latine-Skole udi det Slesvigske tillagte Degne skulle være pligtige at erlægge hvis aarlig Pension de forhen og i lang Tid have svaret, og af Hverigheden eensgang have været ansatte for.

1 April.

Rescr. (til Stiftbefalingsmændene i Danmark, ogsaa at communicere Amtmændene), ang. at naar Noget efterdags maatte befindes, for de udstædende Acter og Domme, under hvad Prætext og Paaflud det end være maatte, meere at have fordret eller taget, end Loven og Forordninger befaler og tillader, da skal vedkommende Stiftamtmand eller Amtmand, paa Embeds Vegne, lade de derudi skyldig Befindende som Lovens modtvillige Overtrædere tiltale, uden al Naade at have deres Embede forbrudt, samt til videre Straf og Undgjeldelse alt efter Sagens Beskaffenhed (n). (Saaom det erfares, at endeel Retskensbetiente, under adskillige Slags Prætexter, for udstædende Tingvidner, Acter og Domme formasteligen understaar sig at fordre og tage mere end Lovens 1te Boges 25de Cap. og det om Dom- og Hvervænge samt Skriverløn befalet og tilladt er).

8 April.

Land-Etatens Gen. Comm. Skriv. (til Chef for Cavallerie-Regimenterne), ang. at fra den 19 Hujus, da 5 Mand pr. Compagnie vorder astatket, ikkun godtgjøres Qvarkeer paa 12 Koner ved hvert Compagnie; samt at, om herefter ethvert Compagnie skulde igjen komme til at bestaae af 51 Mand, ikkun efter Skriv. af 5 Febr. 1746 Qvarkeer paa 12½ Koner tilstaaer.

14 April.

Rescr. (til Kjøbenhavns Universitet), ang. hvorledes Bognmandstaxten, Milenes Beregning imellem Stæderne, Markederne og Torvedagene (o) samt

(n) See Plac. 9 April 1783.

(o) See Resc. 17 Novb. 1747.

samt Taxten og Børtedagene ved Færgeløbene herefter 14 April.
bag i de aarlige Almanaker skal indføres.

Gr. I Anledning af en og anden Feil, der Tid efter anden var befunden i de Est:retninger, som bag i de aarlige Almanaker indføres, ang. saavel Milenes Beregning imellem Stæderne, som og ang. Vognmandstaxten, samt de aarlige Markeder og pelliger, er fra Stiftbefalingsmændene i Danmark indhentet Underretning: 1. hvormeget der bør betales af Milen til Vognmændene paa ethvert Sted; 2. om Milene vare rigtig specificerede i Almanakerne paa Reiser fra Kjøbenhavn til Hamborg, og derfra til Alsborg; 3. om der ikke maatte findes nogle Markeder under uret Dato indførte i Almanakerne, om hvilken Post ogsaa er requireret Underretning fra Stiftbefalingsmændene i Norge; og 4. ang. Taxten, og hvad Dage Smakkerne og Transportfartøierne ere pligtige at gaac imellem Færgestæderne i Provincerne udi Danmark.

Efterskrevne Forandringer skal i de aarlige Almanaker herefter paa behørige Steder indføres, i Steden for det forhen derom enten urettelig har været anført, eller aldeles været udeladt, nemlig: A. For Sjellands, Stift. I. ang. Vognmandstaxten: Fra Mikkelsdag til Paaske betales for hver Miil til de Kjøbenhavns-, Kallundborgs-, Korsørs-, Frideriksborgs-, Helsingørs-, Kjæges-, Næstveds-, Roeskildes-, Ringstedes-, Slagelses-, Bordingborgs- Vognmænd 3 Mk. 4 ß, og fra Paaske til Mikkelsdag 2 Mk. 12 ß, samt for en Retourvogn en Hjerdes-Deel mindre, og for løse Heste til Forspand en Hjerdes-Deel meere; men Vognmændene i de andre Byer i Sjælland gives fra Mikkelsdag til Paaske 2 Mk. 8 ß for hver Miil, og fra Paaske til Mikkelsdag 2 Mk. (p). II. Med Milene i Sjælland skal det forblive ved det, som i Almanakerne findes anført (q). III. Markederne

D 2

ere

(p) For de fleste Stæder er Taxten i denne Post forholdt ved Forordn. 9 Sept. 1763, s. 16; Reser 9 Maii 1783; Ved. 14 Jan. 1784, Reser. 24 Decbr. 1784 og 9 Decbr. 1785.

(q) Det samme som i Postplac. 21 Junii 1777 i Slutn., see Rescript 3 Decembr. 1784, s. 9. og 21 April 1786.

14 April. ere rigtig i Almanakerne (r) ansførte; men derimod skal de af Almuen i Sjælland vedtagne og selvgjorte Markte, der

- (r) Siden paa dette og nogle følgende Steder tales om Markeder i Almanakerne, saa indføres de her af Almanaken for 1747 med Itegning af dette Rescript og senere Anordninger, hvor de gjøre Forandring: Januarius. Den 7 Heste Marked i Skive (s. N. 9 Febr. 1759; 26 April 1765 og 21 April 1779; Torvedag, s. N. 13 Octobr. 1758); den første Mandag efter Hell. 3 R. Dag Marked i Skanderborg; (S. Kads; Herreds Ting, s. N. 13 Aug. 1781); Grundse ved Nørre-Herreds Ting Torsdag efter H. 3 R. Dag med Haandverksfolks- Arbejde (s. N. 26 Sept. 1777); item om Fredagen ved Sønder-Herreds Ting (s. N. 11 Febr. 1757 og 26 April 1777); Hølslebroe, Torvedag hver Tirsdag; den 2 Onsdag i Jan. Hestem.; den 12 i Laholm; den 25 i Fez. dericia Kram- og Hestem., og Torvedag hver Torsdag (og Mandag, s. N. 7 April 1780); Christjanstad, den 27 i Frederiksstad. — Februarius. Den 1 Marked i Varanger i Gimmarn (s. N. 16 Maii 1760; Skeen, s. N. 11 April 1781; den 2 i Vårbjerg og Kongsbak (Sals, s. N. 14 Novbr. 1755); den 5 i Christiania; (Kolding, s. N. 14 April 1747); Varde, Torvedag hver Torsdag; næste Tirsdag for Fastelavns Søndag og 3die Tirsdag i Gaste Kram og Erærvare i 2 Dage; den 22 i Aarhus og Oddevald; den 25 i Middelfart (Torvedag, s. N. 7 April 1780); Baadsted; Hølslebroe sidste Onsdag i Febr. Hestemarked; Kolding (s. N. 1747) 8 Dage for Fastelavn Hestem. og siden Hestem. hver Torsdag i Fasten; Torvedag hver Tirsdag; (Aalsborg, s. N. 22 April 1768); i Rønders (s. N. 1747) Torsdagen for Fastelavns Søndag Heste- og Færemark og Tirsdag derefter med Kramvare, holdes i 8 Dage; Mariager 8 Dage efter Fastelavn (s. N. 26 April 1748) Heste- og Færemark.; i Lek 10 Dage for Fastelavn Heste- og Færemark.; (Storehedinge, og Torvedag, s. N. 11 Decbr. 1776 og 4 Octbr. 1780); Rudekjøbing Hestem. hver Onsdag i Fasten; (Sillerød, s. N. 25 Jan. 1754; Torvedag, s. N. 14 Junii 1775; Afsens, Torvedag, s. N. 3 Febr. 1774); Børgense hver Torsdag i Fasten med Heste og andre Kjøbmands-Vare; i Ringsted Hestemarked hver Mandag i Fasten; Middelfart Dvæg- og Heste-Torv hver Løvedag i Fasten; Præstø Hestemarked hver Løvedag i Fasten; (Grenaae, s. N. 26 Sept. 1777); den 25 paa Næbye ved Lonslets Præstegjelds Hovedkirke i 3 Dage (s. N. 26 Martii 1783; Viborg, s. N. 12 Sept. 1755; Ebberose, s. N. 26 April 1777). — Martius. Den 1 Hestemarked i Lemvig; (Sals, s. N. 14 Novbr. 1755); den 5 i Levanger

der med aabne Boder og andet Kjøb og Salg paa 14 April.
Landet, saasom ved Kirkerup, Mønstrup, Giechsi og
D 3 Mørke

ger (s. N. 1747 og 22 Aug. 1760); den 7 i Elverom og Grumset i Østerdalen (s. N. 20 Aug. 1756); den 8 i Kongsberget (s. N. 27 Decbr. 1754; Mariager, s. N. 26 April 1748); den 11 i Odense; den 12 i Ringkjøbing, Kramv. samt Heste og Stude, Torvedag hver Onsdag; den 13 ved Lymkloster, først med Heste og Dvæg, siden Kjøbmandsvare; (Skive, s. N. 21 April 1779); den 20 i Bragnæs og Strømsø, holdes i 3 Dage; Lemvig den 27 Heste- og Dvægmarked i 2 Dage, Torvedag hver Tirsdag; den 25 i Skjelskør; den 28 i Fridericia; i Vordingborg hver Mand- og Tirsdag i Fasten; i Solbek, Ajjens (s. N. 1747, og Torvedag, N. 3 Febr. 1774), og paa Langeland Hestemark. hver Onsdag i Fasten; (Nyborg, s. N. 1747); i Roed: Filde hver Loverdag, og Takskov hver Torsdag i Fasten Heste- og Dvægmark., naar ellers ingen Helligdage indfalde, imidlertid Paaske-Aften eller Loverdagen for Paaske; i hvis Sted Hestemarked udi Roedfilde holdes aarlig paa den næste Fredag efter Paaske; (Sæbye, s. N. 24 Febr. 1774; Alborg, s. N. 22 April 1768); i Randers (s. N. 1747 Torsdagen for Midfaste, Heste- og Fremark; Slensborg paa Midfaste; Varde næste Tirsdag efter Midfaste Heste- og Dvæg. i 2 Dage; i Haa: borg Hestemarked hver Torsdag i Fasten, og i Kallund: borg hver Mandag i Fasten; Ribe den 29 Hestem. i 3 Dage, Torvedag hver Tirsdag; Kolding Dvæg. 4 Dage (s. N. 1747; Slangerup, s. N. 13 Junii 1777).— Aprilis. Den 2 i Viborg, Snapstina (s. N. 1747, Id. 26 Decbr. 1750 og 21 Jan. 1778, Prom. 23 Maa 1778) varer 14 Dage med Kramvare og Heste; den 4 i Klip: løv Heste- og Dvægmarked; (Kolding, s. N. 1747; Thise, s. N. 7 April 1752; Hillerød, s. N. 25 Jan. 1754 og 12 Aug. 1778); Veile Torvedag hver Onsdag, den 12 Heste- og Dvæg. i 2 Dage; Varde næste Torsdag efter Paaske Kram- og Erævare i 2 Dage; (Skanderborg, Marked og Torvedag, s. N. 25 April 1750); den 18 i Kongsbak; den 24 i Haderslev; (Ribe, og Torvedag, s. N. 7 Sept. 1770 og 10 Martii 1774); Maribo Heste-, Dvæg- og Kram- Marked Torsdagen for Dimmelugen; Hujum 8 Dage for Paaske. — Majus. Den 1 i Høbroe; Ribe, Kram- og Eræ- Vare: Rye; Vaarbasse (om Vaarbasse og Kolding s. N. 1747); Veile Kramvare; Viseby Heste- og Dvægmarked; i Skive Hestem.; den 3 Maa udi Tinner: Bye i Nykirke- Sogn udi Koldingh. Amt Marked med Heste, Dvæg og alle levende Creature, samt Haandværksfolks- Arbeide, Erævare og andre Landman- den

14 April. Mærke: Kilder samt flige Steder, være aldeles ophævede; hvilket Rector og Profess. i Almanakerne, til Bedenkom-

den og Bonden tjenlige Ting; den 12 i Roeskilde; Tøndern 14 Dage for Pintsdag Hestemarked; Lemvig den 2den Sognedag efter Chr. Himmelfartsdag, Heste- og Dvægmarked i 2 Dage; Solstebro, næste Onsdag for Pintsdag med Svinn, dito 3die Onsdag efter Pintsdag; den 14 paa Veiers; Heide, Heste- og Dvægmarked; i Skjoldborg; Hye næste Mandag for Pintsdag, Heste- og Dvægmarked; Kolding den 16 Heste- og Dvæg. i 2 Dage (s. N. 1747); i Aalborg den næste Onsdag efter Pintsdage (s. N. 12 Decbr. 1755 og 7 Aug. 1778); i Slangerup, og i Lund paa Christi Himmelfartsdag; i Fve Mandagen næst efter Tre-foldigheds-Søndag Hestemarked, saa og med Kram- og Erævare, holdes i 3 Dage; (Slepnes, s. N. 28 Julii 1752; Christjanshede, s. N. 11 Julii 1781). — Junius. Den 1 i Rønne paa Borringsholm, faaer 12 Dage; (Viborg, Bd. 21 Jan. og Prom 23 Maii 1778); den 12 Hestemarked ved Dronninglund og med Kram- og andre Vare næste Mandag for St. Hansdag; (Kjøge, s. N. 8 Maii 1750; Knudstrup, s. N. 19 Aug. 1778); den 15 i Ringkjøbing, Kramvare; Veile, Kramvare i 2 Dage; den 16 i Slangerup; den 17 i Saaborg og Nykjøbing i Dds-Herred; den 18 i Fridericia; Tisted (s. N. 14 Febr. 1749), Landskrone og Mariager (s. N. 1747 og 2 Sept. 1757); den 21 i Solstebro, Kramvare i 2 Dage; den 22 i Vestervig (s. N. 30 Sept. 1768; Søbye, s. N. 24 Febr. 1774); den 23 i Horsens; (Præstøe, s. N. 3 Martii 1774); den 24 i Kallundborg; Ribe (s. N. 6 Septemb. 1782), Kram- og Erævare; Varde, næste Tirsdag for St. Hansdag (s. N. 6 Sept. 1782); Kjertemunde; Syllesborg; Timbershavn; Baadsted: den 25 i Ringsted og i Sillersød ved Friderichsberg-Slot; (Soldal, s. N. 1747 og 4 Sept. 1756); den 26 i Stubbebjerg og Rudkjøbing; den 28 i Trundhjem, (s. N. 1747); den 29 i Aßens; den 30 i Rønnebye, Heding og Tommerup; Jemtlands 14 Dage for St. Hansdag, Midsummer. — Julius. Gølbek, s. N. 31 Martii 1779); den 2 i Nyborg Ebbelroft, Middelfart, Trolleborg, og Taagerup, (s. N. af 1747; Øslø, s. N. 26 Sept. 1781); den 3 i Rødbye; den 6 i Kongsberget (s. N. 27 Decbr. 1754); den 7 Slangerup; den 8 i Særkjøbing; den 10 i Odense, Sorøe (Korvedag, s. N. 24 Febr. 1774), og Hjöring; den 13 i Risseberg (Hjörn, Tilrum og Nærzens Ledingsberg, s. N. 1747 og 28 Julii 1752); den 17 i Svenborg; den 18 i Vestervig (s. N. 30 Septemb. 1768

Tommendes Esterretning haver at bekjendtgjøre. IV. 14 April.
ang. Taxten ved Færgeløbene, og Børtedagene: 1)

D 4

imel-

1768; Hølbek, s. N. 16 Aug. 1775) og Nysted i Laaland (s. N. af 1747); Kolding 8 Dage for Slusdag Hestemarked; den 22 i Bogense, Tisted, Vordingborg, Christjansstad og Apenrade Hestemarked paa Magdalene Dag; den 26 i Hølstebroer, Kramvare i 2 Dage, 3die Onsdag i Julio Hestemarked; Lemviig den 27 Heste og Dvægm. i 2 Dage; Ribe den 28 Hestem. i 3 Dage; den 29 St. Slusdag i Slagelse; Rønnebøye, Kongsbak, og Grindøse, (Kolding, s. N. 1747) en Dag med Haandverksfolk; i Aarhus varer 14 Dage. — Augustus. Den 1 Marked i Rjøge; (Mariager, s. N. 1747 og 2 Sept. 1757; Frideriksfund, s. N. 21 Martii 1749; Aas, s. N. 11 Junii 1779;) den 8 Heste og Dvægm. i Ringkjøbing i 4 Dage; den 10 i Lund; Nykjøbing i Falster første Tirsdag efter Laurentii; den 11 i Varbjerg; den 15 i Hedinge og Baadsted; Lemviig næste Tirsdag for Bartolomæi-Dag, Heste og Dvægm. i 2 Dage; den 24 i Mariager; Præstøe (s. N. 3 Martii 1774); Engelholm; og i Lemkloster Fæmark. ; i Tønder Heste- og Fæmarked; i Stive Heste- og Fæmarked, samt Kram- og Trævare, holdes i 3 Dage; den 31 i Christjanssand Buktemark. — Septembr. Den 1 Marked i Fridericia, Hjørring, Nysted i Laaland (s. N. 1747), Vistlebye, Heste- og Dvægmarked; den 4 i Klipsø Heste- og Dvægm. ; den 8 i Ribe, Kram- og Trævare; Skjelskjør, Tisted (s. N. 23 Aug. 1748), Lejerup, Baadsted, Sæfjøbing, Koeskilde, (Høbroe, s. N. 1747); den 9 i Vestervig (s. N. 30 Sept. 1768) Heste- og Dvægm. ; den 10 i Bogense; Hølstebroer den 13 Dvægmarked i 3 Dage, 2den Onsdag efter Michaeli Dvægmarked i 3 Dage, næste Onsdag for Mikfælsdag med Faar, Bukke og Gæs; den 14 i Edesberg ved Christiania (s. N. 20 Aug. 1756) Heste- og Dvægmarked; Skanderborg, Saaborg og i Viborg indtil den 27 med Heste, Fæ og Kramvare; (Skeen, s. N. 11 April 1781); den 16 i Oddevald (s. N. 16 Aug. 1775), Hølbek, (Nalborg, s. N. 22 Aug. 1749) og Ndsted; den 17 i Middelfart; den 18 i Aas imellem Møss og Christiania (s. N. 20 Aug. 1756, 21 Junii 1771 og 11 Juni 1779; Ribe, s. N. 1747; Mariager, s. N. 2 Sept. 1757); den 20 i Skeen i Biegen, til Mikfælsdag (s. anførte N. 11 April 1781; Nysted, s. N. 31 Aug. 1770); den 21 i Svenborg (s. N. 30 Novbr. 1753), og Borg paa Femeren; den 22 i Ringsted; den 23 i Veile Heste- og Dvægmarked i 2 Dage, næste Søndag efter Michaelis, Kramvare; den 25 Marked ved Egestor (s. N.

14 April. imellem Korsøer og Nyborg; af en stor Smakke skal betales om Sommeren 5 Rdlr., og om Vinteren 6 Rdlr.

(s. N. 30 Novbr. 1753) og i Tønsberg; den 29 St. Mikkelsdag i Gaderslev, Helsingborg, Odense (s. N. 30 Novbr. 1753), Næstved, Helsingør, Sønderborg, Tønderen, Grindse; næste Mandag for St. Mikkelsdag med Heste, Dvæg og Kramvare; Varde 12 Dage for Mikkelsdag Heste- og Dvægmarked i 2 Dage, og 6 Dage for Mikkelsdag Kram- og Trævare i 2 Dage, næste Sognedag efter Michaelis Kram- og Trævare 1 Dag; Lerdal (s. N. 1747, og 24 Maii 1776); Sunsum, 8 Dage for Mikkelsdag, Træ- og Dvægmarked; Malmøe 14 Dage for St. Mikkelsdag, skaer 8 Dage; item i Lef Heste- og Træmarked; (Storehedinge, s. N. 11 Decbr. 1776); Nykjøbing paa Mors næste Dag efter St. Mikkelsdag; Bjørnsholm næste Fredag etter Mikkelsdag; Ringkjøbing den 30 Kram-, Heste- og Dvægmarked i 4 Dage; i Eæbye (og Torvedaa, s. N. 24 Febr. 1774) den anden Sondag efter St. Mikkelsdag. — October. Den 1 Marked i Særkjøbing paa Skrobølø: Hede paa Langel. Dvæg. (Lsgtser, s. N. 21 Aug. 1761 og 23 Martii 1764); den 2 Romsdalen (om dette og Overbald, s. N. 1747, 9 Junii 1752 og 8 Martii 1754); den 3 i Vordingborg; den 5 i Ebbeltoft; den 7 i Affens (Odense og Affens, s. N. 30 Novbr. 1753); Rolding paa Francisci Dag Heste- og Dvægmarked (s. N. 1747; Tisted, s. N. 23 Aug. 1748); den 7 i Ribe Heste- og Dvægmarked i 3 Dage; den 10 vester for Aalborg Dvægmarked i 3 Dage; den 12 i Stege, saa og Dvæg. i Helsingør (s. N. 19 Aug. 1778); den 25 i Affens (s. N. 1747) Heste- og Dvægmarked; den 17 i Slangerup, Dvæg- og Hestem. (s. N. 13 Junii 1777); den 4 i Korsøer, Nykjøbing i Ods; Serred, Kongelf, Cimbrishavn; den 8 i Maribøe Kram- og Hestem.; den 9 i Roeskilde (s. N. 13 Junii 1777), Sobroe, Rudekjøbing, Glensborg, Falkenberg og Randers; Heste-, Dvæg- og Krammarked, holdes i 8 Dage; (Nykjøbing paa Mors, s. N. 16 Octobr. 1782); den 10 i Horsens og i Christjanssand Dvægmarked; Trundhjem Mandagen for den 11 (s. N. 1747); den 11 i Kongsberget; den 12 i Narhuns, Stege paa Moen og Svenborg Dvæg. ; d. 14 udi Tinnest: Bye i Nykirke: Sogn udi Roldinghus Amt, Marked med Heste, Dvæg og alle levende Creature, samt og Haandverksfolks: Arbeide, Trævare og andre Landmanden og Bonden tjenlige Ting; den 16 i Fridericia, Nyborg, Holbæk Dvægmark., Apentrade, først med Heste og Dvæg, siden andre Vare; Præstse næste Mandag etter Galltidag; Ring:

6 Rdlr. (s); af en mindre, om Sommeren 4 Rdlr., og om Vinteren 5 Rdlr. Hørtedagene ved dette Færgesked skal være hver Mandag, og Fredag Formiddag, om Sommeren Kl. 8, og Vinteren Kl. 9 (t). 2) Ved Kallundborg: for den første Smakke skal betales om Sommeren , , II Rdlr., om Vinteren 12 Rdlr. For den anden Smakke 10 — , , II — For den tredje , , 10 — , , II — For Færgebaaden , 6 — , , 8 — Hørtedagene skal være Tirsdag og Fredag Kl. 7 om Morgen. Naar Transporten med Smakkerne betales stykvis, nyde de Betaling efter Forordn. af 29 April 1684, og Privilegium af 1 Mai 1697; men, skulde der ikke

D 5

fin

Ringkjøbing den 18 Heste- og Dvægmærked i 3 Dage; den 19 i Tyrsting udi Jylland i Skanderborg Amt, Heste- og Dvægmærked; den 20 i Hjørring, Mariager, Heste- og Færemærked; (Rødbye, s. R. 27 Mai 1757); d. 21 i Bogense Dvægmærked; d. 22 i Hillerød ved Frederichsberg Slet; den 23 i Skanderborg, Kallundborg, Hjerteminde, og Heste- og Dvæg og Krammærked i Maribo (s. R. 1747; Viborg, s. R. 12 Sept. 1755); den 26 i Nysted i Laaland (s. R. 31 Aug. 1770) og Middelfart Dvæg. (s. R. 23 Julii 1784); den 27 i Odense Færemærked og i Scavauger; den 28 i Hjøge og Veile Heste- og Dvægmærked i 2 Dage; (Christianshede, s. R. 11 Julii 1781). — Novembr. Den 1 Mærked i Slagelse; den 2 i Ringkjøbing Heste-, Dvæg- og Krammærked i 3 Dage; Saaborg Færem.; den 3 Heste- og Dvæg. ved Aye; (Ribe, s. R. 3 Martii 1774); den 6 i Sorø; i Viborg paa Fæ og alle Slags Creature, varer i 6 Dage (s. R. 12 Sept. 1755); Kolding næste Onsdag for Martii Heste- og Dvægmærked i 3 Dage (s. R. 1747; Frederiksfund, s. R. 21 Martii 1749); den 11 i Næstved; Hølstebro næste Onsdag efter Martini i 2 Dage; (Ribe, s. R. 13 Aug. 1783); den 19 i Ringsted; den 30 i Hølst. — Decembr. (Præstøe, s. R. 13 Martii 1774); Varde 8 Dage for Juul Kram og Trævare i 2 Dage; i Kjøbenhavn holdes Hæremærked hver 14 Dag om Onsdagen.

(s) Efter de senere Kalendere betales 6 Rdlr. om S. og 7 om V.

(t) Cfr. Resc. 25 Novbr. 1757.

14 April. findes saa megen Fragt, som til Betalingens Udredelse behøves, da skal lægges sammen, til den halve Fragt høves (u). 3) Imellem Vordingborg og Falster. Betales for den store Færge: om Sommeren, om Vinteren
8 Mk. 8 ß. • 11 Mk. 4 ß.

For Jagten: • • • 7 — 4 — • 8 — 12 —

Seilingsbaaden: • • • 4 — 12 — • 6 — 8 —

B. Lolland og Falster. I. Vognmandstaxten angaaende: Vognmændene i Mariboe, Rødbye og Nakskov (v) betales for hver Miil fra Mikkelsdag til Paaske 3 Mk. 4 ß, og fra Paaske til Mikkelsdag 2 Mk. 12 ß: men i de andre Kjøbstæder ubi Lolland og Falster gives Vognmændene 2 Mk. 8 ß for Milen fra Mikkelsdag til Paaske, og fra Paaske til Mikkelsdag 2 Mk. II. Ang. Markederne: de 2 Markeder, som i Almanakerne ere anførte i Nystrød at holdes den 11 Julii og 1 Sept., skal herefter af Almanakerne udelades. Det Marked, som er anført at holdes i Taagerup den 2 Julii, skal ligeledes være ophævet. Det Qvægmarked, som er ansat, at holdes i Mariboe den 23 Octobr., skal anføres som Kram- og Qvægmarked. III. Færgestederne angaaende: Transporten imellem Sundbye- Færgested i Lolland og Nykjøbing i Falster skal betales efter en den 22 Novembr. 1737 approberet Reglement og Tært, som paa en Tavle til Enhvers Efterretning skal være opslagen. Ved Gaabens- Færgested i Falster betales Transporten til Vordingborg efter den approberede Tært af 14 Mait 1734. — C. Fyen. I. Vognmandstaxten angaaende: Over hele Fyen nyde Vognmændene Fragt efter Forordn.

af

(u) See N. 27 Sept. 1748, 11 Febr. 1773 og 14 Junii 1782.

(v) Og flere, see Bev. 14 Jan., 21 Febr. og 20 Aug. 1771.

af 5 Martii 1683, som er conform med Almanaken (x).
 II. Med Milene forbliver det fremdeles, som det i Almanakerne er anført (y). III. Markederne angaaende (z) forbliver det ligeledes ved Almanakerne, undtagen at det Hestemarked som den 12 Novbr. 1746 er bevilget i Nyborg at holdes hver Onsdag fra Fastelavn og saa fremdeles til Philippi Jacobi Dag næstefter, i Almanakerne skal ansøres; ligeledes indføres et Hæmarked i Åffens at holdes den 25 Octobr.; men derimod ubelades det Marked, som er anført der at holdes den 18 Martii.
 IV. Ang. Tæpten for Smakkerne 1) fra Nyborg til Korsøer: Smakken skal gaae 4 Gange om Ugen, nemlig Søndag og Tordag med Posten, og derforuden Tirsdag og Lørdag, om Sommeren Kl. 8 Morgen, og om Vinteren Kl. 9. For Smakken betales om Sommeren 6 Rdlr., og om Vinteren 7 Rdlr. (a). 2) Over Åffens: Særgested betales for en Smakke:

om Sommeren, om Vinteren
 2 Rdl. 24 S. 2 Rdl. 4 S.

af en Færge eller Vaad : 2 — : 2 — 3 —
 af den mellemste Vaad , 1 — 2 Rdl. 1 — 4 —
 af den mindste Vaad , , , 4 — 1 — (b).
 af disse Transport: Fartøier bør Een daglig afgaae, enten der er Fragt eller ei, undtagen de Dage, Posten gaaer. — D. Ribe: Stift. I. Ang. Vognmandstaxten: Vognmændene i Ribe: Stift skal betales efter den

i Åff.

(x) Forhoiet i Hens. til Nyborg, Odense, og Åffens, ved Forordn. 9 Sept. 1763, S. 16. Rescr. 9 Junii 1769.

(y) Som benævnte Plac. 21 Junii 1777; see og Rescr. 24 Martii 1786.

(z) See Prom. 31 Aug. 1771.

(a) Cfr. Rescr. 25 Novbr. 1757.

(b) See Anordn. (i Rescr.) 25 Novbr. 1757, S. s. 2, 6.

74 April. i Almanakerne anførte Tæxt (c); dog, naar Bogmændene vil i Næste Hjort til de i Hørfstentommer Slesvig liggende de Kjøbstæder, nyde de Betaling efter den Hølfteentømmers Tæxt, som er om Sommeren 2 Mk. 8 ß, og om Vinteren 3 Mk. (d). II. Milene paa Risen fra Naresunds Sørgen til Hamborg skal anføres i Almanakerne saaledes:

Fra Naresund

til Hadersleb	• 2 Mile.	til Femmels	• 3 Mile.
• Tolsted	• 3½ —	• Akehoe	• 3 —
• Slensborg	• 3½ —	• Vinneberg	• 5 —
• Danneverk	• 4 —	• Hamborg	• 2 — (e).
• Rendsborg	• 3 —		

Paa den i Almanakerne fra Hadersleb til Aalborg anførte Wei skal fra Kolding til Sneek anføres 8 Mile (f). III. Markederne angaaende: Kolding: Bye: 1) Torvedag hver Tirsdag; 2) den 29 Martii Heste- og Qvægmærded i 4 Dage; 3) Tirsdagen for Fastelavns- Søndag, med Kramvare, Haandsverksfolks- Arbeide, samt Heste og alle Slags Creature, som holdes Ugen igjennem, og siden hver Torsdag i Fasten med Heste og Qvæg; 4) næste Torsdag efter Paaske, Kramvare; 5) den 1 Maii Krammærded; 6) næste Torsdag efter Pintsedag, Qvæg- og Krammærded i 3 Dage; 7) den 16 Maii Frøemærded i 2 Dage; 8) Olufsdag, Qvæg- og Krammærded i 2 Dage; 9) den 4 Octobr. Qvæg- og Krammærded i 4 Dage; 10) næste Onsdag efter Martini: Dag, Kæer

(c) Forholdelser sees i Bev. 6 Jan. 1758, Rescr. 5 Octobr. 1759, Bev. 23 Febr. 1780 og Rescr. 3 Junii 1785.

(d) Forholdet ved Verordn. 28sten Maii 1762, s. 22. og Plac. 18 Jan. 1763; see Rescr. 3 Junii 1785.

(e) Forandret ved Verordn. 28 Maii 1762 i Slutn., Plac. 18 Jan. 1763 og 21 Junii 1777.

(f) See benævnte Plac. af 1777. Om Milene imellem andre Stæder see Rescr. 23 Martii og 5 Octobr. 1759, 23 Noobr. 1775; Bev. 23 Febr. 1780.

Marked i 3 Dage. Vaarbasse-Marked, som er anført 14 April.
at holdes den 1 Maii, skal herefter ansættes paa Lovise-
Dag, som er den 28 Auausti, med Næg og andre Va-
re. IV. Taxten for Transporten 1) imellem Mid-
delfart og Snoghøi: Af Smakken betales:

om Sommeren, om Vinteren
1 Rd. , , 1 Rd 1 Mk. 8 ß.

af en Færge , , , — 4 Mk. 8 ß. I — , — , —
af en Baad , , , — 3 — , — 3 — 8 (g).

2) Imellem Fridericia og Striv betales af Færgen
om Sommeren, om Vinteren
3 Mk. , 4 Mk.

og af en Baad , , I — , , I — 8 ß (h). —

E. Aarhus: Stift. I. Vognmandstaxten angaaende:
Vognmændene i Aarhus og Horsens (i) nyde af hver
Miiil om S. 2 Mk. 4 ß, om V. 2 Mk. 12 ß; men i
Randers nyde de alene om S. 1 Mk. 12 ß, om V. 2
Mk. 4 ß (k): for Forspandsheste paa hvert Sted ny-
de de $\frac{1}{4}$ -Deel meere, end Taxten tilholder, og for Re-
tour saavel af Vogn som Forspand $\frac{1}{4}$ Deel mindre. II.
Ang. Milene: Veien fra Randers til Aarhus, som i
Almanakerne er anført ikkun for 4 Mile, ansøres for $4\frac{1}{2}$
Mile; fra Aarhus til Horsens, som staaer i Alman-
ken for 4 Mile, ansættes for $5\frac{1}{2}$ Mile (l); hvorefter
Vognmændene paa ethvert Sted for de Reisendes Besor-
dring nyde Betaling. III. Markederne angaaende: Af
de 3 aarlige Markeder, som holdes i Randers, skal de
2 første i Almanaken anførte Heste- og Fæ- Markeder
ansættes, til at begynde Tirsdagen for Fastelavns- Søn-
dag

(g) See Skriv. 7 Martii 1750.

(h) Estr. Resol. 16 Jan. 1748 og Skriv. 28 Decbr. 1754.

(i) Samt Skandeborg, s. R. 20 Aug. 1784.

(k) Forhoiet, see Bev. 27 Junii 1781.

(l) See Postplac. 21 Junii 1777.

14 April. dag og Tirsdagen for Midfaste; det andet af de for Mariager anførte 4 Markeder, ansat at holdes den 18 Junii, ansøres at holdes den 9de Dag efter Pintsfe-Hæitid (m); ellers er for Mariager udeladt et Marked, som skal ansøres, at holdes den 1 Aug., og kaldes St. Olfus Marked (n). IV. Aug. Taxten ved Færgeløbet imellem Narhuus og Kallundborg: Denne Taxt er aldeles conform med hviis ved Færgeløbet fra Kallundborg til Narhuus er anført, som og de Dage, paa hvilke Smakferne afgaae fra Narhuus, de samme, som ved Kallundborg-Færgeløb er anført. — F. Viborg, Stift. I. Vognmandstaxten og Milenes Afspæling angaaende: da forbliver det ved det, som derom i Almanakerne er indført (o). II. Markederne angaaende: Viborg-Snapsating, som i Almanakerne er ansat den 2 Aprilis, skal ansøres at begynde næste Fredag efter Paaske (p), og varer i 14 Dage. Et Marked skal ansøres at holdes i Høbroe 3 Uger for Michaelis; ligeledes skal i Almanaken indføres et Markeds Holdelse i Ribe den 19 Sept. — G. Aalborg, Stift. I. Vognmandstaxten angaaende: Vognmændene overalt i Aalborg, Stift betales af Milen om Sommeren 28 β , og om Vinteren 2 Mk. 4 β (q). II. Med Markederne forbliver det saaledes, som de i Almanakerne ere anførte. — H. Aug. Markederne i Norge. I. 3 Aggershuus og Christjansands, Stifter skal de fremdeles holdes paa de Dage, som dertil i Almanakerne ere ansatte. II. Udi Almanakerne indføres, at i Bergens, Stift holdes næste Søndag efter St. Hans

(m) See Reser. 2 Sept. 1757.

(n) See *ibid*.

(o) Taxten forhoiet ved Reser. 7 Aug. 1776 og 10 Decbr. 1784.

(p) Forandret ved Forordn. 20 Decbr. 1750 og 21 Jan. 1778, samt Prom. 23 Marts 1778.

(q) Dog see Reser. 9 Decbr. 1773.

14 April.

Hans Dag et Heste, og Qvægmarked, Koldals-Marked kaldet (r); dernæst skal det i Almanakerne den 21 Septembriis ansatte Lærdals-Marked ansføres, at begynde den 13 Septemb. og vedvare til den 21 Dito (s). III. Trondhjems-Stift. Levangers Marked, som staaer i Almanakerne indført under den 5 Martii, skal altid holdes næste Tirsdag, Onsdag eller Torsdag efter Gregorii Dag (t). Paa ligemaade forholdes saavel med det saa kaldede St. Hans-Marked i Trondhjem, der i Almanakerne er ansat at holdes den 28 Junii, som med Michaelis-Marked der i Almanakerne er ansat til 11 Octobriis, saa at de begge skal ansættes at holdes den næste Tirsdag efter S. Hans- og Mikkeltdag. Romsdals- og Overhalds-Markedet, af hvilke det første er ansført i Almanakerne den 2 Octobr., og det sidste hidindtil har været udeladt, skal herefter indføres begge at holdes næste Tirsdag, Onsdag eller Torsdag efter Michaelis (u). De saa kaldede Ledingsberger, eller Markeder, i Nordlands-Amt skal til deres Holdelse ansføres i Almanakerne saaledes: Bjørn, Ledingsberg den 13 Julii, Tilturum den 20 Julii, og Lærføns den 27 Julii (v); hvorimod det Ledingsberg, som er holden paa Tjøtøen, herefter skal være aldeles affkaffet. — I Aug. Vognmandstaxten i Hertugdømmene Slesvig og Holsteen: da betales for en Vogn med 2 Heste saaledes, som i Almanakerne er ansført; men for Forspændsbeste betales: om Sommeren af Parret for hver Miil 28 Lß; om Vinteren

(r) See Refer. 4 Sept. 1756.

(s) See Refer. 24 Maii 1776, og om Bergen N. 31 Maii 1780.

(t) See Refer. 22 Aug. 1760.

(u) See Refer. 9 Junii 1752 og 8 Martii 1754.

(v) See Refer. 28 Julii 1752.

14 April. teren 32 Lß; for Retouren 24 Lß; om Sommeren 21 Lß. (*). De Husumer-Vognmand betales for en Vogn til Stæderne i Marfken af hver Miil om Sommeren 28 Lß, og om Vinteren " " " 40 Lß. For et Par Hjørspandsheste: om Sommeren " 36 Lß. og om Vinteren " " " 48 Lß. Saa betales og for en Vogn om Vinteren, naar Veien i Marfke-Stæderne er meget ond, af hver Miil " " " 1 Rdlr. —

Rector og Professores skal drage Omsorg for, at alt hvad herudinden er bleven befalet, paa sit behørigte Sted iblandt de Esterretninger, som aarlig søies bag i Almanakerne, rigtig vorder indført; men det øvrige af disse Esterretninger, som ikke ved denne Befaling er bleven forandret, skal fremdeles blive staaende i Almanakerne, saaledes som det nu befindes regleret; dog haver Rector og Prof. ang. den 2den Post, om Milene imellem Stæderne, ved disse Esterretninger, som aarlig bag i Almanakerne trykkes, at lade hofsøie, at der for en Fjerdedeel eller $\frac{1}{2}$ Miil ei maae tages nogen Betaling, om Veien maatte være længer, end i Almanakerne, efter denne Befaling bliver anført. Udi det øvrige vil Kongen, ei alene, at intet Marked maae ansættes paa Søn- eller hellige Dage, ei heller paa nogen Mandag eller Løverdage; men endog, at alle Markeder tilligemed de saa kaldede Ledingsberger i Nordlandenes Amt skal i Almanakerne aarlig herefter ansøres ved Datum, i Steden for Dagen, paa det de, som ville søge Markeder, kunne tilforladelig vide, til hvad Tid de sig dertil kunne indfinde: iligemaade haver Rector og Prof. ved Almanakernes Indretning derhen at see, at, naar Markederne, formeelst indfaldende Søn- eller Helligdage, maatte

(*) See Verordn. 28sten Maii 1762, §. 22 og Plac. 18 Jan. 1763.

maatte blive udsat, der da i een Provints ei paa een 14 April
Dag bliver holdt 2 Markeder, men at der bliver la-
det saa megen Tid imellem, som de Reisende behøve til
at begive sig fra eet til andet Sted.

Rescr. (til Landmilitie-Sessionerne i Danmark), ang. 14 April.
at der endnu, indtil videre, ingen Bataillon-Samling
skal holdes, men at ifkun med Compagnie-Samlin-
gerne, saaledes som derom i Rescr. af 22 April 1746
anordnet er, skal continueres (m).

Rescr. (til Stiftsbefalingsmanden og Biskopen 14 April.
over Aagershuus-Stift), ang. at Skifter efter
Skoleholdere tilhøre den geistlige Jurisdiction (n).

G. Biskopen har andraget, at Sorenskriveren i Hadeland
efter en afdød Skoleholder i Grand-Præstegjeld, da vedkom-
mende Provst med Forsegling og Registrering havde begyndt
Skiftet, har indiunden sig, og samme Stiftes Forvaltning til-
egnet, hvortil han dog holdes saa meget mindre berettiget,
som Skole-Forordn. af 23 Jan. 1739, 16de Art. befaler, at
Skoleholderne skal staae under samme Bærning, som Klof-
kerne bør være, og den 18de Art., at Provsten skal paadom-
me hvis Forieesser af foraraelige Skoleholdere begaaes, saa at,
da den civile Jurisdiction ei maae befatte sig med at domme
paa Skoleholdernes Personer, mens de leve, det da ei heller
skulde tilfalde den verdslige, men den geistlige Øvrighed, desli-
ge Skifter at forvalte; og desaaarsag Biskopen herom har ud-
bedet sig Resolution til saadan imellem de Geistlige og Verds-
lige opkommende Tvistigheds Forebyggelse for den efterkommen-
de Tid. — Som baade Lovens 1 — 2 — 12 og 2den B. 17de
C. har fastsat, at Degne, Substituter og Skolebetiente, und-
tagen i de der exciperede Tilfælde, henhøre under den geistlige
Jurisdiction; det og, som forbyr-meldt, ved anførte Skoles-
Forordn. 16de Art. uden nogen Slags Limitation eller Excep-
tion er anbefalet, at de paa Landet antagne Skoleholdere,
Stud-rede eller Ustud-rede, hvad heller de efter Stedernes Be-
skaffenhed kan have ordentlig indrettede Skolehus- til Ungdom-
mens Underviisning, eller maae gaae omkrins, skulle staae un-
der lige Bærning som Degnene, eller i Norge de saa kalde-
de Klokkere: saa finder Kongen for godt,

At

(m) See Forordn. 14 Septbr. 1774.

(n) Eft. Rescr. 28 Octobr. 1757.

V. Deel. I Bind.

Q

- 14 April. At det og nu og fremdeles derved skal forblive, og at Sorenskriveren vorder tilkjendegivet, saavel dette ommeldte Stervbøe at fravige, som efterdags sig fra deslige under den geistlige Jurisdiction efter Loven og Forordningen om Skolevæsenet henhørende Skifter aldeles entholder.
- 21 April. Rescr. (til Stiftbefalingsm. i Aggershuus-Stift), ang. at tilholde Magistraten i Christiania, i Byens aarlige saaende Udgiøtter at udfinde og søge al muelig Menage *ic.* (o).
- 21 April. Rescr. (til Rhavns Universitet), at indsende et Project til en Forordning, ang. de Ceremonier og Formular, hvorefter Jøder i Fremtiden skulle gjøre Bed i deres Synagoger i Vidne-Sager (p).
- 21 April. Rescr. (til Landmedicus i Aarhus-Stift, D. Crevecoeur), ang. at han maae visitere Apothekerne i Aarhus-Stift, for at tilsee, at de med gode og dygtige Vare ere forsynede, og dem ikke i Prisen oversætte (q); men ang. at nyde Salarium af Stiftet for de til saadan Visitation gjørende Reiser, da kan det, hverken i Henseende til Bondens i andre Maader havende Udgiøtter, ei heller formedelst den Skade, Landmanden har taget ved den grasserende Vægssyge, *acorderes* (r).
- 5 Maii. Confirmation paa Bergens Bødkerlaugs Privilegier af 19 Julii 1692 (s).

Rescr.

(o) See Privil. 26 Septbr. 1749, s. 12.

(p) See Forordn. 15 Septbr. 1747.

(q) See Forordn. 16 Julii 1772.

(r) Efr. Rescr. 9 Octobr. 1767 og 27 Decbr. 1770.

(s) See Rescr. 11 Maii 1748 og Forordn. 12 Sepr. 1753, Cap. 4, s. 13.

Rescr. (til Justitsraad Bredo Munthe), ang. at 12 Maii.
paatage sig den Danske og Norske Lovs Forbedring og
Forandring (t).

Rescr. (til Biskopen over Sjellands-Stift, og 12 Maii.
Notits til Amtmanden over Sorøe-Amt), ang. at
Sognepræsten i Sorøe skal tillige være Profes-
sor Theologiæ ved Sorøe-Academie, m. v. (u).

Rescr. (til Stiftbefalingsmændene i Jylland, ogsaa 12 Maii.
at bekjendtgjøres Amtmændene), ang. hvorvidt Prange-
rie og Omreisen efter Uvæg skal være forbudet, og
hvorledes med det af det Kjøbte, som maatte være an-
grebet, skal forholdes (v).

Rescr. (til Amtmanden paa Bornholm), ang. 19 Maii.
at Memorialer fra Bornholm skal først indle-
veres til den bestandige Commission, og af Concipiens-
ten være underskrevne.

Gr. Omendkjent Rescr. 26 April 1743 forbyder Bønderne
at sammenrotte sig, m. v., er dog for endeel Bornholms Ind-
byggere immediate til Kongen bleven indsendt 2 Memorialer,
hvori de androge deres Besværinger over adskillige Indretnin-
ger, det militaire Væsen ansaaende, da det ligeledes ved
Rescr. af 28 Febr. 1744 er bleven befalet, at om de Ting, som
concernere det militaire Væsen paa Bornholm, ikke skal gjø-
res Kongen Forestilling, tørend det først i den paa Bornholm
anordnede bestandige Commission er bleven proponeret, og der
ventificeret, saa og overlagt, samt befunden fornøden, Kongen
at foreskilles.

Amtmanden skal ved alle Ting og paa Kirk-Skævne
lade publicere, at Kongen med stor Miskhag har fornum-
men, at nogle af Almuen der paa Landet have under-
skaaet sig, tvertimod forbemeldte Rescripter, hvorefter
de skulle melde sig med deres Anliggende hos den paa

£ 2

Lan-

(t) See Instr. 22 Septbr. 1747 og der Naaberaabte.

(u) See den nye Fund. 29 Jan. 1782, S. 4.

(v) See Forordn. 30 Novbr. 1778 og Plac. 21 Octobr.
1785.

19 Maii. Landet anordnebe bestandige Commission, at tourmentere de Kongelige Cancellier med deres Memorialer, hvori de ei bluss ved at censurere de Indretninger, der grunde sig paa de Kongelige Befalinger: og, omendkjønt nu sligt et opsærlig og gjenstridigt Forhold meget vel meriterede, at dets Authores og Redskaber, de øvrige Urolige til Exempel, eftertryffeligt bleve straffede; saa eftergives dem dog for denne Sinde saadan deres uslydige Omgang: men derhos befales paa det Alvorligste, at ingen af den Bornholmiske Almue efterdags maae understaae sig, hverken for sig selv eller andre, immediate til Kongen eller Collegierne at indkomme med Remonstrationer, de derpaa Landet gjorde Indretninger betræffende, men at de, om de derimod noget med Hæie havde at andrage, dermed skal melde sig hos den bestandige Commission, saakfremt de ei vil vente, derfor som Kongelige Mandaters Overtrædere uden Naade at blive ansæet; og haver Amtmanden tillige at lade bekjendtgjøre, at Indbyggernes overgivende Memorialer skal i Følge Forordn. af 20 Febr. 1717 og 7 Sept. 1736 (x) altid tilligemed være underskrevne af Concipienten.

19 Maii. Rescr. (til Stiftbefalingsm. og Biskopperne paa Island), ang. en Kirkebog ved hver Kirke, samt at Sognepræsten skal underskrive Regnskaberne.

Gr. Biskopen over Skalholt-Stift har foreskilt, at Kirkerne paa Island, saavidt ham bekjendt, have ingen Kirkebog, som dog bør at være efter Loven, saa at Biskopen eller Prouffen, naar de visiterer, ingen Regnskab kan faae, og har intet Tilstræffelt at rette sig efter, hvorefter de forrige Biskoper har maattet gjøre en Gistning, hvad Kirken havde i aarlig Indkomst, og dertil betjent sig af de Fattiges Forskanderes Regnskaber (saasom Kirken har der ligesaa megen Tiende som de Fattige), da det befandtes, at Kirken havde meget tilgode hos nogle af Proprietairerne. — Som denne Uordentlighed forarsager stor Præjudice ved Kirkerne Opsigt der paa Landet: saa befales,

At

(x) See Forordn. 3 April 1771 og Plac. 30 Sept. 1785.

19 Maii.

At der ved hver Kirke paa Island skal af Beneficia-
riis og Proprietariis indtettes efter Loven en numereret
og igjennemdragen Kirkebog, som af Herredprovsten
uden Betaling skal forsegles, og hvori skal indføres 1)
al Kirkens Eiendom, være sig Gaarde, Huse, Jor-
der, Eng, Skove, Strand, samt andet deslige, som
den sub Dato eier og beholder, item alle Visitatser, som
efter denne Dag blive gjorte; 2) Kirkernes Inventar-
rium, Instrumenter, Kalk, Diss, samt Klæder, Bø-
ger og andet saadant Nødvendigt, og udsærlig beskrevet;
3) al Kirkens aarlige Indkomst, den visse og uvisse,
saavel som dens Udgiwt herefter, fra den Tid sidste Regn-
skab blev tagen og ført, hvilke Regnskaber og af Sogne-
præsten skal underskrives til nærmere Rigtighed: og skal
disse Kirkebøger vel forvares ved Kirken, Biskopen og
Provsten til god Efterretning, naar de visiterer. Men,
anbelangende de for de afvigte Aaringer uafslagne Regn-
skaber, da skal det dermed have sit Forblivende ved Rescr.
af 6 Maii 1740.

Rescr. (til Stiftbefalingmanden over Aggers- 26 Maii.
huus-Stift), ang. at Laugsbisiddernes Reso-
lutioner skal gives beskrevne uden Betaling og
paa et Papir.

Gr. Stiftbefal. har berettet, at en Kleinsmed i Christiania
for ham har skriftlig beklaget sig, at han af Vice-Borgeme-
ster Pippert, som Smede-Laugets Bisidder, er 2 Gange ble-
ven paalagt at bode 6 Rdlr. i Mk. 4 s, hvorved han meener
sig fornærmet, og desaarlag har, følgelig Rescr. af 11 Dec.
1733, for at andrage Sagen for Stiftbefal., begjert Borge-
mester Pipperts i Smedelauget givne 2 Decisioner beskrevne,
hvortil han skal have forlangt 1 Rdlr. til stemplet Papir, og
5 Rdlr. for Beskrivelsen, hvilket Kleinsmeden, som en fattig
Mand, har negtet at betale, i Laabe at Vice-Borgeme-
ster Pippert ei dertil i Loven eller Forordninger havde nogen Hjem-
mel, og derfor har begjert Stiftbefalingsmandens Resolution,
om han var pligtig, noget for disse Laugsdecisioners Beskrivel-
se at erlægge; men, da Stiftbefal. requirerede Pipperts Er-
klæring, har han svaret, at han, for hver af disse den 19 og
20 Aprilis næstleden faldne 2 Laugsdecisioner at give beskrev-

26 Maii.

ne, har forlangt $1\frac{1}{2}$ Rdlr., og for deres Forsealing 1 Rdlr., tilsammen 5 Rdlr. samt til hvert Ark stemplet Papir 3 Mk., grundende sig paa Norske Lovs Pag. 202, Art. 13, og Forordn. af 23 Junii 1710, Art. 9. — Siden det ikke ved Lov og Forordninger, samt forberorte Reser. af 11 Decbr. 1733 er paabuden, at Bisiddernes Decisioner i Laugene skal udfærdiges paa stemplet Papir, og mindre at nogen Skriverlon derfor skal betales; Magistraten derforuden i Henseende til deres Embede er paalagt at være Laugenes Bisiddere for den Lon og Indkomst, de ellers nyde: kan Magistraten ikke have meere Ret og Frihed til at paastaae Skriverlon for deres Decisioner og Resolutioner end Stiftbefalingsmændene, i sær, efterdi saadan Bestaling vilde blive de Gældige til større Byrde og Udvælt, end hvad de for saadanne Forsælsler, som i Laugene forefalde, skal efter Laugsartiklene til Strafbeder erlægge; og altiaa synes det, at den af Pipper af Kleinmeden paastaaede Skriverlon alene er skeet af Egenmyttighed og til hans egen Fordeel. Thi befales,

At Stiftbefalingsmanden tilkjendegiver Vice-Borgmester Pipper, saavelsom de øvrige Magistratspersoner i de andre Lauge; at de bør være pligtige at meddele Vedkommende deres sammesteds givne Decisioner beskrevne paa slet Papir og uden nogen Betaling, naar de egte samme for Stiftbefalingsmanden at paastaae Klage.

26 Maii.

Rescript, ang. at Sognepræsten for Gjedsted, og Sjælsø, Menigheder, Hr. L. Holst, maane lige som hans Formænd nyde sit aarlig behøvende Ildbrændsel af Sjælsø, Hede, saalænge han hverken sælger, eller uden Huset bortgiver noget deraf, m. v. (y).

2 Junii.

Reser. (til Stiftbefalingsmanden over Island og Færøe, tillige at bekjendtgjøre baade det Islandske Compagnie og Amtmanden), indeh. Udskilligt om de imellem benævnte Compagniets Betjente og Indbyggerne paa Island foresaldende Sager (z).

Gr.

(y) Af Rothes Rescripter III. 391.

(z) Dette Rescript synes endnu at kunne gælde, endskjønt Compagniet er ophørt, og Handelen Kongens.

2 Junii.

Or. Compagniet har besværet sig over, at Ensselmannd Magnussen paa en usædvanlig Maade har anlagt adskillige Sager imod dets Kjøbmand, P. Ofvesen, og det paa den yderste Tid, da Skibet, hvorpaa Ofvesen var Kjøbmand, laae færdig at seile fra Landet; hvilken Behandling og Dmgang, at anlægge Sager paa, imod Compagniets Kjøbmand og Betjente, det formener, vilde paaføre Compagniet mange skadelige Følger, og derfor har begjert, anordnet og fastsat: 1) at ingen Sag, det være sig til Vidnesbyrds Afhørelse eller til Doms, maatte foretages paa Island imod Compagniets Kjøbmand eller Betjente fra den Tid af, at Skibene, hvorpaa de fare, ere seilklar til at gaae fra Landet, om endog Stævning forud kunde være udtaget; men at med slige Sagers Anlæg, eller i Fald de ved Stævning ere anlagde, da med deres Guldførelse, burde bære, indtil Skib til Havnen igjen ankommer, imod at Indbyggerne paa Island nød det Beneficium, at Compagniets Kjøbmand og Betjente i de Sager, som der i Landet kunde og burde paafjendes, skulde tage imod Aftens eller en Dags Barrel, som ved Hæfte-Ret, saavel i Vidnesbyrds, som Doms-Sager, samt at Dom inden 3 Solemærker, efterat Sagen er udageret, skulde affiges: 2) at de Underrets-Domme og andre Judicialforretninger, som imellem Compagniets Betjente og Indbyggere paa Island affiges, eller passere, og som til Overretten kan og bør paaankes, maatte have Tid at løbe paa, til Indstævning, fra den Tid de ere afsagde eller passerede, indtil Compagniets Skibe igjen komme til Havn i Island, hvorfra saadanne Compagniets Betjente Mæret tilforn vare affeilede; omendskjønt samme Domme eller Judicialforretninger vare over de 6 Maanedes gamle, inden hvilke de ellers efter Norske Lov burde paaankes; hvorhos indstilles, om ikke kunde tilføies den Claukul, at den, som vil paaanke en saadan Underrets-Dom eller Forretning, derimod skulde sigt overkræfte 3 a 4 Uger, efterat Skibet i Havnen er ankommen: 3) at Laugmændene maatte vorde befalede, i de Sager, som imellem Compagniets Betjente og Indbyggerne indstævnes til Landstingene, at holde en Extra-Ret, naar Sagen ikke bekvemmeligen for de ordinaire Laugtinge, formedelst Compagniets Betjentes Graværelse, eller nyelige Ankomst til Landet, kunde fremkomme, samt at saadan Extra-Laugret maatte holdes paa et for Laugmanden saavelsoin Parterne beleiligt Sted: 4) at de Domme, som vorde afsagde ved Laugtingene imellem Compagniets Betjente og Indbyggerne paa Island, maatte tillades, naar nogen af Parterne dem vil paaanke, at indstævnes directe til Høieste-Ret, uden i Forveien at indstævnes til Overretten; samt at Indstævnings-Tiden til Høieste-Ret maatte fastsættes til 6 Maanedes, ligesom i Norske Lovs 1 — 6 — 30 er fastsat for Finnmarken: og 5) at, naar Compagniets Kjøbmand eller Betjente skulde foraarlagges at begjere en Sættedommer, enten til Vidnesbyrds Forrelse, eller til Sagers Behandling og Doms Afgjælse, naar den til Havnen værende Ensselmannd, enten som Sagsoer, Sagvolder, eller paa anden Maade saaledes i Sagerne var interesseret, at han ikke selv kunde beklæde Retten og Dommersædet, at da en

2 Junii.

anden af de næst ved Havnen værende Syffelmand, paa Kjøbmandens eller andre Compagniets Betjentes Requisition, maatte tilforpligtes at sidde Retten som Dommer, eller og at Amtmanden maatte anbefales, desangaaende at gjøre saadan Foranstaltning og Anordning, at Kjøbmændene og Betjentene saavel som Indbyggerne kunde vide, hos hvem de sig skulde anmelde, naar ellers vedkommende Syffelmand i saa Fald ikke kunde bekræfte Retten.

Udi 1te Post bevilges og anordnes, at der i de, imellem det Islandske Compagniets Kjøbmænd eller Betjente paa den ene, og Indbyggerne paa Island paa den anden Side, forefaldende Sager, skal paa samme Maade, som ved Norske Lovs 4de B. 8de C. 1te A. om Søeretsfagers Udførsel er anordnet, og med de i saadanne Sager affagde Dømmes Execution efter Norske Lovs 1te B. 22de C. 19de Art. forholdes; ligesom og i Hens. til den 3die Post befales, at ubi de imellem Compagniets Betjente og Indbyggerne til Laugtingene indskævnte Sager skal af Laugmændene i forskreene Maade, naar Sagerne ikke beqvemmelig for de ordinaire Laugtinge, formedest Compagnie-Betjentenes enten Fraværelse eller nylig Ankomst, kan indfinde sig, sættes Extra-Ret paa et, saavel for dem som Parterne, beleiligt Sted; og ang. 5te Post, da accorderes, at der i deslige Sager, hvor Syffelmanden enten som Sagsøger, Sagvolder, eller i andre Maader maatte være interesseret i Sagen, skal af Amtmanden, dog efter derom til ham fra enten af Parterne foregaaende Requisition, skee Udmeldelse til næste Syffelmand, som Retten i samme, saavel Vidner som andre Sager forsvarligen kunde betjene: men hvad sig 2den og 4de Post angaaer, da skal det derudinden have sit Forblivende ved Loven.

2 Junii.

Rescr. (til Magistraten, og Notits til Universitetet, i Kjøbenhavn), ang. at Magistraten skal forfatte en Repartition eller Eigning imellem Laugene i Kjøbenhavn, samt Kjøbmænds, Skriver, og andre Societ

Societeter, efter deres Storlighed og Tilstand, hvor- 2 Junii.
 efter ethvert Laug eller Societet ved deres Oldermann
 eller Formand af Laugcassen aarlig haver at erlægge en
 liden Kjendelse til Soulagement for Regents: Studen-
 terne, som i alt maae fastsættes til 300 Rdlr., hvilke
 Magistraten paa foreskrevne Maade haver at besørge
 aarlig indsamlet, og til Provsten ved Communitet
 leveret, for igjen til hvert Kammer paa Regent-
 sen behøriagen at kunne distribueres (a). (Efter An-
 søgning fra Universitetet, som foreskillede, at Studenterne paa
 Regentsen i det dem ved Forordn. af 21 Decbr. 1714 for-
 undte Privil. paa Liigbæren tilseies stor Ufaag, i det
 at, foruden de Laue, som vare til, førend disse Studenter
 erholdte denne Frihed, ere der nu bleve flere Laue, der alle
 have Frihed, selv at bære deres Liig bort, og folgelig, at Stu-
 denterne maae savne den derved forhen havde Færtjeneste, skjønt
 de dog ligeiaa meget nu som tilforn bebyrdes med fattige Liig
 at bortbære).

Land: Eratens Generalcommissariats Skriv. (til Re: II Junii.
 gimenternes Chefer), ang. at Commissarier og Amts-
 betjente skal gives Requisition, naar Anhvervede for
 dem præsenteres (b).

Confirmation paa de Skeen: Bne af forrige 12 Junii.
 høilovlige Konger forundte Privilegier, Friheder
 og Benaadinger (c).

Rescr. (til Stiftbefalings- og Amtmændene i 30 Junii.
 Norge), ang. Landværnens Inddeling i visse
 Compagnier, dens Exercitie og Marschpenge, samt
 Møde til Sessioner og General: Mynstring, saa og
 om disses Holdelse for den øvrige National: Arme.

£ 5

Land:

(a) See Fund. 25 Junii 1777, s. 64; sfr. Rescr. 28 Mar-
 til 1781.

(b) Formodentlig bortfalden ved Regimentscassernes Ind-
 retning og senere Planer.

(c) See Bevilgn. 14 Novbr. 1749.

30 Junii.

Landværnens ved de 3 Dragoner og de 13 National-Infanterie-Regimenter i Norge inddeles udi visse Compagnier, med fornødne Over- og Under-Officerer forsynede (d); og, paa det saadan Indretning ikke skal falde Undersaatterne til Byrde i Henseende til Udredningspengene, som til Generalmynstringen og Sessionen udfordres, skal med Landværnens Møde til Sessioner og Generalmynstringer, og de dertil behøvende Marschpenge, saavel som og med Sessionernes og Generalmynstringers Holdelse for den øvrige National-Armee i Norge, saaledes forholdes, som af Land-Statens Generalcommissariat Kongen er bleven forestilt. Thi skikkes af samme Forestilling med derpaa givne Kongelige Resolution herved en Extract. — Extract af Land-Statens Generalcommissariats Forestilling de Dato 22 Junii 1747. 6te Post. Angaaende Landværnens Exercitie, og Marsch til Generalmynstring og Sessionerne har General Arnoldt i sin Forestilling No. 1. gjort en udførlig Deduction, hvorledes det, efter hans Formening, ikke kan være Landværnmanden for sin Person, ei heller Undersaatterne til nye Byrde eller Paalæg; thi hvad Exercitien er anbelangende, da kunde det skee paa de beleiligste Tider ved Kirke-Samlingerne, hvor Mandskabet sig dog skal indfinde, og være nok, naar Landværnmanden een Gang hver 4de eller 6te Uge blev exerceret, og i Plov- og Høste-Tiden saa meget mueltigt blev forskaanet, og Udredningspengene, som vil udfordres til Compagnie-Samlinger og deslige, ansøger Generalen, at, naar Kongen (som alt under 19 og 26 April fdsst. sseet er) agreerer hans Forslag, om indværende Aars Sessioners og Mynstringers Ophævelse, kunde af de til Cassen flydende Udredningspenge, for først et Aars Udredning til Landværnens Samling til Generalmynstring udkomme;

og,

(1) See 3 Rescr. af 6 Octobr. 1747.

30 Junii.

og, naar dernæst fortares med Generalmynstring og Sessionerne, som hans Forklaring Litr. C. formelder, var der Fonds nok at forsyne dem videre med Udredning, uden at komme Bonden til Besværing; dog anmærker Generalen derhos: at det var bedre, disse Folk ikke mødte til Mynstring, paa det de Civile ikke skulde gives Anledning til, at indkomme med nogen Slags Besværing; men, i Fald Kongen ved sin personlige Nærværelse i tilkommende Aar vilde selv tage Landværnmandskabet for endeel i Diesyn, da kunde der skee ved 1 eller 2 Batalioner, hvor Folkene ikke havde lang Vej til Mynstringpladsene; og eragtes derimod bedre, at Landværnene møde ved Sessionerne, som holdes i de Compagniers Districter, hvor de selv hjemmehøre, thi der finder Landværn sig af sig selv, for at blive udslettet af Landværnroullen ved Afsløsning, af de fra de staaende Compagnier afgaaende Soldater, hvor og Landværnens Over- og UnderOfficerer tillige ere tilstede, for at imødtage Mandskabet, og holde rigtige Rouller over de udgaaende og indkommende Folk. Da nu den Post om indeværende Aars Sessioners Ophævelse, og hvad ang. Generalmynstringen ved de 2 Bergenske Regimenter i Generalens Opsats Litr. C. findes anførte, allerede ved Kongelige Ordres, som meldt, af 19 og 26 sidstleden April (hvorved baade bemeldte Sessioner og Mynstringer for i Aar ere ophævede efter Generalens Forslag) har naaet sin Rigtighed: saa anføres her den øvrige bemeldte Opsatses Indhold, som videre bestaaer derudi, at, hvis 1748 Landværn skulde møde til Mynstring, kunde Udredningen tages af de Penge, som forbemeldte dette Aars ophævede Sessioner og Generalmynstring indkommer; 1749 at skulle være Session; 1750 Generalmynstring, hvor da ikke Landværn møder; 1751 ingen Session, thi da kan Folket være til, men Udredningen flyder til Løgds- og Dragon-

gon.

30 Junii. gon: Casserne, 1752 Session, hverimod Lægberne efter deres da indfaldende Tour afgive Udredning til Mynstring, hvoraf en temmelig Deel overflyder, naar Udredningen til Sessionen deraf er taget; 1753 Skulde mynstringes, men, for at komme i sin rette Tour, kunde samme dette Aar udsættes, og de indkomne Udredningspenge til Sessionen gaae til Cassen; 1754 Mynstring, og da møder Landværnene; 1755 Session; 1757 ingen Session, men Udredningen at flyde til Cassen; 1758 Session, dog med Udredning til Generalmynstring; og saa fremdeles. Alt dette, som saaledes efter Generalens Forestilling og Forslag, til Landværnenes Exercitie samt Sessionen og Mynstrings Samlinger her anført er, indlades til Kongelig Approbation; dog, paa det at Landværnene ikke skulde blive misfornøiede ved al formegen Exercitie, eragtes, at, naar de blive exercerede 3 Gange hvert Aar om Sommeren, naar det er Bonden bedst beleiligt, kunde det dermed være nok, da paa saadan Fod til Landværnernes Samling kan udkommes med de Udredningspenge, som for de staaende Regimenter aarligen indkomme. — Allernaadigst Resolution. Efter Generalcommissariatets gjorte Erindring, vil Kongen, at Landværnene ikke meere end 3 Gange hvert Aar om Sommeren, naar det er Bonden bedst beleiligt, ved Kirke Samlingerne bliver exerceret; hvad øvrigt ang. Landværnens Møde til Generalmynstring og Sessionerne, item ang. de dertil behøvende Udredningspenge, samt ellers, de til Sessionernes og Generalmynstringernes Holdelse for den Nationale Armee i Norge berammiede Aar betræffende, efter General Arnolds Forslag i denne Post af Generalcommissariatet er anført, det approberes; ligesom og tildeels derom alern. Ordre af 19 og 26 Aprilis h. a. er udfærdiget.

Rongel. Resolution, ang. at, i Sreden for hidtil ved det gevorbne Infanterie har været tilladt 30 Koner pr. Compagnie, skal deres Antal herester til 22 formindskes (e). 1 Julii.

Reser. (til Biskopperne i Danmark og Norge, samt Hofprædikanten), ang. at i Reser. af 7 Jan. 1741, om privat Communionis Afskaffelse, maae gøres den Forandring og Limitation, at, dersom nogen for en eller anden Aarsags Skyld hos Præsterne skulde forlange at ville holde deres Andagt og Altergang for sig selv, det i saa Fald maae være Præsterne tilladt, paa alle Søn- eller Prædikens-Dage, eller saa ofte Guds-tjeneste holdes i Kirken, enten for eller efter Tjenesten, at antage til Skrifte og Communion for sig selv dem, som det begjere; men at det i øvrigt forbliver ved de herom tilforn eraanene Anordninger. I Anledning af Ansøgning fra adskillige Folk, om at maatte gaae til Skrifte, og communicere for sig selv). 3 Julii.

Reser. (til Stiftbefalingsmanden over Hollands-Stift), ang. at Jøder maae ei uden Pas omlo- be i Holland og Falster, samt hvor mange Jøder- ne i Nakflov maae af deres Nation have i Tjeneste (f). 7 Julii.

Gr. Omendffiont det ved Forordn. af 10 Decbr. 1745 er bleven aldeles forbudet, at ingen fremmede Bettel-Jøder maae antages til Transept og Overførsel ved Hæraestæderne ind i Landet, saa er dog af en Memorial fra Magistraten i Nakflov fornummen, 1) at der ofte befindes fremmede Jøder, sem under Skin af Reisende, og det ikke vil ansees at betle, opholde sig i Holland og Falster, nu paa et, og nu paa et andet Sted hos Landmanden, og imidlertid af de i bemeldte Nakflov pri- visegerede Jøder hemmeligen underkøttes med Vare at omlo- be og udhøre, hvorefter og meere kan gaae i Svang saavel til de Kongelige Intraders Fornærmelse, som den borgerlige Nærings

(e) Af Korbes Reser. I. 728; see Planen af 29 Jan. 1785.

(f) See Reser. 13 Decbr. 1748 og 21 Febr. 1749; Plac. 23 Jan. og Reser. 2 Octobr. 1750; sef. Reser. 5 Febr. 1751.

7. Julii.

Nærings Præjudice; 2) at de i Nakskov boende og privilegerede Jøder ere bundne at antage deres Slægt og Venner af Mandspersoner under et Skin, ligesom i deres Tjeneste, der dog under saadan Forevending og indbyrdes Forstaaelse bruge deres egen, eller particulaire Handel, uanset sige løse Personer aldeles intet svare til Kongen eller Byen, men er den borgerlige Næring, som deraf skatter og svarer, til desto større Afgang og Skade. — Paa det sig utilladelig Underhandling mellem Jøderne kunde forekommes, anordnes og befales:

- §. 1. Det skal være deslige fremmede omløbende Jøder forbuden, sig paa deres Reise i Landet, og mindre afsides fra de almindelige Landeveie at opholde, men alle deslige, som ikke uopholdeligen kan bevise sig med Reise, Paa fra Nakskov (saaledes som i Rescr. af 23 Novbr. 1742 er bleven befalet), at være i de der sammesteds privilegerede Borgere af Jøder, deres virkelige Tjeneste, og af dem i deres fornødne Erinde udsendte, skal fratages hvis Vare, de medføre, hvilke skal være confisquerede mellem Angiveren og Sognets Fattige, hvor de antræffes: saa skal og de, som befindes, enten at have forstrakt samme Personer og Læggængere med Vare at omløbe, eller dem at have huset og hælet, tiltales og straffes, efter Lovens Pag. 562, Art. 21 som de, der huse Fredløse, da saadan Tiltale og Paakjendelse, efter de om Politie og Forprang gjorde Anstalter, maa skee ved den Jurisdiction, hvorunder deslige Skyldige boe eller henhøre.
- §. 2. Alle de i Nakskov boende Jøder, enhver især, skal være forbundne, ikke at holde i virkelig Tjeneste meere end een Karl, eller een Dreng, af deres Nation, til deres Handlings Forretninger: og skal samme deres Tjenere være forpligtede at forsyne sig med Passer, hver Gang de forsendes i nogen deres Husbonders Erinde langveis paa Landet, hvor de ikke ere bekendte, at deraf kan erfares, samme ere i virkelig Tjeneste, saafremt de i slig Mangel ikke ville lide paa hvis de medføre, saaledes som i 1te Post er befalet; dog maae deslige Passer ikke være over 6 Dage gamle. —

Ende,

Endelig ang. de 2 i Nakskov boende Jøder, som ikke end, 7 Julii.
nu, efter deres Privilegiens Indhold, have tilkjøbt sig
Gaarde eller Huse til virkelig Beboelse, da skal de derfor
efter Loven tiltales og dømmes.

Rescr. (til Biskopen over Sjællands-Stift), 7 Julii.
ang. at med Roeskilde-Latine-Skoles Di-
sciplines Information paa Musicalke Instrumenter
fremdeles skal ophøre.

Reglement for Oeconomien ved det Ridderlige Aca- 7 Julii.
demie i Sorø (g).

Rescr. (til Bøfoged Bondeman og J. Dam- 21 Julii.
gaard, som Commissarier), ang. at Magistraten
og Geistligheden i Varde skal beholde det Sæ-
deland, som deres Embeder er tillagt, og at dele Byens
øvrige Mark-Jorder imellem Indvaanerne til deres
eiende Gaarde og Huse, i Proportion af Grundtaxten (h).

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Viborg), 4 Aug.
ang. hvo der maae eie Viborg-Kjøbstæds Jor-
der.

Gr. J Anledning, at Etatsraad Dyffel har ladet anholde
om Tilladelse og Frihed paa et Sted uden for Viborg, ved den
søndre Ende af Søen beliggende, Teglgården kaldet, som
var for mange Aar siden bleven solgt fra Byen, derefter af-
hændet fra En til Anden, og han omfider sig tilforhandlet,
for det et Skæfferie at indrette, saa at han og Arvinger sam-
me Sted maatte eie og bruge, med sine forhen bevilgede Fri-
heder, af Alders-Tid tilliggende Eiendom, Køllet og Uddrivt,
uden Byens eller Nogens derpaa sig tilfaldende Indløsnings-
ret eller Paatale, ere endeel bemeldte Byes Borgere derpaa
indkomne med Foreskilling, hvorledes bemeldte saa kaldede Teglg-
gaards Grund og tilliggende Mark ved Skjøde af 26 Martii
1676 er bleven afhændet fra Byen, og udlagt for dens Gield
til 133 Rdlr. 2 Mk. til Raadmand Hassé, med expresse Vilkaar,
at, om han eller efterkommende Eiere bleve til Sindss, at ville
sætte samme Gaard, skulde de Grunden og Eiendommen først
tillynde Borgemeester og Raad i Viborg, paa Byens Vegne,
til

(g) See Rescr. 29 Sept. 1747 og Fund. 29 Jan. 1782.

(h) See Rescr. 10 Martii 1747 og 22 Junii 1753.

4 Aug.

til Indløsning for bemeldte Sum, og Eieren alene maatte synke, og gjøre Bygningen sig saa nyttig som den ville, men, naar Stedet ei saaledes kunde sælges, skulde det afhændes til En af Byens Borgere; ligesom det og ved Reser. af 12 Aug. 1735 er befalet, at de Eiendomme, som fra Byen kunde være bortkomne, skal være den til Indløsning reserveret, imod at erlægge den Kjøbe-Etilling, for hvilken de første Gang kan være afhændede; dersom bemeldte Byes Indvaanere have begjært, at Byen ved sine Privilegier og Indløsnings-Kertighed til denne Eiendom for 133 Rdlr. 2 Mk. maatte conserveres. Af Stiftsbefalingsmandens Erklæring er at fornemme, at Viborg-Bye, som i Henseende til dens Situation ingen Navigation eller Commerce til Søes kan have, er desaaarsage til Borgeriskabets Subsistence af Kong Christoffer af Bøveren, og af senere Konger ved confirmerede Privilegier, bleven benaadt med adskillige Mark-Jorder, hvilke Privilegier tilholde, at Ingen maade eie flige Mark-Jorder, uden Viborg-Borgere, og at Ingen Borger maade sælge eller afhænde nogen af deslige Mark-Jorder, som de i Haand eller Værg have, til nogen Fremmed, eller Præstemand, under 40 Mark Sølv's Bøder til Byen, samt Kjøbet ei at være af nogen Magt, men at den ene Borger skulde sælge det til den anden, og aldrig afhænde det fra Viborg-Borgere, hvilket Forbud end videre i berorte Reser. af 12 Aug. 1735 er igjentaaget, med Tillæg, at det ikke maatte være tilladt nogen Fremmede enten directe at gjøre, ei heller Auctionsdirecteurerne tilladt, af saadanne Uvedkommende at antage noget Bud paa Byens Jorder, naar de kan være satte til Auction, saasom sig Kjøb skulde være for Byens Borgere; men at ikke deskomindre endeel Byens Jorder skal dog være kommen saavel i Uvedkommende som uden Byens Bøende og Udværgers Hænder, ja hvoraf en Deel skal føre Avlingen fra Kjøbstæd-Jordene til deres Gædegaarde paa Landet, tværtimod Forordn. af 14 Aug. 1741; deslige at Magistraten selv, og adskillige Kongelige Betjente, Geistlige og Verdslige, som boe i Byen skal være bleven Eiere af endeel saadan Jord, som Borgeriskabet rettelig alene skulde subsistere af, hvortil kan være taget Anledning deraf, at, da Slutningen af meere meldte Reser. af 1735 anføres, at forskrevne Mark-Jorders Kjøb og Saly alene skal være for Byens Kongelige Betjente, saavel som Magistraten, hentydet disse Ord saaledes, at alle de Bøende i Byen kunde have Deel i omtalte Byens Frihed, med at eie, og lade gaae i Arv og Stifte disse Mark-Jorder, hvilket dog Tid efter anden vilde trække den Folge efter sig, at, naar alle de, som Tid efter anden kunde succedere hverandre i Embedet, vilde tilegne sig og Arvinger af omfrevne Jorder, maatte Borgeriskabets Andeel omsider blive lidet eller intet, da der dog formeenes, at sidstberorte Rescript ingenlunde ved disse Ord; Byens egne Folk, har havt Hensigt til at forandre Byens Privilegier, saaledes som de Uvedkommende ved Misbrug har vildet betjene sig af. — Til saadan Tering og hidtil foregangne Worden at ophæve og forekomme, er funden for godt, hermed at anordne og befale,

At

At ansførte Ord, Byens egne Folk, skal forståes saaledes, at Ingen, uden de som have svoret og taget deres Borgerkab i Viborg (i), maae være Eiere af nogen samme Byes Kjøbstæd, Jorder, langt mindre føre Avlingen bort til deres Sædegaard paa Landet, men at de, som sliqt have udi Cie, skal afstaae det til Byen igjen for den første Kjøbe-Stilling, som sliqe Jorder ere komne fra Byen for, ligesom det kunde blive Byens Leilighed. Tid efter anden samme at indløse; men, om nogen Auctionsdirecteur, veroslig eller geistlig, efterdags paa Auctioner antager andres Bud, end de eedsvorne Borgeres (k), da skal Kjøbet ingenslunde stande ved Magt; saa skal og derforuden Auctionsdirecteurer, som antage andres Bud end Borgeres, være straffældige at bøde til Viborg-Latin-skole 20 Rigsdaler.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Bergen), 4 Aug. ang. at ingen af de Traffiquerende i Bergen maae unslaae sig for at være En af Byens 16 Mænd (l).

Gr. Da Kongen har erfaret, hvoreledes det for Eftertiden vil finde ikke liden Vanskelighed, at faae Bergens Byens 16 Mænds Tal af Byens egne indfødde Borgerbørn besat, for medelsk en og anden af det traffiquerende Borgerkab ere be-naaede enten med Caracterer, eller saadanne Bevillingss-breve, at de for alle saa kaldte Byens og borgerlige Besit-tinger ere befriede, taagende deraf Anledning, at excipere sig fra, at indlemmes iblandt Byens 6 Mænd, naar de dertil efter Anordn. af 2 Martii 1714 blive udnævne, ret ligesom det skulde være et Onus, eller en Byens Lynge, at beklæde et af de 6 Mænds Sted, da dog havet saameget mindre For til, at unddrage sig derfra, som ved Rescr. af 24 Aug. 1736 er anordnet, at de i Bergen characteriserede og privile-gerede Borgere, som bruge borgerlig Handel og Næring, skal stricte efter Loven svare borgerlige Onera, og bruges til Byens Beskillinger: saa, siden de 16 Mænds Forretninger ikke med- føre

(i) Forklaret ved Rescr. 5 Decbr. 1755. (k) See ibid.

(l) See Resol. 16 Maii 1772, Rescr. 13 Sept. 1775 og 3 Martii 1786.

7 Aug.

føre nogen Incommoditet, men behøve afeneste den liben Tid, som bruges til at comparere i de Samlinger og Conferencer, som enten Øvrigheden, eller Stadshauptmanden, efter Embeds Medfør, og naar Fornødenhed det maatte udtræve, kunde være foraarjaaget, at determinere og foranskalte, anordnes,

At alle og enhver af Bergens Byens trafiquerende Indvaanere, der virkelig bruger borgerlig Handel og Næring, af hvad Stand eller Condition de monne være, og med hvad for Characterer eller Kongelige Friheder og Frihedsbreve de endog kunde være benaadede med, skal herefter lade sig, uden nogen Slags Paaskud eller foregivende Forhindring, udi Bergens Byes 16 Mænds Societet incorporere, naar og paa hvilken Tid de dertil i fornødne Tilfælde paa lovlig og sædvanlig Maa- de vorde udmeldte og opkrævede.

7 Aug.

Confirmation til Feldmarskal Arnoldt paa Privilegier for et Comoediehuus (m).

18 Aug.

Rescr. (til det Vestindiske og Guineiske Compagnie), ang. hvorledes med Lærerne af de Mæhriske Brødre paa St. Thomas, deres Antagelse til Hedningenes Omvendelse skal forholdes (n).

Gr. David Nitschman og Fridrich Martin (den første kalder sig Senior og Ordinarius ved Missionen til Hedningenes Omvendelse, og den anden Hedningenes første Lærer, paa St. Thomas og derved liggende Eilande) have indberettet, at den, sølgelig Rescr. af 24 Decbr. 1744, til St. Thomas hendsende ordinaire Lærer Johan Christopher Bratke nogen Tid efter hans Ankomst der i Landet, saavelsoin den da tillige udnævnte Jacob Tutveiter paa St. Thomas, ved Døden ere afgangne, men at dette Embede, baade for den Tid, saa og siden og fremdeles herefter, bliver efter Rescr. af 7 Aug. 1739 bestjent af fornævnte Martin, saa at ingen anden Ordinarius for den nærværende Tid der behøves, da det derimod ang. de udfordrende Diaconi paa de 3 Eilande, St. Thomas, St. Creuts og St. Jan, ofte foresalder, at adskillige dertil antagne Personer i en kort Tid efter hinanden bortdøe, hvorved ikke

(m) Secs i Priv. 11. Sept. 1750, s. 3.

(n) Igjentaget ved Rescr. 27 Julii 1774, cfr. Plac. 23 Decbr. 1771.

ikke liden Ophold og Forhindring forarsaages i Hedningenes Omvendelse, naar nogen Vacance i sda Fald derfra til Kongen skulde indberettes, for at indhente Approbation paa de Personer, som skulde succedere i de Aldades Sted, allerhelst, siden de af deres i Pen-sylvanien nu etablerede Missionscollegio efterdags maae tage deres Diaconos. 18 Aug.

Ei alene confirmeres Rescr. af 7 Aug. 1739, men Kongen har endog tillige bevilget, at, naar den øverste autoriserede Lærer af de Næhrste Brødre paa St. Thomas ved Attest anmelder det for Gouvernementet sammesteds, maae saavel Ordinarius adjunctus, som ved den ordentlige Lærers Hjemkaldelse strax bør træde i hans Sted, som og Diaconi til Hedningenes Omvendelse, antages; og maae de øvrige Medhjelpere, som ikke ere ordinerede eller forrette noget af Embedet i Kirken, men alene behøves, for at komme Lærerne til Hjælp, deres Tal efter Brødrenes derom givne Betænkning formes, ligesom de meer eller mindre kunde eraages fornødne, saalænge de ikke falde Colonien til Byrde og Beskostning: men derimod skal der Tid efter anden til Kongen indberettes de med Diaconis forealdne Forandringer, paa det at, i Fald der imod En eller Anden af dem maatte være noget at erindre, saadant da ikke blev forsømt at remederes.

Kongelig Resolution, ang. at Bagtchaluppen 21 Aug.
udi Sundet i Fremtiden saaledes skal bemandedes og armeres, naar den bliver udsendt efter gjenstridige Skipper, at den kan være i Stand til at bringe dem til Lydighed. (Saasom en Engellsk Skipper ikke vilde salutere Kronborgs Slot, uagtet der blev gjort 2 Advarsels Skud efter ham, men tværtimod gjorde adskillige skarpe Skud efter den udsendte Bagtchaluppe, hvorved han og holdt den tilbage) (o).

Rescr. (til Stiftsbefalingsmanden og Biskopen 1 Sept.
over Aggershuus Stift), ang. Forandring i
§ 2 Fun

(o) Af Koches Rescripter I. 583; see Rescr. 28 Novbr. 1755, 3 og 23 April 1756.

1 Sept. Fundatsen for dette Stifts Geistlige Enke-Cassa.

Gr. Biskopen har foredraget, hvorledes den i Aaret 1733 (p) for Geistligheden i Aggershuus-Stift approberende Enke-Cassa, da den ved de i adskillige Maader forundte Bevilgninger og tillagde Benaadinger i nogle Aar efter dens Foundation har haft god Tilvæxt og Fremgang, nu derimod hindres, og i nogle Aar fast intet Indskud har bekommet, saa at Enkernes svarende Pensioner, der nu alene skal tages af Capitalernes Renter, derved maae lide aarlig Afkortning, efter som Enkernes Tal hvert Aar forsøges, hvilken Afgang Enke-Cassen i sær forboldes derved, at mange af Stiftets Geistlige for deres Hustruer hellere gjøre Indskud i de sunderede Militair- og Civile-Pensionscasser samt andre oprettede Societeter, end i Stiftets Enke-Cassa, i Henseende til, at de, som i denne Cassa for deres Hustruer ville indsatte, ere efter Fundatsen forbundne til at betale, tilligemed Indskuddet, Rente a tempore institutionis af den Capital, hvilken de agte at indsatte, for de Aar, i hvilke de have siddet ved Embede, og have været gifte, det de ansee for en stor Byrde, og ved de andre Casser ere fri for; desaarfaag Biskopen for den Geistlige Enke-Cassa i Stiftet, og til de aarlig tilkommende flere Enkers Conservation, foreslaaer, i Steden for Renten a tempore institutionis at svare, herefter alene maatte betales 20 Rdlr.; desligeste, at hver Præst og anden geistlig Person, som sig i Ægteskab indlader, maatte være forbunden, for hans Hustru at indsatte i den Geistlige Enke-Cassa, førend han bliver copuleret, og de, som til Geistlig Embede befordres, og tilforn ere gifte, for deres Hustruer strax at indsatte i Enke-Cassen, førend de i Embedet indskrives, og endelig at ingen geistlig Person maatte være tilladt, for sin Hustru at indsatte Noget i en anden Cassa eller andet Societat, førend han med Enke-Cassens Directeurs Attest beviser, at have gjort Indskud i den geistlige Enke-Cassa, m. v.

Saadant Forslag approberes i saavidt, at der i Fundatsen for Aggershuus-Stifts Geistlige Enke-Cassa maae gjøres den Forandring, at der, i Steden for at svare Rente af den indskydende Capital a tempore institutionis, herefter alene skal betales 20 Rdlr. af den eller de, som ville gjøre Indskud, efter at de have i nogle Aar siddet ved Embede, og været gifte; og bevilges end videre, at denne Enke-Casse endnu i 6 Aar fra 1 Noob. maae oppbevare hvis der erlægges af dem, som erholde

Bevilg,

(p) See Fund. 29 Decbr. 1732.

Bevilgning til Egtteskab i forbudne Led, eller Opreisning efter begangne Leiermaals, Forseelse. 1 Sept.

Rescr. (til Stiftsbefal. og Biskopen over Aggershuus-Stift), ang. at Gaarden, Østre-Thunø Kaldet, skal udnævnes til Bolig for den Residerende Capellan i Thunø-Præstegjeld. 15 Sept.

Rescript, ang. at 700 Rdlr., som afg. Borgemester M. Juul og Søn, Forstander J. Juul, efter en Kongelig Ordre til gudelig Brug har maattet betale, maae, tilligemed 100 Rdlr., Forst. Juul nu erbyder sig at tillægge, til Aalborg-Hospital leveres, og Renten deraf til fattige Enker og andre Forarmede uddeles (q). 15 Sept.

Confirmation paa 2 til Ribe-Stifts Geistlige Enke-Casses Forbedring og Vedligeholdelse foreslaagne Poster. (Efter Ansøgning fra Administrateurerne, saasom denne i Maaret 1716 indrettede Casse skal nu, deels formedelst Enkernes aarlige Formerselse, deels ved Interessenternes idelige Afgang, være geraaden i saa slet Tilstand, at samme besværgeligt vil aldeles gaae under, og vorde ophævet). 15 Sept.

Alle og enhver nu værende eller Esterkommende Ribes Stifts Geistlige i de Embeder, som Fundatsens 3die Art. ommelder, skulle fra deres Embeders Tiltrædelse svare 2 Rdlr. aarlig til Cassen ved hvert Ribe-Landemode: hvorudi saavidt exciperes de, der ere ugifte eller Enkemænd, at, saalænge de i saadan Stand forblive, de ei streicte hertil forbindes, skjønt det derhos formodes, at de frivillig udvise sælles christelig Hjelp til fattige Enkers Trost; men, hvis de indtræde i Egtteskab, da være forbundne til at svare 2 Rdlr. for hvert Aar, som de have siddet ugift eller Enkemænd udi, medens de have været i Embede. De Geistlige, som hidtil ei have con-
 § 3 tribue: 5. 1. 5. 2.

(q) Af Wandalls Geistlige Anordninger II. 264.

- 51 Sept. tribueret, eller derfra ere afvigede, skal til Ribe-Landemøde 1748 svare 2 Rdlr. for hvert Aar de have været i Embede her i Stiftet, dog med Moderation, ic.
- 16 Sept. Rentek. Skriv. (til Amtmændene), ang. at see den Anstalt søiet, at Forordn. af 29 Aug. 1747 om Stald-Øpen; Gælden vorder efterlevet (r).
- 18 Sept. Rescr. (til Stiftbefalings- og Amtmændene), ang. inden Aarets Udgang til Rentekammeret at indsende, hvad de eragte at kunne tjene og behøves til Undersaatternes Velfærd og det almindelige Bedste, i Kjøbstæderne og paa Landet, at befordre.
- 22 Sept. Instruction, hvorefter Justits-Raad Brede Munthe (s sig ved den ham anbefalede Lovens Forbedring haver at rette og forholde (t).
- §. 1. Han haver nsie og med Flid at igjennemgaae den Danske og den Norske Lov, og dem baade med sig selv indbyrdes, og med de ei alene siden den Danske Lovs Publication, men endog medens begge Lovene vare under Revision og Kongelig Approbation beroende, udfomne Forordninger samt med Hsieske-Rettes og alle Overretters Instructioner, og de saavel til Hsieske-Ret som til Overretterne i Danmark og Norge, til Collegio og til Stiftbefalingsmand og Amtmænd ergangne, Justitsvæsenet vedkommende, Rescripter at conferere, eller derudi befundne Forskjelle og Forandringer vel at overveie, og samme ved den Articul og under det Capitul i
- §. 2. Lovene, hvor Materien henhører, at antegne. Saa haver han ogsaa med største Flid og paa det nsieste at samle

(r) See Forordn. 4 Novbr. 1776.

(s) See R. 18 Febr. 1757 og 20 Octobr. 1758 (til A. Ancher).

(t) See desforuden Resce. 23 Jan., 11 og 28 Maa 1756, 24 Junii 1757, og 7 Novbr. 1760.

22 Sept.

samle alt det, der baade medens Lovene stode under Revision, og siden deres Publication, ved nogen Forordning, Instruction eller noget Rescript er foreskrevet og anbefalet, som i Loven selv ei findes, men dog til Rettens Befordring kan eragtes tjenligt, og af den Bestaaenhed, at det i Rigerne bestandige Love kan og bør indlemmes, hvilket han paa sit behørlige og bekvemteste Sted, enten i begge Lovene tillige, eller i det Riges Lov, for hvilket det alene er anordnet, haver at antegne; og det, som han finder alene for eet af Rigerne at være forordnet, men han dog eragter i begge Riger at være lige nyttigt og fornødent, haver han ogsaa i begge Rigers Lovbøger under sit rette Rubro med saadan Erindring at anføre. Ligeledes haver han ogsaa under sine rette Titler i Lovene at antegne alle saavel de fra Justitsbetjentene i begge Rigerne indkommende, som de i Høieste Ret siden 1680 paa kjendte, samt de ham ved hans lange Praxis forekomne, og ved Lovenes og Forordningernes usie Gjennemlæsning ham endnu indfaldende quæstiones juris, hvilke i Lovene og Forordningerne enten aldeles ikke findes berørte, eller ikke saa tydelig ere afgjorte, at jo en Dommer i sin Paa kjendelse lettelig kunde tage feil. Dersom ham under dette Arbeide forekommer enten nogen Kongelig Forordning eller nogen quæstio juris, som ikke bekvemmelig til noget rubrum speciale under et vist Capitul i Lovene kan henbringes, da haver han saadanne Forordninger og Quæstioner til en af Lovens 6 Bøger under et rubrum generale med Oksjønksomhed at hense, og for sig selv saaledes at optegne, at Lovene i fornødne Tilfælde ved nye Capitler kunde worde forbedrede. Fremdeles haver han ved Lovenes Gjennemlæsning at iagttage og antegne de Artikler og Passus, som enten i den Danske eller i den Norske Lov alene findes, og dog i begge Lovbøgerne kunde behøve og fortjene Sted, saa og

§. 3.

§. 4.

§. 5.

22 Sept.

- dem, der vel staae i Lovene eller Forordningerne, men ere enten aldeles komne ud af Brug, eller ved senere Forordninger ophævede, eller efter nu værende Tidens Omstændigheder ingen Nytte kunde have, og sælgelig af Lovbøgerne kunde udelades. Derforuden har han at antegne alle de, enten i Lovene eller Forordningerne, ham forekommende Artikler, som enten Høieste Ret eller andre Retter og Justitsbetjente maatte have befundet, og han selv eragter at behøve nogen Slaas Forklaring, Forbedring eller Forandring, hvorved Retten kunde beforders, uforudsne Trætter forebygges, og hver Mandes Eiendom, Besiddelse, Ret, Væ, Liv og Bøjsærd sættes i fuldkommen Sikkerhed. Ved de i Lovene og Forordningerne foresaldende mørke Artikler, som formedelst enten fremmede, ubegavne, eller lidet brugelige Talemaader eller i anden Henseende ere uforstaaelige, haver han at eftersee de gamle Danske og Norske Love og Forordninger, samt de til nu værende Love ajorte Udfæster, saavel som ogsaa vore Naboers, og besynderlig de Svenskes dermed overensstemmende Love, for saameget vissere at udfinde slige mørke Steders rette Mening og Grunde. Esierat han over Lovene og Forordningerne saaledes har samlet alle disse ovenanmeldte Anmærkninger, haver han næie at overveie, hvorledes alt dette i Lovbøgerne bedst kan iaatrages og indlemmes, og derudi lade det være hans eneste Bemærke, at Lovene ingensteds uden Fornødenhed og sand Nytte i noget Ord forandres, men, hvor dette skeer, at de da derved overalt kunde blive fri fra alle Imodsigelser, og med sig selv saa fuldkommelig overensstemmende, at, hvad paa et Sted lægges til almindelig Grundvold, det samme i lige Tilfælde i den hele Lov urygkelig sælges, saa at Lovenes Artikler uden Tvetydigheder med rene Danske og Norske, og ingenlunde fremmede, Ord tydelig og for-

22 Sept.

ørstaaelig udføret, samt at Lovene kunde blive saa fuld-
 kændige og tilstrækkelige, at derudi skal kunne findes
 ist det, som nu i saa mange Justitetsforordninger med
 Noie maae opledes, og derhos saa Kort og syndig for-
 attede, at intet Unyttigt deri finder Sted; og endelig,
 it den Danske og den Norske Lov, saavidt som begge
 Rigers Beskaffenhed det tillader, og saameget mueligt
 oere kan, med hinanden harmonere. Og, paa det at
 ham intet skal fattes i den Veiledning, Raadsføring og
 Oplysning, som til dette høistvigtige Verks Forsærdigelse
 uforbigaengelig behøves, da, saasnuart som han med de
 ham anbefalede Antegninger og Anmærkninger er bleven
 særdig, haver han Kongen saadant at indberette, hvor-
 efter Kongen, foruden den almindelige Revisions-
 Commission, som i sin Tid over begge Lovene skal an-
 ordnes, vil bestikke en Commission, hvorudi han skal
 være et Medlem (u), med hvilken han idelig og paa det
 nøieste sig haver at raadsføre i alt det, hvorom han kan
 være i Tvivl, og sit Arbeide efter det, som samme Com-
 mission med ham ved fleste Stemmer beslutter, siden at
 indrette. I Særdeleshed haver han, sårend han skrider
 til den ham anbefalede Lovenes Forbedring at sammen-
 skrive sine Betænkninger om efterfølgende Poster i bemeld-
 te Commission efterhaanden at fremsætte, og derudi med
 de andre Medcommitterede at overlægge 1) om de Ca-
 pitte eller Artikke i Lovene, som han formener enten ikke
 at staae paa sit rette Sted, eller at staae paa adskilte Ste-
 der, da de dog til eet Sted henhøre, og hvor de altsaa
 bedst kunde henføres; 2) om hvilke Artikke i Lovene eller
 Forordningerne, der skulle forstaaes under dem, som i
 denne Instructions 6te Post ommeldes, samt hvorvidt
 og hvorledes den derudi befalede Forandring eller Forbe-

§. 9.

§. 10.

F 5.

dring

(u) See Reser. 21 Novbr. 1755, 23 Jan. 1756, 24 Junii 1757 og 20 Octobr. 1758.

22 Sept. bring Skal og bør iverksættes; 3) hvilke og hvormange af de fra Justitsbetjente i begge Rigerne indkommende, eller af ham selv ved hans lange Erfarenhed befundne, og herefter forekommende Omstændigheder og tvivlsomme Tilfælde, hvilke enten aldeles ikke, eller ikkun utilstrækkelig i Loven ere berørte, bør i Rigerne bestandige Love indlemmes, og hvorvidt Lovene saaledes ved nye Artikler eller Capitler med Nytte kunde forbedres; 4) om i Lovene findes en eller anden Artikel, som, for at affrekke Undersaatterne fra en eller anden Synd eller Last, foreskriver en saadan Straf, der befindes hos den gemene Almue at foranledige et større Onde, end det som Lovene ved Forbud og Straf have sigtet til at hindre, og hvorledes da det mindre Onde med største Forsigtighed kunde nogenledes hemmes, det meere Onde aldeles forebygges, og Lovenes retsindigste Hensigt saaledes paa den beqvemteste Maade befordres; og 5) om ikke nogle, og hvilke, Forordninger og Rescripta ere af den Beskaffenhed, at de, endstjønt de endnu staae, og fremdeles bør at staae i deres fulde Kraft, dog ikke desmindre bør enten tildeels eller ganske og aldeles af Lovene at udelades, og enten formedelst deres Vidtløftighed, særdeles Materie eller andre vigtige Aarsager bedre for sig selv at udgives.

§. 11. Over alt det, som af ham i Commissionen fremsættes eller foreslaaes, eller ved nogen af de andre Commissarier erindres, samt over de ved fleste Stemmer i Commissionen faldende Slutninger, Skal der holdes en ordentlig Deliberationsprotocol, hvorudi saavel alle Forslage som alle Slutninger skulle indføres; og, ligesom han efter saadan foregaaende Overlæggelse, følgende Lovbogens Orden, faaer forfærdiget det ene Capitul efter det andet, Skal han samme i Commissionens indlevere, hvor det med de derom fattede Slutninger Skal confereres; og derefter Skal ved hver Artikel i Protocol-

len

len forklares: 1) hvad derudi er frataget, tillagt eller 22 Sept.
 forandret; 2) hvorfra det Forandrede eller Tillagte er
 taget, 3) hvorfor Commissionen holder den gjorte For-
 andring for nødvendig eller tjenlig (v). Og, paa det 5. 12.
 han kan være i Stand til at fuldbyrde denne Befaling,
 saa er stillet den fornødne Ordre, at saavel alle de om
 Lovenes Revisioner indkomne Relationer og Projecter,
 som de til de Kongel. Stiftsbefalingsmænd, Amtmænd,
 Collegio, Dommere og andre Justitsbetjente ergangne,
 Justitsvasenet vedkommende, Kongelige Rescripter og
 Instructioner samt de over Lovene fra Justitsbetjentene
 i begge Rigerne indkommende Betænkninger ham fra
 det Danske Cancellie skulde vende tilstillede: saa skal ham
 ogsaa dersfra vordre meddeelt en Udskrift af de i Høieste-
 Ret siden Aar 1680 holdende Stævnings- og Doms-
 Protocoller, hvoraf alle de i Høieste Ret i al den Tid
 paa kjendte Qvæstiones Juris tydelig skulde kunne sees.
 Dersom han ellers i Fremtiden skulde befinde, at ham 5. 13.
 enten til Verkets Befordring og Fuldkommenhed, eller
 til Arbejdets Lettelse noget fattes, da haver han Kongen
 saadant at foredrage, og derom Forslag at gjøre, hvor-
 paa ham Resolution meddeles. I det øvrige haver han
 sig efter Rescr. af 12 Maii sidstleden, samt efter hvis
 ham videre herom befalet vorder, at forholde.

Gen. Postamtets Skriv. (til Postmesterne), ang. 23 Sept.
 Forhold og Forsigtighed med Bankosedle, som
 paa Postcontoirene til Befordring vende indleverede (x).

Hvo som Breve med Bancosedle i Postcontoirene
 til Befordring indleverer, maae samme i Postmesterens
 Paa-

(v) See Rescr. 7 Novbr. 1760.

(x) Igjentaget ved Prom. 14 Junii 1774; cfr. Blac. 31
 Decbr. 1773, 12 Sept. 1775 (i Rescr.), 21 Junii og
 19 Sept. 1777.

23 Sept. Paasyn aabne og forvise, om derudi findes den Summa af Bancosedle, som der er angivet for; og, naar saa er, maae Eierne den affsendende Summa i en dertil af Postmesteren indrettet Bog selv indføre og notere, og i Postmesterens Paasyn Brevet forsynligen sammenlægge og behørigen forsegle; da Postmesteren derefter saadanne med Bancosedle besværede Breve hos sig selv til Postens Afgang vel maae forvare, og efter behørig Cartering samme under Postcontoirets Segl vel couverte:re, med Paaskrivt til den Postmester, hvorchon Brevene ere adresserede, og i Couverten tegne, hvor mange Stykker Breve derudi skal findes, og under hvad Numer de ere carterede, hvorhos deslige Breve alligerel hver for sig bliver paa Cartet med sin behørig Franco eller Porto at ansætte; ligesom Postmesteren og ved Postens Afgang Fel. Isenet maae ikke aleene behørig ilukke, men og med Postcontoirets Segl saa forsynligen forsegle, at ved næste Post. Station kan sees, at Fel. Isenet ikke underveis har været aabnet. Ligesaa haver han ved Postens Ankomst at være tilstede, naar Fel. Isenet oplukkes, og da vel tilsee, om det vel tilsluttet og med næste Post. Stations Segl forseglet til ham ankommer, og derefter selv at udtage og indlægge hans Postcontoirs Pose, samt samme Convolut, som han maae eftersee, om den uafbrudt og med det affsendende Postcontoirs Segl kjendelig forseglet til ham ankommer, selv aabner, og i Dvrigt seer derhen, at de derudi befindende Breve uskad og ulæderet i alle Maader sine Eiere, som en Receptisse for saadanne Breves rigtige Behændigelse maae give, worde leverede. Og endelig haver han alletider paa Postmemorialen at notere, at Fel. Isenet hos ham saaledes, som forhen er meldet, tillukt og forseglet er ankommen og igjen afgaaet. Forestaaende skal Postmesterens see efterkommet saaledes, at han altid kan være i Stand

sil

til selv med Eed at bekræfte, at ved deslige Breve ingen Slags Underløb, enten af ham eller af nogen hans Husbogsinde, er foregaaet, saasom, i Fald nogen Klage derformedelst skulde indløbe, og fra hans Contoir henrører, General-Postamtet i saa Fald holder sig til ham alene.

23 Sept.

Rescr. (til Amtmanden over Skivehuus-Amt), ang. 27 Sept. Straf for de Bønder og Tjenestefolk, som ei ville udslæbe og nedgrave de af Qvægsygen døende Creature, eller Huden og Tælgen deraf tage (y).

Gr. Konaen er indberettet, at Bønder og Tjenestefolk i Salling, hvor Qvægsygen befindes, skal staae i den Tanke, at det var foragteligt for dem at udslæbe det af samme Bye bortdøde Qvæg, samt Huden og Tælgen deraf at tage, og Kroppen i Jorden at nedgrave, uanset at ei alene Forordn. af 21 Martii 1685 og 11 Sept. 1739 beskjermer Enhver, som forretter saadant Arbeide, for Foragt og Qvægs Forkleinselse, samt forbyder under Qvægs Forliis og Straf paa Kroppen, at bebreide Nogen saadan Gjerning, men det endog ved Forordn. af 29 Julii og 9 Novbr. 1745 er tilladt, Huden og Tælgen af det ved samme Syge døde Fæe at tage, saa og bejalet, Kroppen derefter strax at nedgrave, foruden at Nødvendighedsen endog i deslige Tilfælde udfordrer, at saadant Arbeide strax og uden Ophold af de Nærværende vorder forrettet, ligesom det og paa andre Steder skeet er.

Bemeldte Salling-Bønder og Tjenestefolk, hvor bemeldte Qvægsyge enten nu maatte være, eller herefter kunde komme, skal, i Anledning af bemeldte Forordninger og efter denne Ordre, det ansørte Arbeide med det døde Qvæg udslæbe, Huden og Tælgen deraf tage, og Kroppen i Jorden at nedgrave, paa den anbefalede Maade, være sig enten for dem selv eller for deres Husbonde, uvegerligen forrette: men, skulde En eller Anden dog, uagtet foregaaende Advarsel, blive uvillig, og det ei ville forrette, haver Amtmanden de meest modtvillige til Viborg-Lugthuus at lade hense, og skee

den

(y) Af Rothes Rescripter III. 1331; see Plac. 24 Novbr. 1758 og Forordn. 30 Novbr. 1778 samt senere Anordninger.

27 Sept. den af Stiftbefalingsmanden der søiende Anstalt sammesteds at indsatte; hvorefter Amtmanden straxen om de saaledes arresterende Personer og deres Forseesler giver Rentekammeret behørig Notice, og derefter forventer nærmere Efterretning, hvorledes med dem videre kan være at forholde.

29 Sept. Reser. (til Overhofmesteren ved Sorøe-Academie), ang. at der ved Academiets maade gives en Spisemester ved Accord saa meget, som kan være nok, naar Academiisterne efter deres Stand upaaklagelig skal bespises (z).

29 Sept. Reser. (til Stiftbefalingsmanden i Ribe), ang. hvo der i Fridericia fritages fra at svare Indquartering.

Gr. Magistraten har ladet andrage, at Taxere-Borgerne, i den Anledning, at Konge Christian den Sjette paa den over Fridericia holdne Inquisitionsscommission paa den 2den Hovedpostes 7de Membro saaledes har resolveret: „at det stricte skal forholdes efter Lovens 3die Bogs 4de Cap. 1ste Art., saa at de i samme Art. ommeldte Personer vel bør være fri for al Bepæring af borgerlig Personel-Tyngde, men at de i det øvrige, saavel som alle og enhver, der ikke ved noget special Privilegium er befriet, skal af deres eiende Grunde, ligesom i Kbhavn, svare Indquartering efter Grundtarten“, vil ertendere denne Resolution derhen, at hverken Præsterne, Magistraten, Bysfogden, Postmesteren, Apothekværen, den privilegerede Musikant, samt andre Kongelige tilligemed Kirke- og Skole-Betjente, for Indquartering at holde, kunde blive befriede, af hvilken Aarsag ingen Bønning af Indquartering over Byen for indeværende Aar er bleven foretagen, omendkjønt Magistraten har underrettet Taxere-borgerne, at de privilegerede Personer, og de der i Byen liggende øde Pladse og Jerder ikke kunde belægges med nogen Indquartering, og det af følgende Aarsager: 1) fordi Reser. af 29 Junii 1718 har fritaget de forhen specificerede Personer for Indquarterings Holdelse, med Tillæg af & cætera, hvorved Magistraten mener at forstaaes de øvrige Kongel. Betjente; 2) at Reser. af 6 Aug. 1745 vil have conserveret det stemplede Papiers Forvaltere ved de dem i Forordn. af 9 April 1665 og i Resolution af 14 Martii 1718 tilfagde Friheder; 3) at de af den reformerede Religion, som nedsatte sig i Kongens Riger og Lande, udi de dem omne Privilegiens 18de Art. have den Frihed, at deres Præster og deres Wnker maade være fri for personel Paalæg,

i den

(z) See Fund. 29-Jan. 1782, S. 37.

29 Sept.

i den 20de Art., at de af dem, som opbygge nye Huse, skulle i 20 Aar være befriede for alle borgerlige og Byens Paalæg, og i den 24de Art., at Verkhufene og alle andre Huse, i hvilke de Reformerte Haandverksfolk boe, skulle de første 8 Aar være frie for Grundskat, saa og al borgerlig og personel Paalæg; da derved Jomfrue Sebestedt 4) ved Benaadning af 13 Novbr. 1744 er bleven forkaant for Indquartering og andre ordinaire Udgivter af hendes iboende Gaards Grund; 5) afg. Generalmajor Geislers Enke-Fru den 30 Juli 1745 ligeledes befriet for Indquartering og andre ordinaire Udgivter, dog ei for de Udgivter, hvortil de Geistlige, Magistraten og andre Betjente contribuere; 6) at de øde Pladse og Gorder skal, efter Reseript af 7 Jan. udi næstforløbte Aar, for alle af Grunden caaende Udgivter være fritagne: af hvilke Kongel. Benaadninger Magistraten slutter, at foranførte Kongel. Resolution paa Inquisitionens Commissionen uimodsigelig sigter derhen, at foranførte Personer for Indquartering skulle være befriede, det de meene, at bestyrkes med Approbation paa Grundtarten af 29 Julii 1746, hvorved det er befaleet, at Byens Skatter og Indquartering for den tilkommende Tid, ligesom paa andre Steder, skal ligned og regleres efter Grundtarten, saa at, ligesom de Geistlige, Kongel. Kirke- og Skole-Betjente paa andre Steder ei bliver paalagt nogen Indquartering, de samme Personer i Fridericia da ogsaa herefter derfore blive befriede, paa hvilke Fundamenter Magistraten formener, at Geistligheden og de selv, der virkelig ere in Officio, saavel som Byefogden, Byeskrivere, Toldbetjentene, Postmesteren og Poststrytteren, Stempletpapirforvalteren, Apotheker, det privilegerede Herbergere: Huns, Musskanten, Veiermesteren, fattige Præste: Enker, saa og Kirke- og Skole-Betjente, baade ved den Danke og den Reformerte Nation, for saavidt deres Privilegier dem forunder, tilligemed Jomfrue Sebestedt, Generalmajor Geislers Enke-frue og afg. Lungs Enke, efter de dem forundte Benaadninger, for Indquartering af deres beboende Gaarde og Grunde, tilligemed de øde Pladse, samt Hospitalshuset blive forkaandede; forespørgende sig derhos, om ikke Garnisons- og Sæstnings-Betjente, saasom Commandanten, Ingenieur-Capitainen, Proviantforvalteren, Lieutenantvagtmeesteren og Voldmeesteren, bør under samme Frihed for Indquartering og andre borgerlige Onera af deres iboende Gaarde. Herimod have de 16 anordnede Mænd klaget, at, naar ikke den Kongel. Resolution af 11 Maii 1743 paa Inquisitionens Commissionens Foreskilling bliver efterlevet, at alle Grunde og Bygninger uden Forskjel, ligesom i Kbhvn, skal svare Indquartering, vil det alt for haardt trokke det fattige Borgerkab, da Geistligheden, Magistraten og de Kongel. Betjente paastaae, derfor at være befriede; desaaftag de have begjert, at alle Bygninger og Grunde i Fridericia, uden Forskjel, hvem de og kunde tilhøre, og dem beboe, maae svare Indquartering, og betale Onera efter Grundtarten. — Men, som i ovenbemeldte Resol. af 11 Maii 1743 dog er exciperet de, som ved noget speciel Privilegium er befriet, og ovennævnte Betjente ved Reser. af 29 Junii

1718

29 Sept. 1718 af deres iboende Gaarde ere befriede for Indqvartering; som ligeledes paaftaaes af Fridericix Garnisons- og Fæstnings- Betjente: saa er funden for godt,

At alle de, som forhen, efter deres Privilegier, for Indqvartering at svare, have været befriede, fremdeles derfor skal være forskaaede (a).

6 Oct. Rescr. (til Stiftbefalingsmændene over Bergens- og Christiansand- Stifter, Amtmændene tilslige at give Gjenpart; og til begge Grever i Norge), ang. at ved Landværns Indretning i Norge er iblandt andet regleret og fastsat, at Landværns Compagnierne i fredelige Tider, i Henseende til deres Jurisdiction (b) og Commando, skal i alle Tilfælde sortere under de Regimenter, hvoraf de ere blevne oprettede.

6 Oct. Rescr. (til Stiftbefalingsm. over Aagershuus- Stift), det samme; saa og, at de 3 Søndensjeldske Skieløber- Compagnier i fredelige Tider, i Henseende til Jurisdiction og Commando, skal sortere under det første Oplandske Regiment, som det ved den endelige Indretning bedst kan lade sig gjøre.

6 Oct. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Trundshjems- Stift), det samme; dog saaledes, at de 3 Nordsjeldske Skieløber- Compagnier skal sortere under de Trundshjemiske Regimenter.

13 Oct. Resolution, ang. at Professorerne ved Odense- Gymnasium rangere med Consistorial-Raadet (c).

Pa=

(a) Indskænket ved Rescr. 20 Decbr. 1770, Brom. 3 Decbr. 1772 og N. 7 Sept. 1774; cfr. Rescr. 14 Martii 1749.

(b) Cfr. Forordn. 7 Martii 1749 og Rescr. 11 Decbr. 1750; see næstfølgende 2 Rescripter.

(c) Af Lybeckers Udtog I. 565; og Schous Udtog IV. 5.

Patent, ang. at de samtlige i Kongelig Tjeneste 18 Oa.
 nu staaende og herefter kommende Regiments- og
 Garnisons- Seltstjærer efterdags i Gang og Sæde maae
 nyde Rang med Auditeurerne af de Corps, Regimen-
 ter eller Garnisoner, hvorved de som Seltstjærer ere staaen-
 de, alt efter Enhvers Bestallings Datum (d).

Rescr. (til Kjøbenhavns-Magistrat), ang. at 27 Oa.
 det skal være Stadsmusicanten i Kjøbenhavn
 tilladt, saalænge ikkun eet Skuespil der præsenteres,
 samme med Musiøve at betjene, men, naar flere
 Skuespil der blive opførte, maae Hautboisterne ved
 Livgarden til Fods og Grenadeercorpsen med Musi-
 øve betjene eet af dem, naar det maatte forlanges.
 (Saa som disse Hautboister ansøgte at maatte opvarte ved de
 Comœdier, som nu i Kjøbenhavn blive opførte: men Magistraten
 har erklæret 1) at Stadsmusicanten ved hans Bestalling og
 Pdn. 10 Martii 1725 er tilladt alene at betjene Borgerkabet
 og Søe-Etaten, og Hautboisterne givne Frihed at opvarte hos
 dem, som ere i Rang, og hos Officererne af Land-Etaten
 i deres egne Huse, hvormed de, som derforuden have Gage,
 kunne være tilfreds, hvormed Stadsmusic. bestandig maae
 underholde 7 Svende og 3 Dreng, enten han fortjener lidet
 eller intet; 2) at Comœdiehusene billig bør anses som Bør-
 gerhuise, efterdi Acteurerne ere civile Personer, og høre under
 den borgerlige Jurisdiction) (e).

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Bergen), 3 Novb.
 ang. at Qvindespersoner i Bergens-Stift, som
 efter Lovens 6te Bogs 13de Cap. 9de Art. bør straffes
 til Ragen, skal i Steden derfor dømmes til visse Aars
 Arbeide i Bergens Tugt og Manufacturhuus, m. v.
 (Efter Forslag fra Laugmanden, paa det Landet i Fremtiden
 kan vorde befriet fra de skadelige Folger, som af deslige Gølk,
 naar

(d) Af Korthes Rescripter I. 722; sees og hos Lybecker I.
 26, samt Schou IV. 6.; cfr. Pat. 29 Novbr. 1745.

(e) See Rescr. 27 April 1770 og Brev. 30 Aug. 1780 i
 Slutn.

3 Novb. naar de efter Kagstrygningen komme paa fri God, men ikke kan finde Nogen, som dem vil have i Tjeneste, ellers maatte foraarstages) (f).

3 Novb. Rescr. (til Biskopen over Sjellands-Stift), ang. Tiden til Morgen- og Høimesse-Prædikeneres Begyndelse i Kjøbenhavn, samt Ringningen og Sangen til samme.

Gr. Af Biskopens Skrivelse til Cancelliet er Kongen bleven refereret, at, da der for Ildbranden i Aaret 1728 ved alle Stadens Kirker var den Uniformitet, at der paa Søn- og Hellig-Dagene til Prædiken blev ringet paa een Tid, nemlig til Morgenprædiken første Gang Klokker 4, og sammen Kl. 5 Slæt, til Formiddagsprædiken første Gang Kl. 7, sammen Klokker 7½, saa at Alle og Enhver hvorsomhelst de boede, enten de horte deres egne eller andre Kirkers Klokker, kunde vide naar Tid var at være i Kirke, der endnu ligeledes for Branden var den Regularitet, at, da vor Frue-Kirkes Uhrverk og dens Klokker var som Norm for de andre Kirker, blev ei begyndt til nogen Kirke at ringes førend vor Frue-Klokker hørtes; saa er det efter Branden nu hermed kommen i den Orden, at ved nogle Kirker, som St. Petri, ringes til Formiddagsprædiken første Gang 7¼, anden Gang 7½, tredje Gang 7¾, derimod til vor Frue Kirke første Gang 7½, anden Gang 7¾, tredje Gang Kl. 8, som meest følges ved de andre Kirker, Holmens undtagen, hvor der ringes i Nuarkeer senere; derover Folk, som boe langt fra deres Sogne-Kirke, ved sig idelig Ringen ikke kan vide deres Kirke-Tid: hvorfor Biskopen holdte det nyttig og til god Orden nødvendig, at, efter at vor Frue-Kirkes Klokker ere nu i Stand bragte, og ere de største, som de bedst kan høres, samme da herefter blev som Norm for de andre Kirker; erindrende derhos, da Tjenesten paa Helligdagene i Kirkerne begyndes noget tidlig, sær om Vinteren, om ikke Froe- eller Morgen-Prædikenerne i alle Kirkerne maatte fastsættes til 6 Slæt, de store Feskdage undtagen, da der for Communionens og Messens Skyld maatte begyndes en Time før.

Morgenprædikenerne, hvor de holdes, skulle altid om Søn- og Hellig-Dage begyndes Klokker 6 Slæt, men paa de 3 store Høitider Klokker 5 (g), og Formiddagsprædikenerne eller Høimesse Klokker 8 Slæt (h), da det
med

(f) See Forordn. 26 April 1755.

(g) Forandret ved R. 23 Maa 1760, s. 1. og 27 Febr. 1767.

(h) Forandret ved R. 3 Maa 1760.

3 Novb.

med Ringningen kan forholdes saaledes, at der til hver Prædiken ringes 1te Gang $\frac{1}{2}$ Time forud, 2den Gang et Quarteer tilforn, og 3die Gang eller sammen til de fastsatte Timer ved alle Kirker her i Staden, (Garnisons-, Citadel- og Vaisenhuus- Kirkerne undtagen); hvorved det og med Sangen og Messen maae iagttages, at det kunde saaledes indrettes, at Præsterne kunde komme Klokken 9 (i) paa Prædikestolen, til hvilken Ende Kongen vil have tilladt, naar de Psalmer, som synges efter Epistelen, maatte synes at ville opholde den fastsatte Tid, at Psalmen „Nu bede vi den Hellig Aand“ maae den Dag forbigaaes (k).

3 Novb.

Refer. (til Stiftbefalingsmanden over Sjænske Stift), ang. at Oldermannen for Bognmands- lauet i Odense befries fra at tage Kongelig Confirmation derpaa (l).

Gr. Hans Hansen har begjert, at, da Oldermanns- Ejendommen ved Bognmands- lauet i Odense skal have været ledig i halvtredie Aar, Kongen vilde forunde ham samme Levebrød. Stiftbefal. har i Erklæring berettet, 1) at det ved Refer. af 29 Jan. 1740 er bleven fastsat, at det med denne Oldermanns- Ejendomme efterdags skal forholdes efter Laugets Artiklens Betydning, saaledes at En af Lauget hver andet Aar skal indmeldes, men at det derimod vilde foraaarsage ikke liden Uleilighed, naar En uden for Lauget blev beskikket til bestandig Oldermann, i sær naar samme Person enten til Vidtsøftighed eller anden Egenraadighed maatte forfalde; 2) at det, som har anlediget Supplicanten til at see denne Ejendomme vacant, er formodentlig at foremeldte Rescript er clauduleret saaledes, at, naar en Oldermann er bleven udvalgt, skulde han være forhindret at tage Kongel. Confirmation, hvilket, formed:st Laugets saavel som Magistratens Forseelse, ikke skal være vedbørligst efterlevet; og 3) at det er at befrygte, at denne Clausul vil blive Bognmands- lauet i Odense til Byrde, deels i Henseende til dem, som til Oldermann blive udnævnte, saasom de i de 2 Aar de foreskæe Ejendommen, neppe kunne vinde mere end Confirmationens Besoldning, deels i Henseende til Lauget i Almindelighed, som derved blev forbunden i 2 Aar at lade sig dirigere

§ 2

(i) Kl. 10, s. N. 23 Maii 1760, s. 3.

(k) Tjæntaget ved N. 3 og 23 Maii 1760, s. 4.

(l) Efr. Forordn. 9 og Refer. 16 Sept. 1763.

3 Novb.

gere af een Oldermann, endskjønt de kunde have noget paa ham at udsætte, og med ham fandt sig brøstholden, da han derimod, naar han ei havde Confirmation paa Tjenesten, ei alene for sine Forsejler alvorligen kunde tilrettefættes, men endog i fornøden Fald fra Tjenesten removedes, som ei kan see, naar han har Kongel. Confirmation.

Supplicantens Ansøgning kan ei accorderes; og er elers funden for godt, at ovenbenævnte Clausul anlangende de Confirmations Tagelse af Oldermannen for Vognmandsclauget i Odense for Estertiden skal være ophævet, og det i alle Maader dermed forblive ved Laugs Artikkens Tilhold.

3 Novb.

Rescr. (til Enke-Grevinde Skak, og Notits-til Stiftbefalingsmanden i Ribe), ang. at hun skal efterleve Rescr. af 4 Febr. 1735, og forbyde de paa Skalkenborg-Grevskab boende Farvere, der at bruge deres Haandværker, da de kan nedsette sig i en eller anden Kjøbstæd, hvor det dem efter Ansøgning uden de privilegerede Farveres Præjudice kunde vorde tilladt. (Saasom af Stiftamtmandens Erklæring over en Ansøgning fra 2 Farvere i Lønder, at det maatte forbydes en Farver i Stokkebroe, som præjudicerer dem i deres Privilegio, samfundets at fortsætte sin Profession, er fornummen, at, endskjønt det ved R. af 4 Febr. 1735, som den 16 i samme Tid. skal være communiceret Grevnen, er befalet, at ingen Farvere sig paa Landet maae nedsette, skal dog ei alene fornævnte Farver i Stokkebroe, men endog 2 andre Farvere, 1 i Emmerlef-Sogn og 1 i Sønderfarup-Bne, under Grevskabet være boende, og der bruge deres Haandværk, hvorved Farverne i Ribe og Lønder blive præjudicerede).

4 og 11
Novb. (m)

Rentel. Skriv. (til samtlige Stiftbefalingsmænd i Danmark og Norge), ang. hvorledes herefter med Havnevæsenet skal forholdes.

Ved Rescript til de Committerede i General-Landets-Havne-Commission, har Kongen befalet, „at med Havnevæsenet i Danmark og Norge skal herefter forholdes paa samme Maade, som det tilforn, og førend General-Lan-

(m) Til de i Inland d. 4de, men de Øvrige d. 11 Novb

Landets Havne-Commission blev oprettet, har været, saa at de til Kongens Orlogsstaade indrettede og til dets Brug henhørende Havne og Broer forblive under Sæ-Statens Disposition, og af dets Fonds vedligeholdes; men andre Stæders Havne og Broer ubi begge Rigerne, de i Kjøbenhavn undtagen, ligeledes som tilforn under Stiftamtmandenes Opsyn, hvilke hver i sit Stift nøie skal paaagte, at samme Havne og Broer af de dertil henhørende Indkomster tilbørlig vorde vedligeholdne; og, naar, til et eller andet Sted at sætte i Stand, maatte behøves enten noget nyt, eller Prolongation paa saadanne til visse Steder forhen til en Tid eller allerede bevilgede Paalæg, at de derom fra ethvert Steds Stiftamtmand Forslag til Rentekammeret skal indsendes; saa og at, ligesom det ang. Accisen (hvor samme af Magistraten deels til Havnenes og Broernes Vedligeholdelse oppebæres) ved Toldroullen (n) er befalel, at derom Efterretning, tilligemed Copie af Regnskabet, til Rentekammeret aarlig skal indsendes, at der ligeledes herefter ang. alle til dette Brug henhørende Indkomster, være sig enten forbemeldte nye Paalæg eller andet, paa samme Maade forholdes, at en Gjenpart af de derover førende Regnskaber til Kammeret skal indskiffes". Dette communiceres herved for at bekendtgjøres alle vedkommende Magistrater og Byefogder, samt at tilholde dem aarligen til Kammeret at indsende en Gjenpart af de over Oppebørslerne forfattede Regnskaber.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Ribe), ang. IO Novb.
at Guldsmed Barns i Apenrade maae søge de offentlige Markeder.

(n) See Toldforordn. 1768, Cap. 27, Art. 5-8; Prom. 28 April og 19 Maii 1781 samt 7 Febr. 1784.

10 Novb.

Gr. Bærns har andraget, at han ubehindret i 22 Aar, saavel ved andre som og ved de i Ribe aarlig holdende 2 offentlige Markeder, har søgt at ernære sig, med at affætte og forhandle saadanne Vare, som i hans Verksked blive forarbejdede; men, da han nu for kort Tid siden var kommen til bemeldte Ribe-Marked, for at forhandle deslige Vare, er ham af Borgemeesteren sammesteds bleven betydet, at han herefter ikke maatte understaae sig, med sit Arbeide at komme til Markedet, efterdi det skulde være fridig imod det Guldsmeden i Ribe forundte Privilegio: hvorefter han har anholdet, at ham efter sædvanlig Bruu og Praxis, som tillader Enhver at besøge de offentlige Markeder, og søge deres Næring paa lovlige Maader, ikke maatte formenes, sit Arbeide og Vare paa Ribe-Markeder nu som tilforn at sælge og falholde.

Det skal være Supplicanten, som andre (o), tilladt, paa de offentlige Markeder at falholde og afhænde sine medbringende Vare.

10 Novb.

Reser. (til Stiftbefalingmanden i Bergen), ang. at Stadsphysicus Erichsen i Bergen maae, til Anatomiens desbedre Dvølse, bejlene sig af den for Livs-Straf i Bergens Raadhuus arresterede, eller de i Byens Tugthuus foresaldende Mallicanters Cadavera, saavel som og af de i Sæstningen bortdøende Slavers Legemer, m. v. (p).

11 Novb.

Skrivelse, ang. Hadnevæsenet (q).

15 Novb.

Reser. (til Chefs for Regimenterne), ang. Soldaternes Afstraffelse for Tyverie (r).

Gr. Ved et og andet Regiment skeer det undertiden, at en Soldat, som betrædes i Tyverie, naar det staaelne igjen tilvebringes, og derved ikke af den Betjæalne indgives formelig Klage, da for saadan Forseelse bliver, om ikke ganske ustraffet, saa dog ikkun med en mild Resfesse vilkaarlig anseet. — Da en saadan Forholdsmaade, i Steden for at stande den i svangværende Stræfen, ikke andet end kan bestyrke de dertil hengivne Gemytter i deres onde Sindelaug: saa vorder herved, til at hemme de deraf stændende skadelige Folger, befaleet og anordnet,

At

(o) See Forordn. 13 Febr. 1775.

(p) See Reser. 4 Julii 1748.

(q) I Skriv. af 4 Novbr. 1747.

(r) Efr. Resol. 6 Febr. 1772.

At en Compagnie-Chef, saasnart han erfarer, at en ved hans underhavende Compagnie staaende Soldat har begaaet et Tyverie, af hvad ringe Værd det og er, samt om og det Stjaalne strax fuldkommen er worden erstattet, og fra den Bestjaalne ei nogen Klage derover indkommer, haver han det strax at melde til Regiments-Chefen, som derpaa ex officio strax skal foranstalte, at den Skyldige derfor tages under Justitiens Tiltale, og efter Krigsartiklene med fortjent Straf belægges.

Rescr. (til Stiftbefalingsmændene og Biskopperne i Danmark og Norge) med summariske Tabeller over alle de holdende Markeder, til at besørge Markedsdagene for Aar 1748 kundgjorte. (Saasom allerede i Martii og April, førend Rescr. af 14 April 1747 udkom, endel Almanacker vare trykte, og til Provincerne bortsolgte). 17 Novb.

Rescr. (til Stiftbefalingsmændene i Danmark), ang. indenlandfke Fabrique-Vares Ufsættelse, og Forbrug i Klæder af de Kongelige Betjente (s). 27 Novb.

Gr. Omendskjont de indenlandfke, og i Særdeleshed de uldene Fabriquer, nu alt i nogle Aar have havt saa god Fremgang, at Indvaanerne derfra med de behøvende Vare af forsvaerlig Godhed kan vorde forsynet; saa dog har Debiten paa deilige Vare i Provincerne været ganske ringe, naestet det ved adskillige Erindringer er tilkiendegivet saavel dem, som med saadanne Vare hand'e, som andre af Undersaatterne, med hvilken Velbehag Kongen gjerne saae, at Enhver vilde lade sig være angelegen, med de her fabriquerede Vare at lade sig forsyne, paa det at denne til det almindelige Gavn og Bedste med saamegen Omsoerg gjorte Indretning derved saameget bedre kunde ophjelpes og befordres: men, da saadanne Erindringer ikke til denne Tid det ringeste have effectueret, saa befales,

At Stiftamtmanden strax beordrer vedkommende Magistrater, at lade for sig kalde de samtlige der værende og med Silke- og Uldene Vare handlende Kræmmere, og fra dem indhente omstændelig Forklaring, med hvad Værd de handle, samt hvormeget enhver Kræmmer af enhver

27 Novbr.

hver Sort, eet Aar om et andet beregnet, omtrent kan afsætte, og det saaledes, som de samme med Eed trøste sig til at bekræfte; hvorhos dem dog herved forsikres, at, omendstjænt de allerede for mange Aar siden til deres Handel burde have betjent sig af indenlands fabriquerede Vare, saa skal dog den nu givende Erklæring dem for det Forbigangne i ingen Maade komme til Præjudice: ligesom Kongen og vil, at vedkommende Magistrat, efter at de have erhholdet denne Forklaring, skulle efter deres Eed og Pligt sandsfærdigen indberette, hvilken af disse Kræmmere der kunde være i Stand til aarlig at debitera saa mange eller flere af deslige indenlandske Vare, som hoslagde Fortegnelse (t) indeholder, og omsformelder, eller hvormeget enhver Kræmmer af dette Qvanto i Proportion af hans Debit sig aarlig kunde vaatage, da Kongen den Anstalt vil lade søie, at dem Varene fri for alle Omkostninger til næste Sæstæd skal vorde leveret. Dernæst vil det meget befordre de indenlandske fabriquerede Vares Debit, om de Kongelige Betjente overalt i Landene de fornødne Klæder af de her værende Fabriquer ville tage; og, da deslige Vare, som meldt, kan have af forsvarlig Godhed og til billige Priser, saa haver Stiftsamtmanden iligemaade at bekjendtgjøre for samtlige Kongel. Betjente, hvorledes Kongen derudi vil finde Behag, om de til behøvende Klædedragt for dem selv og deres Familie og Tjenere, sig af indenlands fabriquerede Vare ville betjene, da de saa ofte, som de sig med nye Klæder ville forsyne, samme fra Directeurerne ved det almin-

(t) 2 Stkr. fint Klæde, 2 Stkr. grovt dito, 2 Stkr. Cammelot eller Barocan, 2 Stkr. Ulmerdug, 4 Stkr. Bommeside, 2 Stkr. Cannifas, 2 Stkr. Multum eller Flo-nel, 2 Stkr. Bay, 2 Stkr. Filt, 4 Par Silke-Strømper, 2 Stkr. Chalong, 2 Stkr. Kaff, 2 Stkr. eller 40 Alen blommede Baand, 2 Stkr. eller 100 Alen Tafes dito.

27 Novb.

almindelige Magazin (u) kunne bestille, og saaledes være forvissat, at dem Varene til den Betjente nærmest beliggende Stæd franco skulle vende tilsendt, uden at dem samme det allerringste meere, end den sædvanlige Magazinspriis, skal komme at koste. Kongen vil i øvrigt ansee som et Kjendetejn paa Betjentenes Troeskab og Nidkjerhed for Sin Tjeneste, naar af de aarlige indgivende Magazinslister, som allerunderdanigst refereres, kunde bemærkes, at fornævnte Betjente lade de for dem og deres Familie behøvende Vare af de Indenlandske sig tilkomme, for derved deres patriotiske Villie og Intention, til Opkomst for de indrettede Fabriquer, at tiljædegive. Naar de herudi fra Kræmmerne forlangte Erklæringer tillige med Magistratens derover gjorte Beretning til Stiftsbefal. indkomme, indsender han strax samme til General: Land: Oeconomie: og Commerce: Collegium.

Rescr. (til Hertugen af Slesvigholsteen-Glücksborg, og til Biskopen over Fyens: Stift), ang. at Præsterne paa Erøe, naar i deres Menigheder foreskalder nogen Casus, som dependerer af Kirkens Myndighed, og de ei selv kunne finde sig i, eller efter Loven og Forordninger afgjøre, ikke derudi maae foretage sig noget, førend de har raadført sig med deres Biskop, og indhentet hans Betænkning; da det og ikke paa tvivles, at jo Hertugen paa sin Side ligeledes tilholder sine Betjente, alvorligen at assistere Præsterne i at hemme Forargelse, og at straffe Synd og Ugudelighed (v); og, i Fald den Fyrstelige Amtsforvalter maatte have noget med Villighed at besvare sig over Præsterne, at han da andrager det for Biskopen, som seer derhen, at al

§ 5

Uor:

(u) See Plac. 11 Maii 1768.

(v) Esr. Rescr. 3 Decbr. 1734.

2 Dec. Uorden og Uenighed paa begge Sider vorder forekommet (x).
(I Anledning af en Dispute imellem Amtsforvalteren og Provsten m. fl. om en Egteskabs-Sag imellem 2 Personer; samt til al Misforstaaelse imellem begge Jurisdictioner, og deraf skydende Uorden herefter at forekomme).

2 Dec. Reser. (til Biskopen i Viborg), ang. Chordegne- og Klokker-Embederne til Søndre-sogns Kirke i Viborg (y).

Gr. Det er bleven indberettet, at Klokkeren ved Søndre-Sogns Kirke i Viborg, Schottenborg, r ved Døden afgang, til hvilken Kirke Feme-Lectie-Hører af den Latinke Skole er Degn, og forestaaer Sangen med sine Disciple, saa at han efter Publicationen af Fdn. 17 April 1739, strax kunde have tiltrædet al den Rettighed, Forordn. i 62de Art. (z) tillagde ham, som dog, efterdi Schottenborg ansaaes ikke at have mange Leve-Aar tilbage, hverken af da værende Hører i 5te Lectie eller 2 Estermand er bleven paaftaaet; men, da Schottenborg nu er død, har Rector paa Hørcrens Rettighed eiter Forordningens Vdende ladet gjøre fuldkommen Paaskand; hvorimod Seancoraxien til bemeldte Kirke har opponeret sig paa adskillige Fundamenter, med Formening, at Klokkeriet med Skoleholderiet fr'ndelses burde blive combineret; hvordindinden Biskopen dog imod Forordningens klare Vdende ikke har understaaet sig at foranstalte noget, men indstilt, om Kongen i sig Hensende maatte finde fornøden at gjøre nogen Forandring i Forordningen.

Det skal herudinden forholdes efter Forordningen om de latinke Skoler.

8 Dec. Reser. (til Stiftbefalingsmændene over Aggershuus- og Christiansands-Srister), ang. at foranstalte nye og dygtige Lægds-Equipage-Sorter ved Regimenterne anskaffede af Vedkommende i Lægderne.

15 Dec. Reser. (til Stiftbefalingsmanden i Aalborg), ang. Skriverløn for Raadstue-Forhører i Consumtions-Sager, og Acters forsvarlige Beskrivelse.

Gr.

(x) Kongen har nu hele Landet, see Reser. 2 Febr. 1750.

(y) See note i Regl. 22 Novb. 1754, udi Rothes Rescripter III. 708.

(z) See Forordn. 11 Maii 1775, s. 83.

Gr. Consumtionsforpagteren i Aalborg har beklaget sig, at, endskjønt Consumtionsforordn. af 31 Decbr. 1700, Cap. 11, Art. 10 iblandt andet befaler, at hvis Dommerne i Sager om Consumtions-Svug forretter, skulle de strax give beskreven for en billig og lidelig Skriverpenge efter udgaaene Forordninger; og Regl. af 22 Martii 1684, s. 10, befaler, at Skriveren skal skrive Arkene indkommen og forsvarlige, saa at paa hver Side skal være 26 Linier med smaa Bredder; desligeste og Forordn. af 19 Jan. 1692 og 19 Aug. 1735; skal dog Raadstuefriveren i Aalborg, N. S. Sevel, for Raadstuevidne-Sager have fordret og ladet sig betale 3 Rik. for Arket, foruden at samme langt fra ikke vedborlig og saaledes er skrevet, som ved forskrevne Forordninger er befalet; til hvilken ubillige Skrivemaade Sevel skal formeene sig berettiget af Forordn. de Dato 23 Decbr. 1735 dens 9de Post, der iblandt andet melder, at, som Skriferne oftest uden Fornødenhed gjøre Skitsforretninger saare vidtløftige, alene for deres egen Fordeels Skuld, saa skal de levere til Justitssassen af hvert Ark 6 Skill.: hvorfore Consumtionsforpagteren har begjert, at Hje. og Raadstuefriver Sevel maatte tilholdes, herefter i slige Sager at skrive, som Forordningerne befale, og at give ham det formeget oppebaarne Skriverfarium, hvis billigt maatte eragtes, tilbage. — Som det af de 3 fremlagde og paaflagede Raadstue-Forchører er kjendelig nok, at Skrivten er uforvarlig vidtløftig, i det der 1) ifkun findes 18 a 19 Linier paa hver Side, i Steden for der burde være 26 Linier, 2) at hver Side har en ufornoden bred Margen, 3) at Bogstavene ere saa store og udbulede, at Arkene i de tre Raadstue-Forchører nu udgjøre 88 Ark, da de dog derimod ikke burde at gjøre paa det Høieste meere end 38 Ark, saa at Raadstuefriveren ved saadan uforvarlig Skrivt har tilveiebragt sig for 50 Ark meere, end ham, om Skrivten var lovlig og forvarlig, med Rette kunde tilkomme: saa befales, at Stiftamtmanden tilholder Raadstuefriveren til Supplicanten, af den oppebaarne Skriverløn at erlægge 25 Rdlr. tilbage. Men, hvad sig angaaer den for hvert Ark til 3 Rik. D. beregnede Skriverløn, da Cendkjønt Aalborg-Raadstue har Landstings-Ret, saa dog, i Henseende til at Consumtionen ikke kan eller bør anderledes ansees eller agtes end som Kongelig Oppebørsel, hvad enten samme efter Rentekammerets Foranstaltning ved Kongens egne Betjente, eller ved Forpagtere efter Contract, bliver krævet og oppebaaret; og Forordningen (a) udtrykkelig melder, at det, som i Consumtions-Sager begjeres beskreven, skal meddeles for billig Betaling) vil Kongen,

At Raadstuefriveren i Aalborg ei skal være berettiget til, efterdags for hvert Ark af Raadstue-Forchører, forsvarlige beskreven, i Consumtions-Sager at tage og for-

(a) See og Consumt. Fdn. 15 Octobr. 1778, Cap. 15, Art. 12.

15 Dec. forbtre meere end 24 Skilling Danske; og, da det er fornummet, at Raadstueskriver Sevel allerede forhen, fra Høieste Ret, ang. hans uforsvarlige vidtløftige Skrivt, er bleven admoneret, saa haver Stiftamtmanden for denne Gang i Kongens høie Navn for saadan hans Forhold ham paa det skarpeste at tilrettesætte, med Advarsel, at, saafremt han end videre i sliq Forseelse befindes, eller nogen sliq beviislig Klage, som denne, over ham skulde indkomme, han da derfor i Følge Rescr. af 1 April 1747 skal være Tiltale undergIVEN, uden al Naade, at have sit Embede forbrudt (b); hvorforsø Stiftamtmanden haver at advare Halsborg, Byes Magistrat og Byefoged, at de herefter have vedbørlig Opsyn med, at alle de Acter og Documenter, som arkviis betales, hverken under Rettens Segl udstædes, eller af dem underskrives, med mindre Arkene findes efter Lovens og Forordningen af 22 Martii 1684 (c) forsvarlig skreven og fuldskrævede, saafremt de ikke i vidrig Fald vil vente efter Beskaffenheden at lide Tiltale, og derfor staae til Ansvar.

21 Dec. Patent, ang. at Auditeurer ved Søe-Etaten, samt Chirurgi ved Divisionerne og Haandverksstokken have Rang med Secondlieutenanter ved Søe-Etaten (d).

22 Dec. Rescr. (til de Tilforordnede i Politie-Retten i Bergen), indeh. adskillige Poster, til at høre og forekomme Misforstaelser imellem Politie-Retten og Politimesteren i Bergen (e).

Gr. Omendkjønt Kongen ved den Politimesteren i Bergen d. 9 Decbr. 1746 givne nye Instruction havde ventet, at den imellem Politie-Commissionen og Politimesteren der foregaaende

(b) See Plac. 9 April 1783.

(c) See *ibid.*

(d) Af Lybeckers Udtog I. 28 og 566, samt Schous IV. 5.

(e) Og i Trondhjem, see Rescr. 23 Septbr. 1763.

ne Misforstaaelse paa eengang kunde bleven dæmpet, siden baade Politie-Commissionen og Politimesteren ved samme Instruction er bleven sat saadanne Grændser, at der kunde vides, hvorvidt enhvers Myndighed sig strækker, og al videre Norden og Misforstaaelse kunde forekommes; saa er dog ugerne fornummen, at denne ved foreskrevne eller meget nyttige Instruction havde Hensigt ikke har opnaaet den forønskede Virkning, men at der siden over Politie-Commissionen er baade fra Politimesteren saa og fra Politie-Actor indkommen adskillige Klager, hvoraf det erfares: 1) at, da Politimester Mathiesen, i Folge Instr. af 9 Decbr. 1746, havde antaget, instrueret og for Politie-Commissionen præsenteret 2 nye Politie-Betjente, skal Politie-Commissionen dog ikke have været at formaae til, i Folge Politie-Anordningen, at tage dem i Eed, da de dog af Byen lønnes, uden at kunne derfor, som vedbor, gjøre Tjeneste: 2) at Stiftamtmandens Fuldmægtig, Rodrovidt, bliver af Politie-Commissionen tilladt, at indfinde sig i Retten, og der imod Politimester og Politie-Actor at tilføre hvad han finder for godt, uden at Retten vil tilstaae nogen af dem, at lade tilføre, hvad de derimod maatte have at erindre; ligeledes at Rodrovidt bliver tilladt, endog uden Parternes Forlangende, at dictere til Protocollen hvad de i Sagen kunde ongefærlig have at sige eller burde erindre, og endelig, at han jævnlig i Politie-Commissionen conciperer og protocollerer de faldende Eragtinger, saa og at han, naar baade Politie-Actor og Parterne ere blevene udviste, dog i Retten ved Deliberationer og Votering med de Tilforordnede er forbleven; da dog Stiftamtmandens Fuldmægtig ikke er et i Politie-Commissionen tilforordnet Medlem, eller berettiget til, i sin Principals Sted, sig ved Sagernes Behandling, der at indfinde, men burde af Politie-Commissionen, som en fremmed Person, været tilholdt, sig fra Sagerne og hvad derudi inden ved Retterne blev behandlet, at entholde, og ikke være ham tilladt, noget i Protocollen at tilføre: og 3) at, endskjont Instructionens 16de Post befaler, at enhver, som noget over Politimesteren haver at klage, saadant, i Folge Forordn. af 19 Jan. 1692, directe for Kongen selv skulde andrage, skal Politie-Commissionen dog, uden nogen dertil given Anledning, ved 2 aflagde Domme imellem Oidermanden for Dreierlauget og B. Rasmussen i den ene, og P. Døhl i den anden Sag, begaae af lige Beskaffenhed, have foretaget sig, at mulitere Politimesteren pro meliori informatione paa 2 Rdsr., da dog Forordn. af 23 Decbr. 1735 1) ikke kan appliceres paa en Politimester, der ikke er en ordinair Dommer, eller af en Politie-Commission, som ved Politie-Anordningen udtrykkelig er befaleet, i alle Politie-Sager at haandhæve ham og Actor ved den Myndighed, som dem i deres Forretninger er anført, samt alvorligen tilholdt, at straffe dem, som uden billig Narfag beskyldte dem, saa at Commiss. burde have været saameget mere varlige, i at dømme Politimester pro meliori informatione, for ikke derved at sætte ham for heele Byen i Foragt, og det saameget mindre, som ingen af Parterne sig over Politimester i disse Sager, der ikke engang ved Politiekammeret ere

22 Dec.

ere paadømt, men derfra til Politie-Commissionen henbilde, have besvaret; 2) efterdi sia Mulet ei heller eiter Forordn. af 23 Decbr. 1735 kan passe sig paa nogen Underdommer, uden naar hans for Overdommeren indskrævnede Dom er saa kjendelig og aabenbare partisk, at en Parts Ret ved hans usforvarlige og uretvisse Forhold og Behandling er bleven saaledes spildt og forvirret, at Sandhed, som ved første Instance kunde og burde været erholdt, ikke mere kan komme for Lyset, og den affagde Underretsdom til lovligere Behandling hjemvises, eller som vrang, lovsfridig, ugrundet eller med andre slige Characterer fratages; og 3) kan det ei heller passe sig paa en Politie-Commission, som er befaleet, for Kongen at andrage, naar noget over Politimesteren var at klage, at de skulde kunne dømme ham pro meliori informatione, da deraf muelig kunde følge, at Politie-Commissionen kunde falde paa de Tanker, naar de 2 Gange havde dømt ham pro meliori informatione, tredie Gang at dømme ham fra sit Embede, der vilde foraarsage, at Politimesterens Myndighed i Bergen saa stærk maatte blive indskrænket, at Politien sammesteds hverken af ham eller nogen anden med nogen Sikkerhed i sit Embede eller Frugt og Nytte, ei heller uden Foragt af Byens Indvaanere og menige Almue, kunde administreres. — Paa det at paa den mellem Politie-Commissionen i Bergen og Politimesteren sammesteds værende høistfædelige Misforstaaelse, for al videre befrygtende Uorden og farlige Folger at hemme, een Gang kunde raades God, anordnes:

- §. 1. Hverken nu værende eller efterkommende Stiftamtmænds Guldsmægtige maae i Politie-Commissionen, ved Sagernes Behandling, Rettens Deliberationer eller Votering, tillades at være tilstede, ei heller sig med Protocollen i nogen Maade at besatte; men de Tilforordnede selv, saamange, som der ere tilstede skal de did indvarslede Sager, efter Loven, de om Politisens Administration udgivne Anordninger, Rescripter og Kongel. Befalinger, samt Instr. af 9 Decbr. 1746, foretage, og derudi, uden Paasund af nye Formaliteter, eller derudi at indlemme andet, end hvad Sagen og dens Qvæstion egentlig vedkommer, endelig kjende og dømme saaledes, som Commissionen, i Fald dens Dom paaankes, for Overhof-Retten, og videre agte at staae til Ansvar og bekjendt være. Politie-Rettens Tilforordnede have i
- §. 2. alle Tilfælde at see derhen, at Politimester og Politie-Actor, efter Politie-Anordningernes udtrykkelig Tilhold,

ndi

22 Dec.

ndi Politie, Sager alvorligen blive haandhævede ved den Myndighed, som dem i deres Forretninger er ansortroet; saa haver de Tilforordnede og baade alvorligen at straffe dem, som maatte befindes Politimester og Actor ubilligen at beskylde, samt ligesaavel vogte sig selv for, i deres givne Eragtinger og Domme, som holde Andre fra, dem med haanlige og utilbørlige Expressioner at angribe, da de Tilforordnede ei heller efterdags i deres givne Eragtinger og Domme Politimesteren med Mulet pro meliori informatione maae ansee, men i øvrigt dømme, hvad de finde med Loven og Forordninger at overeenskomme, og saaledes som de agte derfor at staae til Ansvar og bekjendt være. Iligemaade befales hermed, at det ei maae være de Tilforordnede tilladt, de Bøder, som Nogen maatte være idømt, at moderere, men, at dermed stricte efter Forordn. af 6 Decbr. 1743 skal forholdes. Dersom de Tilforordnede skulde fornemme, at Politien i Bergen ikke, som see burde, efter Loven og derom gjorte Anordninger blev administreret, da have de det Politimesteren paa en anstændig Maade at tilkjendegive, og med ham at overlægge, hvorledes derpaa bedst kunde raades Bød; og, i Fald nogen Forsømmelse eller Forseelse paa hans Side maatte befindes, da skal det paa en sømmelig Maade, uden nogen visende personlig Had eller ond Affect imod Politimesters Person, for Stiftmanden tilkjendegives, som da, naar han om Beskaffenheden næie er underrettet, og med nøiagtige Bevisligheder forsonet, i Følge den ham givne Instruction, sin allerund. Relation til det Danske Cancellie, til Kongelig Resolution, saafremt Sagen ei i Mindelighed er at afgjøre, kan indsende. Politie-Actor (som den, der af Vven lønnes og af Politie-Commissionen er i Ed tagen, saa og i de baade for Politie-Commissionen saavelsom for Politiekammeret indvarslede Sager og elers

S. 3.

S. 4.

22 Dec.

lers i andre hans Forretninger, bør rette sig efter den ham givne og af Politie-Commissionen approberede Instruction) bør ingenlunde, ligesaa lidet som de øvrige ringere Betjente, herefter agtes og ansees som Politie-mesters private, men som Politiets og til Publici Nytte bestfikkede Betjente; og altsaa skal Politie-Actor alene, og ikke Politimester (uagter Politie-Commissionens under 9 Novbr. 1746 givne Eragtning), som Citant og Sagsøger i de enten immediate for Politie-Commissionen indvarslede, eller hid fra Politiekammeret henviiste Sager, og ellers som Forsvar i de øvrige Sager, hvor Politimesters gjorte Foranstaltninger eller Forretninger samt givne Kjendelser for Politie-Commissionen paaklages, antages og ansees; og skal han sølgelig, i Fald han maatte befindes, ved nogen Slags Paatale eller Procedure, imod Loven eller hans Instruction, at have forseet sig, ligeledes og de øvrige Betjente, om de maatte befindes i deres Forretninger at have mishandlet eller noget imod Politie-Anordningen, Loven eller Instruction stridigt at have begaaet, for Politie-Commissionen derfor staae til Ansvar. Politie-Actor, saalænge han enten som Citant eller Forsvar agerer de for Politie-Commissionen indvarslede Sager, skal, imidlertid Sagerne ageres, staaende indlevere de til Sagen hørende Beviser og Indlægge, og ligeledes staaende lade i Protocollen tilføre, hvad han i Sagen og til dens Oplysning agter fornøden; men derimod bør det og staae nu værende Politie-Actor, Secreterer Mathiesen, frit for, naar Sagen af begge Parter er til Ende bragt, og alle Retten uvedkommende Personer ere udviiste, da i sin Faders Sted, naar han i Svagheds eller andet Forsald ikke kan være tilstede, siddende kortelig at give Retten tilkjende, hvis han, som den der Faderen i Politie-mesters Embedsforretninger er bleven adjungeret, med

videre

§. 5.

22 Dec.

videre i Sagen kan have at erindre, hvorpaa han sig strax af Retten, imidlertid der af de andre voteres, haver at forsøie. Det maae ikke alene være Politimester- ren i Bergen i Følge Politie: Anordningens 2den Post tilladt, at sidde Retten, saalænge Sagerne forestilles og ageres, men endog som et virkelig tilforordnet Med- lem i de Sager, som enten immediate for Politie: Com- missionen indvarles eller did fra Politiekammeret, til Paakjendelse bliver henviiste, naar ellers hverken hans Forretninger eller affagde Kjendelser paaklages, til Dom at votere, og ved Dommens Affsigelse at være tilstede; da han ligesom de øvrige, der til Dommen have voteret, for samme, ved dens Paaanke, skal staae til Ansvar. Dog skal det ikke være Secreterer Mathiesen tilladt, saalænge han Politie: Actor: Embede forretter, videre, end i forrige Post meldet er, at sidde Retten, eller i no- gen Sag til Dom at votere. Politie: Retten haver strax at tage de af Politimester Mathiesen antagne 2 nye Politie: Berjente i Ced. Politie: Commissionen skal for sig indkalde den efter dens Resolution af 25 Maii 1746, til at høre endeel fra Politiekammeret forhen afhørte Vidner eedfæste deres gjorte Depositioner beskikkede Actor, Procurator Barth, og ham i Secreterer Mathiesens Overværelse, for hans i sin til den Ende under 6 Junii 1746 udtagne Stævning imod Secr. Mathiesen brugte meget haanlige, ublue og dumbristige Skrivemaade, og ellers siden imod ham forøvede Forhold, paa det skarpe- ste at tilrettesætte, — Udi det øvrige haver de Tilfor- ordnede stricte at holde sig Loven, de om Politien ud- gangne Kongel. Anordninger, og Instr. af 9 Decbr. 1746. efterretlig, samt af al Magt at beslitte sig paa, at den hidindtil imellem dem paa den ene, og Politimester saa- velsom Politie: Actor paa den anden Side c^o rone og hidind-

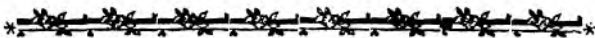
S. 6.

S. 7.

S. 8.

22 Dec. hidindtil værende for Byen og Politieens Administration hvistfædelige Misforstaaelse, nu strax aldeles maae op-
høre, og at de Tilforordnede samtlige ved indbyrdes Sam-
drægtighed og Enighed have at mage det saa, at ei alene
denne Befaling vorder efterlevet, god Skik og Orden i
Politieens Administration, uden nogens Forurettelse,
maae blive haandhævet, og Kongen for videre Klage i
denne Sag blive befriet, da Kongen ellers bliver foraar-
saget, at være betænkt paa kraeftigere Middel, til at see
denne saavel som flere i Bergen frem for i andre Kjøbstæ-
der i Rigerne opkomne Tvistigheder, og den deraf flyden-
de Uorden stillet, og dem, som maatte befindes dertil
ubesviet, og uden lovlig Aarsag, at have givet Anled-
ning, vedbørligen og efter Fortjeneste anseete.

29 Dec. Privilegier for det Danske Comoediehuus i Bjø-
benhavn (f).

1748.

5 Jan.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Fyens-
Stift), ang. at den imellem Kammer-Junker N.
Chr. v. Holsten til Holstenshuus og Langesøe og Ret-
tensbetjente i Skovbye, Herred sluttede Forening,
hvorved dem, for deres Reiser og Umage, med at betje-
ne Birketetinget ved Langesøe, ere tillagte, nemlig 30
Rdlr. for Birkefogden foruden hans sædvanlige Dommer-
korn, og 15 Rdlr. for Herredskriveren, samt at de og
begge nyde hvis lovtilladelige Sportler, som maatte
falde i Birket, er approberet; saa og at Tingholdste-
det, baade nu og i Estertiden, ligesom det i Henseende
til Betjeneses Døpæl og andre Omstændigheder maatte
erag-

(f) © Privil. 11 Septbr. 1750.

eragtes meest beleilige baade for Betjentene og Bønderne, skal i fornøden Fald, og, naar Vedkommende ei derom kunne blive eenige, fastsættes af Stiftbefalingsmanden (g).

5 Jan.

Resolution, ang. at det med Færgeløbet imellem Fridericia og Strib forbliver fremdeles som hidindtil, efter de Fridericia Stad derpaa forundte Privilegier saavel som den Færgemændene paa Strib givne Kongelige Bevilgning (h).

16 Jan.

Rescr. (til Stiftbefalingsmændene i Danmark, det tillige Amtmændene at communicere), ang. at den 9de Artikel i det imellem disse Riger og Sverrig oprettede Cartel skal stricte efterleves. (Paa Begjering fra den Svenske Minister, som androg, at adskillige Personer have begivet sig til Danmark, og der uode Beskjermelse) (i).

9 Febr.

Rescr. (til Biskopperne i Danmark og Norge, og Notits til Gen. Kirke-Inspectionens-Collegium), ang. at tilkjendegive Almuerne baade i de Præsteskald, hvor der i Følge Rescr. af 2 Martii 1742 allerede ere beskikkede Residerende Capellaner, saa og naar Noget herefter, ved foresaldende Vacance, i de Præsteskald, som dermed skal forsynes, blive beskikkede til Residerende Capellaner, at slige Capellaner skal nyde Offer alle 3 Høitider af derts Menigheder. (Saasom, endskjønt det i forberorte Rescript udtrykkelig er bleven befalet, at disse Capellaner skal, foruden den visse fastsatte Løn, nyde Høitids-Offer til alle 3 Høitider af Menighederne, Kongen dog ugjerne har maattet fornemme, hvorledes Almuen paa et og andet Sted skal vise Dyrskighed og Ulydighed saavel imod ovenmeldte Rescript som imod Lovens 2 — 12 — 6, formenende, at, naar de ofre Sognepræsten, have de ei noget med den Resid. Capellan at skaffe, allerhelst siden han skal nyde aarlig Løn af Sognepræsten).

9 Febr.

H 2

Rescr.

(g) Efr. Rescr. 19 Novbr. 1783.

(h) Igjentagen ved Skriv. 28 Decbr. 1754; efr. Rescr. 14 April 1747.

(i) See Rescr. 13 Martii 1750.

16 Febr.

Rescr. (til Overpræsidenten, samt Notits til Brand- og Vand-Commissionen, i Kjøbenhavn), ang. at Overpræsidenten skal ved Ildbrand i Kjøbenhavn have øverste Commando over alt Borgerkabet; samt at Stadshauptmanden, Politimesteren og Brandmajoren med ham haver at conferere, og det Resolverte at lade sig til Fuldbkyrdelse være efterrettelig (k). (Saaom disse 3, som efter Brandordn. af 23 Julii 1689 og 15 Decbr. 1724 have Commando, ikke, naar hver i sær skal besøge sit Paalagde, kan overkomme flere Foranstaltninger eller Steder; desaaarsag det i Anordn. af 19 Novbr. 1734, §. 4 er anordnet, at Commandanten og Admiral Rosenpalm skal indfinde sig ved Ildbranden).

16 Febr.

Rescr. (til General-Postamtet, og Notits til Enkedronningens Overhofmester), ang. at 8 Underbetjente ved Enke-Dronningens Hof maae i den ved General-Postcassen approberede Sundation deelagtiggjøres.

16 Febr.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Island ic. og Biskopen over Skalholt-Stift), ang. at de Præster, som have afstaaet Kald, og ei ere satte, nyde Intet af de andre Kald.

16 Febr.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopen over Christianssand-Stift), ang. at *Medicus Provincialis* der i Stiftet skal vise Nidkjerhed og Tjenstferdighed, samt paa de yderste Steder i Stiftet, i Svagheds-Tilsælde, holde en *Vicarium* med Medicamenter (l).

Dr. Canc. N. Friderich von See har andraget, at, endstjønt det ved Rescript af 10 April 1744 er befalet, hvorledes den ham som *Medico Provinciali* tillagde aarlige Løn 300 Rdlr. af Stiftets Stæder og Fogdierne skulde udredes, og hvorved iblandt andet er befalet, at Fogderne hver i sit Fogderie skulle reparere Fogderiernes Andeel paa Gaardenes Skyld, og derefter Pengene indsamle, samt besøge dem til ham imod Dvitering,

(k) See Brandordn. 9 Maii 1749, §. 46, cfr. §. 33 og Præmisserne.

(l) Cfr. Rescr. af 6 Octobr. 1773.

16 Febr.

tering, betalte; saa skal dog den ham tillagde Andeel i endeel af Fogderierne blive tilbageholdt, under Prætext, at det er Rescancer, hvilke Fogderne mener, ikke at være anbefalet ved Militaire Execution at inddrives, men i det Sted tilhøder ham Rescance-Liste, til Inddrivelse paa egen Beskofning, der ei alene vilde blive ham umuelig, men endog langt meere beskoftelig ved Lovmaal at indtale, end Fogderiets Andeel kunde beløbe: hvorefter han har bedet om Befaling, at den paa ethvert Fogderie reparerede Lov maatte tillige med andre Kongelige Raadbudde og Rescancer ved Militaire Execution inddrives, og at Fogderne i Følge den 3die Post i ovenmeldte Rescript maatte befales, saadanne Rescancer at indsamle, og til ham imod Dvittering besørge befalt. — Men, som det fornemmes, at Almuen der i Stiftet ikke er med fornævnte Cancellie-Raad von Sees Forhold saa aldeles vel fornøiet; og det holdes betænkeligt, at paalægge Almuen saadan Execution, eller Fogderne, som kan være boende langt fra det Sted, hvor han sig opholder, den Besværning, at tilsende ham hvad Penge de indcasserer: saa befales Stiftbefal. og Biskopen,

At tilholde bemeldte Cancellie-Rad. von See, efter hans Pligt, at vise den ham paaliggende Nidkjærlighed og Tjenstferdighed imod alle, i Særdeleshed imod de Fattige, uden Besønning, og imod andre, efter Villighed; samt ei alene forbyde ham, saa ofte at gjøre allerunderd. Ansøgning at reise af Stiftet til Kjøbenhavn, og andre Steder i Norge, til Savn for dem, som i Stiftet enten kunde være eller hastig blive syge, men endog tilholde ham, at han i sær paa de yderste Steder i Stiftet, i paakommende Svagheds-Tilsælde, altid skal holde der en habil og paalidelig Vicarium med fornødne Medicamenter forsynet.

Rescr. (til Amtmanden over Dronningborg: ic. Amt) 16 Febr. ang. at Onsd. Herredsting paa sin sædvanlige Tingdag herefter maae holdes paa Raadstuen i Hobro.

Rescr. (til Amtmanden over Bratsberg-Amt), 23 Febr. ang. at Procuratorerne, i Steden for Fogderne, herefter skulle udføre Delinquentsager for Laugtinget.

Gr. Amtm. har indberettet, hvorledes der i Amtet skal have vist sig Disputer imellem Fogderne og endeel Procuratorer, hvormed dem med Rette burde anordnes som Actor til Delinquentsagers Udførsel for Laugtinget; og, omendskjønt Fogderne

23 Febr.

hidindtil saavel til Hjemtinget som for Laugtinget, skal have udført, som Actores, saadanne Delingventfager, skal de dog nu paastaae, at saadanne Sagers Udsørel ei kan paabyrdes dem videre end for Hjemtinget, og derfor ganske unddrage sig fra, deslige Sager videre at prosegvere, beraabende sig paa Forordn. af 31 Julii 1739, §. 6, og 19 Maii 1741, §. 2.; da Procuratorerne derimod holde sig til Forordn. af 19 Aug. 1735, §. 6, hvorved efter deres Formening Fogderne befales, ligeledes, til Laugtinget at prosegvere Delingventfager, og hvorføre det med smaa Sigt- og Sags-Faldsbøder til Belønning skulle være beneficerede; desaarfsage Procuratorerne skal undskylde sig for at paatage sig de Forretninger, som Fogderne efter deres Formening vedkommer, og ere belønnede for: i hvilken Anledning, og paa det saadanne deres ulige Formening ikke skal forarsage nogen Dybhed i forekommende Delingventfagers Udsørel for Laugtinget, Amtuerne til Besvær og Omkostninger, Amtm. derhos har forespur:et sig, hvem dei kunde tilfalde, enten Fogderne som Actor paa J. titions Vegne, Delingventfagerne saavel for Laugtinget som Hjemtinget at udføre, eller om Procuratorerne dertil skulle anordnes og beskikkes. — Siden den paa Procuratorernes Side allegerede Forordn. af 19 Aug. 1735 ikke befaler Fogderne at udtage Stævning til Laugtinget, men v. I., at Amtmanden samme skal besørge udtaget, og derimod paa Fogdernes Side paaberaabte Forordninger af 31 Julii 1739 og 19 Maii 1741 tydelig melder, at Amtmændene skal af Procuratorerne anordne Actorer i lige Sager; det og vilde falde Fogderne tungt, saadanne Sager, hver Laugtinget er uden for deres Fogderie, at udføre: saa er funden for godt,

At alle deslige Sager skulle herefter af Procuratorerne for Laugtinget udføres.

24 Febr.

(Kgl. Resol.
20 Febr.)

Rentek. Skriv. (til Overjægermesteren, Jægermesteren i Jydland, og Amtmændene som Meddeputerede i Skov- og Jagt-Sessionerne), ang. hvilke af disse Sessioners Domme om Mishandlinger i de Kongelige Skove og Vildbaner maae epesqveres, og hvorledes, uden at indsendes til Rentekammeret (m).

Rentek.

(m) Denne Skriv. (hvis indeholdende Resol. findes adskillige Steder, saasom i Rothes Rescr. I. 492 og Lybeckers Udtog I. 132 under 4 Martii, der maa skee er Datum af Overjægermesterens Skriv. til Jægermesterne; og i Schous Udtog III. 82, cfr. Skriv. 25 Febr. 1755) bortfalder ved Forordn. 18 April 1781, §. 6. 93, 94, 95 og Exmisserne.

24 Febr.

Kentel. Skriv. (til Stiftbefalingsmanden i Ribe), ang. at det, foruden Ribe-Byes Indvaanere, ogsaa kan være Bønderne af Ribe-Byes Amt og Greveskabet Skakkenborg omkring Ribe tilladt, paa Auction at kjøbe af confisqueret Qvæg, imod at svare Told deraf efter Toldbrullen, og samme til deres Huse og Gaarde at hjemføre, naar det er sundt og ei af nogen Slags Svaghed inficeret, da Tolderen Vedkommende Passeer-seddel derpaa meddeler (n).

Rescr. (til Magistraten i Kjøbenhavn), ang. at den maae antage endnu 1 eller flere Skorstensfeiere, og inddele Staden til enhver af dem til Skorstenedes Renovation, ligesom Magistraten finder fornøden til Indvaanernes Tjeneste og Sikkerhed (o).

Rescr. (til Præsidenten og Justitiarius i Højesteret), ang. at Retten i de Maaneder, den ikke begynder førend Kl. 8 eller 9, skal continuere til Kl. 1 Eftermiddag, saa og holdes om Fredagen i de 4 Maaneder Martii, April, Maii og Junii (p).

Kongelig Resolution eller Placat, ang. Straffen for Tyverie paa Kongens Solme, Skibe, Magaziner &c., og Belønning for deres Opdagere (q).

Rescr. (til Assessor Læssøe, Herredsfoged i Haagvends-Herred, og Notits til Stiftbefalingsmanden over S 4 Fyen),

(n) Eft. Forordn. 4 Novbr. 1776.

(o) See Placat 30 Sept. 1748, Brandordn. 9 Maii 1749, s. s. 9, 10, og Artikle 11 Febr. 1778.

(p) See de senere Instruxer, sær 7 Decbr. 1771, s. 5, og Rescr. 25 Martii 1773, samt de aarlige Patenter, og det nyeste af 10 Novbr. 1774, s. 6.

(q) J Rothes Rescripter I. 695. See nu Krigsart. Brev. 29 Julii 1756, s. s. 619-628, 691.

8 Martii. Fyen), ang. at forfatte en Jordbog over **Affens, Byes Konge, Kirke og Byes Jorder med hoesviet Jord, Skjldstært ic. (r).**

15 Martii. Rescr. (til Magistraten i Kjøbenhavn), ang. aarlige Lister over de i Kjøbenhavn og Forstæderne (s) værende Catholiquer, samt Opsyn med deres Børns Opdragelse.

Gr. En i Kjøbenhavn for nogle Aar siden afdød Borger og Brygger, Brandt, har havt en Papistisk Hustruc til Ægte, og af dette Ægtefælskab efterladt sig et umyndigt Vigebarn, der i Aaret 1735 er bleven døbt i Helliggeistes Kirke, kaldet *Anna Lovisa*; men Morfaderen, Dandsmester Drinchman, som efter begge Forældrenes Død har taget dette Barn til sig i sit Huus, har, endskjont Faderen bekendte sig til vores Evangeliske Kirke, ladet samme Barn opdrage i sin, den Romerskcatolske Religion, tværtimod de gjorte Anordninger og i sær den af 13 Maii 1720. — Paa det at ommeldte Barn kan reddes af Papisternes Hænder, haver Magistraten strax at lade Barnet tage af Morfaderens Huus, og med Biskopen at conferere om dens Opdragelse, hvorledes samme bekvemmeligst kunde skee, samt at erkjendte sig, om hun har nogen Slægt og Venner af vores Kirke, som sig hende kunde antage (r). — Hvorhos Kongen og, til, saavidt mueligt, at see forebygget de i Staden værende Catholiquers Foretagende i sig og andre Maader, vil,

At Magistraten lader aarlig, for saavidt samtlige Indbyggerne i bemeldte Kjøbenhavn, samt de uden for Staden boende og under Stadens Jurisdiction sorterende er angaaende (de Militaires, som ere i Kongelig Tjeneste til Lands eller Vand, undtagen) foranstaltet en nyet Inquisition, og derefter 2 Lister forfatte over alle de i bemeldte Kjøbenhavn og Forstæderne værende Romersk-Catholiquer, gifte og ugifte, de Gifte af hvad Religion deres Ægtefælle ere, samt hvor mange Børn de have; af hvilke saaledes forfattende aarlige Lister, den
eene

(r) See Rescr. 22 Decbr. 1779 og Prom. 13 Sept. 1783.

(s) Udsidet ved Forordn. 19 Sept. 1766, §. 9, cfr. 2 næstfølg. Rescr. og Rescr. 14 Decbr. 1748, §. 5.

(t) See Rescr. 19 Junii 1748.

eene skal forblive hos Magistraten, men den anden tilstikkes Biskopen over Sjællands Stift, paa det Magistrate derefter ved Politimesteren (u), og Biskopen ved Præsterne, kunde erkjendige sig om Børnenes Optugtelse, saa og, om nogen af Børnene af Landet udsendes, der da, naar de Navne, som eet Aar havde været paa Listen, og savnedes et andet Aar, i saa Fald kunde efterspørges, hvor de vare afblevne.

Rescr. (til Stiftbefalingssm. over Sjællands- 15 Martii. Stift), det samme, for saavidt Kjøbenhavns Amt angaaer.

Or Da Kongen vil være underrettet om de i Kjøbenhavn, saavel som uden for og omkring bemeldte Kjøbenhavn i Stiftbefalingssmandens District sig opholdende Papisters Tal, og til den Ende under denne Dags Dato har befalet Bedkommende, saavidt Kjøbn og Stadens Jurisdiction angaaer, herom at lade indquirere, med videre (v): saa befales og ligeledes,

At Stiftbefalingssmanden (x), saavidt det ham anførte Aamts Districts Jurisdiction er angaaende, derom aarlig lader foranstalte en nøie Inquisition, og derefter 2 Lister forfatte over alle uden for bemeldte Kjøbn paa hans Amt boende og værende Romersk-catholiquer, gifte og ugifte, og de Gifte af hvad Religion deres Egetælle ere, samt hvor mange Børn de have; af hvilke saaledes forfattende aarlige Lister den eene skal forblive hos Amtmanden, men den anden tilstikkes Biskoppen over Sjællands Stift, paa det Amtmanden ved Amtsbestjente og Biskopen ved Præsterne, kunde erkjendige sig om Børnenes Optugtelse, saa og, om nogen af Børnene af Landet udsendes, der da, naar de Navne, som eet Aar havde været paa Listen, og savnedes et an-

(u) See samme Rescript.

(v) See næstførest. Rescript af 15 Martii og Noten derved.

(x) Nu Amtmanden over Kjøbenhavns Amt, da Stiftbefalingssm. ikke har det længere.

15 Martii. det Aar, i saa Fald kunde esterspørges, hvor de vare afblevne.

15 Martii. Rescr. (til Biskopen over Sjellands-Stift), Notits om de 2 næstforestaaende Rescripter (udgangne efter hans Forslag), samt at, hvad sig de Militaire angaaer, igjennem Krigscancelliet foranstaltes, at Biskopen og saadanne Fortegnelse vorder tilskikket (y), hvorefter han aarlig en General-Liste til det Danske Cancellie haver at indsende, at deraf kan sees, hvor mange dellige Papister sig her opholder.

15 Martii. Bevilgn. at Biskop Pontoppidan maae i Bergen ved Trykken lade udgaae Bøger og Skriver uden nogen Censur (z).

16 Martii. Gen. Ed. Decon. og Commerce-Collegii Skriv. (til samtlige Cristbefalingsmænd i Danmark og Norge, samt Magistraten i Kjøbenhavn), ang. at de Handlende skal have deres farende Skibe med indfødte Spøfolk forsynede (a); samt at Ingen under vilkaarlig haard Straf maae lade deres Skibe gaae til Middelhavet (b), uden med Algjeriske Spøpasse at være forsynede, til hvilken Ende alle Kongelige Consuls i Havnene ved Middelhavet ere tilsendte Ordres, og auctoriseret, ingen af Kongens Undersaatterses Skibe af bemeldte Havne at lade afgaae, førend de, med at forvise deres Algjeriske Pas, have legitimeret sig at have opfyldt den i saa Naade udgangne Kongelige Anordning (c). (Saaom a) de Franske Armateurs, som have opbragt Danske Skibe, have til saadant taget Anledning af, at derpaa er befunden

(y) See Rescr. 14 Decbr. 1748 og 9 Maii 1749.

(z) See Rescr. 14 Septbr. 1770.

(a) See Fransk Regl. 26 Julii 1777.

(b) See Skriv. 30 Martii 1748.

(c) See Plac. 21 Jan. 1782.

funden Engelfke Søefolk, som er stridende imod den 12 Art. i det Franfke Capers-Reglement; og b) Algierne paa nye have opbragt et Skib, tilhørende Kongel. Danffe Undersaatter, og det fordi Skibet ikke med det fornødne Algierfke Søepas har været forfnyet, da dog enhver Vedkommende veed, at faadant geraader dem til stor Tab og Uveiligbed). 16 Martii.

Rescr. (til det Theologifke Faculter), ang. at der 18 Martii. fra Communitetet skal afgives 3 Koster til Studenterne, som ved Kongens Bibliotheqve gjøre Samuli Tjeneste. (Paa Anfoaning fra Bibliothecarius, som meldte, at disse 3 Koster have fra gammel Tid dertil været henlagde) (d).

Rescr. (til Amtmanden over Dueholm, Drum og 19 Martii. Vestervig; Amter), ang. Straf for de Bønder og Tjenestefolk, som ei ville udflæbe og nedgrave de af Uvægsygen døende Creature, eller Zuden og Tælgen deraf tage (e).

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden og Bifkopen i Bergen), ang. at Magistraten med de 16 Mænd i Bergen aarlig skal tapere, hvad enhver Indvaaner bør svare til Stadens Tugthuus, samt inden 4 Uger indfende Forretningen til Stiftbefalingsmanden og Bifkopen, som ved Bogholderen besørger Incassationen; da Inddrivelsen hos de Modvillige maae fkee efter Rescr. af 3 Julii 1739 og Stiftamtmandens samt Bifkopens Ordre paa den fra Bogholderen indleverede Restance. (Saafoim mange Indvaanere ikke ville svare det de efter Rescr. af 11 Octobr. 1743 har udlovet, endfjønt de for Gade-Betsferie ere befriede) (f).

Rescr.

(d) See Fund. 25 Junii 1777, §. 21 e).

(e) Af Rothes Rescripter III. 1333; ligesom Rescr. 27 Sept. 1747: see Plac. 24 Novbr. 1758 og Forordn. 30 Novbr. 1778 samt seenerne Anordninger.

(f) Er formodentlig ophævet ved Anordn. (Rescr.) 29 Aug. 1755, Cap. 3, §. 1 samt Rescr. 13 Febr. 1772 og 13 Jan. 1774.

22 Martii.

Reser. (til Stiftbefalingsmanden over Island ic. og Biskopen over Skalholt-Stift), ang. Præstegaardenes Huse og Qvilder.

Gr. Biskopen har andraget, hvorledes det paa Island skal have været Skik, at, naar et Præsteskald blev vacant, og Præstegaarden udleveret til Eterkommeren, vil han have alle de Huse, som der staaer, enten de ere de, som hans næste Formand har annammet ved Kaldets Tiltrædelse, eller selv kan have bygt paa egen Bekostning, og for sin egen Mageligheds Skyld, det Biskopen holder for ubilligt; thi, endskjønt Kong Christian den Sjerde d. 29 Decbr. 1622, har befaleet, at intet Huus paa Cronens Gods, som allerede er bygt, eller bygt vorder, maatte afbrækkes, saa formenes dog, at det forstaaes om de usdvendige Huse, men ikke om de Unodvendige, saasom ellers, naar alle de Huse skulde sølge en Gaard eller Præsteskald, som en riig Mand bygger af sine egne Midler, eller forøger, da maatte det falde en fattig Eterkommer til største Besværing, at holde dem vedlige, tilligemed de andre Nodvendige: hvorefter det indskilles, om Kongen ikke vil anordne og befale, at de unodvendige og overflødige Huse, som kan findes der i Landet, i sær ved Præstegaardene, maatte efterdags enten bortsalges til Eterkommeren, eller, om han ikke vil kjøbe dem efter Budring, Eiermanden da maatte være tilladt at flytte dem bort, til den Ende, at de ikke skulde blive den fattige Eterkommer til en sær Byrde med Vedligeholdelsen i Fremtiden; hvorved og erindres, om det ikke maatte anordnes, at de ved Præstegaardene der i Landet befindende Leie-Røser, kaldede Qvilder, som til Dato har gjeldet for 4 Rdlr. Stoffet, maatte herefter udleveres hver Stykke for 3 Rdlr., ligesom ved Høpistolene og Klosterne, i Henseende at de fattige Præste-Esker eller Arvinger ikke skulde alt for meget besværes eller ruineres ved den store og vidtløftige Udlevering, der er ved Præstegaardene, og i Særdeleshed, saasom disse Qvilder ere sommeffects saa mange, at de ingenlunde kan underholdes paa Stedet, men er Præsterne, som erholde slige Præsteskald, til stor Besværing, at kunne altid svare til dem i god Stand; dog at disse Qvilder, som efterdags leveredes for 3 Rdlr., skulde være af saadan Gysdighed (ikke alt for gamle, og ingen Svagbed undergiver, saavidt kunde mærkes), at de kunde gjøre Nytte for sin aarlige Leie i næst efterkommende 3 Aar.

5. 1. Naar den afgaaende Præst har sat flere Huse paa Præstegaarden, end han ved sin Tiltrædelse har imodtaget, og den efterkommende Præst enten ikke vil, eller formaaer, at betale ham samme efter en billig Taxation, da maae den afgaaende Præst eller hans Arvinger nedtage og bortflytte deslige af ham selv opsatte Huse; i hvil-

Ee

ke Tilfælde Biskopen, saavidt det kan være gjørligt, for dem selv, og ellers ved Provsterne skal have tilbørlig Indseende, at hverken den Afgaaende eller hans Arvinger, ei heller den Tiltrædende bliver præjudiceret. — Men, betræffende den 2den Post, om Præstegaardenes Qvilders Nedsættelse, da skal det dermed, efter den hidindtil brugelige Maade have sit Forblivende, i sær siben ved Rescr. af 24 Febr. 1747 er tilladt, at de unødvendige Qvilder ved Præstegaardene maae sælges.

S. 2.

Rescr. (til Amtmanden over Dronningborg, Silkeborg og Mariager Amt), ang. et Stykke af Landeveien imellem Randers og Hobro (g).

Gr. Da den Deel af Veien, som gaaer over Hælsed-Mark, ikke der, hvor den falder, kan til Bestandighed vedligeholdes, fordi Grunden er saa slet: saa har Amtmanden ladet udsee en anden Passage lidet østen dertor, ligesaa nær og beqvem for de Rejsende, hvor Grunden synes mere bestandig, hvilken Veitager sin Bestandelse ved den gamle nu brugelige Landevei paa Randers-Mark, og gaaer videre i Nord over Mougalds-Bakke, dito Rende, Kerknollene, Drenbek og Hjørribak, indtil den lige for Hælsed-Bye igjen støder til Landeveien.

Landeveien imellem Randers og Hobro maae vorde fastsat og reguleret efter forskrevne Forslag. Saavidt deraf ikke falder paa Randers-Byes Eiendom, skal af Bøndergodset i Strøring-Herred, samt Spentrup, Gassum og Hald-Sogne i Nørhald-Herred forfærdiges af saadan Brede, at 2 Vogne derpaa kan passere hinanden, og derefter paa 3 Aar, indtil den bliver tilfjært, vedligeholdes, da Borup-Sogn, i Følge Rescr. af 10 Decbr. 1738 for den følgende Tid skal besørge den aarlige Reparation og Vedligeholdelse.

Rescr. (til Stiftsbefalingsmændene i Norge), at det ang. de nu i Krig begrebne Varters Capere og Armateurs samt deres medbringende Priser, som i Kongens Havne

(g) I noget forandret ved Rescr. 6 April 1770.

29 Martii. Havne indløbne, skal i alt stricte forholdes efter Rescr. af 22 Julii 1746. (Saa som Forbudet af 25 Febr. 1693 allerede er ophævet) (h).

29 Martii. Rescr. (til Directeuren for Dresunds-Toldkammer, og Notits til Stiftbefalingsmanden over Sjellands-Stift), ang. hvorvidt benævnte Directeur maae dirigere Færgemandslauget i Helsingøer.

Gr. Directeuren har andraget, at Færgelauget i Helsingøer er ved Rescr. af 9 Decbr. 1740 unddraget fra Magistratens Jurisdiction sammesteds, og combineret med Dresunds-Toldkammer, og under Directorens Direction, og det til den Ende, at Dresunds-Told-Intrader kunde komme paa en sikker Fod, og ei svækkes og foruindkes, som tilforn skal være skeet, da de fremmede Skippere, naar de af Færgemændene vare satte i Land, ei kom paa Toldkammeret, førend de paa et eller andet Sted i Byen havde ladet deres Documenter revidere, hvorimod de nu af Færgemændene strax føres paa Toldkammeret, og derved ei alene betages al Væilighed til at besaae Underløb, men endog de imellem Færgemændene og fremmede Skippere forekommende Desputer nu strax vorder afgjorte, da de tilforn først ved Stadens Jurisdiction skulde anmeldes; men, som Magistraten i Helsingøer, endskjønt forberorte Rescript ikke er ophævet, skal anmasse sig denne dem forbudne Jurisdiction, har han indfåit, om ikke denne Indretning ved Færgelauget, hvis Nytte i saa mange Maader skal være bleven erfaret, freindeles maae continuere, og samme Laug efter ovenmeldte Befaling under Dresunds-Toldkammer sortere, eller om anderledes herudinden skal forholdes. Af Stiftbefalingsmandens Erklæring er fornummen, at han for Borgerskabet i Helsingøer ikke erkjender anden Jurisdiction, end den Lovens 1 — 2 — 4 og andre Steder foreskriver, og at han ikke kan tilstaae Directeuren ved Dresunds-Toldkammer ringeste Jurisdiction over nogen af Helsingøer-Byes Borgere og Indvaanere, thi at Directeuren ved forberorte Rescript har erholdt en Direction over Præmmandslauget der i Byen, ratione Officii, formener Stiftbefal. i ingen Maade at ophæve enten Stiftbefalingsmandens eller Magistratens, som Stedets Væilighed over Byen og dens Borgere og Indvaanere, anfortroede Jurisdiction, eller gjøre ringeste Forandring in foro domicili; og, hvad Directorens til Oldermænden for Færgelauget i Helsingøer den 28 Jan. h. a. udgivne Befaling angaaer, at ingen af Færgelauget efterdags maatte henbringe Passagerernes Vasser til Borgemeesterens Vaategning, medmindre de derfor ville vente at blive alvorligen anseete og mulcterede, da beretter Stiftbefal. at samme er aabnbare skridende mod Forordn. af 6 Octobr. 1731 og 12 Jan. 1733, samt Rescript af 9 Aug. 1737. — Til at forekomme Melange i denne Jurisdiction, hvor-

(h) See Rescr. 10 Novbr. 1779.

hvoraf lettelig kan gives Marsage til Confusion, er funden for 29 Martii, godt,

Hermed at limitere Rescriptet af 9 Decbr. 1740 derhen, at det vel maae staae Directeuren ved Øresunds Toldkammer frit for ved Færgemands Lauget at dirigere og foranstalte, hvad han finder tjenligt, til at forekomme al Underløb i Øresunds Told; men at Færgemands Lauget i Øvrigt i alle Tilfælde efter Loven og udgangne Forordninger bør svare og henhøre under Byens Jurisdiction.

Gen. Ud. Decon. og Commerce Coll. Skriv. (til samt 30 Martii. lige Stiftbefalingsmænd i Danmark og Norge samt Magistraten i Kbhavn), ang. at under Skriv. af 16 Junius, om at Skibe, som gaae til Middelhavet, skulle med Allgieriske Sjøpasser være forsynede, ligeledes er at forstaae de Undersaatternes Skibe, som enten til Portugal eller Spanien maatte hengaae (i).

Rescr. (til Amtmanden paa Island), ang. Fangeholdet og Delinqventfagers Drift paa Island. 5 April.

Gr. Amtm. har foredraget, hvorledes endeel af Syffelmandene betee sig meget forsømmelige og sær skjodesløse at holde Delinqventer i forvarlig Gæst, indtil Dom over dem er forhvervet, saa at Delinqventene ikke aleene derved faae Leilighed at undgaae Straf, men endog at rotte sig tilsammen, løbe Landet omkring at stjæle, og begaae mange Excesser og Usømmeligheder; det han vel har søgt at raade God paa, ved at advare Syffelmandene om deres Pligt, dog forgjæves; og i sær, at Landfogden, som Guldbringe-Syffels Sagesalsforpagtning er forundt, skal herudinden have beviist sig ikke aleene forsømmelig, men endog gjenstridig imod Amtmandens Ordres, med at lade vel forvare en i bemeldte Syffel opdaget og til Bremmerholm hendsomt Tø, som ham i Februarii Maaned a. p. til Fængsel var overleveret, indtil taldende Raugtingsdom, i Sagen og Skibenes Afseiling, men undertiden uden Bolt og Jern, ja uden Opstigt og Varetægt i et aabent Huus blev henlagt, og derover fandt Leilighed ikke aleene at undvige, men endog først paa Gaarden at opbrække Kister og deraf et og andet at bortstjæle; hvilket alt naget Landfogden, Kjønt ham strax efter

(i) Bortfalden ved Plac. 21 Jan. 1782.

5 April.

ter var bleven berettet, at Delingventen opholdt sig i Naboe-lauget, dog ikke har vildet gjort sig nogen Umag, og end mindre Befokning, paa at lade Lyven igjen anholde, hvorfor han og siden løb Landet over med Roven og Strælen, med videre Landsaadens herubinden taane Forsømmelse og viiste ufor-svarlige Forhold: hvilket saaledes Passerede, og da Amtm. for-mener at kunne have Nær-sag at befrygte, at andre Soffel-mænd, der have Sagfaldet forpagtet paa andre Steder, kun-de være lige flndede, og for at spare medgaaende Omkostnin-ger lade Misdædere løbe ukraffede bort, har anlediget ham at proponere, om der ikke om Sangehold og deraf Dependere-nde maatte udgaae en Anordning efter hans dertil forfattede Udkast, bestaaende i 11 Voster, som han til Justitiens Haand-hævelse har indskilt til Approbation. — Siden det erfares, at Landfogden for sin i forskrevne Maade begaaede Efterladenhed er tiltalt og dømt i Folge Norske Lovs 1 — 17 — 5 i 60 Lod Sølv's Bøder:

Saa, naar det kun i saadanne Tilfælde paa lige Maade fremdeles bliver forholdet, saavelsom at der paa-sees, at de ved Loven og andre Anordninger om Sangeholdet og Processernes Drivt i Island forhen gjorde Foranstaltninger stricte vorder efterlevede, vil Kongen ikke bære Tvivl paa, at jo Syffelmændene ville blive ogsommere i, at de hos dem sættende Delingventer nsie blive forvarede, og derfor har taget det i Betænk-ning, nogen nye eller videre Foranstaltning herubinden at lade gjøre.

10 April.

Rescript, ang. Børns Gjemmedaab (k).

13 April.

Krigscanc. Skriv. (til Cavallerie-Regimentet-nes Chefet), ang. at herefter ved Revier skal af ethvert paa Pladsen sig befindende Regimente ik-kun overleveres een Revue-Liste, indrettet efter For-mular.

19 April.

Rescr. (til Stiftsbefalingsmanden over Sjellands-Stift, og Notits til Biskopen), ang. at Magistraten i Slagelse

og

(k) Af Norges Rescripter I. 728, ongefær som Forordn. 19 Martii 1745; men saadant Rescript er neppe ud-gaaet, thi i Cancelliet er det ei at finde.

og Korsøer skal foreholde de paa ethvert Sted værende 19 April.
Separatister, at det er en special Kongelig Naade, at deres Afvigelse fra den Evangeliske Kirke, da de ere Kongens Undersaatter, har været saalænge tolereret; samt advare dem, ikke at forsømme den dem til deres Omvendelse givne Tid.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Aarhus og 26 April.
Notits til Kbhavns Universitet), ang. at Mariager-
Heste = Marked maae for Eftertiden aarlig be-
gyndes at holdes den 8 Martii (1); dog at det ikke skeer
paa en Løverdag, Søndag, eller Mandag.

Bevilgning, at Jomfruerne i Støvring 26 April.
gaards; Kloster maae have Rang med virkelige Justits,
og Priorinden med virkelige Stats = Naabs = Fruer.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Ber 11 Maii
gens = Stift), ang. a) alvorligen at tilholde Magi-
straten i Bergen, 2 Gange om Aaret, baade paa
Bødker, Arbeide og alle andre Ting at sætte Tært,
efter Loven; samt b) til Publici og Negocens Bedste,
desuden at lade forbyde, at ingen Slags tomme Ryp-
per eller Bødker = Justaget af Stiftet maae udføres (m).
(Saasom de 16 Mand i Bergen have andraget, at Magistra-
ten ikke, til de Trafsiverendes Skade, har efterlevet Rescr. af
1 Martii 1743, i det ingen Slags Tært paa Bødker = Arbeide
nu i nogle Aar er bleven saafat; samt at Rypperne eller Bød-
kerne, der aldrig skal have vildet efterleve nogen vis Tært paa
deres Arbeide, sig af saadan Leilighed skal have benyttet, og
Aar efter andet af egen Myndighed have søgt at forhøie Pri-
sen paa alle deres Sørt = Arbeide en heel Deel høiere og mere
end Magistratens seneste satte Tært indberatter, uden derfor
af Magistraten at blive tiltalt; og, for desmere at opføre Pri-
Pri

(1) Maaeske, som det synes af Almanakerne, denne Tid et
forandret.

(m) See Forordn. 12 Sept. 1753, Cap. 4, §§. 3 = 13.

- II Maii.** Priserne paa disse Vare, skal Bødkerne have søgt Leilighed at faae Naagde af deres tomme Gæstgæster udfibet uden Stiftet, hvor saadanne deres Vare med Fordeel for Bødkerne, men Skade for Bergens Negoce, ere bleve bortfolgte).
- II Maii.** Rescr. (til Kjøbenhavns Universitet), ang. at det maae være Enhver tilladt at kjøbe Schonaus Phædri Fabler med hans Danske philologiske Anmærkninger, dog uden at være tvungen dertil, og uden at slige Editioner i Skolerne skal introduceres.
- II Maii.** Rescr. (til Stiftbefalingsm. og Biskopen over Sjællands-Stift), ang. at Sognepræsten Hr. Arnsbach i Vordingborg maae nu kjøbe Præstegaarden af Kirken for 100 Rdr., og igjen af Successor nyde Betaling indtil 500 Sldr., paa samme Maade, som der forholderes med Præstegaardene paa Landet efter Loven; hvorimod Kirken, som er fattig, bør være fri for at holde denne Præstegaard ved lige. (Saaom der, ved urigtig Andragende, ligesom han selv lod hans i hans Formands Tid tildeels afbrændte Præstegaard opbygge, var erhvervet en Kongelig Resolution, at hans Successor skulde erstatte ham denne Opbyggelses-Bekostning med 500 Sldr. ic.)
- II Maii.** Rescr. (til Brand- og Vand-Commissionen i Kjøbenhavn), indeholdende adskillige Poster til Forbedring i Brandordningen. (Hvorom af en Anonymo er indgivet Forslag) (n).
- II Maii.** Bevilgning, at den Pension, som en Enke efter den af Rector Heitman i Næskov med Fleere i Holland oprettede Fundats og Vedtagt af 22 April 1748 kan tilfalde, maae og skal være Enken aldeles til Vedste, og tjene til hendes nødtørftige Ophold, saa at Ingen paa nogen Maade maae derudi gjøre enten Arrest eller Immission, uden for saavidt Enken selv, efter at Stiftet

(n) See Brandordn. 9 Maii 1749, dens Præmisses og s. 5.
15, 21, 24, 30, 33, 46, v. fl.

efter hendes afgangne Mand er sluttet, derudi godvillig, 11 Maii.
gen vil give Andre Forsikring. (Efter Ansøgning fra
Interessenterne, som havde indgaaet en Fundation til en liden
Enkesskes Indretning).

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopen i Ribe), 23 Maii.
ang. at Ribe Stifts publicke Penge maae udsættes
paa 4 eller mindre pro Cento, indtil de igjen kan udbrin-
ges til den sædvanlige Rente (o).

Rescr. (til Kbhavns Univeritet), ang. at Kongen 23 Maii.
gjærne seer, at Decani paa Klosteret (p) og de
øverste Lærere i de latine Skoler lade sig bekvemme
til at tage Magistergraden. (Saasom det er fornummet,
at, endstjønt Magistergraden ved Academiets i Kbhavn ikkun
holdes hvert andet Aar, og ihvorvel den bliver given de Fle-
ste af dem gratis, skal der dog neppe være at formaa 10 a
12 Personer, til at antage samme Grad).

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopen 31 Maii.
over Sjellands Stift), ang. at, naar Sognepræst
Hr. Helmic i Storehedinge ved Døden afgaaer el-
ler forflyttes, skal Storehedinge Kjøbstads Tiende efter
Loven deles i 2 lise Parter imellem Kirken og Præsten.
(Saasom Sognepræsterne hidindtil alleene havde oppebaaren
den, men det var imod Kirkens Rettighed).

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Aalborg), 31 Maii.
ang. at ingen flere end 3 Guldsmede maae sætte
sig ned i Aalborg, for samme Profession at drive (q).

Rescr. (til samme), ang. at efterdags i Aalborg 31 Maii.
ikke skal være flere end 4 Bogbindere (r).

3 2

Rescr.

(o) See Forordn. 17 Martii 1751 og 13 Febr. 1767.

(p) See Rescr. 4 Maii 1759.

(q) Efr. Rescr. 10 April 1761, §. 2.

(r) Efr. samme Rescript.

19 Junii.

Rescr. (til Kjøbenhavns Magistrat, og Notits til Biskopen over Sjellands-Stift), ang. at Børn, hvor En af Forældrene er Lutherisk, ikke maae opdrages i anden Religion (s).

Gr. Brinchman (t) har ladet andrage, at han har sat sin Dotterdatter Lovise Brandt i Justitsraad Valeurs Huus, hvor hun endnu er; samt derhos foreskilt, at der intet Exempel havet paa, at een eneste Underdan af den Papistiske Religion er bleven paalagt at forandre sin Religion; og derfor har bejert, at fornævnte hans Dotterdatter, som andre Catholiske, maatte frit bestende den Papistiske Religion. — Som af Biskopens Erklæring er fornummet, at der vel ingen Catholique tvinges til at blive Lutherisk, men at her reklameres af vores Kirke et Barn, som er en indfødt Underaat, avlet af en Lutherisk Fader, og døbt i Evangelisk Kirke, og altsaa efter Lov og Forordninger samt Kongelige Rescripter tilhører den Evangelisklutherisk Kirke, hvorfra det imod Lov og Forordninger er bleven forført og forloftet, og med hvilket dristige Foretagende Supplicanten søger at bekyrte sin Ansøgning; dernæst og, at der ikke efter den til Magistraten ergangne Kongelige Ordre er bleven confereret med Biskopen, for, tilligemed ham, samtligen at erkjendte sig, om der var nogen Evangelisk af BARNETS Slægt, som kunde antage sig hende, men, at Magistr. har approberet, at Justitsraad Valeur har taget BARNET i sit Huus, som derefter skal have udladt sig med, at han ikke vilde påtage sig at sørge for BARNETS Opførelse i den Evangelisklutheriske Religion: saa befales,

At Magistr. strax fører den Anstalt, at dette Barn bliver leveret i den nærmeste Slægts, Overvissteer Bechs, Huus, hvor baade Mand og Kone skal være villige til at tage imod BARNET uden Belønning, og hvor Biskopen er forsikret om, at BARNET hverken med Tvang eller Haardhed, men med god Formaning og Underviisning skal bringes paa rette Wei igjen. Iligemaade haver Magistraten alvorlig at forbyde Brinchman, at ikke noget Barn af hans Forvandskab, hvor En af Forældrene er Evangelisk, enten maae opdrages i den Catholiske Lærdom, eller sendes af Landet, under 1000 Rdlr. Straf for hvert Barn, det befindes anderledes med. — Udí det
svri

(s) See Rescr. 9 Maii 1749 og Forordn. 19 Sept. 1766.

(t) See Rescr. 15 Martii 1748.

19 Junii.

Øvrige, som det saavel ved Lovens Pag. 548, som Politieforordn. af 22 Octobr. 1701 er befaleet, at have flittig Indseende med slige Ægteskaber, hvor Evangelistiske gifte sig med nogen af anden Religion, at de Børn, som deraf avles, ikke til nogen anden end den Lutherske Religion vorder holdt, hvorom og forhen ere gangne Rescripter af 29 April 1699 og 13 Maa 1720: saa befales, at Magistraten seer derhen, at de i saa Maade ergangne Kongel. Forordninger og Rescripter stricte vorde efterlevede, og at Vedkommende holde sig samme i alle Maader efterrettelige.

Rescr. (til Biskopen over Fyens-Stift), ang. 5 Julii.
at Naadens-Nar af Capellaniet i Nystæd maae svares med 20 Rdlr.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Bergen), 5 Julii.
ang. hvilke Cadavera i Bergen maae overlades Stadsphysicus til Anatomie, og at de, som ville i Barbeer-Amtet, bør først gjøre deres Cursum anatomicum & operationum.

Gr. Doctor Erichsen, Stadsphysicus i Bergen, har i Anledning af Rescr. under 10 Novbr. 1747 berettet, at af de deri benævnte Cadavera sjelden noget foresalder, saa at han den ganske Winter over ikke har fundet bekomme uden eet eneste, hvorved han har fundet have havt Leilighed at vise Publico Anatomisens Nytte og Nødvendighed; desaaarsag, efterat han nu har kjøbt sig et til Anatomie-Kammers Indrettelse beqvemt Huus, og bekostet dertil behøvende Indretninger og Instrumenter, han har begjert a) at han, for saavel at undervise de i Bergen værende Chirurgo, som Jordemoderne, hvilke sidste høilig skal kunne behøve Underviisning, maatte betjene sig uden Forskjel af alle de Cadavera, som falder ved Tugthuset, fattighusene, Hospitalet og Byens Arresthuse, samt alle vægts Børn, som enten sødes døde, eller inden saa Dage efter Fødselen bortdøe; og b) da ingen af de 9 i Bergen værende Amts-Chirurgi har nogen Tid gjort noget Cursum Anatomicum & Operationum enten i Kjøbenhavn eller noget andet berømmeligt Sted, at de da maatte tilholdes enten i Kjøbn, eller i Bergen hos ham, at igiennemgaae Cursum Anatomicum & Operationum, for at lære det de burde at vide; c) at han maae holde en Gesel, som med Tiden kunde

5 Julii.

de blive hans Professor. — Stiftbefalingsm. holder det betænkeligt, om ham skulde tilstaaes, at betjene sig af alle forberønte Cadavera, uden Forskjel.

Supplicanten maae til Underviisning i de af ham docerende anatomiske Videnskaber betjene sig af de i Arresterne bortdøende Menneffers Cadavera, som for nogen Misgjerning, saasom Tyverie, Leiermaal i forbudne Leed, 3 Gange begangne Leiermaale, Vres Sager eller flige grove Ting ere arresterede eller dømt; saavelsom deres, som til Tugthuset formedelst begangne Forseffelser enten paa Livstid, visse Aaremaal ere dømt, eller for ugudeligt, ulhydigt og liderligt Levnet der ere indsatte. Alle, som herefter udi Barbeer-Amtet i Bergen tænker at ville indlemmes, bør enten i Kjøbenhavn, eller i Bergen for Stadaphysicus, først have gjort deres Cursum Anatomicum & Operationum, hvorfra dog de i Amtet nu værende Chirurgi maae være fritagne; og maae Supplicanten holde en Gesel, som kunde være ham behjælpelig saavel at opvarte de Syge, som at have Indseende med de uerfarne Chirurgo og Jordemødre, dog uden derved at holde nogen Barbeerstue eller saadant, hvorved de andre Amtschirurgi kunde præjudiceres.

12 Julii.

Rescr. (til Stiftbefalingsmændene i Danmark, ogsaa at tilsende de øvrige Amtmænd Gienpart), ang. hvorledes Bøndestanden sig med Sommer-Jbye-Riden maae forlyste (u).

Gr. Da den 6te Art. i Forordn. af 12 Martii 1735 iblandt andet forbyder den forhen brugte og saa kaldede Sommer-Jbye-Riden, som Bønderne paa Landet imellem sig selv paa Sønd- og Helligdage; og særdeles fra Vintse-Festen indtil St. Hansdag, have foretaget og holdt; og det er fornømmen, at En og Anden har villet forstaae denne Articuls Bydende derhen, ligesom denne Sommer-Jbye-Rid:n skulde være saa aldeles afskaffet, at den endog ikke paa nogen af de Sogne-Dage i Ugen paa foreskrevne Tid af Aaret af Bønderne maatte øves, da dog Niemærket af den Forordningen, som er en Sabatsforordning, sigter derhen, at Sabbathen og andre Helligdage,

(u) See Rescr. 14 Novbr. 1749.

12 Julii.

til Guds Ære, med en christelig Andagt kunde blive helligholdet: saa paa det at Bondestanden, som næsten det ganske Aar igjennem med Agerdyrkningen og anden til sin Stand hørende Gjerning har et tungt Arbeide, paa den Tid af Aaret, naar det mindste Arbeide foresfalder, ogsaa kunde nyde en liden sømmelig, og med sin Stand overeenskommende Fornøielse) gives hermed tilkjende,

At Kongen fremdeles vel ingenlunde vil tillade, at forberørte Sommer: Tbye: Aiden paa nogen Søn: eller Helligdag maae foretages: men at det derimod maae være Bondestanden, hvor det maatte forlanges, paa en af de Søgnedage i Ugen, og paa den forhen dertil brugte Tid af Aaret, naar det nødvendige Bonde: Arbeide ikke forsømmes, bevilget og tilladt, til en liden Opmuntring sig med forskrevne Sommer: Tbye: Aiden at forlyste; dog vil Kongen derhos, at baade Vyrigheden og Høsbonden skal have nøie Tilsyn, at ingen Uorden, Misbrug, Drukkenskab, eller anden Ustikkeligheid, ved saadanne Samlinger gaaer i Svang, eller bliver foretaget, men at det forholdes dermed som med andre Gilder, efter Rescr. af 4 Decbr. 1739.

Krigscanc. Skriv. (til Regimenterne), ang. at 23 Julii.
Kongen vil have de imod voldsomme Hvervinger i de Kongelige Lande og i Altona udgangne Anordninger, og in Specie. Forbudet af 6 Jan. 1734, fornyede; ned det Tillæg, at de, som herefter fra de Kongelige Tropper til Altona paa Hverving sendes, sig ved deres Ankomst i denne Stad hos Overpræsidenten have at melde, og at Regimenterne, naar nogen Denunciation over de af den Hvervende der begangne Excesser indkommer samt beviisliggjøres, da skal lade de Skyldige, til exempel: straffelse efter bemeldte Patent af 1734, tiltale. Saaom der, uagtet benævnte Anordninger, i afvigte Vinter er af Hververne fra de Kongel. Tropper i Altona forøvet aadanne Uordener og Excesser, som let kunde have geraadet Staden til største Skade) (v).

I 4

Rescr.

(v) See Skriv. 3 Decbr. 1754.

26 Julii,

Rescr. (til Ambassadeuren ved det Storbritanniske Hof, samt Notits til Stiftbefalingsm. og Biskopen over Sjellands-Stift), ang. det aarlige Contingent af Kirkerne til den Danske Evangeliske Kirke i London, og at over dens Indtægt og Udgiwt aarlig skal indsendes Optegnelse.

Et Gesandten har indsendt en Memorial fra Forstanderne og Limmene ved benævnte Kirke i London, hvori de berette, at de have udvalgt og kaldet A. Michelsen til at være herefter Sognepræst ved samme Kirke, med Begjering om Confirmation derpaa, og at det sædvanlige aarlige Tillæg af Kirkerne i Danmark og Norge herefter maae continuere. — Under denne Dags Dato er A. Michelsen confirm:ret til at være Sognepræst for benævnte Kirkes Menighed. Men da af Erklæring fra Stiftbefalingsmanden og Biskopen er fornummen, at det ved Rescr. af 6 Junii 1740 iblandt andet er bleven fastsat, at Contingentet af Kirkerne maatte continuere, under Kongens i London værende Ministers Eilsyn, at noget af Gjelden blev aarligen afdraget, og at det skulde være Stiftbefal. og Biskopen i Sjælland nok, til deres Precaution, naar de ifkun fik samtlige Consistorialium egenhændig Optegnelse paa Indtægt og Udgiwt; den de extractvis havde at forfatte, og saaledes indrettede, at aarligen afdrages Noget til Kirkens forrige Gjelds Afbetaling, hvilken Optegnelse de siden den Tid, nu i 8 Aar, ei skal have bekommet: saa tilkjendegives,

At Kongen vel har bevilget, at ovenbemeldte Contingent af Kirkerne i Danmark og Norge fremdeles maae continuere, og af Biskopen over Sjellands-Stift remitteres, ligesom det af Stifterne indkommer, og at han, imod Forstandernes eller deres Fuldmægtigs Qvittering, maae holdes angerløs; men derhos vil Kongen, at Ministren foranstalter, at den i Rescr. af 6 Junii 1740 anbefalede Optegnelse til Stiftbefalingsmanden og Biskopen i Sjellands-Stift vorder indsendt.

2 Aug.

Rescr. (til Stiftbefalingsm. over Aggershuus-Stift), ang. at det ved Rescr. af 19 Aug. 1746 lagde Forbud paa fremmed Høes Indførsel i Stiftet skal være ophævet; og at det derimod maae være tilladt fra Holland samt Ost- og West-Friesland Høe at indføre. Paa Stiftbefalingsmandens Foreskilling, saasom der formædelst

Mis-

Misværet befrygtes Mangel paa Høe og Zoer i foreskaaende Vin-
ter, og da Øvægsfygen paa foreskrevne Steder har ophørt) (x). 2 Aug.

Resolument (og Notits til Biskopen over Sjæl-
lands = Stift), hvorledes imellem Sognepræsten 9 Aug.
til Korsbøer- og Taarnbye = Menighed og den Re-
siderende Capellan sammesteds, saavel med Embedets
Sorretninger som Kaldets Indkomster, skal forholdes.

Reser. (til Stiftbefalingsmanden over Fyens- 9 Aug.
Stift), ang. at tilholde Sognefogderne i Otten-
se- og Kugaards = Amter, hos Bønderne af alle bebyg-
gede Gaarde og Steder at inddrive Skarpretter J. C.
Møllers Mestermændspenge, og samme paa Anfor-
dring ham i en samlet Summa at tilstille (y).

Reser. (til Kbhavns Magistrat), ang. at Kon- 12 Aug.
gelige Betjente og Rangspersoner i Kjøbenhavn,
som ere i Laugene, eller drive Handel en detail, skulle
aflægge Borger = Eed, samt holde sig Anordningerne es-
terrettlige (z).

Reser. (til Stiftbefalingsmanden i Aalborg; 23 Aug.
og Notits til Kbhavns Universitet), ang. at Listed-
Marked aarlig maae holdes paa Tirsdagen eller
Onsdagen efter Michaelis.

Reser. (til Amtmanden over Lundenæs- og Bøv- 30 Aug.
ling = Amter, og Notits til Generalkirke = Inspectio-
nen samt Biskopen i Ribe), ang. ved Tingene at
lade bekjendtgjøre, at den Catechismi = Forkla-
ring, kaldet Sandhed til Gudsfryghed, skal, ligesom

(x) See Forordn. 28 April 1779 og Plac. 21 Octobr. 1785.

(y) See Reser. 25 April 1749.

(z) I Forordn. for 1748; sef. Reser. 27 Decbr. 1748, 6,
3. I.

- 30 Aug. overalt i Skolerne og Kirkerne, saa og iligemaade i Selding- og Afsing- Skoler og Menigheder alene introduceres og bruges, og ikke nogen anden (a).
- 27 Sept. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Sjellands- Stift), ang. at det skal forblive ved den i Forordn. af 29 April 1684 (b) fastsatte Tæxt for Transporten imellem Kallundborg og Aarhus, hvad enten Meget eller Lidet i en Smatke indlades. (I Anledning af Ansøgning fra Interessenterne i Kallundborg om Billadelse, herester at tage Fragten stykk- viis efter Tæxten, naar det overgaaer den ansatte Tæxt for en Smatke, og een Person den alene moatte forlange).
- 27 Sept. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopen over Viborg- Stift), ang. at de maae paa suffisant Pant i Provincerne udsætte publicque Penge til 4 pro Cento, i Fald 5 ei kan naaes (c).
- 27 Sept. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopen i Bergen), ang. at det maae overlades til de Tydske Contoir- skes egen Gavnildhed, hvad de aarlig til Tugthusets Vedligeholdelse i Bergen vilse erlægge (d).
- 4 Oct. Rescr. (til Biskopen over Sjellands- Stift), ang. at Sognepræsterne i Kjøbenhavn maae antage fattige og gemene Folk, som ikke af Foragt, Angestløshed, Lidelighed og forargeligt Levnet, eller af grov Skjodeslesshed, men af Uforsigtighed, Forglemmelse, Skudsmaalets Forkommelse, og andre deslige undskyldelige Årsager, kan have holdet sig fra Sakramentet, til privat Absolution, naar de derom først med Biskopen

(a) See Rescr. 22 Aug. 1738 og Skriv. 12 Novb. 1768.

(b) See og Priv. 1 Maii 1697 og Rescr. 14 April 1747.

(c) See Forordn. 17 Martii 1751 og 13 Febr. 1767.

(d) Formodentlig bortfaldet ved Anordn. (Rescr.) 29 Aug. 1755, see i sær Cap. 3, s. 1.

Røpen have confereret, og han noie har examineret Saagen, samt at han skønner, om deres Forsøelse er at undskyldes, eller om de have fortjent og med Nette burde udstaae Kirkens Disciplin, eller i dens Sted hjemvises til at ansøge Kongelig Dispensation; dog at det først til det Danske Cancellie indberettes, førend Vedkommende antages (e).

4 Oct.

Admiralitetens og Generalcommissariats Collegii Skriv. (til alle Enrolleringscheferne), ang. at Søe-Enrollerede fritages fra aabenbare Skrifttestaaelse (f) for første Leiermaal. (I Anledning af en Kongel. Resolution af 10 Septbr. 1748, communiceret fra Rentekammeret d. 28 Ejsd.)

5 Oct.

Rescr. (til Stiftbefalingsm. over Sjellands Stift), ang. hvad Færgelaug i Helsingør bør nyde, for at føre Viin eller Brændeviin i Land fra de i Sundet liggende Skibe.

11 Oct.

Gr. Stiftbefal. har foreslået, at der imellem Færgelaug og Kjøbmændene i Helsingør skal have reist sig en Dispute om saadan Betaling, saasom Færgemanden derfor skal have forlangt for et Orhoved Viin eller Brændeviin 8 sk, for et Stokfad Brændeviin 1 Mk., og for en Pibe Brændeviin 1 Mk. 8 sk; hvorimod Kjøbmændene ikke skal have villet betale meere end fra Paaske til Mikkelsdag for et Orhoved Viin 6 sk, og Brændeviinskuffe 12 sk, men for Resten og paa anden Tid af Aaret skal de have villet betale ligesom Færgemændene skal have forlangt; og som de derfor paa begge Sider skal have forlangt en Tært ordineret, saa har Stiftbefal. indstilt, at, siden fra Mikkelsdag til Paaske snart Intet skal foretalde at føre i Land, og han formener, at det, Færgemændene i saa Maade prætenderer, er billigt, om ikke Færgemændene da maatte for den tilkommende Tid nyde, for at føre i Land fra et eller andet i Sundet liggende Skib, af et Orhoved Viin 8 sk, af et Stokfad Brændeviin 14 sk, og af en Pibe Brændeviin paa 3 Orhoveder 1 Mk. 8 sk.

Saadan foreslagne Tært approberes.

Rescr.

(e) See noie hertil Rescr. af 17 Decbr. 1756.

(f) See Resol. 26 Octobr. og N. 15 Novbr. 1748 med der Paaberaabte.

11 Oct. Rescr. (til Stiftsbefalingsm. og Biskopen over Høns=Stift), Udskilligt om det publiqve Væsen i Faaborg.

11 Oct. Rescr. (til Chef for Cavallerie=Regimenterne), ang. Stigrenløben gjennem 100 Mand, naar et Regiment ikke uden store Omstændigheder kan bringe 200 tilsammen.

Gr. Da Kongen er foredraget, at det ved adskillige Cavallerie=Regimenter, i sær naar de paa forskjellige fra hinanden liggende Steder ere indquarterede, ikke uden mærkelig Besværing skal være gjørligt at tilveiebringe det til forekommende Executioner med Stigrenløben fornødne Mandskab, som i Kongelige Resolutioner paa Regimentets Krigsretsdomme, saavel som i disse Domme selv, paa 200 Mand pleier at determineres; men Kongen ikke finder for godt, at desaarlæg viges fra den hidtil brugte Methode, at indrette benævnte Resolutioner og Domme paa Tallet af 200 Mand: saa vorder derimod her ved anordnet og fastsat,

At i forberørte Tilfælde, naar et Regiment ligger fordeelt paa flere fra hinanden liggende Steder, eller det fulde Antal af de til saadan Execution udfordrende 200 Mand ikke uden store Omstændigheder ere at bringe tilsammen, da, i Steden for Antallet af 200 Mand, det Halve, nemlig 100 Mand, til Executionens Fuldbyrrelse skal tages, og Delinquenten i sidste Tilfælde, for at beholde en Lighed i Straffen selv, ikkun løbe Stigrenløben $\frac{1}{2}$ Gang oftere end han efter Dommen skal have gjort gjennem 200 Mand, og saaledes de, som ex. gr. ere dømt at løbe 6 Gange gjennem 200, at løbe 9 Gange gjennem 100 Mand.

18 Oct. Rescr. (til Kjøbenhavns Magistrat, og til Directurerne for det Fattiges=Væsen), at de Committerede ved Conventhuset udnævner, og Magistraten constituerer Forstandere ved det Fattiges=Væsen (g).

Rescr.

(g) See Rescr. 17 Martii 1784, s. 3.

25 Oct.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Sjellands-
Stift), ang. at ved foresaldende Executioner paa
Amager skal Indbyggerne selv, tilskyde hvad Skarpre-
teren over Reglementet til sig og sine Folk samt behøven-
de Requisite med Villighed prætenderer; saa og betale
de af ham for seneste Execution, da 2 Tyve bleve
hængte, over Reglementet forbrende 15 Rigsdaler.
(Ea'dom Skarpreteren i Kbhvn og paa Kbhvns Amt androg,
at han efter Bestalling af 9 Febr. 1732 og Rescr. af 8 Jan.
1734 har nydt af Staden og Landet 4 ½ af en Gaard og 2 ½
af et Hus i Mestermandspenge aarlig til hans og siner Un-
derholdning til de ved forrettende Executioner behøvende Ma-
terialiers Anskaffelse og Vedligeholdelse, men af Amager-Land
har han intet nydt, hvorfor han i Regning paa en for nogen
Tid siden forrettede Execution har anført Materialiers Anskaf-
felse og Frembringeelse, da de negtede at betale ham videre end
efter det anordnede Reglements Tært; og ansøgte at nyde aar-
lig ligeledes Mestermandspenge af Amager: men Indvaanerne
erklærede, hellere selv ved foresaldende Executioner selv at til-
skyde hvad Skarpreteren over Reglementet til sig og sine Folk
prætenderer, og ikke paa de øvrige Amtets Indbyggere, som
betale Mestermandspenge, kunne repareres, end at være aar-
lig Mestermandspenge).

Rescr. (til Biskopen i Aalborg), ang. at den 25 Oct.
for Kilm-, Buust- og Thorup-Sogne beskil-
kende Residerende Capellan, i Steden for 150 Rdlr.,
ifkun skal nyde af Sognepræsten aarlig 100 Rdlr.

Kongeliga Resolution til det combinerede Admi- 26 Oct.
nistrations- og Generalcommissariats-Collegium (com-
municeret den combinerede Ret), hvorved bevilges,
at de virkelige Entrollerede måae være fri for at staae
Skrifte, den første Gang de begaae Leiermaal; og ap-
proberes den efter Sve-Etatens Skik foreslaagne Straf-
fmod dem, som falskelig udgive sig for Barnefader (h).

Rescr. (til Biskopperne i Danmark og Nor- 8 Novb.
ge (i), samt Notits til Generalkirke-Inspections-
Colle-

(h) See Rescr. 15 Novbr. 1748 med der Paaberaadte.

(i) See og Rescr. 25 Julii 1755.

8 Novb. Collegium), ang. at Rangspersoners Fruer maae være fri for at lade sig efter deres Barsel i Kirken introducere.

Gr. Generalkirke-Inspectionen har foreskillet, at, endskjønt det i Lovens 2 — 8 — 9 i Almindelighed er befaleet og fastsat, at, naar Egte-Quinder, efter deres Børnesødsel, holde deres Kirkegang, skal de ledes i Kirken af Præsten paa de Steder, hvor det til Lovens Publication har været brugeligt; det og ved Kirke-Ritualet er igjentaaget, og at Præsterne for saadan Indledning skal nyde deres Offer, i Følge Lovens 2 — 12 — 5 (N. 7); befindes det dog, Præsterne derover ofte at have klaget, at endeel Barselskoner, paa de Steder, hvor sig Introduction isæde har været i Brug, alligevel vegrer sig for at lade sig lede i Kirken af Præsten, helst de, hvis Mand ere i Rangen, tagende Exempel af Officerernes Fruer, hvilke uden Forskjel, og hvad enten Introduction paa det Sted, de opholde sig, er brugelig eller ikke, af vedtagne Skik holde sig saa aldeles befriede derfor, at de ikke engang vilde give Præsten en liden Hjendelse i Steden for Offer, han efter Loven burde nyde, hvorudi endogsaa Rytter- og Dragon-Konerne paa adskillige Steder i Landet skal efterfølge deres Officerers Fruer, og ligesaaledes som de ville lade sig indlede af Præsten, endskjønt det dog ogsaa skeer paa nogle Steder uden nogen Imodsigelse. — Maa det herudi kan overalt være en vis og uniform Skik og Orden, og derhos forekommes al Menighed og Dispute, som heraf kunde rejse sig, imellem Lærere og Tilhørere, anordnes og fastsættes,

Alle de Fruer, hvis Mand have nogen Character, som i Rangforordningen nævnes, maae være aldeles befrie- de for, at lade sig ved deres holdende Kirkegang intro- ducere af Præsten, dog at de desuagtet, baade Office- rers og andre Rangspersoners Fruer, Ingen undta- gen, skal paa de Steder hvor Introduction har været brugelig, give Præsten en Slags Donceur i Steden for Offer efter deres Evne og gode Villie; men med alle øvrige Barselskoner, hvis Mand ere uden for Ran- gen, skal det have sit Forblivende ved Lovens og Ritua- lets Bydende, nemlig at alle Andre, paa de Steder hvor Introduction har været Brug, skulle lade sig indlede af Præsten ved deres Kirkegang efter deres Barselseng, og at Præsten derfor nyder sit Offer som sædvanligt (k).

Rescr.

(k) Limiteret ved Rescr. 22 Novbr. 1754.

Rescr. (til Stiftsbefalingsmanden i Aarhus), ang. at 8 Novb.
 saa mange af Støvringgaards, Klosters Penge, som
 ikke kan vorde udsatte med Sikkerhed a 5 pro Cento, maae
 udsættes for 4 pro C. (l).

Rescr. (til Biskopperne i Danmark og Norge), 15 Novb.
 ang. Sæ: Enrolleredes Frihed fra Straf for
 første Leiermaal; og Straf for dem, som falskelig
 paatage sig at være Barnefader (m).

Gr. Saaom Kongen, paa det der kan være en Lighed imel-
 lem begge Krigs: Stater, har bevilget, at de virkelig Enrol-
 lerede i Danmark og Norge maae, ligesom Landsoldaterne,
 være fri for aadendbare Skriftemaal, den første Gang de begaae
 Leiermaal; og derfor har sunden for godt, at igjentage for
 de ved Sæ: Eraten staaende militaire Personer alt det,
 som ved de Forordn. af 29 Decbr. 1696 og 23 Decbr. 1735,
 ang. de Leiermaale, som af Militaire begaaes, er bevilget og
 forundt: saa gives hermed tilkjende, at Kongen ydermere har
 bevilget,

At de i Kongelig Sæ: Tjeneste virkelig enrolle-
 rede Matroser maae, saalænge de udi Sæ: Enrollerin-
 gens Hovedrolle ere bestaaende, og saavel Stedets
 Præst (n) som vedkommende Regnskabsbetjente derom
 med behørig Attest fra Enrollerings: Chefen ere for-
 vissede, nyde i begangne Leiermaale samme Frihed,
 som Landsoldaterne ved Forordn. af 9 Decbr. 1735 (o)
 er bevilget (p); men derimod vil Kongen, at Enhver,
 som sig falskeligen maatte paatage at være Barne-
 fader, skal, om han er Gemeen, arbeide i næste Jæst-
 ning

(l) See Forordn. 17 Martii 1751 og 13 Febr. 1767.

(m) See Skriv. 5 og Resol. 26 Octobr. 1748; i visse Maa-
 der forandret ved nedenmeldte Anordninger.

(n) See Forordn. 8 Junii 1767 og Skriv. 29 Octobr. 1768.

(o) Nu Rescr. 21 Sept. 1774.

(p) See 2 Forordn. af 1 Febr. 1770, s. 10 og Prom.
 29 Decbr. 1781, est. Sæ: Art. 1756, s. s. 632,
 633.

15 Novb. ning (q) i Skubkarren 3 Maaneder, og, saafremt han er Under-Officeer, skal han straffes til Pælen 8 Dage efter hinanden, og miste et Kvartals Gage til Quæsthuset (r).

15 Novb. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Sjællands Stift), ang. at tilkjendegive samtlige vedkommende Betjente paa Bornholm, at lige saavel der fra Landet som fra andre Steder i Stiftet til ham skal indsendes Efterretning, hvorledes med de Skibe, som strandede under og ved Landet, deres Stranding og Bjergning tilaaet (s). (Saasom Stiftbefal. i sin Erklæring over en Ansøgning fra . . . Blach m. fl. om Commissarier, til at paakjende deres Præstensioner for den med Skibber Riises Skib ved Bornholm strandede Ladning samt hvad deraf der underer, og Vedkommende formentes derved ulovlig at have begaaet, m. v. har meldet: at om dette Skibs Stranding ikke, efter Strandforordn. §. 5, er til Stiftbefal. bleven indsendt den anbefalede Efterretning: at der fra Landet fremsendes den Undskyldning, at Ingen der paa Landet skal have andet Bæreb om Strandforordningens 5te Art., end at der tales om Skibe, som findes forulykkede, og hvorved ingen levende Mennesker ere eller befindes: men at de fremmede Nationer og deres Consuls saavel som Andre i fornødne Tilfælde adressere sig til ham, saavidt de ham anbetroede Forrønde angaaer, da samtlige Betjente i Stiftet, naar slig Ulykke passerer; saadan Efterretning til ham indsender).

15 Novb. Rescr. (til Biskopen i Bergen), ang. Embedets Forretninger og Indkomsternes Deling imellem Sognepræsten og de 2 Residerende Capellaner ved Nyekirken i Bergen.

29 Novb. Rescr. (til Justitsraaderne Hjelmsfjerne og Klevenfeldt samt Cancellieraad Scharffenberg, og til Archivarius i det Kongelige Geheime-Archiv),

(q) See Forordn. 29 Junii og 7 Sept. 1764 samt Rescr. 3 Martii 1774.

(r) See fornævnte §. 632, cfr. Bdn. 8. Junii 1767.

(s) See Rescr. 27 Maii 1785, §. 3.

Chib), ang. hvorledes Documenterne i dette Archiv 29 Novb. bærefter skulde rangere.

Rescr. (til Magistraten i Kjøbenhavn), ang. 29 Novb. Skomagersvendenes Søn- og Hellig-Dagsmaaltid hos Mesterne, Slittighed i Arbeide, Tidepenge og Oldgefeller (r).

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopen i Aar: 29 Novb. hus), ang. at Stiftets publicke Penge maae udlaanes for 4 pro Cento, naar de ei høiere med Sikkerhed kunne udsættes (u).

Rescr. (til Amtmanden over Vardøehuus-Amt), 30 Novb. ang. saavel et falsk Rygte om Fjeldene i Finmarken, som at de uden Pas sammesteds Omløbende skal inholdes (v).

Gr.-Amtmanden medder, at være ved sin Ankomst til Vadøe i Distriktmarken d. 30 Aug. berettet, hvorledes 2 Dage førhen havde sig der opholdt 2 Svenske, hvilke med 2 Heste, en Under-Officer og 3 Soldater havde været adskillige Steder, og allesteds observeret og antegnet Polihoider, samt erkundiget sig om alle Finmarkens Omstændigheder, og udstrøet, at Sverrig skulde tilhøre alle Fjelde de påabødte Papper, men Norges Rige alene have Ret til Fjordbreddene, Gjordene, Hævet og Verne for Landet, der alt saameget snarere har gjort Impression hos Finmarkens censuldige Almue, som det stemmer overeens med det af Quænerne udbragte Spargement; derforuden at bemeldte 2 Personer skulde have udladt sig med, at de havde Lust at besee den ganske Finmark, endog ved Havtiden, men frygtede, det i Aar, formedelsk det haarde og uroelige Veir, samt begyndende Vinter, vilde blive forseent og fatligt. Ligeledes er Kongen foredraget, at de Svenske Grendse-Maalere 1747, da de vare nedkomne til Altens øverste Skovbredde,

(r) Findes i Plac. 9 Decbr. 1748: i Hens. til Tidepenge og Oldgefellerne forandret ved Rescr. 6 Aug 1751, 13 Mall 1775, 4 Jani. 1776, 3 Febr. 1779 og 11 Novbr. 1785 samt Prom. 12 Novbr. 1785.

(u) See Forordn. 17 Martii 1751 og 13 Febr. 1767.

(v) See Rescr. 6 Martii 1750.

30 Novb.

bredde, og der ladet sig med Haad sætte over Elbene, skal have ladet falde til sig en af de i Altten boende Nvæner, ham vel tracteret, og derefter noie udspurgt alle ham om Landet bekjendte Omstændigheder, samt ladet ham for sig opregne alle i Altten sig opholdende Nvæne-Familier, og hvor mandstærke de vare, som de alt skal have optegnet, og bemeldte Nvæn, uagtet hans til Kongen afslagne Troeskabs-Eed, ikke forsømt, at udsprede paa Etedet, Sverrigs formeente Ret til alle Sjeldene. — Som Kongen ugjerne har fornummet saadan de ommeldte Følkes (som troes at vare Løsgængere og Landstrygere, der ingen lovlig Krinde have, siden de, uden Pas og Skudsmaal at forevise, løbe omkring i Landet) deres dristige Foretagende i Amtet Finmårken, men i sær det ved dem selv saavel som ved endeel Kongens egne Underfaatter af Nvænerne udspredte Rygte og formastelige Foregivende, at alle Sjelde og paaboende Lapper i bemeldte Amt skulde tilhøre Sverrig, men Kongen aleene at have Ret til Jordbreddene, Gjordene, Derne for Landet og Havet; hvilken Omgang og udspredt falsk Rygte kan ei andet end give Anledning til adskillige Betænkninger: saa befales,

At Amtmanden, saasnart denne Ordre ham er tilhændkommen, ei aleene selv ved al foresaldende Leilighed men i sær paa alle Tingsteder, og der hvor Almuen meest og oftest pleier at samles, lader bekjendtgjøre, at alt hvis de omstrippende bemeldte Folk om den Svenske Krones Ret til Kongens Sjelde og dets Deboere have foregivet og blandt Almuen søgt at udsprede, er aldeles falsk og ugrundet, og at slige urigtige og af ilbesindede Folk opdigtede Insinuationer sigte mueligen ikkun til at forvilde de Kongelige Underfaatter, og gjøre dem tvivlraadige om Kongens ældgamle Ret og Høihed over bemeldte Sjelde (x): og haver han tillige at forsikre alle Underfaatterne om, at Kongen, som tilforn, saa og fremdeles, vil tage dem samtlige i Protection og Beskyttelse, saa og haandhæve dem imod Enhver, som i mindste Maader, skulde ville søge at foruroilige dem. Hernæst haver han ogsaa at tilholde Almuen, at, naar i Fremtiden deslige Emisfarier og uden Pas omløbende Folk kommer til dem, de da uden Ophold skal anmeldte det for nærmeste af

(x) See Tractaten 2 Octobr. (21 Sept.) 1751 i Forordn. 1752, Art. 1.

30 Novb.

af Kongen bestikede Vorrighed, som skal lade samme arrestere og bringe til Fæstningen Vardøhus, og derpaa skal melde det til Amtmanden, og han for Kongen, da de i saa Naade arresterede der forblive i nsie Forvaring til Kongelig Resolutions Erholdelse; men, skulde saadanne Folk være forsynede med gode Passer, saa maae de vel for saavidt passere fri, men Amtmanden haver dog saaledes at foranstalte det, at der allestider gives meget nsie Aagt paa deres Foretagende, og hvem de omgaaes med; hvilket Alt han omstændeligen haver at indberette, samt og ellers Tid efter anden at referere hvis ham om flige Ting nærmere vorder bekendt. m. v.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Christjanssand-Stift), ang. at Forbudet i Rescr. af 30 Sept. 1746 om fremmed Høes Indførsel i dette Stift skal være ophævet, og at det derimod maae være tilladt, Høe fra fremmede Steder at indføre.

6 Dec.

Rescr. (til Magistraten i Kjøbenhavn), ang. fremmede Jøder, som intet Leidebrev, og Andre, som intet Pas have, m. v. om samme Nation og deres Tjenestefolk (y).

13 Dec.

Rescr. (til Stiftbefalingsmændene i Danmark, og Amtmændene Gjenpart at meddele), det samme (z).

13 Dec.

Gr. Det er fornummet, at, endskjønt ved Forordn. af 16 Decbr. 1745 er forbuden fremmede Jøder, som løbe Landet omkring for at skaffe og bette, at indkomme i Landet, skal der dog i afvigte Sommer have indfundet sig en stor Mængde

§ 2

(y) I Placaten af 16 Decbr. 1748. See næstfølg. Rescr., Plac. 23 Jan. og 7 Octobr. 1750 samt 18 Novbr. 1771, S. 4, Rescr. 24 Martii 1774, Prom. 9 Aug. og Plac. 26 Novbr. 1782.

(z) See Plac. 23 Jan. 1750, Rescr. 2 Octobr. e. 2. og 8 Novbr. 1754, Skriv. 3 Junii 1769 og 9 Aug. 1783.

13 Dec.

de af slige Jøder, som formenes at have Tilhold hos de Jøder, der have Tilladelse at boe i en eller anden Kjøbstad i de Kongel. Provincer, hvilket er skridende saavel imod Loven Pag. 563, Art. 1 som imod ovennævnte Forordning. Paa det den Limitation, som berørte Forordn. gjør, i det den taler om de Jøders Indførsel, som have lovlig Frinde, ikke skulde sætte Noget i Tvivl, om hvad Slags Jøder i Landet maae indkomme, og til slige Inconveniencier herester at forekomme, er funden for godt, samme Forordn. hermed saaledes at forklare, og derom ydermere følgende Anordning at gjøre:

- §. 1. Ei nogen fremmed Jøde, som intet Kongeligt Lei-
 debrev med sig haver, maae sættes i Land i nogen af
 §§. 2, 3, de Kongelige Provincer ubi Danmark ic. (a). Skulde
 §. 4. Noget med Kongelig Tilladelse i en af de andre Kjøbstæ-
 der boesiddende Jøde, antage ic. (b). Dersom nogen
 §. 5. Jøde uden saadant Reisepas skulde blive attraperet paa
 §. 6. Landet, da skal han ansees ic. . . . (c) Fæstninger.

13 Dec.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Trondhjem), ang. at Magistraten i Trondhjem maae selv justere deres Maal og Vægt (d). (Saasom Byen med Magistrat er forsynet, og der sjelden imellem Trondhjem og Bergen, som ligger 60 Mile derfra, skal falde Feilighed, hvorved de behøvende justerede Maaletønder kunde fremjendes).

14 Dec.

Rescr. (til Commandanterne i Kjøbenhavn og Christianshavn, Oberstlieutenanten ved Livgardet til Hest, og Chefen for Artillerie-Staten), indeh. adskillige Poster, til at forebygge Militaires Børn af blandede Ægteskabe, deres og de Evangeliske Ægte-

(a) Det Øvrige er som §. 1 i Plac. 16 Decbr. 1748, undtagen at her, i Steden for Komme til Sjælland, uden, skaar: Komme enten til Sjælland eller andre Steder, uden ic. §. 5. 2 og 3 ere ligelydende med §. 5. 3 og 4 i Placaten.

(b) Det Øvrige som Slutn. af Placatens 5te §. Med sammes 6te §. er §. 5 i Rescriptet ligelydende. Begge disse §§. ere udvidede ved Rescr. 21 Febr. 1749.

(c) Det Øvrige af 6te §. er som §. 7 i Placaten.

(d) See Rescr. 11 Septbr. 1750 og 3 Octobr. 1760.

Egtefællers Forspørelse til den Catholiske Religion (e). 14 Dec.

Gr. Da det synes, at de i Kjøbenhavn med Kongens, endstjornit tildeels indskrænkede, Tilladelse sig opholdende Romersk-catholiske Geistlige, blandt andre paa deres Læres Udbredelse sigtende Bestræbelser, ogsaa ved de under Garnisonen i Kjøbenhavn og Castell (Garden, Artilleriet) værende adskillige conjugis mixtis, hvor ikkun den ene Egteskælle er af den Romersk-catholiske, men den anden af den Evangeliske Religion, og de af deslige Egteskælle avlende Børn have ladet sig være vigtig at naae saadan deres Hensigt: saa, til saadan Misbrugs Afkæffelse, er, i Henseende til benævnte Slags Egteskælle, og de Børn, som deraf fødes, funden fornøden at gjøre følgende nærmere Anordning.

Den Indbildning, hvori de fleste synes at staae, at det i deslige Tilfælde skulde være tilladt at opdrage Børnene i Faderens, og Døttrene i Moderens Religion, skal dem ganske betages, og alvorlig paa nye betydes, at alle af saadanne Egteskælle, hvor den ene Part er Evangelisk, fødte Børn skulde høre til vores Kirke, og det, som hidtil derimod er skeet, eller herefter maatte skee, som en strafbar Overtrædelse af de derom forlangt gjorte Foranstaltninger ansees; deskaarsag alle deslige Børn, som ikke endnu have tilbagelagt deres 15de Aar, skal holdes til vore Skoler, m. v. — I den skriftlige Tilladelse, eller saa kaldede Frisæddel, som til saadanne Egteskælles Fuldbørdselse meddeles, skal herefter udtrykkelig anføres, at de Børn, som af samme fødes, skulde samtlig opdrages i den Evangeliske Lære, paa det at en nyehverved Soldat ikke skal kunne undskylde sig med Uvidenhed, og Præsten kan ved saadanne Egteskælle have besynderlig Opmærksomhed, samt ved alle Leiligheder undervise den Evangeliske Egteskælle i sin Pligt. Den Romersk-catholiske Egteskælle skal i deslige Tilfælde alvorlig og ved vilkaarlig Straf forbydes, nogenstinde at bringe sine Børn til den catholiske Gudstjeneste, eller til

14 Dec.

§. 4.

de catholske Patribus; men han skal lade sig nøie med, at ham for sin Person til Religions: Øvelse meddeles den i Loven ei engang tilstandne Tilladelse. Ligesom Compagnie: Cheferne paa nye bør erindres, nøie der paa at have Agt, at deres underhavende Soldaters Børn alle i Tide skal holdes til vore Skoler: saa skal samme have et endnu nøiere Indseende dermed, at Børnene af deslige conjugiiis mixtis uden Undtagelse, og tidligere end Andre, nemlig allerede fra deres 5te eller høist 6te Aar af (som den Tid de allerede skal være underkastet Forsørelse), vorde satte i de anordnede Skoler til Under-

§. 5.

viisning. Garnisonspræsterne skal aarlig 2 Gange, efter Nyenaar og Johannis, eller og ved Paaske og Michaelis, vorde tilstillet en fuldstændig Liste over alle umyndige Soldaterbørn, og deri besynderlig Børnene af saadanne conjugiiis mixtis navngivne (f), paa det at Præsterne kunne opfylde deres Embedspligt, ved at indhente Underretning, om Saadanne vorde holdte til Skole, ved at melde Officererne dem, som ikke komme til Skole, og ved at instruere Skoleholderne, paa saadan-

§. 6.

ne Børn at anvende besynderlig Flid. Saa skal ogsaa Garnisonspræsterne nu strax, og naer under de Nyehvervode maatte findes nogen, som var i denne Cas, iligemaade saa ofte et Regiment eller Bataillon drager i Garnisonen, gives en Liste over deslige Conjugia mixta, som de selv ved forekommende Copulationer kunne completere, paa det de kunne drage besynderlig Omsorg, baade i Skriftestolen og ellers privatim at advare de Evangeliske Vgtesfæller for alle Forsørelser, saa og at formane dem til deres Religions desto flittigere Privat: Øvelse, samt til det dem i deres Samvittighed for deres Børn paaliggende Ansvar.

Rescr.

(f) See Forordn. 19 Sept. 1766, §. 9.

Rescript, ang. Jurisdictionen i Søe-Staten (g). 19 Dec.

Confirmation (og Notits til Biskopen over Fyens Stift), paa et imellem Sognepræsten og Capellanen i Kjerteminde oprettet Reglement, ang. saavel Forretning i Kjerteminde og Drigstrup-Annex som Indkomsternes Deling. 20 Dec.

Rescr. (til Stiftbefalingsmændene over Aggershuus, Christjansands og Trondhjems Stifter), ang. 39 Borgers Antagelse som Provisores ved Artillerie-Compagnierne i disse 3 Stifter, samt deres Frihed for borgerlig Tyngde (h). 27 Dec.

Rescr. (til Magistraten i Kjøbenhavn), ang. 1) Sukker-Raffinaderiet, 2) Assistentshuset, 3) Characteriserede samt civile og militaire Betjente, som bruge Bryggegaard eller borgerlig Tæring, om borgerlig Bestillinger og Groshandlerne; 4) Reformerede, 5) Laugene, og 6) de 32 Mænd at antages til Raadmænd, alt i Kjøbenhavn. 27 Dec.

Gr. De 32 Mænd i Kbhavn ere, i Anledning af Befal. under 18 Sept. 1747, indkomne til Rentekammeret med Forslag om adskillige Postter, som de have forneent, at tjene til Staden's Nytte, og i sær Borgerkabets Fremtær og Velstands Befordring; og det Danske Cancellie har nu af saadant Forslag forestillet følgende Postter, med Magistratens Betænkning, saaledes, som følger: 8de Post, Sukkerraffinaderiet angaaende: at Sukkerraffinaderiet burde være i Staud til, stedse og tilstrækkelig at kunne forsyne enhver Kjøber med godt veltørkede Sukkere: at Priiserne saaledes maatte indrettes, at de ikke kom dyrere for Kjøberne at staae, end efter Billighed, og efter den Priis i det mindste, som de sælges for i uderlandske Steder, hvor de raa Sukkere kjøbes fra anden Haand! at Sukkerne ikke maatte sælges af Raffinaderierne til Hjerlinger og Dmøbere, som sælge pundevis, til Indpås for Kræmmerne i deres Næring: at Kræmmerne, som kjøbe i Partier, maatte

§ 4 godt:

(g) I Rothes Rescripter I. 34.; see Søe-Krigsartifubrev 29 Julii 1756, §§. 742-780, 298-308, 737, cfr. Forordn. 15 Junii 1771.

(h) See Rescr. 11 Aug. 1752 og 1 Febr. 1765.

27 Dec.

godtgjøres visse Procento: at det maatte være Enhver tilladt, imod en taalstia Sold og Consumtions Erlaggelse, at forsyne sig med de for Staden og Provincerne behøvende Sukkere, indtil Raffinaderiets Interessentere kunde give billigere Priser, end hidtil skeet er. Thi gives herpaa tilkjende, at da det, hvad sig de 32 Mænds Gravamen i denne Post angaaer, saaledes forholder sig, som Magistraten melder, nemlig, at de høie Priser paa Sukkerne her foraarlægges derved, at de raue Sukkere i Vestindien ere stegne, saa de ikke fra første Hånd kan have for de Priser nu, som forhen; og Kongen ei bærer Evidt om, at Raffinaderiernes Interessentere jo lade sig være anseelige, naar Priserne engang falde, igjen at nedsette Priserne her, saavel som og at kunne altid være i Stand til at forsyne enhver med gode Sukkere; ligesom Magistraten og melder, at, hvad Omloben angaaer, sigt at være nok som forbudet, og altid remederes, naar de, som klage sig derved fornærmede, attraperer Noget, og det angiver paa de høvige Sted: r:

- §. 1. Saa vil det efter saadan Beskaffenhed herved have sit
- §. 2. Forblivende. — 9de Post, om Assistentshuset. Assistentforvalteren skal i Følge Forordn. af 31 Jan. 1699 ubi sine udgivende Qvittøinger altid sætte Renternes
- §. 3. Beløb, ic. (i). — 10de Post, om Bryggere og borgerlige Betjening. Saa som fornemmes, at endel characteriserede Personer, Civile og Militaires Betjente, tilkjøbe sig Bryggergaarde, og bruge derudi Næring, den de saameget bestoedre kan bedrive, som de, frem for Andre, have deres Sold og Gage; de og desuden unddrage sig for, at bære Byrderne med de Andre, at dekaar sag Bryggerlaugs-Privilegiernes 3die Post af 19 Febr. 1675 (hvorved befales, at de Bryggergaarde, som ere, skal fremdeles herefter forblive Bryggergaarde i Kbhavn og Christianshavn, og Ingen derudi bruge Bryggergerning, end de, der have aflagt borgerlig Eed, og vundet Bryggerlauget i bemeldte Kbhavn) maatte igjentaages, saa at Ingen, som er, eller vil komme i Bryggerlauget, maae tillades den Næring, uden at have aflagt den borgerlige Eed, at han i alle Tilfælde burde fortære under Stadens Jurisdiction, i hvad Betjening han elsker

(1) See Forordn. 29 Juni 1753, §. 3.

27 Dec.

lers havde, og at han i ingen Tilfælde maatte forstaaes for Stadens borgerlige Bestillinger, saasom Overformynderskab, Ræmmerie, Kirkeværgerskab &c., hvortil saadanne Mænd kunde eragtes beqvemme: ubi hvilken Anledning Magistraten har erklæret sig derhen, 1) at den paa Klagede Forandring, som er skeet i Bryggerlaugs Artiklerne derved, nemlig, at Endeel, enten characteriserede Personer eller Kongel. Betjente, ere blevene Bryggere i Lauget, uden at have aflagt borgerlig Sed, har reist sig deraf, at saadanne Personer enten have arvet en Bryggergaard, faaet en Bryggers Enke eller Dotter til ægte, som, i Henseende til, de til Kongen havde aflagt Troeskabs Sed for deres Caracteer og Betjening, saa ere de blevene i Lauget antagne uden Borger Sedes Afslæggelse, men dog svaret til Lauget, saavelsom af deres Næring; 2) at ellers saadanne Personer, som eie Bryggergaarde, og ikke ere Borgere, ligesaa lidet som de civile og militaire Betjente, der lade sig indskrive som Groshandlere, og bruge al borgerlig Næring, hver i sit, ligesaafuldt som en Borger, for saadan deres Brug og Værk dog ikke pleie anden borgerlig Rettrighed, uden alene at betale, 4, 6 a 10 Rdlr. i Næringskat, men forrette aldeles ingen af Stadens vigtige Betjeninge, som paa ligger Borgerskabet at maae forrette, endog med Skaar og Hazard i deres egen Næring og Velsærd; hvorforsø, til saadan Uleilighed at forekomme, og at de, der tage lige Fordele, kunde og drage lige Onera, Magistraten 3) holder for, at alle characteriserede Personer og Kongelige Betjente, som herefter enten ville handle en Gros, eller eie nogen Bryggergaard, og derudi bruge Brygger Næring (de, som allerede ere indskrevne, undtagen, med hvilke det vilde forholdes, som det nu er) skulde, i Steden for, at forrette de borgerlige Bestillinger, som Borgere maae betjene, og de, formedelt deres havende Kongelige Betjeninge

27 Dec. tjener, ikke kunde forrette, derimod i Proportion af Betjeningens Vigtighed, erlægge en vis Kjendelse for hver Slags Forretning, som kunde samles til hver Klasse i sær, og komme dem til gode, der forrette og gjøre de Tjenester, som de Characteriserede eller Kongel. Betjente blive fri for; indstillende derfor: 4) om ikke til den Ende Reser. af 4 Octobr. 1728, som befaler, at de, som med Character ere benaadede, og dog bruge borgerlig Næring, skulle alligevel høre og sortere under Stadens Jurisdiction, maatte extenderes og forøges derhen, at der blev regleret og fastsat en vis Priis paa enhver af Byens Vestillinger, nemlig, at der skulde betales, for at være fri for Rodemester, Tavlemænd, samt Oldermænd og Bisidder paa Byetinget (k), 100 Rdlr.; for at være Sattiges Forstandere (l), 150 Rdlr.; for at være Oldermænd for Rodemesterne, eller Oldermænd for de Sattiges Forstandere (m), samt Kirkeværg 300 Rdlr.; for StadsKammer og Overformyndere 500 Rdlr.: hvilken Betaling skulde komme dem til gode, som forrette Betjeningen; men, i Fald nogen af foremeldte Personer, som ikke vinde Borgerskab, og vilde dog bruge borgerlig Næring, vil paatage sig, samme at betjene, at det ham da maae tillades, og tillige at være fri for ommeldte Betaling, hvorved Borgerkabet betages al Fortrydelse, og Leilighed i denne Post at klage. — Da, som foransførte de 32 Mænds Paastand i denne Post, og Magistratens Betænkning, indbefatter disse 4re Punkter: I. om Characteriserede Personer og Civile eller Militaire Betjente, som have tilkjøbt sig, eller kjøbt Bryggergaard i Kbhvn, bør unddrage sig fra, at aflægge Borger. Bed; II. om de ikke i alle Tilfælde bør svare og sortere under Byens Jurisdiction, i

hvad

(k) See Ferordn. 15 Junii 1771.

(l) (m) See R. 7 Febr. 1749 og 17 Martii 1784, S. 3.

27 Dec.

hvad Betjening de endog maatte have, samt i ingen Maade forskaanes for Stadens borgerlige Bestillinger; III. om ikke Kongelige Betjente, Civile og Militaire, der lade sig indskrive som Groshandlere, saa og Groshandlere i Almindelighed, bør, foruden den Næringskat, som de betale til Byen, desuden være pligtige, ligesom andre Byens Borgere, at aflægge Borger: Eed, og forrette Byens Bestillinger; og IV. om der ikke maatte sættes en vis Pries for enhver af Byens borgerlige Bestillinger efter deres Vigtighed, hvilken af dem maatte betales, som derfor ville være befriede: saa gives nu her paa til Svar: Ad I. at, som denne Punkt er allerede decideret ved Befalingen under 12 Aug. næstafvig (i Anledning af Commerce: Raad Holstes Ansøgning om Befrielse for Borger: Eeds Aflæggelse), saa har det herudinden sit Forblivende: ad II. finder Kongen det for billigt, at alle characteriserede Personer, som bruge borgerlig Næring, og ikke staae i nogen virkelig Kongelig Betjening, Embede og Forretning, i Følge Loven og Rescr. af 4 Octobr. 1748 i alle Tilfælde, ligesom andre deres Medborgere, svare og sortere under Byens Jurisdiction, svare al borgerlig og Byens Tynge, samt forrette de Byens Bestillinger, hvortil de kunde eragtes beqvemme; hvorimod de, som staae i nogen virkelig Kongelig Betjening, Embede eller Forretning, bør, alene saavidt deres borgerlig Brug, Handel, og uden for deres Betjening angaaer, vel være pligtige, efter Loven at svare alle Kongens og Byens Tynge, saa og at svare i alle Sager, deres borgerlig Brug og Handel angaaende, under Stadens Jurisdiction (n), men i øvrigt være befriede for Byens Bestillinger at forrette: ad III. anlangende Groshandlere, da, som det efter Forordn. af 16 April 1681 og 4 Aug. 1742 er Alle og

En

(n) Esr. Forordn. 15 Junii 1771.

27 Dec.

Enhver tilladt, og Ingen formeent, at eie, bruge og have Skibsparter, og handle en Gros med hvad Slags Vare de lyst, naar de ifkun forskrive deres Vare fra første Haand, og ikke handle med forbudne Vare; og Ingen bør vegres, at lade sig indskrive som Grosserer, end dog, om de ikke egentlig ere Borgere, naar de ifkun lige ved Andre svare af saadan Handel, borgerlig Næring, og ikke udsælge deres Vare uden paa det Sted, hvor de ere boende, eller hvor de have Contoir og Correspondence, ei heller udsælge de i berørte sidste Forordnings 10de Post specificerede Vare i mindre Quantitet, end 11te Post indeholder, til Præjudice og Forsang for den en detail Handlende: saa finder Kongen ikke, at Grosshandlerne, hvad heller de staae i nogen Kongelig Detjening eller ikke, saalænge de holde sig inden de i forhen benævnte 2 Forordninger foreskrevne Grendser med deres Handel, kan være pligtige til, enten at aflægge Borgerled, eller at forrette Byens Bestillinger; men, paa det derimod Stadens Borgerskab, Kræmmere, og de, som handle en detail, des kraftigere kan haandhæves imod dem af Grosshandlerne, som maatte befindes imod Forordn. af 4 Aug. 1742 inden eller uden Huset at udsælge af deres Vare i mindre Quantiteter end efter Forordningen tilladt er, da, til sligt at forekomme, er funden for godt, meerommeldte Forordning didhen at skjærpe, at, naar Nogen, der sig som Grosserer har ladet indskrive, efterdags skulde befindes, i nogen af forbermeldte Poster at have handlet, Kræmmerne, og de en detail Handlende til Fornærmelse, skal han dømmes til at have sin Handel forbrudt, og derforuden at betale den dicteerte Penge Straf 50 Rdlr.; og, saafremt han derefter igjen vilde nyde Tilladelse, enten Grosserhandel eller anden borgerlig Næring at bruge, skal han ei alene aflægge Borgerled, men endog, ligesom andre Borgere,

27 Dec.

S. 4.

gere, forrette borgerlige og Byens Bestillinger, saa og for hver Gang han maatte betrædes, imod Forordningen at have handlet, betale de i Forordningen dicteerte 50 Rdlr.: og ad IV. bevilges og hermed tillades, at der, efter Magistratens Forslag, af den maae fastsættes saadan Tætt, som den melder, for enhver af de borgerlige Bestillinger, hvilken de skulle betale, som det kan tilfalde, deslige Bestillinger at forrette, og dog derfor ville være befrieede; hvilke Penge skulle komme dem tilgode, som det efter Ordenen tilkommer, samme Betjening at forrette. — 11te og 12te Post, angaaende de Reformerede og deres Privilegier. Da Stadens 32 Mand have klaget over, at Borgerkabet meget graves ved de af de Reformerede nydende Privilegier, hvorefter de end og tilegne sig Frihed for Indquartering eller Grundskat af deres Eiendomme, saa og unddrage sig for alle Byens Bestillinger, hvad enten de ere Kjøbmænd, Haandverksmænd eller Fabricantere, hvormed det gaaer saavidt, at, da Forordn. af 11 April 1685 alene giver bemidlede Borgere og nyttige Manufacturister, som indkomme fra fremmede Steder, og nedsatte sig i Kjøbstæderne, visse Friheder, nu Drengene, som her opdrages, tilegne sig samme Friheder, og formedelst saadanne Fordele blive, frem for Andre, bemidlede Folk; derfor de have anholdt, at ingen af de Reformerede efterdags maatte være befriet for at svare Grundskat af deres eiende eller leende Huse, ei heller være frei for Byens Bestillinger; desligeste, at de i Haandverkslaugene varende Messere og Svende af Reformered Religion ei hellee maatte nyde større Frihed end de af vores Evangeliske Kirke eller andre Religioner (Manufacturister undtagen, som komme ind, og oprette noget Nyttigt i Landet, hvilke maatte forundes den Frihed, som berøete Forordn. af 11 April 1685 giver saavel Reformerede som de Evangelisklutheriske

Manu-

27 Dec.

Manufacturierb): saa har Magistraten indstilt følgende Poster: 1) at, som de Reformerede ere meddeelte Confirmation paa de dem forhen givne Privilegier, saa vilde og de, som paa Fundament af samme sig her allerede have nedsat, vel og haabe, sig derved betryggede og conserverede; men 2) om ikke de Reformeredes Privilegier maatte forstaaes og forklares derhen, at de, som efterdags sig til Kjøbenhavn og Kongens Riger begive, og sig der nedsette ville, skulle vel, saavidt deres Religion, Kirke og Skole angaaer, nyde de Friheder godt af, som Forordn. af 15 Maii 1747 ommelder, men derimod svaare alle ordinaire Skatter af deres beboende og eiende Huse og Gaardes Grunde, saavelsom og borgerlig Næringskat af deres Handel og Brug, i Liighed med andre Borgere, og tillige forrette Byens Bestillinger som andre; 3) at Manufacturister og Andre, som maatte indbringe nyttige Kunster og Videnskaber, ikke alene burde nyde de i Privilegiernes 23de, 24de og 25de Poster ommeldte Friheder, men endog enhver af saadanne Folk forsikres om, efter foregaaende Ansøgning, at vorde benaadede med særdeles Privilegier og Friheder; 4) de til Haandverkslaugene i Staden henhørende Mestere, saavelsom Svende og Drengene af den Reformerede Religion, at burde, ligesom andre Mestere og Svende være indskrænkede under de til samme Laug henhørende Laugs Artikler, og i ingen Maade have nogen Frihed forud frem for andre Religionsforvandte, og at til den Ende Privilegiernes 26de, 27de, 28de, 29de og 30te Artikler derhen maatte forandres; 5) at de Reformerede, som sig af Kjøbmandskab vilde ernære, hvilke Privilegiernes 31te Art. ommelder, burde, ligesom alle andre Handlende, rette sig efter Forordn. af 4 Aug. 1742, og i ingen Maade, saavidt deres brugende Handel angaaer, tilegne sig mere Frihed end andre; 6) i Henseende til Grundkat, som

sva-

svares af Huseene, maatte Maglstr. erindre, at det, som nu henregnes til Indqvartering, bestaaer af 2 Slegs, nemlig, det ene Slegs af Grundskat, og det andet Slegs af Næringskat, hvilket baade i Loven Pag. 440, Art. 2, og i de Reformeredes Privilegier distingveres ved 2 afskilte Navne, nemlig Skat af Husets Grund, personborgerlig Tynge, og fra det første Slegs, som betales til Indqvartering af Grunden, og lignes efter Grundarten, end ikke Grevernes Hotels, naar de ikke findes i Grevsfabet incorporerede, ere befriede, ligesom Kongen endog Selv lader denne Skat betale af Sine Egne i Staden beliggende Gaarde, derfor og de Reformerede samme uden Modsigelse have betalt indtil Aaret 1727, da dem ved Rescript under 28 Julii er bleven bevilget, at enhver af de Reformerede for Indqvarteringskat af deres Gaarde og Grund skulde være befriede; indskillende desbaarsag, om ikke saadan Frihed, nemlig Indqvarteringskat af Grunden og deres Gaarde for dem maatte cessere, og dem herefter, som forhen, beregnes Indqvarterings-Betaling af deres Grunde, samt Ingen derfor befries, undtagen Manufacturister og deres Verkhuuse i 8te Aar efter deres Privilegiers 25de Art. saavel som efter Forordn. af 11 April 1685 Art. 4; men at de Reformerede derimod for den anden Slegs Indqvarteringskat, som lignes paa borgerlig Næring, skulde være befriede, m. v. Thi er hermed Kongens Villie og Resolution saaledes: ang. 1te Punkt; da bliver samme i næstfølgende Punkt ved derpaa meddelende Resolution afgjort. Og, saasom 2den Punkt af denne Forestilling, ang. de Reformerede og deres Privilegier indeholder atter 3 Qvæstioner, I. om de af den Reformerede Religion, som enten her ere fødte, eller og i deres Barn-dom enten med deres Forældre eller ved anden Leilighed i Kongens Riger og Lande indkomme, og her, enten ved

Rjæb

27 Dec.

Kjøbmandskab, Haandverk eller anden Haandtering og dragne, opfødde, og oplærte, kunde tilegne sig større Friheder end andre Kongelige Undersaatter, eller fremmede her opfødte af vores Evangeliske Religion og Augsburgiske Confession; II. om de af den Reformerede Religion, som sig til Rhavn og Kongens Riger indbegive ville, efter Privilegierna ere befriede, for af deres boende og eiende Huse og Gaardes Grunde at svare de ordinaire Skatter, saasom Grundskat, Renovations-, Lygte- og Sproite-Skat; og III. om de Reformerede, som agte sig herved at begive, bør være fri for, at svare borgerlig Næringskat af deres Handel, lige med andre Borgere, og tillige, som andre, forrette Byens Bestillinger: saa, i Henseende til denne 2den Punktes 1te Qvæstion, finder Kongen for godt, at herudinden maae gjøres denne Forffjel, nemlig, at de af den Reformerede Religion, som enten i de Kongelige Riger og Lande ere fødte, eller i deres Ungdom med deres Forældre eller ved anden Leilighed sammesteds indkomme, og der ved Kjøbmandskab, Haandverk eller anden Haandtering opdrages eller oplæres, ikke kan eller bør tilegne sig større Friheder, end andre Kongelige Undersaatter eller fremmede her Opfødte af den Evangeliske Religion, men at de Reformeredes Privilegier i dette Fald alene skal forstaaes om de udenrigs værende lærde Folk, Kjøbmænd, Kunstnere, Haandverker og Manufacturister, som ville sig derfra begive ind i Landet, og sig her boesætte og ernære, og ellers bringe Vidler, Videnskaber og Kunster med sig, hvorved Landet, i Henseende til Commerciem og Manufacturer kunde have Nytte og Fordeel, hvilke skulle nyde alle dem ved Forordn. af 12 April 1685 og de Reformeredes Privilegier, saavelsom ved Edict af 29 Novbr. 1748 tilfagde Friheder i 20 Aar, desligeste og deres Børn eller Arvinger, i Fald For:

27 Dec.

Forældrene ved Døden maatte afgaae, førend de 20 Friheds-Aar vare forløbne, nyde samme Friheder i de resterende Aar af de Friheds-Aar, deres afdøde Forældre har været forundt: og ang. 2den Qvæstion, om de Reformerede, som begive sig ind i Kongens Riger og Lande, og sig der nedsatte, skulle svare Indquartering af deres beboende og eiende Huse og Grunde, samt andre Onera, som henge ved Grunden, og liges esret Grundtaxt, da skulle de og nyde 20 Aars Frihed for Indquartering af deres eiende og beboende Huses Grund (o), dog at samme Frihed for dem skal beregnes fra den Tid, de ere komne ind i Landet, men ikke fra deres Huses eller Gaardes Kjøb af, og hvorudi deres Børn, som maatte komme til at beboe deres Forældres Huus eller Gaard, skulle og paa lige eller samme Maade være deelagtige, som ovenansført er, nemlig, at Børnene nyde de Aar godt af, som endnu maatte være tilbage af de 20 Aar, som Forældrene skulde have været fri og erimerede; ligesom Kongen og, ang. 3die Qvæstion i denne Punkt, finder for godt, at de Reformerede, som udenlands fra agte at begive sig ind i Sine Riger og Lande, og sig der bosætte og ernære ville, skulle i Følge Privilegierne være befriede for al personlig, borgerlig og Byens Tynge, og sølgelig baade for Tærtingskat, saa og for at forette Byens Bestillinger i 20 Aar, og deres Børn og Arvinger nyde lige Frihed i de resterende Aar, om de ei ere forløbne, saaledes, som i næstforegaaende §. anordnet er (p): anlangende denne Døstes 3die Punkt, da vil Kongen have Manufacturisterne og Andre, som maatte indbringe nyttige Kunstes

og

(o) See Reser. 19 Julii og 11 Octobr. 1754.

(p) See Reser. 18 April 1749.

27 Dec.

og Videnskaber, ei alene paa det kraftigste haandhævede ved de i Privilegiernes 23de, 24de og 25de Poster, samt forberørte Edict ommeldte Friheder, men endog være betænkt paa, dem, efter foregaaende Ansøgning ydermere med særdeles Privilegier og Friheder at benaade: betræffende 4de Punkt i denne 11te Post, da vil det hers ubinden uden nogen Forandring, saavidt de af den Reformerede Religion værende, og udenlands fra indkommende Mestere og Svende angaaer, have sit Forblivende ved Privilegiernes 26de, 27de, 28de, 29de og 30te Artikler, og Edict af 29 Novbr. 1748 (q): men i Henseende til 5te Punkt, da skal de Reformerede Kjøbmænd, som sig af Kjøbmandskab ville ernære, og i Privilegiernes 31te Art. omtales, ligesom alle andre Kongens handlende Undersaatter rette sig i alt efter Forordn. af 4 Aug. 1742, og i ingen Maade, saavidt deres brugende Handel angaaer, tilegne sig mere Frihed end andre Kongelige Undersaatter: endeligen, hvad sig angaaer den 6te Punkt, nemlig om den af Stadens Huse og Gaarde svarende Grundskat, som Magistraten har formeent, de Reformerede burde svare; da er ved foregaaende 2den Punktes 2den og 3die Qvæstion derom Resolution bleven tilfsændegivet. — 13de Post, om Haandverkslaugene i Almindelighed: At Laugene tilsvies stor Indpas i deres Næring, 1) ved de mange Privilegerede og Frimestere, 2) ved Holmens Folk, 3) ved Soldater, som staae i Tjeneste og komme som Frimænd med Officerernes Tilladelse baade fra Holsteen og andre Stæder, som i Mængde arbeide, hvilke, da de baade nyde Kongens Gold og fri Huus ved de af Borgerkabet betalende Indquarteringspenge, formenes derfor ei burde tillades, noget Arbeide paa egen Haand at forfærdige eller bortselge, ei heller at paatage sig Regiments Arbeide, men at disse

Fri

(q) Eft. samme Rescript.

Frimænd maatte henvises, at tjene som Svende i Lauget; og 4) ved de af Krigstjeneste Dimitterede, som ved Forordn. af 29 Decbr. 1732 og 24 Jan. 1738 efter 14 Aars Tjeneste er givne Frihed med egne Hænders Arbejde sig at ernære; men derudinden at foreløbe den Misbrug, at unge Haandværksdrengene begive sig til Holmen og Regimenterne, og, naar de have tjent deres 14 Aar, og kunne være 28 til 30 Aar, da paastaae samme Frihed som gamle udtjente Krigsfolk, med egne Hænder at arbejde, hver i sin Profession; foruden, at de Reformerede endog tilegne sig Rettighed at arbejde frit, uden Lauges Tiltale: hvorfore Magistraten, til Lauges Haandhævelse, indstille følgende Punkter: 1) at de privilegerede Personer, som paa et eller andet Haandverk have erholdet allern. Frihed at arbejde, maatte, ligesom de ved Døden afgaae, formindskes i Tallet, og ingen i deres Sted tillades, mens Enhver være pligtig at pleie Laugsrettighed: 2) at de Militaire, som kaldes Frimænd, maatte forbydes, paa egen Regning at forfærdige Arbejde, saa længe de hos Laugmesterne efter Resol. og Anordn. af 11 Jan. 1737 kunde hos Mestere faae Arbejde som Svende; men, i Fald de undertiden maatte savne Arbejde hos Laugmesterne, at det da maatte være dem tilladt at arbejde, dog alene for Officerer af det Regiment, hvorunder den arbejdende Person tjente; og, at det derhos maatte forbydes de Frimænd, som ikke høre til Stadens Garnison, at arbejde her paa egen Haand, men tilholdes, at forblive, hvor deres Regiment var indquarterede; ligesom og at med Holmens Haandværkere, som nyde lige Frihed med Garnisonen, paa samme Maade maatte forholdes: 3) i Henseende til de dimitterede Militaires, at Forordn. af 29 Decbr. 1732 maatte forklæres derhen, at den Frihed, som disse er givet, at arbejde med egne Hænder, maatte alene strække sig til dem,

27 Dec.

som formedelst Alderdom og Svaghed ei længere kunde gjøre Krigstjeneste; men at derimod de Øvrige, som i deres unge og friske Aar afskediges, ikke derudi maatte være indbegreben, uden de i det ringeste havde oplevet 40 Aars Alder, og de øvrige under den Alder Dimitterede enten hos en Mester at kunne tjene for Svend, eller paa anden lovlig Maade, uden at fornærme Laugene, ethverve deres V.ød: 4) at de Reformerede Haandverksfolk, som arbejde paa egen Haand uden for Laugene, maatte efterdags tilholdes, at staae under Laugs Artikler, og ingen Reformeret Mester eller Svend have anden eller større Frihed end andre Laugs Mestere og Svende, saavidt deres Haandverks Brug betræffer, efter Magistratens forhen i 11te Postes 4de Punkt giivne Betænkning: 5) om ikke maatte forordnes, at de af Indvaanerne, som betjene sig af Fuskere at arbejde for sig, skulde være lige Straf undergivne som Fuskere: 6) at det ved Befaling til Regimenternes Chefs, som her i Garnisonen ere beliggende, maatte foranstaltes, at Regimenternes Mundering skulde forfærdiges hos Amtsmestrene, i Overensstemmelse af Anordningen under 28 April 1739: 7) at de imellem Mestere og Svende forekommende Disputer først af Oldermænden og hans Bisiddere maatte examineres og forhøres, og, naar Parterne ikke kunde forenes, da af dem at maatte påskjendes; men, i Fald enten af Parterne dermed ei var tilfreds, Sagen da maatte Magistraten forestilles, og at den maatte være autoriseret, ved Resolution, uden Appel dem at adskille, saaledes som ved adskillige nyere og senere Laugs Artikler anordnet er. Da, hvad sig anbelanger denne Postes 1te Punkt, vil Kongen lade Sig være i Erindring, at de saa kaldebe Fri-Mesteres Tal Tid efter anden, ligesom de allerede Privilegerede afgaae, kan vorde formindsket (1):

betrøf

(1) See Rescr. 10 April 1761, s. 6.

27 Dec.

Betræffende 2den Punkt, ang. Frimændene af Soldater og Matroser, da finder Kongen for godt, at det dermed forbliver in statu quo (s): 3die Punkt, om de dimitterede Militaire, som ere tilladte efter 14 Aars Tjeneste at ernære sig af deres Hænders Arbeide; saa (i Hensænde til, at dette er næsten det eneste Middel, hvorved Hvervingen indenlands nogenledes kan befordres, og sælgelig, om saadan Frihed blev ophævet eller indskrænket, de Udenlands: Hvervinger maatte blive sterkere samt kostbarere, hvorved end flere Penge maatte udgaae) kan desformodest ei heller herudi skee nogen Forandring, men det maae hermed have sit Forblivende (t): 4de Punkt, anbelangende de Reformeerte Gaandverksfolk, da er derom ved 11te Postes 4de Punkt Resolution bleven communiceret: 5te Punkt, om de, som betjene sig af Juskere, at skulle anses med lige Straf, som Juskere selv, da kan saadant Forslag ikke approberes (u): 6te Punkt, ang. Regimenternes Mundering af Amtmestere at forsærdiges, da kan det ei heller accorderes, men det vil dermed forblive, som det er; 7de Punkt, om Twistighedens Afgjørelse imellem Mestere og Svenske, da vil Kongen, at det herudinden har sit Forblivende ved Politie: Anordningen, og den Politimesteren givne Instruction af 24 Martii 1741 (v). — 17de Post,

s. 6.

§ 3

Besl. 6

(s) See Reser. 18 Jan. 1765; See. Art. 1756, s. 667, og 2 Forordn. af 1 Febr. 1770, s. 9.

(t) See Reser. 14 April 1759 og 23 Octobr. 1767.

(u) See Plac. 4 Sept. 1741, 11 Jan. 1745 og 27 Julii 1746.

(v) See Plac. 24 Novbr. 1749, s. 1.

27 Dec.

Belønning, saasom Rodemester, Tingmand, Tavlemand, Fattiges Forstander, Kirkeværg, Ræmner, Overformynder, at forrette de saa kaldede Militaire Forretninger, item at være iblandt de 32 Mænds Tal, saa have fremfarne Konger givet de 32 Mænd Lovte og Haab om, at skulle vordt promoverede til Raadmænd; ligesom og ved Rescr. af 2 Maii 1691 er befalet, at saadanne Mænd skulle udsæes til at være i 32 Mænds Tal, som kunde tiltræde Raadmænds Embede ved foresaldende Vacance, formodentlig, at der altid kunde i Raadstuen have Raadmænd, som havde forestaaet Ræmnerie, Overformynderskab og andre Byens vigtige Forretninger, og altsaa være erfarne om Byens Beskaffenhed, førend de bleve proponerede, det de bede, at maatte Kongen foreslilles, til forventende Igjentagelse og Fornylse, og Margistraten indstiller: saa gives og nu herpaa til Svar, at Kongen herpaa ved foresaldende Vacance i Raadstuen vil reflectere.

27 Dec.

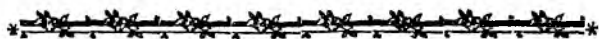
Rescr. (til Abbedissen ved Balløe = Stift), ang. at de af Degneboligerne indrettede, eller af nye dertil oprettede, Skolestuer af Skolecassen, ikke af Degnene, i vedbørlig Stand bør holdes.

27 Dec.

Rescr. (til Overhofmesteren ved Sorø = Academie), ang. at dette Academie maae lade holde aaben Slagterbod i den Bygning, som dertil er indrettet, med de Vilkaar, at sammesteds skal forholdes efter Slagternes Laugs Artikler af 5 Maii 1683, saa at der holdes en Svend, som har sit ordentlige Lærebrev: og maae de andre Slagtere, som nu boe i Sorø By, være tilladt, eftersom de derpaa have vundet Børgerskab, at ernære sig af denne Profession, endskjønt de ikke skal have lært, dog at de i det øvrige rette sig efter Laugsartiklene og den Tægt, som dem foreskrives efter Loven;

sten

men herefter maae Ingen nedsætte sig paa denne Profession, medmindre han har sit ordentlige Lærebrev, eller holder dertil en Svend efter Laugs, Artiklens 10de Art. 27 Dec.

1749.

Rescr. (til Landmilitie-Sessionerne i Danmark), hvorved Rescr. af 22 April 1746 derhen forandres, at Proprietairerne maae med andre tjenstdygtige Karle udløse de Landsoldater, som ellers tilkommer den i Forordn. af 30 Junii 1741 ommeldte Douceur; men derhos befales, at, naar saa ei skeer, da skal Proprietairerne betale samme Douceur efter Forordn. til dem, som saaledes maae tjene over den fastsatte Tid (x). 10 Jan.

Rescr. (til Politimesteren i Bergen), ang. at han efter Embeds-Pligt stricte haver at holde over de om Vægt og Maal samt Tjæretønder udgangne Forordninger, og lade Forbryderne derimod til Undgjælfelse tiltale, saaledes som han selv agter at ansvare og bekendt være (y). 10 Jan.

Canc. Skriv. (til Biskopen i Ribe), ang. at, naar Noget, som angaaer enten Kongelig Tjeneste, eller vedkommer Publicum, bliver Biskopen communiceret, for at publiceres, skal slikt skee paa en Søndag, og ei paa nogen anden hellig Dag, (fordi Menighederne formodentlig i større Antal forsamles om Søndagen, og paa det saadant kan werde bekendtgjort for de Fleeste, som mueligt kan være) 14 Jan.

(x) See Forordn. 13 April 1764 og 14 Sept. 1774.

(y) See Forordn. 12 Sept. 1753, Cap. IV.

16 Jan. Rescript ang. Bekjendtgjørelsen af Reglementet om Strygningen for Cronborgs Fæstning (z).

16 Jan. Rescr. (til Commandanten paa Cronborg), ang. i hvilke Tilfælde en Skipper er fri for at salutere, eller bliver fri for Tiltale, om han just ikke har fulgt den yderste foreskrevne Accurateesse (a).

17 Jan. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Bergens Stift), ang. at Magistraten i Bergen (b) skal assistere Politimesteren i hans Embeds lovlige Forretninger.

Er. Borgemeester og Politimeester Marchiesen i Bergen har beklaget sig, at, endskjønt den ham d. 9 Decbr. 1745 givne Instruxions 8de Post befaler, at, naar noget af de publiqve Ting feiler, da skal Politimesteren tilkjendegive det for Magistraten, som strax skal assistere ham med Ordre til Vedkommende, at de Befolkningen dertil anskaffe; og i den 9de Post saaledes meldes, „paa det og med de Ting, som Politimeester, efter Forordningen, haver at taactage, og, til hans Embede at foranskaffe, henhører, kan have bestobedre Fremgang ic, saa bør saavel Politiecommissionen som Magistraten i Bergen, i alt hvis dertil udfordres, ic. uden Ophold være ham behjælpelig, og ham i sin Charges Myndighed haandhave“; saa skal han dog ei have nydt af Magistraten den behøvende Assistance, i hvorvel han den ved mangfoldige Breve til Magistraten har begjert, af hvilken hans i saa Maade med Magistraten, ang. de publiqve Ting der i Byen, førte Correspondence, han har nedjendt en Gjenpart, hvoraf erfares, at det i Instruxens 8de og 9de Poster betalede tilsidestattes, de almindelige Sager negligeres, hans Skrivelser og Forretninger indigne tracteres, og blive ubevarede, og han travailleres med frugtesløse Requissioner om de Publiques Nødvendigheder, een Tid efter den anden og eet Aar efter et andet, af hvilket følger, at adskillige og mangfoldige Ting, som i ovenmeldte Correspondence ere ubekjendte, ligge tilligemed det Benævnte urorte: desaa sag han har andraget Sagen for Stiftbefal., som og derpaa har tilholdt Magistraten, de af Politimesteren paaklagede Ting, uden Ophold at expedere, der dog intet skal have frugtet, saa at Politimeester Marchiesen har funden sig foraarjaget, til Kongens Godtbefindende at indstille, paa hvad Maade Magistraten i Bergen maae forbindes, de Kongelige Ordres at efterleve, Byens forfaldne Sager for Alvor igjen at antage,

(z) (a) I Roches Rescripter I. 584 og 585; see Rescr. 24 Jan. 1748, samt Regl. 3 og Rescr. 23 April 1756.

(b) Ugesaa i Cronhjelm efter Rescr. 23 Sept. 1763.

og ham herefter i Embedet behørigen, uden Ophold, Ebicaner, Seendrøgtighed og unyttige Udflugter, at assistere. 17 Jan.

Stiftbefalingsmanden skal tilholde Magistraten i Bergen, at de, efter deres Embeders Pligt og den Supplicanten givne Instrux, skal bevise ham den behøvende Assistance i hans Embeds lovlige Forretninger, saafremt de ikke vil vente sig derfor vedbørligen at vorde anseet.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopen i Viborg), ang. at Bustrup-Hovedgaard's Eiere med Hustruer, Børn, Familie og Domestiquer maae søge hvilken af Lemb og Ramsing Kirker og Præster dem selv behager; men Jorpagterne med deres Familie og Tjende samt den under Gaarden hørende Mølle med der værende Folk skal høre til Lemb Kirke og Præst: dog skal Tjereus Offer til hver Høitid i mindste være 3 Rdlr., hvoraf 2 til Lemb og 1 til Haasing og Ramsing Præst, samt Degnene efter Proportion; Præst og Degn skal ei miste Korn Afgiften; Accidentserne hos Eieren skal deles lige mellem begge Præster og Degne, i hvo af dem til Forretningerne bruges (c). 17 Jan.

Rescr. (til Magistraten i Kjøbenhavn), ang. at bestemt kjendtgjøre (d) den herhos sendte Extract af det i Aaret 1730 (e) approberede Reglement om Høneur for Sæstningen Cronborg med Strygning. 24 Jan.

Rescr. (til Stiftbefalingsmændene i begge Riger), ang. at lade samme ved Magistraterne i Stæderne bestemt kjendtgjøre. 24 Jan.

(c) Kan og sees i Norges Rescripter III. 1422, men fuldstændigere.

(d) Sket ved Plac. 27 Jan. 1749.

(e) See 29 Decbr. 1729 og næstfølg. Rescr.; ophævet ved Regl. 3 og Rescr. 23 April 1756.

31 Jan.

Rescr. (til Biskopperne i Norge (f)), ang. Forhold, til at faae ublue Banden hos den gemene Mand affkaffet. (Saasom den havde denne sammelige Bane).

Biskopen skal strengeligen tilholde al Geistligheden, at de tidt og ofte i deres Prædikener, men uden Undtagelse i alle deres Catechisationer tale om denne Synd, og vise dens Bederslyggelighed, samt hvorledes de, som den begaae, ei alene selv styrte sig i største Fare om deres udsædelige Sjæls Fortabelse, men endog paadrage Lande og Riger Guds Fortørnelse og Vrede. Men, naar det, al saadan Formaning og Advarsel naaget, dog skulde fornemmes at skee, da skal Præsten ved Medhjælperne lade saadan En, enten han er Borger eller Bonde, Ung eller Gammel, Gift eller Ugift, tilsiige, ikke aleeneste at indfinde sig nogle Uger i Raad ved den offentlige Catechisation, men endog at staae ud paa Gulvet i landt Ungdommen, og der ved Spørgemaal og Svar (dog uden nogen speciel Besskyldning og Application paa ham) lade sig bedre undervise i sin Christendom, og i sær overbevise om denne Synds Farlighed og Bederslyggelighed: men, dersom han, efter saadan Tilsiigelse udebliver, da, naar Præsten med sine Medhjælpere giver det under deres Haand til Kongens Foged, skal Fogden strax, uden videre Lovmaal, ercquere 2 Lod Sælv hos den Skyldige efter Loven Dag. 276, Art. 10, og den Skyldige ligesuldt tilsiiges paa nye igjen: men, naar sligt ei heller vil hjælpe, da skal saadan forstokket og fremturende Synder afvises fra Skriftestolen og Alterens Sacramente, og Præsten derfor være uden Tiltale i mindste Maade; dog med den Præcaution, at saadan Afvisning skeer med Provstens Forevidende, som, sørend nogen i saa Maade bliver afviist fra Skriftestolen, haver hver Gang

til

(f) Til flere i næstfølgende 2 Rescripter.

til Biskopen at indberette den ganske Omgang, og at disse Gradus ere blevne brugte: da En saadan, naar Biskopen haver Intet derimod, ikke bør antages til Gudsbord, førend han paa nogen Tid har vist kjendelig Forbedring, med at have aflagt denne skammelige Bane. 31 Jan.

Rescr. (til Stiftbefalingsmændene i Norge), ang. at foranstalte dette Rescr. paa alle Ting kundgjort. 31 Jan.

Rescr. (til Rentekammeret), ang. i Anledning deraf at beordre Fogderne, saavidt det dem vedkommer. 31 Jan.

Rescr. (til Stiftbefalingsmændene (g) og Greverne i Norge), ang. at, naar Nogen efter Dom er bleven kagstrogen og brændmærket, skal den, naar det er Mandfolk, i nærmeste Fæstning (h) til Arbeide i Jern deres Livstid, og Qvindfolkene i Tugthusene, ligeledes deres Livstid til Arbeide, forstikkes (i). 7 Febr.

Rescr. (til Directeurerne for det Fattigesvæsen i Danmark), ang. at Oldermannen for de Fattiges Forstandere i Kjøbenhavn maae være afføffet, og Inspectoren ved Conventhuset tillægges hans Forretninger, samt en Revisor bestikkes, m. v. (k). 7 Febr.

Rescr.

(g) Hvad Kjøbskæderne og deres Anter angaaer, selv (og paa de andre Steder paa Landet ved Amtmændene) ved Retterne i Stiftet skal at gjøre den Anstalt.

(h) See Forordn. 7 Sept. 1764.

(i) Ijgentaget ved Forordn. 19 Novb. 1751, hvor ogsaa Grundene sees; sef. Fdn. 27 April 1771.

(k) See Forordn. 16 Novembr. 1771 og Rescr. 4 April 1781.

19 Febr.

Rescr. (1) (til samtlige Stiftsbefalingsmænd i Danmark), hvorved Behøvling for Suedkerlaugene bevilges.

Er. Som adskillige Suedkerlauge have anbraget, hvorledes de mangle den Frihed at gjøre en Dreng til Svend, og Svenden at behøve; med det som mere er, at det skal være en Svandans og Vedtægt i det Lydske Rige, at Suedkerne sammesteds i ingen Maade vil antage nogen Svend til Arbeide eller Underviisning, som efter saa kaldet Behøvling-Act ikke beviser at være behøvet, og altsaa de her i Riget værende Suedkersvende ingensteds i Lydsland kan reise, for at lære noget, eller gjøre sig habil og dngtige i Professionen; ikke heller skal de fremmede Suedkersvende letteligen beqvemme sig til at antage Tjeneste hos nogen Mester her, hvor ingen Behøvling findes vedtaget. Omendkjønt Kongen nu kunde eragte, at denne Ceremonie i sig selv er saa unyttig som gammel, saa dog, siden den efter foreltaaende Omstændigheder synes fornøden, vil Kongen for det første, og indtil anderledes tilfiges,

Ligesaaдан Behøvling for Suedkerlaugene i Almindelighed bevilge, som Suedkerne i Kjøbenhavn ved Rescript af 4 Julii 1738 bevilget og tilstaaet er, og følger ligen de i det Stiftsamtmanden anfortroede Stifts Kjøbstæder sig befindende Suedkerlauge ligeledes denne Behøvling at tilstaaes, dog, ligesom de sig derom hos Stiftsamtmanden Tid efter anden anmeldte. Thi befales, at Stiftsamtmanden indretter alt ved Suedkerlaugenes Behøvling saaledes, som han formener det bedst at være; og at han fornemmelig derhen seer, at al Uorden og anden anstødelig Ceremonie vorder forekommet, saa og at intet Forærgeligt i den derved holdende Tale tilstaaes: til hvilken Ende der altid skal være en Magistratsperson overværende, hvor Magistrat er, og, hvor ingen er, da Byefogden, for at tilsee, at intet Usummeligt ved deres Laugsamling i dette Tilfælde vorder foretaget.

Rescr.

(1) Dette er igjennem Gen. Bd. Economie- og C. Collegio; men Rescr. af 3 Octobr. 1749 og 3 Novbr. 1752 igjennem Cancelliet.

Refer. (til Biskopen over Fyens-Stift), ang. 14 Febr.
 hvorledes de Fyrstendømmene vedkommende
 Kongelige Forordninger og Befalinger af Prædike-
 stolene paa Als bør anstalles forkyndte.

Gr. De Tilforordnede ved Over-Retten i Hertugdømmet
 Slesvig besvære sig over, at, da de i afsigte Aar havde la-
 det Præsterne paa Als tilstille Forordn. om Bancosedenes Om-
 værling af 13 Sept. 1748 til Forkyndelse af Prædikestolene,
 og der efter behørig Attestes Indsendelse til vedkommende Amts-
 betjente, naar Forkyndelsen paa hvert Sted var skeet, er dem
 fra Amtmanden over Nordborg-Amt bleven indberettet, at
 nogle det ham anførte Amts Præster have undlaaet sig for
 de dem af Forordningen tilsendte Exemplarer med Publications-
 Attester at skikke ham tilbage, men samme Biskopen tilsendt,
 i Henseende til at Biskopen ligelædes bemeldte Forordn. havde
 ladet Præsterne tilstille, for at publiceres: desaaarsag (og da
 det formentes, at, endskjønt Den Als, saavidt Geistlige og
 Kirke-Sager angaaer, er henlagt under Fyens-Stift, kunde
 dog den anbefalede Foranstaltning ikke henhøre under den geist-
 lige Jurisdiction) bemeldte Overrettes Tilforordnede have so-
 reslaaet, om det ikke kunde agtes tjenligt, til at forkomme al
 Ulempe, som heraf i andre vigtige, og Landets almindelige
 Bedste concernerende Ting maatte entslaa, at det blev anord-
 net og foranstaltet, at Præsterne i bemeldte Als, som in Ec-
 clesiasticis høre under Fyens-Stift og Biskop, bleve tilholdte,
 uden nogen Indvending, at lade publicere og til vedkommende
 Sted at tilbagelevere, alt hvad dem i saa Maade enten fra
 Overretten eller Amtsbetjentene maatte vorde tilstillede. Som
 det da af Biskopens Erklæring er fornummen, at det, som
 har givet Anledning til berørte Klage, bestaaer derudi, at,
 som bemeldte Forordning er ført i det Danske Sprog Præster-
 ne tilhændekomnen fra ham, førend den i det Tyske Sprog
 blev dem tilsendt fra Nordborg-Amtskue, saa har de publica-
 ret det Danske Exemplar, men derhos tillige til Amtskuen re-
 mitteret det Tyske Exemplar cum Attestato publicationis, hvor-
 ved Præsterne ikke kan tillægges nogen Forieelse, som i Folge
 Forordningens Blydende have besørget Publicationen af Prædi-
 kestolene det snarreste skee kunde, og sligt paa Amtskuen bekjendt-
 gjort, hvorved ei heller er skeet noget Indgreb in Jurisdictionis
 Civili, da Publicationer af Prædikestolene er en Sag, der for-
 terer under den Geistlige Jurisdiction; til hvilken Ende og
 alle Kongel. Forordninger og Befalinger, som af Prædikesto-
 lene skulle publiceres, sendes til Biskoperne, at de skulle foran-
 stalle Publication, m. v. Biskopens Erklærings Indhold, og
 deri gjorte Forslag, hvorledes han formener det, i Hens. til de
 fra det Tyske Cancellie eller Overretten i Slesvig expedierende
 Kongel. Forordninger og Befalinger, som Fyrstendømmene kun-
 de angaae, og af Prædikestolene bør publiceres, kunde forhold-
 des: saa befales,

14 Febr.

At Biskopen lader det foranstalte, at deslige Kongelige Forordninger og Befalinger, som alene angaae Strykstendømmene, og i saa Fald ikke til Biskopen remitteres, vorde, naar de Præsterne enten directe fra Overretten i Slesvig eller mediate fra Amtstuen blive tilstillede, af Prædikestolene publicerede, dog at det skeer i den Orden, som Lovens Pag. 227, Art. 18, og Rescript af 22 April 1740 befaler; til hvilken Ende saadanne Forordninger og Befalinger, som af Prædikestolene skal publiceres, skulle fra Amtmanden tilsendes Provsterne, som da igjen have at communicere dem til Præsterne, og efter skeete Publication igjen med Attestato publicationis til Amtstuen at remitteres.

14 Febr.

Rescr. (til Amtmanden over Dueholms-, Drum- og Vestervig-Amtet, samt Notits til Kbhavns Universitet), ang. at det hidindtil i Skjoldborg den 20 Maii holdte Marked maane herefter udsættes til den 12 Junii, naar ingen hellig Dag indfalder, og da holdes ved Tisted paa den Grund ved Drasbek, som kaldes Capelsteen.

21 Febr.

Rescr. (til Stiftbefalingsmændene i Danmark (m)), ang. aarlige Fortegnelser over Jøderne i Kjøbstæderne, samt hvad Rigtighed de bør være forsynede med, naar de reise.

Er. Paa det at i Henseende til den 4de §. i Rescr. af 13 Decbr. 1748 ikke skal kunne foreløbe noget Underløb, men stedske kan have Kundskab og Rigtighed over de i Kjøbstæderne med Kongeliga Tilladelse nedjatte Jøders Folk og Tjenesteyende, er funden for godt,

Berørte Rescriptes 4de Post at extendere derhen, og dette at tillægge, nemlig, at Enhver i Kjøbstæderne uden for

(m) Til Efterretning, og Kundgjørelse paa samme Maade som Rescr. af 13 Decbr. 1748; see ellers de ved dette Rescr. af 1748 paaberaabte Anordninger.

for Kjøbenhavn med allernaadigst Frihed boesat Jøde 21 Febr.
 skal være pligtig, 2 Gange om Aaret, til hver Vaaske
 og Mikkelødag, at indlevere til det Steds Magistrat,
 og, hvor ingen er, Byefoged, hvor han er boende, en
 rigtig Fortegnelse under sin Haand over alle de hos ham
 i Tjeneste værende Jøder og Dreng, samt hvad andre
 Jøder, som sig hos ham opholde, med Forklaring,
 hvor Enhver i sær er fød, og hvorlænge de have været i
 Byen. Angaaende den 5te Post vil Kongen ligeledes,
 i Henseende til de i andre Kjøbstæder uden for Kbhavn
 boende Jøder, have anordnet og befalet, at, om nogen
 saadan Jøde skulde være forarsaget at sende deres Tje-
 nere til noget andet Sted i eller uden Provinsen, til de-
 res Erinde at forrette, da skulle de lade dem forsyne
 med Øvrighedens Pas, hvor de boe, til det Sted,
 hvor de skal reise hen, og derfra tilbage igjen; og, om
 nogen i Kjøbstæderne boesat Jøde skulde ville reise no-
 gensteds hen i sit lovlige Erinde til et andet Sted i
 Kongens Provincer, da skal han have sit Borgerkabs-
 brev med, til Deviis om, hvor han er fra, og er hjem-
 mehørende.

Reser. (til Stiftbefalingsm. og Biskopen over 21 Febr,
 Sjellands = Stift), ang. at Kallundborg = Smak-
 kers Bøsse- og Rente = Penge skal deles lige
 imellem Byens og Færgeløbet's Fattige, samt derfor af-
 lægges Regnskab.

Gr. Interessenterne i Færgeløbet have andraget, at dets
 Interessenter No. 1722 have stiftet en Cassé for de fattige
 og forarmede Søefarende der i Kallundborg, til hvilken Cassé
 skal af Smakernes Fattigbøsser være bleven til denne Tid ind-
 samlet 1300 Rdlr. 2 Mk., som er udsat paa Rente, af hvil-
 ke Renter, saavel som af Bøsserpenge, Færgeløbs = Interessenter-
 ne, ved Rigtigheds Gjøreelse hvert Noear, i Provstens eller
 Sognepræstens Overværelse skal foretage Distribution, ei alse-
 ne til de fattige forarmede Søefarende, men endog til endeel
 Byens Enker og andre meest nødlidende Fattige, Færgeløbet
 uvedkommende, da det Øvrige af Bøssernes Overflud henlæg-
 ges

21 Febr.

ges til Capitalens Formerelse og paa Renter udfattes; hvilket saaledes skal have continueret, indtil forrie Stiftsbefalinasm. og Biskopen i næstafvigte Aar, ved Byens Fattiges Regnskabs Indsendelse, have befalet, at denne af Færgeløbets Interessenter stiftede Færgeløbcasse skulde incorporeres under Byens almindelige Fattigecasse, hvilket, om saa skulde skee, efter Interessenternes Færgeløbet deres Formening, vilde efterdaas foraarjage Lunkenhed hos Færgesolkene til at animere Passagererne til at give noget i de Fattiges Bøffer, som af dem paa Smakkerne ombæres, saa at det kunde være at befrygte, at saadan Indsamling til de Fattige omfider maatte aldeles undergaae: desaarjage Interessenternes have begjert Lilladekke, at de, herefter ligeom forhen, aarligen til de meest Dødlidende maatte distribuere forskrevne Bøffepenge, og at denne Færgeløbs-Fattigecasse fremdeles maae forblive en aparte Cassé for sig selv, Kallundborg-Byes almindelige Fattiges Cassé aldeles uvedkommende, imod at de behandler Distributionen saaledes som de agte at ansvare. Af Biskopens Erklæring er fornømt, at Supplicanternes Andragende er i sig selv ganske rigtig, undtagen i den ene Post, at Stiftamt. og Bisk. næstafvigte Aar har befalet, at denne Færgeløbcasse skulde incorporeres under Byens Fattiges, da derimod af de af Bisk. ved Erklæring søiede Decisioner i de Fattiges Regnskab i Kallundborg erfarede, at forrige Stiftamtmand og Biskopen, ikke nu forst i afvigte Aar, men i al deres Embeds-Tid, have urgjert paa det, som Færgeløbs-Interessenterne berette at være skeet afvigte Aar. — Saaom de Penge, der gives i de Fattiges Bøffer paa Smakkerne af de Reisende efter Behag, formes at bør tilhøre det Steds Fattige, hvor Smakkerne hjemmehøre, ligesom det forholdes i Kordsør, hvor Smakkeres Bøffer aadnes 2 Gange om Aaret, og indføres i de Fattiges Regnskab; og Forordn. om de Fattiges Væsen af No. 1708 et alene byder, at der skal være Bøffer paa de derudt benævnte Steder, og at alle saadanne Bøffer skal tages til Indtægt i Byens Fattiges Regnskab, men samme Forordn. endog vil, at alt hvad som er lagt, legeret eller gives til de Fattige, skal være under een Administration, og Stiftamtmanden og Biskopen derover være Overdirecturer: saa, efterdi de Reisende ikke give i Bøffen til privat Brug, eller til Færgeløbets ene Fattige, men til de Fattige i Almindelighed, finder Kongen det billigt, og vil,

At den halve Deel saavel af Rentepengene som af Bøffepengene aarligen skal komme Kallundborg-Byes Fattige, hvoraf skal være stor Mængde, tilgode; men at den øvrige halve Deel af Rentepengene og Bøffepengene maae blive i Færgeløbets Cassé til deres egne Fattige, eller, naar de ikke ere, da til Capitalen at forsøge, hvilket nu saa meget heller kan tillades siden en af dette

Særa

Færgeløbs-Forstandere tillige er Borgemeister, og altsaa en Inspecteur over de Fattiges Væsen i Kallundborg. Sligemaade er funden for godt, at, endskjønt det er en separat Casse, saa skal der dog, fordi det er Fattiges Penge og publice Penge, aarlig Regnskab derfor indsendes til Stiftamtmandens og Biskopens Approbation, og det tillige, naar Byens Fattiges Regnskab indsendes, at der kan paasees, at det gaaer billigt til, og at ikke de samme, som nyde af den ene Casse, ogsaa nyde af den anden.

Gen. Pd. Decon. og Commerce-Collegii Skriv. (til Stiftsbefalingemændene i Danmark (n)), ang. hvad Personer Brede- og Uye-Møllers Kobber- og Messing-Verker maae betjene sig af til deres Kobber-Arbejdes Omsførsel og Forhandling. (Saasom Interessenterne i bemeldte Verker have iblandt andet søgt, at, deres Privilegium tilholder dem, at de til Kobberets Omsførsel og Forhandling skal berjene sig af Indrødde, derunder da, i Henseende til adskillige desangaaende indlebne Omstændigheder, maatte forstaaes saadanne Jøsk, som ere Boræere og Indvaanere i en af de Kongelige Kjøbstæder, endskjønt de ikke ere indfødte, m. v.) (o).

Land- Et. Gen. Commissariats-Skriv. (til Regimenterne), hvorved den i Skriv. af 1 Junii 1739. indeholdte Kongelige Resolution, at Armeen til Lands

(n) Saaledes, samt at Datum skal være 22 Febr., lyder den Efterretning, som høves fra høibemeldte Collegio; hvorimod det at Skrivelsens Slutning synes som at den ogsaa maae være gaaet til Amtmændene, ligesom denne Skrivelse og i Stiftsarchiverne samt i Kortes Rescripter III. 878 angives at være dateret 24 Febr.; hvilket der nu er det retteste, vides ikke.

(o) Denne Skriv., som i det Øvrige findes fuldstændig udi Kortes Rescripter benævnte Sted saavel som II. 426, og ved 2 Skriv. af 22 Martii 1768 er skærpnet, er formodentlig ophævet ved Forordn. af 26 Novbr. 1768, est. Prom. 25 Martii og 6 Maii 1775.

1 Martii. Lands og Vands ei maae lade komme Mundering udenlands fra, m. v., igjentages; og tillige befales, at (da Staden Altona i dens Privilegier er givet Forsikring, at hvad Manufacturvare Militien ikke kan bekomme i Danmark, og i Altona haves, skal i denne Stad, og ingen andensteds, tages; og Kongen alvorlig er fundet at lade Altona virkelig nyde denne Forsikring godt ad) ingen saadanne Vare maae bestilles fra Hamborg, men at deslige Munderings-Sorter, sølgelig benævnte Staden Altona givne Privilegium, skal, til at befordre Fabriqvernes Opkomst sammesteds fortrinlig kjøbes.

7 Martii. Rescr. (til det Medicinske Facultet), ang. at den af det forfattede Apotheker-Taxt, for saavidt det Kongelige Hof angaaer, er approberet, men at det med samme Taxtes Publication kan beroe, indtil det Dispensatorium, hvorpaa den skal grunde sig, er bleven indrettet (p).

14 Martii. Rescr. (til Stiftbefalingsmændene over Aggershuus og Trondhjems-Stifter, tillige at give Amtmændene Gjenpart), ang. at de Norske Nationale Regimenter til Fods skal af Lægds-Udrederne forsynes med Kantstær og Tornøstere af laadne (saavidt mueligt, sorte, brune, eller mørkerøde) Kalveskind, i Steden for de Madskrepper (af hvilke Landværnen med de Behøvende forsynes) og Tornøstere, som hidindtil have været brugelige.

14 Martii. Rescr. (til Stiftbefalingsmændene over Christjansands- og Bergens-Stifter, tillige Amtmændene at give Gjenpart), det samme; samt at besørge Kobber-Rjedlene, Rode-Ørerne og Rode-Sække samt de behøvende Madskrepper satte i Stand.

Rescr.

(p) See Forordn. 16 Julii 1772.

Rescr. (til Stiftsbefalingsmanden i Ribe), ang. 14 Martii.
 hvilke Personer i Fridericia skal være befriede for
 Byens Skatter og Udgifter af deres eiende Gaarde og
 Grunde.

Gr. Magistraten har andraget, at, i Anledning af den um-
 der 29 Julii 1746 givne Approbation paa Stadens Grundtært,
 hvorved er befalet, at Byens Skatter og Onera eiter samme
 Grundtært skulle signes og reguleres, har Taxeerborgerne i Fri-
 dericia eragtet for billigt, at Militaire, Geistlige, Apothekere,
 saavel som civile Betiente og Magistrats-Enker, der have Eien-
 doms-Gaarde og Grunde, og ikke med sær Kongel. Benaad-
 ding ere benaadede, i alle erforderende Byens Udgifter og On-
 eribus skulle svare, og altsaa til Datum er worden af Taxeer-
 borgerne tillige taxerede; men, som Officererne og Militair-
 Standen, Geistligheden og øvrige Forbemeldte ikke vil finde sig
 i, videre at svare, end alene til Delingvent- og Brandvæsen-
 nets Vedligeholdelses-Skatter, og i saa Maade ikke vil contri-
 buere til de aarl. paakommende Kongel. og andre Fri- Vægters
 Skatter, de i Byen værende og behøvende Bestillingsmands
 aarlige Belønninger, samt den Goldning paa Veiene og i Ga-
 derne, med mere, som nødvendia behovs, saa at de altid i saa
 Tilfælde blive resterende, og derover aarlis bliver en sterk Re-
 stance, som ikke vides, hvor tilsidst vil komme tra, saa har
 bemeldte Magistrat udbedet sig Resolution i forberorte Dispute.

De Militaire, Geistlige, Magistrats- Personer
 og andre civile Betiente, samt Apothekeren, Stem-
 pletpapirs, Forvalteren, og Andre, som ved speciel
 Kongel. Benaadinger og i Føl. g Resc. af 29 Septbr.
 1747 for Indquartering ere befriede (q), bør altid,
 ligesom i andre Kjøbstæder, være befriede for at concurrere
 eller svare noget, enten til de aarlig paakommende
 Fri- Vægters eller Byens Betjentes Lønningers Be-
 taling, samt den aarlige Opfyldning i Veiene; dog
 skal deslige privilegerede Personer fremdeles altid contri-
 buere deres Andeel til Delingvent. Skatter, de Sattis-
 ges Skatter, og de aarlige Udgifter til Brandvæsenets
 Vedligeholdelse, samt Vægternes aarlige Løn: men
 de andre Militaire, samt Magistratens Enker og An-
 dre, som ikke med Kongelig Frihedsbenaading for deres

(q) See Rescr. 20 Decbr. 1770.

14 Martii. eiende Gaarde og Grunde ere forsynede, skal af sig de-
res eiende Gaarde og Grunde svare deres Andeel til de
aarlig paakommende Fri- Egters. samt Byens Betjen-
tes, Lønningers og Veienes Opfødnings- Betaling,
Delinqventskatter, de Sattiges Skatter og de aarlige
Udgiøter til Brandvæsenets Vedligeholdelse, og Væg-
ternes Løn, samt andre af deres Gaarde og Grunde
gaaende Onera, saavelsom og Indqvartering, alt un-
der Execution og Udpantning.

21 Martii. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Sjæl-
lands- Stift, og Notits til Kbhavns Universtet),
ang. at i Frideriksfund maae herefter aarlig hol-
des 2 Markeder, det Første paa St. Olufsdag den 29
Julii med Kramvare, og det Andet den 10 Novbr. med
Heste og Kramvare.

28 Martii. Rescr. (til Stiftbefalingsm. over Aggershuus-
Stift), ang. Mulet for dem i Kjøbstæderne, som
ikke til Magistrat eller Politimesteren strax
melde Fremmedes Løstkomst.

Gr. Stiftbefal. har anbraget, at omendkjønt Lovens Pag.
598. Art. 21 og Forordn. af 22 Octobr. 1701 udtrykkeligen
befaler, hvilket og saavel af forrige Statholdere som af ham
er igjentaaget, foranstaaet og publiceret, at Alle og Enhver
under vedberlig Straf skal for Magistraten i Kjøbstæderne an-
melde alle Fremmede, af hvad Nation, Stand, og Condition
de være maatte, som til Stæderne ankomme, og tage noget
Logement, enten for en eller flere Nætter; saa maae det dog
fornemmes, at herudi skeer Forsømmelse, og af Vedkommende
dises Modtvillighed, sen tildeels skal komme deraf, at de i
saa Maade forarsage de Boder ikke uden ved Lov og Retters-
gangsmaade med Etanemial og Dom er bevilget at excque-
res: hvorføre Stiftbefal. de hos indstiller, om det ikke maatte
tillades, at naar Nogen efter endnu een Gang gjørende offent-
lig Advarsel ikke efterkommer deres Pligt herudinden, de da
deriore, uden videre Rettergangsmaade, maatte anses, og
tilholdes til Boderes Betaling.

Om Nogen efter endnu eengang gjørende offentlig Ad-
varsel efterdags herudi maatte befindes forsømmelig, og
ikke

ikke efterkomme deres Pligt, med Straf at anmelde de 28 Martii.
 hos dem Kommande Fremmedes Ankomst til Magi-
 straten, eller til Politimesteren paa de Steder, hvor
 Politimester er, da skal den i saa Naade skyldig besunde-
 ne være pligtig, Straf uden videre Rettergangsmaade,
 hver Gang at betale til Byens Fattige 4 Rdlr., som,
 i Mangel af mindelig Retteelse, uden videre Lovmaal og
 Dom hos ham maae udpantes, dog at sligt hver Gang
 i Politie- eller Justits-Protocollen ansføres, og at den,
 som formener sig derved forurettet, kan Klage det for
 Stiftamtmanden.

Rescr. (til Biskopen over Sjellands-Stift), 28 Martii.
 ang. at Garnisonen paa Christianshavn skal
 følge Sveriges Kirke, m. v. (r).

Gen. Ed. Decon. og Commerce-Collegii Skriv. 29 Martii.
 (til a) Kjøbenhavns Magistrat og samtlige Stift-
 befalingsmænd i Norge, b) de samme i Danmark),
 ang. at de i de Østersøiske Handelssteder saavel som
 i Engelland og Holland eller endnu nærmere Handelsstæ-
 der sig befindende Kongelig Danske Consulere eller Agen-
 ter ere ligesaaledet berettigede til at have de i Forordn.
 af 3 Martii 1749 anordnede Consulatpenge, som de
 ikke heller ere forsynede med saadan Instruction som de
 Andre, og altsaa kan bemeldte Forordning ingenlunde
 være dem angaaende. Imidlertid ere de Consulere, som
 efter Forordningen skal nyde Consulatpenge, og med In-
 strux ere forsynede, for nærværende Tid følgende: i Bour-
 deaux, Marseille, Rochelle, Cadix, Lissabon, Mallaga,
 Gibraltar, Madera, Ostende, Venedig, Livorno, Nea-
 polis, Minorca, Dünkirk (t). Og skal slig Efter-
 ret

(r) Sees i Anordn. (Rescr.) 16 Novbr. 1759, s. 2.

(s) Til a) den 29 Martii og b) den 2 April.

(t) Consulernes Navne vare tillige her nævnte:

- 29 Martii. retning om Consulerne ved hvert Aars Udgang vorde de de Commercerende bekendtgjort, paa det at de kunne vide Forandringerne (u). — (Til at forekomme al Tvist og Dispute, om hvilke Consuler, der under Fdn. af 3 Martii 1749 maatte være forstaaede).
- 2 April. Rescript, ang. at inæen Procurator maae ved Frigss-Ketterne i Norge tilstædes at møde uden ved Vidners Examen, samt i Tilfælde, hvor der findes periculum in mora, og Procuratorer uomgængelig maatte fornødiges; dog maae slige Concessioner af vedkommende General ikke forundes, uden efter foregaaende nsigtig Overlæg og Communication med General-Auditeuren i Norge; men alle andre deslige Ansøgninger skal til Kongelig Resolution nedsendes, tilligemed bemeldte General-Auditeurs Betænkning (v).
- 5 April. Rescr. (til Magistraten i Kjøbenhavn), ang., at ingen Skræder maae bruge noget Slags Knapmager- Arbeide, uden det af Knapmagerlauget er stemplet.

Gr. Knapmagerne i Kjøbenhavn har væmmodig beklaget sig over den Indpaa og Fornærmelse, dem bliver tilføiet i deres Næring og Levebrød af uberettigede Personer, saa at de af Mangel paa Arbeide maae savne nødvendigt Underholdning, for dem, deres Hustruer og Børn; med Begjering, at Kongen, for at komme dem til Hjælp i deres elendige Tilstand, vilde lade befale, at de, som vare Medborgere med dem, og civile Personer lige med Borgerstanden, skulle beskille deres Arbeide hos Knapmagerne, og at Skræderne ei maatte understaae sig, at forfatte andet Arbeide af Knapmager-Arbeide, end det der er stemplet, efter de dem meddeelte Laus- Artikke af 7 Novembr. 1685, deres 5te Post. Af Magistratens Erklæring forenminnes, at ovenbemeldte Art. i Laus- Artiklene befaler, at al Knapmager-Arbeide med et vis dertil indrettet Stempel af OIdermanden skal stemples.

Hvilken

(u) See Listen for 1765 og endeel flere Aar i Forordningerne. Maaskee denne Skrivelse er bortfalden ved Plac: 26 April 1773.

(v) Af Lybeckers Udtog I. 166.

Hvilken Skræder i Kbhavn, som imodtager eller bruger af nogen Slags Knapmager- Arbejde, som ikke saaledes med Oldermændens Stempel er forsynet (x), skal straffes paa 2 Rdlr., som til Angiveren skal være forfalden, medmindre Skræderen under Æd kan bekræfte, at Knapperne af den, der lader Klæderne gjøre, ere ham leverede til Klædningen.

5 April.

Rescr. (til Biskopen i Bergen), ang. at et af ham indsendt Reglement imellem Sognepræsten og Capellanerke ved Domkirken i Bergen om deres Embeders Forretninger, m. v. er approberet.

5 April.

Resolution, ang. et Tugthuus i Odense (y). 7 April.

Rescr. (til Stiftbefalingsmændene i Danmark og Norge), ang. at Magistraterne maae ikke antage nogen Søe- Enrollered til Borger, forinden Admiralitets- og Generalcommissariats- Collegii Samtykke dertil er dem communiceret (z).

11 April.

Gr. Endeel af de i Kjøbstæderne Enrollerede have, deels efter 1 a 2 Mars Forløb efter deres Enrollering søgt at fritaaes fra Enrolleringen ved at vinde Borgerkab, og sig som Borgere i Stæderne at nedkøtte, deels og, i sær naar Udskrivning var forventende eller og skeede, søgt at bruge dette, som et i deres Tanker bedste, Middel, til at undgaae Udskrivning, efter at de i de forbigangne Aaringer have nydt de Enrolleredes Friheder, oppebaaren den aarlige Doceur og derved, som og ved aflagde Æd, tilpligtet sig at gjøre Tjeneste paa Kongens Flaade, naar paakrævedes. Til saadan utilladelig Omgang at forekomme, og at Enrolleringen derved ikke skulde eluderes, er funden for godt,

At ingen i Kjøbstæderne Enrollerede, uden det combinerede Admiralitets- og Generalcommissariats- Collegii

M 4

Cons

(x) Cfr. Forordn. 20 Jan. 1783, §. 6.

(y) Sees i Fundats (Rescr.) 25 Maii 1752 i Begyndelsen og §. 27.

(z) Cfr. 2 Enrollerings- Forordn. af 1 Febr. 1770, for Danmark §. 32, og Norge §. 37.

II April. Conſeñce, maae af Magiſtraten admitteres til Borgerſkabs Tagelſe, men at Enhver, der ſaadant maatte forlange, ſkal melde det ved den aarlige holdende Enrollerings-Seffion, og til Enrollerings-Chefen indgive ſit Navn, No., Enrollerings-Aar og Aarsag, hvorfor han vilde tage Borgerſkab, da det ſiden ſkal dependere af bemeldte Collegii Decision, paa Enrolleringscheſens herom affattende Rapport, om det ſøgte Borgerſkabs Tagelſe maae tillades eller ei. Thi maae Magiſtraterne ikke eſterdags antage nogen af de Enrollerede til Borgere, og derpaa meddele dem noget Borgerſkabsbrev, forinden Enrollerings-Chefen dem ſkriftlig communicerer, at forberørte combinerede Admiralitets, og Generalcommiſſariats-Collegium har dertil givet ſit Samtykke. Men derimod ſkal det ikke blive negtet dem, ſom foranmeldte Collegium finder at have ſaadanne Aarsager, at det med Villighed dem bør tillades.

II April. Reſcr. (til Stiftbefalingsmanden over Aggershuus-Stift), ang. at foranſtalte endeel Lægds-Equipages Anſkaffelſe ved noale af de nationale Regimentter i Stiftet, ſamt 2 Telthufes Opbyggelſe.

II April. Reſcr. (til Indqvarteringscommiſſionen i Kjøbenhavn), ang. den Poſtmæſterne i Kjøbenhavn forundte Indqvarteringsfrihed.

Gr. Af Magiſtratens Forſtilling er fornømmen, at, da Forordn. af 25 Decbr. 1694 fritager Poſtmæſterne i Almindelighed overalt for Indqvartering af de Gaarde og Huſe, de boe udi, og adſkillige baade Hamborger og Hollandſke agende Poſter, i Folge af ovenmeldte Forordning ſtedie have været befriede for at betale den deres iboende Huſe tilſaldende Indqvartering; ſaa ſkal og nu Poſt-Inſpecteur Bech, ſom Poſtmæſter ved det Noerſke Poſtkontoir, ligeledes ville tilholde ſig Indqvarteringsfrihed af en ved Gammelstrand i Kjøbenhavn ſig tilforhandlet Gaard, der er af ſaa anſeelig en Strækning, at den i Grundartens Matricul ſtaaer anført for 1070 Rdlr., hvoraf den aarlige Indqvartering eller nu værende Repartition ſig om trent til 100 Rdlr. ſkal betale, hvilket ſkal være over 6 Gang ſaameget, ſom nogen af de andre Poſtmæſtere have nydt eller

11 April.

eller endnu nyde: hvorfore Magistraten, da det kunde være at befrøgte, at andre, som med lige Frihed være benaadede, maatte deraf tage Anledning, at tilkjøbe sig de største Gaarde i Staden, som i saa Fald vilde komme de andre til Indquarteringen Contribuerende til dessto større Byrde, forespørger sig, om det ikke maatte agtes billigt, at en saadan Frihed blev proportioneret efter den Deel af Gaarden, som han selv til Behoefse havde behov, det Magistraten formener, i foranførte Tilfælde vel ikke kunde anses for høiere, end den 4de eller 5te Deel; siden den største Deel af Gaarden bortleies til Andre; og til den Ende indstiller, at der maatte vorder fastsat en vis Summa af Grundtaxten til Frihed for Postmesterne i Kjøbenhavn.

Den Postmesterne ved Forordn. af 25 Decbr. 1694 forundte Indquarteringsfrihed skal i Kjøbenhavn ikke overgaae 200 Rdlr. Grundtaxt, og det saaledes, at, naar deres Gaardes eller Huses Grundtaxt er under 200 Rdlr., skal dem ikke meere godtgøres end Taxtens Beløb, men, naar den derimod er over forskrevne Summa, da skulle de af den øvrige Summa svare Indquartering lige ved andre Stadens Indvaanere.

Refer. (til Kjøbenhavns Magistrat), ang. at 18 April. den ved Edictet af 29 Novbr. 1748 tilstaaede Frihed ikke kan strække sig til fattige Haandverks, Svende, eller andre løse og forarmede Folk.

Gr. I Erklæring over en Memorial fra J. Kunde (som foredrager at have lært Skræder-Profession i Tydskland, og vilde nu gjerne fortsætte sit lærte Haandverk i Kjøbenhavn, med de ved Edict af 29 Novbr. 1748 for indkommende Haandverksfolk fra fremmede Steder belovede Privilegier og Friheder; anholdende derfor, at, som det vilde blive ham for besværligt at bringe tilveie de, for at komme i Skræderlauget, udkrævende Omkostninger, Kongen vilde forunde ham Frihed, som Mester i Lauget at maatte arbejde, og derpaa holde 2 Svende) har Magistraten foresillet, at, da der formodentlig mange flere saadanne Haandverksbønde, som Supplicanten, der i nogle Aar skal have tjent, og endnu tjener som Laqvai i Kjøbenhavn, og andre deslige løse Folk vilde indfinde sig, for som Frimestere at ville ernære sig af deres lærte Haandverker, naar de maatte være befrieede for, i de første 20 Aar, at betale enten Indquartering, eller nogen anden Slags borgelig Tving, vilde ved saadan 20 Aars Frihed, som er givet alle Fremmede uden Forskjel af Religion eller Stand, ikke alene Borgerkabet i Almindelighed meget styrkes, som maatte derved høre baade deres egne og de Fremmedes Byrde, men endog i sær Haand-

18 April. Verksmestere saa meget meere medtaages, da iblandt dem allerede Endeel ere fattige, fordi der ere flere Mestere, end til foresaldende Arbeide udtræves, saa at iblandt dem, i sær hos de Indfødte, som ingen Frihed kan nyde, maae blive end flere forarmede, ja omfide vilde blive Mangel paa suffisante og dueelige Borgere til Stadens publice Forretninger, hvortil aarlig Skal behøves, som altsnare og omverles, over 300: derfor Magistraten beder, at Tallet paa deslige Frimestere, der snarere vilde contribuere til Byens Skade end Opkomst, maatte, folgelig Rescr. af 27 Decbr. 1748, hellere formindskes end forøges (a). Thi gives tilkjende,

At ovenbemeldte ansøgte ved Edictet belovede Frihed ikke kan strække sig til Supplicanten eller andre saadanne Haandverksvende, samt andre deslige løse og forarmede Folk, som sig hos Magistraten maatte anmelden, og, som Magistraten beretter, Staden ikke haver Mangel paa.

25 April. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Fyens Stift), ang. at Skarpretteren i Ottense- og Allgaards Amter, J. Chr. Müller, af begge Amtene saavel Grev som Friherstaber, maae nyde 2 Gange om Aaret af hver Gaard, liden eller stor, 2 Skill., og af hvert Huus 1 Skill. D., hvilke Sognefogderne i Amtene have hos Bønderne i Følge Rescr. af 9 Aug. 1748 at indbringe, og ham paa Anfordring i en samlet Summa at tilstille. (Saaom Pengene efter bemeldte Rescript blev ham negtet, som kom deraf, at det ikke determinerer, hvor meget han af heel eller halv Gaard eller Huus aarlig skal nyde, hvorfors det blev søgt og indstilt, om Lønnen ikke maatte reguleres efter Rescr. af 22 Novbr. 1737).

25 April. Rescr. (til Biskopen over Fyens Stift), ang. at i Svendborg maae være 2 Chordegne, ic. (b).

25 April. Rescr. (til Biskopperne paa Island, og Notits til Stiftbefalingsmanden samt Gen. Kirke-Inspections-Collegium), ang. hvo der i de latine Skoler

(a) Efr. Rescr. 10 April 1761, s. 5, 6.

(b) Efr. Rescr. 4 Martii 1740, s. 3.

ler maae antages til fri Underviisning, samt hvor 25 April.
længe Skolen skal holdes.

Gr. Biskopen over Skalholt-Stift har foreskillet, at efter Anordn. af 3 Maii 1743 og 10 Junii 1746, samt det udgangne Reglement, hverledes Scholarerne skal ipises, klædes, og med Husse fornyes, og det fra Mikkelsdag til Mariabefølgelses Dag, som indfalder den 2 Julii, beløber det sig paa den saaledes paabudne Maade, at holde Skole, efter alleredeste Beregning, til 1086 Rdlr. Croner, hvilket han beklager at falde sig alt for haardt og snart umueligt at udfaae, allerhelst, da forinden disse store Udgifter, endnu medgaaer mange andre og høiere Udgifter, baade til at vedligeholde Domkirken og Ildkirker samt Bispeskolens vidtløftige Bygninger med fornødne Reparation, saa og til at underholde sig med Husfrue, Børn og mange Lyender; hvorefter han har anholdt om nogen Dispensation i Skole-Anordningernes og Reglementets paabudne Poster, nemlig 1) at den 2den Art. af Skole-Reglementet derhen maatte vende moderret at de formuende Forældre eller Formyndere, som have Børn i Skolen, skulde selv forskafe dem nødvendige Klæder, Lys, og Skoelæder; men med de fattige at forholdes efter Articulens Tilhold, saavidt mueligt var: 2) at det maatte tillades, at Skolen ikke holdtes længere end fra Mikkelsdag og indtil Fardage, hvilket vilde være til Nytte baade for Rectoris og Scholarerne, saa og til nogen Lettelse for Bispeskolen. — Som det i Anordn. af 3 Maii 1743, Art. 14 er befaleet, at fri Skole skal alene gives dem, som ere saa fattige, at de ikke kan betale derfor; og i den 15de Art. indeholdes, at, om en Disciple ikke var ganske fattig, men dog ei kunde formaae at betale for sin hele Skolegang, skal ham forundes Halvdelen at det Kongel. Beneficium, men den anden halve Deel af Kosten at betales, saa og Halvdelen af Klæder, Papir med videre af Disciplen selv at besørge; ligesom og de Disciple, som ere bemidlede, og hvoraf ikkun efter den 17de Art. i Skole-Anordningen maae indtages 8, skal ingenlunde tilskædes det Kongel. Beneficium:

Saa haver Biskopen at paasee, at forberemte Anordning af Vedkommende vorder iagttaget, saaledes, at Ingen bliver indtaget i Skolen til fri Underholdning, uden de, som ere saa fattige, at de ikke kan betale derfor. Hvad angaaer det andet Peritum, da bevilges, at Skolen herefter ikke skal holdes længere end fra Mikkelsdag og indtil Fardage, saaledes, at, naar Fardagene indfalder for Pintsedag, skal Skolen næste Uge før Pintsedag dimitteres, og, naar de indfalder efter Høitiden, da næste Onsdag forhen.

Rescr.

5. Maii.

Reser. (til Biskopperne paa Island, og Notits til Stiftbefalingsmanden samt General-Kirke-Inspectionsscollegium), ang. Biskoppernes fri Skyds og Tæring paa Visitationstog.

G. Endeel af Susselmændene have paa Almuens Begne, i Anledning af den Biskopperne efter den dem meddelte Instruction af 1. Juli 1746, paa deres Visitationstog tillagde fri Skyds og Tæring, klædt over, hvorledes det falder den fattige Almue til stor Besvær og Forsømmelse i deres eget til det nødvendige Brøds Erhvervelse fornødne Arbejde at fuldbyrde og anskaffe den i saa Maade bevilgede Skyds og Tæring, helst for den af Biskopperne medhavende temmelige vidtløftige Svite fra 5 til 10 Personer, hvilken med Bagage og i alt kunde behøve 30 a 40 Heste, som gjør det paa mange Steder næsten umuligt at kunne holde den udfordrende Skyds parat ved ethvert Skiftested, saa at Biskopperne i saa Fald maae lides paa deres Reiser, og Susselmændene maae underkastes Klagemaal og Anivar; derved de have anholdet, at Almuen maatte heretter som forhen være befriet for at forskaffe den dem paalagde fri Skyds og Tæring. Thi gives herpaa tilkiende, at, da den Biskopperne i berørte Maade forundte fri Skyds og Tæring ikke er noget nyt Beneficium, men at have været endog anordnet af Konge Friderico III., og, da det var kommen af Brug, af Kong Christian VI. at være Biskopperne igjen forundt til en Slags Belønning og vederlag for de Biskopperne ved adskillige til Skolerne i Landet paalagde flere Udgifter end deres Formænd, vil Kongen vel herved have bevilget,

At det i Henseende til Biskoppens fri Skyds og Tæring paa sine Visitationstog maae fremdeles have sit Forblivende ved Instructionens Værdende i den 12te Art.; men derhos befales, at han, saa meget muligt er, haver at indskrænke sit Følgeskab med Folk og Heste paa sine Visitationstog, og ei tager mere med sig end han af uforgængelig Fornødenhed kan behøve.

5. Maii.

Bevilgning, at de i Naksbø boende Jøder, saalænge de ligesom andre Borgere svare alle Kongelige Skatter og Contributioner samt al anden borgerlig Tynge, maae heretter sammesteds handle med Korn og Fiske-Vare, Salt, Tømmer, Jern, samt rue Gods, saasom Hør, Hamp og deslige, tilligemed den liben

Hans

Handel, de drive med Kramvare (c). (I Anledning af 5 Maii.
Stiftamtmandens over deres Ansøgning givne Erklæring, hvoraf er fernommen, at benævnte Jøder have svaret saadanne Conterventioner og Lynger, samt tilkjøbt sig Husse og Gaarde, i den Hensigt at handle med forbeholdte Vare, hvilket, naar det fremdeles, ligesom i Rescr. af 23 Novbr. 1742, blev dem forbudt, vilde foraarstaa deres Ruin; det og ikke skal være de i Nærskov boende Kjøbmænd til Præjudice, om disse Jøder fik Frihed at handle med deslige Vare, allerhelst, da Kjøbmændene, som ingen Laug have, ikke kan nægte Nogen, endes fra fremmede Steder og af andre Nationer, sig der at nedstætte, og jordan Handel drive).

Rescr. (til Kjøbenhavns Magistrat), med et 9 Maii.
trykt Exemplar af Brandordningen for Kjøbenhavn og Christianshavn, hvoraf de kan lade trække de behøvende Exemplarer, for at uddeles til enhver Brand-Officiant samt Over- og Under-Brandmester (d).

Rescr. (til Stiftsbefalingsmændene i Danmark 9 Maii.
og Magistraten i Kjøbenhavn), ang. at det vel alle Lieder maae staae Bogmændene frit for, til de Reisendes Besordring at betjene sig af 3 Par Heste, men at der aldrig maae eller skal betales for flere end 2 Par Heste (e). (Saasom der ere indkomne Klageaaale over, at de Reisende paa endeel Steder, naar Forpand forlanges, af Bogmændene paatvinges at tage 3 Par Heste for deres Bøgne).

Rescr. (til Kjøbenhavns Magistrat, og Notits 9 Maii.
til Biskopen over Sjellands-Stift samt Directeurerne for det Fattiges-Væsen i Danmark), ang. hvorledes 2 Sønner af Catholske Fædre og Lutheriske Mødre skal nøde Underviisning og Forslegning, samt hvorledes med fattige Papistiske Militaires Børn skal forholdes (f).

Gr.

(c) See Rescr. 5 Febr. 1751.

(d) See Slutningen af bemeldte Brandordning 9 Maii 1749.

(e) See Laugs-Art. 27 April 1753, s. 10, og Forordn. 9 Sept. 1763, s. 11, 3.

(f) Est.Forordn. 19 Sept. 1766.

9 Maii.

Or. Af Magistratens Føreløst er Kongen bleven refereret, at, efter at de Rescripter af 15 Martii og 19 Junii 1748 anbefalede Designation over de i Kbhavn sig befindende Papistiske Indvaanere og deres Børn vare forfattede, og deraf leveret Gjenpart til Biskopen, for at tilholde Præsterne dermed at have fornøden Ophyn, skal af Politimesteren Magistraten være bleven berettet, at iblandt andre findes en Estræder, som er Papist, gift med en Lutherisk Husfrue, der har en Søn 11 Aar gammel, hvilken Faderen, naaget foregaaende Advarsel til ham, og imod sit givne Lovte, at lade Børnet undervise i den Evangeliske Lærdom, skal lade in'ormere af en Papist; deslige, at en Muursvend skal have ladet en sin med en Lutherisk Husfrue avlet Søn, nu 14 Aar gammel, i sin egen Religion oplære, og allerede hos Papikerne skal have communiceret; hvilke 2 Mænd ikke ville afstaae fra deres Mishandling; derfor Magistraten indskiller, om bemeldte 2 Børn maatte tages fra Forældrene, og indlættes til Information i den Evangeliske Religion udi Vaisenhuset, der at nyde fri Underhold, indtil de i den der dem givende Oplysning vare saa bestrækte, at de ei lettelig igjen til Affald kunde forjøres; meldende Lørligens, at der iblandt de Militaires udi Garnisonen, baade i Tjenesten og Aftakede skal findes adskillige Papister gifte med Husfruer af Evangelisk Religion, samt copulerede, uden at Vedkommende har taget saadan Reversale af dem, som er befaleet Præster at burde tage, naar Nogen af ulige Religion sammenvies, som for første Deel skal være i fattige Omstændigheder, og desaaarsage skal søge de Papistiske Patres, for iblandt andet at nyde fri Undervisning til deres sammenavlede Børn; i hvilken Anledning Magistraten forespørger sig, hvorledes herudinden kunde være at forholde, og hvor disse Børn kunde hensættes, naar Forældrene ikke enten kunne underholde dem, eller mindelig ville lade dem undervise i den Evangeliske Religion.

Hvad sig de 2 første, nemlig Estræderens og Muursvendens; Sønner angaaer, da kunne de strax til Vaisenhuset indleveres, hvor de som supernumerair vorde imodtagne, og der blandt Vaisenbørnene skulle nyde behøvende Undervisning og Underholdning, indtil de have været til Confirmation, og have opnaact den Alder at de hos en Haandverksmester kan udsættes i Lære, da dem maae forundes den samme Udredning, som de forsældreløse Børn efter Reglementet nyde. Men, angaaende de militaire Børn, da, som det af Esterrøringer fra Directeurerne over Krigshospitalet er fornummet, at det efter den derom in Decbr. 1748 gjorte Anordning er bleven

9 Maii.

bleven forebygget, at ingen Soldaterbørn skal kunne blive ansøgt til den Papistiske Religion, da Børnene nyde ligesaavel fri Information i de dertil anordnede Lutheriske militaire Skoler, som hos de catholske Pædres; og, angaaende de dimitterede Soldater, at deres Børn, naar Forældrene det begjere, ligeledes nyde fri Information i de militaire Skoler; samt, naar Forældrene ikke have været over 6 Aar af Tjenesten, og de ikke formaae at underholde deres Børn, samme da, naar det forlanges, blive indsatte paa Ladegaarden: saa vil det derved have sit Forblivende. Endelig, hvad sig angaaer de dimitterede Papistiske Soldaters Børn, som Faderen ikke skulde ville oplære i den Evangeliske Religion, da, naar han for Alderdom og Svagheds Skyld er bleven dimitteret, og ikke over 6 Aar har været af Tjenesten, skulle saadanne Børn ligeledes til Ladegaarden hensættes; hvorimod, om han har længere været dimitteret, saa kan hans, saavelsom hans Børns Underholdning ikke vedkomme Krigshospitalet, men vil efter Anordning af 14 Maii 1734 (g) henfalde paa de til de civile fattige henlagte Fonds.

Rescr. (til Biskopen i Ribe), ang. at der i 9 Maii. Holstebro skal være Residerende Capellan, m. v. om hans Løn (h).

Rescr. (til Stiftsbefalingsmanden over Aggershuus: 9 Maii. Stift), ang. at lade et Telthuus sælge, og 2 nye af Almuen opbygge, samt at lade nogle Kobber, Kjæder, Rode, Ører og Sække ved Løgs: Udrederne anskaffe, ved det 1te Aggershusiske National, Infanterie, Regiment.

Rescr.

(g) Cfr. Rescr. 6 Novbr. 1739 i Slutningen.

(h) See Rescr. 8 Febr. 1771 og 29 Sept. 1775.

9 Maii. Rescr. (til Stiftbefalingsmændene i Christiania og Trondhjem), ang. at Skieløberne med halve Læder-
Sylstere over Geværlaasene skal forsynes (i).

9 Junii. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Sjellands-
Stift, og Notits til Directeuren for Dresunds-
Toldkammer), ang. hvorvidt de nu værende Dre-
sunds-Toldbetjente ere fri for Indqvartering
og Byskat, men de Esterkommende at svare.

Gr. Stiftbefal. har foreskillet, at der imellem Protocollisten ved Dresunds-Toldkammer, Assessor Kriisch, og Magistraten i Helsingør har tildraget sig en Dispute ved det at bemeldte Assessor Kriisch veerer sig ved, at svare den ham af Carcerborgerne paalignede Indqvartering og Byskat af sit iboende Huus i Helsingør, under Forgivende, at han bør være indbegreben i den aarlige Betaling af 44 Rdlr., forvige Toldbetjente, efter Befaling af 28 Sept. (k) 1693 skal svare; hvortilmed Magistraten formener, at, som der hverken var Controlleur, Transkribeur, Casserer eller Protocollist ved Dresunds-Toldkammer, da forbemeldte Befaling udgik, men disse sidte for 5 a 6 Aar siden forit ere beskikkede, kan de ei heller være indbegrebne i den ansatte Summa, der ei formeentlig kan extendere sig til andre end da værende Betjente. — Paa det at det ikke paa den ene Side skal falde Dresiunds-Toldbetjente, som ere i Possession af forbemeldte Benaading, tungt, at svare denne Indqvartering og Byskat, og paa den anden Side Helsingørs Borgerkab ikke for meget skulde graveres, om denne Frihed uindskrænket bestandig skulde continuere, er funden for godt,

At alene de nu værende Betjente, som besidde Huse eller Grunde, der hidindtil have været fri for Indqvartering og Grundskat, imod den ommeldte visse Summa, fremdeles maae beholde samme Frihed, saalange de i den Tjeneste forblive; men, hvis enten de eller nogen af de Øvrige sig andre Huuse maatte tilkjøbe, da skal de deraf, ligesom alle Andre, saavel som og de esterkommende Betjente af deres sig tilforhandlende Huse eller Grunde svare den dem tilkommende Indqvartering og Byskat (l); hvorved da altsaa bemeldte Benaading, til

Sou^r

(i) See Rescr. 12 Jan. 1753.

(k) Er ventelig 28 Octobr.

(l) See Rescr. 13 Sept. 1765.

Soulaagement for Helsingørs Borgerfkab, i Tiden gaa- 9 Junii.
 ske kunde ophøre.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Aggershuus 14 Junii.
 Stift), ang. et Dragon-Regiments Oprettelse, og
 hvorudi den saa kaldede Hedemarkske Escadron skal bli-
 ve indbegreben. (m).

Rescr. (til Biskopen i Aarhus), ang. en Præ- 4 Julii.
 stebolig i Vindblæs-Sogn (n).

Rescr. (til Amtmanden over Nyborg- og Trane- 11 Julii.
 kjer-Amtet), at de Sager, som angaae Forbrudelse
 med Bildt- og Skov-Tyverie (o) imod Skov-
 og Jagt-Forordningerne, skulle saa forordn. af 13 Jan.
 1747 være undtagne og exciperede, og paa Vedkommend-
 des egen Regning forfølges. (Paa Forespørgsel fra
 Amtmanden, som berettede, at, da 2 Krybskytter ere bleve
 paaagrebne med 2 i Baroniet Brabroeløborgs Enemærker skud-
 te Dyr, skal af Vedkommende være gjort Paastand, at be-
 meldte Krybskytter efter Forordn. af 13 Jan. 1747 maatte
 vorde actionerede som Delinquenter og Tyve, og følgelig paa
 Amtets Beføstning, det Amtmanden dog formener, saa meget
 mindre at kunne være bemeldte Forordnings Niemærke, som
 at dens Hensigt gaaer derhen, at Publicum ei med andre De-
 linquenters Omkostninger skulle graves, end i saadanne
 Tilfælde, hvorved den almindelige Røe og Sikkerhed, i Hen-
 seende til Liv og Gods kunde turberes; foruden at, om de For-
 seelser, som af Krybskytter eller andre uberettigede Personer
 imod Jagtforordningen begaaes, skulde henregnes iblandt det
 Slags Delinquentiager, hvis Omkostninger maae paalægges
 Almuen, det upaatvivelig vilde trække den Folge efter sig, at
 lige Paastand vilde gjøres i Sager om ulovlig Skovhugt, der
 ligeledes kan regnes for Tyverie, hvorved Delinquenters
 Tal mærkelig vilde forøges, og Almuen besværes herester med
 flere Beføstninger end før Forordningen).

Rescr. (til Biskopen i Trondhjem), hvorved 11 Julii.
 Rescr. af 19 Sept. 1732, saavidt Pensionen til
 Und

(m) See Rescr. 24 Jan. 1750.

(n) findes i Korthes Rescripter III. 388.

(o) Efr. Forordn. 18 April 1781, §. 40.

- 11 Julii. Universitetet af Capellanerne ved Domkirken og Frue Kirke i Trondhjem angaaer, forandres.
- 18 Julii. Rescr. (til Biskopen i Viborg), ang. Bolig for Capellanen til Strandbys-, Bjørnsholms- og Nalle, Sogne, nemlig en Annergaard i Ranum.
- 25 Julii Rescr. (til Biskopen over Fyens = Stift, Notits til Greve Ahlefeldt og Generalkirke = Inspection = collegium), ang. at Tranefjer- og Tullebolle = Sogne paa Langeland herefter ikkun med een Præst maae besattes.
- 25 Julii. Rescr. (til Biskopen i Ribe), ang. at Vendøe maae separeres fra Hjerum- og Gimsing = Menighed.
- 26 Julii. Rentef. Skriv. (til Amtmanden over Lundenes- og Bøvling = Amter), ang. hvorledes Tingsvidner om afbrændte Gaarde af ham bør paategnes (p).
- Det, han i sin Paategning paa indlagde 2 Tingsvidner, ang. afbrændte Gaarde, melder, at Hartkornet er rigtig efter Matriculerne, kan for saavidt være vel; men, at og Beboerne virkelig havde saa meget Hartkorn i Brug, som Tingsvidnerne indeholde, og at ellers Tingsvidnernes øvrige Indhold er rigtig, derom vil ligeledes attesteres, som efterdags maatte observeres, da Tingsvidnerne tilbage forventes.
- 8 Aug. Rescr. (til Stiftbefalingsm. over Aggershuus = Stift), ang. at Christianiæ Byes Bagere stricte skal holde sig Brandordningen af 24 Febr. 1714, Cap. 4, Art. 13 og Plac. af 26 Jan. 1733 (q) efterretlig.

(p) Anhang af Rescripter ic. 1779; see Skriv. 25 Junii 1768.

(q) See Rescr. 17 Jan. 1733 og 17 Junii 1768.

retlig, altsaa ikke om Natten arbejde ved Lys eller 8 Aug.
Jld.

Krigscanc. Skriv. (til Cavallerie-Regimenternes 9 Aug.
Chefs), indeholdende Kongelig Befaling, at,
uagtet hvad der i Regl. af 9 Jan. 1741, Cap. 2, §. 26
er anordnet Officererne af Cavalleriet herester ved Myn-
stringer og Revier skulle indfinde sig i Collets og Cui-
rasser, hvad enten Regimentet mynstrer i Collets eller i
ordinaire Mundering.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopen i 15 Aug.
Narhuus), ang. at de 3 ved Randers-Hospital
værende Familier, nemlig Præstens, Forstande-
rens og Degnens, skulle i Hens. til Altergang, Bør-
nedaab og paafølgende Introduction høre til Byens
Sogne og ikke Hospitalets Kirke, og disse Forretninger
følgelig tilhøre Sognepræsten (r).

Confirmation paa Bevilgn. af 10 Febr. 1682, at 15 Aug.
Rettensbetjente i Kbhavn Intet skal afgaae, omend-
skjont der i Stervboer ere confirmerede Testamenter
eller bevilgede Commissarier (s).

Krigscanc. Skriv. (til Regimenternes Chefer), 19 Aug.
hvorved de om Dueller udgangne Anordninger, i
Hens. endt til Officerer, iagttages.

Gr. Man har bragt i Erfaring, at det, uagtet de imod
Dueller og saadanne medtvillige Slagsmaale fra Tid til an-
den udgaaene Mandater og Forordninger, dog skal skee, at ved
et og andet Regiment deslige Affairs forefalde, uden at saa-
dant efter benævnte Edictes Forskrift vorder straffet.

Kongen vil ikke alene have deslige utidig Overbøren
aldeles affasset, men ogsaa ovenmeldte Mandater alvor-

N 2

lig

(r) Af Rothes Rescripter III. 1428, hvor Rescriptet er in
extenso.

(s) See Forordn. 5 April og Skriv. 26 Sept. 1754, samt
Fdm. 15 Junii 1771, S. 15.

19 Aug. lig fulgt og efterlevet; og, paa det Ingen skal undskyldes sig med Uvidenhed, finder for godt, at enhver Regimentes Chef saadant skal gjøre sine underhavende Officerer bekendt, med den Advarsel, at de, som besuagtet overtræde benævnte Edicter og Mandater, maae vente, udeblivelig derfor at drages til Ansvar, og efter Rigueur at vordes anseet.

22 Aug. Bevilgn. (og Rescr. til Kbhavns Universitet), ang. at uden for Halsborg maae herester aarlig den 16 September holdes et Marked, af Navn Væder- og Sønning-Marked.

25 Aug. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Ribe), ang. Flyve-Sandens Dæmpelse i Vester-Herred, og dets Beboeres fritagelse for dens Dæmpelse i Sønderbork-Mærsk (t).

Gr. Kongen er foredraget, hvorledes Flyve-Sanden i Vester-Herred under Ribehuus-Amt paa adskillige Steder mere og mere forøger sig til Skade paa derom Boendes Jorder, saavel som at Beboerne i Aal-, Hoe-, og Orbne-Sogne, omendffiont de efter Befal. af 4 Octobr. 1723 have været tilholdne, at arbejde paa Sandens Dæmpelse i bemeldte Soane, dog ikke saadant har kunnet overkomme, fordi de tilligemed Andre, efter Befal. af 2 Decbr. 1720, maatte forrette deslige Arbejde ved den dem langt fraliggende Sønderbork-Mærsk under Lundenes-Amt, hvor det dog med Sanddæmpningen nu skal være bragt saavidt, at de under dette Amt sorterende Øster- og Nør-Herreders Beboere samme vel herester alene kan besørge.

Bemeldte Vester-Herreds Beboere fritages, for videre at arbejde paa Sandens Dæmpelse i Sønderbork-Mærsk; hvorimod befales, at samtlige meerbemeldte Vester-Herreds Beboere efterdags tilbørligen skal arbejde paa at dæmpe Flyve-Sanden der i Herredet, og derfor Diger opkaste, saaledes, at Henne-, Lønne-, Nebel-, Lydom-, Lunde-, Outrup- og Qvong-Sogne samt

Meils-

(t) Anhang af Rescripter n. 1779; sef. Rescr. 21 Jan. 1751.

Weils og Frikvad Byer i Varde Sogn gjøre en Dags Arbeide i hvert Foraar, og ellers oftere paa beleiligere Tider om Aaret, endog i fornøden Fald med Heste og Vogne, ligesom Omstændighederne det udfordre til at dæmpe Sanden, saavel ved Houstrup Bye som andre Steder i Henne, Lønne og Nebel Sogne; samt Hals, Hoe og Orbye, Jandrup og Villum Sogne, item Orten Bye i Varde Sogn, paa ligemaade at arbeide ved Sandens Dæmpelse i bemeldte Hals, Hoe og Orbye Sogne; ligesom og de Sognes og Byers Beboere, paa hvis Grunde Sandbjergene findes, skal samle og anskaffe saameget Helme Frøe af Klinterne, som, til Sandbjergene at besaae, behøves. Dernæst vil Kongen, at nu værende og efterkommende Kierte af Sædegaardene Skrumsager og Kænnegaard skal med bemeldte Sanddæmpnings Arbeide i Henne, Lønne og Nebel Sogne, saavel som Kierte til Søvig og Hesselmed Gaarde, med Arbeidet i Hals, Hoe og Orbye Sogne, have Inspection, at samme behørigen vorder forrettet og contiueret, saaledes sem de dertil ville svare; til hvilken Ende bemeldte Proprietairer, hver Gang noget Arbeide skal foretages, det dertil behøvende, være sig enten af Mandskab eller Heste og Vogne, saa og hvad Helme Frøe der maatte udfordres, betimeligen hos Stiftamtmanden have at requirere, da han derom den fornødne Anstalt søier; og, hvis da Noget imod Forhaabning findes vegeerlig eller forfømmelig, sig efter hans Foranstaltning til dette Arbeide at indfinde, eller deres tillagde Deel ikke tilbørligen at forferdige, skal de derfor efter Sagens Bestaendighed med vilkaarlig Straf vorder anseet. Som det og fornemmes, at Sandbjergene vorder beskaadiget, og Sandflugten forsøges, formedelt Lodseierne lade deres Creature uden forsvarlig Deopagtning gaae i Sandklitterne: saa skal det herofter være Alle og Enhver

25 Aug. forbudet, enten at lade deres Creature uden Gyrd
gaae i Sandklitterne, eller og dermed at komme paa
de bare og Ibsrevne Sandflugts Pladser, under 10
til 20 Rdlrs Straf efter befindende Omstændigheder,
Halvparten til Angiveren, og den anden halve Part til
Sognets Fattige.

5 Sept. Rescr. (til Stiftsbefalningsmanden over Aggers-
huus-Stift), ang. at de i Christiania Byes For-
stæder boende Slagtere skulde, ligesaavel som An-
dre, holde sig Christiania Byes Privilegier og Politie-
Anordning efterretlige (u).

11 Sept. Resolution, ang. hvad Opsyn Holmens Provst
skal have over Søe-Cadetterne (v).

- §. 1. Holmens Præst skal anbetros det generale Opsyn
over Søe-Cadetternes Underviisning i deres Christen-
dom, saa at han skal have Indseende med den bestfittede
Informator, at han grundig underviser Cadetterne i alt
- §. 2. det, der henhører til deres Saligheds-Sag. Saa skal
han og være den, hos hvilken alle Cadetter uden Forskjel
skal confirmeres, efter den Regul, som i So ordn. af
- §. 3. 13 Jan. Aar 1736 er etableret. Siden Cadetterne,
naar de have været til Confirmation, ikke ere fritagne
for Informatorernes Eftersyn, hvorledes de ei alene søge
at bevare, men endog anvende den i deres Religion fat-
tede Kundskab, saa skal han fremdeles have Opsyn over
de eengang Confirmerede, og til den Ende, saalange
Cadetterne staae ved Choret, være den Skriftefader, til
- §. 4. hvilken de sig skulde holde. Han skal i alle Tretter, der
maatte reise sig imellem Informatoren, Cadetterne, eller
deres Forældre, Underviisningen angaaende, samt deres
Con-

(u) See Privil. 26 Sept. 1741, i sær §. 9.

(v) Af Koches Rescripter I. 257.

Confirmation, følgende Præparation, og Allergang, ha- 11 Sept.
 ve Magt og Myndighed, naar samme ham af Informa-
 toren, eller Cadetchorets foresatte Chef og Officers, an-
 meldes, at decidere saaledes, at Sagen derved er afgjort
 og endet. Cadetchorets Chef og Officers skal vise 5. 5.
 Provsten i denne hans havende Opsyn al Hjælp og As-
 sistance.

Rescr. (til Magistraten i Kjøbenhavn), ang. at be- 12 Sept.
 sørge Kongens Torv broelagt, (siden Træerne om Stra-
 tuen derpaa skal borttages).

Rescr. (til samme), ang. Amalienborg, Gaves og 12 Sept.
 derved liggende Mynsterpladses Overladelse til at be-
 bygges (x).

Rescr. (til Stiftsbefalingsmændene i Jydland), 15 Sept.
 ang. at Omkostningerne paa visse Landstrygere
 og Løsgængere, maae reparteres paa Stiftet.

Gr. Det er andraact, at der i Nørre-Jydland skal findes
 Mængde, ja hele Vænder, af Landstrygere og Løsgængere,
 som omløbe, for at øve Røverie, Mord og Brand; men at
 Enhver baade i Kjøbstæderne og paa Landet undseer sig for at
 lægge Haand paa saadanne Folk, og lade dem paagribe, siden
 de ikke vide, hvorefter Omkostningerne til deres Paagribelse, Op-
 pasning, Forsegning i Arresten, Vognleie til deres Besor-
 dring med Magt, skal komme. Paa det at Landet kan blive
 befriet fra saadanne Landstrygere og Løsgængere, som om-
 løbe, for at øve Røverie, Mord og Brand, er sunden
 for godt,

At saadanne Omkostninger skal, ligesom i andre De-
 linqventsager, reparteres paa det Stift, hvor saa-
 danne Personer paagribes, og at til Vognleie i slige
 Tilfælde ikke maae tages højere end 1 Mark Danske af
 hver Miil.

Rescr. (til Stiftsbefalingsmanden over Sjællands, 15 Sept.
 Stift), ang. at ingen Kalksteen eller deraf brændte

N 4

Kalk

(x) J. Mac. 15 Sept. 1749; cfr. Rescr. 3 Octobr. og 12
 Decbr. 1749, 10 Octobr. 1750, 27 Aug. 1751 og 17
 Maii 1780.

- 15 Sept. Kalk (y) fra Saltholmen maae uden for Kongens Riger og Lande samt Fyrstendomme og Grevskaber udføres (z).
- 15 Sept. Rescr. (til Amtmanden over Tryggevælde Amt), det samme, saavidt angaaer alle Slags Kridsteen og Kalksteen, som falder ved Stevns eller Faxø, samt den deraf brændte Kalk.
- 15 Sept. Rescr. (til Rentekammeret); Notits om næstførende 2 Rescripter.
- 19 Sept. Rescr. (til Stiftbefal. og Biskopen over Aagershuus-Stift), ang. hvorledes Skydsen af Leilendingerne til Jorddrotten skal betales (a).

Gr. Alminen i Hurdals- og Feirings-Annejer under Edsvold-Præstegjeld har over deres Sognepræst klaget i adskillige Poster, nemlig, 1) Mattehald og 2) Skyds paa Kirke-Reiser; 3) at han skal have paalagt 11 Stykker i Huredahls- og Feirings-Annejer af det ham benægtede Gudses Bønder i Skydsfærd. Pengene 1 a $1\frac{1}{2}$ Rdlr., som hver Opsidder paa en øde, halv eller fuld Gaard maae svare aarlig; om der endog ere 3 a 4 Opsiddere paa en Plads, maae enhver dog svare lige ved den, som alene bruger en fuld Gaard, der alene bør forrette 12 Mile Skyds i Folge Loven, saa at 2 fattige Opsiddere paa en liden ringe Rydningsplads, Buraas kaldet, der skylder 5 Rpd. Lunge, og maae betale aarlig 2 Rdlr. i saadan Skydsfærd; og, naar de har villet modstaae at betale saa meget i denne Skydsfærd, som han vilde have, kræber han paa at Maade at fortrædige dem derudi, at En og Anden er bleven tilfagt at skyde i det allerverste Tøre eller strengeste Møvtid, m. m. Af Erklæring er fornummen, at Stiftbefal. og Biskopen ikke finde, at Anklagerne i de angivne Poster have havt skjelligt Marlag at klage, alene at Stiftbef. og Bisk. holde for, at Præsten ubillig af Opsidderne paa Gaarden Buraas, hvilken dog Anklagerne urettelig anføre som en Rydningsplads, har ladet sig betale af hver Opsidder 1 Rdlr. for Skydsen; berettende ellers, at, da Lovens 3 — 14 — 19 forbyder Landdrotter, at besvare deres Leilendinger med Skydsfærd længere end 3 Mile: Veis tillige,

(y) Om Kalken see Rescr. 31 Octobr. 1749.

(z) See næstfølgende 2 Rescripter, samt Forbud (Rescr.) 4 Martii 1752 og Soldtarifen 1762 paa Kalkstene; alt ophævet ved Soldtarifen 1768.

(a) Cf. Rescr. af 2. Sept. 1753.

19 Sept.

da det ikke oftere end 4 Gange om Aaret, saa have Jorddrotterne og Beneficiarii gjort sig den Slutning, at deres Leilændinger skulde være pligtige til, hvert Aar at skyde 12 Mile, og, naar Leilændingen var langt boende fra Landdrotten, da have ladet sig betale aarlig 1 Rdlr. 2 Ort for samme Skyds, som er 12 ½ Milen, dog at der er taget mindre af de Leilændinger, der besidde mindre Gaarde, hvilkens Præm Præsten har fulgt. — Til videre Klage over saadan Skydens Betaling at forebygge, befales:

Naar Leilændingen erbyder sig at betale Skydsen med Penge, maae Jorddrotten ikke tage mere end af en fuld Gaard 1 Rdlr. 2 Ort, af en halv Gaard 1 Rdlr., og af en øde Gaard 2 Ort, i hvor mange Opfiddere der end maatte være paa Gaardene; men ingen Jorddrot maae forbinde sin Leilanding til at betale Skydsen med Penge, naar han tilbyder sig at forrette Skydsen in Natura.

Rescr. (til Kjøbenhavns Magistrat), ang. at den 26 Sept. Plads uden for Kjøbenhavns vestre Port ved Pøsthuset eller den murede Galge herester skal være Ketterstedet for Borgrettens Jurisdiction (b).

Rescr. (til Borgretspræsidenten), Rotits om 26 Sept. Forestaaende; og at, naar af ham hos Commandanten i Kjøbenhavn seer Anmeldelse, det da vorder anordnet at assistere med fornøden Commando, baade til at slaae Kreds paa Ketterstedet, som at følge Delinquentsen under Executionen, naar han skal knibes.

Confirmation og Forbedring paa Christiania 26 Sept. Byes Privilegier.

Gr. Efter derom af Magistraten, Byens 12 Mænd, og de bedste Borgere, sølgelig Rescr. af 10 Martii 1747 gjorde Forslag samt Stiftbefalingsmandens Betænkning, er funden for godt hermed at confirmere, stadfæste og forbedre de Kjøbstædens Christiania forundte Privilegier, saaledes som følger:

R 5

Gjæst

(b) See Rescr. af Dags Dato, 25 Septbr. 1761, 5 Febr. 1762, Forordn. 15 Junii 1771 og Rescr. 19 April 1780.

26 Sept.

§. 1.

Gjæst eller Fremmed maae ikke handle med Gjæst eller Fremmed, med Fremmede, som formedelt Extracterne dertil ere berettigede, maae vel kjøbe fremmede Værelse, og sælge deres egne, dog ikke at maae handle med nogen anden end Kongens egne til Handelen berettigede Understaatter, og det i saadanne Partier, som Forordn. af 4 Aug. 1742 Art. 10, og den 3die Articul i disse Privilegier foreskriver, alt under Værenes og deres Værelses Fortællelse og 100 Rdlrs. Bøder af den Kjøbende og Sælgende, hyer for den halve Deel at udredes, saa ofte de

§. 2.

maaette betrædes, sig derimod at forser. Ingen Borger eller anden Indbygger i Christiania og dens District maae tage Fremmedes eller Udenbyes, Kjøbmænds Penge eller Gods, og have Nederlag med dem, og samme bruge til de Fremmedes eller udenbyes værende Kjøbmænds Gavn og Nytte, aleene; ei heller maae de understaae sig, at indtage i sit Huus eller sin Søebod nogen Fremmedes eller andre til Handelen Uberettigedes Vare til ulovlig Lønhandling og Underkøb, mindre i saa Maade lade bruge, eller laane sit Navn til Indkjøb, Oplag eller Udsalg i smaa eller store Partier, til Nogens Nytte og Fordeel, som ikke ere Borgere til Christiania; men med de Vare, som fra andre Stæder til Forhandling gives i Commission, hvilket ingen Anden der i Byen, end de som til Handling-ere berettigede, maae imodtage, forholdes det efter Commerce-Forordningens 15de Art., saa at ikke mindre Quantum af saadanne i Commission havende Vare paa een Gang maae udsælges eller til Nogen afhandles, end efter samme Forordnings 10de Articul, alt under Pengenes og Værenes Forbrydelse og 30 Rdlrs. Bøder 1te Gang, 2den Gang dobbelt, og, om det er en Borger, som 3die Gang i nogen Forseelse imod denne Articul befædes, skal han have forbrudt sin Borger-Ret, og, dersom det er en anden Indbygger

26 Sept.

bygger eller Kjøbmandstjener, der sligt begaaer, da foruden Pengenes og Godsets Confiscation samt fornævnte Bøders Udredelse 3die Gang at ansees som en Kongel. Mandats Overtræder. Alle fra Udenrigs Steder til Christiania kommende Kjøbmænds Vare maae ikke af nogen Fremmed ei heller Udenbys Kjøbmand, Skipper eller anden Perso: af Skibe og Fartøier forhandles, Styrte: og Tønde: Gods, uden i hele og uadskilte Læster, og Stykgods en Gros, i saadanne Embalagier og Partier, som Forordn. af 4 Aug. 1742, Art. 10 befaler; og maae ingen sine Vare, Klæde, Drogetter, og deslige uldene eller med Silke og Cameelhaar melerede, deslige Silke: Estoffer, Kram, Specerier, Vine, Brændevine og andet Stykgods, af hvad Navn nævnes kan, og fra hvad Sted samme end indføres, af Skibe eller Fartøier udsælges uden alene til Kjøbmænd og andre til saadan Handel Berettigede efter den 8de Articuls Formeld i Commerce: Forordningen; ikke heller maae saadanne Vare opføres i nogen Mands Huns til hemmelig Handling og Udskring, men i de dertil anvisende Boder, Kjeldere eller Steder at sælges i saadanne Partier, som forbemeldt: saa maae og ingen af fornævnte Kjøbmænd, Skipper eller anden Person ligge længere der paa Stedet, for at forhandle sine Vare, end til den Tid, at det Skiberum, som han ankom med, igjen afgaaer, eller i det længste 4 Uger fra den Dag Skibet til Byen indkom, og Angivelsen paa Toldboden skeede; kan forinden saadanne Vare ei blive afhændede, da skal de oplægges under Byens Laas i de Boder eller Steder, som dertil efter Anordningen bliver dem anvist, indtil de enten efter Told: Ordonancen igjen udføres, eller blive givne de til Handel Berettigede i Commission til Afhandling, efter 2den Articul, eller og at de sælges ved offentlig Auction i saadanne Partier som Commerce: For.

§. 3.

ord

26 Sept. ordningens 10de Article paabyder. Skippere (c), Styrmand og Baadsfolk, som i Christiania eller dens Forstæder hjemmehøre, maae ei holde Kramboder, eller noget af deres Huse, Skibe eller Fartøier udsælge, enten i store eller smaa Partier, af de Vare som Kjøbmandene handle med; men de skal leve af deres Hyre, Koplaken og lovlig Føring: og hvad de af Stølgods eller Kjøbmands-Vare i deres Føring have, det skal de først frivilligen tilbyde deres Kødere og Besfragtere; men, hvis de ikke vil betale derfor, hvad Andre give ville, og Markeds-Pris kan være, da maae de sælge dem til hvem af Byens Negotianter de lyste, dog ikke uden i Partier, som forebemeldt er; ei heller maae Skippere eller Skibsfolk directe eller indirecte antage eller forrette Fremmedes Commissioner hverken ved ind- eller udsærende Værelse, og det alt som i denne Art. er meldt, under Værelses Confiscation og 30 Rdr. Bøder for hver Gang. I øvrigt skal det ikke være forbuden nogen Styrmand eller Baadsmand, imidlertid Løning og Ladning skeer, at sælge ved Toldboden, til hvem og i hvad Partier han vil, sin Føring, som alene maae bestaae i Citroner, Pommerantzler, Appelsiner, Æbler, Pærer, Valnødder og andre Nødder, Castanier, Rødder, Løg, Raal, og deslige Frugter, men ingenlunde saadanne Vare som Kjøbmand og Borgere ellers handle med, og det under Værelses Forbrydelse. Alle Slags indenlandske Victualier og Kornvare, som søverts indkomme eller føres, saasom Hvede, Rug, Malt, Byg, Havre, Meel, Erter og Gryn, maae i de første 8 paa hinanden følgende Løse eller Arbeids-Dage, efter at Skiberummet dermed til Byen er ankommen, den Dag uberegnet som det indkom (d), sælges

(c) Cfr. Rescr. 3 Febr. 1753, S. 3.

(d) Disse 8 Dage ere forlængede ved Edn. 3 Aug. 1756, S. 3, Edn. 30 Julii 1768, Toldbn. 1768, Cap. 6, S. 6 og N. 22 Sept. 1773.

sælges af Fartspiet til alle Byens og dens Jurisdiction 26 Sept.
 underliggende Forstæders Indvaanere (e), uden Forskjel
 baade i store og smaa Partier indtil $\frac{1}{2}$ Tønde inclusive,
 dog Erter og Bryn indtil en Skjeppe inclusive; fede Va-
 re, saasom røget Flest, sælges i hele Sider; saltet grønt
 Dito i halve Sider; tør Fisk og røget Kjød, Talg og
 Lys i Wismerpund; Ost i hele stykkevis, alle Slags
 saltet Fisk i hele og halve Sjerdinger; Smør i Sjerding-
 ger, Ottinger og halve Ottinger; saltet Kjød i halve
 Tønder; tørre Klynder og deslige et heelt Bundt; røge-
 de og tørre Sild i Snesetal, og en Del eller 80 Stykker:
 men, naar de første 8 Dage (f) ere forløbne, maae Korn-
 Varene ei anderledes sælges end i Partier, nemlig i det
 Mindste en heel Læst af een Species, eller alt det, som
 deraf haves til Rest; Erter en halv Læst, og Bryn 3
 Tønder eller alt det som haves til Rest af hvert Slags;
 og fede Vare, saasom røget og grønt saltet Flest, tør
 Fisk og røget Kjød, item Ost, ei mindre end et heelt
 Skippund af hvert Slags, eller alt det, som haves af
 hver Sort til Rest; Talg og Lys i halve og sjerdedeel
 Skippund; alle Slags saltet Fisk i hele og halve Læster;
 Smør i hele Sjerdinger, og derover; saltet Kjød ei min-
 dre end 3 Tønder; tørre Klynder og Sild i Tusende at
 sælges; og det alt til Kjøbmand og Spøkere, samt an-
 dre i Byen, som have Leilighed at gjøre deres Provision
 af slige Vare til deres egen Fornødenhed; dog beholder
 Bærums, Sachedals og Ridsvolds Jernverkers
 Eiere den dem ved Forordn. af 9 Jan. 1736, §. 10 for-
 undte Frihed: alle andre Slags indenlandste Victualier
 og ædende Vare maae sælges af Fartsierne, naar de kan,
 baade i smaat og stort til alle Indvaanerne, som før er
 meldt, dog ingen Slags, som i Fustager indføres, at
 om

(e) Samt Land-Umuen, see ibidem.

(f) See sammesteds.

26 Sept. omlægges i andre Træer end de indkomme. Og det alt, som i denne Art. meldes under de solgte Vares Confiscation og 100 Rdlrs (g) Mulct af den Sælgende, hver Gang Nogen befindes herimod at handle. Men de Skippere, som seile imellem Rigerne og Provincerne, og ei have over 3 Laster inde af fornævnte Vare, maae sælge samme som de bedst kan, og til hvem de vil. Hvad en eller anden Indvaaner i Byen i saa Maade af Skiberummene kjøber, skal han strax lade føre til sit Huus, og paa sine Loster eller Speboder; og de som til Handling ere berettiget, ei udsælge Noget igjen uden fra bemeldte Steder. Skulde Nogen i dette eller andre Tilfælde, under Prætext at det er hans egen Handling, for sine Venner, Tjenere eller Andre, som ei skatte til Byen, eller have Ret til borgerlig Næring, Skule eller forberge deres Handel og Kjøbmandskab, af hvad Navn nævnes kan, da skal Varen for Eiermanden være forbrudt hver Gang, tillige med 30 Rdlrs. Bøder 1te Gang, 2den Gang dobbelt, og saa fremdeles hver Gang dobbelt, og den i saadan Collusion Skuldige Borger at miste sin Handels- eller Borger-Ret; og, er den samme ikke Borger, da bøde 1te Gang 50 Rdlr., 2den Gang dobbelt og saa fremdeles; men, aflægger han sin Ved paa, at saadan Handling var ham uvidende, og at det ikke er sket med hans Billie eller Samtykke, da bør han for sin Part for fornævnte Straf og Bøder være befriet. Hvorvidt og hvorledes fremmede og Kongens egne Undersaatter saledes ere bevilgede at maae sælge og forhandle deres Vare fra de Skiberumme eller Fartøier, som for Christiania ankomme, det skal Havnefogden dem forud ved deres Ankomst erindre om; ligesom der og paa Toldboden og ved Bryggene paa Byens Beføstning skal være opslagen en Extract af disse Privilegier til de Fremmedes

og

(g) Kun 10 Rdlr., see Reser. 1 Maii 1750.

26 Sept.

og andre Vedkommendes Efterretning: og, Skulde da be-
 findes, at Nogen sig derefter ei godvillig vilde rette, el-
 ler med utilbørlige Ord og Trusler derfor Harnesfog-
 den begegne, da skulde de 1te Gang betale 10 Rdlrs.
 Straf, 2den Gang 20 Rdlr., og 3die Gang søres til
 Aggershuus: Fæstning, der et halv Aars Tid i Jern
 at arbejde efter Sagens Beskaffenhed og Politie: Rettens
 Kjendelse. Maaleren, Drageren og Veieren med de-
 res antagne og underhavende Folk og Tjenere skal lovlig
 og forsvarlig maale, vrage og veie alle ind- og udfø-
 rende Vare, samt nøie observere, at Intet maales,
 vrages eller veies for Nogen, som ingen Her haver til at
 kjøbe med de Fremmede eller paa Bryggene, ei heller for
 Nogen, som handler imod disse Privilegier, saafrem de
 ikke derfor, som vedbør, vil stande til rette, og ellers
 være de Sælgende ansvarlig for den Skade, dem derover
 maatte tilføies: og skal Maaleren og Drageren tilholde
 sine Under: Maalere og Dragere at de intet herimod
 gjøre, saafremt de ikke derfor vil bøde 5 Rdlr. for hver
 Gang, hvilke Straf bøder skal tages af deres Løn; og,
 hvis de ikke noget have af samme tilgode, da Maaleren
 og Drageren selv at betale Bøderne, som den der ikke
 har havt bedre Tilsyn med dem, og siden søge sin Regres,
 som han bedst veed og kan. Og, paa det Maaleren og
 Drageren samt Veieren ei skal undskylde sig med Uvden-
 hed, om hvø der ere berettigede, med Fremmede eller
 ved Bryggene at kjøbe eller sælge, saa skal de hver for
 sig ved hvert Aars Begyndelse under Raadstuefriverens
 Verification tilstilles en rigtig alphabetisk Rulle 1) over
 de Kjøbmænd, som til Handelen efter de dem meddeelt
 Borgerbreve ere berettigede; (2 over Andre, der ere
 Borgere af Høfere, Vertshuusmænd, Haåndverker
 og deslige; og 3) over alle andre Byens Indbyggere,
 som alene til deres Huusholdningers Fornødenhed maae
 ind-

§. 6.

- 26 Sept. indfjõe: hvorefter Maaleren, Vrageren og Veieren sig haver at rette; og, saafremt de maatte finde Mis-
tanke til Nogen enten at give sig uret Møn, eller ei at kunne have Ret til saadan Handel at gjøre efter disse Pri-
vilegiens Indhold, mindre kan vise nogen tilforladelig Rigtighed for sig, da at anmeldte sligt for Politimeste-
ren, for at indhente Underretning om Bestaffenheden, sørend Noget for saadan Person enten maae maales, vrages eller veies. Ellers skal Maaleren, Vrageren og Veieren, saa ofte som det enten af Magistraten, Po-
litimesteren eller de 12 Mænd paa Borgerkabets Begne forlanges, give dem Udtog af deres holdende Bøger, hvad af ethvert Skiberum eller Fartøi er bleven lossat, veiet, maalet og vraget, saa og til hvem Godsset eller Varene ere blevne solgte og forhandlede, og det ved Dag og Datum. Ingen Borger eller nogen Anden maae i Christiania: Fjorden udfare, for at gjøre Kjøbmands-
skab med de ankomne fremmede eller andre Skippere og Kjøbmænd, sørend Skiberummet eller Fartøierne paa Havnen for Byen er ankre-
t, og sig paa Toldboden har angivet, under 30 Rdlrs. Bøder 1te Gang, 2den Gang dobbelt, og 3die Gang, om det er nogen Borger, som dermed bliver betrædet, han da at have tabt sin Borgers-
Ret, men, er det en Anden, da han at være høieste Straf undergiven efter Stand og V.kaar. Ligeledes maae ingen Skiberumme enten af Kongens egne Undersaatter eller Fremmede ligge i Udhavnene i Christiania: Fjorden, der at bryde deres Last, og indehaverende Vare at falsholde eller sælge, under bemeldte Straf. Og forholdes det i øvrigt med denne Post stricte efter Told-
Ordonancen, som nævner, hvor, og hvad Vare paa ethvert Sted, alene bør og maae udlosses. Ingen maae i Aggershuus: Stift med nogen Slags Kjøbmands- eller Krambod-
Vare til Landprang og Præjudice for Byens Kjøb:

26 Sept.

Kjøbmænd og Krambodhandlere i Alnemaal eller 3^g paa Landet omløbe, og der falholde, eller sig nedsette, mindre sammesteds iagen til forprang omkøbe, og sig tilforhandle nogen Slags Vare hos Bønder eller Andre, under Varenes Confiscation og 30 Rdlr. Bøder 1te Gang, 2den Gang dobbelt, og 3die Gang foruden Varenes Forbrydelse, at vorde anseet som en Kongelig Mandats Overtræder; og de, som til saadanne Landfræmmere har betroet deres Vare at ansees med liges Bøder og Straf, om det er en Kjøbmand og Borger, men, er det en Fremmed eller anden til Handel uberechtiget Person både 1te Gang 50 Rdlr., 2den Gang dobbelt, og 3die Gang paa samme Maade som Omløberne ansees; skulde Landfræmmeren ei kunne udrede foresaaende Bøder, da skal Godsets Eiermand samme for ham betale, og Landfræmmeren alligevel at arbejde 3 Aar i Stiftets Tugthuus; ligesom det og skal være aldeles forbuden, at ingen Bønde eller andre i Agerkhuus; Stifts Voende maac drive nogen Handel med Kjøbmænds; og Krambod-Vare paa Landet; til hvilken Ende de, som saadan ulovlig Handel til denne Tid have brugt, bør sig derfra entholde, alt under alle de Vares Confiscation, som hos dem kan antræffes, og 100 Rigsdalers Bøder, hver Gang de sig herimod forbyrde; til den Ende lader Stiftsbefalingsmanden ved Fogderne foranstalte, at denne Articul, samt alle andre Poster i disse Privilegier, Landet vedkommende, Ord for Ord til Alles Efterretning over hele Stittet vorder publiceret; og maac det da være de boesiddende Landfræmmere tilladt, inden 3 Maaneders Forløb efter Publicationen deres Vare til nærmeste Kjøbstad at hense, og dem sammesteds, enten selv ud af Haanden til Kjøbmand, eller ved offentlig Auction forhandle: men, paa det den for

Kjøb

26 Sept.

Kjøbstæderne i Almindelighed saa høit stadelige Landprang, som baade af boesiddende og omslæbende Landkræmmere paa Landet øves, efter fornævnte Tids Forløb een Gang for Alle der i Stiftet kunde blive reent hemmet og affkaffet, da befales, at Alle og Enhver, som derefter om nogen paa Landet boesiddende Kræmmer er eller kan blive vidende, skal det strax for Stedets Foged vidnesfast, mundtlig eller skriftlig, anmeldte, eller, om Angivelsen ei skeer vidnesfast, da skal Fogden meddele Angiveren skriftlig Beviis for Angivelsen, om han det forlanger, hvorefter Fogden strax og usfortøvet i Angiverens Overværelse, om Angiveren vil være tilstede, skal gjøre lovlig og noie Undersøgning hos den, som for saadan Handel er angiven, og alle de Vare, som da hos ham til Forhandling befindes, tillige med Personen selv, om Fogden det fornøden eragter, arrestere, og Lehnsmanden i Sognet ved Specification overlevere til Forvaring indtil Sagens Uddrag; derefter skal Fogden strax ansøge Amtmanden om Ordre til Sorenskriveren at holde Extra-Ret og Ting, og i Sagen usfortøvet at kjende, da Landkræmmeren foruden Vares Confiscation og Bøderne, som før er meldt, tillige bør tilpligtes at erstatte Processens Omkostninger; hvorpaa, efter foregaaende lovlig og sædvanlig Publication, Varene ved offentlig Auction i Lehnsmandens Huus, hvor de ere i Forvaring, skal sælges, med Condition at Kjøberne dem strax betale og annammer; og nyder da Angiveren imod vedbærlig Qvittering det Halve af Vares Besøb, saavelsom de halve Bøder, uden nogen Afkortning for Omkostningerne eller Andet, og Fogden den anden halve Deel eller det øvrige. Vil Angiveren have sit Navn fortiet, da maae Fogden det ikke for Nogen aabenbare, under 100 Rdlrs Mulct til Stiftets Tugthuus (h). Med de oms

Ishert:

(h) See Reser. 3 Febr. 1753, S. 2, og Reser. 11 April 1755.

26 Sept.

Iøbende Land, eller Bisse: Kræmmere forholdes det saaledes, at Alle og Enhver, som 4 Uger efter fornævnte Publications Dato nogen saadan attraperer, maae og skal ved sine egne Børn, Tjenere, Naboer eller Andre anholde baade hem og Varene, som de have med at faare, og enten overlevere begge Dele til Lehnsmanden, eller holde dem i Forvaring hos sig selv, indtil det for Fogden er angivet, som derefter foranstalter alle Ting paa samme Maade, som om de Vorfiddende foransført er; og under Processen lade Bisskræmmere: forklare, af hvem han Varene, til at omløbe med, har bekommet, paa det Eiermanden paa fornævnte Maade og kan worde straffet. Angiveren nyder iligemaade uden Afkortning det Halve af disse Vares Beløb og Bøder: er Fogden i fornævnte begge Tilfælde selv Angiver, da nyder han de confisquerede Vares fulde Beløb og Bøderne for sig selv alene. Derimod maae han ikke, under Embeds Fortaælsse, naar det ham lovligen kan overbevises, enten seer igjennem Fingre med dette, eller forsømmer at efterrette og antaste nogen af ovenmeldte Slags Landkræmmere, særlig naar de for ham angives, da skal han tilholde sine underhavende Lehnsmand, at de hver i sit District under lige Straf efterkommer det samme; dog skal det ei være de privilegerede Gjæstgivere paa Landet forbuden for de Reisende at falholde Fransk, og Korn: Brændeviin, Mød, Vin, Ol, Tobak, Piber, Hampelinner, Tjære og Jern; ligesom og Landboerne, der pløie og saae, maae paa Landet Kjøbe deres Sædekorn, saa og enhver Proprietarius tilladt at forhandle, til hvem han vil, hvad Vare der falder og avles paa hans eget Jordegods; ligeledes maae og enhver Bonde ubehindret sælge og Kjøbe sine egne Vare, det være sig Korn, Smør, Ost, Fleesk, Brød, Heste, Kvæg, Kalve, Faar, Svin eller andet deslige til sin Gaards Forbedring og Huushold-

26 Sept.

nings Fornødenhed (i): men Bergverks, Eierne omkring Christiania og i dens Opland maae ikke have Oplag paa nogen Slags Vare til Forhandling, undtagen fornøden Proviant, og det alene for deres Bergfolk og Arbejdere, som ved Verkerne virkelig staae i Tjeneste, og ikke sælge deraf til nogen Anden, alt under samme Privilegii Fortabelse: deslige maae Tømmermærkere eller Kjøbmændstjenere, som for deres Huusbønder i Oplandet kjøbe og mærke Tømmer, ei heller der have nogen Handel og Oplag, enten af Proviant eller andre Vare, for samme til Bønder eller Andre at udsælge, under lige Straf, som i denne Art. om Landkrømmere er meldet, hvormed Stedets Foged og Lehnsmænd iligemaade bør have nøie Indseende. Borgere eller Andre maae hverken ved sig selv, Bud eller Tjenere uden for Byen og paa Veiene betinge eller opkjøbe nogen Slags Vare, men Enhver være forpligtet at søge sin Tarv, af hvis Bønden medfører, i Byen paa Torvet; ei heller maae Nogen om Høsten, naar Slagtedrivterne ankomme, reise imod dem paa Landet, og noget hverken i smaa eller store Partier af dem betinge, mærke eller opkjøbe, før end bemeldte Slagtedrivter saa nær til Byen er ankommen, hvor de sig efter gammel Sædvane i Have pleie at ligge til Falholdelse for Borgerfabet og Byens Indbyggere; og maae Ingen ved sig selv eller Andre kjøbe mere, end som kan eragtes, at han til sit Huus ernødiger, Slagtere undtagen, langt mindre opkjøbe Noget fra Fremmede eller uden Byen Doende, før end 8 Dage efter at hver Slagtedrivt er ankommen, paa det Byens Indvaanere først kan tilforhandle sig hvad de selv behøve; ei heller maae Slagterne, eller de som sælge Kjød i Christiania, kjøbe noget Dvæg af bemeldte Slagtedrivt, før end

(i) See Danske Lov 3 — 13 — 25, 27. og Rescr. 11 April 1755.

26 Sept.

end fornævnte 8 Dage ere forløbne: alt under Confiscation og 30 Rdlrs Bøder for Kjøberen, saa ofte saadant befinde, foruden anden vilkaarlig Straf efter Forseelsens Beskaffenhed, hvormed Politimesteren i Christiania ved hans Betjente bør have Indseende, og lade de Skyldige efter foregaaende Examen og Undersøgning tiltale for Politie-Retten til Doms Lidelse. Men, naar i Christiania bliver indrettet et Slagterlaug, da skal Slagterne boe inde i Byen og Forstæderne, og ingenlunde uden for Byens Grund, saavel paa Grønland og deslige Steder. Ingen maae i Byen eller dens District paa Gader, Huse eller Bryggene omløbe med nogen Slags Kramvare, Specerier, Kryderier eller deslige at sælge, under samme Vares Forbrydelse og 5 Rdlr. Bøder 1te Gang, 2den Gang dobbelt; og, saakvemt slige Omløbere ei kan udrede saadanne Bøder, da at lide Fængsel i Byens Arrestkjelder paa Vand og Brød i 14 Dage: men, skulde Noget 3die Gang i saadan Forseelse, findes, da, foruden Vares Confiscation, den Omløbende at dømmes af Politie-Retten til Arbeide i Christiania: Tugthuus, paa 1, 2 eller flere Aar efter Sagens Beskaffenhed; og, dersom nogen Borger har i saa Maade brugt den Omløbende, som er Kjøbmændene og Krambodhandlerne til Præjudice i deres Næring, bør han 1te Gang bøde 10 Rdlr., 2den Gang dobbelt, 3die Gang at have forbrudt sin Borger-Ret; men, er det en til Handelen Uberettiget, skal han 1te Gang bøde 50 Rdlr., 2den Gang dobbelt, og 3die Gang som en Kongelig Mandats Overtræder at ansees. Saa skal og Alle og Enhver have Frihed, slige Omløbere med deres Gods at anholde, hvor de kunne antræffes, men i sær skal Politiebetjentene under vilkaarlig Straf dem flittig og nsiagtig efterforske og paagribe, og, naar de antræffes, da bringe dem tillige med Godsset til Politimesteren,

§. 10.

26 Sept. som strax forfatter tydelig Forklaring om Varenes Sort, Tal, Maal eller Vegt, hvorefter han Sagen paa Politiekammeret anmelder og examinerer og undersøger, og siden lader den Skyldige for Politie-Retten til Doms indstævne, da dermed saaledes videre forholdes, som i 23de Art. meldes. Dog skal det være Kjøbmandstjenerne tilladt, at frembære deslige Vare i Byen, naar Nogen samme til Eftersyn forlanger, men ei dermed Huus fra Huus at omlobe, saafremt de med lige og næstforberørte Straf ei skal anses. Hvad de angaaer, som hjemmegjorte Lærveder, gamle Klæder af Linnet eller Ulden, hjemmegjorte Strømper og Nattrøier om-bære til at sælge, da forholdes dermed efter Forordn. af 26 Jan. 1683, hvortil Magistraten visse bekjendte og paalidelige Personer, 6 a 8 i Tallet, skal bestikke og med Raadstue-Attest forsyne, til deres Authorisation og de med dem Handlendes Securitet; men, i Fald de under saadan Frihed skulde øve noget Underslæb med Kram eller Kjøbmands-Vare, da skal de, efter den forhen i denne Post for Omløbere dicterede Straf, med dobbelte Bøder anses og straffes. Ingen Haandverksmand maae bruge Kjøbmandskab videre end Forordn. af 4 Aug. 1742, Art. 4. foreskriver, under Varenes Fortæbelse og 30 Ridders Bøder 1te Gang, 2den Gang dobbelt, og 3die Gang at have forbrudt sin Borgerkabs- og Laugs-Ret; men i det Øvrige bør han sig fra al Handel og Kjøbmandskab entholde, og ernære sig af sit Haandverk; hvad han dertil, og til sin Huusholdning fornødigere, det maae han lade bringe fra hvad Sted ham bedst synes, naar det skeer fra første Haand og ved hans egen, og ikke nogen Andens, Correspondence, men ingenlunde for sine Laugsbrødre samme at forskrive, eller dermed nogen Handel enten i Stort eller Smaat at drive, alt under forberørte Straf, hvorimod Politimester-

ren

§. 11.

26 Sept.

ren skal haandhave dem ved deres Laugs Artikle og for-
 undre Friheder imod Sufkere, der kunde gjøre dem Ind-
 pas i deres Næring, ligesom de selv og skal holde sig ef-
 terretlig Forordn. af 23 Decbr. 1681 dens 7de og 12te
 Art. Og skal det ingenlunde være tilladt andre Haands-
 verksfolk paa Landet i Aggershuus-Stift under ved-
 børlig Straf at arbejde, opholde, eller sig nedsætte, end
 Grossmiede, Tømmermænd, Muurmestere, Væve-
 re, Teglblændere, Pottemagere, som gjøre sorte
 Potter, Bødkere, Hjulmænd, Glarmestere, Skra-
 dere, som sye Vadmel, Snekere og Skoemagere,
 som sye Bønderstoe, og ikke føre deres Arbeide til Byen
 eller Markeder til Forprang at udsælge; til hvilken En-
 de Arntmændene tilligemed Fogderne og Lehnsmæn-
 dene alvorlig skal være betænkt derpaa, at denne Art.
 samt alt andet, som dem tilkommer at paasee, angaaens
 de disse Privilegier paa Landet, næie bliver efterlevet,
 og at ingen anden Slags Haandverker sig paa Landet
 opholder og arbeider. I Byen forbliver herefter som
 hidindtil 12 af de bedste, fornemmeste og beqvemme-
 ste Borgermænd, som af Magistraten med de fleste
 af Borgerfabet's Forevidende, og efter deres Forestilling,
 udvælges, hvilke skal paaagte, hvad til Byens og men-
 ge Borgerfabs Tarv og Bedste kan tjene, derover høre
 Borgerfabet og dets Anliggende, og samme paa en søm-
 melig Raade for Magistraten andrage, og med den der-
 over at conferere; og injungeres samme 12 Mænd derved
 stricte og under vilkaarlig Straf, ikke at maae gaae Ma-
 gistraten forbi i nogen Slags Tilfælde, eller derved give
 Anledning til Klagemaal og Besværing, men alene at de
 blive som Membra af Borgerfabet, der skal fremføre
 dets Tarv for Magistraten, som ikke heller af sig selv el-
 ler paa egen Haand, uden bemeldte 12 Mænds Samtyk-
 ke, maae anordne nogen betydelig eller usædvanlig Befost-

§. 12.

26 Sept. ning, der kan være og blive Byens Indvaanere til Ud-
 aar. Naar Noget i Byens Affaire foresalder, som
 Magistraten behøver at deliberere med de 12 Mænd om,
 og til den Ende lader dem 1 a 2 Dage forud paa Raads-
 stuen indkalde, maae de under 1 Rids Straf til de Fat-
 tige ikke vegre sig ved, Noget af deres Middell at møde;
 saafremt de ei alle formedelst lovlig Forsald kan komme
 tilstede; dog bær til saadan Samling ingen Postdag ud-
 vælges, for ikke paa den Tid at hindre dem fra deres egne
 Forretninger. Hvorimod de 6 af disse Borgere, som i
 denne Forretning blive de Vidske, altid nyde Frihed
 for andre Byens Bestillinger, undtagen at sidde i Po-
 litie-Retten samt Tugthuus og Brand-Commissio-
 nen, Enhver efter sin Tour; men de øvrige 6 maae ei
 undslaae sig for nogen af Byens Ombudde, naar de ders-
 til af Magistraten vorde beskikkede, medmindre de ders-
 for ved særdeles Kongel. Bevilgning ere befriede, hvore-
 fra ei heller de Handlende der paa Stedet, som med
 Caracteer ere bemaadede, der ikke virkelig staae i Kon-
 gelig Ejendomme, sig maae eller bær unddrage. Ingen maae
 herefter tilstødes Borgerkab i Christiania at negociere
 som Kjøbmand, medmindre han, til at begynde sin
 Handling med, beviser at være eiende i det mindste 500
 Rdlr. egne Midler; derforuden skal han sammesteds ærlig
 og redelig have tjent ved Negotien først for Dreng i
 7 Aar, og siden for Karl i 3 Aar, eller, om han be-
 viisligen redelig har udtjent sine Dreng- Aar paa et an-
 det Sted, da at tjene i Christiania for Karl i 5 Aar,
 og altsaa Negotien forstaaer, saa og om sit Forhold kan
 fremvise autentique Pasbord, og er 25 Aar (k): men
 Kjøbmænds Børn i Byen, der vil foretage sig selv no-
 gen Handel, som de hos deres Forældre eller Anden kan
 have lært, og findes beqvem til, maae, naar de fulde 18
 Aar

A. 13.

(k) See Rescr. 3 Febr. 1753, S. 3.

26 Sept.

Nar have opnaart, og deres Forehavende kan agtes at være til deres Gavn og Forfremmelse, tillades Borger-
skab, og at handle, dog under Curators Eilsyn, ind-
til de opnaae deres 25 Aar, efter Loven. Vil og No-
gen, som har været Borger og Handelsmand paa et an-
det Sted i Rigerne, og derfra producerer vedkommende
Øvrigheds Attest, samt at han har gjort Rede og Rige-
tighed, for hvis han i Svens Bestillinger har forestaaet,
og ham af Øvrigheden har været betroet, etablere sig i
Christiania, og der bruge den samme Handling, som han
beviser paa det første Sted at have havt, da maae det og
tilstædes, naar han beviser paa en tilforladelig Maade
at være fornævnte Summa virkelig eiende: og, dersom
nogen Fremmed af saadan Nation eller Religion som
i Norge er tilladt, vil nedfærte sig der paa Stedet til at
handle, da skal han nøiagtig bevise at han er eiende i det
mindste 1000 Rdlr.; dernæst at han forstaaer den Hand-
ling, som han agter at bruge; saavel som ved sit Borgers-
skabs Tagelse stille vederheftig Vorgen for, at han skal
forblive der i mindste 12 Aar, og at han ikke søger Bor-
gerskab i anden Hensigt end for at bruge Handling for
sig selv, og ikke er enten Tjener eller Campagnon af eller
med nogen Udenlandske: og skal han da holde Dug og
Dist i Byen, samt svare og udstaae dens Skatter, Tyngs-
ler og Waabudde lige med andre Borgere i Byen. Ellers
er og bliver enhver Handlende tilladt, at træde fra deres
første Brug til anden Næring, og sig derom hos Magi-
straten anmeldte, og paa nye indskrive lade, naar ikkun
det, som om Rjøbmænd og Kræmmere ovenmeldt er, nøie
vorder iagttaget. Rjøbmænd en Gros, som derpaa nye
de Borgerkab, octroierede Compagnier eller andre
Societeter, som ere privilegerede, Manufacturister,
Saltkøbs Redere, eller de, som indkjøbe hele Skibs-
ladninger Salt, og Saugbrugere, naar de ei har vund-

5. 14.

- 26 Sept. det BorgerSkabet som Kjøbmænd, maae ikke i Christiania sælge deres Vare eller Manufacturer i mindre Partier end Commerce, Forordningens 11te Art. tillader, under Varenes Forbrydelse og 30 Rdlrs Bøder 1te Gang, 2den Gang dobbelt, og, 3die Gang, at have sin Handelsret forbrudt; men, vil Kjøbmænd og Kræmmere ei afsjøre Manufacturisterne deres fabriqverede Vare, da maae Vedkommende udsælge dem baade i smaa og store Partier, saaledes som de kunne, og bedst vides.
- §. 15. Ingen Kjøbmand eller Kræmmer i Christiania maae, under Varenes Forbrydelse og 50 Rdlrs Bøder hver Gang holde mere end een aaben Krambod, eller have offentlig Salgested mere end i eet Huus udi Byen, Søskøderne ved Bryggene undtagen, paa det de andre Borgere og Kjøbmænd ei derved skal præjudiceres; dog forstaaes dermed ei Markedsdagene, da de paa Torvet og maae holde en aaben Bod, med hvad Vare de kan have at sælge. De som have vundet, eller herefter vinde BorgerSkab paa Søkerie, Huus-Næring, eller Smaa-Handel og Haandtering, maae under Varenes Fortabelse og 100 Rdlr. Strafbøder 1te Gang, 2den Gang dobbelt, og 3die Gang have sin Borger-Ret forbrudt, ikke efterdags handle med andre Vare ei heller til nogen Jnden- eller Uden-Byesmand udsælge dem i større Partier paa een Gang og til een Person, end herefter mældes, nemlig: 1) Hvede, Rug, Byg, Malt, Blandingskorn, Havre, Bønner, Vikker og Enebær, 3 Skjepper; 2) Salt, Kommen eller Karve, Gryn, Meel, og Erter, et Qvarteer eller 2 Skjepper; 3) saltet Kjød, Torff og Sei, item Tjære, $\frac{1}{2}$ Tønde; Makrel, Schild og andre indsaltede Fiske-Vare, item Beeg et Qvarteer eller $\frac{1}{4}$ Tønde; og Tran i pottewis: 4) røget Kjød, grønsaltet Fleesk, Tølg, Lys, Ost, alle Slags tør Fisk, Klipfisk, saltet og røget Aal, Lar, tørre Gedder, Ravn
- Nekling

Næfning og store Glynder, et Bismersp. eller 12 Skaal-
 pund; Smør $\frac{1}{2}$ Otting i Træer, og et Bismersp. uden
 Træer; røget Flesk ingen Hæl Side, og smaa Glyndre et
 heelt Bundt eller 100 Stykker: 5) brun Sirup, grøn
 Sæbe, Humle og Tobak et heelt Skaalpund: 6) Øl og
 Kornbrændeviin, som de selv brygge eller brænde, maae
 de sælge saa lidet og meget som forlanges, Skibs-Øl
 undtagen, som de ikke maae brygge eller sælge: 7) af alle
 andre søverts indførende indenrigske ædende Vare, som
 her ikke ere specificerede, og ellers ikke strider imod disse
 Privilegier, samt fremmed Kornbrændeviin, tillades dem
 at udsælge paa een Gang og til een Mand for 32 β , og
 af alle andre landverts indførende ædende Vare saa lidet
 og meget, som de vil og kan. Af de fornævnte Vare,
 som søverts indkomme, maae de lige med andre Byens
 Indvaanere og Kjøbmand indkjøbe ved Bryggene af ind-
 kommende Skibe og Fartsier; men det, Landverts til
 Byen indbringes, maae HøKerne, og de som paa saa-
 dan Handling har vundet Borgerkab, under Varenes
 Confiscation og 2 Adls Bøder ei opkjøbe, førend 2 Ti-
 mer efter at Bonden eller Landmanden dermed paa Tor-
 vet i Byen er ankommen, paa det at Stadens Indvaa-
 nere imidlertid selv først kan lade indkjøbe af Landman-
 den, hvad de til deres Huusholdningers Fornødenhed be-
 høve, hvortil Ingen maae bruge nogen Høker eller An-
 dre, som igjen udsælge deslige Vare for at forebygge al
 Underløb og Forprang, saavidt mueligt er; til hvilken
 Ende Consumtionskriveren, under vedbørlig Straf,
 skal paa Consumtionsedlen rigtig og paalidelig antege-
 ne, hvad Dag og Klokketid Varene i Consumtionscon-
 toiret er angiven eller der ankommer (1); ligesom og Fi-
 sco

(1) Ovenstaaende af denne §. er noiere bestemt og forandret
 ved Keiser. 3 Febr. 1753, §. 2, 11 April 1755, 4 Maii
 og 31 Aug. 1770, 9 Julii 1784, Prom. 2 Octobr. c. a.
 og 26 Martii 1785.

26 Sept. *Se*. Kjærlinger og andre, som opkjøbe først Gist af Fiskerne, for den igjen at udsælge, ei maae kjøbe samme før Klokken 10 om Formiddagen, og Klokken 5 om Eftermiddagen fra den 1 April til den 1 Octobr., og i den øvrige Tid af Aaret ei før Klokken 3 om Eftermiddagen, alt under Varenes Forbrydelse og 2 Rdlrs Straf. Derimod maae de, som have eller herefter vinde Borgerkab som Kjøbmænd eller Kræmmere, under samme Straf, som i Begyndelsen af denne Art. for Høkere er paabuden, ei udsælge nogen af forfrevne Slags Vare i mindre Partier, end det, som oven er anført, at Høkere i høieste maae følge; dog skal Kjøbmændene ei sælge røget Flesk mindre end en heel Side, Tran ikke uden i liden eller stor Fustage og ei i Pottetal; men Øl og Brændeviin maae de under forberørte Straf ei befatte sig med at brygge eller brænde til forhandling. De, som har vundet eller herefter vinde Borgerkab som Vertshuusmænd, samt Viin- og Øl-Tappere, maae af alle Slags Drikkevarer udtappe til Fortæring for deres Gæster i Husene eller Kjelderne saa lidet eller meget, som forlanges og behøves; og uden Husene og Kjelderne maae de sælge af samme Slags, item Vin-Edike, 3 Væle og derunder: dog skal de kjøbe samme Species af Kjøbmændene i Byen, undtagen Øl og Øl-Edike, som de selv brygge, og Aquaviter eller Brændeviin, som de selv destillere; hvilke de maae sælge i smaa og store Partier: hvorimod Kjøbmændene ikke maae holde Vertshuus, eller sælge af fornævnte Species mindre end en Pot eller en heel Bouteille og derover: alt under Straf for hver i sær, som i Begyndelsen af forestaaende Art. er meldet. Vertshuusmændene eller Øltapperne, og ingen Anden (m), skal og være berettiget at brygge og sælge Øl til alle fremmede

(m) Dog see Rescr. 3 Febr. 1753, s. 1, 4 Maii og 31 Aug. 1770.

mede Skippere, som der til Stedet ankomme; hvorimod 26 Sept.
 de skal brygge godt og forsvarligt Øl med tilstrækkelig
 Humle paa, under Øllets Confiscation og 10 Rdlr. Bø-
 der, saa ofte de sig herimod forsee. Samme Straf og
 Bøder skal de og være forfalden udi, som herudi gjøre
 dem Indpas; dog dermed ingen Skibsreder eller Skip-
 per være formeent, selv at brygge Øl til sit eget eller
 førende Skibs Fornødenhed. Ingen, som vil boe i For- 5. 18.
 stæderne, eller uden for Byen sig opholde, saasom i Va-
 terland, Nebervigen, Grændsen, saavidt deraf ikke i
 Byens ihige Begreb efter forfattede Cart findes indta-
 gen, item ved Saugerne langs Aggers Elv, og ellers
 overalt paa Byens tilhørende Grund, Jord eller Mark,
 saavelsom den gam'le Opslo Byes og Hospitals Grund,
 Leeret, Grønland og Hovedtangen inden Aggershuus-
 Fæstning, maae efter denne Dag tilstødes Borgerklub
 som Kjøbmand eller Kræmmer til nogen Frihed efter
 Byens Privilegier, medmindre de vil boe i Byen: og
 skal det da saavel derudinden, som i alle andre Tilfælde
 med Borgerklubs Tilladelse og Lagende forholdes saales-
 des som i 13de Art. og Loven samt ethvert Haandverks-
 laans Artikle er anført. Skulde Nogen herimod befin-
 des, da skal han have forbrudt alle de Vare, som han
 handle med, og bøde 1te Gang 30 Rdlr., 2den Gang
 dobbelt, og 3die Gang straffes som en Kongelig Man-
 dats modtvillig Overtræder (n). Ellers maae de Bor-
 gere, som nu boe paa fornævnte Steder, og skatte til
 Byen, for deres og Hustruers Livstid, saalange de i
 Entestand forblive, ligesom andre Borgere handle, saa-
 vidt deres Borgerbreve og disses Privilegier tillade. Udi 5. 19.
 Ladestederne i Christiania, Fjord, nemlig Drøbak, Hvid-
 steen, Sogn og Hølen, item Slæben, maae efter $\frac{1}{2}$ Mars
 For

(n) Til denne Post maae noie sees de ved 16de s. nævnte
 senere Anordninger.

26 Sept. Forløb fra disse Privilegiens Publication, ikke (under Vares Forbrydelse og 50 Rdlrs Bøder 1te Gang, 2den Gang dobbelt, og 3die Gang, om det er en Borger, at have sin Borgerret forbrudt, men en Anden at straffes som en Kongelig Mandats modtvillig Overtræder) sælges eller falholdes andre Vare, end de som efter Told-Ordonancen (o) ere tilladte paa samme Steder at lades, losses og fortoldes, hvorved alene forstaaes Træelast, som derhen og til fremmede Steder udfikkes, samt Danske og Norske Producter; dog undtagen fremmed Salt, som de der boende Borgere maae kjøbe i Kjøbstæderne og udi fornævnte Ladesteder igjen falholde; men aldel's ingen Slags udenrigske Vare, uden alene hvad Gjæstgiverne paa samme Sted til de Reisendes Fornødenhed behøve, som de og under fornævnte Straf i Kjøbstæderne skal kjøbe. De udenbyes' borgerlige Kjøbmænd eller Kræmmere, som søge det anordnede Vinter-Marked i Christiania: Bye, maae i de 3 sædvanlige Markedsdage deres Vare sammesteds i en Bod paa Torvet, og ingenlunde i nogen Mand's Huus eller Logement forhandle; skulde ellers Noget af deslige Kjøbmænd ei i de 3 Dage, som Markedet holdes, kunne affætte sine Vare, da maae de forhandle de Overslevne efter 3die Art., dog ei at sælge Noget til Andre end Kjøbmænd i Byen: alt under siige sælgende og alle andre i Behold havende Vares Confiscation og 30 Rdlr. Bøder. I fornævnte 3 Markedsdage maae enhver fremmed eller Udenbyes' Mand, dog ikke Noget, som uden Riget er boende, af Bonden paa Torvet kjøbe de Vare, som han har at sælge, saavidt det ei kan ansees, at nogen-Forprang for Byens Indbyggere og Borgerskab derunder indløber; dog maae Bonden ingenlunde hverken før eller efter Markedsdage, mindre nogen anden Tid paa Aaret, sælge Noget af

saar

(o) See Toldforordn. 1768, Cap. 5, Side 21.

26 Sept.

saadanne sine Vare underveis til nogen af Byens Folk, men skal sælge samme enten paa Torvet eller hvor det i Byen bedst og snarest kan affættes, men i Markedstiden og om Vinteren i deres Logementer i Byen: alt under Varenes Forbrydelse og 10 Rdlr. Straf, saavel af den Sælgende som Kjøbende at betales, saa ofte som de med sig ulovlig Handel befindes. Ellers maae ingen med Kjøbmands, eller Kram: Vares Falholdelse besøge noget Marked, som nu er anordnet, eller herefter bestikket vorder at holdes, enten i Christiania eller paa Landet i Aggerthuus: Stift, uden alene Kjøbmænd og Krambodhandlere, eller deres virkelige Tjenere ved Handelen, og ingenlunde Landkræmmere, Bissekræmmere eller andre til Handel Uberettigede, enten med Sælgeboder at opslaae, eller i andre Maader at maae præjudicere rette Handlende, alt under Varenes Confiscation og 30 Rdlrs Bøder for hver Gang, hvilket Politimesteren i Christiania, og Fogderne paa Landet, ved sine underhavende Betjente skal have vedbørlig Indseende med. Og, paa det de til Handelen Berettigede kan kjendes fra de Uberettigede, da skal de med sig have deres Borgerbreve eller anden noiagtig Attest fra det Steds Øvrighed, hvor de ere boende, at de for Kjøbmænd eller Krambodhandlere ere indskrevne, eller og ere i deres virkelige Tjeneste som Tjenere, saafremt de ikke vil være anseet og samme Straf undergIVEN som Landkræmmerne. I det Øvrige maae ingen Udlændisk paa noget Marked opslaae Boder, eller deres Vare der falholde, under Confiscation og anden vedbørlig Straf. Auctionsdirecteuren i Christiania maae ikke under 20 Rdlrs Bøder, saa ofte han sig herimod forseer, auctionere nogen Slags Kjøbmands: Vare enten for Fremmede eller andre til Handel Uberettigede i mindre Partier end ubi 1te og 3die Art. formeldes, under hvad Prætext det end maatte være;

S. 21.

26 Sept. være; men det bliver enhver Handlende og Borger til-
 ladet ved offentlig Auction at lade sælge de Vare, han
 efter sit Borgerbrev er berettiget at handle med, i saa-
 danne Partier, som han selv ud af Haanden maae sælge.

§. 22. Da det kan være at befrygte, at der skulde findes Nogen,
 som for en ringe Profit og Egennyttighed skulde have li-
 den eller ingen Undseelse, at handle imod foransørte Po-
 ster til Byens Borgeres og Ristmænds Skade, i Haab,
 at det, som i saa Maade begaaes, ikke altid med 2 eens-
 stemmende Vidner kan bevises: saa, paa det disse Privi-
 legier kan af Alle og Enhver uden nogen Forbeholdenhed
 worde efterlevet og med alvorlig Klid og Nidkjerhed stricte
 blive overholden uden vidtløftige, langvarige og uende-
 lige Processer, befals, at, dersom nogen Borger eller
 anden Person mistænkes og beskyldes, og det ei til-
 fulde skulde kunne overbevises ham, at have handlet
 noget imod forestaaende Artikke, saa skal den Be-
 skyldte, naar det af Politie-Retten bliver paalagt, for
 samme Ret befrie sig med sin corporlige Eed, at det,
 som han beskyldes for, ikke er passeret enten ved ham
 selv, eller efter hans Ordre, ei heller med hans Villie
 eller Samtykke; og, i Fald Vedkommende ei kan eller
 vil aflægge saadan Benegtelses-Eed, skal den eller
 de efter Forseelsens Beskaffenhed, i Følge forestaaende
 Artikke, dømmes sagskyldig. Med hvis, som efter
 disse Privilegier i Christiania Bye og dens under Politi-
 tien henhørende Forstæder confisceres, saa og Strafs-
 bøderne, skal det saaledes forholdes, at den 3de Part
 deraf nyder Angiveren, eller den, som attraverer En
 eller Anden at have handlet imod disse Privilegier, uden
 nogen Afkortning for Omkostninaer eller Andet, naar
 det ikke er nogen af Politiets Betjente, og de øvrige $\frac{2}{3}$
 Dele hensalde til Politie-Cassen, til Deling imellem
 Politiemeesteren, Politie-Suldmægtigen og Politiets

Be-

Betjente saaledes som ved den 5te Art. i Christiania 26 Sept. Bys Politie, Anordning i det Capitel om Politieens Administration i Almindelighed er anordnet og foreskreven, efterat de confisqverede Vare ved offentlig Auction ere gjorte i Penge, og alle aarsagede Omkostninger (for saavidt de Paagjældende ei blive tilfunden, som dog bør skee, at restituere, eller formaae at betale) ere fradragne; hvorimod Politimesteren Sagen for Politie-Retten og vedkommende Overtretter lader udføre og tilendebtinge.

Reser. (til Stiftbefalingssmt. over Aggershuus- 3 Oct. Stifte), ang. Bragernæs-Bys Smedkerdrenge's Behovling i Christiania, og Lauget at assisteres mod Indpas af Bønhasere.

Gr. Smedkerlaugets Mestere i Bragernæs have besvaret sig over, a) at, endskjønt i Bragernæs længe har været Laug oprettet paa Fundamente af Forordn. af 23 Decbr. 1681 og 6 Maj 1682, samt Laugs. Art. af 4 Novbr. 1682; saa kaldet dog have været Brug, at deres Dreng, som have udskilt, og efter Artiklens 1ste Post for Svend indskrives, ere bleve indskrevne ei alene hos Oldermændene der paa Stedet, men endog hos Oldermændene for Lauget i Christiania, til dobbelt Omkostninger baade for den, som indskrives, som og for Mesteren, der maae følge med ham, hvilken Skik de formene, at have havt sin Oprindelse deraf, at Vedkommende have været indbildte, at Svendene ei kunde antages for fulde, uden ved nye Indskrivelse, og saa kaldet Behovling hos en anden Oldermænd i Christiania, men holde for, at være stridende imod Forordn. af 28 Octobr. 1684; b) at, endskjønt de ere nok i Kallet, og mere end til noie kunde forsyne Stedets Indvaanere med fornøden og forsværlig Arbeide, betaaes dem, baade inden og uden Byen, dog meget i deres Næring af Bønhaser og Tuskere, der hverken ere indskrevne i Lauget, eller contribuerer noget til Byens Udgifter: dersom de have anholdet, 1) at de og deres Svende maatte vende beskiede for at indreise til Oldermændene for Lauget i Christiania, og at det maatte forblive alene ved den Indskrivelse, som skeer hos Oldermændene for Lauget i Bragernæs, og ham være tilladt at forrette Behovlingen, som maatte være ligesaa gyldig som fra andre Laugs Stæder; og 2), at Stedets Vridighed maatte vende ankefalet, at see dem haandhævede ved de gjorte Anordninger og Politieens stricte Overholdelse. — Som Stiftbefal. i Erklæring melder, at det ikke nogenjinde skal være bleven krævet eller paastaet af Mesterne i Bragernæs, at de selv skulle indreise til Christiania, for at følge deres Dreng, naar de hos dem have udstaaet

3 Oct.

faaet deres Lære: Aar, og i Christiania Kulle behøves, men, naar Drengene alene have medbragt deres Mesters Attest, at de have lært aintsømmelig, ere de uden videre Paastand til Svend behøvet, hvilken Behøveling ved Rescr. af 1. Sept. 1705 i Christiania paa nye er bleven introduceret, fra hvilken Tid af de udlærte Snedkerdrengene paa Bragernæs ere indreiste til Christiania, for at behøves: saa, efterdi Bragernæs: Byes Snedkere participere i Christiania: Snedkeres Laugsretligheder, vil Kongen,

At det ved forberørte Rescript skal have sit Forblivende, dog uden at det skal være fornøden, at Mesterne skal følge ind med til Christiania; og ang. de dobbelte Omkostninger, som Supplicanterne foredrage, at de Udlærte maae betale ved Indskrivelse baade i Bragernæs og Christiania, da skal det, som i saa Maade erlægges ved Indskrivelsen i Bragernæs, være affkaffet, og derimod være henlagt til Laugs: Cassen eller Laden i Christiania. Og haver Stiftbefalingsmanden i Øvrigt, i Henseende til Supplicanternes Paaanke over den dem tilføiende Indpas i deres Profession, at formane deres foresatte Øvrighed, til slikt at hemme, at være Supplicanterne assisteerlige, naar de sig derom hos dem anmelde, og Sagen med sine Omstændigheder foredrage.

3 Oct.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Aalborg), ang. at en publicque Capital i Aalborg, saafremt den ei for 5 pro Cent kan vorde udsat, maae for 4 til $4\frac{1}{2}$ pro Cent udsættes (p).

3 Oct.

Rescr. (til Kjøbns Magistrat), ang. hvorledes Bygningerne paa Amalienborg maae opføres (q).

13 Oct.

Rescript, hvorved Inspecteuven for Odense: Tagthuus udnævnes (r).

Rescr.

(p) See Forordn. 17 Martii 1751 og 13 Febr. 1767.

(q) See Rescr. 12 Decbr. 1749, Plac. 19 Jan. 1750 og Rescr. 27 Aug. 1751.

(r) See Kund. 25 Maii 1752, s. 28.

Rescr. (til Stiftbefalingmændene), ang. at alle Laugsbøger med behørig stemplet Papir skal forsynes, og at i enhver Laugsbog skal det første og sidste Ark være, nemlig i Stifternes Hovedstæder af No. 24 til 2 Rdlr., og i de andre Kjøbstæder, hvor Laug er, eller herefter maatte vorde bevilget, af No. 22 til 1 Rdlr., saa at til hver saadan Bog bruges 2 Ark, i de første Stæder tilsammen paa 4 Rdlr., og i de andre paa 2 Rdlrs Papir: thi skal Stiftamtmanden ei alene de Bødkommende samme tilkjendegive, men endog nøie paaagte, og derover holde, at hver Laugsbog, som ikke med saadant eller og hølere Sort Papir allerede er indrettet, med bemeldte stemplet Papir bliver forsynet (s).

14 Oct.

Rescr. (til Missionscollegium), ang. at de Bøder, som Missionskirkerne maatte vorde tilkjendte, skulle tilhøre Missionscassen, hvorover Collegium efter Omstændighederne haver at deponere.

17 Oct.

Rescr. (til Stiftbefalingmændene i Norge), ang. Madskreppers, Kobberkjedlers, Rode-Øyers, Proviantstækkes, Kantlers og Tornøstres Forsærdigelse til Regimenterne.

17 Oct.

Rescr. (til Cavallerie-Regimenternes Chef), hvorved Reglementet, ang. Exercitie ved Cavalleriet, i 14de og 16de Cap. forandres.

18 Oct.

Rescr. (til Stiftbefalingsm. over Sjellands-Stift), ang. at naar Skiftekriver-Tjenesten paa Bornholm vorder vacant, skal enhver af de

31 Oct.

P 2

4 Bye

(s) I Gald det Ord Laugs i Forordn. 27 Novbr. 1775, §. 8. er en Trykfeil, og burde være Laug (Laugtinns), som det hedder i Forordn. 23 Jan. 1779, §. 9, der ellers i alt er fulgt udi denne §. af Bdn. 1775, saa gjelder endnu Rescr. af 1749, ikkun at Papirets No. bliver 8 eller 6.

- 31 Oct. 4 Bye og Herredsfogder sammesteds i det ham anbetroede Herred vare berettiget til, samme Tjeneste at forvalte.
- 31 Oct. Rescr. (til samme Stiftbefalingsmand, og til Amtmanden over Tryggevælde-Amt, samt Notits til Rentekammeret), ang. at Rescr. af 15 Sept. 1749 skal alene angaae Kalk- eller Krid-Steen, men ikke strække sig til Kalken, som deraf brændes (t).
- 31 Oct. Rescr. (til Magistraten i Kjøbenhavn), ang., den borgerlige Nattevagt og Tisning samt anden deslige Defension, saa og at Stadshauptmanden skal give Magistraten Gjenparter af Vagtroullerne m. v., og Oplysninger om Borgercompagnierne.

Gr. Bogbinder Hoppenhausen af Kjøbenhavn har bekværet sig, hvorledes han i 12 Aar, han havde været beskiftet Bogbinder ved det Kongel. Bibliothek, har imidlertid, sølgelig de der ved forundte Privilegier og Friheder, været forskaanet for Borgervagt at gjøre, indtil indeværende Aar, da de Borger-Officerer, som have forfattet Mandtal, have antegnet ham i deres Vagt-Rouller, og befalet ham, under Straf af Udpantning, at betale Vagtpenge, anholdende derfor om Betrielse for saadan Byrde, som han efter den ham forundte Bestalling ikke kunde tilkomme, da adskillige andre Stadens Bergere lige med ham node saadan Frihed m. v. Stadshauptmanden har i samme Anledning meldet; at, som det efter hans Formands Exempler er skeet, at alle de Indvaanere, som ikke drive borgelig Næring, have for saadan Vagthold været fritagne, saa har han og i nogle Aar ladet Supplicanten derfor været befriet, formenende ellers, at denne Sag var alene henhørende under det ham fortroede Departement. Af Magistratens Erklæring er Kongen refereret, det fra gamle Tider af med den i Kjøbenhavn holdende Borgervagt har havt den Beskaffenhed, at sølgelig derom til Magistraten udgivne Kongel. Befalinger af 15 Jan. 1556, 30 Junii og 6 Decbr. 1581 og 28 April 1628, har det været anordnet, at den borgerlige Nattevagt skulde svares af alle Indvaanernes Huse i Staden, i hvo bemeldte Huse og Gaarde end vare tilhørende, være sig Kongel. Betjente, Adel eller Borger, ingen undtagen, uden Professorernes, Præsternes, Skole- og Kirke-Betjentenes pro Officio tillagde Baaninger, som de selv beboede, hvorover Borgemeister og Raad havde at holde og have Indieende med, at Vagten ordentlig imellem alle Indvaanerne kunde omgaae,

og

(t) Kalk er tilladt at udføres, see Soldtarifen af 1768.

31 Oct.

og at ikke med Nogen blev seet igjennem Fingre, hvilket skal saaledes være Oprindelse til den nu paa Raadhuset, for at være parat ved Ildbrand og andre paakommende Tilfælde, holdende Nattervagt, som i visse Compagner og Corporalskaber efter Qvarterernes Beskaffenhed ere blivne inddeelte, og hvorover Stadshauptmanden folgelig sin Instrux er anbefalet at have den Militaire Commando, og at paaagte, at Vagt- og Brand-Ordningerne af Indvaanerne sluttig blive efterkommede, paa det de i Myustring og Vagt, Tisning, Allarm og Ildsnød kunde holdes i god Stik og Orden; men at Magistraten deraf dog ikke kunde skjonne, at det skulde kunne dependere af Stadshauptmanden alene, hvilke og hvor mange af Staden's Indvaanere, han vil paalægge Vagthold, eller henhøre til hans Departement, hvem han vil fritage, om endskjont han hidtil har tilegnet sig den Acttighed, ene derudi at dispensere, uden at Magistraten derom har haft nogen Communication, enten hvorledes Vagtroullerne have været inddeelte, eller Vagterne iblandt Indbyggerne lignet, saa at det har været Magistr. ubekjendt, at Supplicanten og andre har været forskaandede; formenende derfor, efter den dem anbefalede Tilsyn og Opsigt med de Borgerkabet paalignede Byrder og Besværinger, saalidet derfra at kunne udelukkes, formedelst det aparte Departement, som Stadshauptmanden eragter sig at have i den Militaire Commando, efterdi de forhen allegerede Kongel. Anordninger befaler, at Magistraten skal have Indseende med berorte Borgervagts Inddeling, samt at den ene Indvaaner ei frem for den anden vorder bebyrdet. Efter sig Beskaffenhed, og deslige Klagemaal og Besværinger herefter at forekomme, befales:

§. 1.

At af alle Huse og Gaarde i Kiøbenhavn (Professorerne, Præsternes og Kirkebetjentenes Vaaninger, som de selv behoe, item de af Indvaanerne, som hverken bruge borgerlig Væring, eller til Andre bortleie deres Huse og Gaarde, undtagne (u)) skal svare den borgerlige Nattervagt, samt skaffes en dygtig Person til Tisning og anden deslige Defension, og samtlige Huse og Gaarde til den Ende i aarligen forfattende Compagnie og Vagtrouller indføres; men at det ellers i Henseende til Indvaanernes Nøden ved Ildbrands Tilfælde forholdes efter det, som i Brandordningens 38te Post derom er anbefalet. Vagterne skal derefter for hvert Compagnie paa nye afdeles i visse Corporalskaber, og Vagten omgaae ordentlig efter Touren, for heele Staden's

§. 2.

P 3

Ind.

(u) See Rescr. 9 Octobr. 1750 og 5 Febr. 1751.

- 31 Oct. Indvaanere, eet Corporalskab efter et andet, og det øvrige Mandskab og øvrige Corporalskaber at være fri, indtil det er gaaet den hele Stad omkring, og Vagten kan tilfalde dem igjen; dog at den, som ei vil eller kan selv forrette sin Vagt, maae afsjoe samme for 12 β hver Gang, hvorfor Capitainen skal forskaffe en dugtig Mand af de Borgerne, som sædvanlia til desliqe Vagter lade sig
- §. 3. leie for Betaling. Stadshauptmanden skal af de aarligen forsattende Compagnie Mandtaller og Vagtrouler samt Vagternes Inddeling til Magistraten indvære rigtige Gjenpartter (v); hvilke Mandtaller og Rouler, saavelsom Gjenpartter af Brand- og Nyaster Roulerne, som over Brandcompagniet forfattes, aarligen skulle henlægges og bevares i Stadens Raadstue Archiv,
- §. 4. ligesom andre Skatte Mandtaller der forvares. Efterdi de Borgereskabet i dette Tilfælde paalignede Byrder ligesaaalidet som andre Byens Bestillinger kan eragtes at være Magistraten uvedkommende, og alene af Stadshauptmanden at dependere: saa skal han til Magistraten indgive hvis Oplysninger, som den maatte finde fornødne hos ham, angaaende Borger Compagnierne i Kbhavn at requirere. — Endeligen kan Boppenhansen ikke, efter den ham som Bogbinder ved Kongens Bibliothekve meddeelte Bestalling, tilegne sig mere Frihed for Vagthold end andre Stadens Indvaanere.

31 Oct. Rescript, ang. at Eieren af Holstenborg maae lade forrette den ordinaire Prædiken i Holstenborg Kirke ved andre Præster, men Skriftemaal og andre accidentelle Forretninger alene af Sognepræsten til Hyllested og Venstev Sogne, hvortil denne Kirke er annecteret (x).

Refer.

(v) Ophævet ved Refer, 1 Octobr. 1756.

(x) Af Wandalls Geistlige Anordninger I. 279.

7 Novb.

Rescr. (til Stiftbefalingsmændene og Biskopperne i Bergen og Trondhjem), ang. at de Delinquenter af Qvinde = Mennesker i Bergens-Stift, som enten ved Dom eller Kongelig Resolution blive condempnerede til Arbeide i Tugthuus paa Livstid eller visse Aar, skal herefter indtages i Bergens Tugt. og Manufactur = Huus. (Saasom Stiftbefalingsmanden i Trondhjem, i Anledning af Rescript under 1 Aug. d. A. ang. en Delingventinde fra Bergens-Stift at indtages i Trondhjem-Tugthuus, har andraget, hvor stor en Byrde det er for bemeldte Tugthuus at modtage lige Delingventer fra et fremmed Stift, som ikke contribuierer det mindste til Husets Conservation; og indskillet, om ikke Bergens-Stift kunde paalægges, at svare aarlig en vis Contingent til dette Huus: derimod Stiftbefal. i Bergen har meldet, at saadanne paa nogen Tid derhen sendte Malesciantere mestendeels have været unge og friske Mennesker, der ved Arbeide kunde fortjene Klæde og Føde; og formænt, at, naar lige herefter i Bergens Tugthuus maatte indtages, vilde Almuen derved meget soulageres, i Hens. til Skyds og Baretægt ved 60 Miles Fremførsel).

Rescr. (til den commanderende General i Norge), 12 Novb. ang. at den Hverving, som Grenadeercorpsen og Livgardien til Gods under 23 Novbr. 1739 er bleven forundt i Norge, saavelsom al anden Hverving sammesteds for de Danske Regimenter, skal aldeles ophøre (y).

Rescr. (til Amtmanden over Næsbylde = Amt, 14 Novb. og Notits til Biskopen over Sjællands-Stift), ang. nogle Bønderkarle, som have redet Sommeribye, og derpaa kom til Skifte, skal dertil antages, dog at de anderledes herefter dertil berede sig, og ei holde deres Sommergilder om hellige Dage, eller derved misbruge Guds Ord.

Gr. Under 30 Aug. næstafvigt have nogle Sølsøe-Godses Bønderkarle indaiven en Klage over deres Sognepræst, at, formedelt med deres Herstabs Tilladelse havde foretaget sig, at ride Sommeribye, og holde deres saa kaldte Sommer-Samqvemme, dog uden nogen derved foreløbne Usømmelighed,

P 4

Druf

(y) See Rescr. 17 Octobr. 1759.

14 Novb.

Druffenſkab eller Slagsmaal, ſkal han have vegrét ſig for at antage nogen af dem, ſom ſig til Skrifte havde ladet tegne, til Gudsbord; hvorefter de derhos have bejgert, at Præſten maatte yorde tilholdt, dem ved fyrſte Altergang at antage, m. v. I Erklæring medder Amtmanden, at have underſøgt Supplicanternes Foredragende og Opriſtel ved ommeldte deres Sommerihye-Riden, og ikke erfaret andet, end at jo ſamme har været i Færdelighed og ſømmelig Fornoiſſe, ligesom og Gudsſets Forvalter ſigt beretter; da derimod Sognepræſten lader, ſom han ikke veed af Reſer., dat. 12 Julii 1748, men henholder ſig til Forordn. af 12 Martii 1735, ſom forbyder Sommerriden i Hye, og paa det Fundamente-holder Supplicanterne fra Skrifteſtolen og Alterens Sacramente. Af Biſkopens Erklæring er ſornummen, at Præſten ſaa meget mere kan holdes undſkyldelig derudi, at han har vilde rette ſig efter Sabbahtsforordn. af 1735, og ikke efter Reſer. af 12 Julii 1748, ſom at bemeldte Reſer. ei har været Biſkopen bekiendt, og ſølgelig Præſteſkabet ikke communiceret; og ang. de fra Skrifte Wiſte, at det dermed ſkal have den Bekaffenhed, at, da ommeldte Sommerriden i Hye udi Sæſſøe, Sogn var ſteet en Fredag d. 20 Junii vare ſvrit Noſte deriblandt, ſom vilde gaae til Skrifte om Løverdag-Formiddag derpaa, dem Præſten ikke havde aſſat fra Sacramentet, men ajuſt til bedre Beredſe, ſom ſarmenes bedye, end om han havde ſtrøket dem i deres Ferſet, da de ikke vilde vide, at de derudi havde forſet ſig; dernæſt, at de have holdet deres Sommergilder iſke aleneſte Søndagen derpaa, men endog hver Søndag beretter indtil Hoſten; og at Præſten ellers forklarer, at de ſiden deres Sommerriden have ſamlet ſig til ſaadanne deres Sommergilder hver Søndag-Eftermiddag, og beqyndt deres Lyſtig- hed med en Halm- og med Fader-Bor, det Biſkopen dog formener, ligesaaavel at være ſtridig imod ovenmeldte Reſcript's Forſkaælle og Tidmærke, ſom den ſaa kaldede Sommerriden i ſig ſelv; og, da ſamme om hellige Dage er forbudet, ſaa kunne vel ei heller deſlige Sommergilder paa hellige Dage anſees og holdes for tilladelige, og end mindre den derved fore- løbne Gudsborde Misbrug agtes for en ſittelig og udyldig For- lyſtelle.

Diſſe Folk ſkal ei længere fra deres Altergang ophol- des, men ſtray til Gudsbord antages. Men, paa det de ei derover ſkulde tænke, at de have havt Ret i ſig deres Foretagende, og, om mueligt, en anden Gang gjøre det verre; ſaa befales, at Amtmanden lader diſſe Bøn- der betyde, at Kongen ingeniunde har tilladt dem deres Sommergilder om hellige Dage, men ſamme ligesaa vel ſom Sommerriden paa de Tider at ſkal være forbud- den; og end mindre approberer, at de misbruge Guds

Ord

Ord til saadan Lyftighed, eller at de, som agte sig til Skrifte, ikke anderledes berede sig til et saa alvorlig og gudeligt Forehavende. 14 Novb.

Rescr. (til Kjøbenhavns Magistrat, og Notits til Directurerne for det Fattiges Væsen), ang. Magistratens Ansvar for Børnehusets Capitaler. 14 Novb.

Gr. Magistraten har foreskillet, at til Børnehusets og de Fattiges Underholdning i Kbhvn er 10000 Rdlr. Croner af Konge Friderich den 2den og omtrent 11000 Rdlr. af Konge Christian d. 4de saavel som Rigens Hofmester Peder Oxe legeret, som Magistraten i Kbhvn paa de Tider har vedtaget at besørge udsatte paa Rente, og Renterne til Børnehuset levere, samt siden administreret; men, at, uagtet al derudisden brugte og tagne Forsigtighed, har 11 Junii sidstafvigte tildraget sig et Tab af 331 Rdlr. 10 s. med iberegneede Renter og Beskaffninger, efter Bent Bryndelsen og hans Enke, i hvis Huus var indsat 1400 Rdlr., da Magistraten strax har tilmeldt de Committerede ved Conventhuset, som besørge Renterne i Børnehuset distribuere, det herudinden sidte Tab, men i derpaa meddeelte Gjenivar erholdet den Efterretning, at de ikke kunde foranstalte den fornødne Forandring ved de derom udstædende Assignationer, eller entrere i dette Tab, men paa heiere Steder vilde afsjæres, beraabende sig ellers paa en, Aar 1575, af da værende Magistrat udgivne Revers, hvori de forbinde sig til Capitalen at blive ansvarlig: desaarlag Magistraten foreskillet, at, foruden bemeldte Revers ifkun melder om Friderich den 2dens Legato paa ovenbemeldte 10000 Rdlr. som er den mindste Part af Capitalen, da for den øvrige Deel af foransførte 3 ingen sig forbindelse er udgaven, saa former Magistr., endoa efter Resolution af 26 Jan. 1686, sig fritaaen for videre Ansvar til dette Tab, m. v. — Som Kongen ikke bærer Tvivl om, at Magist. jo med samme Nidjerhed sørger for de Fattiges Bedste, som for Umyndiges og andre publice Midlers Conservation, saa anordnes og fastsættes,

At saavel det, som ved foreskrevne Bent Bryndelsen er tabt, som Andre i deslige Tilfælde, hvor lovlige Pantter er taget, og med Capitalernes Udsættelse og Inddrivelse er brugt al muelig Flid og Forsigtighed efter Loven, indløbende ringe Tab skal være for Børnehusets Cassa, og Magistraten derfor være uden Ansvar (z).

P 5

Rescr.

(z) See noie Rescr. 26 og Plac. 31 Julii 1754, i sær s. 5.

14 Novb.

Rescr. (til Amtmanden over Bardøehuus-Amt; Notits til Laugmanden over Nordland og Finmarken, samt til Rentekammeret), ang. Extra-Hjem- og Laug-Ling i Finmarken til Delinquentfagers Forfølgning, m. v.

Gr. Efterfom under 10 Jan. 1744 er befalet, at Finmarkens Laugting fremdeles i Delinquentfager skal holdes i Finmarkens Amt, hvor Sagen for Under-Retten er paadømt, og Rentekammeret har ladet foredrage, at Delinquentfagerne i Finmarken, nu frem for i forrige Amtmands Tid, er til stor Beføstning for Kong ns Casse, fra Underrets-Dømmen af, førend samme for Laugtinget bliver paadømt, henfæaa 2 a 3 Aar, hvilket skal reise sig deraf, at i Finmarkens Amt, naar nogen Delinquentfag der foresalder, ifkun hvert 3die Aar bliver holdt Laugting, alene i det Hisevæhr, hvor Sagen tilfom for Under-Retten er bleven paadømt; men, som Siigt og Sage-Faldscasse derved tilføies stor Beværing og Omkostning, og det intet giver til eller fra i Sagen, at Actor og Defensor i Delinquentfager made for Overretten, efterfom de der, naar de i Forveien ved Under-Retten lovlig have drevet Sagen, ikke gjøre andet, end igjentage og henholde sig til det, som for Under-Retten er ført og sagt, hvilket ligesaa beqvemmeligt kan skee ved Indlæg som personlig, da Delinquenten overalt dog af Retten bliver taget i Forhør: saa befales,

At Amtmanden i alle Delinquentfager, det forder sigst muligt, berammer et Extrating til Sagernes lovlige Forfølgning, Forhør og Paadømme uden Ophold for Under-Retten, samt derpaa i de Sager, som for Laugtinget bør indkomme, saasnart see kan, besørger Stævningens Udragelse til et Extra-Laugtings Holdelse paa Stegen, og tillige foranstalte, at Delinquenterne under paalidelig Vagt og Tilsyn, tillige med Actors og Defensors Indlægge, samt alle øvrige Sagerne Documenter, til og fra Laugtinget, af Finmarkens Almue, og paa Amtets Beføstning, vorde befordrede (a), da det i Dvirigt herudi efter Forordn. af 13 Jan. 1747 stricte skal forholdes.

Bevilg.

(a) Det om Laugtinget falder bort ved Rescr. 2 Maii 1776, S. 11.

Bevilgning, hvorved Skeen-Kjøbsteds Privilegier og Friheder i adskillige Poster forandres og forbedres.

§. 1.

Saaſom Byens Privilegier icke Post forbyder Handling af de ankommende Seilende i smaa Pluk, men derhos tillader, at de fattige og mindre formuende Byens Indvaanere maae kjøbe i de 8 Liggedage; men derhos icke er meldet, hvad den mindste Portion maae være; saa fastsættes, nu herved, at i foreskrevne Liggedage (b) icke maae sælges ringere Quantitet, end af Hvede og Rug $\frac{1}{4}$ Ed., Byg og Malt $\frac{1}{2}$ Ed., Erter og Byn $\frac{1}{8}$ Ed., og Meel $\frac{1}{8}$ Skippund, Flesk icke mindre end en halv Side, Ost stykkeviis, tør Fisk ved Lidpd.; saltet Flesk, Kjød og alle Slags saltet Fisk i Quarterer; Smør i hele og halv Quarterer samt Ottinger; Ler:er, Stoffer, Badmel-Berken, eller hvad der sorterer under Alnemaal, icke uden i stykkeviis, Waand undtagen, som icke sælges ringere end 12 Stkr.; Strømper i doffnviis; men, naar Liggedagene ere forbi, maae af første Slags icke sælges uden Partier af hele og halve Læster, i det mindste, og af det andet Slags icke mindre end i hele og halve Skippund; Humle og Hamp, Linn og Stry eller Blaar, i hele og halve Skippund; Smør og Talg i hele, halve Tønder og Quarterer; saltet Flesk, Kjød og alle Slags saltet Fisk i hele og halve Læster. Og maae ovenmeldte Vare icke i mindre Træer paa Fartøierne omlægges, men skal sælges i saadanne Justager, som de indkomme. Skulde nogen Fremmed sig herimod forsee, da skal han have Varene forbrudt; og desuden saavel Kjøberen som Salgeren bøde ligesaameget, som Varene efter billig Taxa

(b) De ere forlængede ved Jdu. 3 Aug. 1756, S. 3, Plac. 30 Julii 1768, Toldsdn. 1768, Cap. 6, S. 6, og Reire. 22 Sept. 1773.

14 Novb.

Taxation kan beløbe sig til, hvormed Byens Veiere og Maalere skulle have sluttig Indseende. Og, paa det de fremmede Ankommende kunne vide, hvem til Indkjøb af Fartøjerne saavel i Liggedagene som siden have Frihed, da skulle Veiere, MaaLERne og Dragerne overleveres en af Byens Magistrat underskrevet alphabetisk Boulle over alle Stedets Beboere og Udenbys Borgere og Negotierende, hvorefter han haver at advare de ankommende Fremmede: hvorimod, om det maatte befindes at han med Nogen saae igjennem Fingre, da skal han være

§. 2. Straf og Tiltale underkastet. Da det ved Privilegiernes 2den Post er befaleet, at de ankommende Seilende ikke maae lossse eller sælge deres Vare enten i Brevig, Porsgrund, Grøaten eller andre Steder eller Fjorde underveis, men at de skulle opseile med deres Fartøier til Skeen, og der ved Bryggene sælge og lossse deres Vare; det og ligeledes i Rescr. af 12 Julii 1737 er reguleret, hvorledes med Forstædernes Indbyggeres Indkjøb skal forholdes, nemlig, at de af de Danske og Vesterlandste Fartøier maae tilforhandle sig $\frac{1}{3}$ Deel af Ladningen, og samme lade udføre ved Skibenes Afseiling fra Skeen, hvoraf dog Byens Indvaanere ikke skal have kunnet høste den dem tiltænkte Frugt og Nytte, men formedelt de alt for store medgaaende Omkostninger med Betjentenes Holdelse til at have Indseende med, at intet herimod blev handlet, have maattet lade det herudinden beroe: saa vil Kongen, til Privilegiernes bedre Overholdelse i denne Post have befaleet, at de overkommende Danske og Vesterlandste Fartøier skulle, saasnart de af Søen indkomme, af de til der værende Kongelig eller beskikkede Toldforpagteres Visiterer strax forsegles, og ikke aabnes, førend de til Skeens Brygge ankomme, og sammesteds af den beskikkede MaaLER og Veier ere examinerede, om Seglet befindes rigtig, førend det igjen af

ham

14 Novb.

ham breffes; hvorefter de uden Byen og i Forstæderne boende Borgere maae erholde den dem tilladte 3die Deel (c); men, skulde deslige Fartsier om Vinteren formedeltst Isen ikke kunne komme længere end til Brevig, og om Sommeren ved sterk Strøm hindres fra at seile videre end til Graaten, maae begge Steder i saa Tilfælde blive Loffsted, da der paa hvert Sted maae committeres en Borgermand fra Skeen, eller en dertil beskikket Tjent, til at paasee rigtig Omgang med Ladningen, samt til at bryde Seglene, hvilke, om før eller af Andre end ovenmeldte skulde blive brudte; da skulde de derudi skyldig Befundne anses med Straf efter Toldroulsen (d), og derforuden bøde 20 Rdlr., om Noget maatte befindes af Fartidiet udloffet; være sig til hvem være maatte. Og, som det ved forberørte Rescr. tillades de udenbyesboende Borgere at udlosse, og paa deres Sæboder at oplægge hvad Vare, som de enten med egne eller med rigtige Certepartier befragtede Skibe for egen Regning lade komme: saa, til Mistanke og Understab herubinden at forekomme, skulde Vedkommende indrette deres Certepartier saa tydelige og forklarlige, at deraf kan skjønnes, at de Vare, som ellers sølgelig ovenmeldte Rescr. ere tilladte at losses paa Sæboderne i Forstæderne, ere deres egne, og ikke Andre tilhørende (e). Inngen Fremmede maae herefter enten i Forstæderne Langesund, Brevig, Porsgrund, eller i Skeen til Borgerstabs Nydelse paa Handel og Kjøbmandskab antages, med mindre de hos Kjøbmænd paa disse eller andre Steder have udstaaet og tjent deres Drenges, Nar, og den Læretid, som imellem Husbond og Tjener har været indgaaet, samt for Magistraten fremviser Pas og Skuds;

§. 3.

(c) Forandret ved Rescr. 17 Martii 1752.

(d) See Toldfdn. 1768, Cap. 19, §. 17.

(e) See Rescr. 17 Martii 1752.

14 Novb. Skudsmaal om deres skikkelige Forhold, saavel som Dygtighed og Forstand til Negotien; men de Kjøbmændsbørn i Skeen og Forstøderne, som sig til Handlingen ville applicere, skal det være tilladt BorgerSkab, uden at have udstaaet nogen Slags Tjeneste hos Fremmede, naar de ikkun hos deres Forældre eller andre deres Venner ved Kjøbmænds: Affaires have været opdragte, og dertil dygtig befindes, som ligeledes ved Skudsmaal skal legitimeres: dog skal det ikke være formeent, at HaandværksMænd og Folk sælgelig Privilegiernes 3die Post, jo herefter som tilforn maae bruge Handel en Gros, og, for saavidt de til deres eget Brug og Haandværks Fortsættelse ville lade komme fra første Haand. Da det skal være befunden, at endeel fremmede Skippere og Kjøbmænd udsælge adskillige Vare i smaa Partier til hvem de lyste, til største Skade for BorgerSkabet: saa skal det efterdags være saadanne fremmede Skippere og Kjøbmænd forbuden, at sælge deres medbringende Vare til Andre end til Kjøbmand, og det i Partier: og maae ingen fremmed Kjøbmand, under hvilke Navne alle de, som ikke høre Stedet eller Districtet til, skal være forstandne, ligge længere, til at forhandle deres Vare, end til den Tid, som det Skib, han ankom med, blev igjen seilfærdig til at afgaae. Men de, som med Vaade ankomme, maae deres medbringende Vare, saaledes som ovenmeldt, udsælge i 3 Uger, og ikke længere: iligemaade skal det være forbuden Skeens og dens Districts Kjøbmænd, eller andre af BorgerSkabet, at antage Fremmedes Vare til Forhandling, mindre deres Penge til nogen Slags Indkjøb til Fremmedes Nytte, under samme Godses og Penges Forbrydelse, samt anden vilkaarlig Straf; men, dersom Nogen skulde have gjort sig mistænkt, for at have handlet herimod, skal han, naar det af ham maatte vorde æfket, strax for Magistraten og 2 Borgere bevise sin

14 Novb.

sin Uskyldighed, eller i vidrig Fald være underkastet ovenmeldte Straf og Tiltale. Efter som i Skeen hidtil ikke skal have været nogen Inddeling imellem Borgere, hvo der maae handle en Gros, og hvo en Detail, ei heller nogen Forskjel imellem de med Trælafst Handlende, og de som handle med Korn-Vare: saa tillades, at Magistraten tilligemed Borgerskabet maae forfatte en saadan Orden i disse Poster, som efter Stedets Beskaffenhed bedst og tjenligst kunde eragtes, og derudi fastsætte, hvori saavel forhen mentionerede Handling, som Høkerie og Hunsnæring skulle bestaae, og hvem samme maae bruge og drive. For desbedre at kunne lade holde over saavel de Byen forhen meddeelte Privilegier som de her ved bevilgede Poster, maae Borgerskabet anrage en Bestjent, hvis aarlige af dem fastsættende Løn maae lignede i Hveskatten, og desuden af Bøder og Mulcter, naar alle paagaende Omkostninger ere fradragne, maae tillægge $\frac{1}{3}$ Deel: hvorfor han skal anlægge og udføre de foresaldende Sager imod de Skyldige for Byeting og Raadstue; men af det øvrige af Bøderne og Mulcter skal $\frac{2}{3}$ Deel tillægges de Fattiges, og den sidste 3die Deel tilfalde den af Borgerskabet oprettede Cassa, til at bestride de forekommende Udgifter, saavidt tilstrække kunne. Endelig, saasom Borgerskabet i Skeen have besvaret sig over den mærkelige og store Præjudice og Indpaa, som Byen vederfares af de paa Bergstaden Kongsberg værende Leverandører, som, uagtet de ikke have Frihed at sælge til Andre end Kongsberg-Indbyggere og Bergfolk, ikke destomindre forsyne Bønderne i Nedre og endeel af Dore-Tellemarken, som er Skeens-Districts Opvand, med alle Slags Vare: saa skal herefter sliq hidtil brugte ulovlig Handel være Leverandørerne forbudt, saa at de ikke maae besatte sig med at sælge noget Slags Vare til andre end Bergstadens Indbyggere og Berge

s. 5.

s. 6.

s. 7.

14 Novb. Bergfolkene; til hvilken Ende, naar nogen af bemeldte Skeens Opland maatte antraffes med Vare, som paa Kongeberg vare indkjøbte, det maae staae Enhver frit for deslige Vare at anholde, og samme til nærmeste Foged eller Lehnsmand at henbringe, hvor de skulle blive bestaaende, indtil den, som dermed var antrossen, betaler 10 Rdlr. Straf, hvoraf Halvdelen skal tilhøre Angiveren, og den anden halve Deel Skeens Fattige; men, skulde de Vare, som de Skyldige betraffes med, være af ringere Værdie, da skulle de strax være confiscerede, og, bringes i Penge, som da deles, som før er meldt.

21 Novb. Rescr. (til Magistraten i Kjøbenhavn, at beskjendtgjøre det ved trykte Placater), ang. Tvistigheder's Afgjørelse imellem Laugenes Mestere, Svende og Dreng; samt ang. Svendenes Ustyr (f).

21 Novb. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopen i Bergen), ang. at det i Hens. til afg. H. Bynnemanns Stervboes Behandling skal forblive ved Rescr. af 22 Martii 1748, og at de i Fremtiden ved Contoiret i Bergen foresaldende verdslige Skifter ligeledes af vedkommende civile Ovrighed i Bergen bør behandles og forrettes. (Saa som Stæderne Lybek, Bremen og Hamborg have søgt, at de selv maatte lade Skiftet efter deres afg. Endste Præst forvalte, paa Grund af Privilegiernes 3die Post og Praxis; men det ikke findes, enten at denne 3die Post kan forstaaes om andre Sager, end de, som henhøre til de Contoirfiskes indbyrdes Subordination, og altsaa ikke om Skifter, ei heller at Praxis i dette Tilfælde kan gielde, m. v.) (g).

28 Novb. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Viborg), ang. Strandingers og Skibbruds Anmeldelse
paa

(f) Er de 7 Poster i Plac. 24 Novbr. 1749; seé Forordn. 12 Sept. 1753, Cap. 4, §. 11.

(g) See nye Anordn. (Rescr.) 7 Octobr. 1754 og derhos Naaberaadte.

paa Læsø, samt Hjælp derved; og at Birkedommeren ei 28 Novb. kan nyde Skifterne (h).

Gr. Stiftsbefal. har andraget, at det hænder sig ofte, at Skibe strande og forulykkes ved Læsø, men at det ikke er mueligt, at han, siden Læsø-Land ligger 20 Mile fra ham foruden Passagen over Vandet fra Søbye til Læsø, efter Forordningen om strandede Skibe kan have personlig Indseende dermed, hvorefter er konstitueret Auditor og Birkedommer Meyer paa Amtets Begjæring, som Fuldmægtig, at have Indseende med, at de forulykkede ikke til Ulykke blive beegnede, der til Landsaatternes Efterretning er publiceret: men ikke desomindre skal dog Landsaatterne gjøre hvad de lyst, og bringe de forulykkede i utilfældige Omkostninger, hvilket nylig skal være skeet med en Engellænder, som blev sat paa Grund, da Indbyggerne paa Læsø, uden Anmeldelse, efter Forordningen, til den af Stiftsbefal. konstituerende Fuldmægtig, skal have handlet med ham, som de selv vilde, og bragt ham i utilbørlige Omkostninger; hvorefter tillige berettes, at Landfogden der paa Landet har sin Part og Fordeel ved Delingen i Omkostningerne. — Saaom Forordn. af 21 Martii 1708 foreskriver Bjergerne at gjøre de Skibbrudne al looslig Assistance; men det derhos findes, at der i saadanne Tilfælde undertiden kommer et Par Hundrede og flere Mennesker, der fordrer Bjergeton, hvor 20 til 30 Mand kunde være nok: saa er funden for godt:

Naar en Skipper ved uheldig Hændelse kommer til at strande, eller lide Skibbrud, da skal den eller de, som derom først faaer Kundskab, usfortøvet melde og beskjendtgjøre for den af Amtmanden der paa Landet konstituerede Fuldmægtig, eller i hans Fraværelse for Birkedommeren og Tolderen tillige, paa det de Strandede kan faae saa fornøden Hjælp, som de maatte behøve; og, i Fald paa Skibet er Skipper eller Styrmand, da skal de, efter Vind og Veirligheds Omstændigheder, ikke behyrdes, imod deres Begjæring, med mere Hjælp af Mandskab, end fornødiges: og maae Ingen efterdags understaae sig, under Mulct af 20 til 30 Rdlr. og anden vilkaarlig Straf, at gaae om Bord til saadanne strandede Skibe, førend det for Amtmandens Fuldmægtig er meldet.

(h) See Toldbkn. 1768, Cap. 16, §. 9, og Plac. 2 Sept. 1785.

28 Novb. det. — Hvad ellers er proponeret, at Birkedommeren maatte beholde Skifterne paa Landet, da er derved intet at gjøre.

29 Novb. Krigscanc. Skriv., ang. at i Almindelighed ingen Officerer, af hvilket Regiment eller Corps samme ogsaa maatte være, hvilke sig enten i Kjøbenhavn eller andre Stæder i Danmark og de Tydske Provincer, hvor der er Garnison, opholde, eller og til de saaledes i Garnison liggende Regimenter høre, og ved dem tilstede ere, maae imidlertid lade sig finde i grønne Klæder, men derimod være pligtig, altid i det Regiments eller Corps's Uniform, ved hvilket de staae, eller i anden Uniformen lignende, endskjønt ringere, Klæder, at komme tilsyne; dog at det skal staae disse Officerer frit for, paa Keiser, samt uden for Kjøbenhavn og benævnte Garnisonen, horefter som før at betjene sig af grønne Klæder. (Herved er den Over-Officererne af Land-Etaten i Aaret 1745 givne Tilladelse indskrænket) (i).

5 Dec. Rescr. (til de Deputerede for Financerne), ang. at alle den Kongelige Cassa tilfaldende Sjette- og Tiende-Penge af de i begge Riger erhvervede og derfra udførende Midler skulle til Justitscassen være henlagde, og samme til Indtægt beregnes, saasnart 20000 Rdlr. efter Rescr. af 28 Julii 1741 til det Sattiges-Væsen ere udbetaste (k).

5 Dec. Fundats for det af afg. Fruen Glud Benkholt stiftede Estrvadgaards-Kloster for 6 adelige Enker og 6 adelige Jomfruer.

Rescr.

(i) Af Korhes Rescripter I. 727; see Skriv. 1 Septbr. 1761.

(k) See Rescr. 12 Octobr. 1759 samt Skriv. 16 Junii og 8 Julii 1767.

12 Dec.

Rescr. (til Stiftsbefalingsmændene i Norge, til-
lige Amtmændene heraf Gjenpart at lade meddele),
ang. Delinqventers Løsladelse, som Regiment-
terne paa vis Tid til Fæstnings- Arbeide i Norge ind-
levere, men ei forlange tilbage.

Gr. Da det i Infanterie-Reglementet er anordnet, at, naar
Delinqventer fra Regimenterne paa en vis Tid til Arbeide i
Fæstningerne vorde indsatte, og ikke igjen efter udgåenden Straf
tilbage forlanges, de da, naar den til der s Straf ansatte
Tid er til Ende, af Landet skulde bortstikkes, og ved første
givne Skibseilighed til Moskø eller Lybek forsendes; men det
med slige Delinqventers Bortførsel, i Henseende til Norge,
har saa meget mere Bankelighed, som at derfra til fornævnte
Steder ikke skal være nogen synderlig Fart: saa bliver denne
Anordning, saavidt Norge er angaaende, derhen limiteret
og forandret,

At deslige Delinqventer, som paa en vis Tid fra
Regimenterne til Fæstnings- Arbeide ere bleve indleverede,
naar deres Arbeids- Tid i Fæstningerne er til Ende, løss-
lades, uden at stikkes af Landet; dog at dem ved deres
Løsgivelse alvorligen vorder betydet, at, dersom de sig no-
genstunde paa nye forbyrde, de da, uden videre Proces,
til Fæstnings- Arbeide paa Livstid igjen skulle indsættes.

Rescr. (til Maagistraten og Havne- Commissionen i 12 Dec.
Kjøbenhavn), ang. Tommerpladsene (l), samt Nabning-
erne paa Amalienborg- Have og Plads (m).

Rescr. (til Stiftsbefalingsm. og Biskopen oder 12 Dec.
Sjellands- Stift (n)), ang. at alt, hvad Krigs- Ar-
tiklene og andre Forordninger om Soldaters og
Under- Officerers Giftermaale befaler, ogsaa skal være

Q 2

at

(l) See Rescr. 30 Maa 1755.

(m) See Rescr. 20 Novbr. 1750 og 27 Aug. 1751.

(n) Hver for sig, den første til Bekendtgjørelse for de civile
Betjente, og den anden for Geistligheden paa Børring-
holm.

12 Dec. at forstaae om de Under: Officerer paa Borringholm, som af Kongen nyde virkelig Gage.

19 Dec. Rescr. (til det Almindelige Handelscompagnie), ang. i 2 a 3 Aar at beseile Grønland, og besørge Missionen, m. v.

19 Dec. Rescr. (til Stiftbefal. og Biskopen over Aagaershuus: Stift), ang. Sognepræstens Løn af Mos Bye, og Offer af nogle Gaarde i Rygge: Sogn.

Gr. Sognepræsten til Rygge: Præstegjeld og i Mos har beklaget sig, at han ikke nyder godt af de ham forundte Beneficiis, nemlig 1) at, endskjønt Regl. af 11 Octobr. 1730, ang. Sognepræstens og den Residerende Capellans Indkomster, tilholder, at Sognepræsten skal nyde sin sædvanlige Præstelen aarlig 50 Rdlr., hvortil Mos Bye skal contribuere 30 Rdlr., saa skal samme dog ikke være bleven efterlevet saafom han ikke skal nyde de 30 Rdlr. røgtig af Mos Bye, fordi endel Militaire og andre caractirerede Personer ikke skal ville lade sig ligge af Byefogden; 2) at der i Rygge: Sogn befindes 33 Gaarde, tildeels under Herregaardene Løve og Vernøse, og tildeels bruges som Hvilsgaard af Mos: Kjøbmand, og under Mos: Jernverk, af hvilke han ikke skal nyde noget Offer; og 3) at han efter forbemeldte Reglemente maae betale Capellanen aarlig 8 Rdlr. i Skydsfærdspenge, uden at han derimod nyder noget for sin Reise til Mos, da dog Ledens 2 — 12 — 10 tillægger Sognepræsten baade Frikyds og Kortaring, med mere: hvorior han har begjert, at, siden Byen og Landet vil betynges ved Skydsen, som noget usædvanligt, han da maatte tillægges 24 a 30 Rdlr. af Mos: Kirke aarlig.

- §. 1. De i Mos boende Militaire og caractirerede Personer, naar de ikke have Eiendom, eller bruge nogen Slags borgerlig Tøring, skal, for at concurrere til
- §. 2. forberørte 30 Rdlrs Betaling aarlig, være befriede. Beskræffende de 33 Gaarde under Herregaardene Løve og Vernøse: Kloster, og ellers bruges af Kjøbmændene i Mos og under Jernverket, da skal Præsten af saadanne Gaarde, enten de tilligge Herregaardene eller Jernverkerne, eller bruges af Borgere i Mos, nyde saavel sit
- §. 3. Offer som af de øvrige Gaarde i Sognet. Den begjerte Fri Marrehold, eller i dets Sted 24 a 30 Rdlr. af Mos: Kirke, kan ikke bevilges.

Rescr.

Rescr. (til Amtmanden over Nykjøbings Amt, og Notits til Stiftbefalingsmanden over Lolland og Falster), ang. at Birketingsdommene ved Rytterdistrictet i Falster, lige saavel som alle andre Rytterdistricters Birketingsdomme, herefter lige til Høieste Ret, saavidt Loven tillader, skulde indstævnes (o).

19 Dec.

Rescr. (til Laugmændene paa Island, og Notits til Stiftbefalingsmanden ibid.), ang. hvorledes Norske Lovs 1 — 6 — 10, om Underrettes Dommers Appel, skal forstaars, saa og hvorledes med de fra Laugtinget hjemviiste Sagers Indstævning og Forsøgning skal forholde.

19 Dec.

Gr. Af Laugmændenes Memorial er Kongen forefallet, hvorledes ved Laugtingene paa Island ved Stævningernes Afhjemling skal undertiden forekomme Exception af dem, der enten som Dommer eller som Sagen vedkommende og paagjeldende vorde indskævned, i det de tage Anledning af den i Norske Lovs 1te B. 6te Cap. 1ode Art. fastsatte 6 Maaneders Appellationstid, at ville paastaae, at Laugtings Stævninger bør ikke alene være udtagne, men endog for alle Vedkommende inden de i Loven ommeldte 6 Maaneder fra Herredsdommens Dato være forkyndt, eller og Citanten at bør have tabt Sagen; ligesledes, naar en Sag er befunden af den Beskaffenhed, at den fra Laugtinget er bleven hjem eller afviist fra Retten, skal Nogle være falden paa den Mening, at nye Indstævning kan ikke gjælde, uden foregaaende erhvervede allern. Opreisning; dersom Laugmændene, til unyttig Drette, samt Ophold i Sagens Fremgang at forekomme, indskille det til Decision, om det ikke i Henseende til den 1te Post, hvorudi de formene, Loven er tydelig nok, bør derved have sit Forblivende, at, naar en Stævning bliver udtagen inden 6 Maaneder, fra Herreds- eller Underrettes Dommens Dato til første Laugting, eller i fredløse Sager inden 6 Uger, det da, ligesom det hidtil har været Skik, bør være nok, at den er bleven forkyndt 14 Dage før Laugting holdes; og ang. den 2den Post, betræffende Sagens nye Indstævning, efterat de ere blevne af- eller hjemviiste, at, siden Loven Intet udtrykkelig derom formelder, det herudi maatte forholde efter Forordn. af 19 Aug. 1735, Art. 10, hvorved er anordnet, at i saadan Af- eller hjemviistnings Fald maae Sagerne igjen indstævnes for høiere Ret inden 3 Maaneder, efterat Hjemtingsdommen er falden, uden

Q 3 at

(o) Formodes ophævet ved Godsets Bortsalgelse, see Skriv. 20 Decbr. 1766 samt Rescr. 25 Novbr. og 9 Decbr. 1768.

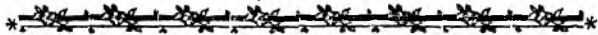

19 Dec.

at dertil nogen Oppreisning skulde behøves. — Paa det at Laugmanden baade selv herom tydelig kan være underrettet, saa og iagen kan herudinden meddele andte Vedkommende behørig Oplysning, gives nu herpaa tilkjende,

- §. 1. At de i Norske Lov foreskrevne 6 Maaneder eller 6 Uger, inden hvilke en Underdommers Dom for Overretten skal indstævnes, bør saaledes forstaaes og beregnes, at, naar Stævning paa saadan en Underrettes Dom lovligen i Laugtinget er begjert, inden 6 Calendar, Maaneder eller Uger fra Dommens Afsgt ere forløbne, den Dag imedberegnet, da Dommen faldt, saa bør saadan Dom ansees for lovligen at være paastævnet og paaanket for Laugtinget; hvorefter det siden med Laugtings, Stævningens Forkyndelse bør forholdes efter den Norske Lov, saafremt Sagen skal holdes for, lovligen at være forfulgt. Og, naar en Sag bliver fra Overretten formedelst Forjæelse i Sagens første Indstævning, eller Forsølgelse, eller i Dømmerens Behandling, til Underretten hjemviiist, og saadan Overrettens Hjemviienningsdom ikke for høiere Ret paaankes, da bør den første i Sagen gangne Underrets Dom uesterrrettelig, og som udømt at være, saa at den ingensteds enten til Stadfastelse eller Svækkelse ofter: skal indstævnes; men, naar nogen af de Paagjeldende det forlanger, skal Underdommeren pligtig være, Sagen paa nye efter lovlig Omgang og paa lovlig Maade at paa kjende; hvilken Underdommerens senere Dom paa den Maade, som forhen om Indstævning er meldet, for Overretten bør paaankes: men, naar nogen Sag formedelst Mangel paa Indstævningens Lovlighed til Overretten, eller paa Sagens Forsølgning, bliver fra Overretten afviiist, da maae den ergangne Underrets Dom, uden foregaaende Oppreisning, paa nye for Overretten indstævnes; doo at saadan Indstævning skeer inden 3 Calendar, Maaneder efter Overrettens Afviienningsdoms Afsgt,
- den

den Dag med iberegnet, da Overrettens Afviisningsdom faldr. 19 Dec.

1750.

Mentel. Skriv. (til Stiftbefalingsmanden i Ribe), ang. at med dem, som ikke formaae tilfulde at betale forbrudte Leiermaatsbøder, vil i Anledning af Forordn. II Aug. 1725 skee Afstingning, da de derved fritages for videre Straf, og hvorom Amtmanden aarlig meddeler Amtsforsvalteren Tilstaaelse til sit Regnskabs Beslag (P).

3 Jan.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Trundhjem), ang. 2 Skieløber-Lægder ved Koraas-Kobberverk og deres Mandskabs Udredelse, Mundering, Armatur, Equipage &c.

9 Jan.

Berg-Arbejderne ved Koraas-Kobberverk have ansøgt, at de 200 smaa Gattervolder og Nyhresletter ved og omkring bemeldte Verk, hvilke tilligemed nogle flere Andre, som i alt udgjør 5 Spand, den over Skieløbernes Reglering anordnede Commission til 2 Skieløber-Lægder har indecdet, maatte for Soldaterhold være befriede. Men, som Kongen har erfaret, at derudi ingenlunde nogen Forandring kan skee, saa og at til disse 2 Lægder hverken ungt Mandskab til Reclutering eller Lægdsmand ere blevne anviste: saa findes for godt,

At det ved Commissionens Indretning med disse 2 Lægder fremdeles skal have sit Forblivende; og dernæst, at med det dertil hørende Mandskabs Entroullering og Udredelse paa følgende Maade skal forholdes, nemlig: 1) at Munderingen, Armaturen og Equipagen, efter Bergparticipanternes Anordning og Foranstaltning, til Directionen paa eet eller flere beqvemme Steder paa eller omkring Koraas skal tages under Forvaring: 2) at

2 4

det

(P) Cfr. Skriv. 16 Febr. 1760:

9 Jan.

det vil blive vanskeligt for Fogden at reparere saavel Lægdsnunderings- som Lægdsudrednings- Penge og andre smaa Udredelser, der maatte blive paabudne paa disse mange Pladser, samme Penge altsaa til Compagnie- Chefen, imod hans Qvittering, skal udbetales af Participanternes Cassé ved Bergskriveren, som dem igjen paa Pladsernes Opsiddere skal reparere, og hos dem indfordre; og endelig 3^d da det ikke alene vil blive alt for videløst, at anføre alle disse Pladseres unge Mandskaber i de aelig forfartende Lægdsrouller, men sligt endog kan trække den Consequence efter sig, at Sessionsen uvidende kan enrullere saadanne Folk, som efter Bergverksprivilegiene for Udfriining ere befriede, saa og for at evitere det unge Mandskabs Møde til Sessionen, at altsaa, naar der ved Dødsfald eller paa anden Maade skeer Vacance iblandt de for disse 2 Lægder eller 5 Spand udfreene 4 Mand, samme da ved Bergbestjenteene isjen skal ersættes af det unge Mandskab, som ere fødte paa Pladserne, og fra Berkers Arbeide kan mistes. Dette skal bekjendtgjøres samtlige Bergparticipanterne; ligesom og de Deputerede for det 3die Grundhjemiske National-Infanterie-Regiment ere befalede at holde sig samme efterretlig.

16 Jan.

Bevilgning, at det Hartkorn af Bjeverskovs Herred, som laae under det Tryggeveldeiske Kintterdistricts Birketing, maae henhøre under det Bregentvedske Birk, samt at det Privilegium, som hidindtil har fulgt det Tryggeveldeiske Birk, nemlig at alle dets Domme og Actus Judiciales maatte gaae Landstinget forbi, og directe for Høieste-Ret indstævnes, skal være transfereret paa forberorte Bregentveds Birk, og samme fremdeles sølæ. (Paa Ansøgning fra Geheimeraad Greve Moltke, som havde erfaret, at det Tryggeveldeiske Kintterdistricts Birketing skulde nedlægges, ic.)

Rescr.

Rescr. (til Amtmanden over Tryggevelde-Amt, 16 Jan.
og til Landsdommerne i Sjælland), 1) Notits om
Ovenstaaende; samt 2) at de 2 Stevens og Fax-
sø-Herredstinge nu herefter igjen skal existere, og have
deres egen Jurisdiction, for saavidt en eller anden Pro-
prietairs Virke-Ret ikke samme indskrænker; og de Dom-
me, som herefter ved forskrevne Herredstinge blive af-
sagde, om Noget dem ville paaanke, for Landstins-
ret i Sjælland indstævnes. (Eensom det Tryggevelde-
Kotterdistricts Guds ikke mere er Kongen private tilhørende,
og de ved sammes saavel som ved det Amtborstovise og Wording-
boraske Districts (q) Virketing affigende Domme ikke længer
directe til Høieste-Ret kan indstævnes).

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Sjællands- 16 Jan.
Stift, saa og Amtmanden over Sorø- og Ringsted-
Amt), indeholdende den 2den Deel af næstfore-
staaende Rescript.

Rescr. (til Biskopen i Bergen, og Notits til 23 Jan.
Stiftbefalingsmanden sammesteds), ang. et *Semi-*
narii Indrettelse og Annectering til Bergens la-
tinske Skole (r).

Gr. Da det, efterat Bergens Domkirkes Lectorat ved for-
rige Lectoris, afg. Biskop Edward Løndemann af Rosen-
crone, dødelige Afgang var bleven vacant, af Biskopen er
bleven foreslået, at, ligesom disse Embeder paa adskillige Ste-
der i begge Riger, i Henseende til den tiden er ingen deraf
formærkede Nytte, efterhaanden ere blevene afskaffede, og den
annecterede Løn henlagt til nyttigere Brug, saa var han og
af Formening, at dette Bergens forrige Lectorats Indkomster,
naar det af Fanø-Præstekald, som nu derfra er bleven sepa-
reret, høste Tillæg, fradrages, bedre kunde anvendes til den
i Cathedralskolen studerende Ungdoms Forfremmelie i Guds
Kundskab og andre for Fædrelandet gavnlige Videnskaber;
og, da i det ganske Stift, ja paa en Strækning af 100 Mile
langs Vesterkanten, findes ingen publice Skole, undtagen
D 5 alene

(q) Dog om disse 2 see N. 25 Novbr. 1768 og 2 af 18
Junii 1772.

(r) I Endeel forandret ved Rescr. 6 Junii 1781.

23 Jan.

alene den Bergenske, derfor holdt det høifernoden, at den kunde sættes i en florissant Tilstand, ved at annecteres et Seminarium, hvor, særdeles de Ildenby's-Børn, som undertiden sendes langt fra deres Forældre, kunde afholdes fra ørkesløs Dnleben og dermed følgende Laster, men derimod desto flittigere anføres haade til de sædvanlige Skole-lectiones, saa og i visse Tider, særdeles Aaret førend de deponere, til at faae en Forning paa Philosophia, Moralis, Mathesis, Litteratur, og, om mueligt, de moderne Sprogs Fundamenter, saavidt de bedste Ingenta fandt Lyst og Drist: til hvilket at sætte i Verk, Biskopen har gjort følgende Forslag: 1) at paa en af Magistraten anviende beqvem Plads næst ved Bergens Cathedraliske skole maatte bygges et Hus, som kunde koste omkr. 1500 Rdlr. og deri indrettes beqvemme Værelser for Inspectore Seminarii, 12 Seminarister og 1 Portner, der tillige kunde være Bud, og hans Husfrue holde Kammerne reene; saa maatte og for Seminarierne indrettes 6 Stuer eller Værelser, hvor 2 og 2 kunde lagere tilsammen, deraf 3 Kamre blev for fattige Børn, som skulde nyde noget vist i Stipendio, men de øvrige 3 for velhavende, særdeles uden Byen boende Følges Børn, hvilke alene skulde nyde fri Logement (dog at de, saavel som de andre, skaffede sig selv S. ogc) tilligemed fri Lys, Varme og Information: 2) at Rector Schoia over disse 12 Seminarister, som den omfider til Academiet skulde dimittere, beholder lige saa fuldkommen Magt og Disposition, som over de øvrige Disciple; dog, at de 4 Formiddags-Timer, som tilforn have været deklinerede til at høre Lectorem i Capitulet, og ligeledes daglig een af Eftermiddags-Timerne, item hver Onsdags- og Løverdags-Eftermiddag 2 Timer, og i de store Feris ved Festerne og i Hundedagene hver halve Dag anvendes paa de i Seminarii Auditorio bestemte Læsninger eller andre Qvelser, som efter Biskopens Overflaa kunde occupere ugentlig 12 Timer, nemlig in Philosophia Morali ad Theologiam applicata 3 Timer, in Mathesi & Phycica 3 Timer, in Fundamentis Lingvæ Gallicæ & Germanicæ 4, og in Historia litteraria 2 Timer, saa at endda daglig et Par Frihedstimer blev tilovers: 3) at til ovenmeldte Lectiones og Qvelser at informere, maatte antages 2 Personer, af hvilke den første, med Navn af Lector Philosophiæ Moralis maatte have 8 Timer til sin Disposition, saa og derhos være Inspector Seminarii, lagere i Huset hos Seminarierne, for at gouvenerne dem uden for de publice Skole-Timer, efter ham dertil paa Kongelig Approbation givende Instruction, og derefter meddelende allern. Bestalling, til hvilket Embede Biskopen foreslaaer Mag. P. Chr. Gartner, som vil paatage sig saadan Station for 200 Rdlr. aarlig (s); men den anden Docens en Sprogmeister i Fransk og Lydsk, hvortil han haaber En eller Anden vel skulde findes, som sig det for 4 Timer ugentlig skulde antage for 2 Rdlr. om Timen: 4) at til dette saaledes indrettede Seminarii udfordrende Beskøitninger maatte anvendes: a) forrige Lectoris (dog at Janoes Præstegjelds Indkomster, som forhen dertil vare lagde, imod

at

(s) See Rescr. 27 Febr. 1756.

23 Jan.

at Beneficen forsynedes med en Capellan, men nu, da Kaldet fra Vertoratet er aldeles separeret, og har faaet sin egen Sognepræst, Sognepræsten i Kaldet alene skal tilhøre, deris indtages) øvrige Indkomster, der skal bestaae i hvis Dectors, som Canonici Capituli Bergensis have havt, af adskilligt beneficeret Jordegods, som med indfaldend: Vngselpenge aarlig kunne vandre omtrent 350 Rdlr., men formedelt deraf aarlig svarende Capitulkat, af Biskopen ikkun beregnes til 300 Rdlr., naar dertil lægges, hvis lidet af Grunde-Lise og smaa Afgifter af visse Stuer paa Contoiret eller andre Huse i Byen kunde indkomme; b) da Skolens Capitaler, som for saa Nar siden vare ikkun 5000 Rdlr., ere nu opløben til henimod 8000 Rdlr., ved det at ikkun saa, og undertiden slet ingen, Stipendia ert bleve uddelte til Disciplene, som det meeste, hvortil denne Capitals Renter anvendes, siden Skolehuset holdes vedlige af Byens samtlige Kirker, og Lærernes Løn bestaer af andre Indkomster, at der af forskrevne Skolens Capital, som dog bliver i sin bestemte Brug, maatte perpetueres de 5000 Rdlr. til de 6 antagende fattige Seminaristers Stipendia, saavel som Seminarii Fond dermed at forbedre, hvortil endnu kunde komme 1000 Rdlr., som Biskopen beretter, en vis god Mand i Byen skal have foræret til indbemeldte Brug og Indretning, hvis Exempel flere Fornuende forhaabentlig vilse følge, i sær, om det med Tiden kunde bringes derhen, at Mathesis og Physica Experimentalis i Dansk Sprog visse Timer om Ugen kunde publice blive doceret og oculariter demonstreret paa Seminarii Læse-Sahl, saa at andre usfunderede Folk kunde og profitere deraf, hvortil en aparte Lærer da vel udfordredes; men 5) som Seminarii Fond efter ovenstaaende Forslag blev nu for det første ikkun 500 Rdlr., nemlig af Lectoratets Beholdning aarlig 300 Rdlr., og af anviste 4000 Rdlrs Capital 200 Rdlrs Rente, at samme maatte anvendes paa følgende Maade, nemlig: til den bestikfende Lectori Philosophiæ Moralis aarlig 200 Rdlr.; til en Sprogmeester for 4 Timer ugentlig, a Timen 2 Rf., 66 Rdlr.; til et Stipendium Fridericianum for 6 fattige Seminarister, hver 10 Rdlr., 60 Rdlr., som derforuden maatte nyde Deel, som sædvanligt, i den fra Stift-Amtskuen udbetalende aarlige Gave; til et aarlig Opmuntlings-Præmium for den Seminarist, fattig eller rig, som paa Kongens Fødselsdaa fremviste det bedste Specimen oratorium eller poeticum in Memoriam Regis Fundatoris, 15 Rdlr.; til en Portner og Opvarter aarlig 40 Rdlr.; til Lys og Brænde ved 60 Rdlr.; til nyttige Bøgers Anskaffelse 24 Rdlr.: men, om endda noget, seruden de til Husets aarlige Reparationer og uviste medgaaende smaa Udgifter maatte blive tilovers, det at lægges til Husets vorende Capital: 6) at til Husets Bygning og Indretning, med Skattelovne, Vorde, Benke, og deslige, maatte tages de 1000 Rdlr., som af den til Biskegaardens Reparation henlagte Indre-Sogns Tiende i forrige Biskops Tid ere oplagte, og, efter de til disse Regnskabers Revision og Decision bestikfede Commissariers Kiendelse, overskyde; samt, om dertil, saavel som Seminarii-Cassens almindelige forbedring, maatte henlægges det, som maatte blive tilovers af

de

23 Jan.

de 1100 Rdlr., hvilke ved Rescript af 5 Maii a. p. ere bestimede til Landsbye-Skolemeesters Preparacion i den saa kaldede Christi Krybbs Skole, hvor allerede 9 ere i Underviisning, og efter deres Dimission andre antages, hvormed Biskopen formener, det ikke skulde behøves at continuere over 2 a 3 Aar, inden Landet jo bliver forsynet med Skoleholdere, men endda bemeldte Capitals næsten halve Deel at kunne blive tilovers og confereret: og endelig -) at dette saaledes indrettede Huus maatte kaldes Seminarium Fredericianum.

Indbemeldte Forslag approberes, til hvilken Ende Stiftbefalingemanden skal ved Magistraten i Bergen en beleilig Plads til dette Husets Ophjagelse lade anvise, hvorefter Biskopen dets Indretning haver at lade besørge, da Kongen, naar det dermed kommer i Stand, vil lade den foreslaagne Person, til at være Rector, samt Seminarii Inspector, for hvem Biskopen imidlertid behøvende Instruction haver at forfatte, derpaa Bestalling meddele.

23 Jan.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopen over Sjellands Stift), ang. at Roeskilde Byes Jurisdiction ikke maae befatte sig med nogen Dom eller Execution for Gjeld hos Duebrødre-Hospitals Lemmer.

Gr. Stiftbef. og Biskop. have foreskift, at omendkjønt Fundatsen for Duebrødre-Hospital i Roeskilde udtrykkeligly byder, at Lemmernes Gjeld skal afsjøres, inden de i Hospitalet indtages, saavidt deres Formue da strækker, og siden ingen være beføiet, at søge dem for nogen Gjeld, item, at hver Lem skal i Hospitalet indføre sin egen Seng og Fornødenhed, og at alt, hvad Enhver indfører, skal optænes og høre Hospitalet til, saavel som og, at Hospitalet skal agtes som Lemmernes Formyndere i Livet og Arving efter Døden; saa er dog den Caius foresalden, at en Borger i Roeskilde, som var i Gjeld hos Roeskilde-Magistrat for 100 Gldr. Bornevænge, mod Obligation, som lyder paa Magistraten, og mod Pant i hans Huus, er tilligemed hans Hustru, i Følge af Fundatsen, af bemeldte Magistrat, som Inspecteurer, foreslaget til Lemmer i Hospitalet, for moren 5 Aar siden, og, da Magistraten saaledes selv var Creditor, og selv havde gjort Forslag om dette Aar Røgtefolks Indlæggelse i Hospitalet, og altsaa eragtes, at de, som vidste Fundatsen, siden de tillige ere Inspecteurer, den Tid maae have anseet hans Huus som tilstrækkelig Pant for Gjelden, og derfor ikke besørget Gjelden videre afsjørt, saa skal Magistraten dog, desuagtet, efterat disse Lemmer i 3 Aar havde ligget i Hospitalet, og Pantet imidlertid var forberet,

og

23 Jan.

og faldet i Prisen, have, ved En, som skal have kaldet sig Formynder, ladet denne Hospitalslem for samme Gjeld, Renter, og paaløbne Omkostninger, skrive til Roeskilde-Byeting, i hvorel han som Hospitalslem burde agtes umyndig, uden enten at give St. og B. som Hospitalets Directeurer noget tilkjende, eller at skrive Ridesfogden som Lemmernes Forstander og Forsvar; have ladet hvide Dom over ham, og Huset sætte paa Auktion; men, da det ikke kunde tilstrække, skal de have ladet Rettens Middell, Byesoged og Byeskriver, der begge tillige ere Raadmænd, og altjaa selv Membra Magistratus, gaae ind i Hospitalet, uden Directeurerne og Ridesfogdens Vidende, gjøre Indførel og Execution i disse Lemmers Sengenklæder, og nødvendiggste Hudsæraad, samt ladet beramme Auktion, det at sælge, hvilken Auktion de og selv skal have vildet holde, uagtet Hospitalet ikke kan agtes at være under Byens Jurisdiction, saasem det ikke alene har sin aparte Fundats, Directeurer, og Forstandere, men og har sin egen Virke-Ret, og af Kongen confirmerede Birkedommer og Birkeskriver. Thi besales, at tilkjendegive Magistraten i Roeskilde,

At Roeskilde, Byes Jurisdiction, hvor Casus nu er existeret, ikke maae besatte sig med nogen Dom, Indførsel eller Execution for Gjeld hos Duebrødre Hospitals Lemmer, efterat de er i Hospitalet indtagne, i de Effecter, som derfor høre Hospitalet til, og alsermindst fratage dem deres Klæder, Sengenklæder, eller Andet, som uomgængelig behøves i Hospitalet.

Reser. (til Stiftbefalingemændene over Aggershuus-Grift), hvorved Reser. af 14 Junii a. p., ang. et Dragon-Regiments Oprettelse, derhen extenderes, at han conjunctim med Feldtmarsskal Arnold og Generalkrigs-commissair Hein reglerer ogsaa et andet Dragon-Regiments Op- og Indretning, samt derover indsender en Plan til Kongelig Approbation (t), der under Gaards Navn er tilkjendegivet Feldtmarsskal Arnoldt. (Saa som Kongen er bleven refereret, at der Søndenfields, foruden det ved R. 14 Junii a. p. befalede Regiment, endnu uden nogen føselig Byrde for Landet kan tilveiebringes et andet Dragon-Regiment af samme Størke og Indretning som de nu staaende National-Regimenter, dersom alle Præste-, Fogede-, Skriver-, Lehnsmænds- og Vost-Gaarde samt Proprietair- og Gaafgiver-Gaarde bleve indeelte i Lægd; og saadant Forslag er approberet).

24 Jan.

Rentel.

(t) See Resol. 15 Julii 1750.

24 Jan. . Rentel. Skriv. (til Stifsbefalingsmanden i Ribe), ang. at Amtsforvalteren skal see de Strafbøder, som En og Anden forfalder i, fordi de fra Klappjagten (u) udeblive, hos de Skyldige indfordret; og Amtmanden skal vise ham den fornødne Assistance til bemeldte Straffpenges Inddrivelse hos de Skyldige, for saavidt de deraf med Rette kan tilkomme at betale: at samme derefter til Jægermesteren kan vorde betalt.

29 Jan. . Rentel. Skriv. (til Fogderne i Norge), ang. ved Jordegodsers Afspændelse at iagttage, blandt andet, at ingen Eier eller Opsidder maae ødelægge enten sin Gaards Skov eller anden derved værende Herlighed; og at de, som findes i Skoven ulovlig at have hugget, skulle efter de om Skovvæsenet udgaaene Kongelige Anordninger, og i Særdeleshed efter Forordn. af 5 Decbr. 1685, til Undgjeldelse derfor tiltales (v).

2 Febr. . Rescr. (til Stifsbefalingsmanden og Biskopen over Jyens Stift), ang. at Geistligheden i den Kongen overladte Andeel paa Erøe skal in Ecclesiasticis sortere under Jyens Stift samt Dansk Lov og Ret.

Gr. Hertugen til Slesvigholsteen: Glücksborg har, imed et vist Equivalent, d. 23 Decbr. 1749 til Kongen overladt den ham forhen tilhorte Andeel paa Erøe, bestaaende i Staden Erøestigbing samt de 2 Godser Gravensteen og Vudrup, hvis selenne Overlevering formodes at kunne gaae for sig ved den nu tilstødende Februarii Maanedes Udgang.

Geistligheden i denne til Kongen overladte Andeel, baade i Erøestigbing og i forskrevne 2 Godser, skal, ligesom

(u) Eller Uve; Jagten; see Forordn. 18 April 1732, s. 34.

(v) Af Lybeckers Udtog II. 436.; maaskee er denne Skriv. af Aar 1752, see Skriv. 29 Jan. 1752 samt Forordn. 21 Sept. 1750.

gesom Geistligheden i den Kongen tilhørende øvrige Andeel paa bemeldte Erse efterdags in Ecclesiasticis fortære under Syens Stift, og under dets Stiftbefalingsmand og Biskop, samt være den i Danmark brugelige Lands Lov og Ret undergæven (x); saa og strax indsende til Kongen de dem forhen meddeelte Vocationer, at for dem derefter kan expederes Kongel. Bestallinger, og Enhver af dem derpaa aflægge Troeskabs-Æd.

2 Febr.

Rescr. (til Greve Ahlefeldt, samt Notits til General = Kirke = Inspectionen og til Biskopen i Sjen), ang. at det med Humble = Præstefald paa Langeland skal forblive ved Rescr. af 2 Martii 1742,

2 Febr.

Rescript, ang. at General = Auditeuren og Over = Auditeuren (naar denne ei tillige staaer i nogen anden Betjening, i Kraft af hvilken han er forbunden at agnoscere Forum civile) skal henhøre under Foro militare, og General = Auditeuren herefter som før forblive deelagtig i alle den militaire Etat forundte Beneficia saavel i Freds- som Feide = Tid (y).

4 Febr.

Rescr. (til Missions = Collegium, og Notits til det almindelige Handels = Compagnie), ang. at de Nærriiske Brødre i Grønland ikke maae flakke frem og tilbage, eller føre deres eller Grønlandernes Børn derfra, eller drive Handel, m. v. om deres Proviants Transport.

13 Febr.

Gr. Af Collegii Jædsfilling har Kongen fornummen, hvorledes der skal være indløben adskillige Klager over, at de med all. r. Tilladelse i Grønland sig opholdende Nærriiske Brødre skal gjøre Indgreb i Handelen, og nu Een, nu flere, flakke frem

(x) See Rescr. 15 Jan. 1751.

(y) Af Kothes Rescripter I. 31. I Henseende til Værnetinget er dette Rescr. ligegyldende med Rescr. 5 Junii 1750.

13 Febr.

frem og tilbage til og fra Landet, til ikke liden Besværing for dem, der foresaae den Grønlandiske Handling, i det de paa-
 staae fri Transport for deres Personer og medførende Equipage
 frem og tilbage, endstjont deres Erinde som omtast ikkuns skal
 være, at besøge hverandre; ja, naar det undertiden ikke skal
 have været gierligt at efterkomme deres Forlangende, forme-
 delst, at de ikke betimeligen, inden de afgaaende Skibe have
 været ladte, og lagt seilfærdige, have meldet sig, med at ind-
 tage og rumme deres medbragte Provision og Behave, at de
 endog ved Brødrene paa andre Steder have fragtet Skibe fra
 Holland, under Skin, at de skulle tilføre dem Levnetsmidler
 og andre Ting, men have virkelig tjent til at drive Handel
 med dem og Grønlanderne, Octroien til Fornærmelse og
 Skade, det Collegium melder, at det almindelige Handels-
 Compagnie skal befrygte fremdeles, at skulle beholde fri
 Løb, og maafee at kunne tage videre Overhaand, begje-
 rende i den Henseende at sliq Uffik maatte vorde hemmet og
 forebygget.

Missions-Collegium skal sœie den Anstalt, at de i
 Grønland værende Mærtske Brødre vorde tilholdte
 til en bestandigere Forblivende i Landet, uden at staae
 fe frem og tilbage; og derhos betydet, ikke derfra at
 maae udføre Grønlanderne eller deres egne Vœrn,
 særdeles Dreng-Vœrn, som tilfœrn skal være skeet, saa
 og, hvad deres behøvende Proviand og anden Fornøden-
 heds Tilførsel angaaer, som formenes, at ville salde
 Compagniet alt for bekosteligt, i Fald dem, i Henseende
 til deres i Landet temmelige Mængde, som i Fremtiden
 kunde endnu blive større, skulde uden Forskjel gives fri
 Transport, at paa sliq dem vel til deres Nødtærftighed,
 men ikke til nogen Slags Handels Driqt, skal vorde for-
 undt Transport med Compagniets Skibe herfra imod
 en taalelig og billig Fragts Erløggelse; desaaarsaa de selv
 her, men ingen andensteds fra, og langt mindre med
 fremmede Skibe, skulle lade besørge det Behøvende saa
 betimelig indkjœbt, og til Compagniets did destinerede
 Skibe leveret, at Skibene desformedelst ikke skulle lide
 mindste Ophold: hvorimod dem alvorligen skal være for-
 budet, sig med nogen Slags Handel enten herfra, eller
 fra andre Steder at besatte. Men, skulde andre
 Mærtri

Mæhrste Brødre herefter blive til Sinds, sig i be- 13 Febr.
meldte Grønland at nedsette, da vil Kongen vel dem,
som sædvanligt forhen været haver, have accorderet fri
Transport til Landet med deres hos sig havende Bofkab,
men fra Landet, i uomgængelig fornødne Tilfælde, ikke
uden vedbørlig Fragts Erlæggelse.

Rescr. (til Missions Collegium), ang. at den Grøn- 20 Febr.
landste Mission fremdeles, saalænge Tingen bliver in
statu quo, maae beholde de af den Norste Postcasses
Revenuer tillagte 500 Rdlr. aarlig (2).

Rescr. (til Biskopperne i Danmark og Norge, 20 Febr.
Sjællands Stift (a) undtaget), ang. at Biskopen
maae uden Appel mulctere Præstefabet i visse
Forseelses Tilfælde.

Gr. (b) Endssjant det i Loven er befaleet, at alle inellem
geistlige Personer opkommende Tvistigheder skulde, om mueligst,
af

(2) See Rescr. 12 Febr. 1751 og 9 Junii 1752 samt Fund.
6 Aug. 1756, § 37.

(a) See Rescr. 21 Novbr. 1738.

(b) I Steden for disse Grunde lude Præmisserne i Rescr. til
Biskopen over Bergens Stift saaledes: „af Biskopens
Forestilling er fornømmen, at i Anledning af Loven, som
paalægger Provsterne og Superintendenterne at tilægge,
om mueligst, de inellem geistlige Personer opkommende
Tvistigheder, saa at samme i det mindste ikke uden fore-
gaaende Raadforelse med dem maatte komme til Tinge
og Kettergang, har Biskopen, siden sin Ankomst til Stift-
tet, vel ladet sig være angelegen, at see forekommet
saadan ufornoden Kettergang, som ofte alene af en daer-
lig Ambition eller utilladelig Drettekjerhed begyndes af
dem, der frem for andre burde lægga Bind paa Fred:
men, da der ikke, saasom i Danmark, holdes aarlige
Provstemoder, for hvilke saadanne trettekjere Præster
kunne indkaldes, og i andre upartiske Raads Naahor
forhold s deres givende Forargelse, seer det, som of-
test, at Biskopen forbigaaes, uden at konsuleres enten
ved Stævneemaal eller Kettergangs Begyndelse; men
hvor gaar selvræddig sin egen Vej, hvoraf han og m-
lig

20 Febr

af Provsterne og Superintendenterne tilægges, saa at de Vedkommende i det mindste ikke uden foregaaende Raadforeelse med deres i saa Maade foresatte Øvrighed dermed burde komme til Ting og Rettergang, er det dog fornummen, hvorledes sigt paa et og andet Sted forbigaaes, og ofte uden al sand Fornødenhed, og alene af en daarlige Ambition og Aunomste, til ikke liden Ansøg for Menighedene, anlægges Process og Rettergang, underriden om Ting af en ringe eller ingen Betydning, af dem, der frem for andre kunde elske og sægge Bind paa indbyrdes Fred; men i dets Sted, igavel herudi, som i anden Ting, vige sig forraadige og efterladne, i at efterkomme tilbørlig Higt og Skyldighed.

Til alle saadanne uforødnede Processer og Disputer at forekomme, er fundet for godt, at Biskopen i lige saavel

lig har haft Exemplet af en imellem Sognepræsten og Capellanen til Nykirksens Menighed i Bergen sig reiste Tvistighed over nogen dem i Nykirksens Gattigkøse imellem falske Ordverling, hvorover den sidste har begyndt Sag, og skrevet Præsternes Medhjælpere til Bidne, uden at consulere Biskopen efter Loven, om Rettergang behøvedes eller ikke; ja, endskjønt ommeldte paaberaabte Bidner, som skal være, og af alle holdes for, rettsindige Mand, ere gaaen hen til Capellanen, og bedet om Forskaanelse for Eed i en ganske ubetydelig Sag, hvor Dødsfald alene angaaer nogle Ord, som ifkun maatte anses, om kunne være meer eller mindre høstlig talte, og bestaaer derudi, at Sognepræsten i en vis Despute imponerede Capellanen Silentium med de Ord, at holde sin Mund naar Sognepræsten talte, da han, naar Capellanen talte, vilde tie; de og paa det krostigste have forholdt Capellanen sin Uforsonlighed, og raadet ham til Fred og Eenighed, ligesom de og have ved skriftlig Indgivende vendt sig til Biskopen, at han vilde mage det derhen, at de for Bidnesbrøds Afslæggelse i denne Sag maatte forskaanes; saa skal dog Capellanen blive ved sin Paastand, og vil have Sagen til Ting, til Forargelse for heele Byen, uden at Biskopen derpaa kan raade Bod, men maae see paa, hvorledes, saavel i dette som i andre Tilfælde, Selvraadighed og Efterladenhed gaar i Evang, i sær, da intet andet Middel Hayes, sigt at hemme, formedelst Mangel af Landemoder, som ovenmeldt: hvorefter Biskopen har indskilt, hvorledes Capellanen for saadan sin Forargelse bor anses: ligesom og ellers i andre Overhørigheds- og Forsømmeligheds-Tilfælde, om det ikke maatte agtes tjenligt, at lige Præster kunde mulcteres paa nogle Rigsdaler, &c." — Derpaa blev bejalet, at den af Capellanen begyndte eller intenderede Process skal ophæves, og ingen Bidner derudinden føres; — (og siden det samme som til de andre Biskoper).

saavel som og ellers i andre Overhøstigheds- og Forsøms- 20 Febr.
 melses- Tilfælde, saasom, naar en Præst med alle Ord
 og Formaninger ikke var at overtale til sin unegtelige
 Pligt i at catechisere, besøge Syge eller Sangne saaa-
 velsom Skolerne, item, om befandtes at misbruge
 Absolutionens Tægtelse til at inddrive sit Offer med,
 maae i Fremtiden mulctere de Skyldige fra 1 til 5 Rdlr.,
 fattige Præste- Knter til Gode og Bedste, uden at saa-
 dan Biskopens Kjendelse videre maae paatales, eller væ-
 re nogen Appel underkastet (c).

Rescr. (til Amtmanden over Assens- og Hinds- 20 Febr.
 gaavls- Amt), ang. at Skarpretteren i disse Am-
 ter skal af dem Begge saavel som af Grev- (d) og
 Friherstaber nyde 2 Gange om Aaret af hver Gaard, li-
 den eller stor, 4 Skill., og af hvert Huus 1 Skill. Dan-
 ske, hvilke Sognefogderne have hos Bønderne at ind-
 drive, og Supplicanten, Christjan Suhre, paa Ans-
 fordring i en samlet Summa at tilstille, der alt liges-
 ledes forhen i øvrige Amtter udi Tven er reguleret.
 (Paa Suhres Ansøgning, da han ikke kunde nyde de ham aar-
 lig tillagde 2 Skill. af hver 8 Edr. Hartforn, og 4 Skill. over
 8 Edr. Ht., og derudover med mange uopdragne Børn maatte
 savne fornøden Livs- Ophold).

Rescr. (til Greve Bedel), det samme, for saa- 20 Febr.
 vidt Grevskabet Bedelsborg vedkommer.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden paa Island, 20 Febr.
 og Biskopen over Skalholt- Stift), ang. at de
 Fiske- og Fugle- Løtter, som kaldes Hospi-
 tals- Løtter, og paa Vestmanøe falder, maae forbli-
 ve til de Syge og Fattiges Ophold der paa Stedet.
 (Efter Ansøgning fra Sognepræsten og Indbyggerne paa Vest-
 manøe, hvilke androge, at de ikke kunde slytte, og aldrig ha-
 ve

(c) See Prom. 29 Jan. 1785.

(d) See næstfølgende Rescript.

- 20 Febr. ve flyttet, deres Syge til Hospitalet, eller inde noget Tilfæg følge med dem, efter Korordn. 27 Maii 1746, efterdi der paa Den underholdes 30 fattige, til hvis Underholdning Hospitalskassen altid er bleven ved Stedet; ligesom de og have declareret, at, i Fald Hospitalslotterne der paa Den maae forblive, vil de selv underholde og forsyne deres Syge).
- 20 Febr. Reglement, hvorledes Sæderne efterdags i Borgretten skal reguleres (e).
- 6 Martii. Reser. (til Landmilitie-Sessionerne i Danmark), ang. at de hværvede Under-Officerer og Tambourer ved Landmilitien skal henhøre under den Militaire Jurisdiction (f).
- 6 Martii. Reser. (til Amtmanden over Finmarkens Amt), ang. med Omhed og Moderation at behandle nogle Qvæner, som af Extraction ere Svenske, paa det andre deres Landsmand derved kunde opmuntres at komme til Landet, da de ved deres Ankomst med al muelig Hjelp og Haandrafning bør understøttes (g); samt ei af en utidig Nidkjæthed oftere at indkomme med usornodne Indberetninger og Forestillinger, hvorved ikkuns uskylde Gølf foruroeliges, og kunde sættes i Mistanke. (Han indgav Besværringer, 1) at nogle Præster ei vilde af Prædikestolene læse Reser. dat. 30 Novbr. 1748, fordi om saadan Læsning ei deri var meldt, og den ei heller kommen fra Biskopen; og 2) over nogle Qvæner, som deels udspredede, at Sverria paafød Rettighed til nogle Fjelde, deels ei modte betids nok ved en Extra-Act, og deels ei afsagde Troeskabs-Eed).
- 7 Martii. Rentel. Skriv. (til Stiftbefalingsmændene over Høns- og Ribe-Stifter), ang. Straf for uberettigede Transporter ved Middelfart- og Snoghøi-Færgesteder. (Eil at forekomme Indpas i de Transporter, som Færgemændene bør forrette).

Ved

(e) See Korordn. 15 Junii 1771.

(f) Ophævet ved Korordn. 14 Sept. 1774; men kan ellers ogsåa sees i Koebes Rescripter II. 54; sef. Reser. 17 April 1750.

(g) See Reser. 16 Maii 1760.

Ved Middelfart og Snoghøi Færgesteder maae forholdes paa lige Maade, som i Henseende til Gaabense og Vordingborg Færgesteder under 4 Jan. 1743 og ved de Færgemandene i Kbhavn d. 29 April 1684 givne Laugs Artikles 1te og 5te Post, er befaleet, saa at de Uberetigede, som befindes, deslige Transporter at foretage, skal bøde første Gang 4 Rdlr., anden Gang dobbelt, og tredje Gang have deres Fartøi forbrudt, hvortil Retsens Middell skal være pligtige, Færgemandene, saasnart Forseelsen lovligen er beviist, efter Stiftamtmandens Paategning og Foranstaltning, med prompte Execution at assistere. Dog bliver det de Borgere og Bønder, som selv eie tilladelige Maade, usormeent, sig deraf til egen Fornødenhed at betjene, saalænge samme ikke til Andre udlaanes og bortleies, eller bruges til nogen Slags Transport med Reisende eller andre Folk saavel som Qvæg: og ligeledes maae Strandhusenes Beboere i Colduinghus Amt besordre sig selv saavel som Bønderfolk og andre der i Byen boende, som kunde have noget Verinde i Byen eller andensteds, og hvis Leilighed det ikke maatte være at reise først over Land til Færgstedet: men al anden Transport, være sig med enten fremmede Passagerer, Gods, Vare eller Qvæg, skal dem under 1 Rdlers Straf, for hver Gang Noget dermed betrædes, aldeles være forbuden.

Krigscanc. Skriv. (til Cheferne for samtlige gevortnye Regimenter), ang. at ingen Soldat maae uden Kongelig Tilladelse i fremmed Tjeneste overlades, m. v. (h). 7 Martii

Gr. Da det er erfaret, at adskillige her i Kriastjeneste staaende Folk ere antrosne i Tjeneste udenlands, hvilke, deels under Foregivende at besøge deres Slægt, og deels mod at stille Caution for deres Tilbagekomst, herfra med Permissionspas'ere tilladte at reise, saa har Kongen befaleet:

R 3

Regi:

(h) See Skriv. 27 Martii 1756.

7 Martii.

Regimenterne maae ikke i Udenlands. Tjeneste overlade nogen her i Tjenesten engageret Soldat, directe eller indirecte, uden dertil erholdte specielle Konøelig Tilladelse; og Chefkerne maae ikke nogen Under-Officeer eller Gemeen, om endog tilstrækkelig Vorgen for hans Tillbagekomst blev stillet, udenlands permitttere, saasnart man paa nogen Maade kan formode, at Tilladelsen søges i den Hensigt at forlade Tjenesten. Over dettees usie Efterlevelse havet enhver Regimentschef saa meger alvorligere at holde Haand, som han, naar denne Befaling desuagtet skulde overtrædes, udeblivelig kan vente derfor at kræves til Ansvar.

13 Martii.

Reser. (til Directeurerne for det Fattiges-Væsen i Danmark), ang. en Indretning i Børnehuset paa Christianshavn til 24 Hittetbørn, og 2 Jordeindsdres Antagelse, for med Taushed at betjene strugtsommelige, m. v. (i).

Gr. Esterat Obersecretæren i det Danske Cancellie havde tilskrevet Directeurerne, at Kongens Intention gif derhen, hvorledes der kunde oprettes en Stiftelse for fattige Hittetbørn i Kbhavn, og for en saadan Stiftelse muelig kunde findes Lighed ved Børnehuset paa Christianshavn, er af Directeurernes Foræskilling fernommen, at de, da Directeurerne over Børnehuset havde communiceret dem et Udskift og Beregning over de til saadan en Stiftelse udfordrende Befokninger til 24 Hittetbørn, for at faae en fuldkommen Oplysning, hvorledes fattige Børn ved det Fattiges-Væsen underholdes, og hvis ellers til denne Konøelige Intention fuldkomne kunde cragtes tjenlig, have corresponderet med de Committerede ved Conventhuset, som i deres Erklæring have berettet, at ved de Fattiges-Væsen i Staden underholdes 700 Børn, og at saadanne Børn inænkede med mere Menage kan forleges, end ved det Fattiges-Væsen, hvor saa mange Børns Antagelse, Forærgning og Opfostring paa Conventhus-Cassen beføres, og det paa den Maade, at, naar noaen med forældreløse, agte og uagte Børn, eller og saadanne Børn, som udødske Mennesker læg-

ge

(i) See Reser. 18 Junii 1751, 27 April 1753 og 21 Aug. 1750; Fund. 6 Aug. 1766, s. 43; Reser. 11 Jan. 1760, 10 Decbr. 1772, s. 6, 24 Martii 1774, 15 Jan. og 23 April 1783 samt 17 Martii 1784, s. 11.

ge fra sig i Folkets Huse, Dørre, paa Gaderne eller andre Steder, saa og saadanne spæde Børn, som, i Anledning af Reser. af 15 April 1746 henbæres til Præsterne, der ia til Byefogden, som forsender dem til Conventhuset, ankemær, eller, for dem søges om Almisse, blive strax antagne, og henfattede til Fostermodre, som af Conventhus-Cassen nyde Betaling for deres Forslegning efter noiesse Accord, hvilket bedrærer indtil de opnaae 15 a 16 Aars Alder, eller have været til Confirmation, og kan fortjene deres Gode, da de aldeles af Mandtallet udgaar: Efter hvilke Omstændigheder Direct. for det fattigesværen berette, at i Børnehuset kan indrettes ganske beqvem Leilighed til 24 Hittébørns Imødtagelse.

Dette er approberet. Disse 24 Hittébørn skal nyde den sædvanlige Forslegning af Conventhus-Cassen aarlig, indtil de opnaae den Alder af 6 Aar, da de derefter skal udsendes til den i Børnehusets nye Bygning værende Sal, som til samme Brug skal indrettes, og imidlertid af dets Cassé forsteges, som sædvanligt. Til Skole for disse Børn, som indtil denne Alder lære at læse i de fattiges Skoler, eller hos Fostermodre, skal bruges den for Børnehusets egne Børn anordnede Skole næst ved Kirken, hvor de 2 Timer om Vinteren og 4 Timer om Sommeren skal holdes under Information, og de øvrige Timer om Dagen skal de arbejde ved Børnehusets foresaldende Arbeide i ovenbemeldte til den Ende indrettede Sal, ligesom andre af dets Børn, dog uden at have nogen Communication med de andre Børn, hvilket saaledes skal continuere, indtil de have været til Confirmation, og opnaaet den Alder at kunne tjene for deres Brød, da de igjen kunne udkomme, og hensættes til Tjeneste eller Haandverk, efter deres befindende Duellighed. Naar Nogen maatte forlange saadanne Børn enten fra Silke eller Børnehuset selv, for den følgende Tid med Underholdning at forsørge, skal Børnene dem, uden videre Esterspørgsel eller Prætention for anvendte Bekostninger, udleveres. Og, som deslige Børn, der ikke kan legitimere sig, at være fødte af ægte Forældre, maae see sig udelukte fra al Slags Profession og Haandverk at lære,

13 Martii. lære, saa tillades og befales, at saadanne Børn, der indkomme til Opfostring og Underviisning i Børnehuset, paa det de kunde vende antagne til ærlige Haandverker og Professioner, skal ansees som ægte Børn (k). — Ydermere have Directeurerne foreskilt, at, saastremt Kongen maatte være sinder, efter Directeurernes for Vaisenhuset, deres Forslag, at ville oprette en nye Stiftelse, der ei skulde have nogen Communication med Convent og Børnehusets Casser og Betjente, vilde aarlig medgaae en anseelig Depense, og dog alligevel ikkun saa Børn deraf blive underholdte, efterdi der vilde antages aparte Betjente, foruden anden Indretning, som alt var beskæftiget; men, dersom Kongen vilde forhjælpe Convent og Børne-Huus-Casserne, som desuden skal trænge, med en vis og fast staaende aarlig Indtægt: formene de at dette nyttige Verk bedst kunde drives og forestaaes ved de Fattiges Betjente. Thi approberer Kongen dette Forslag, og derfor vil, at dette Verk med 24 Hittébørns Antagelse og Opfostring skal drives og forestaaes ved de Fattiges allerede antagne Betjente uden videre Tillæg og Løn, og det under de Committeredes Opsyn, da Kongen til forskrevne 24 Hittébørns Forslegning og Underholdning vil lade indtil videre betale af den Norske Generalpostcasses Revenuer aarlig 750 Rdlr., i 4 Terminer, hvorom de Deputerede for Financerne ere tillagte Ordre (l). — Endelig, som Directeurerne berette, at de Committerede ved Conventhuset have proponert nogle Anstalter, som de formene, at kunne være tjenlige til, at hindre Barnefødsel i Dølgemaal, og deraf som oftest entstaende Fosterets Ombringelse, hvilke Anstalter Direct. vel eragte i sig selv, at kunne være et sikkert Middell, til at hindre Barnefødsel i Dølgemaal, men paa

(k) Estr. Plac. 27 Febr. 1772.

(l) See næstfølgende Reser. med det der Antegnede.

paa den anden Side befrygte, at der, ved at forebygge eet Onde, maatte gives Leilighed til et andet, adskillige Artikke i Loven ved saadant Foranstaltning maatte forandres, da Crimina adulterii næsten impune kunde begaaes, ja at mange fattige Egtefolk, i sær Soldater og Matroser vilde betjene sig af denne Leilighed, for at faae deres Børn opdragne paa Publici Bekostning; uden nogen Byrde for dem selv, hvorudover det Antal af Børn, som af de Fattiges Cassa skulde forsteges, kunde formodes at bli e saa stort, at deres Underholdning neppe skulde kunne bestrides med 3 a 4000 Rdlr. aarlig Indtægt; des aarsag Direct. have indstilt, hvorvidt saadant de Committeredes ellers velmeente Project kunde synes gjærligt og tjenligt: saa (siden Kongen, til at forekomme Misgjerninger, som drage Guds Bredde og Straf over Lande og Riger, intet heller ønskede, end at den saa ofte forekommende Børnesødsel i Dølgemaal og oftest derpaa følgende Fosterne Ombringelse kunde forebygges) er funden for godt, at anordne: 1) at 2 gode bekjendte Jordemødre skal antages, til at betjene dem, som enten af Undseelse ei vilde have deres Besvangrelse bekjendt, eller af Uformuenhed ingen Hjælp vide sig, naar de gjøre Bærsel, da saadanne i Forveien maae have Frihed til, hemmelig at raadsøre sig med disse Jordemødre: 2) saadanne Jordemødre skal være eedsvorne, og forsynes med Instrux, hvorefter de skulde være pligtige, under Straf, som Meenedere efter Loven, og tillige at forvises Landet, det ei at aabenbare, hvo sig i saa Maade hos dem anmeldede, og af dem lod sig betjene (m): 3) disse Jordemødre skal boe paa et for alle bekjendt Sted, og tillige være forsynede med 3, 4 eller flere Kamre, og i hver Kammer med en Seng, paa det at, om Døgen, enten af Undseelse eller Uformuenhed, ei vidste

R 5

sig

(m) See Refer. 6 Jan. 1764.

13 Martii. sig Stod. at ligge i Barselseng, de da hos bemeldte Jordemødre, uden Frygt for at blive aabenbarede, kunde vorde betjente, og, om de forlangede, der ligge i Barselseng: 4) Saadanne Barselkvinder, naar de ei selv have Leilighed at underholde sig, skal, efter Jordemødrenes Angivelse paa Conventhuset, dog uden at aabenbare Barselkvindens Navn eller Stand, nyde til Forsægning for deres Person af Conventhuus: Cassen paa nogle faa Uger, saalænge de ligge i Barselseng, ugentlig 2 a 3 Rdl.; og, naar de igien blive restituerede, maae de ubehindret afsentere sig fra Jordemødrens Huus; uden at være hende nogen Betaling pligtig, men Jordemøderen skal nyde hendes Douceur fra Conventhuset eller af den dertil bestinrede Fond, om Vedkommende ei dertil selv have Evne: 5) Jordemødrene skulle være pligtige, naar de have saadan en Barselkvinde, der ei vil være bekjendt, at bringe det nyefødde Barn, saafremt Barnemøderen det ellers begjærer, paa Conventhuse, hvor det strax skal hensættes til en Fostermoder, og med Daab forsynes, samt tillægges Forsægning og Opvartning som sædvanligt; og skal da følge med Barnet fra dets Moder et vist Tegn, som paa Conventhuset kan forvares, og i Mandtallet betegnes, hvorimod Barnets Moder fra Conventhuset ved Jordemøderen skal gives et vist Tegn under Conventhusets Segl og Bogholderens Navn, saa og, naar Barnet var til Conventhuset ankommet og døbt, samt under hvad Navn, paa det at, om samme Barn i sin Tid af Nogen blev forlangt, det da kunde affordres og afleveres efter saadant Tegn: og 6) skal disse Jordemødre, som bestandige Betjente, aflægges med en vis aarlig Løn af 50 Rdl. for hver af dem, samt fri Huus, Ildbrand og Sengeskæder, item en Douceur for hver Person, de i saa Maader betjene, som kan være for hvert Barn 2 Rdl., og formentes

præs.

præter propter at kunne udgjøre for hver Jordemoder 13 Martii.
100 Rdlr.

Rescr. (til de Deputerede for Financerne), ang. at, 13 Martii.
til at bestride de paa benævnte 24 Sittetørns Opdragelse og Forslegning gaaende Omkostning, maae indtil videre betales 750 Rdlr. aarlig af den Norske Generalpostcasses Revenuer (n).

Rescr. (til Overpræsidenten i Kjøbenhavn), ang. ved 13 Martii.
Passers Udstedelse til og for ubekjendte Personer at bruge al muelig Forsigtighed; samt ellers at antegne alle deres Navne, som søge Pas for ubekjendte Personer.
(A. Til at forekomme, saavidt mueligt, Desertion ved de udi Kjøbenhavn i Garnison liggende Regimenter, da det er at formode, at den mere end forhen vil ytre sig, fordi det med Overrig oprettede Cartel nu expirerer; og paa det en Soldat, som ellers ikke kunde finde Udveie til at undvige, ikke, ved underhaanden at tilveiebringe sig saadant et Pas, skulde gives Leilighed til at sætte sit Forhavende i Verk: B. paa det de, efter hvis Begjering Passet udstædes, kunde kræves til Ansvar, i Fald det maatte befindes, at nogen deraf havde betjent sig til et utiladeligt og strafværdigt Foretagende).

Rescr. (til Stiftsbefalingsmanden og Biskopen i 13 Martii.
Bergen), ang. at de i St. Jørgens-Hospital i Bergen (o) værende svage Lemmer maae, herefter som hidindtil, med egne Hænder, til Levnets Subsistence, arbejde hvad de kan formaae, og samme til Fattige, Gemene og Bønderfolk ubehindret afhandle.

Rongel. Resol. (bekjendtgjort Stifstamtmanden 17 Martii.
i Ribe), ang. at Bønderne i Kolding-District maae, uanset Forbudet af 1 Julii 1746, udføre Huderne af deres Qvæg imod Toldens Betaling (p); men i øvrigt for

(n) See noie Rescr. af 17 Martii og 23 Decbr. 1752, Sund. 6 Aug. 1756, S. 37, og Rescr. 10 Martii 1758.

(o) Derom see Anordn. 29 Aug. 1755, Cap. 3, S. 9.

(p) See nu Toldtarifen 1768, paa Huder.

17 Martii. forbliver det ved Forordn. af 29 Aug. 1747 (q); og i Hens. til Brændevinsbrænden ved Forordn. af 30 April 1734 og 5 Junii 1743 (r); dog haver Borgerstabet i Stæderne ved Inquisition om Brændevinsbrænden paa en sømmelig Maade at omgaaes, uden Bonden i øvrigt nogen Skade enten paa hans Korn, Jorder eller Andet at tilføie.

19 Martii. Rescript, ang. at Koffardie-Skibe, som lægges ud igjennem Bommen fra Kjøbenhavn, skal visiteres, om derpaa maatte findes Nogen, som ikke har Pas, eller fordægtigt Pas; og saadanne anholdes, m. v. (s).

Gr. Det er bleven foredraget, at de i Kbhvn udi Garnisonen liggende Regimenter undertiden savne Folk, uden at kunne erfare, hvorledes samme bortkomme, og at adskillige Omstændigheder giver Anledning til den grundede Formodning, at der maae findes Skippere, som lade sig bruge til at kaffe dem hemmelig bort.

I Ereden for den ved Toldboden af Land-Statens vagthavende Officeer hidindtil alene har Skuldet spørge de til Bands Udgaende om deres Passer, men aldeles ikke været brugelig, at visiteres de igjennem Bommen udlaggende Skibe, om hvad Passagerer derpaa maatte findes, og det altsaa har været meget let for Folk, som har villet være ubekjendt, usformærkt at komme derfra, skal herester ogsaa ethvert Koffardie-Skib, naar det lægger ud igjennem Bommen, af den ved Toldboden vagthavende Officeer tilligemed en Officeer af Søe-Statens, med behørig Beskedenhed, og uden at foraae sige Skibet nogen mærkelig Ophold, visiteres, om der paa maatte befindes nogen Person, som enten inger Pas havde at forevise, eller og med fordægtige Passer
maat

(q) See nu Forordn. 4 Novbr. 1776.

(r) See nu Forordn. 2 Sept. 1773 og 26 April 1776.

(s) Af Roches Reser. I. 485. est. Lybeckers Udtog II. 175

maatte være forsynede da de, som saaledes maatte be- 19 Martii.
træffes, skal anholdes, og til deres vedberlige Juris-
diction til videre overleveres, saa og Skipperen selv, i
Fald han maatte findes i Culpa, derfor tages til Ansvar.

Rescr. (til Biskopen i Ribe), ang. at Præster: 20 Martii.
ne i Torning-Lehn ei af Amtmanden i Haders-
leb maae tillægges Befaling i deres Embeds-Forret-
ninger.

Gr. Bemeldte Amtmand har befaleet Præsten til Hørlinnet
i Thorninglehn, under hø. Milet at antaae til hemmelig
Skriftemaal og Alterens Sacramente en Bønde af sin Menig-
hed, der var beskyltet for et i samme Menighed besvangret
Qvinde-Menneskes Barnesider; hvorimod Biskopen har for-
budet Præsten at antage Bønden til hemmelig & skriftemaal,
eftersom Qvinde-Mennesket i d Skriftestaaelse i Kirken havde
udlagt Bønden for Barnesfader, det han og i en ham paakom-
men Svaah.d skal have tilst. aet, men, da han var bleven frisk
igjen, er fragaagen; hvilken Dispute har anlediget Biskopen at
vende sig til General-Kirke-Inspectionocollegium, hvor han
har beviist, at en Amtmand i Haderslebhuus-Amt, folgelig
Kongelige Ordres, ei bør vesatte sig med den geistlige Juris-
diction i Thorninglehn.

Kongen har ladet rescribere Amtmanden paa nye,
at han ei i Fremtiden skal tillægge Præsterne i Torning-
Lehn nogen Befaling i deres Embeds-Forretninger,
men overlade sigt til Biskopen over Ribe-Stift. Men
som det besvangrede Qvinde-Menneske ei har aflagt
den hende tilkjendte Bed, at Bønden var hendes Barnes-
fader, og hun for nogen Tid siden ved Døden er afgang-
en, saa er, efter Ansøgning, under denne Dags Da-
to expederet Bewilgning, at han maae være befriet for
Kirkens Disciplin for det beskylde Leiermaal.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Viborg: 20 Martii
Stift), ang. at Suedkerne i Viborg fra de andre
Haandværkslaug i Byen maae separeres. Paa Stift-
befalingsmandens Andragende, at Suedkerne, i Anledning af
Rescr. dat. 10 Febr. 1749 have begjert saadan Separation,
som vel ved Rescr. af 29 Octobr. 1734 er forbuden, men at
de andre Laugsmestere paa visse Conditioner med Separationen
ere

20 Martii. ere fornsiede, og at, som formenes, derved en god Harmonie og Orden kunde befordres) (c).

28 Martii. Rescr. (til Stiftbefalingsmændene og Biskopperne i Danmark), ang. at ingen Betaling for Liigs Begravelse i Kirkegaardene paa Landet maae fordres eller tages for Noget i hvem det maatte være, enten Fattige eller Rige, uden Forskjel, medmindre Noget, som Formue haver, godvillig og uanmodet vil give Noget til Kirken for Jorden (u), (Saa som Kongen er kommen i Erfaring, at Kirke-Stierne paa adskillige Steder tværtimod Lyens 2 — 22 — 38, saavel af Tiende. Ydere som af den patriae Almue paa Landet, for dre Liigspenge betalte for Kirkegaards-Jord til deres Afdoede; og atter paa andre Steder, hvor Tiende-Yderne, eller Bønderne som give Tiende, vel tilføies i Begravelse-Sted paa Kirkegaarden for dem selv, derimod for det es Hustruers, Bøns og Tjenestefolkes Liig affordres Betaling for Jorden).

28 Martii. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Aalborg), ang. at Proviantforvalteren ved Hals- og Stadstrands-Fæstninger, som er en Fæstningsbetjent, og boer inden Fæstningens Vælde, bør tilligemed hans Tjenestetyende søges for Garnisons-Retten.

3 April. Rescr. (til Stiftbefalingsmændene i Norge), ang. Bærning for Landmilitee samt andre Officerers Tjenere og Tyende.

Gr. Det er fornømt, at, Da det ved Forordn. om Landmiliteen i Norge af 7 Martii 1749 Art. 3 er anbefalet, at Officerernes Tjenere og Tyende i alle Sager skulle være til Højde- eller Virke-Liig, eller for det Steds Dommere, hvor deres Hærskab boer, eller sig opholder, skal dette have givet Anledning til Tvivlsmaal og Forspørgsel, om ikke endog de Officerers Tjenere og Tyende, som ei henhøre til Landmiliteen, skulle staae under den civile Jurisdiction, helst siden hverken Loven eller Krigsbrettes-Instructionen melder noget vist om, for hvad Ret saadanne Tjenere i forekommende Tilfælde bør søges og tiltales. — Til al Collision og Uorden, som heraf imellem Jurisdictionerne kunde opkomme, at hemme og forebygge, anordnes og fastsættes,

At,

(c) Af Rothes Rescripter III. 942.

(u) Cfr. Rescr. 26 Febr. 1745.

3 April.

Art. det Forordn. af 7 Martii 1749 i 3die Art. byder, ang. Officerernes Tjeneres og Tyendes Bærning, bør alene forstaaes om de ved Landmilicen i bemeldte Norge staaende Officerers Tjenere og Tyende: men at de Folk og Tyende, som staae i Tjeneste hos alle andre Officerer, der ei ere ved Landmilicen, skulle, naar deres Herkøb betjener sig af dem til Krigstjenesten, Huusholdningen, eller deres Stands Vedligeholdelse, omentstjont Folkene ei selv ere Militaires, dog, ligesom deres Hæere, søges for Krigsretten i de Sager, hvor Krigs- Articulbrevets 192de Artic., Krigsrets- Instructionen og Loven det befaler, saaledes, at alle Slags Bøder til Gjelds- Sager henregnes, og af Krigsretten paadømmes; hvorimod alle de Tjenestefolk, som bemeldte i virkelig Tjeneste staaende Officerer bruge, enten til Avling, eller anden Brug paa Landet, eller til Handel, Manufactur, borgerlig Væring, eller sligt, deres Embede uveedkommende, bør, naar de ei ere hvervede Soldater, i alle deres Sager at staae under den civile Jurisdiction, og svare for den Byes eller Steds Dommere, hvor de boe, eller sig opholde, saavidt Landsloven befaler og foreskriver. Igjennem Krigscancelliet vorder den commanderende Chef denne Resolution tilkjendegivet.

3 April.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Island og Færøe), ang. at Stævningerne i de for Laugtingene paa Island indkommende Delingvent- Sager herefter med Aftensvarsel maae forkyndes (v): dog at der i det øvrige med slige Stævningers forkyndelse og Afhjemling lovligen omgaaes, og Delingventerne med deres Forsvar under Sagerens Drift forundes den Tid og Anstand, som forsvarlig kan være, og de til deres

(v) See Rescr. 15 Decbr. 1774.

- 3 April. deres Sagers Tary og Fremme efter Loven kan behøve (x).
(Paa Forspørgsel fra Stiftbef., om der maae bruges Afstemsvarsel i fornødne Tilfælde til de paabudne Extra-Laugtinge).
- 3 April. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Bergen), ang. at ses derhen, at Rescr. af 6 Novbr. 1744, om Brandvagten ved Contoiret i Bergen, vorder af Bedkommende efterlevet (y).
- 10 April. Rescr. (til Stiftbefalingsmændene i Norge, og de andre Amtmænd Gjenparter at meddele), ang. at med Tiden og Stedet til Bøigdetingenes Holdelse skal stricte forholdes efter Lovens Tavle, saavidt den ei er forandret (z).

Gr. Kongen er bleven foredraget, at i Steden for, at det fra gammel Tid af ved Loven og Forordninger, saavel som ved den bag i Norske Lov trykte Tavle, samt ved Forordn. af 17 Decbr. 1745 er fastsat og anordnet, paa hvad Tid og Sted i hvert Fogderie og Amt udi Norge bør holdes Bøigdeting, skal dog paa adskillige Steder være indført Etik og Brug, at Fogderne een eller flere Gange om Aaret forfatte en Tabelles over deres Fogderier, hvorudi for hvert Skibepe eller Ting berammes en vis Dag og Tid, naar han med ethvert Tinglaugs Almue vil holde Ting, af hvilken Tabelles, naar den af Amtmanden er bleven approberet, til Sorensskriveren sendes en Gjenpart, for sig derefter at kunne rette, og en til Bøigde-Lehnsmanden, for at lade Almuen ved Kirkeskavne kundgjøre, naar Ting skal holdes, hvorved dog ofte er forvoldet adskillige Uleiligheder, saavel for Almuen, som Rættens Betjente. Thi har Kongen funden for godt,

Disse uden for Loven foranstaltende Tingberammelser at affasse; og vil derimod hermed have anordnet og befalet, at med Bøigdetingene skulle herefter stricte forholdes efter Lovens Tavle, for saavidt samme ikke ved senere Kongel. Anordninger og Befalinger er forandret.

Rescr.

(x) See Rescr. 28 April 1784, S. 5, 5, 6.

(y) See Anordn. (Rescr.) 7 Octobr. 1754 Cap. I. Art. 3. og Cap. III. Rescr. 20 Aug. 1756.

(z) Efr. Rescr. 17 Junii og 7 Octobr. 1763 samt 6 April 1765.

10 April.

Rescr. (til Stiftbefalingsm. i Christiania), ang. at det i Henseende til Militaire Personers Møde paa Politiekammeret ic. i Sager om Tyverie samt god Skik og Orden skal holdes efter Politie-Forordningerne.

Gr. Stiftbef. har andraget, at, ved det at Politien i Christiania 1745 blev indrettet, blev den Tid adskillige Tyve og andre Misgjerningsmænd, baade af den Civile og Militaire Jurisdiction, ved Politiens Assistance oplyst, og enhver af dem for sit Bæretning afstraffet, hvilket har havt den Effect, at Byen har været nogenledes fri for store Tyverier indtil denne Vinter, da nogle grove Tyverier og Indbrud ere tildragne, hvoraf nu endeel ved Politimesterens Hjelp skal være bievne opdagede: men, da det ofte skal forefalde, at baade Civile og Militaire af diverse Regimenter ubi een Sag kan være implicerede, enten som Gjerningsmænd eller Medbr., og det ansees uomgængelig fornødent, at enhver Best. i deslige Sager under eet blive examinerede og confonterede, paa det at alle saadanne grove og betydelige Forseelser, som ikke taale nogen Ophold og Widtløstighed, med alle sine Omstændigheder, i Korthed kan worde undersøgte; har Stiftbef. udbedet sig Resolution, hvorledes i saa Maader skal forholdes, og om ikke de til Militaire-Etaten hørende, og under det Militaire Forretende Personer, efter Resolution til General Arnold af 30 Julii 1745, og den 3die Artikels Slutning i Forordn. af 7 Martii 1749 ligesaavel som alle andre Stænder, Geistlige og Verdslige, skal være pligtige, efter foregaaende Anmeldelse til den Paagjeldendes Chef, at møde paa Politiekammeret, og for Politie-Retten, til Examination, Confrontation og Vidners Paahør, saavel i Sager, der anaae Tyverie og deslige, som andre Mishandlinger, der dependere af en god Skik og Orden, paa det Sagen derefter med det holdte Politie-Forhør, naar det ikke er Politie-Sager, kan blive henviist til enhver Paagjeldendes rette Bærning, saaledes, som ovenmeldte Resolution og Forordning foreskriver.

Det skal herudinden herefter, som tilforn, forholdes efter de, om Politiens Administration, udgangne Forordninger, saavel som efter den 3die Art. i foreseevne Forordn. af 7 Martii 1749.

Geheime-Consails Resolution (*), ang. at de 10 April.
Jøder, som i Kjøbenhavn gifte sig, maae fritages

(*) Communiceret Kjøbns Magistrat ved Notificationslise af 15 Junii næstefter.

- 10 April. tages for at bygge eller indrette Fabrique, imod at erlægge til Politiecaffen 100 Rdlr. (*)
- 17 April. Rescr. (til Stiftbefalingsmændene i Norge, at tilkjendegive samtlige civile Betjente), ang. at Under-Officererne ved den Norske Landmilice skal, som andre hvervede Soldater, sortere under den Militaire Jurisdiction. (For at gjøre disse Under-Officerer deelaatige i det de hvervede Under-Officerer og hvervede Tambourer i Danmark ved Rescr. af 6 Martii 1750 forundte Privilegio fori; da Forordn. af 7 Martii 1749 ophæver al Forskiel imellem en Under-Officeer ved de Nationale i Norge, og en der gemeen udskreven Dragon eller Soldat; ihvorvel Under-Officererne i Norge, ligesaavel som i Danmark, blive anhvervede, og sølgelig de samme Rationis, hvorefter Under-Officererne ved Landmilicen i Danmark ere lagde under den Militaire Jurisdiction, ogsaa findes ved de hos de Nationale Regimenter i Norge staaende Under-Officerer).
- 17 April. Rescr. (til Kjöbns Universitet, og Notits til Overhofmarskalken), ang. at ikke Noget efterdags af Hof-Trompeterne og Poucheren (a) maae ved Liigs Begravelse fordres for Sangklokkerne, saalænge de ei forlange samme at skulle spille for dem.
- 17 April. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Ribe, og Amtmanden over Lundenæs- og Bøvling-Amter), ang. et Ting- og Arresthuses Opbyggelse i Lemviig, samt at saavel Byen som Skodborg- og Vandfuld-Herreder skal svare deres Contingent til Sangesfogdens Løn, m. v. (b).
- 22 April. Rescr. (til General-Auditeuren ved Land-Etaten i Danmark), ang. at de i virkelig Krigstjeneste afdøde Militaire Personers Enker, som bli-

ve

(*) Af Schous Udtog af Forordn. II. 420; cfr. Rescr. 2 Sept. 1726.

(a) Nu holdes disse Betjente ikke.

(b) See Rescr. 22 Octobr. 1756.

ve siddende i uskiftet Boe, skal give Recognition til de Militaire Skifteforvaltere, og deres Skifter siden høre under Civil-Øvrighed, m. v. (c). (Resolueret, til at forekomme alle Collisioner og Nordener, som kunde opstaae deraf, naar den Dvæstion, under hvilken Etat Skiftet efter saadanne Enker fulde høre, længere forblev ubestemt, saasom Militair-Etaten hidindtil har paaftaaet at vilde forrette Skifte efter saadanne Officerers- Enker, hvis Mænd ere dode i Kongelig Krigstjeneste, og som i Kraft af eyresse allerhøieste Bevilgning forblive med deres Medarvinger i uskiftet Boe; og derved i sær er moveret det Spørgsmaal, om den Militaire eller den Civile Etat meest er berettiget til at administrere saadanne Officerer- Enkers Efterladenskaber, hvilke vigore Testamenti eene arver den ganske fælles Formue).

22 April.

Reser. (til de Deputerede for Financerne), indeholdende adskillige Poster til Justitscassens Gavn og Conservation.

25 April.

Gr. Præsidenten i Høieste-Ret har foreskillet, at, som de til Justitscassen, efter derom udgivne Anordninger, henlagde Indkomster, i sær af Mulcter og Bøder, som Vedkommende i Retterne blive dømt udi, til Kongens Cassa at betale, ifølskuns langsom indkomme, tilvoyses Cassen derved Nar efter andet store Restancer, som ei alene unyttige for Cassen blive udestaaende, men endog desformedelst hos mange Debitorer blive uvisse, og hos flere, som enten ved Tidens Længde kan blive uvæderheftige og komme til agters, eller bortdøe, aldeles maae tabes, indstillende derfor iblandt andre Poster, som han formener, at kunne være tjenlig til bemeldte Justitscassens Gavn og Conservation, 1) om ikke Justitscassens Penge og Restancer herefter bedst kunde inddrives ved de Kongelige Intraders Oppebørselsbetjente med prompte Execution, og paa deres Ansvar, ligesom andre Kongens Indtægter efter Kammerets-Ordnungen, oppebæres, saa at dem ikke blev tilladt, uden paa deres eget Ansvar, at give Vedkommende længere Credit, end en dem foreskreven kort Termin: 2) om ikke Rets- Betjente kunde tilpligtes, under en vis Penge-Mulct, at indsende til ommeldte Oppebørselsbetjente saavel de ved deres Retter oppebaarne Penge, som Designation over de saibne Bøder, i det mindste hvert Hierding-Nar, hvoraf da og paa de bestemte Tider kunde indskiftes Gjenpart til Rentekammeret: 3) at Procuratorerne, som føre Udenlandske Folkes Sager, maatte tilholdes, at stille Forsikring for de Penge og Mulcter, som deres Principaler i Retterne maatte vorde til-dømt at betale: og 4) at de i Justitscassens Aankab til 2 Bygningecommissionis-Skrivere anførende 200 Rdlr. maatte udgaae,

§ 2

(c) Tilsvarende med Forordn. for begge Riger af 12 Junii 1750, sef. Forordn 5 April 1754, S. 3.

25 April.

udgaae, og af anden Fond anvises. De Deput. for Financerne formene, om Oppebørselsbetjentene skulde paa eget Ansvar med prompte Execution inddrive Justitscassens Penge inden en vis dem foreskrivende Termin, ligesom med andre Kongelige Skatter og Paabudde sker, at deraf vilde finde adskillige Besværigheder og Uleiligheder, m. v. — Da det dog eragtes, at vilde blive til stor Sikkerhed for Justitscassens Indtægter, at dens tilfaldende Bøder og andre Indkomster uden Forhaling kunde blive inddrevne, findes Kongen for bedst,

At Justitscassens Penge og Restancer, saaledes som i 1te Post er anmeldet, af Oppebørselsbetjentene med prompte Execution, og paa deres Ansvar, ligesom med andre Kongelige Skatter sker, hos de Skyldige vordet inddrevne, saa at de ikke maae give Vedkommende længere Credit, end en dem foreskrivende Kort Termin (d); men at det derimod, i Henseende til 2den Post, ved Forordn. af 18 April 1738 haver sit Forblivende: og betræffende 3die Post, da er under denne Dags Dato derom udstød Befaling til Høieste Ret c. (e). Den de 2 Bygningscommissions Skrivere af Justitscassen til lagde aarlige Gage maae fra Dato af paa Kongens Civile Reglement ansøres.

25 April.

Rescr. (til Præsidenten og Justitiarius i Høieste Ret), ang. at enhver Høiesterets Procurator, som maatte have nogen Sag for udenlandste Folk at udføre, skal, førend han med Sagen maae komme i Rette, stille Forsikring for alt hvis deres Principaler ved Høieste Ret maatte vordet tilkjendt til Justitscassen at betale (f). (Paa Præsidentens Forslag).

Rescr.

(d) Dette og Skriv. 30 Maii 1750 er maalket forandret ved den Kongelige Resolution i Skriv. 16 Junii og 6 Julii 1767.

(e) See næstfølgende Rescript.

(f) Dette synes bortfaldet ved Høieste Retts Instr. 7 Decbr. 1771, §. 31, som, ang. Caution for Udenlandstes Sager, er ligelydende med Overhofrettens Instr. 14 Jan. 1778, §. 33 i Schous Udtog af Føn. VII. 227.

25 April.

Refer. (til Stiftbefalingmanden over Aggers-
huus-Stift), ang. Tjenesters Lagelse, samt For-
bud paa Lediggang, og paa Omreisen til Heste-
Sandel uden Pas, m. v. paa Landet (g).

Gr. Kongen har maattet fornemme, at Ungdommen og Tjenes-
tefolk paa Landet i bemeldte Stift paa adskillige Steder ikke
af de Gamle blive holdte til nyttigt Arbeide, nemlig Qvindes-
Kjønnet til at forarbeide de fornødne Klæder af Liden og Linned
for Bondestanden, og Drengebørnene opvante til Jordebrug,
og de dertil behøvende Ting og Redskabers Forarbeidelse, men
derimod forfalde til Ørkesløshed, Ladhed og Gjenstridighed; og,
at den skadelige Misbrug paa nogle Steder skal gaae i Svang,
at Bønderne, under Skin af Nars-Tjeneste, antage Lyende
og Tjenestefolk paa Dag-Arbeide. For at faae sligt hemmet,
er funden for godt,

At Qvartermesterne og Sjerdingsmændene, som
ere satte for de Fattiges Væsen, skal, naar de visiterer
i hver Gaard og Huus i deres Sjerding, hvorledes det
gaaer til med de Fattiges Forflegning og andet, med det
samme efterforske, om den opvoksende Ungdom af beg-
ge Kjønn, deres Forhold i deres Tjeneste, og, naar
de maatte finde nogen Feil eller Brøst, da have de for
første Gang dem at advare, men, saafremt saadant ik-
ke skulde frugte, have fornævnte Qvartermestere og
Sjerdingsmændene at angive det for Øvrigheden, som,
efter forefindende Beskaffenhed, skal lægge Straf, enten
paa de Gamle, som ei holde Ungdommen til det for-
nødne og nyttige Arbeide, eller paa de Unge og Tjene-
stefolkene, som maatte befindes, at være til Ørkesløss-
hed, Ladhed og Gjenstridighed hengivne. Ligeledes
skal de Fattiges Forstandere have Indseende med, at
Huusmænd, Rydningspladsers og deslige smaa Gaar-
des Opsiddere ikke uden Fornødenhed holde deres Børn
hjemme hos sig til Ørkesløshed, saavel som og, at Ung-
dommen, under Forevending, at ville lære Haandverk,

③ 3

ikke

(g) Med alt dette maae nøie confereres en senere Forord-
ning af 9 Aug. 1754.

25 April. ikke paa egen Haand hensejler, og lader sig leie af Bonden for Dagløn, da de fattiges Forstandere i slige Tilfælde, for at forekomme Ørkesløshed, har at søge Øvrighedens Assistance, for at faae dem i Tjeneste udsatte. Og maae ingen Tjeneste-Dreng eller Pige paa Kortere Tid antages i Tjeneste, end paa et Aar, og, om de forinden opsagde Tjenesten, og Bonden var med dem fornøiet, skal de dog forblive i Tjenesten Aaret ud; men, om de gik af Tjenesten forinden, skal de have forbrudt $\frac{1}{2}$ Aars Løn til Husbonden, og desuden komme tilbage, og tjene deres Tid ud, om Husbonden det forlanger. Skulde det befindes, at nogen Bonde, under Skin af Aars-Tjeneste, antager noget Tyende paa Dag- Arbejde, skal det, naar saadan for Publico høist skadelig Misbrug opdages, for vedkommende Øvrighed angives, og vedbørlig afstraffes; dog skal ikke herunder være begreben de paa Gaardene indtagne Huusmænd og deres Qvinder og Børn, som bruge Huusmandspladser af Gaardens Jord, og for Dagløn arbejde for Bonden. Ellers vil Kongen ogsaa, at, paa det Landmanden med fornødne Tjenestefolk for en taalelig Løn kan blive forsynede, efter deres Duelighed, skal Vedkommende med al Alvorlighed paasee, at de ugifte Nationale Soldater og Dragoner, tilligemed det unge Mandskab, blive tilholdt, at tjene i deres Lægder, og at Ingen tillades, udaf Lægdet at tjene, saalange Lægderne have Tjenestefolk fornøden; saa skal og derforuden alle Huusmænds-Børn af begge Kjønn tage Tjeneste paa den Gaard, hvis Jord de bruge, og ei hos andre, saafremt samme Gaards Opsidder har deres Tjeneste fornøden. Og, som det formærkes, at Tjeneste-Tyende paa et eller andet Sted skal foretage sig, at foreskrive Bonden, hvad de aarlig ville have i Løn, saa kunde Kongen vel falde paa de Tanker, at fastsætte en vis aarlig Tæxt for Tjene:

25 April.

Tjeneste. Tyende af begge Rjøn; men det maae dog for det første forblive ved den Accord, som Bonden med dem kan forenes om; men, dersom nogen Ubillighed paa enten af Siderne skalde paastaaes, skal Sorenstriveren og 2 boesiddende Mænd decidere imellem dem, efter Tyendets Dygtighed; hvilket og maae see, og paa samme Maade afgjøres, om Bonden og Tyendet i andre Tilfælde kunde have noget paa hinanden at Klage. — Endelig, da det befindes, at endeel Løsgængere, fremmede og ubekjendte Personer undertiden fare omkring i Landet, under Forevending, at ville drive Handel, eller at have Verinde til et eller andet Sted, men under saadan Prætext søge Leilighed, enten i Sætterne eller Udmarker at bortstjæle Heste, som de siden enten i Norge afhænde, eller andensteds sælge og borttuffe; iligemaade skal det være meget sædvanligt, at disse Heste-Rjøbere og Byttere reise nogle Gange om Aaret omkring i Landet, og opkjøbe de bedste Heste, og under det Skin, igjen at ville forhandle dem til Landets Indbyggere, holde sig op ved Grendserne, og derefter dermed snige sig ud af Landet, hvilket foraarsager, at der undertiden skal være Mangel paa duelige Heste til Kongelig Tjenestefaa, for i Fremtiden at see denne høist skadelige Omgang forebyggt, befales hermed alvorligen, at Ingen uden Fogdens Pas under hans Haand og Segl herefter maae understaae sig, med Heste, til at bytte og sælge, at fare omkring i Fogderierne fra eet Præstegjeld til et andet, da Fogden for saadant et Pas ei maae tage mere end 8 R. D., hvilket Pas Vedkommende skal anvise for det Steds Foged eller Øvrighed, hvor de kjøbe Hestene, og, naar Hestene ere kjøbte, skal de tage Deviis fra samme Steds Foged eller Øvrighed, at Hestene dem med Rette tilhøre; i hvilket Deviis Hestenes rette Colour samt Alder og Høide tydelig skal være beskreven; og skal

25 April.

Risbereren desuden reversere sig, at han ikke vil sælge disse Heste, naar de ere under 6 Mars Alder, og have fulde 12 Palmers Høide, til andre end Landets Undersaatter (h): Skal de derimod befindes, at deilige Hestes Prangere og Byttere uden saadant Beviis strippede Landet omkring, da skal de strax paagribes, og føres til nærmeste Lehnsmænd, og der sættes i Arrest og Forvaring, indtil de forskaffe fuld Rigtighed og Beviis, at den eller de Heste, hvormed de betrædes, tilhøre dem og ingen Anden, da de, imod Varetægtens og Underholdningens Betaling, af Arresten igjen maae løslades; men, hvis de ikke kunne forskaffe Hjemmel derfor, da skal Fogden strax give Stedets Amtmand det tilkjende, der uden Ophold haver at foranstalte, at der ei alene bliver lyst paa alle Kirkevængene i de Præstegieude, som henhøre til hans Amt, om Nogen vedkjender sig saadan Hest, men endog anmelder det for Øvrigheden i de andre Districter, som haver at føie lige Anstalt, og, saafremt Eierne af Hesten, efter sliq Tillysning, indfinder sig, skal han Hesten, uden Bederlag, til Raadighed overleveres, og Tyven derimod henseses til Afstraffelse paa det Sted, hvor Tyveriet er begaaet (i). Med lige Pas og Beviis, som oven er meldt, skal og de være forsynede, som ridende eller fjørende med Arbeidsvogn eller Rære reise til Sverrig, uden at tage Skyds fra een Gæstgivergaard til en anden fra medio Maii til ult. Octobris, og det under den Udfærd og Straf, som forhen er meldet; med videre om Straf for Hestes, Zoppers og Jøls Udpracticering af Landet (k). — Denne Befaling haver Stiftbefalingsmanden ved trykte Plac.

(h) See hertil noie Soldtariferne af 1762 og 1768 samt Plac. 2 Octobr. 1772 og 11 Jan. 1783.

(i) See Forordn. 21 Maii 1751, s. 6.

(k) See de i Noten foran nævnte Tarifer og Placater.

Placater paa alle behørige Steder i Stiftet at lade beskjendtgjøre. 25 April.

Rescr. (til Kjøbenhavns Universitet, og Notits til Justitsraad Buchvald), ang. at der af Communitetets beholdne Penge maae næstkommende 11 Junii udbetales 100 Rdlr. til en Person, som kunde til Sverrig foretage sig en Reise paa Medicinen og Botaniquen, og til 11 Decbr. derefter til samme 100 Rdlr., samt til en Professor ved Anatomien 100 Rdlr.; og ellers, indtil videre, at maae continueres med at betale aarlig 100 Rdlr. til en Professor ved Anatomien at holde. (Paa Justitsraad og Professor Medic. Buchvalds Forslag). 25 April.

Rescr. (til Kjøbenhavns Universitet), ang. at hvad der efter Tab. Br. af 21 Martii og Anordn. 18 April 1752 ved Academiet salder, og tilhører den nu næsten i et Aar efter Justitsraad Scheids Dimission ledige Professio Juris, maae til Universitetets Bibliothek anvendes; men at de 800 Rdlr., som af Rentekammeret pleier at betales aarlig for Kongetienderne i Norge, skal fra Naabens Aarets Expiration blive in deposito, saasom Kongen derover vil disponere (1). 25 April.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Aarhus og Notits til Kjøbenhavns Universitet), ang. at der i Skanderborg maae herefter aarlig paa næste Torsdag og Fredag efter Paaske (m) holdes et Marked med Kramvare samt Heste og Kvæg i 2 Dage, saa og en Torvedag hver Tirsdag i Ugen. 25 April.

(1) Dette Professorat blev igjen besat i Aaret 1753; see og Rescr. 23 Aug. 1780.

(m) Paaskee Dagene ere forandrede, da de staae anderledes i de senere Almanaker

25 April.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Ribe), ang. at Feldberedere maae boe paa Landet (n).

Gr. Af Stiftamtmandens Memorial er fornømmen, at Feldberedere i Varde for ham have beklaget sig, at der skal være en Feldbereder, navnlig Christen Nadsen, boesiddende i Siig udi Torstrup-Sogn, en Mil-Weis fra Varde, som tilligemed sin Son gjør dem stor Indpas i deres Næring og Haandverk; desaarfag de have begjert, at han maatte tilholdes, enten at indfytte til Varde, eller at reise derfra til et andet længere fraliggende Sted: men, som Christen Nadsen derimod formener, at han efter Lovens Pag. 473. Art. 23, som iblandt andre Haandverker, der ere tilladte at boe paa Landet, nævner Skindere, er berettiget at drive sit Feldbereder-Haandverk paa Landet, saasom han var af de Lanker, at en Feldbereder og Skinder var eet og det samme, har det anlediget Stiftamtmanden at udbede Resolution, hvad for et Slags Haandverkere under Skindere bør forstaaes. — Som det er en almindelig Regel, at hvor der reiser sig Tvivl om Lovens Mening, der bør Fortolkningen skee paa den mildeste og for Alle meest favorable Maade; og Bønderne ligesaa vel betjene sig af Feldbereder-Arbeide som af de øvrige i forbemeldte Lovens 23de Art. nævnte Haandverkere: saa gives hermed tilkjendte, at

Under det Ord Skindere udi Lovens 3die Bogs 13de Cap. 23de Art. bør forstaaes Feldberedere.

25 April.

Confirmation paa et af Rector og Conrector ved den Latinske Skole i Odense oprettede Reglement, angaaende deres Indkomsters Deling i Naadens-Aaret (o).

1 Maii.

Rescr. (til Stiftbefalingsm. over Sjellands-Stift), hvorved Forordn. af 13 Octobr. 1703, til at forekomme Desertion, i Hens. til Baade og Joller ic. igjentages og udvides (p).

Gr. Oversecretaren ved Land-Statens Generalcommissariat har meldet, at iblandt andre Midler, som eragtes bequemme til at forekomme Desertionen fra de her i Provincen forlagde Tropper efter det med Søerrig værende Cartels Expiration,

(n) Esr. Rescr. 13 Sept. 1720.

(o) Findes i Wandalls Geistlige Anordninger II. 214.

(p) Skærpet ved Rescr. 8 Febr. 1765, og udvidede ved Prom. 20 Maii 1780.

er ogsaa det bragt i Forslag, at det, som i Forordn. af 13 Octobr. 1703 findes anbefalet, om de ved Strandsiderne boende, deres Vaades og Tollers Opdragelse paa Landet, med videre, overalt paa nye til noiesse Efterlevelse maatte blive intimeret, og derhos endnu i sær anordnet, for at betage Desfertcurerne af heilighed saavidt mueligt, at betjene sig af deslige Vaade, hver af dem skulde være forsynet med et Spund, hvilket, ligesom om Narene og Tosterne er forordnet, hver Gang skulde tages med hjem i Husene, samt, for saa meget meere at formaae Alle og Enhver til at efterkomme denne Anordning, der tillige for dens Overtrædere maatte determineres visse Penge-Bøder, som strax efter at Contraventionen er bleven denunceret for nærmeste Øvrighed, og Factum in continenti efter Fornødenhed prøberet, uden at tilskæde nogen videre Rettergang, paa Stedet maatte vorde betalte.

Stiftbefalingsmanden skal alvorligen holde over for bemeldte Forordnings Efterlevelse; og paa det næieste have Tilsyn med, at de derudi ommeldte Vaade og Tollers forsynes med et Spund, hvilket, ligesom om Narene og Tosterne er forordnet, hver Gang skal tages hjem med i Husene (q); samt at de, som sig derimod forsee, bør, foruden deres Sæstes Forbrydelse, for hver Gang ansees med 1 Rdlrs Mulct.

Rescr. (til General-Postamtet), ang. en agende Postes Anlæggelse imellem Kjøbenhavn og Aalborg, og Interessenternes Frihed, m. v. (r). 1 Maii.

Rescr. (til Videnskabernes Societet, og til de Deputerede for Financerne), hvorved Societetets Forehavende, at udgive Kong Christian d. 6tes og Fridrich d. 5tes Levnet i Jettons, approberes; samt tillades, at det i Mynteløn for dem og Medailler ei skal betale mere end Kongen giver. 1 Maii.

Gr. Societetet har foreskillet, at det til Kongens og hoifsalige Kongel. Forsædres Gloire saavel som til Publici Nytte har foretaget sig, at udgive Kongens hoifffalige Hr. Fadens Regjering og Levnet i Jettons; og, naar samme ere færdige, da at

(q) Forandret, i Hensf. til Dragøe, ved Rescr. 24 Julii 1750.

(r) See Rescr. og Forordn. 17 Julii 1750 samt senere Anordninger.

I Maii.

at continuere med Kongens Regjering: men, at dette Arbejde vil udfordre anseelige Udgifter, i Henseende til, at de remarkvælske Facta, som i Kongens Hr. Faders Tid forekomme, udgjøre 40 og nogle Jertons, befrygtende at Myntelønnen vil blive Societetet saa dyre, at det liden eller ingen Debet skulde faae paa disse Jertons, og at Societetet saaledes skulde blive nød til, at angribe den Fond, som den høifsalige Konge har skjenket det.

Dette Societetets Forehavende approberes. Saavel for de Jertons, der efter Societetets Anstalt blive forfærdigede, som og for de Medailler, som det efter Kongelig Approbation kunde faae i Sinde at slaae, skal i Mynteløn ikkun betales det samme, som af Kongen selv bliver givet (s).

I Maii.

Rescr. (til det Kongelige Danske Selskab til Sprogets og Historiens Forbedring, og Notits til de Deputerede for Financerne), ang. Mynteløn for Selskabets Medailler og Jertons.

Gr. Selskabet har bedet om den Frihed, at det saavel til den Medaille, det nyeligen paa Kongelig Approbation har laadet slaae, som om det nogen Tid, for at vise sin Nidkierhed for Kongen og Fædrelandet, fik i Sinde at befosse flere deslige Medailler eller Jertons, maatte nyde og have Myntelønnen for det samme, som for Kongens egne Medailler pleier at gives, nemlig 4 Skill. D. hvert Lod.

Denne Ansøgning bevilges.

I Maii.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Aggershuus=Stift), ang. at i Steden for de i Christiania Byes Privilegiens 4de Articul ansatte 100 Rdlrs Mulct for at sælge indenlandske Vare af Skiberummene i større Quantiteter, end derudi er tilladt, skal ikkun erlægges 10 Rigsdalers Mulct. (Saaom 1) Stiftbefalingsmanden har berettet, at, da det ved den 4de Art. i Priv. af 26 Sept. 1749 er forescreven, i hvad Partier og til hvem alle Slags indenlandske Victualier og

(s) 4 Skill. pr. Lod, see næstfølg. Rescript.

1 Maii.

og Korn-Vare, som særverts til bemeldte Christiania-Bye indkomme, maae sælges af Skiberummene ved Bryggene, under de solgte Vares Confiscation og 100 Rdlrs Mulet af den Sælgende, hver Gang; men, naar det derimod overveies, at den 3die Art. paabyder, at Udenrigs-Skippere og Kjøbmænd for een og den samme Forseelse ikkun skal bøde 30 Rdlr., saa formener han, at det vilde blive alt for tungt, om Kongens egne Underfaatter for lige Forseelse skulde bøde 70 Rdlr. mere end de Fremmede og Lidenviiste: hvorføre han, samt siden der i hans Project til Betænkning over disse Privilegier findes, at der for denne Post ikkun skal have været proponeret 10 Rdlrs Bøder, har begjert, at blive underrettet, hvorledes dermed skal forholdes, i Fald saadanne Forseelser, som endnu ikke skal være skeet, af de Danske Skippere herefter skulde blive besgaaet: — og 2) da det er befundet at være forskreyet i det af ham nedsendte Forslag til Privilegierne, at der i deres 4de Art. er sat 100 Rdlr., i Steden for 10 Rdlr.)

Rescr. (til Biskopen i Christiania, og Notits til Cancellieraad E. J. Jessen), ang. at Christiania's Lectorats Indkomster, naar det ledigt vorder, skal være henlagt og perpetueret til General-Kirke-Inspectioncollegii Secretariat, som nu forrettes af Cancellieraad Jessen (r). 1 Maii.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Sjællands-Stift, og Notits til Kjøbns Universitet), ang. foruden at de 2 Markeder, som ere fastsatte aarlig at maae holdes i Rjøge hver 1 Aug. og 30 Octob., maae endnu herefter sammesteds aarlig holdes et Marked med Heste, Qvæg og Kramvare den 12 Junii eller den anden Fredag for St. Hansdag (u); dog at holdes alene med Heste og Kramvare, saalænge indtil Qvægmarkederne, forbudne ved Plac. 15 Septbr. 1749 (v), vorder tilladt. 8 Maii.

Rescr.

(r) See Rescr. 31 Octobr. 1755.

(u) Dette maae være gaaet ind igjen, da det ei findes i Manakkerne.

(v) See Forordn. 30 Novbr. 1778, Cap. 1, §. 7 og Plac. 21 Octobr. 1785.

8 Maii.

Rescr. (til Stiftsbefalingsmanden i Bergen), ang. at den af de 16 Mænd (x) i Bergen, som betjene Politie, Retten sammesteds, skal i Folge Forordn. 24 Jan. 1710 sidde i den udi alle Sager, uden Forskiel.

15 Maii.

Rescr. (til samme), ang. at Magistraten ikke maae give Bevilgninger til Auctioners Holdelse, og deslige.

Gr. Tobias Voss af Bergen har anholdet om Kongel. Confirmation paa et ham af Magistraten meddeelt Brev, hvorved ham og Hustru gives Frihed, deres Livstid at lade de der i Byen faldende Auctioner forrette i deres Hæus, uden Indpas af Andre. — Som Magistraten ikke er berettiget til at udgive saadanne Bevilgningsbreve:

Saa skal samme forblive i Cancelliet til Cassation; og haver Magistraten herester at entholde sig fra at udstæde de Bevilgninger paa slige dem uvedkommende Ting.

15 Maii.

Rescr. (til Biskopen over Sjellands: Stift), ang. at han, uden Ansvar og Tiltale maae udslaane til de octroierede Compagnier, imod Directionens Obligation, de publiqve Penge, som han ellers ikke veed at faae udsatte paa fast Pant og liggende Grunde, heller, end at de, Casserne til Skade, skalde staae frugtesløse (y).

15 Maii.

Rescr. (til Amtmanden over Stavanger: Amt), ang. at de i dette Amt, som begaae Leiermaal, førend de have været til Confirmation, skulle straffes med Gabestokken (z).

Gr. Amtmanden har berettet, at i Ryfske: Fogderie findes adskillige Personer, som førend deres Confirmation have begaaet Leiermaal, og følgelig Forordn. af 2 Sept. 1745 skulle henføres til nærmeste Lugtlaus, derudi nogen Tid at arbeide;

(x) Nu ere de kun 4, see Resol. 16 Maii 1772.

(y) See Rescr. 1 April og 1 Julii 1757.

(z) See Rescr. 19 April 1754 og 7 Febr. 1766.

15 Maii.

beide; men, som der ikke have nærmere Tugthuus end det i Christiania, til hvilket paa den ene Kant, hvor almindelig Passage falder, er 60, og paa den anden Side 40 Mile, hvilken sidste Wei som den korteste, er derimod meget besværlig, og gaar over høie Fjelde, der ere ubeboede, saa at de Reisende undertiden maae udholde under aaben Himmel i 2 Dage; derhos indstilles, i Henseende til saadan Weiens saavel Længde som Besværlighed baade for de Skyldige, saa og for Almuen, som dem maae befordre igjennem Landet paa den Kongelige Casses Befordring, da de Fleste ikke eie noget, hvoraf de til Transporten medgaaende Befordringer kunde tages, om ikke den i saa Naade dicterede Straf maatte forandres og affones, enten med at de Skyldige bleve straffede med Gabelstok, eller paa nogen Tid hensatte paa Vand og Brød i Stavanger- Arresthuus.

I ovenmeldte Forordning gjøres den Forandring, at de udi Stavanger-Amt, som i forskrevne Forseelse enten ere befundne Skyldige, og derfor ere blevne dømt at straffes med Arbeide i Tugthuset, men ei endnu derhen ere blevne affendte, eller herefter derudi maatte findes Skyldige, skulle, i Steden for at ansees med Tugthuusstraf, straffes med Gabelstokken 3 Søndage efter hverandre, een Time hver Gang, indtil i Christjansands-Stift et Tugthuus kunde vorde indrettet, hvor slike Personer kunde udstaae den dem efter Forordningen tilkjendende Straf.

Rescr. (til Biskopen i Aalborg), ang. at der maae svares Naadens-Nar af Rectoratet ved Aalborg-Skole (a). 15 Maii.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Ribe), ang. Bagerne og Rugbrøds-Bagning samt Tært paa Brødet, m. v. i Kolding. 29 Maii.

Gr. Bagerne i Kolding have klaget over, at dem tilføies utilladelig Indpas og Uret af endvel uberettigede Grovbrøds-Bagere tværtimod de dem forundte Laugs-Artikler, hvorover de vel forhen have besværet sig saavel for General-Land-Deconomie- og Commerce-Collegio, som og for forrige Stiftbefalingsmand, der og ved paategnet Resolution har vildet vise

(a) Det samme er tilladt ved Rescr. 14 Febr. 1755 og 18 Jan. 1776.

29 Maii.

dem al uskkelig Assistance, og befalet Magistraten i Kolding stricte at haandhæve Supplicanterne efter Benaadningen af 14 Octobr. 1707, og Bagerlaugs-Artiklene af 23 Junii 1683, og ei tilskede nogen anden der i Byen i smaa Partier eller pundenvis imod bemeldte Laugs-Artikles Tilhold at udsælge Rug- eller Hvede-Brød; men at Magistraten fort derefter, da Grovbrøds-Bagerne paa nye vare indkomne med Ansøgning om at faae Tilladelse paa Grovbrøds-Bagning og Salg, skal ved deres derpaa givne Erklæring, at Hvedebrøds-Bagerne ikke vare i Stand til forsvarlig at forsyne Byen og den der indquarterede Garnison med fornøden Rugbrøds-Bagning, have bragt det derhen, at der er bleven besittet 6 Grovbrøds-Bagere i Kolding, og samme i store og smaa Partier til Byens og Garnisonens Fornødenhed at maatte udsælge, som daglig bage og holde Grovbrød til Fals, det Supplicanterne klage over, i Fald saaledes skal continuere, at ville foraarstaa deres største Skade og visse Ruin, foruden at paa Hvedebrød-Bagningen skal være liden og ringe Aftræk; hvorfore de, og siden de formene med tilstrækkelige Attester at kunne bevise, at de, i den korte Tid de eene og ubehindret havde al Grovbrøds-Salg, baade fan, og har i før 1748, da 2 Regimenter camperede paa Byens Mark over 8 Dage, forsynet saavel Byen som begaa samme Regimenter med forsvarlig saavel Hvede- som Rug-Brød til Overflodighed, have anholdet, at dem maatte bevise lige Naade, som andre deres Laugsbrødre paa andre Steder vederfares, ved at haandhæves og beskyttes imod den dem i forfrevne Naade imod Laugs-Artiklens Tilhold af de i Kolding nu værende 6 Grovbrøds-Bagere tilsviende store Indpaa og Skade i deres Profession og Næring.

Bagerne i Kolding skulle ved de almindelige Bagerlaugs-Artikle haandhæves og beskyttes, saa at Alle, som ikke ere for Mestere i Lauget indskrevne, skal forbydes, med Rugbrød at sælge og fælholde, at gjøre Laugsbagerne Indgreb i deres Profession, under den i Laugs-Artiklene derpaa satte Straf; dog saa at de 6 anordnede Grovbrøds-Bagere maae have Frihed for deres Personer fremdeles at bage og sælge Grovbrød, dog uden Consequence for Andre efterdags; desligeste at det Ingen formenes, for Andre til deres Huusholdningers Fornødenhed, at holde Bager-Ovne, og bage Rugbrød for Betaling: da Stiftbefalingsmanden derimod, til at forekomme al Misbrug og egenlyttig Omgang, haver at anbefale Magistraten i Kolding efter Embeds-Pligt, at have slittig og tilbørlig Indseende med, der i Følge af

Laugs.

Laugs, Artiflene, efter Tidernes Kornpris, vorder sat 29 Maii
 behørig Taxt og Vegt paa Brødet, samt at, ellers ei i
 nogen Maade til de Fattiges Fornærmelse og Forurettelse
 enten ved Brødets Bonitet eller Quantitet, eller Korn-
 nets og Meelets Opkjøb uden for Byens Porte, no-
 get Uforsvarligt af Bagerne vorder foretaget under ved-
 børlig Straf. Men, dersom det i Fremtiden skulde be-
 findes, at der enten ved Durchmarsch eller ved andre des-
 lige Leiligheder maatte fornemmes Mangel paa forsvar-
 lig Brød, da haver Magistraten sligt straf til Stifts-
 befalingsmanden at indberette, for at kunne søie fornø-
 den Anstalt til, det i saa Maade behøvende Antal Rug-
 brøds-Bagere at anordne og beskikke.

Rescr. (til Biskopen over Aalborg-Stift), ang. 29 Maii.
 at den Residerende Capellan til Klim, To-
 rup og Vuust, som beboer Annez-Præstegaarden i Vuust,
 hans Børn maae (siden Loven stitager Præste-Sønner
 fra al Enroullering, som et dem forundt personelt Pri-
 vilegium) tilegne sig og beholde samme Frihed, skjønt
 Gaarden i sig er til Søe-Enroullering immatriculeret;
 men derimod skal bemeldte Gaard forblive en Solimit-
 Gaard i Henseende til alle Andre, som paa sammes
 Grund af Beboere eller Afbyggere maatte sødes eller sig
 opholde.

Rentel. Skriv. (til Stiftsbefalings- og Amtmæn- 30 Maii.
 dene, Amtsforvalterne og Regimentskriverne),
 hvorved communiceres den 1te Post i Rescr. af 25
 April 1750, ang. Justitscasse-Pengenes promte
 Inddrivelse af Oppebørsels-Betjentene, m. v.; og be-
 fales, at, naar Amts- eller Kjøbstæd-Betjentene af
 Stiftsbefalings- og Amtmændene blive om disse Penges
 Inddrivelse tillagt Ordre, vil tillige ansættes en vis Tid,
 som

30 Maii. som ikke maae overgaae $\frac{1}{2}$ Aar, inden hvilken de hoo de Skyldige skal være indfordret, og for deres Betaling Qvittering indleveret, saafremt Betjentene ei selv dertil ville være ansvarlige, m. v. (b).

5 Junii. Rescr. (til Hofretten i Kjøbenhavn), ang. at General-Auditeuren og Over-Auditeuren ved Land-Etaten skulle sortere under den Militaire Jurisdiction (c).

Gr. General-Auditeuren i Danmark og de Lydske Provinser har, i Anledning af Instructionen for Hofretten, dat. 9 Maii 1749, §. 5. (d), ladet anholde, at, som det maatte synes, ved denne §. at kunne forstaaes og siges derhen, at han tilligemed Over-Auditeuren skulde drages fra det Militaire Foro, hvorunder de dog, folgelig Krigsrets-Instructionen, (i Consistorial- og Pelitie-Sager undtagne) stedse have sorteret, Kongen, til at Irring og Misforstaaelse at forekomme, vilde fastsætte, hvad Jurisdiction de skulle henhøre under. Thi er funden for godt,

At ei alene fornævnte General-Auditeur, og, naar han ved Døden maatte afgaae, hans efterladende Stervboes Behandling, skal saavel i Freds- som Krigs-Tider, baade i Kjøbenhavn og andensteds, henhøre og forblive under den Militaire Jurisdiction; men endog Over-Auditeuren, for saavidt han ei tillige har andet Embede, hvorfore han er pligtig at svare til, og erkjende det civile Forum, skal ellers i alle af hans Embede, som Over-Auditeur, dependerende Sager alene for Krigsretten søges og tiltales.

5 Junii. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopperne paa Island), ang. Pension, Bolig og andre Understøttelser for Præste-Enkerne paa Island.

Gr.

(b) Det vides ikke med Visshed, om denne Skrivelse er ophævet ved Resolutionen i Skriv. af 16 Junii 1751; sef. Skriv. 16 Octobr. 1751.

(c) Sef. Rescr. 4 Febr. 1750.

(d) Sef. Forordn. 15 Junii 1771.

5 Junii.

Gr. Kongen har fornømmen, at Præste-Enkernes Tilstand paa Island skal være saa usikkelig, at, naar en fattig Præst dør i Landet ved Døden afgaaer, skal Kirken og Præstegaarden overleveres i god og forsvarlig Stand, med al Tilbehør og Inventario, og at hvis Nabod, som i saa Fald skal gøres, skal tages, førend nogen anden Gjeld bliver betalt, saa at der af den efterladte Fattigdom bliver ofte meget lidet, og underriden stet Intet tilovers for Præste-Enkerne, der hverken have Pension eller nogen vis Bopæl at flytte til, der foraarlaar, at de ofte tvinges til at gaae ud af Soonet, eller at sætte sig paa saadanne miserable Steder, hvor de ikke kan leve. For at se de fattige Enker i deres fattige Omstændigheder nogenledes subleverede og understøttede, anordnes og besales:

Af Hovedkaldene paa Island skal Præste-Enkerne i samme Kald nyde den 8de Deel, og af de bedste middelmaadige Kald den 10de Deel af den visse Indkomme; og, i Fald der findes flere end een Enke i et Soan, skal samme Pension deles imellem dem, efter Provstens Ligning; og maae de i saadanne deres Pension udvælge til Beboelse, hvilken af Præstegaardens Gaarde, de finde beqvemest, og Præsten ikke til eget Brug behøver; dog skal Enken i de Præstekald, hvoraf contribueres til Pastores emeritos, i sin Pension lade sig forte, i Proportion af det, som i saa Maader contribueres. I de middelmaadige Kald, hvis Indkomme aarlig bebrager sig fra 50 til 60 Rdlr., skal Præste-Enken nyde den 12te Deel af Kaldets visse Indkomst, og maae udvælge paa foreskrevne Maade en Gaard til Beboelse, hvis Afgift skal beregnes til Afdrag paa Pensionen; men, dersom Afgiften er høiere end Pensionen, skal Enken betale det Overskydende til Præsten. I de øvrige Præstekald skal Præste-Enkerne alene have Rettighed, at udvælge sig en af Præstegaardens Gaarde til Beboelse, for den sædvanlige Afgift, som svares til Præsten. — Og, paa det at disse Gaarde, som Præste-Enkerne have af Kaldene til Beboelse, altid kan være i god og forsvarlig Stand, skal Kjøbstiorerne aarlig se ersee samme Gaarde, og give Enken tilkjende, hvad Brøstfældighed er, som

§. 1.

§. 2.

§. 3.

- 5 Junii. i Tide bør repareres. Men, saafremt Enken, formødest Fattigdom, ikke skulde formaae at lade Reparationen gjøre, skal Præsten selv gjøre Forskud til Tommerets Indkjøb, men Bønderne i hele Sognet skal styde sammen, at lade Huset med Vægge og Tag opsætte, for hvilket de intet andet skal nyde end Kosten, imedens Arbeidet varer; og, i Fald derved nogen Forseelse af Vedkommende tages, da bør Repstiorerne selv svare til Brøstfældighederne, og igjen søge Regres hos dem, som have forsjømt at efterleve deres lovlige Befalinger. Skal de Enkerne selv være formuende til at vedligeholde deres Gaarde, og ikke vil, efter Repstiorernes billige Egende, lade dem reparere, da bør de, efter 3 Gange gjorte Forelæggelser til Reparation, have forbrudt samme Gaarde; og, om de Gaarde ere henlagde i deres Pension, miste samme, saavidt Gaardens Afgift kan svare.
- §. 4. Dersom nogen af disse Gaarde har frem for andre nogen særdeles Herlighed, saasom Skov, Fiskeleie og Forstrandsrettighed, eller andre Gaardens Herligheder, da skal Enken ikke deraf nyde mere, end hun til eget Brug og Huusholdning behøver, men det øvrige af Herlighederne maae Præsten, efter Fornødenhed, bruge og betjene sig af; og skal Præsten tilligemed Repstiorerne nøie eftersee, at denne Post vorder efterlevet.
- §. 5. Hvor ingen Gaarde findes i et Sogn, Præstegaarden eller Kirken tilhørende, der skal Præste, Enkerne nyde en anden Gaard, som dem kan være beqvem til Beboelse i næste Sogn, som Præstegaarden eller Kirken sammesteds er tilhørende; og, hvis der ingen befindes, da skal Syffelmanden og Repstiorerne udsøge Enken en beqvem Gaard i det Sogn, hvor hendes Mand har tjent, naar samme ikke af Selveiere beboes, eller har været besiddet, og holdt i god Stand af samme Bønde over 20 Aar; og, i Fald den Gaard, som i saa Maader bliver Enken indrømmet, har

være!

været af Opsidderen sættet, bør Sættet til ham igjen af 5 Juni.
 Enken erlægges, og ham en anden beleilig Gaard af
 Syffelmanden forskaffes: men, i Fald Enken bliver sin-
 det, samme Gaard at quittere, da skal den, imod det
 erlagde Fæste, først tilbydes den Bonde, som for En-
 kens Skyld den maatte fravige: dog vil Kongen derhos,
 at Syffelmændene, fattige Enker og Præstens Med-
 hjælpere ikke skal være indbegreben under dem, som skul-
 le afstaa deres Gaarde til Præste-Enkerne. Dersom §. 6.
 Nogen skulde tilføie Enkens Bopæl nogen Skade, eller
 fornærme hende i Rettigheder, som deraf kunde depen-
 dere, hvad Navn de end kunde have, da skal Jord, Eie-
 ren, eller hans Fuldmægtig i hans Fraværelse, bære Om-
 sorg for, at Præste-Enken beholder sin Rettighed; og,
 om hun ikke kan naae til disse, da skal Syffelmanden
 være hende behjælpelig, enten med at bilægge Tvistigheden
 i Mindelighed, eller, om det ikke kan skee, da skal han
 bestikke en fornuftig Mand til Forsvar for Enken i den
 Sag, som angaaer samme Gaard, og hvilken kan udfø-
 re Sagen til Ting, paa dens Bekostning, som Gaar- §. 7.
 den eier. — Hvor ingen fattige Præste-Enker findes
 i Kaldet, skal dog Præsterne, efter Kaldenes Indkomst,
 komme de andre fattige Præste-Enker til Hjælp saaledes,
 at af hvert Hovedkald, naar der ingen Enke er, skal
 udgives til fattige Præste-Enker aarlig 1 Rdlr. Specie,
 af de bedste Middelmaadige 4 Mk., og af de ringere
 Middelmaadige 3 Mk., og af de Ringe, fra 40 til
 30 Rdlr. 2 Mk., men af de ringere Kald skal ikke i saa
 Maader noget contribueres: hvilket Tilskud til fattige
 Præste-Enkers Hjælp aarligen skal betales til Provsterne
 i hvert Provfste udi rede Penge, og det inden Maii
 Maanedes Udgang, under Straf at betale dobbelt; hvil-
 ke Collecta Provsterne skal, tilligemed fattige Præsters
 Contributioner af Kaldene, aarligen, under 2 Rdlrs

- 5 Junii. Bøder til fattige Præste-Enker, indsende til Consistorialretten, eller Synodum Generale. — Enhver, som under Kongeligt Kaldsbrev for et af Hovedkaldene, skal udgive til fattige Præste-Enker 2 Rdlr.; de, som blive allern. confirmerede til bedste Middelmaadige, 1 Rdlr., og til de ringeste Middelmaadige 3 Rdlr.; men de, som af Amtmanden (e) blive, uden at søge Kongelig Confirmation, collationerede til de Præstekalder af Indkomme 30 til 50 Rdlr., skal betale til Præste-Enkerne 1 Rdlr. Croner: hvilke Penae skal erlægges til Provsten, førend Præsterne maae indsættes i Kaldet. Ligeledes skal enhver Rector i de Latinske Skoler, ved deres Tiltrædelse til Tjenesten, betale til Præste-Enkerne 2 Rdlr., og Conrector 1 Rdlr. — De Præster, som for nogen Forseelse i Liv og Levnet, eller og i deres Embede, blive tilfunden, med Pengebøder deres Forseelse at affone, skal erlægge samme til fattige Præste-Enker; hvilke Bøder til Provsten skal leveres, og han derfor gjøre Rigtighed til Consistorialretten. Naar nogen geistlig Person, være sig Præster eller Studentere, under Kongelig Tilladelse at indlade sig i Ægteskab med Slægtninge, da skal de erlægge den Kjendelse, som hidindtil efter deres Bilkaar har været tillagt Hospitaalerne, til Præste-Enkerne efter Biskopens billige Sigelse (f). Dersom nogen geistlig Person sig med Leiermaal forseer, og af Kongen under Opreisning, skal han betale en Kjendelse til fattige Præste-Enker, efter Grand og Bilkaar, samt Biskopens billige Sigelse. —
4. 12. Alle foreskrevne Nødpenge, til fattige Enkers Hjælp og Subsistence, skal lignes og uddeles aarlig i Consistorio af Stiftamtmanden eller Amtmanden, som hans Vices forretter, og Biskopen, i tilstødeværende samtlig Geist

(e) See Rescr. 18 Octobr. 1771.

(f) Esr. Forordn. 14 Decbr. 1775.

5 Junii.

Geistlighedens Overværelse. Og paa det meest trængende Enker kunde nyde den største Hjælp, skal hver Provst, saasnaart en Præst ved Døden afgaer, indsende til Amtmanden, i Stiftamtmandens Fraværelse, og Biskopen saa rigtig Underretning, som han vil forsvare, om Præste-Enkens, i Fald nogen Enke er i samme Kald, hendes Vilkaar og Tilstand, til hvilken han sig i sin aarlige Relation om Præste-Enkernes Tilstand i hans Provstie har at referere, enten den forbedres eller forverres; og, paa det herom altid kan have vis Efterretning, bør hver Provst holde en aparte Bog eller Protocol om alt hvad Præste-Enkerne i hans Provstie angaaer, hvilken Bog til Efterkommeren i Embedet skal leveres.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopen over Sjellands-Stift), ang. at Spisningen for Horerne og Disciplene ved Slagelse-Skole skal ophøre, ic. 12 Junii.

Resolution, at Præstegaardene i Aggershuus-Stift skulle udlægges til Dragoner og Soldater; Lægeder, m. v. (g). 15 Julii.

Rescr. (til Stiftbefalingsm. over Aggershuus-Stift), ang. at det herefter med Svenske Overløbere, som requireres tilbageleverede, skal forholdes, som førend Cartellet blev oprettet. 17 Julii.

Rescr. (til General-Postamtet), ang. hvorledes med den imellem Kjøbenhavn og Aalborg anlæggende agende Post, skal forholdes (h); og at de samtlige agende Poster i Danmark og Slesvigholsteen

4

maae

(g) See Rescr. 13 Julii 1753.

(h) Dette er ganske forandret; see Rescr. 16 Decbr. 1757, 2 Febr. 1759, Plac. 21 Junii og 17 Sept. 1777.

17 Julii. maae herefter være befriede fra at stille Caution for de Penge, Pretiosa eller Vare, som de med deres Postter frembringe (i).

24 Julii. Rescr. (til Stiftbefalingssm. over Sjellands-Stift), ang. at Dragøe-Indvaanere (i Steden for at forsyne deres Baade og Joller med et Spund, saa og, hver Gang de ere blevne brugte, at tage Naver og Toster hjem) maae lade gjøre en dygrig Bom for deres Haven, som med en forsvarlig Laas skal være forsynet, til hvilken Nøglen stedse skal være hos Fogden paa Dragøe; saa og at alle Baade og Joller ved Dragøe altid skal ligge inden for bemeldte Bom, og derigjennem udlades, samt, ligesom de Nat og Dag hjemkomme, strax igjen indlægges, alt under samme Straf, som Rescr. af 1 Maii 1750 dicterer, for hver Baad eller Jolle, som maatte bestundes at ligge uden for Bommen. (Efter Begiering fra Dragøerne: saasom deres Baade og Joller ikke kunne taale om Sommeren at lægges paa Land, formedels de ere byraade at sættede Væd, hvilket desuden vilde falde dem bekvæmligt; Væds-Jollerne stedse Dag og Nat maae ligge parat, om Nogen maatte gjøre Signal efter Væds; og Desertion ligesaa stikker kan forebygges, naar en Bom blev lagt, som bekvæmligt der kan iværksættes, og leenes for Haven, der med Besværk paa begge Sider er forseet).

25 Julii. Rentef. Skriv. (til samtlige Soldere, Controleurer og Soldforpagtere i Danmark), ang. at Undersaatterne paa Værd nyde i Sold- og Laste-Pengenes Betaling samme Friheder, som Hertugdømmet med Slesvig ved Soldrullen Dag. 8, Art. 7 (k) er bevilget; hvorimod de ligesom alle andre Kongelige Undersaatter bør svare de ved Forordn. af 13 Martii 1716 og 21 Aug. 1747 (l) paabudne Rancon- og Laste-Penge.

Rescr.

(i) Efr. Plac. 15 Maii og 21 Junii 1777, S. 3.

(k) See Soldrullen 1768, Cap. 7.

(l) See ibid. Cap. 21.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Ribe), ang. 31 Julii.
 hvem de paa Præsternes Annergaardes Grund
 faldende Bøder bør beregnes.

Gr. Af Stiftamtmandens Forestilling er fornømmen, at i Anledning af et Leiermaal, som er begaaet paa en Sognepræsten til Sneum og Lierreborg-Menighed, der tilliggende Annergaard i Store-Darum, har Ridesvaden ved Sneumgaard forespurgt sig hos Stiftamtmanden, hvem Bøderne for dette Leiermaal skulde tilkomme, siden Herligheden af forskrevne Annergaard hans Herkab, som Eier af Sneumgaard, var tilhørende: hvorførend, da sig Handelse i Stiftet sig ei forhen har tildraget, som heri kunde tjene til Oplysning eller Rettefærd, Stiftamtmanden nu har udbedet sig Resolution, om under de i Lovens 2 — 11 — 16 foreskrevne Ord, angaaende Leiermaale, som begaaes paa Præstegaardenes Grund, ogsaa skulle fortaales Annergaarde, og isærlig disse eller andre deslige Bøder, som ei strække sig til den gaanske Boesiods og Formues Fortællelse, og udgives af deres Ejendoms og Lynde, skulle gives til fattige Præste-Efter, eller om de tilkomme dem, som have Herligheden til saadanne Annergaarde, og, til slige Bøder at opbevare, ere privilegerede og berettigede, og i Mangel deraf falde til Kongens Cassa. — Som det er fornømmen, paa andre Steder i Kongens Riger at have været, og endnu at være Praxis, at de paa Annergaardene i saa Maade faldende Bøder beregnes Enke-Cassen tilgode; saa er funden for godt,

At det og saaledes i Ribe-Stift maae forholds (m),
 og under de Ord Præstegaardenes Grund i foremeldte
 Lovens 2dens Bogs 11te Cap. 16de Art. ligeledes Præ-
 sternes Annergaardes Grund skal fortaales.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopen i 7 Aug.
 Ribe), ang. at Vedkommende for tilkommende
 Tid have at paasee, at det Fattiges Væsen rigtig og
 upaaklagelig vorder vedligeholdt. (Saasom dette Verk i
 Ribehuus Amt var geraaden i Confusion, som af Amtsforval-
 teren, ankende i sær paa en Provstes Forhold, var bleven
 indberettet).

Rescr. (til de Deputerede for Financerne), ang. til 14 Aug.
 det almindelige Handelscompagnie at lade udbetale saavel
 5000 Rdlr. for det første Aar til Grønlands Besæling

- 14 Aug. og Missionens Besørgning, som og de aparte 5000 Rdlr., der igjen i det sidste Beføllings-Aar skal liquideres (n).
- 14 Aug. Rescr. (til samme Deputerede), ang. at de 2 Hof- og Borg-Retsbud maae til deres Løns-Forbedring nyde de ved Borgrettens Jurisdiction aarlig faldende uvisse Sigt- og Sage-Saldsbøder (o).
- 14 Aug. Confirmation paa nogle af Stiftamtmanden i Ribe forfattede Puncter, ang. de saa kaldede Mærckungs og Gangfærs-Mænd paa Amrum og Vester-Landsföhr, deres Udvælgelse og Embede.
- §. 1. Hvert 3die Aar skal Birkfogden til sig tage 24 af de fornøftigste, ærligste og mest bemidlede Indvaanere, lige mange af hver Bye og Sogn, efter Størrelsens Proportion; hvilke 24 Mærckungs-Mænd skulle beedige, at de upartisk ville hjælpe ei alene strax ved Mærckungen, men endog derefter ved de 40 Gangfærsmænds Udvælgelse.
- §. 2. Disse Gangfærsmænd blive in Officio, indtil en nye Ommærkning skeer, da de ikke kan tvinges at være det mere end een Gang, saafremt andre Døelige dertil findes; men i øvrigt maae Ingen, som vælges, uden gyldigt Forsald undslaae sig, under 20 Rdlrs Straf til de Fattige. Over En i de 3 Aar, vælger Birkfogden og de en Anden. Ved Antrødelserne gjøre de Led, at de efter bedste Vidende og Samvittighed ville befordre Landets Velfærd, og især ved Paalæggenes Ligning uden mindste Egennytte. Tilligemed Birkfogden, og under hans Direction, ligne de Paalægget til Landes ordinaire og extraordinære Omkostninger og Udgifter, hvorimod, naar $\frac{2}{3}$ af dem har bevilget det, og Approbation fra Stiftamtmanden i Ribe er given, ingen Indvaaner maae sætte sig, men Enhver betale sin Deel under prom-
- te

(n) Cfr. Forbud 18 Martii 1776.

(o) Cfr. Forordn. 15 Junii 1771.

te Execution; og skal hver Gangfærsmænd af sit Ganges
 far indfordre det Reparterede. De maae ikke befatte sig
 med andre Sager, eller paa alle eller nogle Indvaaners
 Vegne uden Fuldmagt begynde Proceffer, mindre
 bringe Omkostningerne i Paalægget. Disse Puncter skal
 hver Gang foreholdes Mærchungsmandene, førend der
 skides til nye Ommærkninga og Gangfærsmænds Ud-
 vælgelse, og ligeledes disse Nyevalgte forelæses.

14 Aug.
 5. 6.
 5. 7.

Rescr. (til Stiftsbefalingsmanden i Christjanssand), ang.
 at ingen fra Mandal, Skæffjord eller Christjanssand
 maae herefter som Skipper udfare, medmindre han lov-
 lig har vundet sit Borgerskab, under 10 Adels Mulet
 til Christjanssands Fattige saavel af Skibets Eier og beg-
 ge Skipperne, baade den Borger, der har laant sit Navn
 (hvilken 2den Gang forbryder ogsaa sin Borgerkabsret),
 og den, der egentlig har forrettet Skippertjenesten, og
 ei er Borger (p).

21 Aug.

Rescr. (til Biskopen over Siellands-Stift, ang.
 og Notits til Directeurerne for det Fattiges Væsen
 i Danmark), ang. at tilkjendegive Præsterne i Kjø-
 benhavn og Christjanshavn, at Rescr. til Biskopen af 3
 Maii 1713 og 15 April 1746, om de i Dølgemaal
 fødte Børns Indlevering til dem, herefter skal cessere.
 (Saasom der ved saadanne Børns Indlevering er fornummen
 den Misbrug, og derpaa havet Exempel, at 4 a 5 Børn ere
 henførte til Conventhuset efter een Skrivt og Stil, hvoraf
 det er at slutte, at den Person, som er brugt dertil, maae
 have gjort ligesom Profession deraf, for at fortjene Penge; og
 det formenes, at Børnemord ved den nye Stiftelse og Anord-
 ning, i Rescr. af 13 Martii 1750 om Hitteborns Indtagelse
 og Jordemødres Beskikkelse, bedre skulde kunne hindres og
 forekommes).

21 Aug.

Rescr. (til Biskopen i Aalborg), ang. at der
 af de Residerende Capellanier ved Rudolphi
 og

4 Sept.

(p) Sat in suspenso ved Rescr. 23 April 1751; see det der
 Paaberaabte.

- 4 Sept. og Frue Kirke samt af Conrectoratet i Aalborg maae svares Naadens Aar.
- II Sept. Rescr. (til Stiftbefalingsmændene i Danmark, Fyens- og Viborg, (9) Stifter undtagne), ang. at igjennemgaae den for Fyens Stift under 22 Febr. 1737 approberede Brand-Ordning, og at indsende et Forslag, at derefter en almindelig Brandordning for Kjøbstæderne kunde worde forfattet, og ved Trykken bekjendtgjort (r).
- II Sept. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Viborg), det samme; og at hans Foranstaltning, ang. de 12 Byens Mænds Beskikkelse i Viborg, er approberet, da han paa Embeds Vegne haver at tillægge dem en saadan Instrux, som er overeensstemmende med Loven, og som han for Byens og Borgerskabets Favn og Bedste finder tjenligst og nyttigst (s). (Saasom han har foranstaltet behøvende Brandredskabs Anskaffelse i Viborg, og til en Brandordnings Indretning sammesteds indsendt en af Magistraten forfattet Concept, med Begjering om Approbation derpaa, saavelsom paa en af ham forfattet Instruction for de 12 Byens Mænd, som han har udnævnt, eller herefter vorder udnævnt, med Magistraten at kunne deliberere om Byens Skatter og Waalg, samt Byens indvortes Tilstand og Bedste at paaagte og see conserveret; men Brandordningen for Fyen befindes tildeels fuldkommen, og tildeels at strække sig videre end indsendte Concept, Kongen og helst sees, at Brandvæsenet bliver paa eensstemmig Fod overalt i Danmark).
- II Sept. Rescr. (til Laugmanden over Nordland og Finmarken, samt Notits til Amtmanden over Nordlands-Amt), ang. at Delinqventsager skal ved Laugtinget foretages, endskjønt Dommene have overstaaen deres Appellations-Tid (t).

Er.

(9) See næstfølgende Rescript, hvori ogsaa Anledningen.

(r) See Rescr. 26 Febr. og 30 Julii 1751, samt Forordn. 13 og 24 Jan. 1761.

(s) Eft. Rescr. 15 Sept. 1752 og 3 Febr. 1774.

(t) See noie Rescr. af 21 Sept. 1774 og 2 Maii 1776; efft. N. 2 Julii 1756.

11 Sept.

Administration, skal i Trondhjem være af den Nidkøstighed, at det kan give en retskaffen og vel intentioneret Mand meer end nok at foretætte; hvorefter de have beaieret, at Kongen vilde forunde dem en Person, ved Navn Poul Rogert til Politimester der i Byen, og derhos proponeret, at han, ligesom Politimesteren i Christiania, maatte nyde en Stilling Danke af hver indkommende Lønde Korn:Vare og Salt, som til Trondhjem ankommer. Stiftbefalingsmanden har i Erklæring erindret, at ovenmeldte Tillæg paa indkommende Korn:Vare og Salt vilde falde saavel Fremmede, som Indbyggerne noget kostbar og til Byrde; desaaariaa han har indstilt, at, som Magistraten er forundt sit eget Maal og Vægt, men ikke endnu skal have vilddet finde sig i den Indvænting, eller at Stiftbefal. ind dem om Justeringspengene har fundet blive enig, om Kongen da, siden det beuunderlig paaligger Politimesteren at have Opsigt med saadanne Ting, vilde lægge denne Revenue fra Magistraten til Politimesteren, m. v.

Under denne Dags Dato er Poul Rogert bestikket til at være Politimester i Trondhjem: hvorhos Kongen vil, at Justeringen af Vægt og Maal, som ved Rescript af 13 Decbr. 1748 blev tillagt Magistraten i Trondhjem, skal være henlagt til Politimesteren (v), der skal have Omsorg for, hvorledes det til Byens Bedste kan indrettes, hvormed Stiftbefalingsmanden bør have nøieste Indseende; samt at den Løn, der ved en Raadmands Afgang i Trondhjem bliver vacant, skal tillægges Politimesteren, som selv efter Politie: Forordningerne lønner de behøvende Betjente.

11 Sept.

Privilegier for det Danske Comoediehuus i Kjøbenhavn (x).

Gr. Eftersom dette Comoediehuus under 29 Decbr. 1747 er meddeelt Privilegier, hvilke efter da værende Omstændigheder, bleve forfattede paa det Comoediehuus og den Oeconomie, som skulde indrettes, men derudi, saavel medens Comoediehuuset stod under Bygning, som siden, ere forefaldne adskillige Forandringer, og i Særdeleshed derved, at Kongen ved Resolution af 28 Martii sidstnævnt og det derpaa grundede Skøde af den 2: Maii næstefter har skjenket og overdraget bemeldte Comoediehuus med Theatro og Tilbehor til Staden Kjøbenhavn: saa er, efter Magistratens Forslag funden for godt, de for bemeldte Comoediehuus under 29 Decembr.

1747

(v) Cit. Rescr. 3 Octobr. 1760.

(x) See Skriv. 4 Martii 1769 og Rescr. 11 Jan. 1772.

1747 meddeelte Privilegier saaledes at forandre og extendere, 11 Sept.
nemlig:

Det Danske Comoediehuus skal stedse have og nyde §. 1.
Friede for Indquartering og Grundskat saavel som al
anden Byrde og Afgift, af hvad Navn vare maatte,
deraf at svare; hvormod Kongen, og de Personer, Al-
lerhøiøstamme følge, naar Hans Majestæt sig paa de
Danske Comoedier maatte indfinde, samme altid uden
Betaling bivaaner. Det skal i dette Huus alene og in- §. 2.
gen andensteds i Kjøbenhavn og paa dens Grund vare
tilladt at opføre Skuespil i det Danske og Tydske Sprog
samt Franske, alt uuder Forbud ved Politieus Assisten-
ce, og desuden anseelig Mulct, Comoediehuset til Bed-
ste, efter Politie- og Commerce-Collegii (y) Kjendelse
for hver Gang Noget befindes, herimod at handle. Dog, §. 3.
som Feldtmarskal S. J. Arnoldt den 3 Martii og 7
Aug. 1747 har erholdt Kongel. Confirmationer paa de
Privilegier, som forrige Comoediehuus har været tillagt,
hvilke Privilegier end videre for ham og Arvinger ere
forlængede paa 15 Aar, fra den 29 Decbr. 1747 af:
saa maae han i de 15 Aar ligeledes lade indrette Como-
diehuus, og lade agere. Det Danske Comoediehuus §. 4.
maae og bortleies til Assambleer og vestlige Forsamlin-
ger (hvorunder dog ei maae forstaaes Maqverader, som
aldeles skal vare forbudne (z)) til hvem som det begjerer,
om det findes tjenligt, samme paa visse Tider, eller visse
Byrrelser derudi at bortleie. Saa maae og den under
samme Huus indrettede Kjelder bortleies til en Vintap-
per i Lauget, endskiønt han har sin aparte Tappeskjelder:
og maae den Vintapper, som samme bekommer, derudi
bruge den Næring, som efter Vintappernes Privilegiers

126

(y) See nu Forordn. 15 Junii 1771 og Reser. 20 Aug.
1772.

(z) Tilladte ved Reser. 2 April 1768.

- 11 Sept. 12te Post Boldhuus-Kjelderer, efterdi samme nu er nedlagt, forhen har været tilladt. Directionen, i Hensende til Oeconomie og Troupen ved den Danske Comœdie, skal bestaae af en Overdirecteur, som Kongen udnævner, og af 3 Directeurer, som uden Belønning af
- h. 6. Overdirecteuren dertil kan formaaes, m. v. (a). Directionen skal i Særdeleshed see derhen, at Troupen stedse kan bestaae af Fikkelige Personer, og at Comœdierne for en billig Betaling opføres, samt at Intet derudi forhandles, som anrører Religionen eller den hellige Skrift, eller strider imod Erbarhed, god Skik og Ordning, eller kan være Publico til Forargelse.
- h. 7. Skulde nogen Acteur eller Actrice enten formedelst Uduelighed, Forsømmelse, Lidelighed, Opsætsighed eller anden vigtig og billig Årsag, findes uværdig til denne Forretning, da skal det ankomme paa Directeurernes Resolution og Overdirecteurens Decision, om han eller hun
- h. 8. fra Troupen skal dimitteres eller cassetes. Acteurernes og Actricernes Gage maae ikke af Nogen, saalænge de ere i den Tjeneste, for Gjæld med Arrest bestaaes (b).

25 Sept. Rescr. (til Abadissen ved Valløe-Stift), ang. at med Straf paa Kroppen for Leiermaal i Egtekab, naar de Skyldige Intet have at betale med, skal forholdes efter Forordn. af 6 Decbr. 1743 (c).

Gr. Ved Anledning, at en Bønde paa Stiftets Gods har i sit Egtekab begaaet Leiermaal, hvorfor han er bleven dømt at lide efter Lovens Pag 945, Art 24, paa hans Gods og Penge, efter yderste Formue, m. v.; har Abadissen ladet sere stille, at, da han slet Intet eier at kunne bøde med, som nderste Formue, vilde han folgelig, naar ham ikke skulde paalægges anden Straf paa Kroppen, aldeles blive fri, i dets Sted at de Ugifte, som begaae Leiermaal, naar de Intet have a bøde med, dog, ved at arbejde i Fæstningen, maae astjene d for

(a) Forandret ved Rescr. 23 Jan. 1767 og 27 April 1770

(b) See Rescr. 4 og Plac.'8 Jan. 1776.

(c) Cfr. Skriv. 16 Febr. 1760.

25 Sept.

forbrudte Bøder med 8 $\text{\$}$ daglig efter Forordn. af 5 Jan. 1714, eller, om det skulde skee efter Forordn. af 6 Decbr. 1743, da med 1 Mk. daglig; efter hvilken Beskaffenhed, da sig begaaende Synd dog maae agtes større hos Ægtefolk, end hos Ledige, og desaaarsag burde anses med haardere Straf hos Ægte, end hos ledige Personer, men intet Viis derfor findes fastsat, hun har indtrift, om ikke i saa Tilfælde deslige Ægtefolk, som begik Leiermaal, og hvis Straf paa yd. rste Formue ei i det mindste kunde bedrage sig til dobbelt saa meget, som de ordinaire Bøder for ledige Folk sig kunde beløbe, burde dicteres Straf paa Kroppen, derfor eeter dobbelt Leiermaalsbøder imod Ugifte, før, naar deres Omstændigheder og Helbred vel kunde taale samme at udstaae; eller, hvis ikke, om da nogenledes, enten af vedkommende Vyrighed derudinden efter Omstændighederne maatte dispenseres, eller om Kongen selv vil have sig siat forbeholden: og endelig, om saadan Straf burde da reguleres efter Forordn. af 5 Jan. 1714, eller den senere af 1743, nemlig med 8 $\text{\$}$ eller 1 Mk. daglig.

Det vil i Leiermaals-Sager ved Lo. en og Forordninger have sit Forblivende; og, om Noaen tildømmes at affone de idømte Bøder med Straf paa Kroppen, da bør Forordn. af 6 Decbr. 1743 at følges.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Viborg), 25 Sept.
ang. at Magistraten i Viborg herefter skal bestaae af en Borgemeester og 2 Raadmand, m. v. (d).

Rescr. (til Kjøbenhavns Magistrat e)), ang. 2 Okt.
Straf for Skippere og Færgemænd, som til Sjælland overføre Jøder, der ei have Kongeligt Leidebrev eller Vyrighedens Pas (f); hvorom paa behørige Steder Placater skal opslaaes.

Rescr. (til Stiftbefalingsmændene i Danmark, 2 Okt.
Aalborg- og Viborg-Stifter undtagne), det samme;

(d) Af Rothes Rescripter III. 883.

(e) Til flere i næstfølgende Rescript.

(f) I Placaten af 7 Octobr. 1750; dog at i Rescriptet ikke staar Placat af 10 Decbr., men Rescr. af 13 Decbr. 1748: see Rescr. 8 Novbr. 1754, Plac. 18 Novbr. 1774 s. 4, Rescr. 24 Martii 1774, Prom. 9 Aug. (2 Stkr.) og Plac. 26 Novbr. 1783.

2 Oct. me; hvorom paa alle Toldboderne samt ved Færgeløbene Placater skal opslaaes.

2 Oct. Rescr. (til Biskopen i Ribe), ang. at de paa Præste- og Anner-Gaardene faldende Bøder maae af Biskopen iblandt Præste- Enker uddeles.

Gr. Efterat under 31 Julii 1750 er rescriberet at de paa Annergaarde faldende Veiermaals-Bøder skulle beregnes den geistlige Enke-Cassa; har Biskopen foreskillet, at saadanne enten paa Præstegaardene eller Annergaarde faldende Bøder hverken ved Fundation for Ribe-Stifts Geistliges Enke-Cassa der til ere henlagde, eller nogenstunde i Biskopens Formands Tid findes Enkecassen beregnede, men lige Bøder, siden Cassens Indretning, af Biskopens Formand, og Biskopen i sin Betjnings-Tid, at være distribuerede imellem de Enker i Stiftet, som enten ikke have nydet noget af Enkecassen, eller dog desuden til anden Hjælp have været trængende: desaarstige Biskopen, efterdi bemeldte Bøder saaledes, ei alene før, men endog efter Enkecassens Indretning, iblandt fattige Præste- Enker efter Noen ere blevene uddeelte, det ogsaa befindes, at Enkernes Tilstand i Almindelighed er ulige, da nogle af dem, som have Pension af Cassen, ikke behøve at nyde Noget deraf, og derimod Andre sidde med 6 a 8 umyndige Børn i armelige Omstændigheder, saa at disse Bøder meget bedre kunde anvendes, naar de gives saadanne trængende Enker til deres og mange faderløse Børns Underholdning, end om de skulde tillægges Cassens Capitaler, for at forøge dens Summer, har anholdet om Tilladelse, at det med samme Distribution der i Stiftet ved den brugelige Praxis fremdeles maatte have sit Forblivende. Thi bevilges,

At det med forbemeldte Bøders Distribution i Ribe-Stift ved den forhen brugelige Praxis fremdeles maae have sit Forblivende, saa at de herefter, som før, af Biskopen maae uddeles iblandt de meest trængende Præste- Enker i Stiftet.

6 Oct. Rentek. Skriv. (til Stiftbefallingsmanden i Ribe), ang. at Copulationspengene, efter Consumtions-Forordningens tydelige meldende (g), bør betales af Brudgommen paa det Sted, hvor Copulationen skeer.

Rescr.

(g) See og Consumt. Fdm. af 1778, Cap. 10, §. 3.

Rescr. (til Vice-Statholderen i Norge), ang. at Feldmarschal Arnoldt igjennem Krigscancelliet er befale-
 let, uden Forhaling at igjenkalde hans til Regimenters-
 nes Chefs i Aagershuus-Stift giorte Ordres, at In-
 gen af deres Underhavende maatte, efter civile Dorig-
 heds Domme, afgives til Christianiæ Tugthuus.
 (Hvilken Ordre han gav i Anledning af at en Landværnmand,
 som for Kaartspil var dømt til Arbejde i bemeldte Tugthuus,
 derover klagede, da, naar han skulde straffes med Tugthuus,
 vilde hans Kammerater bebrejde ham det, og han da ei læn-
 ger kunde som Soldat tjene Kongen med Ære; men Feldmar-
 schallen burde have derom indhentet Kongens Villie) (A).

9 Decr.

Rescr. (til Universitetet og Magistraten i Kjø-
 benhavn), ang. Borgervagt af Universitetets
 Betjente, som bruge borgerlig Næring.

9 Oct.

Gr. Professorerne anholde om, at de Personer, som efter
 Rescr. af 2 Sept. 1740 skulle sortere under Consistorio, maatte
 være befriet for at gjøre Borgervagt. Magistraten derimod
 har foreskillet, om det ikke maatte have sit Forblivende ved
 Rescr. af 31 Octobr. 1749, nemlig, at de, som bruge bor-
 gerlig Næring, skulle svare Borgervagt, siden det ellers vilde
 opvække Fortrydelse iblandt Borgerskabet, om den Ene fremt
 for den Anden blev befriet, fordi han tilligemed borgerlig
 Brug havde Universitetets Arbejde, allerhøest andre Universite-
 tets Betjente, som ingen borgerlig Næring bruge, blive for sig
 Byrde befriede. Thi befales,

At det i Henseende til dem, som bruge borgerlig
 Næring, i ovenmeldte Tilfælde, med Borgervagt at
 gjøre, ved Rescr. af 31 Octobr. 1749 vil have sit For-
 blivende; men angaaende Universitetets andre Betjen-
 te, som ingen borgerlig Næring bruge, da skulle de
 for sig Byrde være befriede.

Rescr. (til Etatsraad og Ammand Berner
 Rosencrantz), ang. at Jomfruerne i Estvad-
 gaards-Kloster skulle rangere imellem sig selv,
 ligesom de i Klosteret ere indkomne.

16 Oct.

30 Oct.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Fyens-Stift), ang. at ei Nogen fra Landet maae indføre eller falholde Kjøb i Kjerteminde, under Varenes Forbrydelse til dem, som deunem dermed maatte antaste; saa og, at det ikke maae være Nogen tilladt, der paa Stedet sig af Slagterie at ernære, uden Mads Holgersen og Morten Vest, og de, som paa samme Profession (i) h:refter sig der i Byen maatte nedsætte og vinde deres Borgerkab.

6 Novb.

Rescr. (til Justitsraad og Generalprocureur B. W. Lurdorph), ang. at forfatte en Beskrivels: over enhver Ret og Jurisdiction.

Er. Da de fleste Instructioner og Rescripter, som vedkommer Jurisdictionerne i begge Riger, ere endnu utrykte, hvoraf flyder at den Ene ofte er uvidende om den Andens Grændser, saa at vedkommende Over:Retter ikke saa fuldkommen, som fornøden kunde være, ere underrettede, om endel Underretters Beskaffenhed; og endelig at Undersaatterne i Almindelighed, som have noget ved Retterne at søge, svæve i Uvisshed, baade om Processens og anden Omgangs Maade sammentids, saa og, om hvad Beskaffinger derved lovligen skal og bør paagaae: saa har Kongen eragtet, at det vilde geraade til Publici Nytte, om der blev forfattet et Verk, som skulde indeholde saavel en kort, dog fuldstændig Beskrivelse over enhver Ret og Jurisdiction, om de Personer, som den bestaaer af, eller derunder henhører, samt derved faldende Gebühr med videre, som og en rigtig Udskrift af de dertil hørende Instruxer og Rescripter, saa og i fornøden Fald Extract af vedkommende Forordninger. Og, da dette er et Verk, der fornemmelig angaaer Generalprocureur-Embedet, besales,

At han sig dette Arbeide paatager, og dermed, saa snart skee kan, givrer en Begyndelse med de i Rhavn værende Jurisdictioner; til hvilken Ende han hos alle vedkommende Collegier og Jurisdictioner i begge Riger haver at fordrø alle behøvende Udskrifter, Esterretninger og Forklaringer, som ham derfra i autentique Form skal meddeles (k): og, naar saadant Verk er bleven forfærdiget,

(i) Ufr. Rescr. 10 April 1761.

(k) See 3 Rescr. af 12 Martii 1751.

diget, og det derefter først af vedkommende Collegier er bleven igjennemseet, skal det til Enhvers Efterretning til Trykken befordres (l). Oversecretæren i det Danske Cancellie er befaleet, at udnævne En af Secretærene i samme Cancellie, som i dette Arbeide kan gaae Gen. Procur. tilhaande.

9 Novb.

Canc. Skriv. (til a) Kjøbenhavns Magistrat samt Stiftbefalingsmændene i Danmark, og b) de samme i Norge), ang. at de Svøfarende maae være betænkt paa at lade deres Sartzpiser og Ladninger asfurere (m).

10 og 14
Novb.

Rescr. (til Amtmændene over Nordlands- og Finnmarkens Amter, samt Notits til Missionscollegium), ang. Reparation paa Missionskirkerne, og deres Kirkegaardes Indhegning (n).

20 Novb.

Gr. Missionscollegium har berettet, at Missionscassen ved de bekostelige Reparationer, som aarlig maae gjøres paa de til detis Besørgelse henlagde Kirker meget besværes, ikke alene med Materialiernes kostbare Indkjøb og Haandværksfolkernes Belønning, men ogsaa desuden med Tilførsels og Pligtsfolkernes Betaling, hvortil store Summer medgaaer: thi, endskjønt Norske Lovs 2 — 21 — 60 tilholder, at Kjørsel og Arbeide skal i saa Fald skee af menige Almue, og Bønderne desuden ved Rescr. af 3 Maii 1704 tilholdes, saavel at besørge al Kjørsel og Førsel, som at skaffe al Lommerverk, som behøves til Kirke-Reparationen, hvilket ved Forordn. af 13 Aug. 1734 ydermere stadfæstes; saa skal dog Landets Vidtløftighed og Stedernes lange Vortliggende ikke tillade, at hver Mand kan skaffe sit Dvantum Lommer, eftersom det paa de fleste Steder maae hentes lang Vej til Vands, og føres paa Jægter, ei heller at hver Vedkommende kan være tilstede, for at gjøre det ham tilkommende Pligts-Arbeide med Kjørsel og Førsel til Kirken, saa at ingen Entrepreneur desaarvæg skal ville paatage sig Kirke-Reparationen, medmindre ham accorderes at være fri for, at have med Almuen at bestille, og tage fuld Betaling til Reparationen af Missionscassen, som i saa Maade

ll 3

maae

(l) See Rescr. 6 Aug. 1751.

(m) Til a) den 10, men b) den 14; er ellers ligesom Plac. af 16 Novbr. 1750.

(n) See Rescr. 27 Febr. 1767.

20 Novb.

maae gjøre det fulde Udlæg. — Saasom Kongen finder det billigt, at Cassen for sig Udgiot bør ske Bederlag, befales og fastsattes:

Naar der skal foretages nogen Reparation paa en eller anden af de til Missionen henlagde Kirker, skal Missionscassereren antage 6 af de bedste Mænd, som boe nærmest ved Kirken; til at besigte Kirkens Brøstfældighed, og overlægge med dem, hvad Tømmer og andet Arbeide, der omtrent kan udfordres til Kirkens Istandsættelse; da Cassereren derefter ved Stedets Præst skal lade bestille Tømmer og Arbeidsfolk, for at sætte Reparationen i Verk, og, naar den er fuldført, skal Cassereren levere en af Præsten attesteret Beregning derover til Fogden, som efter den Ordre, Amtmanden ham derom haver at tillægge, skal ligne Beløbet paa Almuen, inddrive Pengene, og levere dem til Cassereren, der skal føre dem i Regning. — Og, som det fornemmes, at Kirkegaardens, hvilke Almuen ligeledes skal holde vedlige, paa de fleste Stæder ligge øde, og det ikke heller vel lader sig gjøre, at Almuen ved sig selv kan sætte dem i forsvarlig Stand; saa er sunden for godt, at denne Mangel saaledes skal oprettes, at Cassereren i Præstens Overværelse, naar Almuen er ved Kirken, skal tale med dem derom, hvorledes de formene, at faae deres forfaldne Kirkegaard paa en sparsommelig Maade oprettet; og, hvis de ikke kunne gjøre noget paalideligt Forslag derom, skal Cassereren drage Omsorg for, ved Stedets Præst at bestille Folk, til at gjøre dette Arbeide; og, naar Arbeidet er forfærdiget, og Regning derover forfattet, samt af Præsten attesteret, skal Cassereren levere Regningen til Stedets Foged, som da haver at ligne Bekostningen paa Almuen, indfordre Pengene, og levere dem til Cassereren.

Rescr.

Rescr. (til Havne-Commissionen i Kjøbenhavn), at dens Forslag, ang. Vandledningen og Opfyldingen i Canalen omkring Amalienborg-Plads er approberet (o). 20 Novb.

Rescr. (til Kjøbenhavns Magistrat), ang. at ogsaa Gibserne maae indtages i Muurmesterlauget (p). 7 Dec.

Rescr. (til Stiftbefalingsmændene i Norge, at lade det samtlige Bedkommende i Stiftet bekendtgjøre), ang. at Nationale Soldater, Dragoner, og Landværnsmænd skal, i Steden for Tugthusstraf, dømmes til Fæstnings- Arbeide (q). 11 Dec.

Gr. Da det er fornummen, at den civile Ærighed i Norge paa et eller andet Sted har funden sig befriet, at domme de i virkelig Krigstjeneste staaende National-Soldater, formedelst en eller anden Forsælse, til Tugthuset; men Kongen derimod er bleven foredraget, at saadan Straf ei passer sig paa de Militaire, saalænge de staae i Krigstjeneste: saa, paa det den gemene Mand under de Militaire ei skulde foraarsages nogen Decouragement, men at de hellere kunde opmuntres til Kongelig Tjeneste, er funden for godt,

At ingen civil Dommer herefter i nogen Sag maae domme en National-Soldat, Dragon eller Landværnsmænd, til Tugthuset; men at de i den Sted, efter Sagens og Forsælsens Veskaffenhed, skulle paalægge den Skyldige en beqvemmere Straf, saasom Fæstnings- Arbeide, dog ei paa længere Tid end et halvt Aar i det længste: da det i det øvrige, hvad Justitiens Administration ved Landmilitien i Norge angaaer, skal efter de forhen derom ergangne Kongelige Anordninger forholdes.

(o) Efr. Plac. 21 Aug. 1754 og Forordn. af 20 Aug. 1777.

(p) Schous Udtog af 3dn. III. 435.

(q) See Forordn. 9 Aug. 1754, s. 1, og Rescr. 6 Febr. 1767.

15 Dec.

Kentef. Skriv. (til Stiftsbefalingsmændene i Danmark), ang. at Consumtionsforpagterne i Rjøbstæderne have, i Hens. til Inquisitioner paa Landet om Brændevinsbrænden og Kroehold, at rette sig efter Forordn. 30 April 1734, §. 4. (Saaom Noale af dem havde foretaget sig slige Inquisitioner, uden Magistratens eller Byefogdens Dvervarelse) (r).

26 Dec.

Rescr. (til Stiftsbefalingsmanden og Biskopen i Viborg), ang. Administrationen over Viborgs Hospital (s).

26 Dec.

Rescr. (til Stiftsbefalingsmændene, ogsaa Amtmændene heraf at give Gjenpart; og til Overhofmesteren ved Sorøe=Academie), ang. hvilke Auctiøner de Militaire skal entholde sig fra at forrette (t).

Gr. Da det er fornømmen, at den Militaire Jurisdiction tilholder sig at forrette Auctiøner over hvis Jordegods og dertil henhørende Besætning, med videre deraf dependerende, som de i virkelig Krigstjeneste staaende Militaires ere Eiere af; men Kongen derimod finder, at, ligesom Herreds- og Birkefogderne ved Forordn. af 4 Martii 1690 ere beskaffede til Auctiønmestere paa Landet, saa kan dem ikke heller betages Jurisdiction og Myndighed over de i Enhvers District sig befindende Jorder og Grunde, med hvad deraf dependerer, allerhelst de Militaire, som ere noget Jordegods eller Landbrug, ikke kan undslaae sig fra, i de Sager, som deraf heneerer, at erkjende den civile Dyrighed for deres Dommere; saa er funden for godt,

At Auctiønsdirecteurerne ved den Militaire Landstat herefter bør entholde sig fra at forrette Auctiøner over alle de Ting og Poster, som vedkommer Jordegods, Landbrug, borgerlig Taring, Manufacturer,

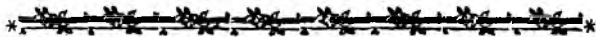
(r) See Forordn. 2 Sept. 1773, §. 8, og Consumtsdn. 15 Octobr. 1778.

(s) Kan læses haabe i Roches Rescripter III. 580, og Wandalls Geistlige Anordninger II. 273.; men ophævet ved Rescr. 20 April 1759.

(t) See Rescr. 12 Novbr. 1751, Forordn. 16 Junii 1752 og R. 10 Aug. 1753.

rer, og deslige de Militaires Krigstjeneste eller Huus-
holdning, som Militaires, uvebskommende Haandterin-
ger, omendkjønt de, som dem have eiet, og betjent sig
deraf, staae eller døe i Kongens virkelig Krigstjeneste (u).

26 Dec.

1751.

Rescr. (til Biskopen over Sjens- Stift), ang. at
Sognepræsten i Svendsstrup paa Als maae be-
holde Capellanboligen med Tiliggende, og sølgelig bør
holde Bygningen vedlige; men, naar der i Kaldet er
Præste-Enke, skal hun nyde Boeligen og dens Jord
uden Afgift, og holde den vedlige; og, i Fald der maatte
blive flere end een Enke, skal den ældste Enke nyde Boeligen.

8 Jan.

Rescr. (til samme Biskop), ang. at tilkjendegive
Geistligheden paa Erøe, at de efterdags skal
esterleve de Forordninger, som fra den Gottorffske
Overgericht enten allerede ere, eller herefter blive pu-
blicerede, og ere af den Beskaffenhed, at det er nødven-
digt, at Præsterne maae være Hvirigheden assisteerlig,
for at see dem esterlevede; samt at ved det Tydske Can-
cellie er føiet den Anstalt, at det Danske Cancellie i alle
lige Tilfælde derfra bliver given den behøvende Commu-
nication, paa det at Bedkommende derom kunde blive
underrettede. (1) Saasom til det Tydske Cancellie er ble-
ven indberettet, at Provsten paa Erøe til Altrens Sacra-
mente har antaget en ved Leiermaal besvangret Person, om-
ndkjønt hun, sølgelig Forordn. af 3 Febr. 1738, burde først
nten have betalt de i Forordningen dicteerte Bøder, eller ud-
staae 10 Dages Fængsel paa Vand og Brød, for hun dertil
blev admittet (v); og det derhos erfares, at Provsten, for-
medelst

15 Jan.

11 5

(u) Noiere bestemt ved Forordn. 16 Junii 1752, §. 2, est.
Rescr. 27 Octobr. 1758.

(v) Est. Rescr. 10 Junii 1756.

15 Jan. medelst denne Forordning er bleven publiceret fra bemeldte Overgericht, og den ikke af Biskopen er bleven tilsendt Præsterne paa Erre til Efterlevelse, ei i dette Tilfælde har vildet rette sig derefter; 2) for at see forekommet adskillig Uorden, som i saa Fald kunde enskæde, og da det ellers overalt er billigt, at Præsterne i visse Tilfælde bør være Dyrigheden behjælpelige til de Kongelige Forordningers Efterlevelse).

21 Jan. Rescr. (til Amtmanden over Lundenes- og Bøveling-Amt), om Anstalter til at forekomme og dæmpe Sandflugten i Sønderbork-Mærsk (*).

Som Kongen har resolveret, at Amtmanden heretter maade have Inspection med Glycerandens Dæmpelse i Sønderbork-Mærsk i Lundenes-Amt, saa befæles hermed, at han, til den Ende, engang hvert Foraar, eller oftere, paa beleilige Tider om Aaret, naar Fornødenhed det udfordrer, som de nærmest Sandflugten Voende ham hver Gang betimelig forud haare at melde, søier den Anstalt, at Øster- og Vester-Herreders Beboers under samme Amt sig der enten med Heste og Vogne, eller Skovl og Spade, ligesom Omstændighederne det udkræve, indfinde, og under hans eller dens Anviisning og Tilsyn, som han dertil paa sine Vegne committerer, det Fornødne til Sandens Dæmpelse forrette, under Straf for dem, som tilsiges og dog udeblive, at bøde til Fattiggassen hver 6 Skil., og derforuden at betale den Person, hvilken i samme Udeblivendes Sted til Arbeidet leies, som efter Amtmandens Foranstaltning hos de Skyldige indføres, og i Mangel af mindelig Betaling ved Udpantning kan inddrives; ligesom Kongen og vil, at Beboerne i Sønder- og Vesterbork-Sogne, foruden hvad dem af anførte Arbeide tilfalder at forrette, endog af Klitterne i rette Tid skal samle, og, ligeledes efter Amtmandens Foranstaltning, levere det behøvende Helms-Græse, for dermed Digerne og Sandbjergene at besaae.

Rescr.

(*) Anhang af Rescripter ic. 1779.

Rescr. (til Magistraten i Kjøbenhavn), ana. de 5 Febr.
 32 Mænds Frihed for Byens smaa Bestillinger samt Nattevagt og Tøning.

Gr. De 32 Mænd have andraget, at, endssjønt Stadens Privilegiers 7de Post fritager dem for Byens Bestillinger (undtagen for Kirkeværger ic.) frygte de dog for, at det med Tiden, i Anledning af Rescr. 31 Octobr. 1749, kunde drages i Tvivlsmaal, om de og efter Privilegierne skulde have Nattevagts, Frihed ic. — Som de ere bebyrdede med adskillige Forretninger, hvorefter de ei ere afsagde med nogen Belønning, uden alene den ved Privilegiernes 7de Post dem givne Frihed for de smaa Byens Bestillinger; og under denne Frihed altid har været henrejnet den borgerlig Nattevagt og Tøning: saa befales,

At Stadens 32 Mænd efter bemeldte deres Privilegiers 7de Post skulle være forskaaede for deslige Paalæg.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Lollands- 5 Febr.
 Stifte), ang. at det, for saavidt den Jøderne i Nakskov udi Privil. af 5 Maa 1749 tilladte Handel angaaer, skal ved bemeldte Privileg. have sit Forblivende; men at Jødernes Antal i Nakskov skal formindstes indtil fire, naar de efterhaanden ved Døden afgaae, saa at Ingen skal nyde Privilegium sig der at nedsette, saalænge der endnu ere fire tilbage af de der Privilegerede. (Paa Ansøgning fra Kjøbmændene der i Byen, deels at bemeldte Jøder maatte negtes grove Vares Forhandling, og alene tillades Handel med Kramvare og Skafferier efter Rescr. af 23 Novbr. 1742; deels at ei flere Jøder maatte tillades at nedsette sig efterdags i Byen, der altsaa i Tiden for Jøder kunde blive befriet).

Bevilgning, at de i Erøesfjøbing boende 5 Febr.
 Haandverkere maae, med lige Frihed og Rettighed, som det Haandverksmesterne udi andre Kjøbstæder i Danmark er forundt, drage til de aarlige holdende Markeder i Danmark, og der deres medbringende Vare, imod forevisende lovlig Attest, at samme af dem ere forarbejdede, fri og ubehindret sælge og forhandle til hvem

- 5 Febr. hvem som samm^e maatte forlange (y). (Saaſom Mar-
kederne i Færestjøbing ofte besøges af Udenbnes-Haandver-
kere fra Kjøbstæderne i Fyen og andensteds i Kongens Riger og
Lande, hvilke, alene imod ordinaire Soldts Erløggelse af hvis
som forhandles, bringe deres forarbejdede Vare der til Mar-
ked at sælge og afhænde).
- 12 Febr. Rescr. (til de Deputerede for Financerne), ang. at
den Grønlandſke Mission fremdeles maae beholde de
af den Vorste Postcasses Revenuer den tillagde 500
Rdlr., saalænge Tingen bliver in statu quo (z).
- 12 Febr. Rescr. (til Biskopen over Sjællands-Stift),
ang. at Præsterne ikke skal følge Delinqventer
paa de Steder, hvor de knibes, m. v. (a).

Gr. Af Biskopens Skrivelse til Cancelliet er Kongen refe-
ret, at baade Arresthuus-Præsten (som nu venter, at et Dvin-
de-Menneske med første skal henrettes og knibes med Tænger)
saa og andre Præster fra Stiftet, hvor samme bedrøvelige For-
retninga forud sees, have forespurgt sig, om Præsten skal følge
slig Misdæder til alle de Steder, hvor den skal knibes, eller
alene være tilstede i Fængselet, og siden paa Retterpladsen,
for at gjøre sit Embede. — Som Forordn. af 7 Febr. 1749
melder intet om Præstens Forhold i saa Fald, men alene, at
slige Misdædere maae ei føres med Ceremonie, eller i pynteli-
ge Klæder, men i de daaligen i Fængselet bringende Klæder,
med blot Hoved, Strikke om Halsen og sammenbundne Hæn-
der paa Natmandens Sluffe, for at gjøre Dødens Naade
ret skændig og afskyelig for Tilskuerne: saa er funden for godt,

At Præsten ei skal følge med slige Misdædere, og
heller ingen Bøn og Sang underveis, men Præsten
skal i Fængselet gjøre sit Bedste, ved Guds Naade at
berede Synderen til Døden, og, indtil sidste Ublede-
ses-Moment, holde Synderen i Andagt; men, saasnart
slig Misdæder ubledes, og Strikken lægges om Halsen,
skal Præsten forsvie sig paa Retterstedet, og der opbie
Synderens Ankomst.

Rescr.

(y) See Forordn. 13 Febr. 1775.

(z) See Rescr. 20 Febr. 1750 og 9 Junii 1752 samt
Fund. 6 Aug. 1756, S. 37.

(a) See Rescr. 22 April 1768.

Rescr. (til Directeurerne for de Fattiges Væsen 19 Febr.
 Danmark), indeholdende adskillige Ting, det Fattiges
 Væsen og Betleres Opbringelse i Kjøbenhavn angaaende (b).

Gr. Af Directionens Forestilling har Kongen fornummen et Fattiges Væsens slette Tilstand, samt derved foresindende ore Penge-Mangel, saavel ved Convent- som Hernehuset i Kjøbenhavn, det de melde, for Endeel at have rejst sig af den store Mængde fattige Lemmer, som de af Conventhusets Cassa ave maattet række Almisse, endskjønt Cassens Tilstand og dens or knappe Indtægter dog ikke har vilbet tillade dem, at kunde ave tillagt Nogen nær saa meget, som Enhver efter sine trænende Omstændigheder vel har kundet behøve; og tildeels at ære foraarlaget ved de Fattiges aarlige Silvert og Formerselse, ien de til Fattiges Underholdning henlagde Indkomsters dersnod daglig Formindskelse og Aftagelse: hvorover (da deres Eal, om af Conventhusets Cassa nød Almisse og Forrægning, til Augusti Maanedes Udgang sidstleden var over 2500 Lemmer, til vis Underholdning Direct. var meldet, ei at være mere udi Cassa, end 345 Rdlr., der ikke vilde forslaae til een Uges Distribution) de berette, at have seet sig nødtvungen til, at maatte gjøre et Laan af 2000 Rdlr., dem de vide ingen Udveie til hien at faae betalt; og derfor have bedet, ei alene, at Kongen vilde komme dem til Hjælp med disse 2000 Rdlr. til forkrævede Gjelds Afbetaling, men endog med en aarlig Gave af endnu andre 2000 Rdlr., uden hvilken de ikke tænke det muligt, at kunne bestride Udgivterne ved det Fattiges Væsen; foreskikkende ekers adskillige, deels til de Fattiges Indkomsters orøgelse, deels til Forordningen om de Fattiges Væsen af 708, dens strictere Overholdelse formeentlige tjenlige Voster, estaaende i Følgende: 1) at, da Collectpengene, som Kjøbnis Indvaanere, i Følge den efter Resol. af 10 April 1745 gjorte Inrdning, have ladet sig tegne for, til de Fattige aarlig at være, og skulde være den sikkerste Indtægt, fra den Tid mærkelig have taget af, da Endeel have formindsket deres i saa Raade udlovede Gave, Andre samme aldeles ophævet, og vilbet Intet give, saa at Direct. noksom kunde findes anledigede til, at foreslaae en almindelig Taxation, men dog hellere vilbet forsøge lemsfærdigere Middel, for ei at paafaste de Fattige publici Misfornøielse; Kongen derfor ville befale, at alle betjente i Rangen skulle i de ombærende Collectbøger først idskrive sig for en vis aarlig værende Gave til de Fattige, ænd Kongen selv lod Sig samme indleverede, da forhaabentlig Vedkommende skulle undsee sig for, at være saa lidet gavtilde imod de Fattige; men, om det endda ikke skulde hjælpe, t de Uvillige, eiter den eengang ergangne Resolution, da maatte taxeres; og betræffende Borgereskabet i Almindelighed, at

(b) See Forordn. 16 Novbr. 1771, samt Rescr. 12 Novbr. 1772 og 17 Martii 1784.

19 Febr.

at Magistraten i Kbhavn maatte fremkalde Laugeens Oldermand, for i Kongens Høie Navn vaa det alvorligste at opmuntre dem, at de tilligemed deres Laugsbrødre tegnede sig for en med deres Stand og Vilkaar convenabel aarlig Gave til de Fattige, under Advarsel, at, om Noget fandtes, enten intet, eller for lidet at ville give, de Uvillige da skulle vore de taxerede: 2) som det ved Forordn. af 24 Septbr. 1708, dens 12te Art. var fastsat, at Conoordiantere, Linie-Dandfere og Andre, som noget Skuespil vil lade see, ei dermed maatte begynde, førend de for de Fattiges Committerede havde fremviist Magistratens Tillodelse, og de siden med dem vare accorderede, em, hvad de Fattige skulle gives, som Vedkommende nu seere sig for; at saadan Forordningens Bydende i de herefter i siige Tilfælde udfærdende Privilegier maatte vore indbyttet, samt at Directeurerne for de Danske og Franske Theater maatte tilholdes at spille een Gang om Ugen for de Fattige, eller med Conventhusets Committerede forene sig om noget Bist ugentlig eller aarlig at svare: 3) da Jøderne i Kbhavn, i Følge af Forordningen, 1714 have været ansatte for at svare til de Fattiges Underholdning 68 Rdl., men de paa den Tid ikkun vare 18 Familier, saa, i Henseende til Familiernes Tal nu skal findes langt større, at Magistraten derfor maatte vore befale, at tilhøbe Jødernes Eldste, aarlig at indgive rigtige Mandtalier, beedigede i Synagogen, over deres Familier, og derefter sættes for noget Bist aarlig til de Fattige at give, i Proportion af det, som 1714 blev svaret, da de, som meldt, ikkun vare 18 Familier, og at saadan deres Contingent, i Fald af Udeblivelse, med Execution maatte vore indbreven: 4) saasom det, der efter Forordn. af 1708 dens 5te Art. erlægges til de Fattige af Gaarde-, Huus-, Grunde- og andre Kjøbs Slutninger, bestodes ikkun af vore af saare liden Importance, og neppe at kan regnes til $\frac{1}{5}$ pro Cento, hvortil formenes at vore Aarsag, at Forordningen ikke determinerer noget Bist, at desaaarsag, saavel for den Kjøbende som Sælgende, maatte anordnes at skulle vares efter Kjøbe-Summens Beløb til de Fattige, af

100 til 500 Rdl. af hver 2 Rdl.	4000 til 6000 Rdl. = 2 Rdl.
500 = 1000 Rdl. = 3 Rdl.	6000 = 8000 Rdl. = 3 Rdl.
1000 = 2000 Rdl. = 4 Rdl.	8000 = 10000 Rdl. = 4 Rdl.
2000 = 3000 Rdl. = 1 Rdl.	og derover, hver = 4 Rdl.
3000 = 4000 Rdl. = 1 Rdl. 2 Rdl.	

under Milet af Dobbelst at betale, om Kjøbesummens rigtige Angivelse forsamtes: 5) at Kongen vilde lade befale en vis Sum paa sinnaa Mynt, af 2 s, 1 s, og halve Skillingers Myntning, saavel nu, som oftere, naar Manael maatte fornemmes, der ellers vilde foraarsage Tab og Afgang i de Fattiges Indkomster, i sær ved de i Kirkerne ombærende Tavler, hvor vste intet gives, formedelst Fattelse paa sinnaa Mynt. — Hvor næst Direct. til Approbation have indsendt Project til en udgivende Placat, deels til Advarsel for Gemene Mand, som d klage over, ofte at hindre Staaerfogderne i deres Forretninger ved Betterses Opbringelse, ja undertiden tilføiet dem Boli

21

og Overlast, deels til Opmuntring for Publico, at vilde understøtte dette Værk med desto mere Gæmtilbødighed og Dinhyggelighed. 19. Febr.

Anlangende de begjerte 2000 Rdlr., strax af Kongens Cassa, og siden aarlig, da tillades Directeurerne, ved en eller anden givende Leilighed, herom nærmere at anmeldte sig. Og betræffende øvrige foreskildte Poster: saa, i Henseende til 1ste Postes 1ste Membrum, ang., 5. 1. at alle i Rangens værende skulke indskrive sig for noget Vist aarligen til Fattige at svare 2c., da vil det ved de tilforn herom gjorte Anordninger have sit Forblivende, saasom det er betænkeligt, at deslige Gaver med nogen Evang skulke inddrives (c); og ang. samme Postes 2det Membrum, da er Magistraten i Kbhavn tillagt saadan Befaling, hvorefter de have at indkalde Laugenes Oidermænd, og dem tilkjendegive, at de, deres Laugbrødre, Svende og Dreng, skulke give aarlig en vis for dem samtlig convenable Summa, som af Oldermænden og Vedkommende paa Lauget maae repareres, hvilken Summa Lauget altid skal blive staaende for, indtil det findes, at den, efter Omstændighederne, bør at forhøies eller formindskes (d). 2den Post betræffende, da 5. 2. vil det dermed have sit Forblivende, saa at det faaer at komme an paa vedkommende Directeurers fri Villie. Ang. 3die Post om Jøderne, da vil Kongen herom la 5. 3. de Magistraten rescribere efter Forestillingen (e). Hvor 5. 4. imod det i 4de Post fremdeles, som hidindtil ved Kjøb og Salg, og hvis deraf til Conventhuset har været, eller bliver svaret, skal have sit Forblivende. Den 5te 5. 5. Post, om smaa Mynt at maatte blive myntet, foreslilles Kongen fra Rentekammeret. Endeligen meddeles og Approbation til den projecterede Placat, saa at Direct. samme efter Forslaget kunne lade trykke og publicere, samt

(c) See Rescr. 27 April 1759 og 17 Martii 1784, 5. 3.

(d) (e) See næstfølgende Rescript.

91 Febr. samt paa alle Stadens Hjørner til Vedkommendes desto bedre Efterretning lade oplaae (f), da det saaledes ikke holdes nødigt, at den af Prædikestolene skulle oplæses, eller Biskopen derom rescriberes; men, betræffende den derudi begjerte Assistance for Bettelfogderne i paakommende Tilfælde af Vagterne, da vil Kongen igjennem Krigscancelliet lade Commandanten herom rescribere.

19 Febr. Rescr. (til Magistraten i Kjøbenhavn), det samme, saavidt Afgivten til de Fattige af Laugene og Iøderne angaaer.

19 Febr. Rescr. (til Directeuren for Øresunds-Toldkammer og til Stiftbefalingsmanden i Sjælland), ang. at den af Øresunds-Told-Officerter gjorde Ansøgning om, at det af Konge Chr. V. dem givne Beneficium, at de maae selv administrere deres Stervboer (g), maatte extenderes derhen, at de ligeledes ved egne Midler maae lade forrette deres Stervboers Auctioner, ikke kan bevilæes. (Eaasom den vilde blive vedf. Kettensbetjente til Kornarmelse, og desuden ingen Grund har i Loven).

19 Febr. Rescr. (til Stiftbefalingsmændene i Christianssand og Bergen), ang. at, naar nu værende Skarpretter i Bergen afgaaer, skal Stavanger-Amt og Bye være henlagt under Christianssands, Stifts Skarpretter, og han berettiget til, af bemeldte Amt og Bye at nyde den sædvanlige Skarprettertold, samt forrette de indfaldende Exsecutioner.

26 Febr. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Aalborg), ang. at tilfjendegive Indbyggerne i Listed, Nye-Fjøbing,

(f) Udgif under 2 Martii 1751, see Forordn. 26 Febr. 1777.

(g) See Rescr. 28 Octobr. 1693, sfr. Rescr. 7 Martii 1738.

Fjßbing, Hjøring, Sæbye (h) og Skagen, at, naar 26 Febr.
de reparere eller nye opbygge deres Huuse, da skulle
de med Teglstene takkes (i). (Det eneste Stiftbefal.
i Anledning af Rescr. 11 Septemb. 1750 vidste til Noette at
foreslaae, saasom Indbyggerne ei formaaede at bekoste Brand-
redskab, som ei heller vilde hjælpe, fordi de fleste Huuse ere
belagte med Straatag, og altsaa ei nyttig at forfatte Brand-
rdning).

Rescr. (til Overhofmesteren ved Sorø=Acade= 26 Febr
mie), ang. at omendkjønt Sættedommer eller
Skrivere i private Sager beskikkes, bør dog de ordinaire
Betjente Intet afgaae.

Gr. Overhofmesteren har andraget, at Bys- og Birkfogden
i Sorø har foresillet ham, at, som det undertiden tildrager
sig, at Parterne, som ved den ham anbetroede Jurisdiction
føre Proces med hinanden, finde for godt, at frævne ham til
at vidne i Sagen, saa at han maae vige sit Sæde i Retten,
og Sættedommer i hans Sted bliver beskikket, moder det ham,
at Sættedommeren tilegner sig Rettens Gebühr, hvilket han
dog formener at tilhøre ham, som en Part af hans Embedes
Indkomster, og derfor har begjert Overhofmesterens Resolution
herudinden. — Som Kongen finder, at en Dommer, saakøn-
de han ikke, formedelst Forieelse i hans Embede, er suspender-
et, bør i ingen Slags Tilvælde betaaes det ved hans Ret-
skaldende Gebühr, ertendi samme er en Rettighed, hvilken ham,
for saavidt han er Dommer, er tillagt: saa er sunden for godt:

Omendkjønt den ordentlig beskikkede Dommer eller
Skriver, formedelst at de, ic. (k).

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Island og 5 Martii
Biskopen over Holum=Stift), ang. at Kirkers
Kjøb og Salg skal tilkjendegives Biskopen.

Gr. Biskopen har foresillet, hvedledes endeel Proprietairer
og Kirke=Tiende paa Island i en lang Tid skal have brugt den
Maade, at, naar de ere komne i Gjæld til Kirken, skal de
fortsælge Godset til en Anden, Biskopen ganske uvidende,
saa de siden ikke saa lettelig kan kræves, ligesom og Nøderen
skal

(h) See Rescr. 30 Julii 1751.

(i) See Forordn. 24 Jan. 1761, Cap. 4, §. 22.

(k) Det Dvrige er som Rescr. af 3 April 1761.

5 Martii.

Skal negte at betale den Gjeld, deres Formænd burde betale, hvorover Kirkerne ofte maae lide stor Skade; desaarfag han indvillig, at det maatte befales, at maen Kirke-Proprietair maae bortselge hans Proprietair-Ket uden Biskopens Billie og Videnskab, og, om Nogen anderledes haves kjøbt, eller heretter kjøber, samme da skulde være Biskop:n ansvarlig for, hvad Biskopen paa Kirkens Vegne kunde have at fræve, og igjen søge sin Mand. Af Stiftamtmandens Erklæring er fornømmen, at Kirkernes Ket paa Island er af den Beskaffenhed, at, om en Kirke-Proprietair end sælger Kirkens Gods, skal dog den, som samme har kjøbt, svare til den Gjeld, som Kirken har tilgode, hvorimod han, i Fald han med Kjøbet finder sig brøstholden, holder sig til den, han har kjøbt det af, og bliver en Sag imellem dem; saa at det af Kirke-Eierne i saa Maade for deres Indkomster afstæggende Regnskab ikke er noget Onus personale, men reale, og altsaa ikke sees fornødent, at Biskopens Samtykke skulde uomgængelig behøves, førend en Kirke-Proprietarius maatte tilfødes at sælge Kirken med dens Gods.

Det maae derved have sit Forblivende, og dermed herefter, ligesom hidindtil skeet er, forholdes. Men, paa det dog Biskopperne paa Island kunde være vidende om, hvem Kirke-Eierne ere, anordnes, at, ligesom ved Forordn. af 8 Novbr. 1726 for Danmark er befalet, at, naar nogen af Kongens Underfaatter enten sælger eller kjøber en Kirke, skal saavel den Sælgende som den Kjøbende, inden en Maaned, efter at Kjøbet er sluttet, give det tilkjende baade i det Danske Cancellie, saa og for det Steds Biskop, hvor Kirken er beliggende, under 100 Rdlrs Straf til Sognets Fattige, saa skal det og dermed herefter paa Island forhoies, at, naar Nogen enten sælger eller kjøber en Kirke der i Landet, skal saavel den Sælgende, som Kjøbende være forpligtet, inden en Maaned derefter, at give det for Biskopen, i hvis Stift Kirken er beliggende, tilkjende.

12 Martii.

Rescr. (til samtlige Stiftsbefalings- og Amtmænd, Grever og Friherrer i Danmark og Norge), ang. at indhente og indsende Underretninger om de verdslige Rette og Jurisdictioner (1).

Gr.

(1) See 2 næstfølgende Rescripter.

Gr. Da det er erfaret, at, blandt endeel Rettens Betjente, en og anden Misbrug skal gaae i Svang, ved at fordrø mere Gebyr i visse Tilfælde, end Loven giver Anledning til, hvortil de saa meget mere kan anlediges, som Kongens Under-saatter i Almindelighed, der have noget v. d. Retterne at søge, svæve i Uvisshed, baade om Processens og anden Omgangs Maade, saa og om hvad Beføjninger derved lovligen skal og bør paagaae; der og desuden ved Jurisdictionerne falder adskillige Forretninger, hvorom Loven ei har determineret noget Viis, hvorefter vedkommende Rettens Betjente kunde vide at fordrø og nyde deres Salarium; og Kongen til saadant at forekomme, saavel som til Publici Nytte i Almindelighed, har befaleet General Procureur Justitsraad B. W. Luydorph at forfatte en Beskrivelse over enhver Ret og Jurisdiction, m. v. (m): saa, paa det at Generalprocureuren kunde være i Stand til dette Verk, uden at Nogen udi hvis dem med Rette tilkommer, at oppebære, eller bør at udbetale, derved skulde præjudiceres, at fuldfærdige, befales:

Stiftbefal. (Amm., Grev., Friherr.) skal sige den Anstalt, at ham af vedkommende Rettens Betjente ved alle Over, og Under, Retter vorder meddeelt, ei alene Udskrivt af de enhver Ret givne Instruxer, og dens Jurisdiction vedkommende Rescripter, som endnu ikke i Trykken ere udgangne, tilligemed en Anviisning paa de Kongel. trykte Anordninger, som derom handle, men endog al den til enhver Rets egentlige Beskrivelse udfordrende Efterretning, bestaaende i hvad Personer og hvor Mange Retten i det mindste skal bestaae af, og hvilke derunder henhører, hvad Sager der paadømmes, og hvorhen Dommene appelleres, hvorledes med Skifter og Overformynderstaber forholdes, samt, om der maatte findes nogen Ret, som formedelt en eller anden Anordning eller Privilegium distingeres fra andre Retter, item hvad Byer og Steder under enhver Underrets Jurisdiction paa Landet sortere, og ellers i Almindelighed, alt hvad som tilkommer dem at vide, som enten Processer eller andre Maader noget paa Rettens Vegne have at søge, eller der søges skulle, alt for saavidt ikke vedkommer den almindelige Rettergangsmaade,

(m) See Reser. 6 Novbr. 1750.

12 Martii. de, hvilken i alle Slags Sager uden Forskjel ved alle Retter i begge Rigerne allerede noksom fuldkomment ved Loven og Forordningerne fastsat og anordnet er; hvorhos vedkommende Rettens Betjente og have at meddele en fuldstændig og forklarlig Forregnelser paa Rettens Gebyr, og de Omkostninger, som ved enhver Jurisdiction i alle Tilfælde, og i alle Slags Sager af Vedkommende skal udredes, med Efterretning efter hvad Anordning saadant betales bør: og, naar da saaledes ovenansførte Underretninger fra alle vedkommende Rettens Betjente ham ere tilstillede, haver han samme tillige med en derover forfattet Designation, Kongen at tilsende.

12 Martii. Rescr. (til Biskopperne i begge Riger), ang. at indhente og indsende Underretninger om de Geistlige Rette og Jurisdictioner (n).

12 Martii. Rescr. (til Landsdommerne i Danmark og Laugmændene i Norge samt Overberg Amtet Søndens og Berg amtet Norden Sjelds), ang. at indsende lige Underretninger om deres Rette og Jurisdictioner.

16 Martii. Privilegium paa et Sulferraffinaderies Indrettelse i Odense (o).

- §. 2. Det Huus, som indrettes dertil, maae med dets Grunde være befriet for alle Slags Afgifter til Byen.
- §. 4. Interessenterne maae formedelst denne Haandtering ei ansættes for højere Udgiwt til Byen end sædvanlig.
- §. 5. Betjentene og Arbejderne derved forskaanes for al Slags borgerlig Besværing og Udgiwt, for saavidt de ikke bruge

(n) Pigesom næstforegaaende Rescr., undtagen at her i Grundene ei nævnes, „at Rettens Betjente fordrer mere i Gebyr end Loven giver Anledning til“; og at ei heller af Biskopperne skulde indberettes, om „hvad Byer og Steder under hver Ret fortere“.

(o) See Ertensten 21 Maii 1753.

bruge anden borgerlig Haandtering. Interessenterne maae
 debitere deres Sukkere og Sirupper til de Steder i
 Kongens Riger og Lande, hvor saadant endnu ikke er for-
 budet (Sjellands Stift undtaget); dog, saasnart et For-
 bud for deslige Steder paa Sukkers Indførsel skeer, skal
 denne Frihed strax ophøre (p). Hvad vaar Sukkere,
 som ikke kan bekommes fra det Vestindiske Compagnie,
 maae, efter Tilladelse fra Rentekammeret, forskaffes fra
 andre Europæiske Steder, mod Toldens Erlæggelse. De
 fra de Kjøbniske Raffinaderier med raffineret Sukker
 til Odense henseedende Justager maae ikke ved Odense
 Toldbod indpassere, førend Passersedlen er foreviist
 Directionen eller dens Fuldmægtig, og af den paategnet,
 der strax skal skee. Det Vestindiske Compagnie og A-
 Pelt skal med et vist Mærke lade brænde alle de fra de-
 res Raffinaderier til Odense med Sukker henseedende Ju-
 stager. Interessenterne bør, under Privilegii Fortabel-
 se, have Raffinaderiet i Stand inden 2 a 3 Aar, og sam-
 me i fuldkommen Driot fremdeles vedligeholde.

16, Martii.

§. 6.

§. 7.

§. 8.

§. 9.

§. 11.

Rescr. (til Biskopen over Sjellands Stift), 19 Martii.
 ang. at det i alle de Wetzefaber, som i Konge
 Christian den Sjettes Regjeringsstid ere indgaaede, og
 hvor enten Mand eller Hustru ere af den Reformerede
 Religion, maae i Henseende til deres Børn, som enten
 ere fødte eller herefter fødes, forholdes og have sit For-
 blivende ved de de Reformerede af Ham forundte Privile-
 gier og Friheder. (Der blev i Afslagning meldt, at hvi-
 bemeldte Konge havde beviiget, at Drengene maatte opdrages
 i Fadrens, og Pigerne i Moderens Religion (q), men denne
 Frihed var i de Reformeredes Privilegier bleven indskrænket).

Rescr. (til det Kongelige Danske Selskab til den Nor-
 disse Histories og Sprogets Forbedring), ang. at, naar

Æ 3

Di

(p) See Toldtarifen 1768 paa Sirup og Sukker.

(q) See Rescr. 7 Sept. 1736 og Bevilgn. 31 Jan. 1772.

19 Martii. Directeur og Bogtrykker Johan Jørgen Høpfner og Søn Nicolai Christian Høpfner ere ved Døden afgangne, maae det dem forundte Privilegium paa Almanakernes Trykning og Forhandling til bemeldte Selskab henfalde, med Vilkaar, deraf, foruden de 200 Rdl. aarlig til Universitetet, at svare 150 Rdl. aarlig til Videnskabernes Societet i Kbhavn (r); hvorimod ventes, at i Selskabet tænkes paa at tilveiebringe et Compendium Historiæ Danicæ fra disse Rigers Begyndelse af til nærværende Tider, hvoraf i det Danske Sprog ikke vides noget udgivet.

19 Martii. Bevilgning, at Skanderborg = Nytterdistriicts Birketings = Ret maae forflyttes fra Hemsboch, og herefter holdes i eller ved Skanderborg. (Paa Birkedommerens Ansøgning) (s).

26 Martii. Rescr. (til samtlige Stiftsbefalingsmænd og Biskoper i Danmark), ang. at der af Professor Enevold Ewalds Bibelske Concordants, hvoraf et Exemplar koster 6 Rdl., skal ved enhver af Kongens egne Kirker (t) anskaffes, og af Kirkenes egne Midler (dog at de meest Formuende komme de Mindre og Uformuende til Hjælp) kjøbes et Exemplar, for at forblive bestandig ved enhver Kirke, som et Inventarium, de nu værende og efterkommende Præster til Nytte og Brug, m. v.

26 Martii. Rescr. (til Stiftsbefalingsmanden og Biskopen i Bergen), ang. hvorvidt Bergens Hospital arver sine spedalske Lemmer.

Gr.

(r) Dette Societet er givet Notits samme Dag; men det Bevilgede er igjens kaldet ved Rescr. 21 Julii 1773 og 14 Jan. 1785.

(s) Cfr. Rescr. 20 Junii 1760 og 25 Novbr. 1768.

(t) See herhos Rescr. af 21 Maii og 29 Julii 1751.

Gr. Stiftamtmanden har indberettet, at Sorenfriveren over Nordhørs Fogderie har tilskrevet ham, at, da det ofte tildrager sig i Nordhørsstehns District, at saavel gutte som ugifte Folk, formedelst den spedalske Svagthed, maac indtages i Bergens Hospital, imed den anfatte Lart af 36 Rdlrs Betaling i de 3 første Aar (u), og det tillige hænder sig, at saadanne i Hospitalet indkomne Lemmer tilfalder Arv paa Landet, eller og, at de døe i Hospitalet, og efterlade sig Arvinger paa det Sted, hvortil de ere komne, har han i den Anledning, at der i Districtet er foresalden 2 Skifter, nemlig et efter en der paa Landet afdød Kone, som har sin efterlevende Mand i Hospitalet, og det andet efter en i Hospitalet bortdød Dreng, der har sine Eodskende paa Landet, hos Stiftamtmanden foresouvat sig, hvorledes han skal behandle deslige Skifter, siden Forordn. af 5 Decbr. 1749 giver Hospitalet alene Ret til hvis Efterladenskab deslige Afdøde kan efterlade, eller ved Arv tilfalde. Stiftamtin. foreskilder, at saadant et Lem, som bliver indtagen i det udi Bergen for de Spedalske indrettede Hospital, maac, som oven er meldt, for sin Indtrædelse erlægge 36 Rdlr. i de 3 første Aar, og, om han er aift, samt haver med sin Hustrue Børn, maac disse søvne, ei alene en Hustrue en Mand, og Børnene en Fader, der er civiliter mortuus, men endog, folgelig ovenallegerede Forordning, misse den Arv, dem ellers tilkom, og saaledes ere dobbelt uslykkelige formedelst den deres Fader eller Moder paakomne spedalske Engdom; og har derfor ubbedet sig Resolution, hvorledes herudinden skal forholdes, paa det Vedkommende derom kunde blive underrettede. — Saasom Stiftamtmanden, i Gjenivar paa Cancelliets Skrivelse af 28 Novbr. a. p., ang. hvorledes det med hvis, som de, der i forskrevne Hospital ere døde, have efterladt, for forommeldte Forordning udkem, er forholdet, melder, at intet af hvad Jordegods eller andre Eiendele, saadan Bortdød uden for Hospitalet kan have eiet, er søgt eller kommen det tilgode: saa er funden for godt,

At, naar nogen Arv en i forberørte Hospital varendes spedalsk Lem, enten Mand eller Kvinde, tilfalder, og han eller hun haver levende Egtefælle eller Børn i Live uden for Huset, da skal Hospitalet efter hans eller hendes Død ei have mere end en Broderlod med disse Arvinger; men derimod, hvor der ei ere saadanne Arvinger, da skal det ganske Efterladte, være sig Jordegods eller andre Eiendele, til Hospitalet henfalde.

Rescr. (til Laugmændene paa Island, og Notits til Stiftbefalingsmanden), ang. hvad Bøder de 12 April.

Æ 4

Par:

(u) See Anordn. 29 Aug. 1755, Cap. 2, Art. 9.

12 April.

Varter skal betale, som ei mode for Laugtings-
Ketten; og at Lavdag skal gives i alle Sager.

Gr. Laugmændene have foreskillet, at den almindelige Laug-
tings-Ret paa Dyraa der paa Landet, som aarlig begynder
d. 8 Julii, meer og meer, Aar efter andet, opholdes ved Var-
ternes Udeblivelse, der skoler paa den Kongel. Anordning af 9
Maj 1593, hvori det er befalet, at Lanatinget skal i det mind-
ste staae 8 Dage, da og nogle af Varterne skal blive ganske
borte, i Ranke af dem, saaledes Norske Lovs 1 — 4 — 32 skal
gives Lavdag til næste Lavting, hvorved Processerne utilbørlig
prolongeres. til Indbyggernes største Skade; til hvilken Mid-
brug imod Loven at faae remedieret, Laugmændene have propo-
neret: 1) om Kongen vilde anordne, at alle de, der, enten
som Citanter eller Indskævnte, have Sager for Laugtingsret-
ten at fremføre, skulle præcise mode og anmeldte sig for Ketten
med Skævningerne, strax efter at den er sat d. 8 Julii, men
at de, som sig ei saaledes indfinde, skulde, for hver Dag de
siden fra Sinaet ud-blive, betale 1 Lod Sølv; og 2) om det
ligeledes maatte anordnes, at der ikke ved Laugtinget skulde
foretages nogen Lavdag, uden i de Sager, som angaae No-
gens Liv, Ære, Lemmer og Frihed, eller og Eiendoms-Sa-
ger, men at de andre Sager, som ikke vare af saadan Vig-
tiighed, skulde strax paa det første Laugting, hvortil de vare
indskævnte, foretages.

- §. 1. De af Varterne, som inden de 3 første Dage til den
10 Julii incl. indfinde sig ved Altinget, skulle vare fri
for Bøder, men for hver Dag de længer maatte udebli-
ve, skal de bøde 1 Lod Sølv, som de Søgende, førend
dem stædes at gaae i Kette, skulle betale til Laugman-
den til lige Deling med Lavrettesmændene og Altings-
huset, og de Begrende ved Afsligt i Sagen af Laug-
mændene dertil findes, medmindre de kunne godtgjøre,
ved lovlig Forsald at have været forhindrede; og, hvis
Bøderne ikke paa samme Laugting blive erlagte, skal
Syffelmandene dem hjemme i Herredet hos Vedkom-
mende inddrive: dog skal de, som aldeles udeblive, be-
tale 1 Lod Sølv for hver Dag, fra Altinget begyndes
til det endes; men, dersom den aldeles Udeblevne er Ci-
tant, skal han i Følge Norske Lovs 1 — 4 — 34 have
tabt Sagen, til han skævner lofliken igjen, og betale
den indskævnte Contrapart, som mødte, Kost og Tæ-
ring

ring (v). — Der skal gives Lovdag i alle Sager uden Forskjel, efter Loven; og, saasæmit Parterne da skulde udeblive, efterat dem er given Lovdag til næste Ting ved en peremptorial Forelæggelse, da skal der i slige Tilfælde stricte forholdes efter Norske Lovs I — 4 — 32. 12 April.
S. 2.

Rescr. (til Cristbefalingsmanden i Christjanssand), ang, at Rescr. af 21 Aug. 1750, som tilholder Skippere at have Borgerskab, maane være in suspensio, indtil Commissionen kommer til Ende. (x). 23 April.

Instruction for Generalfiscalen.

23 April.

Han skal fremme og befordre Kongens Interesse og Fordeel, saa at Intet imod Kongens Souverainetet og Arve-Rettighed samt andre Regalier vorder, ham vitterligt, foretaget eller handlet. Iligemaade skal han have Indseende, at Kongens Mandater og Forordninger, som referere sig paa Generalfiscals Tiltale, og hvor de Skyldige skal straffes som Kongelige Mandaters modtvillige Overtrædere, vorder iagttagne og efterlevede. Om hvad ham i slige Tilfælde forekommer, eller og af Andre vorder angivet, hvor de og ville have deres Navne fordulgte, skal han forsyne sig med lovlige Beviisligheder og saadanne Attester, som videre til Ting siden kan vedstaaes, og, naar han derom tilforn har confereret med Generalprocureuren (y), og Sagerens Beskaffenhed saaledes befunden, at de videre bør paatales, have de deres Betænkende derom med behørig Beviisligheder Kongen at tilkjendegive, hvorefter Generalfiscalen af Kongen beordres, om samme Sager bør paatales. S. 1.
S. 2.
S. 3.

Æ 5

tales.

(v) I Endeel forandret ved Rescr. 28 April 1784, S. S. 3, 4. cfr. Rescr. 25 Jan. 1754.

(x) See Priv. 14 Octobr. 1768, S. 4, R. 15 og 21 Febr. 1771, Prom. 2 og 9 Octobr. 1784.

(y) See Instr. 16 Febr. 1753, S. 2.

- 23 April. tales. Saa snart han enten i slige Tilfælde haver erhølet det Kongelig Resolution, eller og i andre Sager vorder af Kongen befalet, Nogen at tiltale, skal han med Generalprocureuren (z) conferere, hvorledes bemeldte Sager paa bedste og lovligste Maade bør og kan udføres; til hvilken Ende han skal forsynes sig med ærlige, fornuftige og vederheftige Mænd til Fuldmægtige i begge Riger, som Sagerne lovligen og forsvarligen, uden Nogens Forurettelse, paa behørigte Steder kan udføre, hvor han ei selv kan have Leilighed det at forrette. Naar bemeldte Fuldmægtige have for Under- og Over- Retterne saaledes udført Sagerne, skal han dem selv for Høieste Ret videre, naar de enten af ham eller de Skyldige vorder indstævnet, udføre, og efter Lands Lov og Ret, samt andre Kongelige Ordres og Resolutioner; hvorfore Kongen og vil haandhæve ham, om Nogen ham ubilligen i deres Proces og Rettergang skalde angribe og fornærme. Rettens Betjente i Almindelighed skulle, efter Ansøgning, gaae ham tilhænde, med at forskaffe ham fuldkommen Underretning og Udskrivter af hvis foresalde kunde, til Sagernes Oplysning, saavelsom Øvrigheden overalt gjøre ham al muelig Assistance, til Rettens Befordring, særdeles, naar han af Kongen vorder anbefalet, nogen
- §. 4.
- §. 5.
- §. 6.
- §. 7. Inquisition i en eller anden Tilfælde at anstille. Naar nogen Forhindring indfalder i Processernes Drift af de Formaliteter, som Loven medfører, skal han det strax for Kongen andrage, for at erholde Dispensation derudi, saavelsom og, naar han nogle Originaler eller vidnesrede Copier af Cancelliet og Rentekammeret, til Sagernes Oplysning kunde behøve. Ingen Exsecution paa Nogens Person, Gods og Midler maace af ham, efter de til Under- og Over- Retterne ergangne Domme, gjøres, sænd han sig derom hos Kongen har forespurgt;

(z) See Instr. 16 Febr. 1753, §. 2.

23 April.

svurgt; og, naar Nogen imod Appel til høiere Ret vil stille nsiagtig Caution for Person, Gods og Midler, skal han det Kongen iligemaade foredrage, til videre Resolution, om samme Caution bør imodtages. Hvis Dømme og Documenter i saadanne Sager falde til Under og Over-Retterne, skal gives ham beskrevet paa slet Papir, og uden nogen Betaling af Rettens Betjente, hvilke iligemaade maae antage hans og hans Fuldmægtiges Breve og Documenter skreerne paa slet Papir. For hvis Sager, han enten af Kongen vorder, uden nogen Angivelse, anbefalet at paatale, eller og efter nogen Angivelse tillades at udføre, nyder han den fjerde Deel af Confiscationen; dog skal ved denne 4de Deel af deslige Confiscationer, hvorved nogen Summa Penge, formedelst en eller anden Lovens eller Forordningens Overtrædelse, forbrødes, ikke forstaaes de i Loven fastsatte, og Kongen tilkommende Bøder, Boeslodder, Arvefalds-Rettigheder, eller noget Andet af alt hvis, som efter Lov og Forordninger, til Kongen kan forbrødes, og maae ingenlunde, under hvad Paaskud det end kunde være, noget i saa Maade paastaaes, saasom Kongen dog, uden nogen Generalfiscalens særdeles Nøie, efter Dommernes almindelige Kjendelse af sig selv tilfalder: men under den Generalfiscalen bevilgede 4de Deel skal alene forstaaes de arbitraires og extraordinaires Strafbøder, som ikke i Loven og Forordningerne til noget Vist ere determinerede, og ved Generalfiscalens Paatale, efter, eller uden, Angivelse, til Kongens Fiscum indbringes (a). Udi det øvrige skal Dommerne i Almindelighed, saavelsom Høieste-Ret altid tilfinde ham, at nyde Processens Omkostning skadesløs, naar de befinde ham lovligen og retmessigen at have søgt de Skyldige.

§. 9.

§. 10.

Rescr.

(a) Esr. Forordn. 31 Decbr. 1742, §. 9.

30 April.

Rescr. (til Stiftbefalingsm. over Sjellands-Stift), ang. at Reisesendes Passer i Helsingøer eftersees og paategnes baade af Commandanten og Borgemeesteren (b).

Gr. Commandanten paa Kronborg har indgivet Besværing, at Borgemeester Ferslev i Helsingøer skal have anmasset sig, imod fordrende Betaling, ei alene at vilde skrive paa alle der igjennem Byen Reisesendes Passer, endog efter at samme ere blevne Commandanten foreviste, og af ham, eller hvem han der-til beskifter, paategnede; til den Ende Borgemeester Ferslev endog ved Fargesolkene skal have ladet gjøre Ansætt, at Ingen, uden hans Paategning, maatte passere Sundet; men endog, at han selv udgiver Passer til Udenbyes, og ei under hans Jurisdiction henhørende Folk: hvilket Borgemeesterens foretagende Commandanten har begjært, at maatte werde afskaffet, og Borgemeesteren anbefalet, ei paa de af ham, som Commandant, paaskrevne Passer videre at tegne, eller Bedkommende derover at opholde, samt at entholde sig fra, at meddele Passer til andre end Byens Indbyggere. Af Stifts-befalingsmandens Erklæring fornemmes, at den, med Passerne at eftersee og paategne, af Borgemeesteren i saa Maade brugende Dmgang findes grundet, ei alene paa Rescr. af 14 Aug. 1737 (c) og Borgemeesteren derom af forrige Stifts-befalingsmand tillagde Resolutioner, men endog paa 3den. af 6 Octob. 1731, 12 Jan. og 4 Febr. 1733, og flere herom udgivne Kongel. Anordninger og Befalinger: hvorefter Stifts-befalingsmanden indskiller, om det ikke derved maae forblive, og om det ikke fremdeles, efter den hidtil brugelige Stik, maae være Borgemeesteren tilladt, en liden Kjendelse for sin derved havende Umage at tage, i Hensende til Magistrats-Embedets desuden meget ringe Indkomster, dog at han bør faae Bedkommende til Ansvar, dersom han misbruger saadan Tilladelse, ved at fordrø Mere, end forsvartigt kan være (d). Kongen har sunden for godt,

At det hermed efter denne Stifts-befalingsmandens Erklæring haver sit Forblivende; dog at de Reisesende derhos werde tilholdte, med deres Passer tillige at anmeldte sig hos Commandanten.

30 April.

Rescr. (til Stifts-befalingsmanden over Island og Justitsraad Lurdorph som Generalprocureur), ang. at
besør

(b) Efr. Rescr. 20 Decbr. 1754.

(c) Dette er Stifts-befalingsmandens Brev, thi Rescriptet selv er af 9 Aug. 1737.

(d) See Rescr. 8 Julii 1735.

beførge alle Island vedkommende Love og Forordninger samt Rescripter ved Trykken paa Dansk og Islandsk bekendtgjorte, hvortil maae gives Udskriver af det Danske Cancellie, da det completeres af Stiftsarchivet og de Anordninger, som findes hos de Kongelige Betjente, Laug- og Soffelmænd, oversættes af Islandske Studentere (e), og, i Hens. til Omkostninger, ved det Kongel. Bogtrykkeries Directeur til Trykken bef. (f). (Til Justitiens bedre Pleie paa Island, saasom Stiftbefal. har foreslået, at, som der paa Island efter adskillige Love i disse Tilfælde skal dommes, da der ere nogle, i hvilke den Islandske Lov, nogle, hvorudi den Norske, og atter andre, hvor Stordommen er foreskrevet Dommerne til Regel og Rettesnor, til hvilke adskillige Love endnu kan regnes endel Kongel. Rescripter og Forordninger, saa findes dog derimod derved den Mislighed, at endel Rescripter ei ere i Trykken udkomne, saa at en Dommer lettelig kan undkynde sig med Uvidenhed, foruden at der ere saa saa Exemplarier til af den Islandske Lov, at det tilfældt er at besyngte, at den ikkun som en Curiositet bliver i de Lærd's Biblioteker at antræffe, da en almindelig Lov dog her for Alle og Enhver være almindelig; hvortil ogsaa kommer, at der ei heller af den Islandske Lov eller Stordommen skal være udkommen nogen tilforladelig Dansk Oversættelse, hvoraf nødvendigt skyder, at Høiesteret, der in ultima instantia skal domme i Islandske Sager, ofte kan fattes Oplysning om de Love, efter hvilke dog skal dommes, og som variere formedelt Landets particulare Omstændigheder, paa hvilke de udgivne Rescripter have deres Hænde.)

Rescr. (til Kbhavns Universitet), ang. at udnyvne Noale af de ved Akademiet sig opholdende Islandiske Studentere, som med Oversættelser af benævnte Love, Forordninger og Rescripter kan gaae tilhaande. 30 April.

Rescr. (til Biskopen over Sjellands-Stift), ang. at Præsterne paa Bornholm og Degnene i Sjellands-Stift maae Ejsbe deres Præstegaarde og Degneboliger af den Geistlige Enkassse, og af deres Estermand nyde Betaling derfor, samt tillades at sætte i Cassen. 8 Maii.

Or.

(e) See næstfølgende Rescript.

(f) See Rescr. 16 Maii 1760.

8 Maii.

Gr. Biskopen har foreskillet, hvorledes den Geistlige Enkecassa i Sjælland, den ældste af alle Enkecasser i begge Riger, stiftet ved Fundats af 24 Septbr. 1662, skal besindes i de værfelige Omstændigheder, at, da Distributien til Enkerne i mange Aar har oversteget Cassens aarlige Indtægter, maae den besyrgelig aldeles gaae til Grunde: hvilken denne Casses forfaldne Tilstand er forarsaget, deels ved den Kiøbenhavn i Aaret 1728 overgangne uhykkelige Ildbrand, hvorudi Cassen tabte nogle Capitaler, deels ved Mislighed af adskillige Vænter i bemeldte Kiøbenhavn, som Cassen har maattet tage til sig med Forlees, hvoraf den endnu med nogle er beburdet, til aarlig Tab og Skade, og ei har fundet finde Kjødere til; deels fornemdelst Enkernes tilvorende Antal, som, da de ved Ildbrandens Tid ikkun vare 68 i Tallet, der nød Distributis, er nu opsteget til 153: mens fornemmelig og for den største Deel at være forvoldet ved den for 30 Aar siden i Aaret 1720 foretagne Distributens Forhoielse fra 40 til 60 pro Cento, som vedvarede i 19 Aar, og skal have gjort Cassen det sterke og største Knæk, saa at, da Biskopen ved Embedets Tiltrædelse formærkede, at Cassen kunde ikke holde det længe ud, og at Hoved-Varsagen var den alt for sterke Distributis, han fandt sig forarsaget, efter Landemodets Beslutning, at anholde om Approbation til Distributens Nedsættelse til 50 pro Cento, i Haab at Cassen derved kunde reddes; men at det dog ikke har fundet stoppe, fornemdelst den sterke Tilvæxt af Enkernes Tal, som, uagtet Pensionernes Nedsættelse, har forvoldet, at Cassens Decadence Aar efter andet saaledes har tiltaaget, at sidste Aars Udgifter til Distributis har været 8311 Rdlr., Indtægten derimod ikkun 6341 Rdlr., og altsaa Udgiften at overstige Indtægten 1970 Rdlr., følgerig Cassen inden kort Tid at maatte gaae under, helst da den derved havende Increment-Capital, som efter Branden var 36149 Rdlr., men var 9 Aar derefter ved Biskopens Embedes Tiltrædelse ikkun 29267 Rdlr., og nu, uagtet al Nedsættelse, og al brugte Forsigtighed er falden til 16657 Rdlr.: hvorforsø paa det det ikke skulde efter hans Død, enddog uskyldig, werde lagt ham til Blame, at en saa ypperlig Stiftelse i hans Tid skulde gaae til Grunde, efterat alt, hvad mueligt er, af ham er iwerkjat, til at forebygge Cassens Undergang, deels ved Distributens Nedsættelse, deels ved urettelig Omsorg for dens Capitalers Conservation, at i hans Væsenings Tid endnu ingen Capital er bleven frugtesløs, deels ved anden imellem Geistligheden selv gjorte Foranstaltning, hvorved Cassen endnu faaer en aarlig Hjelp af 500 Rdlr. til at soutenere den, og nu tilsidt ved at søge det sidste Middel, som staaer i de Interessereendes Magt, nemlig paa seneste Landemode at have maattet resolvere, attee at reducere denne Enkecasses Pension fra 50 til 40 pro Cento; men dette sidste Hjelpe-Middel endda ikke jees tilstrækkelig at kunne redde, men alene en søie Tid at kunne forhale dens Undergang, i det at Distributien, endog efter sidste Nedsættelse, overgaaer Indtægterne, Enkernes Tal, i Steden for at tage af ved de efterhaanden Uddoende, snarere vokse aarlig til; og det, ved seneste Forordning om Renters Nedsættelse,

- fom.

kommer til, at Enkecassen nedes til at udsætte Capitaler til 4 pro Cexto) Biskopen nu paa Stiftets hele Geistlighedens Begjærne ombeder og foreslaaer, som det eneste Middell og Hjælp endnu vides tilgaae, der nogenledes kunde opbjielpe dette christelige Verk, hvorved saa mange fattige Enker opholdes i deres Armod og Alderdom, nemlig, at, ligesom Præsterne No. 1661 have kjøbt deres Præstegaarde af Bornehuset, hver for 100 Rdlr., der siden at Mand efter Mand betales efter Taxation, dog ei høiere end til 500 Sldr., Kongen iligemaade vilde tillade, at baade samtlige Børnholms-Præster, som ere de eneste i Danmark, der ikke eie deres Boliger (g), hvoraf fylder mange Uleiligheder, derved og 10 af de paa Borringholm værende 15 Sognepræster selv ved aparte Memorial herom have gjort Ansøgning, saa og Degnene overalt i hele Sjellands-Stift maatte kjøbe deres Deaneboliger af Enkecassen, de første for 100 Rdlr., ligesom alle Præster, og saae igjen af deres Successorer, dog ikke høiere end til 400 Sldr., men de sidste for 50 Sldr., og saae igjen af deres Efterkommere, Mand efter Mand, dog ikke høiere end til 150 Sldr., og det paa samme Maade, og med samme Ret, som oven melder om Præstegaarde: paa hvilke begge Forslag, som Biskop n foreskille baade gjørlige og til Tugens Fornærmelse, som og nyttige til mange Uleilighedens Afvendinge, samt saavel Kirkerne, som Kirke-Patronernes Rettelse og Befrielse fra Udgiot og Fortræd, Biskopen anholder om Approbation, da han haaber, at Enkecassen derved kunde vende reddet fra sin visse Undergang, og, ved at kunne paa saadan Maade opnaae omtrent en Summa af 10000 Rdlr., eller Revenuer en 4 til 500 Rdlr., at Indtægt og Udgiot skulde igjen kunde komme til at balancere.

Thi vil Kongen dette Forslag i begge Dele have approberet, og til den Ende herved have fastsat og anordnet, at saavel Præsterne paa Borringholm som Degnene overalt i Sjellands-Stift skulde paa den af Biskopen foreslagne Maade kjøbe deres Præstegaarde og Degneboliger af Enkecassen i Sjælland, som herved skjenkes den for det første Kjøb indkommende Summa, imod at saavel Præsterne som Degnene derved skulde have Ret og Adgang til at indsætte for deres Hustruer i Sjellands-Stifts Geistlige Enkecassa, og derhos af deres Eftermænd og Endebørne at skulde nyde Betaling for deres Gaarde og Boliger efter deres Værdie, dog itkun til den herunder fastsatte Summa, nemlig at den høieste Priis for Præster

(g) Dog see Rescr. 12 Maii 1752, 19 Octobr. 1753, 22 Martii 1765 og 12 Decbr. 1767.

8 Maii. Præstegaardene paa Borringholm skal være 400 Eldr. hvormed i øvrigt skal forholdes efter Lovens 2den Bogs 12te Cap. 4de Art.; da Biskopen ellers angaaende Degneboligerne nærmere Anordning og Befaling under Dags Dato er tillagt (h).

8 Maii. Rescr. (til Biskopen over Sjellands-Stift), ang. hvorledes med Degneboligerne i Stiftet skal forholdes.

Gr. Biskopen har forestillet, at, da ideligen foresfalder mange Fortrædeligheder ved Degnens Boliger, snart derved, at mange af Degnene ere skodesløse, og lade deres Boliger forfalde, men ikke ved Loven er foreskrevet, hvem det tilkommer at have Indseende med Degneboliger, enten Kirkens Patron, ell r den Geistlige Jurisdiction; nu, naar en Degn dør, og Brotskaldigheden paa Boligen er større end den Af-dodes Formue tilstrækker, at Hustru og Børn maae gaae blotte derfra; atter, naar en Degnebolia afbrænder, at Kirkepatronen den igjen maae opbygge med Veiværing, uden ringeste Nytte at have af Degneboligen; deslige ved Skifter efter Degnene, da der indfalder mange Disputer, nu om hvor mange Sag Huus Degneboligen bør bestaae af, nu atter, om der af Aulingshusene skal svares Kald, med videre: saa har ved Landsdemodet ofte været delibareret over, hvorledes lige Fortrædeligheder og Uroeligheder kunde bedst afhjælpes, da Alles Tanker ere faldne derhen, intet bedre Middel kunde foreslaaes, end at Degnene, ligesom Præsterne, bleve Selveiere af deres Degneboliger, da Boligerne formodentlig herefter med større Flid vilde vende vedligeholdte: hvilket en stor Deel af Degnene selv skal have begjært, for derved at nyde Afgang at sætte ind for deres Hustruer i den Geistlige Enfecassa, hvortil de i Grundtænken have Frihed, men sjelden kunde komme dertil, fordi de nu ikke have noget Pant at sætte Enfecassen for deres Indskuds-Capital; hvorimod, naar de vare Eiere af deres Boliger, det kunde være dem et beqvemt Pant at sætte Cassen for Indskud, indtil 100 Eldr., for deres Hustruer, at de siden kunde nyde 40 Procento, som Enker; ligesom det og kunde tillades dem, imellem sig selv at oprette en Brandecassa eller Brandioretet, paa saadan Maade, som det imellem Stiftets Præstefkab er vedtaget; desaar sag Biskopen herover har udbeudet sig Resolution, med høfvoiet Ansøgning paa hele Landemodets Vegne, at de Penge, som Degnene for deres Degneboligers første Kjob fulde betale, maatte skjenkes til Stiftets Geistlige Enfecassa, m. v. (i).

Com

(h) See næstfølgende Rescript.

(i) See næstfølgende Rescript.

8 Maii.

Com saadant Biskopens Forslag approberes: saa vil Kongen nu, i Henseende til sig med Degneboligerne overalt i Sjellands, Stift foretagende Indretning og Forandring, herhos have anordnet og befalet, nemlig: Alle Degneboliger i Sjellands, Stift skal enhver Degn tilkjøbe sig for 50 Eldr., og Degnen siden være Eier deraf, som Præsterne af deres Præstegaarde; og skal det staae dem frit for, enten strax at udbetale den Summa til Landemodet imod Devits, eller og blive dem skyldig til Rentecassen, imod aarlig Rente deraf at svare med 10 Mark Danske. Naar En af de Degne, som saaledes har tilkjøbt sig Degnebolig, dør, da skal Successor kjøbe den af sin Formand, dog ei høiere, hvor god end og Degneboligen er, end til 100 Rdlr., som er 150 Eldr., men vel mindre efter dens befundne Værdighed, som af Provsten og 2 Herredspræster skal paakjøbes og fastsættes, dog ikke under 100 Eldr., til hvilken Værdie i det mindste den altid skal holdes i Stand; og, om anderledes befindes, og Degnen ikke inden et Aars Forløb forbedrer den, saa haver Provsten at sequestrere hans Korn og Indkomster til Boligerne fornødne Reparation. Degnene skulle da herefter selv holde deres Boliger vedlige, som deres Eiendom; dog skal Præsten dermed have Inspection, og Provsten ved sin nærlige Visitation tilsee, at den ikke forfalder, saa den altid, ligesom meldet er, i det ringeste er 100 Eldr. værd, for hvilken Summa den maae, naar den først er indfriet, til Rentecassen, men ingen Anden, efter Lovens pantsættes, naar Degnen vil gjøre Indskud for sin Husstrue, og da gives Obligation, som paa Landemodet publiceres; derimod ingen Anden end Rentecassen kan have Pant eller gjøre Indførsel i Degneboligens Værdie: men hvad den efter Degnens Død befindes at være

§. 1.

§. 2.

§. 3.

- 8 Maii. mere værd end første Kjøb, eller hvad den til Enkecassen er pantsat for, tilhører alene Enke og Børn, paa samme Maade, som Loven siger om Præstegaardene i 2 — 12 — 4
5. 4. uden nogen Creditorenes Paatale. Naar en saadan Degnebolig afbrænder, da nyder Degnen til Hjælp til dens Opbyggelse af hver Kirke i Stiftet 2 Mk. D., og intet videre af Kirke-Patronen eller Collector (k); dersimod er dem tilladt, om de kan blive antagne enten i Præsternes Brandcassa, efter Proportion, eller om imellem Degnene kan oprettes ved Landemodet noget aparte Brand-Societet. Udi alle øvrige Ting skal med disse saaledes tilkjøbende Degneboliger, ligesom med de tilkjøbte Præstegaarde efter Proportion, alt efter foranførte Lovens 2 — 12 — 4 i alle Maader forholdes. — Naar dette Rescript er kundgjort, haver Biskopen at lade det til Efterretning og Bevaring i StiftsKisten henlægge.
- 14 Maii. Rescr. (til Overhofmesteren ved Sorø-Academie), ang. at Hellestrup-Gaard og Gods maae overdrages Academiet (1); samt at han seer derhen, at det saaledes i Alt, som ved Foundationen foreskrevet er, vorder iverksat, ic.
- 21 Maii. Rescr. (til Stiftsbefalingsmanden og Biskopen over Sjellands-Stift), ang. at de Kongen tilhørende 45 Hoved- og 8 Annex-Kirker skal tage 53 Exemplarer af Kvalds Bibelste Concordants, og de øvrige 29 Annexer concurrere til Betalingen med Hovedkirkerne, omtrent for $\frac{1}{3}$ Deel; samt at de af Kjøbstædkirkerne, som det kan overkomme, bør iligemaade forskaffe sig et Exemplar af denne Concordants.

(Saa

(k) See Rescr. 26 Julii 1754.

(1) See Foundationen af samme Dato, og Sund. 29 Jan. 1782, S. 1. 3tio.

21 Maii.

(Saasom Stiftbefal. og Bisk. have berettet, 1) at ifkun be-
 nævnte 45 H. og 8 A. Kirker kunde til Nytte modtage Bogen,
 men at denne Bog i de 29 Aunerer, som høre til de Hoved-
 Kirker, der bekomme Concordantsen, bliver til ingen Brug,
 fortværes af Møl, og raadne, foruden at det er en stor Beskøf-
 ning; 2) at ikke flere Kjøbstædkirker kunne taale at betale den-
 ne Bog, end Roeskilde, Kallundborg, Helsingøer, Stege, og
 til Nød Slangerup, Storehedinge og Holbek).

Rescr. (til Kjøbenhavns Magistrat), ang. at 18 Junii.
 Militaire, som ville arreste Civile, skal henvende
 sig til disses Øvrighed, som skal sørge for deres Fasthol-
 delse (m).

Er. Magistraten har foreskillet, at, endskjønt Lovens
 1 — 2 — 3 befaler, at Ingen skal drages fra sit Værneting,
 og 1 — 21 — 1 befaler, at Arrester skal gjøres ved Rettens
 Betjente, skal det dog nogle Gange i Kbhvn have tildraget
 sig, at de Militaire ere indgangne i Borgerhuse, og derfra
 med Magt udtaget, og i Dagterne ladet henføre og anholde
 de Civil-Personer, som de have formænt at have nogen Præ-
 tention til, og ikke derefter paa Begjering ladet deslige Perso-
 ner være følgagtig til den civile Jurisdiction; ligesom det og
 skal være skeet, at en Lieutenant og 2 andre Militaire skal
 være indgangne i en Snekkers Huus, og der med Magt og
 Assistance af Militair-Maat visiteret overalt i Huset, og med
 sig borttaget en af Snekernes Svende, under Foregivende,
 at Personen havde ladet sig hverve til Kyster, hvilket Sven-
 den dog ald. s. benægter. — Som saadant Foretagende ikke
 med Konges Lov og Forordninger er overeensstemmende, er
 igjennem K. ige. Cancelliet føiet den Ansælt,

At deslige Arrester skal være de Militaire forbud-
 ne, og at den ingenlunde maae være tilladt at indtrænge
 sig i Folk. s. Guse, for paa saadan Maade, som med
 denne Snekker Svend er skeet, at arrestere eller tage No-
 gen med Magt; men, naar de formene sig at have en
 eller anden Slags Prætention til nogen under den civile
 Jurisdiction hønhørende Person, som derfor efter Lo-
 ven bør arresteres, da skal de requirere Arresten hos den
 Skyldiges Øvrighed, og sig dermed i alt rette efter
 Loven og andre Kongel. Anordninger: iligemaade befal-
 les, at naar det maatte tilbrage sig, at en Civil-Pers-
 on

2

(m) Cfr. Forordn. 15 Junii 1771.

18 Junii. som i en Militaire Vagt blev arresteret, han da paa Forlangende strax skal udleveres, ligesom med de Militaires forholdes efter Forordn. af 10 Mart. 1725; dog skal vedkommende Civil-Øvrighed, saafremt den selv vil besties for Ansvar, lade drage al muelig Omsorg for de under den civile Jurisdiction henhørende Personers sikre Fastholdelse, som efter de Militaires Requisition blive fængslede i Stadens Arresthuus.

18 Junii. Rescr. (til Directeurerne for de Fattiges Væsen i Danmark), ang. at Drengene, som forfleges af de Fattiges Casser i Kjøbenhavn, maae paa Forlangende udleveres Proprietairer til deres Godes Besætning.

Gr. Grevinde Schak har hos Directeurerne anholdt, at hun maatte faae 10 a 12 friske og sunde Drengbørn af dem, som underholdes af de Fattiges Casser ved Convent- eller Børnehuset, og at samme ikke maatte være under 10 Aar, hvilke Drengbørn hun agter at anvende til Besætning paa de hende i Sjælland tilhørende Gaardes Gode, med samme Rettighed, som om de hørte hendes Gode til: imod hvilken Grevindens Begjering Direct. vel have Intet at erindre, siden det kunde blive til en Lettelse for de Fattiges Casser, hvoraf de forfleges, og give Anledning til, at andre fattige Børn kunde hjælpes i deres Sted, de Børn og, som saaledes bleve udfærdede, kunde sættes i Stand til, at erhverve sig Livs-Ophold; men, da Grevinden begjærer dem med den Rettighed, som om de virkelig hørte hendes Gode til, have de ei undværet sig, uden Kongelig Tilladelse, at overlevere de begjærte Børn, paa den Condition; og desaaarsag indstilt, om dem maatte tillægges Ordre, at lade udsøge 10 a 12 friske Drengbørn af dem, som forfleges af de Fattiges Casser, og at overlevere dem til Grevinde Schak til Besætning paa hendes Gode, med samme Rettighed, som om de hørte Godeset til, og derpaa være fødte, dog med Vilkaar, at det maatte dependere af deres egen, deres Forældres eller Fosterfædres gode Villie; at indaaale saadan Condition, og ingenlunde være en Tvang, samt imod, at Grevinden reverserer sig, ei alene at sørge for deres Optrægnelse, og efter deres befindende Bequemhed, at see dem hjælpe paa Godeset, men endog, hvis de skulde antraffes i Betælerie, enten paa Landet, eller i Kjøbenhavn, da Grevinden paa egen Beskostning, at lade dem bringe til Børnehuset.

Fornævnte Grevinde Schak, eller Andre, som maatte begjære slige Børn, maae bekomme og beholde dem paa

Paa samme Maade, som Andre, der høre til deres 18 Junii.
Gods (n).

Rescr. (til Directeurerne for Vaisenhuset i Kjøbenhavn), ang. at Drengene af Vaisenhuset maae paa Forlangende udleveres Proprietairer til deres Godsets Besætning. 18 Junii.

Gr. En og anden Proprietarius have, for at forsyne deres Gods med Mandskab, begjert, at dem af Børnehuset maatte overlades nogle af de der indsatte Drengene med samme Kettighed, som om de hørte til Godset (o). — Som Kongen finder, at det kunde blive til en Lettelse for Vaisenhuuscassen, hvoraft ligelædes saadanne Drengene forlægges, og give Anledning til, at andre fattige Børn kunde hjælpes i deres Sted, naar deslige Børn kaaledes bleve udleverede, og derved kunde sættes i Stand til, at erhverve sig Livs Ophold, saa er funden for godt: v

Naar en eller anden Proprietarius maatte begjere deslige Drengene af Vaisenhuset, haver Directeurerne at lade være sølgagtige, paa de Vilkaar, at Proprietairerne maae beholde dem paa samme Maade, som Andre, der høre til deres Gods.

Rescr. (til det Medicinske Facultet), ang. at, 18 Junii.
naar der maatte forekomme den Casus i Drabs-Sager, hvor der med Grund kan tvivles de lethaltate vulneris, og hvorover General-Auditeur Schrøder (p) maae finde fornøden, Facultetets Mening at indhente, da haver det ham Responsum gratis at meddele.

Rescr. (til Kjøbenhavns Magistrat), ang. at 2 Julii.
14 Lispund reen Sæbe skal regnes for en Tønde.

Gr. Magistr. har foreskillet, at det fra uendelig Tid overalt har været Praxis, at Sæbe, ligesom Smør, Talg og andre
Y 3 fede

(n) Nøiere bestemt ved Rescr. 27 April 1753; sef. det her fraafølgende Rescript.

(o) See næstførestaaende Rescript.

(p) Han var General-Auditeur ved Land-Etaten i Danmark og Heltzen.

2 Julii.

fedde Vare, fædse er kjøbt og solgt efter Begten, og ikke efter Maal; thi, endskjønt Forordn. af 10 Jan. 1698 befaler, at efter Altonders Storlighed skal alle Tønder indrettes til Meel, Smør, Talg, Sæbe ic., saa viser dog de senere d. 21 Martii 1691, og 29 Febr. 1732 udgivne Goldruiller, at Smør og Talg ansattes til 14 Lispd. par Tønde, til hvilken Begt og Sæbe fædse er bleven beregnet; og, da Forordn. af 27 Febr. 1741 har forbuden at fremmed Olie-Sæbes Indførsel til Kjøbenhavn, og derimod befalet, at Magistraten paa den her fabriquerende Sæbe skal aarlig sætte en Tært, i Proportion af de raae Materialiers Indkjøb, har Magistr. ei heller kunde bruge anden Udregning til Tærten, end Begten, siden Sæben udsælges i punde- og ikke i pottetal; hvorfors Magistr. har fulgt den almindelige, og paa Smør og Talg fastsatte Begt, nemlig Tønden til 14 Lpd., med hvilken Tært Alle, saavel Sælgerne som Kjøbende, hidindtil have været fornøiede, foreskillede derhos, at, som Sæbe-Fabriquerne i Christiania skal; efter de dem forundte Privilegier, være forbundne, baade i Henseende til Tærten og alle andre Ting, at rette sig efter de om Sæbeværkerne i Kjøbenhavn gjorte Anordninger, har Brageren i Christiania, som tillige tilkommer at forrette Kormester. Djeffesten ved Sæbeværkerne, efter Forordn. af 22 Novbr. 1704, af Magistr. begjert, at blive meddeelt et justeret Fjerding- og Ottendeel-Maal, hvilket Magistr. ikke skal kunde lade udsædige anderledes, end efter det Maal, Forordn. af 10 Jan. 1698 foreskriver, nemlig Tønden paa 136 Potter, men, naar Sæbe-Fugrager skal være af den Storrelse, skal derudi kunde rummes mere end 14 Lpd. reen Sæbe, og sølgelig kan en Tønde eller Fjerding Sæbe ikke sælges for den Pris fra Værkerne, som nu ved Tærten er anordnet. — Da det beslundes, at det overalt kan være den Kjøbende lige fordeelagtigt, hvad enten en Sæbe-Tønde holder saa eller mange Potter, saalænge Værene kjøbes og sælges efter Begten, og Tærten i pundeviss-beregnes, hvorved endog for den Kjøbende skal være mere Sikkerhed, efterdi det kan være uvisst, hvor fast Sæben blev pakket, naar den skal sælges tustageviss, efter sit visse Maal: saa, paa det al Irking herom kunde forekommes, og en fast Regel om Sæbe, saavel som Smør- og deslige Tustager have, vorder herved befalet og fastsat,

At fjorten Lispund reen Sæbe, ligesom Smør og Talg, skal regnes og holdes for en Tønde, og sølgelig $3\frac{1}{2}$ Lispund at være en Fjerding, og 28 Pund en Otteting (q).

3 Julii.

Rentel. Skrivelse, ang. at det, i Steden for Fogder og andre Oppebørrelsensbetjente, som fortere under Kammeret, tilkommer Stiftamtmanden, imidlertid

(q) See Forordn. 3 April 1775, S. 3.

tid deres Tjenester staae ledige, at antage og beskikke 3 Julii.
 en duelig Person, som Forretningerne forsvarligen kan
 forestaae og iagttage (r); men derimod tilkommer det
 Bergamtet, i slige Tilfælde at constituere Kobbertiens
 de Skriveren (s).

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopen 16 Julii.
 over Aarhus: Stift), ang. at, naar Nogen under
 Gudstjenesten betjener sig af overtroisk Middel imod
 Incontinentia Urinæ, skal det indberettes og straffes.

Gr. I afsigte Nar har det ved Tiset Kirke tildraget sig,
 at et Qvindmenneske, som plagedes af Incontinentia Urinæ,
 skal i Overtroe, at finde Raad imod sig Svagbed, have be-
 tient sig af det hoiskammelige og forargelige Middel; at hun
 under Gudstjeneste, imedens Præsten endnu stod paa Prædike-
 stolen, skal være kommen lobende nogen ind i Kirken op til Al-
 teret, og under 3 Gange ijentagen Besjendelse af saadan sin
 Svagbed, slaget 3 Gange paa Alteret, begivende sig strax der-
 paa ud igjen; og paa lige Maade skal det være skeet tor kort
 Tid siden ved Herning Kirke, at et saadant noget Qvinde-
 menneske paa lige ublu og superstitious Maade sig sammesteds
 har indfunden midt under Prædiken, til største Skrak og For-
 argelse for Menigheden, fornehmelig i sidst fornævnte Kirke,
 hvor Præsten skal være bleven ganske tavs, og Menigheden ha-
 ve bukket Hovederne ned i Stolene, undtagen en gammel Mand,
 der skal have raabt til Mennesket: gik bort, og gjør det ikke
 mere! Hvilken skammelig og syndig Overtroe skal paa nogle
 Steder hos den gemene Mand saaledes være fastsat, at det
 holdes for Synd og en Samvittigheds Gjerning, om Nogen
 hindrede og angreb saadanne ublue Mennesker. — Paa det at
 saadant Skandal og strafværdigt Forretagende herefter kunde
 werde forekommet, og tilbørlig afftraffet, befales,

At Stiftamtmanden og Biskopen nsie vigilere over,
 at deslige superstitieuse og forargelige Hændelser ei oftere
 skalde foreløbe; og, om sig Casus efterdags skalde til-
 drage sig, de da nsie undersøge, af hvem det begaaes,
 samt Kongen det derefter strax indberette, til vedbørlig
 Strafs Lidelse af den Skyldige.

Y 4

Rescr.

(r) See Toldforordn. 1768, Cap. 1. Art. 8.

(s) Af Lybeckers Ildtog II. 14.

23 Julii.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopen i Bergen), ang. Rang og Sæde imellem de Geistlige udi Bergen i Consistorio og deres Embeders Forretninger.

Gr. Stiftsbet. har indberettet den imellem Membra Capituli Bergensis, saavel om Sæde, som om Rettighed at sidde udi Consistorio nu foresaldende Dispute, derved, at en af Sognepræsterne i Byen, Hr. Haberdorff er bleven benaadet med Rang af Consistorialraad, og Lectoratus Theologiæ er forandret derhen, at samme Embeds Indkomster er anvendt til andet Brug, og i dets Sted beskiftet Lector Philosophiæ & Mathematicos: hvorfors det af Stiftb. indsilles, at, som ved Norske Lovs 1 — 2 — 13 og 1 — 6 — 7 Stiftbefalingsmanden og Biskopen eene ere udnævnte til at dømme i de Sager, som fra de geistlige Underretter appelleres; men ved L. 1 — 2 — 14 er befaleet, at Stiftbefalingsmanden med tiltagende nærmest boende lærde Mand eller Sognepræster skulle dømme i Ægteskabsager, og i 1 — 3 — 11, at disse Sager, saavelsom de Geistligheden vedkommende Stridigheder paa een og samme Tid skal foretages, hvilke tvende ligesom distincte Retter nu ere bleve eene, under Navn af Consistorio, der i Bergen bestaaer af 7 Membris; om da ikke, til al Dispute om Rang og Sæde at hæve, det maatte dependere af Stiftbefalingsmanden og Biskopen, at tage saamange, og hvem, af Sognepræsterne eller andre lærde Mand, de fandt for godt, hvori og kunde alterneres, som til Doms Afgjælse maatte eragtes fornoden; men, om Consistorium i Bergen skulde fremdeles bestaae af saa mange Personer, som hidtil, der da maatte fastsættes, efter Stiftamtmanden og Biskopen sfolæende Orden: 1) Stiftsprovsten, 2) Consistorialraad Haberdorff, 3) den 3die Sognepræst; men, naar ingen af disse trende Præster med Caracteer vare aflagde, da efter deres Anciennite i Embedet; og 4) Rektor Scholæ Cathedralis og Lector Seminarii, ligeledes Enhver efter Anciennite. Thi er funden for godt,

At det med Consistorium i Bergen forbliver, som hidindtil, og, at det med Rang og Sæde forholdes paa den Maade imellem disse Geistlige i deres Consistorial- og Embeders Forretninger, som af Stiftbefalingsmanden er foreslaaet; dog at Lector fritages for alle Consistorialforretninger.

23 Julii.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopen over Aarhus-Stift), ang. at Kongens Kirker i dette Stift for den Udgiot, at bekoste sig Ewalds Bibel,

Bibelske Concordants, maae forskaaes, og Betaling 23 Julii.
 gen dertil udsættes, indtil Kirkerne komme i bedre Til-
 stand.

Rescr., ang. at enhver Chef for et Regiment 28 Julii.
 eller Corps, Nationaltrouperne undtagne, maae
 efter en virkelig Stabs-Officers Død nyde hans bedste
 Hest med Sadel og Tilbehør.

Gr. Kongen er foredraget, at nu og da er draget i Tvivl,
 om Chefene for de gevorbne Infanterie-Regimenter ere, ef-
 ter den i Armeen udi mange Aar brugte, besynderlig i Pen-
 seende til Cavalleriet ved specielle allerhøieste Resolutioner til-
 deels autoriserede Skik, besøiede at til sig tage en af død Stabs-
 Officerss Hest med Sadel og Tilbehør. — Paa det i saa Fald
 al Uvished kunde hæves, og tillige det egentlige Tilfælde, hvor
 man tør gjøre bemeldte Corruone gjældende, for altid noie vor-
 de bekemt, samt den Leilighed, at betjene sig af saadan Frihed
 utilbørlig og imod Kongens Hensigt, vorde forebygget, anord-
 nes og declareres,

At Chefene for Garde-Regimenterne til Hest og
 Fods, og alle øvrige gevorbne saavel Cavallerie- som
 Dragoner- og Infanterie-Regimenterne, samt Che-
 ferne for Artillerie-Corpsset, samtlige maae være besøie-
 de og heretilligede, Enhvor ved det ham anbetroede Regi-
 ment eller Corps, efter at en Stabs-Officer, som vir-
 kelig har nydt Stabsgage, er død, at forlange hans bed-
 ste Hest med Sadel og Tilbehør (r); hvilket i saa Fald
 Defuncti Arvinger, eller hvem ellers Efterladenskabet kun-
 de have under Opjæt, til ham skal lade være sølgagtig:
 hvorimod saadant hverken efter en characteriseret eller saa-
 dan Stabs-Officers Død, som ikke har nydt Stabsga-
 ge, ei heller efter en Capitains eller Subalterne-Of-
 ficers Død maae fordres eller tages; ligesom og den
 Chefene for de gevorbne Regimenter forundte Ret alde-
 les ikke skal strække sig til National-Trouperne, saa
 som samme derfor ganske skal være eximerede.

28 Julii.

Rescript, ang. at Ober-Officerer af Dragonerne skal aldeles entholde sig fra at bivaane Skifterne efter en Dragon eller Dragon Udreder; dog haver vedkommende Over- eller Under-Officerer, naar nogen Udreder eller Dragon dør, uden Betaling at eftersee, om Dragon: Hesten, Mundering og Armatur findes i behørig Stand, og samme til Eftermanden overlevere, og, om nogen beviistlig Mangel antræffes, sigt for Skifteretten til Remedure at andrage (u).

29 Julii.

(Kgl. Refes. til Land: Et. Gen. Commisariat.)

Canc. Skriv. (til Kjøbenhavns Magistrat), ang. at det maae være de i Krigstjenesten staaende og gifte Professionister tilladt, sig udi deres lærte Haandtering selv af deres Instruers og Børns Hjelp at betjene; dog at derved iagttages, hvad deels ved Forordn. af 10 Martii 1725, Cap. 2, §. §. 5 og 6, deels ved Forordn. af 20 Martii 1739 er befalet. (I Anledning af Magistratens Forespørgsel, hvorvidt de Militair:es, som have Frihed at maae ernære sig af deres lærte Haandverker, kunne derhos tillades, ved deres Professioner at betjene sig af deres Instruers og Børns Hjelp) (v).

30 Julii.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Aalborg), ang. at Indvaanerne i Sæbye maae, saalænge de huse, de nu have, kan vorde staaende uden Ombyggelse, vedligeholde dem med Straae-Tag; men, naar de bygge nye Vaaningshuse, eller nedbryde og ombygge de gamle Huse til Gaden, skal de takke dem med TegL, i Kølæ Rescr. af 26 Febr. 1751 (x). (Formedelt deres ringe Evne og fattige Tilstand).

Rescr.

- (u) Af Lybeckers Udtog III. 171. Maasee det er dette Rescr., som i Rescr. 25 Noob. 1768, §. 1. kaldes Resolution, og skal handle om Skidsens Tilfælde.
- (v) Af Schous Udtog af Forordn. III. 315, og Roches Rescr. II. 513.
- (x) See og Forordn. 24 Jan. 1761, Cap. 4, §. 22.

Rescr. (til Overpræsidenten i Kjøbenhavn), ang. 30 Julii.
 Løsgængere, samt hvorledes med Sager om Tyv-
 ve og Tyvshælere skal forholdes m. v., i Kjøbenhavn.

Gr. Det er Kongen refereret, hvad Overpræsidenten har
 andraget, ang. den store Mængde Løsgængere af begge Kjø-
 n, som sig i Kjøbenhavn skal opholde, deslige Hæder og Tyverie, især
 formedelst Hæderens Mangfoldighed, jævnlig skal begaaes,
 til hvilken store Uorden og deraf for Publico skydende Skade og
 Uleilighed at hemme, han holdt det for tjenligt: 1) at ved
 Placat maatte befales, at ingen løse arbejdsføre Personer af
 begge Kjøn herefter maatte tillades i bemeldte Kjøbenhavn at
 opholde sig paa egen Haand, men at skulle være forbunden
 til, enten skat tage Tjeneste hos godt Folk, eller og be-
 vise, uden Tjeneste at være i Stand til at ernære sig selv paa
 anden lovlig Maade; og at de, som efter saadan Advarsel
 continuerede i deres begyndte ulovlige Næringsmaade, burde
 til Straf derfor, Mandfolkene overleveres, de Umeelige til at
 tjene nogle Aar ved Geværregimentet, og de Andre til
 Kjøbhuset, samt Uvindelssjønnet indsættes i Tugt-, Pest- eller
 andre offentlige Huse, paa saa lang Tid, som vedkommende
 Directeurer fandt billigt at fastsætte; til hvilken Ende Politien
 alvorlig maatte tilholdes paa alle mistænkte Stæder noie og
 jævnlig at inquirere, samt de antræffende at angribe, og for
 Uvrigheden anmeldte det, til videre Forsøgning; deslige Ber-
 tene, som høre saadanne mistænkte Personer, at burde dicte-
 res en arbitrair Straf: 2) at, som mange forovede Tyverier
 ikke blive aabenbarede, formedelst der findes mange bofiddende
 gemene Folk, der høre med Tyven, hvilken, naar han end
 stilles til Forsøg, ikke vil aabenbare Hælere eller Kjøberne,
 paa det han oftere kan have Tjeneste af ham, og da tildeels at
 være Aarsag, som hindrer Tyveriers Hjemmelse, den liden Straf
 Tyvshælere er underkast, i det de, som i Almindelighed er en
 gemeen Høker-, Kjelder- og anden Arbejds-Mand, alene dom-
 mes i nogle faa Dalers Penge-Mulct, hvilken saa meget let-
 tere af ham kan betales, som han ofte ved saadan sin brugte
 utilladelige Handel har erhvervet sig vel til Tredste; ligeledes,
 som saadanne gemene Folk, efterat de har tilforhandlet sig en-
 del lige Tyve-Koster, reise paa en kort Tid ud af Landet til
 fremmede Stæder, og, naar de have solgt det Staaarne, kom-
 me tilbage, foregivende at have hentet Arvegodt; efter slige
 Omstændigheder, Straffen for Tyvshælere maatte skærpes,
 og i Steden for den ringe Penge-Mulct, som de hidtil er vor-
 den idomt at betale, at de maatte anses med corporlig Straf,
 paa samme Maade, som en Militair eller Soldat, der Tyve-
 rie overbevises, nemlig med Gabeløb, Kragstrigen, Brænde-
 mærke og deslige: og 3) at det maatte foranstaltes, at ingen af
 Stadens gemene Borgere, Haandverks-, Arbejds-, eller andre
 gemene Folk maatte udreise til andre Stæder, uden at deres
 medførende Sager først noie ved Toldboden og Vertene bleve
 examinerede, hvorved formeentes, at den hidtil brugte Maade
 med uhjemlede Vares Udpracticering meget vilde forebygges.

Hvad

30 Julii.

§. 1.

Hvad sig den 1te Post af dette Forflag angaaer, da, som det i Henseende til de mange Slags Folk, som i Kjøbenhavn sig opholde, hvilke, endskjønt deres Næring og Ophold ikke staae paa nogen vis Fod, eller kan regnes til visse Classer, saasom Arbeidskarle, Daglønnere, Drægere, de Følk, som af Hærekudske og Bogtmænd nu og da antages, Leietjenere og flere saadanne, dog ikke kan fortjene Navn af Løsgængere, men maae ansees for fornødne, vilde give Vanskelighed med at skille saadanne fra de rette Løsgængere, da Enhver kunde give sig ud for at øve en af disse Forretninger; der og desuden ved Tjenesters idelige Omverling maae stedse findes nogle Løse og Ledige, ligesom vel og mange, under Navn at arbejde paa Fabrikerne nogle faa Dage, vandre paa egen Haand: saa finder Kongen, at det i sig Henseende vil have sit Forblivende ved det, som Politie-Anordn. af 22 Octobr. 1701 dens 3die og 4de Capit. samt Instruxen af 24 Martii 1741, §. 9 (y) foreskriver Politieimesteren i slige Tilfælde, samt med Løse Personer af begge Kjøn, og deres Verter, at skal forholdes. Betræffende den

§. 2.

2den Post, da, som Loven har sat vedbørlig Straf for Tyvshælere og Medvidere, i det at de skal ansees og straffes som Tyven selv, mens det ved 4de Post i Instrux af 24 Martii 1741 er forandret derhen, at Politieimesteren i Kjøbenhavn har været tilladt at ansee dem med vilkaarlig Straf, som første Gang i ringe Tyverie findes, naar Klageren det forlanger: saa skal Slutningen af 4de Post i Instruxen for Fremtiden være ophævet, og det i alle Tyve og Hælere angaaende Sager herefter forholdes efter det øvrige af samme Post, hvormed under

§. 3.

denne Dags Dato er given Ordre. Endeligen hvad de Reisendes Sagers Examination ved Toldboden og Portene angaaer, da, som det ikke formodes, at, naar

No.

(y) See og Mac. 3 Decbr. 1755, s. s. 16: 19; 22.

Noget, som er bestjaalen, saadant paa vedkommende
 Greder var begjerende, det ham skulde blive negtet, og
 det i øvrigt ikke synes, at det i Almindelighed kunde
 medbringe den intenderende Nytte, efterdi Betjentene
 dog ikke kunde kjende, om de Reisende førte Tyvekoster
 med sig eller ikke: saa holdes det ikke fornødent, herud-
 inden noget videre at lade foranstalte.

Rescr. (til Politimesteren, og Notits til Ma- 30 Julii.
 gistraten, i Kjøbenhavn), ang. hvorledes han sig i
 Henseende til Sager om Tyve og Tyvshælere
 skal forholde.

Hr. Da det udi Slutningen af den 4de Post i Politie-
 Instructionen dat. 24 Martii 1741 er anordnet, at, naar de for
 Politie-Retten indkommende Tyvs-Sager ere om ringe Tyve-
 rie, og den Skyldige ei tilførn er befunden i sig Forseelse, den
 Klagende og erklærer, heller at see den Skyldige ved Politie-
 mesters Kjendelse for sin Forseelse med en ringere Straf til Ud-
 varsel og Forbedring corrigeret og amiet, end at dermed stricte
 efter Loven skulde forholdes, og den Skyldige saaledes Tyvs-
 og uærlig Dom overgaae, at Politimester da, naar den Skyldi-
 gte og erklærer, med hans Kjendelse i Sagen at vil være
 tilfreds, maae efter Sagens Beskaffenhed tildømme den Skyldi-
 gte at lide ringere Straf paa Kroppen med Fængsel paa Bånd
 og Brød, Spaniske Kappe, Gabestof, Spindehuset, eller an-
 den vilkaarlig Straf; men Kengen (i Henseende til de jævnlige
 Tyverier, som begaaes ved Anledning af Hæernes Mang-
 soldighed, der meest skal være saadanne gemene Folk, som ik-
 ke stotte paa, eller agte det, om de ansees med en Mulct el-
 ler en liden Straf, som de med Penge kunne afløse; og da
 det ei heller er venteligt, at slige Sager ved Politie-Retten
 aa noie kan oplyses som ved Byetinget, ligesom det ei heller
 giver den Oplygt og Afstræk for Andre, naar en Tyv eller Hæ-
 ler tiltales ved den første Ret, hvor alting breviori manu maae
 afgjøres, som, naar det skeer ved den sidste) vil, at slige Sa-
 ger herefter ved Byetinget efter Loven skulle paadømmes (z):
 aa er funden for godt,

Forommeldte Slutning af den 4de Post i Instruxen
 for Fremtiden at ophæve; og til den Ende befales hermed,
 at Politimesteren sig i alle forekommende, Tyve og
 Hælere angaaende, Sager herefter forholder sig efter be-
 meldte

(z) Nu Hof- og Stads-Retten, efter Forordn. 15 Junii
 1771; sef. saavel foreskaaende som næstfølgende Rescript.

30 Julii. meldte 4de Postes øvrige Indhold, saaledes som det berødi, i Henseende til grov Tyveri: eller Bedragerie, er forordnet.

30 Julii. Rescr. (til Byefogden i Kjøbenhavn), hvorved (saasom Kongen vil være underrettet om, naar de Civiles, som i Stokhuus: eller Inquisitionis: Commissionen fremkaldes, og sammesteds bekjende eller overtydes Tyverie eller Zælerie, samt derfra til Stadens Jurisdiction overleveres, ere actionerede, og hvorledes dømt, samt om Dommen videre er bleven indskøvt) befales, at Byefogden (a) herester hvert Aar, og hvoremed fra dette Aar af kan begyndes, til det Danske Cancellie, derover en rigtig Fortegnelse haver at indsende.

6 Aug. Rescr. (til Biskopen over Fyens: Stift), ang. at den Residerende Capellan i Middelfart og til Lauslunde Menighed, Hr. P. Engel, skal i Steden for Naadens: Aar, udbetale til hans Formænds Arvinger 100 Slettedaler, som han eller hans Arvinger igjen skal nyde af sin Efterkommer, og saaledes Mand efter Mand at skal vedblive i Kaldet, uden videre Præension eller Henseende til Tiden, paa hvilken Formanden forflyttes eller dør. (Efter Arvingernes Ansøgning).

6 Aug. Rescr. (til Kjøbenhavns Magistrat), ang. Svendenes Tidpenge, og Oldgefellerne's Belønning, ved Skoemagerlauget i Kjøbenhavn.

Gr. Lauget har andraget, at Tidpengene efter Rescr. af 29 Novbr. 1748 ikke ere tilstrækkelige nok til syge Svendes Underholdning og døende Svendes Begravelse; og, da Svendene ingenlunde vil tillade, at deri maae mangle Noget af det, som her og paa andre Steder fra Arilds Tid brugeligt været haver, og endnu er i Stik, saa have fast alle Laugets Svende, nogle Saa undtagne, vedtaget, efter Omstændighederne, i Henseende til Syges og Døendes Tal, at ville gjøre saadant et Indskud af disse Tidpenge, at samme alle Tider kan være tilstræk-

(a) See nu Forordn. 15 Junii og 30 Decbr. 1771.

6 Aug.

tilstrækkelige at beskride ovenmeldte Udgiøter, samt at saadan for alle lige tjenlig og priselig Skik kan vedvare, som en høist fornøden Sag for et Laug, der med andre Udenrigs-Lauge bør at leve i en Slags Comerion; hvorfore Supplicanterne, til at forekomme af den Ulempe, som ellers i Tiden kunde foraarsages imellem Svendene, og at saae herfor en vis Regul, har anholdet om Tilladelse, at Tidpengene proportionaliter maae stige og falde til fornøden Summa, m. v. Dernæst de og have proponeret, at, som det ved forfrevne Rescr. af 29 Novbr. 1748 er ligeledes regleret, at der for Lauget skal være 2 Oldgeseller, hvilke har megen Sinkelse og Umage, men det har ikke været sagsat til noget vist, hvad de derfor skulde nyde, desaaarsag vel Svendene alle Tider have tilfæaaet dem saadan Besønning, som enten har været for ringe for Oldgesellerne, eller alt for utaaelig en Udgiøt for Svendene, hvorved ogsaa har indseet sig den skadelige Sædvane, at Oldgesellerne vilde have Betaling for deres saa kaldede extraordinaire Gang, hvilket ofte har foraarsaget skadelige Folger for Lauget, og været samme til unødige Udgiøter; Kongen da, til al Erætte og Uenighed imellem Mestere og Svende, samt Svendene indbyrdes, at forebygge, vilde tillade, at disse Oldgeseller maanedlig maae blive tillagt hver 2 Rdlr., hvilke maanedlig kunde udredes af ovenmeldte Tidpenge, da denne Udgiøt-tillige derudi kunde repareres.

De saa kaldede Tidpenge maae, i Steden for de i ovenmeldte Rescr. sagsatte 2 R ugentlig af hver Svend, ubi Proportion af Udgiøterne stige og falde til saadan Summa, at samme kan være tilstrækkelige til de Syges Forlægning og Døendes Begravelse, alt eftersom Oldemanden med de af Lauget bestillede Mestere og Svende, som med Indtægten og Udgiøten af ovenmeldte Tidpenge skal have Opsigt, finder fornøden (b); og maae derefter enhver Svend, som ikke til en vis Tid maanedlig vil erlægge sin Andeel, ved 2 Politiebetjente, uden foregaaende Dom, for saadan sin Andeel, paa egen Bekostning, strax udpantes (c). Ligeledes vil Kongen og have bevilget, at de 2 Oldgeseller (d) maanedlig maae tillægges for deres i forfrevne Maade havende Umage, hver

(b) Efr. Rescr. 3 Martii 1774.

(c) See Rescr. 4 Jan. 1776 og 3 Febr. 1779: men forandret ved Rescr. 11 og Prom. 12 Novbr. 1785.

(d) See nu Rescr. 13 Maii 1775.

6 Aug. hver to Rigsdaler, hvilke 4 Rdlr. skal udredes af ovenmeldte Tidpenge, og derudi repareres; hvorimod dem ganske intet skal betales for deres Extragang, men samme skal være deres ganske Belønning af Lauget, uden at nyde noget ydere, under hvad Navn det end være kunde.

6 Aug. Rescr. (til Justitsraad og Generalprocureur Luydorff), ang. Approbation paa hans Beskrivelse over Hofretten, som er færdig; samt om Beskrivelserne over de øvrige Rette, og Hjælpemidler dertil fra Collegierne (e).

13 Aug. Bevilgning, at, ligesom det, ang. Auctionerne, imellem Auctionsforvalterne i Byerne og paa Landet ved Rescr. af 3 Martii 1730 for Aggershuus-Stift er befaleet og fastsat, skal og hermed paa samme Maade i Christiansands-Stift forholdes, saa at Auctionerne, som holdes over Borgernes Effecter, der paa Landet, uden for Byens Jurisdiction, ere beliggende, ved Stedets Auctionsforvalter maae forrettes, imod at han med Landets Auctionsforvalter deler det Salarium, som derfor bekommes (f). (Efter Ansøgning fra Auctionsdirecteuren paa Landet i benævnte 2 Stifter, som androg, at Auctionsforvalteren i Christiansand fornærmede ham).

20 Aug. Rescr. (til Generalpostamter), ang. at Bancosedle herefter maae sendes baade med den agende og ridende Post, imod at derfor paa agende Post betales halv saa meget som for rebe Penge (g), efter Taxterne af 4 Febr.

1735

(e) See Rescr. 12 Martii 1751 og Forordn. 15 Junii 1771.

(f) Bortfaldet ved Rescr. 10 Aug. og 14 Sept. 1753; sef. Rescr. 2 Martii 1770.

(g) Sees i Plac. 13 Sept. 1751; men denne og Rescriptet bortfalde ved Plac. 31 Decbr. 1773, 21 Junii og 19 Sept. 1777; Prom. 14 Junii 1774 og Plac. (i Rescr.) 12 Sept. 1775.

1735 og 17 Julii 1750 (h), hvoraf de agende Poster 20 Aug.
 igjen svare $\frac{1}{4}$ Part til Generalpostcassen; men at der
 for Bansaesedle med den ridende Post betales Porto som
 sædvanligt. (Paa Generalpost-Amtets Foreskilling, til mere
 Sikkerhed for Affsenderne, end den Rescr. 15 Febr. 1745 giver).

Rescr. (til Kbhavns Magistrat), ang. strax at tilkjen- 27 Aug.
 degive Muur- og Tømmer-Mesterlaugene i Kbhavn,
 at ingen Mester under Straf maae i ringeste Maader vis-
 ge fra Tegningerne over Pladsene paa Amalienborg,
 og overalt at parere Stadsbygmesterens Anvisende.

Rescr. (til Amtmanden over Kallundborgs, 27 Aug.
 Drarholm-, Sæbyegaard og Holbeks = Amt),
 ang. at det tilfalder ham at behandle Skiftet efter
 Herreds- og Birke- Fogderne samt Skriverne (i) paa
 Landet, uanset at de tillige kunde ansees som Jæstebøn-
 der af en Proprietarius; og bør Proprietairen angive
 sine Præntensioner for Fæld, Besætning og videre til
 Amtmanden, og lade dem af ham som Skifteforvalter
 decidere. (Siden Amtmanden er deres fornemste Ørig-
 hed paa Landet, hvor deres Skifter skal holdes. — Paa Fo-
 respørgsel fra Amtmanden, i Anledning af, at en adjun-
 geret Herredsfoged, som besad en Jæstegaard, var død,
 og da de fleste i hans Amt varende Herreds- og Birke-
 Fogeder og Skrivere have Jæstegaarde at beboe, saa at Pro-
 prietairerne, hvis de fulde være berettigede til deslige Be-
 tjentes, ligesom arde deres Bonders, Skifter at forrette,
 vilde, naar de kunde have nogen Præntension ved Skiftet,
 i saa Fald selv komme til at decidere deres egne Prænten-
 sioner).

Rescr. (til Biskopen i Viborg), ang. hvorledes 27 Aug.
 Embedernes Forretninger og Indkomsternes
 Deling skal forholdes imellem Sognepræsten og den
 Reside,

(h) Cfr. R. 2 Febr. 1759.

(i) Og andre Kongelige Betjente, see Rescr. 15 April
 1757.

27 Aug. Residerende Capellan til Simmested, Svam og Svil som Sogne (k).

28 Aug. Rentel. Skriv. (til Amtmændene i Aggershuus=Stift), ang. at lade Præstegaardene ansætte for en vis Skyld, for deraf at svare de til Dragon og Soldater=Sold behøvende Udredsele (l).

4 Sept. Canc. Skriv. (til Amtmanden over Lundenæs og Bøvling=Aunter), ang. at med Landeveienes Reparation vil det forholdes efter Forordn. af 4 Martii 1690, og med Broernes Istandsættelse efter Rescr. af 7 Octobr. 1735, m. v. (m).

10 Sept. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Fyens=Stift), at det, angaaende Lærdrenges Engagering til Kongelig Krigstjeneste skal have sit usoranderlige Forblivende ved Resol. af 13 Julii 1742, og at det derefter saavel i Odense som i de andre Kjøbstæder udi Landet i alle Maader skal forholdes. (I Anledning af, at samtlige Haandverkslaugene i Odense anholdte, at ingen i Lære staaende Dreng maatte i Kongelig Militaire Tjeneste engageres, før han havde udtient sine Lære=Åar, da Land=Statens Generalcommissariat beredtede, at derom den 13 Julii 1742 var givet Resolution).

10 Sept. Rescript, ang. Paabud af Characterer og Bestallinger til vor Frue=Kirketaarns Bygning i Kbhavn og de fra den Norske Skolecasse dertil laante 12400 Rdlrs Betaling (n).

24 Sept. Rescr. (til Kbhavns Magistrat), ang. at Urtebo=derne maae aabnes, naar Ustensfang er ude (o).

Rescr.

(k) Efr. Rescr. 20 Junii 1740.

(l) See Rescr. 13 Julii 1753.

(m) Anhang af Rescripter x. 1779, hvor Skriv. er in extenso.

(n) See Rescr. 21 Aug. 1761.

(o) Schons Udtog af Forordn. III. 195.

Rescr. (til Biskopperne i Norge), ang. at Garnisonspræsterne maae ikke trolove Militaire med Qvindespersoner af andre Sogne.

Gr. En og anden af Præsterne paa de Steder, hvor der er Garnison, har forespurgt, om det ikke med Under-Officerers og Gemenes Copulationer kunde forholdes som i Danmark. — Men, da Garnisonspræsterne i Norge nyde aparte Betaling for Garnisonens Betjening, og have desuden andet Kald, saa at de ikke trænge til den Fordeel at copulere Soldater med Qvinder af andre Sogne, befales:

Garnisonspræsterne skal herubinden forholde sig efter Loven, og entholde sig fra Trolovelsens Forretning for Militaires med Qvindespersoner af et andet Sogn i Byen, medmindre det af Brudens Sognepræst bliver tilladt, at hun af en anden Præst maae copuleres med en Garnisonen tilhørende Militair Person.

Rescr. (til Stiftsbefalingsmændene over Viborg, og Aalborg-Stifter), ang. at det med Jurisdictionen over Løgstøer efterdags skal forholdes efter Rescr. af 4 Julii 1738, m. m. (P). 8 Oct.

Kentef. Skriv. (til Amtmanden over Lundenes- og Bøyling-Amt), ang. Indsendelsen af Designationer over Justitscassens Indtægter (q). 16 Oa.

Gr. Ved Amtmandens Skrivelse af 26 Sept. sidstleden har Kentef. erholder den indsendte Designation og vedfulgte Qvitteringer for de til Justitscassen fra 14 Julii 1750 til ovenmeldte Dato indkomne Penge. Og, hvad han i Anledning af deres Udeblivelse har anført, ang. de Justitscassen ved Ketterne tildømte Musceter, hvilke ham ere ubekjendte, siden Stiftamtmanden foranstalter samme ind-drevne: da, siden Rescr. af 25 April 1750 ikke gjør noget Forandring i Forordn. af 6 Decbr. 1743, hvis 2den Post befaler, at Stiftamtmanden til de i Stiftet besiddede Amtmand

3 2

- (p) Af Rothes Rescripter III. 828; see det nævnte Rescr. 4 Julii 1738 vil ikkun findes i Registeret over Rescript-Samlingen: begge ophævede ved Rescr. 21 Julii 1752.
- (q) Anhang af Rescripter ic. 1779; see Skriv. 16 Junii 1767, Prom. 9 April 1774 og Plac. 2 Febr. 1775.

16 Oct. mand skal communicere, hvad Bøder de Skyldige under deres Jurisdictioner ere tilkomte:

Saa ville Amtmanden sig herom til Stiftamtmanden adressere, da Rentekammeret formoder, at sligt i Designationernes Indsendelse ikke skal gjøre Ophold; men, hvad den proponerede Mulct, af en Mark for hver Dag, Vedkommende over 14 Dage med Qvitteringer og Skifte Acter udeblev, efter den Tid, at Justitscassens Andeel deraf var bleven betalt, da kan Rentek. derudi et entrere.

22 Oct. Rescr. (til Stiftbefalings- og Amtmændene i Danmark), ang. visse i Proprietair-Birker foresaldende Auctioner, som ikke af Birke-, men Herreds- Betjentene bør forrettes (r).

Gr. Kongen er kommen i Erfaring, at Herredsfogder og Skrivere paa adskillige Steder i Danmark, skal tilegne sig at holde de inden Proprietair-Birker foresaldende Auctioner, saafom over Forpagtning af Kongetiender, der ikke tilhøre Birke-Herren, men han dog eier Kirken, og har Herligheden til Præstegaarden; ligeiaa over Meubler og Løsøre paa Præstegaardenes Grund inden Birket, naar den, som saadanne Effecter eier eller sig har efterladt, ikke hører til den geistlige, men under den civile Jurisdiction: og, hvorved Proprietairernes Birke-Dommere og Skrivere fornemene sig at blive fornærmede. Til sig Dispute i Fremtiden at forekomme, er funden for godt, at, efterdi Forordn. af 19 Decbr. 1693, s. 16 expresse melder, at, anlangende de Auctioner, som Proprietairernes Birkedommere maae forrette, da skal dermed ei Andre være meent, end enhver Proprietairs egne Bønder og Tjenere i hans Birk,

Saa skal det og ikke være Birkedommerne tilladt, at auctionere hos nogen Fremmed, som ikke staaer under Birkepatronens Herskab, i hvor samme sig end paa Birkets Grund maatte opholde; og, hvad Auctioners Høfdelse over Konge-Tienders Forpagtning angaae, da vil Kongen, at, i Fald Kongetiendens Hartorn er inden

(r) See hertil Rescr. af 14 Julii 1752, 20 Julii og 7 Decbr. 1753 samt 25 Martii 1758.

den Birket, saa at den ydes af Birkets Bønder, skal det tilkomme Birkedommeren at sætte den til Forpagtning paa Auction, dog at Herredsfogden, i Fald noget af Tiende-Ydernes decimerende Hartkorn ligger uden for Birket, og ei henhører under Birkeherrens Jurisdiction, nyder derfor sin Anpart pro quota af det derved faldende Salla rio

22 Oct.

Rescr. (igjennem Krigscancelliet communiceret Commandanterne i Kjøbenhavn og Christjanshavn samt Cheserne for Livgarden til Foda og Grenadeer-Corpsen), ang. Bøndernes Nedsættelse for Under-Officerer og Gemene, der kjoobe Gods og Klæder af Uogen, som ikke dertil er beskikket (s).

23 Oct.

Gr. Ved Forordn. 27 Julii 1742 er blandt andet anordnet, at Ingen af en Soldat, Matros eller anden Person, som ikke af Øvrigheden dertil er antagen eller med Brevs forinnet, maae kjoobe eller sig tilhandlc Klæder eller saadanne Sager, under 10 til 50 Rdlrs Straf; hvilket ved Rescr. af 31 Julii 1744 er formildet, at Folk af borgerlig Stand, som findes at contravenere forestaaende Anordning, skulke itkun betale fra 1 til 50 Rdlr. efter Omstændigheder og de kjoobte Vares Værd.

Dette Aar 1744 i Henseende den civile Etat udgaaene Rescript skal ogsaa strække sig til de i Kjøbenhavn garnisonerende og ellers forlagde Regimenter eller Corps, og altsaa den paa sliq forbuden Handel satte Pengestraf, i Henseende til de for største Delen ligesaa uformuende og uvidende Gemene og Under-Officerer samt deres Hustruier fra 1 til 50 Rdlr. efter Omstændighederne bestemmes.

Rescr. (til Biskopen i Aarhus), ang. at Anneret Estruplund skal tages fra Ørsted-Kald, og henlægges til Voere-Kald; hvorimod Sognepræsten i

29 Oct.

3 3

Ørsted

(s) Af Rothes Rescripter II. 693, og Schous Udtoq af Forordn. III. 420, cfr. Forordn. 26 Decbr. 1770.

29 Oct. Ørsted skal være befriet for at holde en Residerende Capellan (t).

30 Oct. Rentek. Skriv. (til Land-Statens Generalkommissariat), ang. at Consumtionsforpagterne i Odense ikke kan tilkomme Græspenge af de Creature, som til Officerernes egen Huusholdning græsses paa de Regimenterne til fri Disposition overladte Kongelige Marker; men at Solkeskatten af deres Folk, som ikke holdes til Krigstjenesten, bør erlægges (u).

2 Novb. Land-Statens Gen. Commiss. Skriv. (til Regimentets Cheferne i Odense), hvorved forestaaende communiceres.

5 Novb. Rescr. (til Biskopen over Sjellands-Stift), ang. at alle Militaire paa Landet skulle svare Tjende.

Gr. Kongen er bleven refereret a) den imellem Præsien til Borup og en Under-Officeer ved det Sjellandske National-Regiment reiste Saa, ang. nogle Mars refererende Dvægtjende, hvorfore Under-Officeren af Præsien var bleven søgt og tiltalt ved Svenstrup-Rirketing, og over ham hændet Dom til Tiendes Svarelse m. v.; b) de af Biskopen og Generalprocureuren paa den ene, samt General-Auditeuren paa den anden Side givne Betænkninger og Erklæringer.

Ei alene denne Under-Officeer, men endog alle Militaires paa Landet, skulle herefter som tilforn svare Tiende efter Loven.

12 Novb. Rescr. (til Amtmanden over Roldinghuus-Amt), ang. at Herredsbetjentene i Nørvangs-Thyrild-Herred maae et tilegne sig uvedkommende Auctioner hos Militaire (v).

Gr. Bysfogden og Skrивeren i Beile, som tillige ere Herredsfoged og Skrивer i Nørvangs-Thyrild-Herred, have

(t) Af Wandalls Geistlige Anordn. II. 44.

(u) See nu Consumt. Fdn. af 1778, især Cap. 11 og 12.

(v) See nu Forordn. 16 Junii 1752 og Rescr. 10 Aug. 1753.

have andraget, at, efterat forrige Oberstlieut. Ahrens-
 dorff, som forlangst af Ejenesten har været dimitteret,
 ved Døden var afskaaren, og efterladt sig Sædegaardene
 Stougaard og Alsted med en Deel Meubler og Huusgæraad,
 hvortil Generallieutenant og Commandant Dombroch i
 Kendsborg, naar hans Frue var eneeste Arving, skal bemeldte
 Generallieut. Dombroch have ladet bekendtgjøre i Av-
 iserne, at bemeldte Gaarde og Gods med dertil hørende saa-
 velsom Meubler og Løsøre skalde ved Auction paa Stou-
 gaard d. 15 Sept. sælges, og tillige indkalder Stervboets
 Creditorer, deres Fordringer at anmelde, samt skriftlig re-
 quireret bemeldte Herredsbetjente til at forrette berorte
 Auction, og til Publication og udfæde de behøvende Auc-
 tions-Placater; hvorefter de og d. 15 Sept. skal have ind-
 funden sig paa Stougaard, samme Auction at foretage og
 forrette, da Adelsønden Udson skal være fremkommen med
 Beretning, at de ommeldte Gaarde og Gods vare solgte
 underhaanden, og da de derpaa begyndte Auctionen over
 det øvrige, skal Over-Auditeuren fra Kendsborg have meldt
 sig som en Committeret fra General-Auditeuren, med Paa-
 stand, at det tilkom ham at forrette denne Auction; hvil-
 ket uagtet, siden de, og ikke han, dertil var requireret,
 og Meublerne fandtes i Stervboen under deres anbejroede
 Herrer, de ere vedblevne, og have continaeret Auctionen,
 ombedende derhos, at deres Forretning herindenden maatte
 voerde approberet. Og, som Reser. af 26 Decbr. 1750 be-
 faler den militaire Etat at entholde sig fra at forrette
 Auctioner over alle de Ting, som vedkomme Jordegods,
 Landbrug, boraerlig Væring, Manufacturer og desliae,
 de Militaires Krigstjeneste eller Huusholdning, som Mili-
 taires, uoedkommende Haandteringer, saa skal dog bemeldte
 Over-Auditeur, som med Major Jensen beskiftet Skifte-
 Commissarier i Stervboen efter afg. Oberstlieut. d'Audischon,
 der i Kendsborg ved Døden er afsaagen, og har efterladt
 sig Sædegaarden Haraldskjær samt Fabriqve-Huse med der-
 til hørende Haandverks-Brug og Redskab, saavelsom Boe-
 have, der i Norvangs-Herred beliggende, ladet sig for-
 staae at være berettiget til at forrette Auctionen over de
 paa samme Gaard, og Huusholdningen sammesteds, tilhø-
 rende Løsøre: desaarvsag Hervedsbetjentene derhos have an-
 holdet, at Over-Auditeuren maatte befales, ikke at befatte
 sig med nogen Deel at auctionere paa bemeldte Haralds-
 kjær, men at de maatte blive haandhævede, Auctionen at
 forrette, saavel over Hovedgaarden med dertil hørende
 Gods og Eiendomme, samt Fabriqverne, og derved befindende
 Haandverks-Redskab eller Huusholdning med andet
 paa Gaarden befindende Meubler og Løsøre. — Som Ge-
 nerallieut. Dombroch var eneeste og myndige Arving efter
 Oberstlieut. Ahrensdorff, saa at intet Stervboe eksistere-
 de, men Arvingen, fra den Tid Oberstlieutenanten dø-
 de, var at ansee som Eier til Esterladsenskab, sølgelig
 at hvad Slags Auction han fandt for godt at lade for-

12 Novb. anstalte, da at burde dermed forholdes efter Rescriptet: saa besales,

At Amtmanden tilholder Byefogden til General: Auditeuren at udbetale det oppebaarne Auctions: Salarium, samt derhos alvorligen at betyde begge Rettens Betjente, at de i Fremtiden entholde sig fra, at paastaae Rettighed til at for: auctionere de Poster, som ikke i Rescriptet af 26 Decbr. 1750 udtrykkelig ere meldede, dem hos de Militaires at tilkomme.

16 Novb. Canc. Skriv. (til det Islandiske og Finmarkske Compagnie), indeholdende Kongelig Resolution, at endeel af de Delinquenter af begge Røn; som i Danmark ere eller vorde domte til evig Fængsel, skal herefter aarlig med de fra Kbhavn til Finmarken afgaaende Compagniets Skibe didsendes, for at hjælpe til at peuplere Landet (x).

19 Novb. Reser. (til Borgemeestere og Raad i Kjøbenhavn, og Notits til Overpræsidenten), at alt hvis som i Kjøbenhavn og Christianshavn herefter maatte foresalde, angaaende Boraerskabet, enten med Borgeres Arrestering eller deslige, det have Borgemeestere og Raad Overpræsidenten at tilmelde. (Saaom det den 22 Octobris næstafvig ved seneste Brandcession, som holdtes nogle Dage før Mynstringen over Brandfolkene i Kbhavn, skal have tildraget sig, at 3 Muursvende af Stadthauptmanden, Brandmajoren og de flere tilstedeværende Cessionens-Committerede ere blevne arresterede, fordi de ikke har villet gjøre Bagt, ei heller til Brandbudet betale 8 Stilling, som aarlig skal ikkuns kunde betrage sig til 1 Rik., men dog ikke ved nogen Kongelig Befaling er anordnet, skjønt det stedse skal have været en Vedtægt: hvilke 3 Muursvende uden noget Forhør eller Anmeldelse til Overpræsidenten indtil den 27 dito i Arresten ere blevne hensiddende, der skal have givet Anledning til den af en stor Deel Muursvende ved Mynstringen d. 26 Eiusd. forøvede strafværdige Tumult og Opleb, som dog formenes, i Fald fornævnte Overpræsident om det forhen Væserede havde havt Kundskab, skulde kunde være forekommet; og det ved Brandordn. af 9 Maii 1749 er anordnet, at Overpræs-

(x) Dette kom ikke i Opfyldelse; see Reser. 7 Jan. 1752.

præsidenten skal ved foreskaldende Udebrand ei alene være tilstede men endog især have øverste Commando over alt Forsøgskob og Brandfolk, med videre, som derom ved samme Brandordnings 46de Art. er forordnet).

19 Novb.

Rescr. (til Biskopperne i Norge), hvorved Rescr. 26 Novb. af 1 Julii 1690, ang. at der af Prædikestolen skulde gøres Bøn for Urder-Officerer, Ryttere, Dragoner og Soldater, som havde beaaet Leiermaal, revoeres og tilbagekalde. (Siden det, som angaaende Leiermaale, der af de Militaire beaaes, ved ovenmeldte Rescript er foranstaltet og befalet, er ved senere Kongelige Anordninger in totum forandret).

Rescr. (til Amtmanden over Soldinghuus Amt, og Norits til Biskopen i Ribe), ang. at de verdslige Kettens-Betjente skal entholde sig fra Skifter efter Degne, som beboe de saa kaldede Cassa-Huse (y). 3 Dec.

Gr. Biskopen har andraget, at Regimentskrivere tilligemed Biskedømmeren skal have indsunden sig i Stervboet efter en i Erritsøe, under Eldbo-Herred, ved Døden afgangne Deen, og tilholdet sig samme Skiftes Behandling, paa Fundament at han havde beboet et af de indrettede saa kaldede Cassa-Huse: i hvilken Anledning Proosten havde tilskrevet Regimentskrivere, for at formaae ham til at frakalde sit formeentlig imod Loven og de Geistliges Privilegier stridende Foretagende, men derpaa bekommet til Svar, at han holder sig til bemeldte Skiftes Holdelse berettiget baade efer Loven og Forordn. af 10 Aug. 1695, dens 23te Art., som tillader ham at holde Skifte efter alle paa Rytterdistriktet Afgaaende, undtaaen for saavidt Forordn. af 14 Julii 1730 i Henseende til de Militaires gjør Forandring; saa og efter Praxis, da hans Formand skal i lige Tilfælde have holdt Skifte efter 2 paa slige Cassa-Huse afgangne Degne; deslige efter Rescr. af 25 Junii 1725. — Men, da det ingensteds i Loven findes befalet, at Regimentskrivere skal forrette slige Skifter efter Geistlige, men meget mere ved Lovens 1ste B. 2det Cap. 90de Art. er fastsat, at Geistlighedens Skifter forrettes ved Herredsprosten og medtaagende 2 Præster, Forordn. af 10 Aug. 1695 ei heller melder noget om Geistlige Personers Skifter, enten i det ene eller i det andet Tilfælde; ligesom det

3 5

og

(y) Dette Rescript kan vel ikke ansees ophævet, fordi Ryttergodset er solgt; efr. Rescr. 28 Novbr. 1755.

3 Dec. og efter Rescr. af 25 Junii 1725, alene tilkommer Rea-
mentskriveren, at holde Skifte efter afdøde Geistlige En-
ker paa Kystergodset, men strækker sig ikke til de i virkelig
Geistlig Embede staaende Betjente: saa befales,

At Amtmanden tilholder Rættens Betjente at enthol-
de sig fra dette og deslige Skifter.

3 Dec. Rescr. (til Rhavns Magistrat), ang. hvad der heres-
ter skal anses for fuldt Læs at tjøre med Vognmæn-
denes Gadevogne i Kjøbenhavn (z).

5 Dec. Resolution, ang. Dplag i Helsingør (a).

3 Dec. Rescr. (til Biskopen over Trondhjem-Stift),
ang. at Døde ei maae begraves, førend det til-
kjendegives Præsten, og han kaster Jord derpaa, m. v.

Gr. Saasom det erfares, at, endskjønt saavel Lovens
2 — 10 — 1 som og Kirke-Ritualet befaler Præsterne at
kaste Jord paa de Døde, og anteane dem i Kirkebogen,
skal det dog paa endeel Steder iblandt Bønderne udi dette
Stift være indført, at de selv begrave deres Døde, uden
enten at forlange af Præsten Jordspaakastelse, eller engang
at give Præsten det tilkjende: saa befales,

At Biskopen ved Provsterne og Præsterne, hver for
sine anbettede Menigheder, lader det overalt i Trond-
hjems-Stift bekjendtgjøre, at ingen maae understaae sig
at begrave eller lade begrave noget hendød Menneske,
uden at give Præsten det tilkjende (b), under to Rdlrs
Straf, 1 Rdlr. til Sognets Fattige, og 1 Rdlr. til
Sognets Skole-Cassa. Og da der ere adskillige Kirker,
hvor der ikke holdes Tjeneste uden hver 3die eller 4de Uge,
hvor Præsten for Veiens Længde ikke oftere kan komme,
saa at det vilde blive Præsten, der nyder Intet for Jords-
paakastelse, alt for bekosteligt at reise saa lang Wei, saa
velsom

(z) See Plac. 6 Decbr. 1751; Rescr. 7 Sept. 1767 og
19 Febr. 1768.

(a) Lybeckers Udtog III. 364; see Resol. 22 April og 6
Maii 1771.

(b) See Rescr. 5 Decbr. 1783.

velform ubeklidt for Menigheden at hente ham: saa maae det være Vedkommende tilladt at nedsette deslige Liig i Graven, men ikke, uden slikt for Klokkeren, eller den, hos hvilken Kirke-Naglen forvares, at bekjendtgjøres, og, naar Præsten kommer til Kirken, at give ham det tilkjende, og begjere hans Tjæreste med Jords-paakastelse efter Loven og Ritualets Befaling; men, hvor Præsten boer saa nær, det skal det ham tilkjendegives for Begravelsen: og haver da Præsten i sin Ministerialbog uden Forsømmelse at antegne den Afsødes Navn, Alder, Sygdom og Endeligt.

18 Dec.

Rescr. (til Stiftbefalings- og Amtmændene i Danmark), ang. at seie den Anstalt, at Forordningen af 31 Octobr. 1740 om Deserteurers Paa-gribelse aarligen een Gang paa Tingene i Amtet til Alles Efterretning vorder aflæst. (Paa det at Ingen skal have Aarsag at undskylde sig med Uvidenhed derom: saasom det, uagtet Befalingen i denne Forordning, er fornummen, at adskillige fra Armeen deserterende Soldater hos Bønderne paa Landet i en eller anden Province have paa nogen Tid opholdt sig i Skjul, indtil de have kundet finde Leilighed, aldeles at undvige; og, naar Sag imod Bønderne for saadan deres formastelige Forhold er bleven anlagt og undersøgt, have de paaakuden at være uvidende om de, til Desertionen at forekomme, udgivne Forordninger).

24 Dec.

Gen. Kirke-Inspectioncollegii Prom. (til Bisshoppen i Ribe), ang. at Præsterne i Amtet Hadersleben i Henseende til Copulationer, naar Brudgommen er af Hadersleb-Amt og Bruden af Sjælland, skal conformere sig den Danske Lovs Bydende, saa at Copulationen skal forrettes af det Steds Præst, hvor Bruden sig opholder, m. v. (c).

30 Dec.

Rescr.

(c) See Rescr. 1 April 1757, 4 Martii 1763 og 21 Martii 1783.

31 Dec.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Bergen), ang. at Øvrighed, Overformyndere, Formyndere og Forstandere i Bergen maae, formedelst den Byen overgangne ulækkelige Ildbrand, vederfares den samme Naade, som Kjøbenhavn ved Forordn. af 23 Decbr. 1729 blev forundt, saa at de, for hvad Midler, hvoraf efter Examinations-Forretningen Noget maatte tabes og kommes tilkort, maae være frie og angerløse; dog skal Øvrighed cc. . . . (d) Ansvar.

1752.

7 Jan.

Rescr. (til Directeuren for Øresunds-Told, og Notits til Stiftbefalingsmanden i Sjælland), ang. at de Øresunds-Toldbetjente, som i Helsingøer eie Grunde og Huse, bør, lige med andre Indvaane e, efter Loven betale Skat og Indquartering, naar de ikke ved Kongelig Bevilgning derfrå ere eriperede.

7 Jan.

Rescr. (til det Islandske Compagnie), ang. at det, ved Kongen gjørende Forestillinger om Delinqventer efter Resol. af 16 Novbr. 1751, skal vorde iaagtaget, at ei for mange af saadanne Folk til Fiskeleierne i Finmarken vorde affikkede. (Saasom Compagniet befrøgtede flette Felger for Indbyggerne) (e).

7 Jan.

Bevilgning, hvorved det Krigs-Hospitals- og Officeer-Enke-Cassen under 6 Decbr. 1717 meddeelte Beneficium paupertatis derhen erønderes, at samme ei alene skal strække sig til de Sager, som søres paa Cassens Vegne, samt de deri udstødte eller udstøden-

(d) Ligesom Rescr. 27 Julii 1771.

(e) Dette kom ikke i Opfyldelse.

7 Jan.

flødende Dømmes og Acters Beskrivelse paa ustemplet Papiir og foruden Skriverløns Betaling, men endog være at forstaae for de øvrige for bemeldte Casser foresaldende Forretninger, saasom Executioner, Udlæg i Strev, Fallit eller Opbuds Boer, Indførseler eller Auctioner, for hvilke Rettens Betjente, i Tilfælde hvor de Skuldige et selv kunne betale, ei heller maae paastaae eller fordre nogen Betaling, men at alle Actus Judiciales af dem gratis skal forrettes (f). (Efter Anføgning fra Directeurerne for bemeldte Casser, som foreskillede, at nogle Rettens Betjente formeente, at Bevilgn. af 6 Decbr. 1717, ikkun skulde strække til Processerne, Dømmenes og Acternes Beskrivelse, men ingenlunde til andre Forretninger, for hvilke paastaaes Betaling).

Rentef. Skriv. (til Fogderne i Norge), aug. 29 Jan.
 ved Jordegodfers Afhændelse nsie at iagttage, deels at ingen Gaard enten ved Sala eller i andre Maader skilles ved nogen Part af den Grund og Heltighed, som dertil forhen har laaet, og kunde forvolde, at den øvrige Deel af Stedet ikke kan holdes behørig vedlige; deels at Ingen sælger sin Gaard til nogen Uformuende, eller saadanne Personer, som forud skjønnes, ikke deraf at kunne svare de Kongelige Skatter: og, i Fald sligt befandtes, da samme med sine Omstændigheder straxen til Kammeret at indberette (g).

Dronningens Resolution, at Tinget for 31 Jan.
 Hirschholms Amt, som hidtil har været holdt hver Torsdag, maae nu herefter holdes hver Mandag paa sit sædvanlige Sted ved Hirschholm (h).

Rescr.

- (f) Udvidet ved Rescr. 24 Maa 1765 og Bevilgn. 20 Decb. 1770; hvorhos maae sees Fund. 30 Aug. 1775, s. 20.
- (g) Af Lybeckers Udtog II. 506. Maafee, er det af Aar 1750; see Skriv. 29 Jan. 1750, Forord. 29 April 1752, s. s. 1 og 2, 18 Decb. 1764 og 14 April 1769.
- (h) Af Rothes Rescripter I. 71.

18 Febr.

Reser. (til Amtmanden over Finmarkens-Amt, og Notits til Missions-Collegium), ana. i Amtet at lade forbyde al Brændevins og stærk Drifk Salg og Udsalgning ved Kirkerne for Almuen om Løverdagen eller Dagen for nogen efterfølgende hellig Dag, uden alene til Syge, under vilkaarlig Straf, baade for de Sælgende, saa og for de af Almuen, som med nogen Slags Ubestedenhed eller Trusel vil le understaae sig, at tvinge Nogen til at sælge Brændevin eller anden stærk Drif paa sige Dage (i).
 (For at see afskaffet den Misbrug, som i Amtet med Brændevins Udsalgning ved Kirkerne, hvor Handelshusene mestendeels ere anlagte, skal begaaes, der ofte foraarsager grove Forargelser, i det mange af Almuen, som komme gemeenlig om Løverdagen til Kirken, i Steden for at berede sig alvorlig til den følgende Dags Helligholdelse, ei alene svar drifke sig drukne, men endog nyde Kammerie, og øve anden Gudsfortørnelse, ja end ikke undsee sig ved, i sig Tilstand at komme til Præsten, for at lade sig teane til Guds Bord næstfølgende Dag, og, naar det dem med vedborlig Erindring vegtes, tør vel og være de, der bruge usømmelige Ord imod deres Sielesørgeres velmeente Formaning, og, naar Vedkommende undertiden have begret sig for at hienke stærk Drif for den om Løverdagen samlede Almue, bruge unyttige Ord, med Trusel at vilse tage selv, m. v.)

18 Febr.

Reser. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopen i Ribe), ang. at den imod de Roman-Catholske Patres med flere i Fridericia, formedelst Maren Boyes Forførelse til deres Religion, anlagte og paadømte Sag skal være aldeles ophævet, m. v.; saa og at vedkommende Papister i Fridericia skal betydes, at, saafremt de herefter, directe eller indirecte, skulde overtale og bevæge Nogen af de Kongelige Underfaatter til den Papistiske Religion, da skal imod Enhver af dem eiter Lovens Strengthed forfares (k).

Reser.

(i) See Forordn. 8 Martii 1757, §. 3 og Reser. 11 Decb. 1762.

(k) See Reser. 28 Jan. 1746 og Fdn. 19 Sept. 1766, §. 1.

Rescr. (til Magistraten i Kjøbenhavn), ang. 3 Martij.
 at Høieste-Nets-Uddocater, som ingen borgerlig Næring og Haandtering bruge, men alene ernære sig af at gaae i Rette, skulle for al Skat af borgerlig Næring, i Conformitet med Lovens 3 — 6 — 2, som privileaerede Personer være befriede. (Saasom de ere virkelig Officiales og Betjente ved Høieste-Net; men der, af det at en eller anden saadan Uddocat har havt Druggergaarde, og saaledes brugt borgerlig Næring, blev taget Anledning at ansætte nu En, nu en Anden, af dem i Byens Skat, enten de brugte borgerlig Næring eller ikke).

Rentek. Forbud paa Kridsteens Udsørsel fra Møen (1). 4 Martij.

Rescr. (til Patronen for Collegio Medico), ang. 10 Martij.
 at Kongen til Collegio Medico, og dets Udgivters Bestridelse, af Zahlcassen vil have stjenket aarlig 400 Rdlr. indtil videre, som til dets Patron skal vorde udbetalt, for derover til Collegii Nytte og Udgivter at disponere; hvorhos befales, at der af Collegio Medico bliver corresponderet med de habileste Medicis og andre Bedkommende i Kongens Riger og Lande, for at samle sig Esterretning om, hvad curieux og mærkværdigt, der in Physicis, Anatomicis, Botanicis og til Medicinen henhørende Ting hvert Aar maatte forsalde. (Paa det deslige Mærkværdigheder og forekommende curieuse og nyttige Tilfælde, der ellers maatte blive ubekjendt, kunde indføres udi aarlig af Faculteret udgivende deslige Actis Medicis, som i forrige Seculo fra 1671 til 1679 ved afsn. Th. Bartholinum findes udgivne, og ved Collegia Medica paa andre Steder pleier at iagttages; og dermed gjøres Begyndelse, saasnart skee kunde).

Rescr. (til de Deputerede for Financerne), ang. 10 Martij.
 disse 400 Rdlrs Udbetaling.

Rescr.

(1) See Soldtarifen 1762 paa Kalkstene; ophævet ved Soldtarifen af 1768.

10 Martii.

Reser. (til Stiftbefalingsmændene over Trundhjem: Stift), ang. at Indbyggerne i Nordlandene skal i Freds: Tider være fri for Udskrivning til Landmilitie; men at alle frie Gaarde i Stiftet skal indtages i Lægder.

Br. Eftersom af mange indkomne Besværing og Forsø-
stillinger noksom har været at fornemme, at Udskrivning
til Landmilitie, og hvis deraf dependerer, i Nordlandene,
ei uden store Vanskeligheder skal kunde introduceres: saa
finder Kongen, i dets Betragtning, for godt,

Herved aldeles at contramandere de Anstalter, som
ere gjorte, til at indrette 2 Nationale Infanterie: Com-
pagnier i Helgelands: Fogderie i Nordlands: Amt; og
vil end ydermere, at Indbyggerne i Nordlandene,
herefter som tilforn, i Freds: Tider skal være forskaa-
nede, for dslige Militaire Onera og deraf flydende
Udgiøter. Men, paa det det første Trundhjemfke
Nationale Regiment til Gods, som bemeldte 2 Com-
pagnier vare destinerede til, alligevel maatte kunne ved-
børlig blive completeret, uden at gjøre Skaar i den Ind-
retning med Dragonernes Augmentation i Trundhjem-
Stift, da er resolveret, at der i Stiftet alle hidindtil
værende fri Gaarde, saasom Præste-, Fogde-, Skri-
ver-, Lehnsmænds-, Post, Proprietairers og Gast-
giver: Gaarde (de privilegerede adelige Sædegaarde
doe undtagne), saa og Over- og Under: Officerernes
Qvarterer ved det Trundhjemfke Dragon: Regimente,
skal, ligesom i Aggerøhus: Stift er allerede paa sam-
me Maade bleven iverksat (m), indtages til Lægder, og
Inddelingen derefter ske imellem samtlige 3 Trundhjem-
fke Infanterie: Regimenter, saaledes, at ethvert af de
samme faaar sine komplette Lægder. Hvorimod fra Kam-
mer: Collectio er skiet den Anstalt, at Over- og Under:
Officererne ved Dragonerne i Trundhjem: Stift maae,
i Ste:

(m) See Reser. 13 Julii 1753.

i Steden for Qvarterer, der hersefter som meldt, for dem ophører, godtgjøres af Dragon-Cassen hvert 10 Rdr. aarlig. Dernæst vil Kongen og, et Lehnsmændene og Postbønderne skal nyde deres fri Karl, men derhos de sidste, som for Efertiden maae betale til Lægds-Cassen Munderings-Penge, ligesaa at svare Udredning, som de hidindtil har været befriede for, hvis Udgiot dem igjen bør godtgjøres af Fogderne i deres øvrige Skatter. Over denne Indretning skal en Plan forfattes, og til Kongelig Approbation indsendes.

Refer. (til Vice-Stattholderen i Norge), ang. 17 Martii.
 Limitation og Forandring i Scheen-Byes Privilegiers 2den Post.

Gr. Han har foreslået, at, da det ved den 2den Post i Privil. af 14 Novb. 1749 er bleven anordnet, at de Danske og Vesterlandske Fartøier af Soldbetientene ved Indseilingen i Langesund Fulle forsegles, og samme ikke brydes, førend de komme til Scheens-Brygge, saa er derover de Udenbys-Borgere indkommen med lige Klagemaal og Besværinger, som i Aaret 1737, da Byen ligeledes med saadant Privilegio, som forbemeldt, var bleven be-naadet, men den Tid efter Stiftsbesalingsmandens Forslag bleve tilagde, og bestaaer derudi, at deres Vare, naar de saaledes skal passere forbi deres Bopæle og til Scheen, og derfra maae hentes tilbage, blive dem saa meget kostbarere, og desuden maae være underkastede Farligheder, saafom de maae nedføres i aabne Haade, hvorfors de paa Scheens-Kaadsvue samtlig have været forsamlede, og der i efterkrevne Poster igjen ere bleve enige: 1) at de Danske og Vesterlandske Fartøier skule, førend de til Scheen opseile, losse til de i Forstæderne boende Borgere den dem efter Kæer. af 12 Julii 1737 bevilgede 3de Deel Vare, hvoraf Borgerne i Langesund skule have $\frac{1}{4}$ Deel, de i Brevig $\frac{1}{4}$ Dele, og de i Porsgrund, hvorunder Borrestad og Graatten vare indbegrebne, de øvrige $\frac{1}{4}$ Dele: 2) at ingen af Borgerne enten i Scheen, eller Langesund, Brevig og Porsgrund, maatte tillades at sælge eller levere af Fartøierne nogen Glas Vare af hvad Navn nævnes kunde, men at Enhver skulde være tilpligtet (under vilkaarlig Straf) at losse alle de Vare, han for egen Regning med egne eller befragtede Fartøier indbringer, eller af Indkommende kjober, paa hans egen Seebød eller Kost, før-

17 Martii. end kan deraf sælger noget enten til Borger, Bonde eller Andre: 3) at det maatte paalægges dem eller den af Borgerne i Forstæderne, som indbringer Vare, med egne befragtede Skibe, at beedigede, om forlanges, at det sig saaledes virkelig forholder, som deres producerede Certepartier og Connoissementer udvise, og at ingen til borgerlig Sandel Uberettiget i saadan Ladning havde mindste Deel: 4) at Fartsierne, foruden den forhen befalede Forsøgling af Toldberjenterne, maatte af den Borger, som paa ethvert Sted sidst kjober, tillige forsegles, og at det ligeledes maatte forholdes med de Fartsier, som med nogen Vare udgaae fra Scheen til Forstæderne: — hvilke saaledes imellem saavel de uden- som indenbys Scheens Borgere indgaaede Poster, og, som Vice-Statth. efter Stedets Situation holder for billige og tjenlige, til al Misforstaaelse imellem Borgereskabet herefter at forekomme, samt at betage de Uberettiæde Leilighed, til at fornærme dem, han har indskilt til Approbation.

Udi Scheens, Byes Privilegiens 2den Art. maae Scheen begjerte Limitation og Forandring, saaledes som i foransførte 4 Poster er ansørt, og som til den Ende herved approberes.

17 Martii. Rescr. (til de Deputerede for Financerne, og Notits til Directeurerne for de Fattiges Væsen), ang. at af Kongens Cassa for det Første og indtil videre maae til Stiftelsen for Zittebørn henlægges endnu 750 Rdlr. (n), som da gjør tilsammen 1500 Rdlr. aarlig, der betales i 4 Terminer.

24 Martii. Rescr. (til Biskopen i Trundhjem), ang. et *Seminarium Lapponicum* i Trundhjem, og Fuldførelsen af et *Lexicon Lapponicum* (o).

Gr. Efterat Kongen har approberet, at et Seminarium Lapponicum i Trundhjem skal oprettes, for derudi at drefse nogle duedige Subjecta, der i Tiden kunde bruges til Lærere for Lapperne i Finnmarken og Nordlandene, og behandle dem i deres eget Sprog, til Missionsverkets bedre Brugt

(n) See Rescr. af 13 Martii 1750 med de i Noten derved nævnte Anordninger.

(o) I Endeel forandret ved Rescr. af 3 Novb. 1774, cfr. Rescr. 17 Novb. 1758.

Frugt og Fremgang iblandt dem, har Missions-Collegium 24 Martii, nu gjort Forslag, som i alt er approberet.

Hr. Knud Leem er beskikket til at være Docens ved §. 1.
 bemeldte Seminarium, og at undervise i det Lappiske
 Sprog saa mange Alumnos af den Latinske Skole i
 Trundhjem, som der maatte findes fornøden at udvalge,
 og saa mange Timer om Ugen, som dertil udtræves;
 samt at fuldførdige, saasnart mueligt, det under Hæn-
 der havende Lexicon Lapponicum. Præsten for Ho- §. 3.
 spitalet og Tugthuset i Trundhjem skal af sine Indkom-
 ster pensere aarlig 200 Rdlr. til forberørte Seminarium.
 Af Schougens Kald i Trundhjems Stift måae til det- §. 4.
 te Verk henlægges de 100 Rdlr., som Sognepræsten Hr.
 Testmann hidindtil har penseret til nu afg. Troyels
 Enke. Det Præbende, Selvardi og Erici kaldet, som §. 5.
 forhen har tilhørt Trundhjems Lectorat, men nu er hen-
 lagt til Notarium Capituli, og anslaaes til omtrent aar-
 lig Indkomst 50 Rdlr., skal til dette Seminarium an- §. 6.
 vendes. Biskopen haver at foranstalte, at in Subfidi-
 um til dette Institutum en Tavle bestandig bliver om-
 baaren til hver Aftensang i Trundhjems Sognekirker,
 og hver Høimesse i Christiansund og Molde, hvilket
 formenes at kunne rendere aarlig ongefær 70 Rdlr. Af
 Missionscassen skal aarlig tilskydes 80 Rdlr., for at
 completere den til Prof. Leems Underhold udsatte Sum- §. 7.
 ma 500 Rdlr. Rentekammeret er rescriberet, at dette
 nyttige Verk er tillagt og perpetueret de Kongetiender
 af det halve Strindens Sogderie, som tilhøre Kon-
 gen, men hidindtil have været afg. Conferenceraadinde
 von Ahnen bevilget, og efter hendes Død nu er forundt
 hendes Søster Oberstinde v. der Osten; og, naar disse
 Tiender, efter hendes Død, bltve ledige og Seminario
 Lapponico tillagde, skal ei alene Schougens Kald be-
 fries for ovenberørte Pension, men og Hospitalspræ-
 sten,

24 Martii. sten, efter da befindende Omstændigheder, om ikke for den hele Afgiøt, dog tildeels, saavelsom Missionscassens for de imidlertid aarlig tilskydende 80 Rdlr. dispenseres.

1 April. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopen over Ribe = Stift), ang. at saadan en Degn, hvis Bolig ved ulykkelig Hændelse bliver afbrændt, maae, imod at han selv opbygger Degneboligen, nyde 2 Mk. af hver Kirke i Ribe = Stift, efter Studistiftens Planina. (Saasom Kirkepatronen, naar en Degnebolig afbrændte, begrede sig ved at opbygge samme).

1 April. Rescr. (til Rentekammeret og Missions = Collegium, samt Stiftbefalings = og Amtmændene i Ugershuus = og Trundhjems = Stifter; Notits til Generalmajor Mangelsen) med Grendse = Tractaten imellem Norge og Sverrig til Esterretning og Bekjendtgjørelse.

1 April. Rescr. (til Generalmajor Mangelsen), ang. Kopsætningen (p).

7 April. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Alborgs Stift, og Notits til Kjøbenhavns Universitet), ang. at ved Thise i Benschffel maae herefter, ligesom forhen, aarlig holdes et Marked i 2 Dage, nemlig paa næste Torsdag og Fredag efter hvert Aars Paaske.

11 April. Rentel. Skriv. (til Biskopen i Ribe), ang. at Geistligheden i Torninglehn skal, under den i den Danske Lov dicterede Straf, til vedkommende Retsens, Betjente anmelde, naar nogen fremmed Uvindsespersone til deres Sogne ankommer, og der gjør Barsel (q).

Rescr.

(p) See Rescr. 19 Febr. 1768.

(q) Udvidet ved Prom. 31 Jan. 1778.

Rescr. (til Rentekammeret, og Notits til Generalmajor Mangelsen), ang. Redresseringen og Brendse-
 Røffernes Opsættelse i det Nordensfjeldske, samt at
 Berjentene fra Aggershuus, Stifts Brendser skal ved
 Opmaalingen i dette Stift forskaffe sig Skyds, imod at
 nyde aarlig, saalænge det Søndensfjeldske varer, hver
 300 Rdlr., der er 2400 Rdlr., til hvis Betaling alle 4
 Stifter i Norge skal concurrere, og de af Cassereren i
 Christiania aarlig udbetales, m. v. (r).

14 April.

Rescr. (til Amtmændene over Aggershuus, samt Fri-
 derichsstads- og Smaalehnetes-Amtet, og Notits til
 Gen. M. Mangelsen), ang. at foranstalte, at de i
 Tractatens 2den Codicils 26de §. anordnede Mænd
 fra vores Side møde paa den Tid og det Sted, som
 det forlanges (s).

14 April.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Sjælland), 21 April.
 ang. at Præsten til vor Frue-Sogn i Roskilde
 (som forhen har lagt til Domprovsten) maae, naar han
 leier eller kjøber sig Huus eller Gaard, være befriet, for
 Byens Byrder af Indquartering (t), Dyestkat og slige
 Udgifter, Consumption undtagen, deraf at svare.

Befaling, ang. Skatter og Tordebogs-Rettighed 22 April.
 af Præstegaardene i Aggershuus-Stift (u).

Land- Et. Gen. Commissariats-Skriv. (til Re- 25 April.
 gimenternes Chefet), hvorved communiceres hvad
 Kongen, ved at extendere det Overkrigscommissaire
 Hanssen forhen meddeelte Privilegium i Henseende Cron-
 borg-Gevær-fabrikve, har i denne Extension, hvor-

K a 3

af

(r) See Rescr. 20 Febr. 1767, §. 1. og 19 Febr. 1768.

(s) See bemeldte R. af 1768.

(t) See Rescr. 10 Novbr. 1774.

(u) See Præmisserte og Statu. af Rescr. 13 Julii 1753.

25 April. af Collegium ved Kongelig Ordre af 19 dennes er givet Notice, blandt andet befalet mod de Arbeidendes Forsørelse og Hverving.

- §. 1. Skulde Nogen forsøre Fabriqvens Svende eller Drengte til Drik, Dobbelt eller anden skammelig Omgang og Foreragende, skal den derfor efter Lovens 6te B. 22de
- §. 2. Cap. 3die Art. anses og straffes. De ved Fabriqven i Arbeide vorende eller staaende Haandwerker, det være sig Svende eller Drengte, maae, uden formelig Pas og Afsked, ikke af Nogen, hvem det endog være maatte, hverves, huses, hæles, eller paa nogen Maade antages. De Haandverks Drengte eller Svende, som forhen uden Pas og Afsked fra Fabriqven ere undvigte eller bortgaaen, og de, som herefter derfra undvige eller bortløbe, saavelsom de, der, ikkun for at reise paa Professionen, have havt Pas, og desuagtet imidlertid enten ere hvervede, eller have begivet sig i anden Tjeneste, skulle paa Anfordring, og uden nogen videre Bekostning, strax af Vedkommende, som dem enten have hvervet eller i anden Tjeneste antaget, uegerlig tilbageleveres, hvad enten de i Kongens egen Milice eller andensteds ere engagerede. Ingen paa Fabriqven eller uden for samme maae under alvorlig Straf gjøre Fabriqvens Folk affpenstige eller opsætsige, ei heller paa anden Maade rilsøie Fabriqven eller dens Vedkommende nogen Uleilighed, Skade eller Hindring.

2 Maii. Rentek. Skriv. (til Stiftsbefalingsmanden i Ribe), ang. at Selveierbønderne af det in No. 1741 bortsolgte Gods, som paa Auctionen selv kjøbte deres paaboens de Gaarde, svare ikkun Familie- og Solkekat som andre Proprietairers Fæstebønder, saalange de selv saadanne Gaarde behoe, men Andre, som kjøbe af dem, svare som Eiendomsbønder (v).

Rescr.

(v) See Bdn. 24 Decb. 1760, S. 6, og Circul. 8 Julii 1780.

5 Maii.

Reser. (til Stiftsbefalingsmændene i Danmark og Norge, for at beordre Magistraterne i Kjøbstæderne, og til Magistraten i Kjøbenhavn), ang. at, naar en Kjøbmand eller de Handlende ville forsende Vare, som ere komne enten fra Levante eller Strædet, til de Preussiske eller Brandenburgske Lande, Magistraten da nøie paaagter, at de i saa Maade udgivende Passe forfattes og udstædes omstændelig og accurate (x), samt at Stadsseglet saaledes vorder paatrykt, og af Raadstueskriveren paategnet og underskrevet, at samme ikke kan vorder misbrugt, eller fratagen for at kunne sættes igjen paa et andet og under et falskt Pas. (Saa som den ved Hoffet sig opholdende Preussiske Gesandt har ladet foredrage, at de Passe, som meddeles en og anden herfra til de Preussiske Stæder og Provinser reisende Personer, eller hvormed de af Rigerne til bemeldte Stæder og Lande udgaaende Kjøbmands-Vare pleier at forsinnes, ikke altid befindtes saa tilforlæbelige, og med tilstrækkelig Nøjsomhed inderretede, som de burde være, og paaafkes, i det at i deslige Passe deels ei altid tydelig nok var forklaret enten Varen, eller hvorledes med de Vare, der vare komne fra Levante eller Strædet, var bleven forholdet i Henseende til Quarantaine; deels at nogle Passe fandtes udstædt afene under Stadsseglet uden videre Underskrift, og Seglet paa andre saa loselig trykt, at det uden synderlig Stæde let kunde tages fra et, og sættes under et andet yrigtig og falskt Pas, hvorved kunde gives Leilighed til megen Underløb: — og, paa det at vedkommende Reisende eller Handlende ikke derover, og formedelsk at saadanne Passe enten ikke tydelig nok, eller uforvarselig, vare indrettede, skulde tilføies Hinder ved Ophold eller andre Uleiligheder paa deres Reiser, og med deres Forsendende).

Reser. (til Stiftsbefalingsmanden og Biskopen over Roslands-Stift), ang. Schoulænge, Præstegaards Indkjøb. 12 Maii.

Reser. (til Stiftsbefalingsmanden over Bergens-Stift), ang. overalt i Stiftet at lade publicere, at ingen Korntiende, Tager efterdags maae understaae sig

Na 4

at

(x) Cfr. Plac. 17 Julii 1782 samt Circul. 7 og 11 Sept. 1784.

19 Maii. at tage Tiende uden efter Maal, medmindre En eller Anden sig derom anderledes kunde have forenet. (I Anledning af, at nogle Tiendetagere i dette Stift tvang Bønderne til at yde Tienden efter Vegt, og ei efter Maal, hvorved Tiendetageren havde den Fordeel, at Tienden for dem selv hvert Aar snart bliver det samme, men bliver for den tiende-ydende Bønde i Misvegt-Maringer ofte dobbelt saa meget, som han ellers burde at levere.)

25 Maii. Foundation (y) til Tugt- og Manufactur-Huset i Odense, for Fyen, Langeland og underliggende Øer.

Er. Stiftbefalingsmanden og Biskopen har (da ved Kongelig Resolution af 7 April 1749 er beviljet, at et Tugthuus i Odense maatte oprettes, og samme paa det dertil indkøbte Huses Plads og Grund efter dets ringe Tillæg og Formue med Bygning og Indretning nu saa vidt er bragt i Stand, at der med forderligst kan gjøres Begyndelse) til Approbation indgivet et Forslag og Project til Foundationen, saaledes lydende:

- §. 1. Udi dette Tugthuus imodtages fra den hele Province Fyen og Langeland alle Løsgængere og omløbende Betlere, som ere saa friske og sterke, at de ved Arbejde kan fortjene deres Brød, men af Læghed og Dovenhed heller vil stryge Landet om at betle end arbejde for deres Føde, ja ofte betjene sig af saadanne Collectbøger og andre Breve eller Friheder, som er over den Tid dem derudi er tilladt, at søge Almisse, hvilke af hvert Steds Byefoged, Herredsfoged eller Birkedommer efter 2 a 3 Vidners Førelse og Forhør strax og inden 3de Solemærker, efterat de ere anklagede eller antastede, som Arrestanter til Tugthuset paa en vis Tid efter Personens og Tingenes Beskaffenhed bør hendsømmes, og forsendes til at arbejde, hvad dem vorder anvist, enten det er i ell r uden Tugthuset, til ders Nytte, indtil den Tid er expireseret, som Dommen omformelder (z). De fattige, som

(y) Udvidet den 10 April 1753, og i endeel forandret ved Reser. 3 April 1782.

(z) See Reser. 5 Octobr. 1771, §. 8, 9., i Rettelserne til denne Rescript-Samlings VI. Deel, 1 Bind; og Forordn. 18 Martii 1778.

25 Maii

som vel for Svaghed og anden Aarsag behøve Almisse, og kan nyde nærtorftig Ophold i deres egne Sogne, enten i Kjøbstædernes eller paa Landet efter de om de Fattiges Væsen udgangne Anordninger, men heller vil løbe om paa Landet at betle, for at fortære det, de sammentrygle, i Lidelighed og Drukkenskab, og vedblive, endstjont de en og anden Gang ere blevne opbragte, og til deres egne Sogne og rette Opholdssteder hensørte, skulle og paa lige Raade af hvert Steds Byefoged, Herredsfoged og Birkedommer, efter Forhør og Vidners Færrelse, dømmes og forsendes med deres Dom til Arbeide i Tugthuset, indtil deres Tid efter Dommen er forløben; dog at den Portion af Penge eller Vare, som saadanne Betlere er tillagt, enten i det Sogn paa Landet eller i den Kjøbstad, hvor de henhøre, henfalder og betales til Tugthuset for den Tid, og saalænge de sammesteds ere, da de imidlertid holdes til Arbeide, efter deres Kræfter, paa det de kan lære siden at holde sig hjemme, og leve af den dem der tillagde Almisse (a). Og bør Præsæs med de øvrige Fattiges Inspecteurer paa Landet og i Kjøbstæderne assistere, at saadan en optagen Fattiges Portion fra Vedkommende paa Anmodning til Tugthuset indleveres og betales, enten i Mindelighed, eller, om det ei anderledes kan skee, da ved behørig Execution uden videre Omgang. Børn, som enten imod deres Forældre, eller dem, som sig i Forældres Sted har antaget, eller Tjenestefolk af Mand- og Qvindeligen, der imod deres Husbond og Haandverksmestere findes ulydige, opsættsige eller til andre grove Laster forfaldne, saa og Egtefolk, som maatte leve uforligelig med hinanden, hvilke efter al Paamindelse saadant ikke ændre, bør ligeledes af hvert Steds Byefoged, Herredsfoged eller Birkedommer paa Anklagende efter Forhør og uden

Na 5

Vidre

(a) See bemeldte 2 Anordninger.

9. 3.

- 25 Maii Vidtløstighed dømmes og forsendes til Tugthuset, at forblive og arbeide i den Tid Dommen indeholder, og siden saalænge til de paagaende Omkostninger med deres Fremsendelse til Tugthuset kan anses at være afdraget.
- §. 4. Maatte ellers nogen Forældre eller Huabonde finde sig besejret, formedelt deres Børns, Tyendes eller Læredrenges Ulydighed, Opsætsighed, eller utilladelig Opførsel, at see saadanne deres Børn eller Tyende straffet i Tugthuset paa nogen Tid, og der paa deres egen Bekostning vil forflegge dem med 4 ß i Mindste om Dagen, maae det og uden foregaaende Dom være tilladt, dem der i nogen Tid at indsætte, dog paa Vedkommendes eget Ansvar, at de, em derover maatte klages, ere i Stand til at kunne bevise, at samme ei uden grundig Aarsag er fket (b); og imidlertid skal saadanne Personer holdes til Arbeide: men, naar de vise kjendelig Forbedring, maae Vedkommende ligeledes have Frihed til at udtage dem igien af Tugthuset; og skal saadan Tugt og Røffelse ikke komme dem til Tort og Forkleinelse i nogen Maade.
- §. 5. De i 1te, 2den og 3die Poster ommeldte Sager, som af Byefogderne, Herredsfogderne og Virkeidommerne skal paakjendes, maae blive førte og udstæbde paa Slet Papir og uden Betaling, og uden videre Appellation, end samme af Stiftamtmanden og Biskopen, som Tugthusets Directeurer, enten vorder approberet eller modereret efter Beskaffenheden. Gemene Folk i Fyen og Langeland som udi ærlig Sag vorde tildømt nogen Penge eller Mulct at udrede, og samme ikke kan betale inden Dommens formeldende Tid, maae, i Steden for den i Forordn. af 6 Decbr. 1743 til Fæstningen i lige Tilfælde dicterede Straf, med den over dem erhvervede Dom forsendes og imodtages i Odense, Tugt- og Manufactur-Huus som Arrestantere til at arbeide uden og inder

(b) Cfr. Plac. 8 April 1771.

den hvad dem forevises, saalænge til de efter Directeurernes og Inspecteurernes Skjønsmhed kan have astjent hvad de ere skyldige, tillige med deres Forsendelses-Beskostning til Odense, og imidlertid at nyde sin Underholdning af Zugthuset (c). Alle baade af Mand- og Qvinder-Kjønnen, som vorde tildømt Leiermaalsbøder at betale, og ikke enten Alt eller Noget deraf kan udrede, maae med fuldstændig Skrivlig Efterretning, om Noget eller Intet deraf er betalt, forsendes til Zugthuset at arbejde, indtil de efter Directeurernes og Inspecteurernes Eragende kan have astjent saadanne uafbetalte Bøder med deres Underholdning, samt de Omkostninger, som paa deres Forsendelse til Zugthuset maatte være. Ligesaa maae de, som formedelt Ladhed, Lidelighed, og et ryggesløs Levnet, bedrage godt Folk, og af ingen anden Aarsag geraade i Sattigdom (efter at Dom over dem er hørdet, og intet i deres Bøe er at erholde) af vedkommende Rettens Betjente dømmes til Arbeide i Zugthuset, naar Creditorerne det urgere og paaastaae, paa en vis Tid efter Bedrageriets og deres beviislig onde Forholds Beskaffenhed. Saalænge en saadan fattig Zugthuuslem eller Arrestant er i Zugthuset, nyder han til sin Underholdning daglig 4 ß; men, er han dømt paa Vand og Brød, da ikkun 2 ß, hvorfors de kjøbe, hvad de vil have at spise, hos Spisemesteren. Og skal da de, som saaledes i Zugthuset indsættes, slide paa deres medbragte Klæder, saalænge de kan være, og, naar de ere afflidte, gives dem et Par Buxer, en Trøie og en Kjørtel af det Slags Vadmæl, som dertil i Zugthuset vorder fabriqueret, og skal være hvidegraa som Uld-Coleur, og gjøres alle paa een Maade uden Folder og Opflag med Hegter at heftes, item Strømper af samme Couleur, som og i Zugthuset fabrikeres, samt et Par Skoe;

Qvinder

(c) See nedenstaaende Confirmation paa denne Sundats:

25 Maii.

§. 7.

§. 8.

§. 9.

- 25 Maii. Qvindesfolkene nyde og af samme Badmel hver et Skjørt, en Ersie, et Par Strømper og et Par Tøfler: hvilke Klæder gives dem efter Fornødenhed hver 2det eller 3die Aar, tilligemed 1 a 2 Skjorter eller Serker om Aaret (d).
- §. 10. Saasnart nogen ankommer, som er optagen for Værelse, eller for andre Aarsager til Zugtuset forsendes, skal Bogholderen strax i sin dertil indrettede Protocol anføre dens Navn, og hvorfra er kommen, Dag og Datum den vorder indsat, anvise ham eller hende sin Seng og Sted at ligge paa, og samme ved Numer anføre, item hvorfor den er indsat, hvorlænge den er tildømt at være der, hvad Sang og Sengeklæder den haver og indbringer med sig; samt siden ordinaire, hvad Arbeide den skal gjøre efter deres Veskaffenhed. Alle de saaledes indkommende Mandspersoner skal af Portneren nsie visteses og Qvindesfolkene ligeledes af TvetterKonen, at de ingen Knive, Saxe, Fyrtøi eller andet slige fordægtige Ting eller Instrumenter have hos sig, at samme strax kan lægges fra dem, ligesom og, om de have nogen Penge hos sig, som alt leveres til Bogholderen, hvilken det anfører, og dem til Indtægt anfører, for efter Fornødenhed til deres Klæder siden at meddele, og igjen til Udgiøvt føre. Bringer nogen Zugtushlem nogen Sengeklæder med sig i Zugtuset, tillades det ubehindret at tage dem med sig igjen, naar det faaer arbeidet, og har været der den fastsatte Tid, imod at Klæderne vorde brugte til 2 at sove paa, siden 2 Mandsp. og 2 Qvindes. Personer skal være om een Seng, som Bogholderen alt ordinerer i de for hvert Kjønn afdeelte Sovestuer og Sengesteder.
- §. 13. Omendkjønt Ingen i Zugtuset indtages uden for saadan Forseelse, der ei er uærlig, saa er dog Forseelsen ulige af Een frem for en Anden; hvorefter, ligesom samme befindes, de og paalægges strengere og lettere Arbeide.

Et:

(d) See Rescr. 3 April 1782.

Enhver Tugthuslem skal beslitte sig paa, og tilholde, at føre et stille, fredeligt og ærbar Levnet iblandt sig, og med hverandre al Vanden, Skjelden, Slagsmaal og Trette, i Særdeleshed al Modvillighed og Forargelse at holde sig fra, under vedborlig Straf. Og maae de mod alle Tugthusets Betjente vise al skyldig Erbødighed og Høflighed, samt uden Knurren og ond Villie gjøre hvad dem befales, mindre nogen Oprør, Udbrekning eller Borttrømmelse overlægge eller begynde; men om Nogen formærker til noget saadant, da det strax for Bogholderen at tilkjendegive og aabenbare, til nærmere Undersøgning og Andragelse for Directeurerne og Inspecteurerne, at deslige Skyldige kan vordre straffede, da den, som sligt aabenbarer, skal befries for Straf, omendskjønt han derudi har været deelagtig. Ingen Tugthuslem maae røge Tobak, eller drikke Brændevin, uden de Tider, dertil vordre tilladt, og i Overværelse af Portneren, som ei under Straf maae lade nogen samme gjere oftere, end Bogholderen det tillader; ligesom det og aldeles skal være forbuden at spille Kaart, Terninger eller nogen Slags Spil, item at skrive Breve eller andet til Nogen, eller imodtage Breve eller andet fra Nogen, uden Bogholderen har læst og ved sligt først; item af Ingen at trygle eller bede om nogen Almisse eller Penge, efterjom de ingen Penge maae have ved eller paa sig, men, om Nogen med Nette faaer nogle, da at levere Bogholderen dem til Forvaring; og dermed forholde, som i Lite Post er meldet. Naar nogen af Lemmerne vordre med nogen Slags virkelig Svaghed hjemsogt, skal de ordineres al billig Tilsyn, og ved en Chirurgus de fornødne Medicamenter; men, skulde derimod Nogen gjøre sig selv syg, for at undgaae Arbeide, bør saadan En, efter Directeurernes og Inspecteurernes Forgodtbefindende, anses, enten ved desmere Arbeide

25. Maii.

§. 14.

§. 15.

§. 16.

dags

25 Maii.

§. 17.

daglig, eller noget længere end den tildømte Tid at forblive. De, som i Odense, Bye, formedelst mange Væren og andre Omstændigheder, ikke kan fortjene alt til deres Underholdning, og derfor af de Fattiges Cassa maae tillægges noget til Hjælp, skulle og paa visse Dage om Ugen, efter de Fattiges Inspecteurers Foranstaltning, arbeide for Betaling i Tugthuset i Proportion af den Almisse, dem af Byen er tillagt. Og, paa det andre fattige Mennesker, som gjerne vil, men ikke altid kan faae Arbeide, kunne have Leilighed til at fortjene noget til deres Ophold, skal det staae dem frit for, at melde sig for Inspecteurerne for Tugthuset, for der frivilligen at arbeide, da de og skal nyde Betaling for deres Arbeide efter Vilhelighed: dog skal saadant Arbeide skee i Tugthuset, men uden Tvang, og saadanne Mennesker ingenlunde ansees som Arrestanter eller Lemmer af Tugthuset, men staae Enhver af dem frit for med Bogholderens Tilladelse at gaae ind og ud, naar deres foresatte Arbeide er færdig, og sove i Byen, hvor de vil, om Natten; men de bør indfinde sig, de Dage de arbeide i Manufacturhuset, saa betids, at de kan holde Væn med de Andre, og om Aftenen ikke gaae bort, før de ligeledes igjen har holdt Væn, under vedbørlig Straf (e). Tugthuset maae ingenlunde gjøres infam, ved at tage Noget, som enten for Tyverie eller anden skændig Gjerning bør straffes, eller er allerede affraffet, i Henseende at denne Indretning alene sigter til at hemme det skadelige Betlerie og Lediggang, samt at indskrænke og holde ryggesløse og selvraadige unge Mennesker i Tvang og Aue, og endeligen at forskaffe dem, som enten ikke ville, eller andensteds ikke kunne faae Arbeide, Leilighed til at fortjene deres Brød og Underholdning, saa at Lemmerne ikke indtages til Beskæmmelse, men til Forbedring, hvorpaa,

naar

§. 18.

(e) Cfr. Rescr. 3 April 1782.

naar de vise kjendelige Prøver, kan de løslades, og still- 25 Maii.
 les paa fri Fod igjen, uden at saadant i nogen Maade
 skal eller bør komme dem til Beskæmmelse eller Forklei-
 nelse. Naar Lemmerne saaledes har været sin Tid i §. 19.
 Tugthuset at arbejde, og det maatte eragtes, de skulde
 med Vogn føres hjem til sit Sted, da, som Vognmands-
 vogn vil falde alt for bekostelig, maae Befordringer
 skee af næstomliggende Sogne, nemlig St. Knuds, vor
 Frue, Kasum, Drobye, Allestøer, Daarup, Sande-
 derum og Dalum Sogne, mod Betaling for hver Miil
 om Sommeren fra Paaske til Michaeli 16 β , og om
 Vinteren fra Michaeli til Paaske 1 Mk. 8 β , som Ved-
 kommende paa Anmodning straxen forretter, og nyder
 sin Betaling af Tugthuset, som igjen af det Sogn,
 hvorfra Betaleren er kommen, refunderes; og maae for
 saadanne Reiser med Fattige ingen Milepenge i Portene
 føddes. Maatte nogen af de i Tugthuset indsatte Lem- §. 20.
 mer der ved Døden afgaae, da besørger Bogholderen
 deres Begravelse i St. Knuds Kirkes Fattiges Jord,
 og gives en slet Fyr. Kiste; for Graven at kaste, ny-
 der Graveren 12 β af hver Liig; og, til at bortbære
 saadan et Fattiglem, tages Byens Vægtene, naar ikke
 naa mange søre og sterke Arrestanter eller Lemmer i Tugt-
 huset have, som samme kunne forrette; dog, om end
 naa mange have, bør dog 2 eller 4 af Byens Vægtene
 eller Fattigfogder følge med, som Magistraten paa An-
 ordning foranstalter, for at have Tilsyn med, at Liget
 remsføres stikkelig, og at Jorden derpaa vorder kastet,
 amt under deres Ansvar have Indseende med, at saa-
 danne Arrestanter igjen i sin Orden indfinde sig tilbage i
 Tugthuset, og føre Liigbaaren til sit Sted. Har ellers
 en Udsøde Venner eller Vaarsøende, som samme sig for
 in egen Negning vil paatage, maae det tillades, og skee.
 Den Udsødes Klæder, og alt hvad den er tilhørende, §. 21,
 bli.

- 25 Maii. bliver Tugthuset til Bedste, og ved Auction, som uden Betaling forrettes af Bogholderen, solgt og bet regnet. Tugthuset med sin Grund og alle Bygninger, saaledes som samme nu til dette Brug er indrettet, og videre i Fremtiden til Verkets høisfornødne Driovt, kunde blive enten af Plads, Grund eller Bygning, fritages og forskaanes for alle Byens Tyngder, samt andre ordinaire og extraordinaire Skatter og Paalæg, og intet i nogen Maade deraf at svare uden Brand- og Vand- Skat, efter Proportion af Grundtaxten. I Huset arbeides al Ulden og Linned, som kan udfindes ved Spinden, Væven og Knytten til Tugthusets bedste Fordeel, ic. (f). Hvad Udenrigs Uld, Hør eller Hamp til Verket nødvendig maatte udfordres, maae uden Told, Accise eller anden Paabud tillades at blive indført, efter Bogholderens edelig Angivelse, at samme dertil, og
- §. 23.
- §. 24. ikke til nogen anden Brug, skal employeres. Varene, som i Huset fabriqueres, maae sælges i og uden Niget, naar det med Manufacturhusets paatrykte Segl er forsynet, uden deraf at svare nogen udgaaende Told; og, om det maatte eragtes Tugthuset til Nytte, at sælge saadanne Vare ved Auction, maae det og skee ved Bogholderen uden Bekostning for Tugthuset (g). Om Tugthuset i Tiden maatte komme i den Stand, at dertil paa egen Regning kan indrettes Farverie (h), Stampe-Mølle (i), Rassehuus (k), eller andet deslige, og selv holde sin Fakver, Overskjærer og øvrige fornødne Mestere, da bør det ikke være formeent, til Tugthuets eget Brug saadanne Indretninger at anlægge, og Mestere dertil at antage, saavel som Haandverksmænd
- elle

(f) See nedenskaaende Confirmation og Rescr. 3 April 1782.

(g) See begge Dele.

(h) See de saamme.

(i) (k) See bemeldte Confirmation.

25 Maii.

eller om nogen af Lemmerne det forstaaer, til at arbejde Lemmernes og Betjentenes nødvendige Klæder, Skoe og videre, for Tugthusets Menage derved desbedre at befordre: og maae saadanne Haandverkere saavel som Bogholderen og alle de øvrige Tugthusets Betjente være fri for al borgerlig Paalæg, Tynge, Udgifter og Besværing; dog, i Fald nogen af dem skulde have anden borgerlig Væring og Haandtering, da deraf efter Proportion som Andre at svare. Imod at af alt det, der consumeres i Tugthuset af saavel Betjentene som Lemmerne, svares Consumption, nyder Tugthuset en Refusion af 100 Rdlr. aarlig (l). Til en Fond for bette Tugthuis er ved Resolution af 7 April 1749 tillagt 1) Herredscassernes Beholdning til samme Tid; 2) Bog- og Bækken-Collecterne, ligeledes til samme Tid; 3) Herredscassernes Overskud, naar de Fattiges Forsøgning og fremmede Betlers Bortførsel er besørget (m); 4) de 4 aarlige Collecter, samt hots Proprietairer og Andre i Stiftet enten efter allerede skeete Invitation før har lovet, eller herefter godvillig ville give (n); og 5) at Enhver, som træder i nogen Kongens virkelige Tjeneste udi Fyen, Langeland og underliggende Øer, Hal, efter Resolution af 10 April 1745, ved Antrædelsen den Gang for alle erlægge til Tugthuset 5 pro Cento af det første Aars Gage (o), som allerede, saavidt muelig, er besørget indsamlet. Directionen over Tugthuset fører Stiftamtmanden og Biskopen, men til Inspecten

§. 26.

§. 27.

§. 28.

(l) See samme Confirmation, og Ertens. 10 April 1753, §. 9.

(m) See anførte Reser. af 5 Octobr. 1771, §. 8.

(n) Forandret ved Reser. 3 April 1782, §. 5. 1, 2.

(o) Udvidet til Geistlige ved Ertens. 10 April 1753, §. 7.

- 25 Maii. specteurer bestilles 5 fornustige og retsindige Mænd, nemlig 2 af Magistraten i Odense, en af Sognepræsterne sammesteds, og 2 af de vederheftigste og habileste Borgere; hvilke 2 sidste ved foresaldende Vacance foreslaaes af Magistraten til Directeurernes nærmere Approbation, om de intet ved Forslaget maatte have at erindre, eller og selv vide nogen bedre og beqvemmere dertil at udnævne; og maae Ingen, uden gyldig og tilstrækkelig Marsag, undslaae sig for samme Inspection at antage, og derved 4 Kar i det mindste at forblive, naar han, som meldt er, dertil beqvem og vel stikket maatte eragtes; (m. v., om de nu værende Inspecteurer). Inspecteurerne skulde een eller flere Gange om Ugen, om fornøden gjøres, forsamles i Tugthuset, for at eftersee og paaagte, hvad til Værkets Fremgang og Nytte kan blive med hverandre at overlægge, og derom nærmere conferere med Directeurerne, at Intet saavidt mueligt forsømmes til Værkets Drift ic. I Begyndelsen antages saa saa Betjente ved dette Værk som muelig, for at spare alt hvad gjørligt er; og derfor er alene for først antaget en Bogholder, for at holde Rigtighed over alle Materialier, samt alle Tugthusets Indtægter og Udgifter, og for dette aflægge aarlig Regnskab, som af Inspecteurerne revideres, og af Directeurerne decideres; m. v. (p). —
- §. 34. Ang. Lemmernes Altergang og Gudstjeneste, da, til at holde Morgen- og Aftenbøn, for dem i Tugthuset saavelsom hver Søn- og Helligdag at vorde forelæst en Prædiken af Huuspostillen med en Psalme for og efter i al

(p) See Rescr. 3 April 1782. — Ved dette bortfalder ogsaa §. 31 om en Fabrique-Mester; §. 32 om en Spisemester, som skulde være Portner, og dens Folk besørge Vasken; §. 33 om en Borger, som skulde til Udsalg taxere de fabriqverede Vare, og derfor være fri for Indquartering samt andre smaa Øyens Bestillinger.

25 Maii.

al Andagt, og i fornøden Fald at catechisere for dem et Par Gange om Ugen, beskikkes enten En af Catecheterne, Skoleholderne, eller en anden dertil beqvem god Person i Odense, som af Biskopen tillægges Instrux, hvorledes han sig med Gudstjenesten bør forholde. Lemmernes Altergang vil skee i Tugthuset udi et dertil anvist Værelse, som Præsterne for St. Knuds Menighed for det første forrette; men Betjentene søge deres Kirke- og Altergang i St. Knuds Kirke. For at barbere de vorne Tugthuuslemmer een Gang om Ugen, og ved Tilfælde, at Nogen maatte blive syge, at være dem behjælpelig, og see dem ordineret de Medicamenter eller Andet, som fornøden kunde være, antages en Chirurgus af Bnen. Betjentene bliver af Directeurerne tillagt behørig Instrux, den de bør holde sig efterretlig, saavelsom hvad videre Foranstaltninger de med Inspecteurerne fremdeles agte fornøden at gjøre. Behøves flere Betjente, besørge Directeurerne samme paa Inspecteurernes Forslag antagne og beskikkede med hvis videre der enten i en eller anden Maade, hvorom her intet findes indført, maatte findes fornøden. — Foransørte Fundation confirmeres hermed: dog skal ved den 6te Post iagttages, at den Forandring, som i Forordningen af 6 Decbr. 1743. §. 14 skeer, skal saavel til vedkommende Justitsbetjentes som Andres Efterretning af Tugthusets Directeurer ved en Placat overalt i Fyens, Stift og Langeland bekjendtgjøres: den 23de Post tilstaaes saaledes og paa samme Maade som det Mønstre Tugthuis i Følge Forordn. af 10 Decbr. 1698 er bleven bevilget og tilstaaet paa hvis Uld og Materialier, som til Verkets Fortsættelse behøves: den 25de Post forandres saaledes, at Tugthuset vel maae forundes et Farverie, dog at derudi ikke andet farves, end hvad Huset selv lader forarbeide; ligesom dem tillades at anlægge en Stampe-Mølle, dog, i Fald andre nu væ-

§. 35.

§. 36.

25 Maii. rende Møllere sig af samme Vand betjene, da maae denne Indretning ikke dem til nogen Hinder ved deres Mølle leverker geraade; et Kassehuus at oprette, kan ikke bevilges, siden derpaa allerede den 2 April 1734 er givet det Fattiges Vasen et Privilegium Exclusivum. Den i 26de Post forlangte Consumtions Frihed tilstaaes saaledes, at, naar den nu for Odense Bye værende Forpagtningstid til 1754 Aars Udgang expirerer, skal dette Tugt- og Manufactur Huus, imod at de der værende Folk Consumtionen betale, derfor 50 Rdlr. aarlig til Refusion godtgjøres og af Consumtionspagterne i 2 Terminer, ultim. Junii og ultim. Decembr., hver Gang 25 Rdlr., udbetales (q). I øvrigt skal alle de i Tugt- og Manufactur Huset forarbeidende Vare med et dertil indrettet tydelig Stempel stemples, og et kjendeligt Mærke i hvert Stykke indvæves, paa det at disse fra andre deslige Vare kan kjendes.

9 Junii. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Trondhjem, og Notits til Kbhavns Universitet), ang. at Romsdals Marked maae herefter holdes paa Bøvlungs Næstet ved Mundingen af Romsdals Elven (r).

9 Junii. Rescr. (til Missions Collegium), ang. at Baisenhufsets Midler maae laanes Compagnierne i Kjøbenhavn, naar de ei bedre kan udsættes (s).

Gr. Collegium har foresillet, at, da Rentekammeret efter Kongelig Ordre har Tid efter anden ladet Baisenhufset i Kbhavn opsigge anseelige Capitaler, dem Collegium og til Forsaldsdaagen har imodtaget, har Colleg., efter fælles Overlæg med de forordnede Curatoribus for Baisenhufset, af yderste Ene sogt, at faae samme igjen andensteds belagt, enten i Jordegods, eller Huuspanter i Kbhavn, men erfaret, at det ikke er mueligt, altid at faae saa store Summer paa den Maade underbragte, hvorudover de iblandt

(q) See Ertens. 10 April 1753, S. 9.

(r) Forandret ved Rescr. 8 Martii 1754.

(s) See Rescr. 26 Julii 1754.

iblandt maae staae en Tid lang frugtesløse, saa at Vaisenhuset i saa Fald maae lide Afbret i sine aarlige Indkomster. Og, da Colleg. i dette Tilfælde nu finder sig i stærste Forlegenhed, i det paa den ene Side den det paaliggende Pligt forbinder det, at sørge for bemeldte Huses Sikkerhed og dets Midlers og Indkomsters Conservation, men det derimod paa den anden Side vil blive alt for stor Skade og Tab for Vaisenhuset, om saa anseelige Capitaler Skulde blive længe staaende frugtesløse i Cassen: saa bevilges:

9 Junii.

Det maae være Missions-Collegium tilladt, naar andre Udveie ei kunne findes, at overlade Vaisenhusets renteledige Midler til et eller andet Compagnie i Kjøbenhavn, som dem til Laans maatte forlange, imod den ved samme faldende Rente, og uden anden Forsikring end Directeurernes derfor givende Obligation, indtil Leilighed kan gives, til at emploiere dem paa bedre og fordeeltigere Vilkaar.

Rescr. (til Conferenceraad Baron Gyldebrogs 9 Junii.
ne), ang. at en Model til et Sigil for Collegium Medicum Regium er approberet, m. v.

Rescr. (til det almindelige Handelscompagnie i 9 Junii.
Kjøbenhavn, og til de Deputerede for Financerne), ang. at Tiden, i hvilken Compagniet er forundt Grønlands Beseiling og Missions Besørgning, fra 1 Junii 1753 af, da den expires, paa 6 Aar endnu og indtil ult. Junii 1759 maae extenderes; og at Compagniet, som forhen, maae forskydes 5000 Rdlr. af Kongens Cassa.

Rescript, ang. at ingen flere Karle, end Fdn. af 16 16 Junii.
Junii 1686 bestemmer for det Antal Hopper, enhver Proprietair er befaleet at holde, kan, endskjønt Noget holder flere Hopper, for Consumption og Solkeskat fritages, m. v.; samt at Præster og Andre skøde i saa Maade ingen Frihed (t).

B 3

Rescr.

(t) Af Koches Rescripter III. 1330; ophævet ved Forordn. 23 Decbr. 1778, see dens 13de §. 2do, Circ. 16 Sept. 1780 og Anordn. 27 Maii 1785, §. 9.

23 Junii.

Rescr. (til Overhofmesteren ved Sorø=Academie), ang. at der ved Academiet maae antages og holdes 2 Repetentere (u); samt at imellem dem og Academisternes Hofmestere kan iagttages, at de rette sig efter deres Senium i saadan Tjeneste paa Academiet; da det eller, om noget videre i Fremtiden i Henseende til denne Indretning maatte findes tjenligt og nyttigt, maae overlades til Overhofmesterens Foranstaltning, m. v.

23 Junii.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Aarhus), ang. hvo der i Byen maae herbergere Fremmede og Rejsende (v).

Gr. W. L. Rømmer har beflaget sig, at, emendskjont Kongen under 16 Jan. 1750 har ladet ham meddele Privilegium paa at holde Vertshuus og Gjestgiverie i Aarhus, samt den 15 Jan. 1751 har bevilget, at saadan Frihed maatte være henlaet til hans Gaard, som han til den Ende med overmaade stor Bekostning har ladet indrette med Værelser og Staldernum til de Rejsendes Begvemmelighed og Magelighed, saa han derover er bleven fordybet i stor Gjæld; tilføies ham dog i det meddeelte Privilegio stor Indpas og Forskaffelse derved, at Magistraten i Aarhus, endskjont Byen noksom er fornyet med Vertshusholdere, da de i Byen værende 4 Vijnhandlere tillæe med ham indkvarterer og herbergerer Fremmede og Rejsende, har endnu tilladt 2 andre, den ene Kjøbmand Beck, der desuden sidder i anden god Handel og Brug, den anden en Hummelfører, at herbergere Rejsende og Fremmede, hvorover han, som ikke har anden Næring, med Hustrue og mange Børn maae søvne Ophold, og befrygtelig aae fra den af ham nye opbygte Gjestgivergaard, uden at kunne høste nogen Frugt eller Nytte af de i forskrevne Maade forundte Privilegier, m. v.

Magistraten i Aarhus skal tilbagefordre den af dem til Beck givne Gjestgiverfrihed, som ham skal være accorderet, endog efter at Supplicantens Privilegium var

ud,

(u) M. m. om Logis, Kost og Løn, som sees i Sund. 29 Jan. 1782, s. 9.

(v) Cfr. Rescr. 21 Novbr. 1755 og 10 April 1761 om borgerlig Næring.

udstødt; og den beskikkede Himmelfører maae, saafremt 23 Junii.
 han vil vedblive at bruge borgerlig Naring, ei nyde den
 Frihed, som Gæstgivere ved Forordningen er forundt: da
 og herved befales, at, naar, af de i Aarhus nu væren-
 de 4 Vinhandlere og Herbergerere, Jens Oulffsøn og
 Peder Kaarsberg enten ved Døden maatte afgaae, eller
 frastige sig at logere Fremmede, skulle tilligemed Suppli-
 canten Postmester Vegner og Mads Galthen, hvor
 hidtil stedse skal have logeret Fremmede og Reisende, og
 hvis Gaarde meget vel dertil skal være indrettede, alene
 være berettigede til at imodtage og herbergere Fremmede
 og Reisende, da Stiftamtmanden, paa det disse privi-
 legerede Vertshuse desbedre kunde derved haandhæves,
 maae fastsætte en Mulct af 1 til 2 Rdlr. til Byens Sat-
 tige at betales af dem, som efterdags maatte foretage sig
 uberettiget at logere Fremmede eller Reisende, for-
 uden den Mulct og Omkostning, som ellers maatte paaføl-
 ge efter Dom, naar derom sig skulde reise Sag.

Rentef. Skriv. (til Fogderne i Norge), ang. at, naar 24 Junii.
 en Bondes Skatter, som han paa een Gang haver at
 betale, ei netto udgjøre 10 Rdlr., maae de ei modtages
 anderledes end i Courant; samt at Fogderne ei heller
 maae imodtage Skatterne for adskillige Personer under
 een Summa i Bancosedle (x).

Rescr. (til Brand- og Vand-Commissionen, samt 30 Junii.
 Notis til Magistraten, i Kjøbenhavn), ang. at det med
 de af Commissionen proponerede Douceurer for Brand-
 Compagniets Over-Officerer og Gemene aarlig, imod
 at de skulde betale deres Indquarterings Contingent,
 skal forblive ved Rescr. af 12 Octobr. 1742 (y), saa-
 længe, indtil Friheds-Aarene for de 1728 Afbrændte

B 5 4

ere

(x) Bortfaldet ved Forordn. 4 Sept. om 1 Rdlrs Sedle.

(y) See dets ste s.

30 Junii. ere expirerede, da det herudinden Fornødne af Commissionen nærmere kan overlægges og Kongen forestilles; men at de iblandt Brandfolkene, som ikke eie Huse, eller bruge borgerlig Næring, der følgerig ikke paa den Maade nyde nogen Douceur, maae imidlertid fra næstk. Michaelis af Lygte- og Sprøite-Cassens Behøiing tillægges hvert halve Aar, enhver Straale-Mester og Assistent 8 Mark, og enhver Brandsvend 6 Mark. (Commissionen forestillede, at Brandfolkene's Indquarterings-Frihed blev ved Rescr. af 12 Octobr. 1742 indfranket til 912 $\frac{1}{2}$ Portioner, som, hver beregnet til 3 Rdlr. 4 Mk. 13 s, bedrager sig aarlig 3469 Rdlr. 2 Mk. 6 $\frac{1}{2}$ s, men at de Gemene, især Muursvende, formedelst de ikke ere bosiddende eller bruge borgerlig Næring, ikke kunde nyde Rescriptet godt ad, og derfor vare misfornøiede; og des-aarsag foreslog, at samtlige Brandfolkene blev godtgjort en Douceur aarlig af 3269 Rdlr. 2 Mk., imod at miste Indquarteringsfriheden, m. v.).

1 Julii. Rescr., ang. Værneting i Sager om Toldsvig med Øren og Heste ved Rolding-Byeting, m. v. (2).

14 Julii Rescr. (til Overhofmesterne ved Sorø=Academi), ang. at Rettensbetjente i Ringsted=Lybjerg-Herred ei maae gjøre Grevskabet Bregentveds Birke-Betjente nogen Indpas, men skal fra sig lægge Fortjænksten ved en urettelig holdt Auction.

Gr. Af en Memorial fra Greve Moltke er Kongen bleven refereret, at, endskjønt der paa ingen af de Districter her i Danmark, som ere lagte under de Kongelige oprettede Birker, er nogenfinde, i Henseende til Auctioners Holdelse, bleven gjort Forskjel paa en Bøude og Andre, som have boet i Birket's District, men Birke-Rettens Betjente have forrettet og været berettigede at holde Auctioner hos Alle og Enhver, uden Forskjel, som boer i det Birket underlagte District, og under Birke-Retten henhørte, ligesom det og paa samme Maade skal, fra den 25 Maii 1671 af, da de Greverne meddelte Privilegier ere daterede, og til Datum være forholdet i de Grevelige Birker paa Fundament af de Grevelige Privilegiens 5te Artikel, som

melder,

(2) Lybeckers Udteg I. II. sec Forordn. 4 Novbr. 1776.

I. S. 13.

14 Julii.

melder, at Greverne maae have Jus Patronatus og Virke-Rettighed, saavidt Kongen selv dertil kunde være berettiget; saa skal dog, dette uanseet, og ihvorvel de Grevelige Privilegiens 16de Art. udtrykkelig befaler, at ingen Amtmand eller Amtskriver skal herefter befatte sig med Grevernes, være sig Feudal eller Allodial Gods, Overhofmesteren have taget Anledning af Rescr. under 22 Octobr. 1751, som alene taler om Proprietairernes Virker, der alene frækker sig til Proprietairernes Bønder og Tjenere, som de have Rettighed til at forrette Skifter hos, den 27 Martii sidstleden frivtlig at autorisere Rettens-Betjente i Ringsted-Tybjerg-Herred til at forrette Auction paa Eskildstrup-Hovedgaard, som, efter Kongelig Bevilgning, er lagt under Grevfabet Bregentveds-Virke, over en Afbød Forpagters N. Jørgensens Effecter, da de og, tvertimod Grevens Virke-Betjentes Protest, virkelig d. 10 April sidstleden have foretaget sig og holdt Auctionen. — Men, som der i forberorte Rescr. af 22 Octob. a. p. ikke nævnes eet eeneste Ord om andre Virker; end Proprietaire-Virker alene, og den 16de Art. i Forordn. af 19 Decbr. 1693, som i forberemeldte Rescript allegeres, ei heller taler et Ord om andet, end alene om Proprietaire-Virker: saa befales Overhofmesteren,

At beordre Rettens-Betjente i Ringsted-Tybjerg-Herred, at de herefter, under vedbørlig Straf-og Til-tale, entholde sig fra at gjøre Greve Moltke eller hans Virke-Betjente nogen Slags Indpas i den ham, efter de Grevelige Privilegier og Virkets Indretning, competentende fri og ubehindrede Virke-Rettighed (a); og derforuden befale samme Rettens-Betjente, at de har at lægge fra sig til Greve Moltkes Virke-Betjente, hvis Betaling de have oppebaaret for den Auction, de saaledes uretteligen have tiltaget og indtrænget sig at forrette (b).

Rescr. (til Amtmanden over Bordingborg- og 14 Julii.
Ernggevelde-Amter), det samme, saavidt Stevns-
og Faxe-Herreders Betjente betræffer.

Rescr. (til Stiftbefalingsmændene over Viborg- 21 Julii.
og Aalborg-Stifter, samt Notits til Rentekammeret)

(a) See næstfølgende Rescript.

(b) See Rescr. 25 Jan. 1754.

21 Julii.

ret), ang. at Amtmanden i Aalborghuus-Amt er Øvrighed over Løgstøer, og forvalter de der forefaldende Skifter.

Gr. Da Stiftbefal. og Biskopen i Viborg have, i Anledning af den for Løgstøer-Byes afbrændte Indvaanere i afsigte Aar bevilgede Collect, som var befalet at indsamles i Viborg-Stift, men at remitteres til Stiftbefal. og Bisk. over Aalborg-Stift, og af Stiftamtmanden sammesteds, som Amtmand over Aalborghuus-Amt, hvorunder Løgstøer-Bye er beliggende, iblandt de Skadelidende at repareres, foreskillet, hvorledes deslige Repartitioner inlitem Indbyggærne i Løgstøer-forhen var skeet ved Stiftamtmanden i Viborg, saasom Stiftbefal. over Aalborg-Stift havde ikke med Jurisdictionen over Løgstøer videre at forerette, end for saavidt Birket uden for Løgstøer laae under Aalborghuus-Amt, hvilke og formeentes at være decideret ved Reser. af 4 Julii 1738, er under 8 Oct. sidstleden ana. Collectens Reparering og Jurisdictionen rescriberet. Men, som derefter af de adskillige fra begge Stiftamtmand indkomne Klagemaale og Besværinger fornemmes, at der imellem dem er forefalden jævnlige Disputer og Tvistigheder ang. Jurisdictionen i bemeldte Løgstøer, især da Stiftbefal. i Viborg, paa Grund af forrige Praxi, samt forberørte 2 Befalinger, har tilholdt sig Rettighed at søie adskillige Foranstaltninger til en Sags Anlægning, Paatale og Forsølgning imod en for Mordbrand paa Løgstøer-Bye beskldt Delinquent N. S. Drøstrup, ved at anordne Delinquentens Arrest, beskiftet ham Defensor i Sagen, samt konstitueret Sættedommer, Skriver og videre; da Stiftbefal. i Aalborg derimod formener sig at være skeet Indgreb i det ham anfortroede Embede, som Amtmand over Løgstøer-Bye og Birk, m. v. tillige med det derhos fra Stiftbefal. i Viborg gjorte Forslag, at Løgstøer-Bye med Kjøbstads-Privilegier maatte benaades, der vilde være Nyen til god Fordeel, og tillige for Fremtiden forebygge al Tvistighed og Irring, der ellers maatte forvolde al for stor Worden og Confusion i Rettens Administration, ved udgivende skridige Ordres imod hverandre: saa (esterdi det ikke kan neates, at Løgstøer-Bye ligger i Aalborghuus-Amt, hvor Viborg-Stiftamtmand, endskjønt dette Amt reenes under Viborg-Stift, selgelig Lov og Forordning ikke er Øvrighed, men Amtmanden, det og, naar de al dem paa begge Sider for og imod fremførte Argumenter neie overveies, ikke findes, at Løgstøer-Bye har noget af det, der kan gjøre den til Kjøbstad, men meget mere er beviist, at det er en Landsbye, der hverken er nævnt ud Forordn. af 28 Jan. 1682, eller siden bfeven meddeelt Kjøbstads-Privilegier, har hverken sin særdeles Bøefoact eller nogen anden Magistrat, og i den Repartition paa Delinquent-Omkostninger, som er forfattet over Viborg- og

Aalborg.

21 Julii.

Aalborg-Stifts Kjøbstæder, ikke findes anført, men sværes dog Consumption, fordi den efter Consumptionforordn. af 31 Decbr. 1700 (c) har mere end Bønde-Næring; ligesom det og erfares, at Løgstøers Indvaanere drive og bruge saadanne Jorder, som ere matriculerede og anslagne til Hartkorn, at de deraf maae svare Kongelige Contributioner af Penge og Korn til Aalborg-Amtstue, ja Byen er indeelt til Soldaterhold, hvilket ikke passer sig paa en Kjøbstad) gives nu herpaa tillkjende, at (som det er da nok som klart, at Løgstøer-Bye ikke er en Kjøbstad, og det ikke sjønnes, at, om end Løgstøer-Bye efter det gjorte Forslag og nogle af Indvaanernes Ansøgning forundtes Kjøbstads-Privilegier, Indvaanerne dermed kunde være tjent; men snarere vilde befordre især de afbrændte Indbyggere's Skade og større Uleilighed ved adskillige Beføstninger og Udgifter, de nu ere befriede for, men at de andre omlyggende Kjøbstæder derved vilde itkvins tilvære Skade og Tab, tværtimod det under 3 Julii 1598 givne, og af de Kongelige Forsfædre confirmerede Privilegio, som endog expresse hævrner Løgstøer), Kongen finder for godt,

At det med Løgstøer-Bye forbliver som forhen, og at Stiftbefalingsmanden over Viborg-Stift i Fremtiden entholder sig fra Jurisdictionen derover, samt fra saadanne Foranstaltninger, hvilke efter Loven og Forordningerne tilfalde Amtmanden over Aalborghuus-Amt, hvor Byen er beliggende, hvorubinden ovenmeldte 2 Rescripter af 1738 og 1751 da ikke herefter, sælgelig et heller de af Stiftamm. i Viborg ang. Delinquenten H. S. Drøstrup's Sag gjorte Foranstaltninger, skal være hinderlige, men være Amtmanden over Aalborghuus-Amt overladt, derubinden at foranstalte hvis han efter hans Embeds Medfør tjenligt eragter; samt at Amtmanden i Aalborghuus-Amt bør efterdags være berettiget til, selv eller ved Fuldmægtig at lade forvalte de i Løgstøer faldende Skifter.

Rescr. (til Biskopen over Sjellands-Stift), 21 Julii.
ang. hvorvidt vor Frue latinske Skoles Disciple ei maae følge Liig.

Gr.

(c) See og Conf. Edn. 15 Octobr. 1778, Cap. IV. Art. 1, §. 10.

21 Julii. Gr. Disse Disciple fulgte med Følge: Bognene, 2 eller 4 ved hver Bogn; i sorte Klæder og Flor om Hattene, hvorfor hver fik 1 a 2 Mk.

Det skal, med benævnte Skoles Disciple at følge Liig paa ovenmeldte Maade, herefter aldeles være afkaffet.

28 Julii. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Trondhjem, og Notits til Kjøbenhavns Universitet), ang., at Slepnes-Marked i Helgeland maae begyndes og holdes den 30 Junii eller 1 Julii, det paa Bjørn den 5 eller 6, og det paa Tilrum den 12 eller 13 Julii; hvorimod det Nærøiske Ledingsberg-Marked i Nummedalens Fogderie skal herefter forflyttes til at holdes næste Mandag eller Tirsdag efter Magarethe-Dag til den 24 eller 25 Julii.

11 Aug. Rescr. (til Vice-Stattholderen i Norge (d)), ang. at der ved det Aggershusiske Artillerie-Compagnie, foruden de derved allerede Enroullerede, endnu skal antages 10 Mand saa kaldede Provisores, paa disse, i Henseende til de Friheder, som bemeldte Provisores pleie at nyde, forundende Conditioner, nemlig: at de 1) saalænge de i saadan Tjeneste (e) forblive, maae være forskaaede for personelle borgerlig Paalæg og Tyngde, hvorved dog ikke skal være at forstaae saadanne Onera, der heste paa faste Eiendomme, Grunde og Huse, saasom Grundskat, Indquartering, Veie- Arbejde og deslige, hvorfra ingen af deres Gaarde og Huse pleie at erimeres, men bør svares af dem, ligesom af andre Borgere: 2) maae ernære sig af deres egne Hænders Arbejde, eller hvad Profession de kan have lært, ligesom andre Militaires er forundt (f), uden derpaa enten
at

(d) See og næstfølgende Rescript.

(e) De ere demitterede; see Rescr. 1 Febr. 1765.

(f) See Rescr. 1 Febr. 1760.

at maae holde Svende og Dreng, eller at associere sig II Aug.
 med hinanden, Laugene til Præjudice; saa maae og in-
 gen af bemeldte Provisores arbejde i Guld og Sølv,
 uden de, som derpaa have vundet deres Borgerkab; og
 i Henseende til dem, som have lært Muurmester, og
 Bødder, Profession, da maae de første vel frit exercere
 deres lærte Haandverk, med at forrette, hvad Slags Ar-
 bejde, dem betroes, dog maae de ikke opsøre nye Skor-
 stene i Kjøbstæderne, og ang. de sidste (g), da maae de
 ikke befatte sig med at forfærdige enten hele, halve, eller
 Fjerding-Lønder, men alene Stamper, Vallier, Strip-
 per og alle andre deslige Kar, hvorpaa ei er sat noget
 vist Maal.

Rescr. (til Stiftsbefalingsmanden i Trondhjem), det II Aug.
 samme, i Henseende til 10 Provisores Natagelse ved
 det Trondhjemske Artillerie-Compagnie.

Fundats for Helsingørs Skole og Hospital. II Aug.

Rescr. (til Kjøbenhavns Magistrat), ang. at 25 Aug.
 hvad Arv, som faaer i Stervboerne, skal udbe-
 tales til de legitimerede Arvinger, saalænge det ikke er
 beviist, at flere ere til (h).

Gr. Paa Ansøgning fra J. Chr. Lassen, J. Juulbye og
 P. Vindekilde i Kjøbenhavn, at dem, efter meddeelte Fuld-
 magt fra Island, maatte udleveres en Arv i Kjøbenhavn, es-
 ter Enken afg. Anna Magdalena Arisdatter Mühle, som
 2 hendes Fætre og nogle hendes Godskende-Børn jamme-
 ieds var tilfalden, er under 25 Jun. 1751 Magistraten
 befalet at slutte dette Skifte, og derefter udbetale Arven
 til dem, som lovlig har legitimeret sig at være Arvinger,
 worudi den i Skifteretten den 30 Mart. næstforhen er-
 zangne Skifte-Decision, hvorved bemeldte Islandske Ar-
 vinger tilpligtedes at bevise, at bemeldte A. M. Arisdot-
 ter Mühle ikke havde efterladt sig Godskende, samt at ik-
 ke

(g) See Rescr. 4 Maii 1753 og Forord. 12 Sept. 1753,
 Cap. 4, §. 7.

(h) See Rescr. 30 Novbr. 1753 og 1. Martii 1754 samt
 Forordn. 15 Junii 1771, §. 15.

25 Aug.

ke Moderne-Brønder være til, ikke skulde være Maagistraten til Hinder; har Kongen af en fra bemeldte 3 Commissionairs under 10 April sidstafviget indkommen Memorial og derhos soiet Gjenpart af en af Skifteforvalterne i Stervboen den 14 Martii indværende Aar afsagde Decision, fornummen, at de have tillagt bemeldte Islandskke Arvinger som nærmeste Brønder til den Afsdøde paa Fæderne-Side den halve Deel af Boets beholdne Massa, men derimod reserveret den anden halve Deel af Boet for den Afsdødes Moderne-Brønder, om Nogen skulde være til, eller anhenksaae efter dem i 15 Aar, uanset det hverken videt eller kan bevises, at saadanne supponerede Moderne-Brønder nogen Tid findes, helst inæen andre end de Islandskke Arvinger, efter det ergangne Proclama med Aar og Dag: Bærjel, har meldt eller legitimeret sig: hvorfors fornævnte Commissionairs paa bemeldte Arvingers Vegne have anholdet, at Skifteretten maatte ved Befaling betydes, a samtlige bemeldte Stervboes Midler til dem paa de Islandskke Arvingers Vegne maatte udbetales, imod at de ealene for Betalingen gav Skifteretten fuldkommen Afkald og skadesløs Dvitting; men endog stillede nœrartig Forskring for andre Arvingers Tilstale. Af Magistratens Erklæring, erfares, at den er af lige Formening med Skifteretten, at, saalænge det ikke vides, om bemeldte Enskulde have efterladt Arvinaer paa Modrene-Side, burd deres Andeel efter Lovens Pag. 678 Art. 10. henfattes ti Bevaring, som efter paafølaende 11te Art. i sin Tid kunde tilfalde Kongen eller Staden, til hvem sig Arveskaldsretlighed er skænket: desaarssag Magistraten og har indskillet om det ikke ved den ergangne Skifte-Decision kunde have sit Forblivende. — Men, som saadan Probatio negativa som Skifteretten i deres 2 Decisioner have paalagt ovenmeldte Islandskke Arvinger (nemlig, at det ikke var nok at samme have legitimeret sig at være Arvinger, men a de burde endog bevise, at den Afsdøde ingen flere paa Fæderne- eller Moderne-Side sig havde efterladt), ikke nogen steds i Loven findes anbefalet, eller og ved dette Skifte findes udfærd et lovlig Proclama, hvoreved vedkommende Creditorer og Arvinger er forelagt en vis Tid, inden hvilken de skulde melde sig, saa at om en saadan Arving ikke indstillede sig inden bestemte Tid, der dog ikke blev nogen Ubeflyghed udi, at han ikke fandt sin Arv mere i Stervboet men maatte søge den hos sine Med-Arvinger, det han si egen Forsømmelse havde at tilskrive; ligesom ei heller de af Magistraten allegerede Lovens 5 — 2 — 10 har sagt at Arv bør affattes, om ikke vides, om der er Arving til men, om ikke vides, hvor Arving er, nemlig, naar de første er tilfrækkelig udvort, og beviist at der virkelig e en Arving til, og det ikke vides hvor eller paa hvad Stesamme sig opholder; i hvilket Tilfælde hans Arveskald billigen bør affattes, og Med-Arvingerne, em de forlang den Udeblivendes Lod, i Forveien bør bevise, at samm

Arvin

25 Aug.

Arving uden Vids-Arvinger ved Døden er afgangen; og det end mindre eragtes, at den af Magistraten omrørte Arvefaldsrettighed i dette Tilfælde kan finde Sted, eller at Staden paa Kongens Vegne her kan tilfalde nogen Arv, saalange rette Arvinger ere til: saa er funden for godt, at

Magistraten tilkjendegiver Skifte-Rettens Committee, at de med forderligste imellem saa mange, som sig lovlig have legitimeret, at være de rette Arvinger, have at Skifte og dele denne hele Døds Masse, saavidt om bør i Arv at gaae, og samme til Supplicanterne paa bemeldte Arvingers Vegne imod derfor givende Afkald og skadesløs Qvittering at udbetale, hvorudi deres senere Decision af 14 Martii 1752 ikke bør være hindret sig. Og have de ellers i Fremtiden udi de Stervboer, hvor det ikke er beviist, at nogen fraværende Arving er til, hvis Lod efter Loven bør sættes, ved Skiftets Slutning at udbetale den hele Arv til alle de Arvinger, som sig, inden Proclama er expireret, lovligen have legitimeret, uagtet at samme kunde være den Afkaldende enten paa Fæderne eller Møderne Side alene paa sig selv, uden at noget af Arven i saa Fald maae tilbageholdes, i den Anledning, at det ikke er beviist, om en Afkaldende havde flere Arvinger eller ikke; hvorfor Magistraten og for nærværende Tid haver at foranstalte, at Fald der allerede skulde være noget andet Skifte slutet, hvor en Part af den faldne Arv paa sidstnævnte undamente kunde være indeholdt, dermed da, som forrest foreskrevet er, i alle Maader vorder forholdet.

Rentek. Skriv. (til Stiftbefalingsmanden i Ribe) ang. at Bognmændene af de Slesvigiske Stæder, som komme til Ribe, passere fri for Mileenge, medmindre Nogen godvillig vil betale; men, skulde de lade sig fragte fra Ribe, bør de erlægge dem. (i). (Saa-

(i) See Cons. Edn. 15 Oct. 1778, Cap. 15.

26 Aug. (Saaſom de paa det eene, ſom andet Sted maae oppbe-
res, alt ſølgelig Conſumtionsforordningen).

26 Aug. Rentek. Skriv. (til Amtmanden over Lundenes og
Bøvling, Amter), ang. at alle de, der holde ſaadanne
complete Stutterier, ſom Fdn. af 16 Junii 1786 om-
melder, bør nyde den tilſagte Frihed for Folke- og Sa-
milie-Skat, omendſjønt de beſidde mindre end 300
Edr. Hartkorn (k).

1 Sept. Reſcr. (til Stiftbefalingsmanden og Biſkopen
over Viborg-Stift), ang. Begravelſer i Viborg-
Domkirke.

Gr. Stiftbefal. og Biſkopen have begjert, at, ſom der
ved Domkirken i Viborg bag Alteret findes en Udbygning,
ſom i forrige Tider har været et Convent- eller Samlings-
Huus for Geiſtigheden, derudi at holde Landemode og
Kamperret, hvilket Huus No. 1712, 1713 eller 1714 er
bortſolgt til et Begravelſe-Sted for 200 Rdlr.; de da,
ſiden Domkirken Brevſkaber No. 1726 ere opbrændte, og
de ikke kunne vide, paa hvad Fundament Kirken en bleven
ſkilt ved en ſaa anſelig Bygning for ſaa ringe Penge,
maatte erholde den Foreſtilling, ſom derom kunde være
gjort, og den Kongel. Reſolution, ſom formenes derpaa
at være falden. Men, da Overſecretæren under 22 Ju-
li næſt efter gav til Gjensvar, at ingen Reſolution findes
i Cancelliet udi de forommeldte Aaringer, ang. forſkrevne
Huus, at være falden, have de i en senere Foreſtilling be-
rettet, at de under d. 13 April a. c. have tilſkrevet dette
Huſes Kjøbe-Arvinger, at antage ſig Begravelſets Repa-
ration, og indſende Copie af Adkomſterne, men ikke der-
paa bekommet noget Svar, ſaa at Stiftb. og Biſk. have
været foraarſagede den 25 Maii indeværende Aar notaria-
liter at requirere Svar fra de Perſoner, ſom tilegne ſig
Begravelſet, at antage ſig ſamme; hvorpaa de d. 29 Maii
næſtefter have ſaaet til Svar ved Notarium, at de ingen
ſkjøde vidſe at finde, men forlangede, at St. og B.
ſkulde meddele dem Copie af ſkjødet, ſom ikke ved Stif-
tets Documenter ſkal være at finde, da de derhos formeen-
te, at Domkirken for den forſte Kjøbekilling, 200 Rdlr.,
ſkulde holde Begravelſet vedlige, endſjønt der aldria ſkal
være erlagt Noget til Vedligeholdelſen, og, naar Repa-
ration ved Begravelſet paa Domkirken Bekoſting var
gjort,

(k) Anhang af Reſcripter ic. 1779; ophævet ved For-
ordn. 23 Decbr. 1778; ſee Anordn. 27 Maii 1785,
ſ. 9.

1 Sept.

gjort, da at lade indsatte de Dødes Liig igjen paa sin forrige Plads i det solate Conventhuus, uden at ville concurrere til Begravelsets Ijsandsættelse, som, efter tagen Syn af Haandverksmestere, er anslagen til 600 Rdlrs Beskøining, hvilket St. og B. holde ugierligt af Kirken at kunne udredes i Henseende til Domkirken ringe Vilkaar, da den aarlig skal have større Udgifter end Indtægter, formedelt at Indtægter af Begravelser, der fulde være Kirken bedste Accidents, skal indbringe Lidet eller Intet, saasom de, der eie Begravelser, skal lade dem henitaae een Snees Aar efter anden, uden at erlægge ringeste Skilling Afgiwt til Kirken, endkjønt for ingen Liig i al den Tid Noget er contribueret; de og ei heller ville taale, at fremmede Liig i deres Begravelser maae indfattes, hvorved Kirken kunde tilbringes nogen Indtægt. — Saasom Kongen finder det aldeles ubilligt, at enhver Familie fra eet Seculo til et andet vil tilegne sig deres Forfædres Begravelser, og dog Intet ville give til Kirken, ei heller vilde taale andres Liig i deres Grave, hvoraf vilde stude, at der omfider maatte blive faare Lidet Rum til Begravelser for Posteriteten, da de fleste Begravelser have, efter Vedkommendes Formening, visse Eiere: saa befales:

Naar Liig have staaet i Domkirken i 20 Aar, og imidlertid ingen Betaling er skeet for Aabning til noget Liigs Indsættelse, da skal Vedkommende af alle Stænder, som tilegne sig Begravelser, ligesom det er Praxis paa andre Steder, være pligtige at erlægge, efter 20 Aars Forløb, en Recognition til Domkirken af 10 til 20 Rdlr.; og skal de, som efter 20 Aars Forløb Intet ville betale, taale, at Begravelset hjemfalder til Domkirken og dens Nytte, til Forhandling eller Betjening. Dog, saafremt der maatte findes Skjæder paa Begravelser, hvorved Efterkommerne vare fritagne enten for Reparation eller Kjendelse til Kirken, da skal Vedkommende derafra være exciperede. Udi det øvrige ere Justitsraad Lund og Byefoged Dorschæus under denne Dags Dato befalede, som Commissarier, at træde sammen, og paa lovlig Maade indkalde dem, som eie Begravelser i Viborg: Domkirke, at lade møde med deres Adkomster, at deraf kan sluttet og dømmes, hvilke Begravelser der kunde tilfalde Kirken, og hvilke der upaaanket maatte til-

- 1 Sept. høre de Personer, som sig disse Begravelser tilegne, og deraf ville betale den anbefalede Recognition, m. v.
- 1 Sept. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopen i Viborg), ang. at den personelle Capellan paa Læsø maae aarlig til Snapsting nyde 50 Rdlr. af det Trellundske Legato til Danske Skoler, dets Arenters Rente, for tilligemed sine Præstelige Forretninger ogsaa bestandig i egen Person at holde Skole, samt med Tiden endnu 10 Rdlr. af samme Rente til den Persons Belønning, som assisterer ham ved Underviisningen (l).
- 8 Sept. Rescr. (til Magistraten i Kjøbenhavn), ang. at enhver Malersvend, som herester i Oldermandens Huus forfærdiger sit Mesterstykke, skal betale til Oldermanden ugentlig 1 Rdlr. (m).
- 15 Sept. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Viborgstift), hvorved det af ham gjorte Forslag og søiede Foranstaltning, ang. seer Borgeres Bestikkelse i Ribe-Bye, til at deliberere med Byefogden om Byens Sager, approberes; hvorhos er funden for godt, at Stiftbefalingsmanden tillægger dem saadan Instrux, som er overeensstemmende med Loven, og for Byens og Borgerskabets Færd og Bedste findes tjenligst og nyttigst, samt ikke strider imod den Byefogdens Embede tillagde Myndighed (n). (Saasom Stiftbefal. har indberettet, at Rescr. af 11 Sept. 1750 har havt saadan Nytte, at det holdes gavnligt og fornødent, seer Boraere paa lige Maade udnævnes i Ribe, der tilligemed Byefogden kunde taage Byens Væsen, Indtægter og Udgifter med andre dens Færd og Nytte vedkommende

(l) Af Korhes Rescripter III. S. 460, hvor det er fuldstændig; cfr. Rescr. 6 Jan. 1774.

(m) See Plac. 3-Martii 1756, Tabellens 6te Rubr., og Plac. 1 Sept. 1762, 1te Rubrique.

(n) See Rescr. 3 Febr. 1774.

mende Ting i Overveielse, hvorved mange Klager samt megen Misforstaaelse, saavel imellem ham og Indbyggere som imellem Borgerne indbyrdes, kunde forekommes). 15 Sept.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopen over Aggershuus-Stift), ang. at den Residerende Capellan til Eidangers-Præstegjeld skal altid blive boende i Annexet Brevig i det af Borger Jacob Nielsen dertil givne Huus, som af Borgerne (o) skal vedligeholdes, Grundleien aarlig betales, samt i paa kommende uslykkelige Tilfælde igjen opbygges. 22 Sept.

Rescr. (til Stiftbefalingsmændene i Norge, til lige at give Amtmændene heraf Gjenpart), ang. at der efterdags for hver fra de Norske Fæstninger desferteret Slave, naar han af Bønderne eller andre Kongelige Undersaatter bliver anholdt, skal betales fire Rigsdaler af Kongens Casse (p). (Paa det der kan havees saa meget mere Forsikring om de saaledes borttrængende Slavers Anholdelse). 29 Sept.

Privilegium for Hortens-Færgested, at 1) det og Brouer maae være befriet for Soldaterhold og Udredning, 2) at en Karl skal afgives fri for Udskrivning, 3) at det maae nyde Særgetold af adskillige Præstegjeld (q), m. v. 6 Oct.

Rescr. (til de Deputerede for Financerne, og til Stiftbefalingsmanden over Trundhjems-Stift), ang. at de ved 2 Delinquenters Forsendelse, til Arbeide paa Siskeleierne, gaaende Omkostninger maae tages af den Kongelige Sigt og Sagefalds-Casse, og, om den ei dertil skulde være tilstrækkelig, da af Kongens Er 2 Casse, 20 Oct.

(o) Og Strandsidderne, see Rescr. 21 Junii 1762.

(p) See Skriv. 3 Sept. 1754.

(q) See Rescr. 19 Martii 1784.

20 Decr. **Casse**, saavel i dette som i andre deslige Tilfælde (r). (I Anledning af Stiftbefalingsmandens Foreskilling, ang. saavel de til disse 2 Delinquenter's Underhold og Befordring udfordrende Beskømlinger, som der derved indsendte Bauskeltighed og Besværing at kunne faae dem transporteret; hvorved Financierens Deputerede have indskillet, om ikke deslige Delinquenter kunde, ligesom i Aggershuus-Stift, afgives til Lugehuset, og ikke til Giffelstuerne).

28 Oct. **Rentek. Skriv.** (til en Proprietair i Ribehuus Amt), ang. at Bøder for Leiermaal betales der, hvor det er begaaet (s).

Gr. Paa Proprietairens Forespørgsel, ang. hvem der rettelig tilkomme Bøderne, som Amtsforvalteren paastaaer for det hos en Selveierbonde af en Bondekarl fra Proprietairens Gods begangne Leiermaal med et Dvindfolk, meldes:

Det er almindeligt, at, hvor Leiermaalet er begaaet, der bør og bødes; og, siden det er skeet paa uprivilegeret Gods, saa er det og Ret, at Amtsforvalteren paastaaer Bøderne til Kongens Casse, betalt.

3 Novb. **Rescr.** (til Stiftbefalingsmanden over Bergens Stift), ang. Maalerypenge, Undermaaleres Beskikkelse, m. v. i Bergen. (Efter Stadsmaaler Tyrups Ansøgning).

- §. 1. Stadsmaaler Bendix Tyrup i Bergen maae, ligesom hans 2 Formænd ved Kongelige Resolutioner have været forundte, oppebære for en Tønde Korn $\frac{2}{3}$ Skill.,
- §. 2. og for en Tønde Salt 1 Skill. D. Saasom han har meest med de beskikkede Undermaalere at bestille, maae han, ligesom hans Formænd, have Jus præsentandi, og det saavel i vacante Tilfælde ved Dødsfald, som og naar En eller Anden i Tjenesten maatte vise sig uldydig, opsætsig, upaapasselig, drikkældig, eller andet saadant, hvilket

(r) Formodentlig bortfaldet ved Rescr. af 21 Sept. 1759 (2 Stfr.) og 10 Sept. 1784.

(s) Anhang af Rescripter n. 1779; see noie Resol. 16 Martii 1756 og Prom. 1 April 1780.

hvilket dog for Magistraten til Afstættelse skal bevise, 3 Novb.
 da Magistraten En af de Foreslagne haver at udvalge
 og bestikke. For enhver behøvendz Tunde bør han be- s. 3.
 tale Magistraten det samme, som almindelig gives.

Rescr. (til Stiftbefalingsm. over Sjellands- 3 Novb.
 Stift), ang. at Snekkerlauget i Roeskilde
 maae have Frihed til at gjøre de hos dem udlærte
 Drengene til Svende med sædvanlige Ceremonier eller
 den saa kaldede Behøvling, ligesom det Snekkerlaugene
 i endeel andre af Kongens Rigsstæder er tilladt (t).
 (I Anledning af Ansøgning fra Oldermændene og endeel
 Snekkerere i Roeskilde; og paa det de Svende, som hos
 dem have lært, kan passere for fuld, uden at have fornø-
 den derfor at søge hen til andre Stæder).

Rescr. (til Amtmanden over Kallundborg, 10 Novb.
 Dragholm og Sæbnegaard: 2c. Aalter), ang. at
 Løve-Herredsting i Sjælland, som hidindtil er
 blevet holdt i Sæbne, maae herefter holdes i Løvebne.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopen i Vi- 10 Novb.
 borg), ang. 15 i Viborg: Tugthuus indbragte Om-
 løbere, og om dets Fabriquers bestandige Drot (u).

Privilegier for Indbyggerne og de Handlende 10 Novb.
 i Holmestrand.

Gr. Til Handelens Opkomst og Befordring, saasom dem
 er givet Bevilgn. den 31 Decbr. 1744, men de Handlende
 have klaget, at ikke alene de, som boe inden og uden Byen,
 men endog fremmede og Udenrigs-Golk i mange Maader
 tilføie dem stor Forsang og Indpas i deres borgerlige Brug
 og Næring, til stor Uorden og Confusion i Handelen, at
 Fremmede og Uberettigede handle frit og ubehindret med
 Bønden og Landmanden, der tillige foraarfager, at Lan-
 dets Producter komme i Miscredit, og ikke udbringes til
 de Priser og den Fordeel, som ellers kunde erholdes.

Cc 3

Det

(t) Efr. Rescr. 10 Febr. 1749.

(u) Af Rothes Rescripter III. 1171; see Rescr. 19 Sept.
 1781.

10 Novb;

§. 1.

Det tillades herefter ingen Andre end de, som paa Handling og borgerlig Væring eller Haandtering enten har vundet, eller herefter vinde Borgerskab, og sig i Holmestrand ville nedsette, der i Byen eller dens Told-district, ei heller paa Landet deromkring, directe eller indirecte efterdags at drive nogen Handel enten med indens- eller udenrigske Vare, eller have nogen Slags borgerlig

§. 2.

Væring og Brug (v). Herfra skal dog være undtagen de Borgere, som nu boe i Ladepladsen Nasgaardstrand, under Holmestrand's Told-district beliggende, og paa Handel have vundet Borgerskab, deslige og de, som paa andre Steder i Told-districtet enten ved noget særdeles Privilegio eller med vedkommende Øvrigheds lovlige Tilladelse til Handel ere berettigede, hvilke Alle, for deres og deres Hustruers Levetid skal være tilladt, fremdeles at bruge den Handel, som de hidindtil have havt Rettighed til; saa maae det og være de, som sig herefter i forfrevne Ladeplads Nasgaardstrand nedsette, og paa Handel vinde Borgerskab, tilladt at handle sammesteds med Træelast og alle Slags indenrigske Va-

§. 3.

re og Producter. Ingen Borgere eller Andre maae opkjøbe nogen heel, halv, eller Rest af de til Holmestrand ankommende Danske Kornladninger, førend samme til almindelig Nytte har lagt i 8 Dage, da alene enhver af Byens Indvaanere, men ingen Anden, imidlertid maae af disse eller andre Fartsier opkjøbe saa meget, som de

§. 4.

til egen Huusfornödenhed behøve (x). Fremmede Kjøbmænd, Skippere eller Andre, som til Byen ankomme, maae ikke sælge deres medbringende Vare, som udmaales ved Alnemaal, uden i hele Stykker, ei heller

Hatte,

(v) Cfr. Rescr. 10 April 1761.

(x) See Forordn. 3 Aug. 1756, §. 3, Plac. 30 Julii 1762, og Toldsdn. s. Nar, Cap. 6, §. 6, samt Rescr. 23 Septbr. 1773.

§. 5.

§. 6.

Hatte, Handsker, Strømper, Huer og deslige uden i ganske Dofin. Ingen af Stedets Indvaanere maae reise de fremmede ankommende Skibe og Fartøier i møde, for at betinge eller kjøbe Noget af de indehavende Vare, førend Skibet eller Fartøiet til Byen er ankommen, og paa Toldboden er angivet. De Uberettigede, som maatte befindes, imod 1te Post at have handlet, eller bruge borgerlig Væring, skulle have Varene forbrudte, som de maatte betrædes at have handlet med, og desuden betale en Mulct af 20 Rdlr. De, som imod 3die Post betrædes med at opkjøbe Ladningerne, forinden de anordnede 8 Liggedage ere forbi, skal ligeledes have Varene forbrudte, og bøde en Mulct af 20 Rdlr.; ligesom og fremmede Skippere og Kjøbmænd, der maatte findes skyldige udi, mod den 4de Post at have solgt deres Vare en detail eller i mindre Partier end i Dofin eller hele Stykker, skulle bøde for hver Gang, de dermed betræffes, 10 Rdlr., og derforuden have deres Vare forbrudt til Confiscation. Endeligen skulle og de, som ved Udfaren imod Skibene maatte drive forprang imod 5te Post, derfor bøde 20 Rdlr., og tillige have de kjøbte Vare forbrudte. Hvilke saaledes forfaldne Bøder, saavelsom confisqverede Vare, skulle deles i 3 lige Dele, og den ene Part deraf tilfalde Angiveren, den anden Tugthuset i Christiania, og den 3die Deel henlægges til et Fattighuses Indretning i Solmestrand, og det saaledes, at, saasnart hertil er bleven indsamlet 50 Rdlr., samme da af Vedkommende, som Oppebørselen vorder betroet, udsættes paa Rente, imod lovlig Part, og dermed continueres, indtil Capitalen af disse Bøder, Renter og andre Donationer er opvoren til saa stor en Summa, at Huset deraf kunde anskaffes og indrettes, da derefter alle de Vare, som formedeltst Forbrydelse imod ovenkrevne Poster maatte angives og blive confisqverede,

10 Novb. Skulle tilhøre Angiveren, men de betalende Bøder tilfalde Sattighuset alene. — Da saaledes Holmestrande Byes Privilegier, er forbedret, samtlige Indvaanere til Gavn og Fordeel, saa vil Kongen derimod, at der hensees, at Byens Kjøbmænd og de Handlende tilholdes af Kornvare at have saadant Forraad, at samme uden Mangel, saavel for de i Byen som paa Landet boende, alle Tider for billige Priser kunde være at bekomme.

24 Novb. Rescr. (til Biskopen over Fyens Stift), ang. at med det vacante Capellanie ved Hagenberg Menighed paa Als skal forholdes efter Rescr. af 24 Martii 1683; dog at den Pension af Kirken, som har været tillagt den sidste Capellan, skal cessere, og, i Fald Capellanen har havt noget Tillæg af andre Præster der paa Landet, da skal det igjen hjemfalde den Præst, som det med Dette tilhører.

28 Novb. Kongelig Resolution, ang. hvorledes Straffen for ulovlig Skovhug i Coldinghus District maae formindskes og ansættes (y).

30 Novb. Gen. Ed. Decon. og Commerce-Coll. Skriv. (til samtlige Stiftbefalingsmænd i Danmark og Norge), ang. hvad Documenter, Skibsredere, som forlange Algieriske Søepasser, end videre skulle producere, førend de til Fed maae stædes; og at Skipperne bør melde sig hos Consulerne udenlands.

Gr. Da Collegium er kommet i Erfaring, at, omendkjont Forordn. af 1 Maii 1747 udtrykkelig befaler, at de Skibe, som til et Algierisk Søepas bliver forlangt, ikke alene skal tilhøre Kongens Undersaattere alene, men endog være for sammes Regning equiperet, og at vedfæmende Redere, førend saadant Pas maae erholdes, skal efter 3die Art. af Forordningen gjøre deres Fed paa begge

(y) I Norges Rescripter II. 663; see, Skriv. 25 Febr. 1755. Districtet og bortfolgt, og vilde desuden ikke gjælde, efter Forordn. 18 April 1781.

30 Novb.

fornævnte Puncters Rigtighed, saa dog alligevel bliver denne Kongens Villie i den Art. ang. Skibenes Equipering ikke behørig efterlevet, men derunder begaaes adskillig Underflod: hvorfor det bliver fornødent, for denne Underflod i Fremtiden saa meget desto sikkrere at forekomme, saavelsom og at betage al Tvivl, hvormed En eller Anden kunde fremkomme, ang. Forstaaelsen af det Ord Equipering,

At følgende med Kongens Villie overensstemmende Arrangement bliver bekendtgjort, saavelsom og, at foruden andet, som i 5te §. af det Kongel. Reglement udfordres, at Skulle af Skibsrederne opfyldes, sænd dem Ced tillades, Skulle de endnu herester, og forinden de til saadan Ced admitteres, frembringe følgende: 1) et troværdig Beviis at Skibet, som skal udgaae, enten er nye bygget eller i Kongens Riger og Lande for Nædernes Regning i fornøden Tilfælde udbedret eller calfatret: 2) et ligeledes troværdig Beviis at Skibs- Equipagen eller Skibsfolkene ere alle Kongens Undersaattere, siden dette i Henseende til de nylig med de Barbariske Regjeringer sluttede og med første i Trykken udkommende Freds- Tractater, saa meget bestomere udfordres, paa det at derved alle i saa Maade foresaldende Irringer med deres Krydsere kan forekommes: 3) endnu en Attest, at de have anskaffet sig deres Skibs- Proxiant i Kongens Lande. Cristbefalingsmanden anmodes derfor, at give de i Stiftet værende Commercerende og Skippere fornøden Efterretning om ermeldte Puncter, saavelsom og at foranstalte, at samme i forekommende Tilfælde vederliggen vorde observeret, siden det ubi de over Cedens Afslæggelse meddelende Certificater maatte ansøres, at disse 3 Puncter ere iagttagne; og, Skulde der høres Tvivl om nogen af fornævnte Puncters Rigtighed, da maae Skibsøierne ingen Ced tillades sænd Beskaffenheden herom til dette Collegium er indberettet (z). — Da og

Ec 5

ofte

(z) See Forordn. 18 Martii 1776, P. III. §. 6. 3 og 8, Plac. 26 Febr. 1781 og 21 Jan. 1782.

30 Novb. ofte fra de paa fremmede Handelsteder værende Consuls maae fornemmes, at endeel Skipperne ganske ikke efterleve den 10de Post i Forordn. af 10 Febr. (a) 1749, hvorefter de ere tilholdne inden 24 Timer, efter deres Ankomst at forevise Consulen deres Passe, Skibs-Rolle og øvrige Documenter, samt gjøre Forklaring over deres gjorte Rejse, hvorfra de ere komne, hvormed de have været ladne, og hvorhen samme var destineret; hvilket og ligesaavel bør iagttages ved Afreisen som ved Ankomsten i Henseende til deres Retour-Ladninger: saa (da denne Forfatning alene er gjort til de Commercerendes Fordeel, og paa det at Skipperne i Følge bemeldte 10de Postes Indhold ved samme Leilighed kan af Consulen blive underrettede om de fremmede Steders Love og Skikke, og fornemmelig hvad Vare der ikke er tilladt at indføres, hvori Skipperne ellers, til stor Skade for deres Nedere, ofte pleie at forgaae sig) anmodes ligeledes Stiftbefalingsmanden at lade bekjendtgjøre, at, naar enten Reberne eller Skipperne nogen Certificat vorder tilstillet, dem da tillige bliver erindret og tilholdt, næst at efterleve Forordn. af 10 Febr. (b) 1749, og derhos alvorligen betydet, at, om det siden skulde befindes, at de sig ikke hos Consulerne behørigen baade ved Ankomsten og Bortreisen have anmeldet, eller i saa Maade ikke at kunne legitimere sig med den i forbemeldte 10de Art. foreskrevne Attest fra vedkommende Consuls, saa skulde de ved deres Hjemkomst exemplariter blive anseet og afstraffede (c).

8 Dec. Reser. (til Laugmanden i Stavangers = Laugdømme, og Notits til Amtmanden over Stavanger = Amt),

(a) Paa Dansk den 3 Martii.

(b) 3 Martii.

(c) See Skriv. 15 Octobr. og 12 Novbr. 1763 samt 30 Decbr. 1766, Mac. 26 April 1773 og Prom. 9 Jan. 1778.

Amt), ang. hvorledes Lovens 1 — 4 — 10 om 8 Dec.
 Varsel, som skal gives de Personer, der ingen Bopæl har i Riget, bør forstaaes.

Gr. Det er andraget, at Laugmanden interpreterer Lovens 1 — 4 — 10, ang. de 6 Ugers Varsel, som skal gives de Personer, der ingen Bopæl har i Riget, saaledes, at de Bedkommende, naar Sagen indskræves til Laugtinget, skal, ligesom til Hjemtinget, gives 6 Ugers Varsel for sidste Bopæl eller Tilholdssted; og at han paa saadan Grund skal have neget at publicere Hjemtingas, Stævningerne i alle de Sager, som har været anlagte imod bortrømte Vagtskarle, og endnu skal negte det i Tilfælde, naar Rønningsmand actioneres. — Som Laugtinget er et almindeligt Ting for Alle, saa kan den, hvis særdeles Værneting ikke vides, aldrig paa bekvemmere Maade faae tilstrækkelig Varsel, end for Laugtinget; og, som Loven har befaleet slikt, for derved at supplere den Mangel, der kunde findes ved Varslet, i Fald det alene blev givet til Citati sidste Bopæl, saa er det saa meget klarere, at det iust behøves i den første Instant, efterdi ingen Sag definitive ved Over-Retterne kan paalændes, naar Varslet ved Hjemtinget ikke er lovtigt.

Hvorfore og forbemeldte Lovens 1te B. 4de Cap. 1ode Art. saaledes er at forstaae, at Hjemtings-Stævningen, lydende paa 6 Ugers Varsel, baade til Citati sidste Bopæl eller Tilholdssted, og til Laugtinget, skal lige saavel for Laugtinget læses og tinglyses, som den for Bopælen og Tilholdsstedet forkyndes.

Rescr. (til Generalpostamter), ang. at Lotterie-Sedle, Planer og Trækningslister skal med de agende Poster afgaae, og med den Nørste Post ei mere end eet Exemplar til hver Collecteur af Planer og Lister (d). 8 Dec.

Rescr. (til a) Stiftbefalings- og b) Amtmændene i Danmark og Norge (c)), ang. at tilholde alle Justitsbetjente, inden 6 Maaneder til sig at indgive Erklæring og Betænkende: 1) om de have fundet nogen Artikel enten i Lo.

(d) See Forordn. 17 Juni 1771, S. 14.

(e) Til a) den 8 og b) den 29 Decbr.; til flere den 5, 12 og 19 Jan. 1753; cfr. Rescr. 16. Novbr. 1753.

8 og 29
Dec.

i Loven eller Forordningerne, som dem synes at være enten uforstaaelig, eller tvetydig, eller at indbefatte nogen Contradiction, eller at kunne behøve nogen Forbedring eller Forandring; og 2) om dem under deres Embeders Betjening er forekommen nogen Casus, og om de selv kunne udtænke nogen juridisk Qvæstion, som de ikke finde enten i Loven eller Forordningerne dedermineret og decideret: da Stiftbefal. (Amtm.) dem strax til det Danske Cancellie haver at indsende. (Saason de i Solae Rescr. 25 Novbr., 9 og 23 Decbr. 1746 indkomne Efterretninger tildeels ikke vare tilfrættelige, ic.

15 Dec.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopen i Viborg), ang. Bortleielsen af de Kirke-Jorder og andre Indkomster, paa hvilke findes Kongelige personelle Benaadninger.

Gr. Det er bleven andraget, at der skal være nogle frie Kjøbstad-Jorder paa Fve-Mark, med hvilke Kirken i Fve er bleven doteret, hvilke kaldes Fve-Kirkes Blus-Jorder, fordi de ere henlagde til Lyfene i Kirken at hold vedlige, men at Sognepræsterne til Fve-Kirke i mange Aar har skaltet og valtet med disse Jorder, som deres egen Eiendomme, da de skal have leiet noget deraf bort, nu for 18, nu for 20 Rdlr. aarlig, og den øvrige Jord, som til visse skal kunne løbe til 4 Rdlrs Leie aarlig, skal de selv have ladet drive, og aarligen taget Afgrøden deraf, sa Kirken desformedelst ikke skal have faaet mere af og for sa mange Penge; end aarligen et Par Alterlys, og altsaa, naar Leien af disse Jorder var ført Kirken til Indtægt kunde de have mange 100 Rigsdaler til Hjælp til dens Reparation. Af Stiftamtmandens og Biskopens Erklæring erfares, a) at disse saa kaldede Blus-Jorder have fra A 1653 af været bortfæstede saavel til Sognepræsten til Fve-Kirke, som til Andre, imod aarlig Afgiøt til Kirken 1 Ørte Byg og 8 Skilling i Penge, indtil det ved Rescr. d 18 Martii 1682 blev befalet, at forenede Kirke-Jorder til Præsten Hr. Laurits Breech skulde bortfæstes, hvorved ledning er taget i Stiftets Protocol over Præstens Indkomster at indføre disse Blus-Jorders Brug, imod behøvende Børløs til Alteret at holde aarligen vedlige, og hvormed saaledes er continueret for de efterkommende Præster som deraf have betalt Indfæstningspenge til Kirken 8 Rdlr b) at Afgiøten af disse Blus-Jorder kunde udbringes langs høiere til Fve-Kirkes uomgængelige Nytte, dersom det ved offentlig Auction paa Leie vare blevene udfatte: derhen
int

15 Dec.

indfille, hvad enten den i Skive nu værende Sognepræst, Hr. Vorsøe, som endnu ingen Fæstebrev derpaa har bekommet, skal meddeles Fæstebrev paa oftbemeldte Blus-Jorder, med lige Conditioner som hans Forhånd, eller og de skal leies bort til den Høistbydende, og Leien at komme Kirken til Nytte. — Siden forbemeldte Rescript af 18 Martii 1682 alene lyder paa den nu afgangne Sognepræst L. Breechs Person, og ikke strækker sig til hans Successors i Faldet,

Saa haver Stiftamtmanden og Biskopen at foranstalte, at disse Blus-Jorder efter foregaaende offentlig Auction blive leiede eller fæstede bort, ligesom de det for Kirken gavnligst eragte, til den Høistbydende, saasom fremt ikke Sognepræsten, der ellers dertil bør være nærmest, vil give omtrent ligesaa meget som en Anden. Og haver Stiftamtmanden og Biskopen paa samme Maader at forholde sig med alle de øvrige Kirkers Jorder, eller andre Indkomster, paa hvilke findes Kongelige Benaadninger af samme Beskaffenhed som denne, nemlig naar de ikkuns ere personelle, og naar den Person, paa hvis Navn de lyde, allerede ved Døden er afgangne.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Ribe), ang. 15 Dec.
 Forandring med Magistraten i Varde, en Raadmands-Jorder og Enge at komme til Byen, og Accisen at deles lige mellem Byen og de Fattige. (Paa Borgernes Ansøgning).

Afg. Raadmand Vulfes Tjeneste maae blive uforsynet. Naar nu værende baade Borgemeester og Raadmand begge ved Døden ere afgangne, skal Byefogden, som da eene værende Magistratsperson, nyde Borgemeesterens Embeds-Indkomster af Jorder, Enge og øvrige Accidentier, og den eene Raadmands Jorder og Enge være tillagt Byestriveren i Steden for de 24 Rdlr. ham af Byen i Løn er svaret, samt den anden Raadmands Jorder og Enge enten til en Dansk Skoleholders Løn, om det skalde behøves, eller og Byen til Indtægt og Nytte, men Accisen, hvoraf Magistraten skal nyde $\frac{1}{3}$ Dele,

15 Dec. og Byen samt de Fattige $\frac{1}{3}$ Deel, skal da alt tilfalde Byen og de Fattige, at hver deraf nyder en halv Part.

15 Dec. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Trondhjem), ang. at Domme, som dictere virkelige Militaire Straffe paa Kroppen, skulle af den militaire Vorighed foranstaltes exsequerede (f).

Gr. Af den Relation, som Obersten for det 2det Trondhjemse Nationalregiment-Infanterie har nedsendt til Krigscancelliet, saavelsom af Stiftamtmandens Erklæring, er Kongen foredraaget den imellem Stiftbefal. og Major Grøn ved bemeldte Regimente sig derover reise Tvivlighed, at, da en Landsoldat af Majorens Compagnie havde i Aaret 1748 en Sabbatsdag paa almindelig Kirkevei med Hug og Slag voldelig overfaldet sin Hustrus Fader, har Sorensskriveren over Orstedals Fogderie indstævnet Soldaten til Strafs Lidelse for Hoiadeting, og, naattet at Major Grøn derimod skal have protesteret, under Formening, at Soldaten var at ansee som Voldsmand, og derfor i denne Sag ikke burde dømmes for den Civile, men for Krigs-Kerren, tilfunden ham at betale i Voldsbøder med mere 70 Rdlr. 48 s, hvorover, da intet fandtes hos den Skuldige til at fyldestgjøre den affagde Dom med, Stiftbefal. holdt sig befoiet, at see derhen, hvorledes Soldaten, i Mangel af Bødernes Betaling, kunde tilholdes at afsonne samme ved Straf paa Kroppen, i Anledning af Forordn. af 6 Decbr. 1743, og til den Ende, i Betragtning af hans fattige Omstændigheder med Hustrue og mange Børn, saa at han ikke uden Belfærds Spilde kunde hensættes til noget Fæsnings-Arbejde, ved Fogden lod søie Ansøkt, til Soldatens Indbringelse til Trondhjem, for der, siden intet Arrethuus findes i Orstedals-Fogderie, at indsattes paa Vand og Brød, i 20 Dage, efter berørte Forordnings Tilhold i 15 Art., men at Major Grøn, som paa samme Tid, da Soldaten blev indbragt, var i Trondhjem, af egen Myndighed, under Foregivende, at han var uvidende, efter hvis Befaling denne Soldat var ført til Trondhjem, saavelsom at han var tillagt Ordre, at brøde op med sit Compagnie, til foreskæende Myndighed, men fornemmelig paa Grund, at det vedkom den Civile-Ret hverken at domme paa forkrævede Soldatens forøvede Gjerning, eller exsequere den organane Dom over ham, har derimod foretaget sig, uden nogen Anmeldelse enten til Stiftbefal. eller Regimentets foresatte Chef, at beordre Soldaten at marchere hjem igjen til sit Lørd, som ogsaa blev efterkommet, over hvilken Majorens Adfærd Stiftbefal. i Skrivelse til Obersten har besværet sig, og tillige requireret, at Major Grøn maatte tilholdes paa egen Bekostning at lade

(f) Udvidet til hele Norge ved Rescr. 21 Octobr. 1768.

15 Dec.

Soldaten leverie ind igjen til Trondhjem, for der efter Forordningen at udfaae sin Straf med Fængsel paa Vand og Brød; det Stiftbefal. i berørte Erklæring end videre institerer paa, indstillende derhos, om ikke Major Grøn maatte tilholdes, at gibe nogen Slags Reparation for sin den Civile Øvrighed og Jurisdiction herudinden tilsoiede Indgreb tværtimod Forordn. af 7 Martii 1749, hvorefter Stiftbefal. ei andet skjønner, end at jo den Civile Øvrighed er berettiget til i Slagsmaal- og lige Sager, baade at kjende og ersejvære de affigende Domme: hvorimod Obersten formener, at Soldatens Forovende ikke kunde anses for et simpel Klammerie og Slagsmaal, men et saadant Crimen, der kunde hentydes til Forgribelse imod Lovens 6 — 5 — 3, og folgelig ikke at kunne vedkomme den Civile Øvrighed at kjende paa, og end mindre at ersejvære den tilkjendte Straf, men overalt Forordningen af 1743 ikke at angaae virkelig enrollerede Soldater, eller at den Civile Øvrighed derefter kunde ersejvære Straf paa Kroppen over enrollerede Soldater, forestillende derhos, hvad Worden og Confusion imellem begge Jurisdictioner deraf maatte foraarsages, arbeles naar den Civile Øvrighed skulde tilstådes, baade Regiments- og Compagnie-Chef uafvidendes, at taag en Soldat af sit Væd, for at bringe andensteds hen, til Straf at udfaae. — Omendkjönt Kongen vel ikke finder, at denie omtviseede Sag kunde falde under den militaire Jurisdiction's Kjendelse og Paadømme, ei heller giver Major Grøns herudinden brugte Omgang med, uden nogen Forepørgsel enten hos Stiftbefal. eller Anmeldelse for hans foresatte Chef, at have villet af egen Myndighed fritage Soldaten af den ham tilkjendte Arrest; hvorimod, paa den anden Side, det ei heller med den militaire Stats Indretning enten kan være overensstemmende, eller findes anordnet, at corporlig Straf over de enrollerede Soldater ersejværes ved den civile Jurisdiction, men Forordn. af 1749 neget mere giver Anledning til, og befaler, at Straf paa Kroppen over en Militair ved Regimentet eller Garnisonen er fuldføres: saa er funden for gødt,

At Stiftbefalingsmanden ei alene i denne Sag, men endog i alle andre Tilfælde, hvor nogen Dom over en virkelig Militair ved Straf paa Kroppen skal ersejværes, haver at oversende Dommen til vedkommende Militair Øvrighed, hvilken da bør foranstalte deres Execution saaledes som samme agter selv at an- og tilsvare.

Rescr. (til Vice-Statholderen i Norge), ang. 22 Dec.
 t Geder maae paa visse Bilkaar havees i Flesborg-Præstegjeld.

Gr.

22 Dec.

Gr. Overberg-Amtet havde besaet dette Præstegjelds Almue, i Folge Plac. af 6 Dec. 1753 at affkaffe deres Geder.

Supplicanterne maae paa efterskrevne Conditioner beholde deres Geder: 1) at Gederne for enhver Gaard eller Huus-Mandsplads skal indskrænktes til et vist Tal, dog ikke flere deraf at maae holdes om Sommeren, end de kunne føde om Vinteren: 2) at der til denne Føde ingenlunde maae udengjærds hugges Tol eller ung Fyrre, men dertil imod Høsten at skal fjæves og sammenbindes Løvqvister, samt dertil benyttes de Grene af gamle og fuldvorne Fyrre, Træer, som ellers maatte være fornøden til et eller andet Brug at nedfældes: 3) skal disse Geder alle Tider, naar de ere udengjærds, paa det næste vogtes og afholdes fra al ung tilvoksende Fyrre, eller af Gran og Fyrre sammenmøntet Skov; og maae Gederne ei jages iblandt Sæe-Creaturene, men vogtes alene, og henjages paa de Steder i Skovene, hvor ingen ung Skov findes: og 4) om imod disse Poster skulde handles, at samtlige Eiernes Geder i saa Fald skulle være confisquerede, og Vedkommende desuden anden vilkaarlig Straf være underkastede.

23 Dec.

Rescr. (til General-Postamtet), ang. at de i den Norske General-Postcasse indløbende Revenuer (dog at nu værende Pensionister nyde deres Pensioner af samme, indtil de enten døe, eller nyde den andensteds fra) skal til det Hospital, som Kongen lader opbygge paa Amalienborg-Plads i Kjøbenhavn, anvendes, og det, som fra Pensionisterne nu overbliver, til visse Tider og Personer udbetales (g).

29 Dec.

Rescr. (til Amtmændene i Danmark og Norge), ang. Betænkninger over uforstaaelige Artikler i Loven ic. (h)

(g) See Fund. 6 Aug. 1756, §. 37, og Rescr. 10 Martii 1758.

(h) See Rescr. 8 Decbr. 1752.

Rescr. (til Havne-Commissionen i Kjøbenhavn, med flere), ang. at deres Forestilling, i Hens. til Vandledningen paa Amalienborg-Plads og dets 2 Udløb, det eene til Hukken ved Kvasthuset, og det andet ved Friderichs-Gadens østre Ende, i Steden for det forhen værende skadelige Udløb ved Toldboden m. v. er approberet. 5 Jan.

Rescr. (til samtlige Grever og Friherrer i Danmark og Norge), ang. at beordre Rettens-Betjente, at de inden 6 Maaneder til dem have at give deres Erklæring og Betænkende om de Artikler i Lov eller Forordn., som have syntes dem uforstaaelige, tvetydige eller sig modsigende, samt om Juridiske Qvæstioner ic. (i): samt at Gr. og Frih. have dem til Cancelliet at indsende. 5 Jan.

Rescr. (til Landsdommerne i Danmark og Laug: mændene i Norge), ang. inden 6 Maaneder at indsende det samme til Cancelliet. 12 Jan.

Rescr. (til Vice-Statholderen i Norge og Stiftbesalingsmanden i Trondhjem), ang. at foranstalte, at Skiesløberne overalt med hele Læder-Hylstere, som i Freds-Tider kan udholde i 24 Aar, vorde forsynede, og at de til de Gemenes Hlinter-Gevær Udfordrende af Lægds-Udredernes Tid efter anden, imod de leverede halve Hylsterses Tilbage-Erholdelse, skal anskaffes. (Saasom de ved Rescr. af 9 Mai 1749 anordnede halve Hylstere ikke kan holde Regn og Slud uden for Kaasene) (k). 12 Jan.

Rescr. (til Biskopperne i Danmark og Norge), ang. at tilholde Provsterne, enhver for sig, at samle sit Provsties Præster, og med dem at igjennemlæse Lovens 2den Bog, samt med det samme i Pennen at forfatte de Erindrings- 19 Jan.

(i) Ligesom Rescr. 8 og 29 Decbr. 1752.

(k) See Rescr. 27 April 1753 og 29 Novbr. 1754.

19 Jan. indringer, som Provsten med Præsterne maatte finde fornøden, ang. hvad de formene Loven burde enten tillægges eller fratages, da Biskopen derefter haver at forsamle alle Stiftets Provster, og med dem overlægge, samt skriftlig at lade forfatte, alt hvad de med ham efter fleste Stemmer maatte eragte fornødent Loven at tillægge, deraf at burde udgaae, eller derudi at forandres, forbedres, eller nøiere forklares; samt disse Erindringer til det Danske Cancellie at indsende.

26 Jan. Rescr. (til Directionen over Brand- og Vand- Væsenet i Kjøbenhavn), ang. at Vandposterne paa Amalienborg-Plads skal saaledes forandres, at intet Vand, uden ved Pompe-Redskab, skal kunne erholdes, m. v.

26 Jan. Rescr. (til Amtmanden over Finmarkens-Amt), ang. 2 Casser til Arve-Midlernes Forvaring, og deres Udsættelse i sikkert Pant (1).

Gr. Amtm. har andraget, at, ved det at han har erkendigt sig om, hvad Sikkerhed der i Finmarken kan havees for Arvepænge og Børnepenge, er han kommen i Erfaring, at de smaa Capitaler, som, efter Landets Leilighed, kan tilfalde Børn eller Arvinger efter Forældre og Sløgtninge, sjelden eller aldrig skal kunde med Sikkerhed deponeres hos Nogen, langt mindre imod Vante-Obligation sættes paa Rente, saa at Arveparterne derfor, naar de ere bragte i Penge, skal være under Forsegling blevne overleverede til Formynderen eller den fødte Børge, hvorover det skal have tildraget sig, at Formynderen enten selv har angrebet dem, eller ladet sig forlede til, at laane Pengene ud, saa at Arvingerne skal være satte i Fare for, at miste dem; eller og at Pengene enten ved Ildbrand eller Tyvhaand skal være bortkomne. — Til saadan Usikkerhed for Arvinger efterdags at forekomme, er funden for godt,

At der, til Arvemidlernes Forvaring i Finmarken, skal anskaffes 2 af Jern-Plader forfærdigede og med Jern-Baand velbehundne Casser, enhver med 3 adskillige Nøgler, samt Reserve-Nøgler, og 3 differente dirkeftie Laa-

se:

(1) See Rescr. 11 April 1776.

26. Jan.

se; saa og at der i hver Cassé skal være 2 sterke Kjæder med Jern-Ankere, for at mures fast i en liden dertil indrettet Kjæder. Naar Amtm. først er bleven underrettet om, hvad bemeldte Casser med deres Tilbehør skal koste, maae samme Beføstning, efterat derfra er draget, hvad de der i Amtet sig befindende Geistlige med andre Betsente dertil villigen vilde give, paalignes vedkommende Best og Ost-Finmarkens Almue, og de for samme Penge indkjøbende Casser sættes i Forvaring, den eene i Salvig og den anden Vadse-Kirke; hvorefter Kongen vil, at alle de Arvs-Penge, som i dette Amt maatte forefindes, naar disse Casser ere komne til de dertil bestemte Steder, saavelsom alle de, som efter den Tid maatte foresfalde, skal næste Ting-Tid, efterat Casserne ere ankomne eller Arven falden, hver for sig med Forsegling og Paaskrivt, hvem Arven tilhører, i forbenævnte Casser lægges; og, naar Myndlingen er bleven myndig, deraf, i Overværelse af vedkommende Formyndere og Myndlinger, som have opnaaet deres myndige Aar, eller, i deres Forsald, de, som have deres Fuldmagt, udtages, samt, imod Qwittering eller Afkald, overleveres; til hvilken Ende Amtmanden over bemeldte Finmarken, samt den vedkommende Provst og Sorenskriveren stedse skal have hver sin Løgel og Reserve-Løgel i Forvaring og til Ansvar, for at være tilstøde at oplukke hver sin Laas, naar Casserne, som oven er meldt, i Overværelse af vedkommende Formyndere eller til myndige Aar komne Myndlinger, skal aabnes. Dog vil Kongen derhos, at der drages Omsorg for, at de Umyndiges Midler, saavidt mueligt, paa sikkert Pant paa Rente werde udsat.

Bevilgning, at Ingen, uden de som ubi Huus- 26 Jan.
 Sommermændenes Societet i Bergen ere eller
 werde indskrevne, maae besatte sig med Bord- Arbeids-

26 Jan. mænds og Pløinings- Arbeide, hvilket Societet berømtod skal betjene Byens Indvaanere med det fornødne Arbeide, gjøre det forsvarligt og for en billig Løn, eller i vidrig Fald af det sidste at være fornøiede med den Taxt Ørigheden sætter (m); dog at Enhver fremdeles maae betjene sig af Vønder fra Landet til Knippings- og Spærverks, samt Bolverks, Arbeide.

3 Febr. Rescr. (til Vice- Statholderen i Norge), ang. Høkerne i Christiania, Landkræmmerne i Aggershuus- Stift og Skippere, som have faret visse Aar, at nyde Borgerskab som Kjøbmænd i Christiania.

Gr. Endeel Borgere i Christiania, som drive Smaaahandel eller Høkerie, have andraget, at de, efterat de have vundet Borgerkab, have i Overeensstemmelse med Byens Privil. af 4 Febr. 1735 handlet med alle Slags Korn- og Fiske- Vare, Salt, Karve, Jern, Liære, Tobak, Humle, med flere saadanne grove Vare, baade i smaa, middel og store Partier, hvilket dem ved de forbedrede Privilegier, dat. 26 Sept. 1749, Art. 16. skal være forbuden; med Begjering, at det maae være dem tilladt, herefter ubehindret at drive deres Handling, som tilforn. Ilaamaade har endeel uden for Byen i Stiftet boende, saa kaldede, Landkræmmerne, i Memorialer bedet, at det fremdeles maae være dem tilladt, at bruge en liden Kjøbstad- Handling, til de Reisendes og Almuens Fornødenhed, naar de tage Værene hos Kjøbmandene i Christiania. Herimod have Christiania Kjøbmænd, for saavidt Høkerne angaaer, suppliceret, at de maatte, imod deres Ansøgning, blive haandhævede ved de Byen meddeelte Privilegier, og, i Henseende til Landkræmmerne, proponeret, at, siden det vel vilde falde Landmanden, helst dem, som boe langt fra Kjøbstæderne, meget tungt, at nedreise til Byen, for at afhente alt det de behøvede, Kongen da, foruden Christiania- Marked d. 5 Febr., og Grundset- Marked d. 7 Martii (n), vilde fastsætte flere af dem foreslaane Markeder, som paa hvert Sted maatte continuere i 4 Dage, og at ingen uden Christiania Byes Kjøbmænd og Borgere paa de Markeder maatte opsætte Kramboder, eller til Forhandling bringe deres Vare; imod hvilken Christiania Byes Kjøbmænds Ansøgning de Handlende i Dramen have foreslået, at, dersom de af

(m) Foreslaaende bortfalder ved Rescr. 10 Sept. 1784; cfr. Bev. 10 Sept. 1701.

(n) See Rescr. 20 Aug. 1756.

3 Febr.

Christiania Byes Kjøbmænd ansøgte Markeder bleve dem recorderet, vilde det blive et Monopolium i Negocen, hvorved de øvrige Steder i Aggershuus-Stift formenes høilig at vilde blive præjudicerede. Men, da der, i Anledning af de Christiania Bye meddeelte Privilegier, skal have veist sig adskillige Tvistigheder, og Konaen desaaarsag har befaleet, at disse Tvistigheder skulde cessere til Vice-Statholderens Opkomst, og gjørende Forestilling: saa er nu af hans Erklæring og Forestilling, I. Betræffende Høernes Klager, fornummen, at, da endeel Høkere i Christiania, sjønt ikke alle, af dem, som der i Byen have vundet Borgerkab paa Høkerie eller Smaahandel, paa Connivence fra forrige Tider af have etableret sig i en Handel, som ikke kan kaldes Høkerie, men Indenlands-Handling, som har bestaaet deri, at de af Skibene ved Bryggen have opkjøbt Korn, Salt, Fisk og andre grove Vare, hvilke de derefter deels til Bonden i Oplandet, deels til Sverrig have afsat, baaede i store og smaa Partier, vilde det alt for meget medtage disse Familier, i Fald de nu skulde rykkes op fra den Nærings-Maade, i hvilken de eengang ere etablerede, og i saa mange Aar upaataalt have beholdt: hvorfor Kongen, paa det at disse Tvistigheder, som herom have veist sig, saaledes kunde blive afgjort, at Privilegierne for Eftertiden kunde forblive i deres Valeur, og de klagende Høkere derimod soulageres, har funden for godt,

At alle de saa kaldede Høkere, eller Smaa- og Indenlands-Handlere, som førend de seneste Privilegiers Publication have nedsat sig, maae være tilladte, at forandre deres Borgerbreve fra Smaahandling eller Høkerie og til Kjøbmandskab, saa mange som saadant selv maatte forlange, og det paa efterfølgende Vilkaar, nemlig 1) at de i deres og deres Hustruers Levetid maae blive boende i de Huse, de nu behoe, i Fald nogen af dem i Forstæderne skulde være boende; 2) naar de paa Kjøbmandskab have vundet Borgerbreve, skal de, i Proportion af deres Formue, contribuere til Byens Udgifter lige med andre Kjøbmænd; og 3) skal enhver af dem, som fra Høkere til Kjøbmænd blive antagne, til Christiania Raadhuisets Reparation erlægge 25 Rdlr., forinden dem det nye Borgerbrev bliver meddeelt: hvorimod de Høkere, som, siden Privil. af 26 Sept. 1649 bleve publicerede, til Borgere ere antagne, og de af de forrige

3 Febr. Høkere, som deres Høkerie og Smaaahandling fremdeles vedblive, maae indtil førstkommende Martii Naanedes Udgang forundes Frihed til at afhænde de Vare, som de hidindtil kunde have gjort Forlag paa, da de siden lige efter Privilegierne, Loven og de Kongel. Anordninger bør at forholde sig. Dog, paa det at Høkeriet der paa Stedet, hvor Byen ikke er saa folkeriig, som enten i Kjøbenhavn eller andre større Stæder, ikke for Eftertiden skulde være alt for meget indskrænket, saa tillades hermed, at de saa kaldede Høkere eller Smaaahandlere tillige maae holde Vertshuus og Vltapperie; og endelig, at de, som i 8 a 10 Aar have været Høkere i Christiania, og derved erhvervet sig den fornødne Connoissance om Byens Regoce, samt tilstrækkelige Midler til at drive en større Handel, maae forundes Frihed at faae deres Borgerbreve paa de i foransførte 2den og 3die Post ommeldte Vilkaar fra Høkerie til Kjøbmandskab for-

9. 2. andrede (o). — II. Unbelangende Markederne og Landframmeriet (p). I den 8de Post af Byens Privilegier er vel aldeles forbuden, at ingen enten omsløbende eller bosiddende Landfræmmere sig paa Landet i Aggershuus, Stift maae opholde; men, da adskillige Districter henved 20 a 30 Mile fra Byen ere beliggende, og det vilde falde Alnnen og Betjentene paa disse Stæder ikke alene besværligt, men endog ofte umueligt, fra Kjøbstæden at faae hentet, hvad de i en Hast, og imod Forventende, kunde trænge til, saa at denne Post vilde falde de paa Landet boende meget besværlig; til hvilken Uleilighed at forekomme, Kjøbmændene i Christiania vel have søgt om Kongelig Tilladelse, at holde Markeder eller

Sælges

(o) Denne Post er forandret ved Rescr. 11 April 1755, 4 Maii 1770 og 9 Julii 1784, samt Prom. 2 Octob. 1784 og 26 Martii 1785.

(p) See hertil Rescr. 11 April 1755.

3 Febr.

Sælgedage i Oplandene, hvor Almuen sig med det fornødne kunde forsyne, dog med den Condition, at deslige Markeder ikke af andre, end af Christianiæ Byes Kjøbmænd maatte søges; men, foruden at det er stridigt imod alle Markeders Natur og Veskaffenhed, naar samme ikke for baade Kjøbende og Sælgende skulde være almindelige, det og derforuden ikke kan være enhver Bondes Leilighed, paa een Tid at forsyne sig med saa store Portioner af alle fornødne Sorter, som han det hele Aar igjennem kan behøve; Landmanden ei heller paa de Tider har Noget at bringe til Markederne, hvorved de Vare, som han derfra igjen skulde hjembringe formedelst Veienes Længde og Besværlighed, vilde blive ham dobbelt bekostelige: saa bevilges, at paa efterfølgende Steder, som ligge temmelig langt fra Christiania, maae være bosiddende Landfræmmere, nemlig: I Døbalens: Præstegjeld Een; i Bingers: Præstegjeld Een; i Grue Een; i Hoff's Een; i Elverom og Namodts Een; i Neendalens, Tønset, Quegne og Tolgens Een; i Hadeland, Hallingdalen og Totens: Fogderie, i hvert Sogn Een; i Næs: Sogn Een; i Leuthen Een; i Kommedals Een; i Stange Een; i Kingsager Een; i Bangs: Sogn Een; i Faabergs: Præstegjeld, omtrent ved Gaarden Lille: Hammer, Een; ved Gaarden Jorstad, eller i Nærværelsen deraf, Een; i Kingebo Een; i Vaage, omtrent ved Gaarden Fæl, Een; og endelig paa den anden Side af Præstegjeldet, omtrent ved Gaarden Vaagemoen, Een. Hvilke Landfræmmere 1) skal være Borgere i Christiania, og der paa Raadstuen aflægge deres Borger: Eed: 2) skal disse Landfræmmere i Aggershuus: Stift, ligesom paa andre Steder, antages af Stiftbefalingsmanden, og derefter paa hans Constitution anholde om Kongelig Confirmation: 3) skal de for saadan Frihed, efter den aarlige Taxation, contribuere, efter deres Handlings Tilstand,

3 Febr. som andre Borgere, til Byens Udgiøter (q): 4) maae det ikke være dem tilladt, at handle med andre Vare, end dem, som de fra Christiania tilkjøbe sig, undtagen de Kræmmere, som i Hadeland og Hallingdalen nedsatte sig, hvilke, saavel som disse 2 Districter drive deres Handling baade paa Christiania og Drammen tilfælles, maae være tilladte, at tage deres Vare enten i Christiania eller Drammen, hvor de kunde finde tjenligst, dog at de i Christiania først tage Borgerskab: 5) maae de ei heller handle med andre Sorter, end Stammen, Vei, Filt, sort Klæde, Hatte, Salemanqver, Florettes Waand og andre linnede Bændler, og grove Kniplinger, Kartun, grove Lerreder, Traad, saavel af Silke som Linned og ulden Garn; al Slags Ijenfram, som behøves enten til Bondens daglige Huusholdning, eller til hans Avl og Jordbrug; alle Slags Specerier, saasom Peber, Ingefær, Rosiner ic.; Thee, Sukker, Kaffebønner, Papiir, Cagve, Salt og Tobak, samt alle Sorter af Farver; derimod maae de ingenlunde handle med Flæieler, Silke Vare, fine Kniplinger, fine Klæder, uden sort alene, ei heller med Nørrenberger Vare eller andet saadant, som Almuen ikke til Fornødenhed behøver, og hvorved den ikkun enten til Overdaadighed i Klædebragt eller anden usornøden Penge Spilde kunde forføres: 6) og maae det ikke være disse bosiddende Landkræmmere tilladt, at omgaae i Districtet med deres Vare, men samme af deres Huse alene til de Kjøbende at udsælge: 7) ligesom de heller ikke formedelt denne Tilladelse, maae hindre Bonden i den sædvanlige Handel med Fiske Vare og deslige; som besynderligt de i Gulbrandsdalen, Hedemarken og Østerdalen hidindtil have brugt: og 8) hvad Processer, Skifter efter disse Landkræmmere og deslige angaaer, da, efterdi de saa langt fra Christiania ere boende, skal

(q) See Rescr. 22 Maa 1778.

3 Febr.

samme i foresaldende Tilfælde af Sorenskriveren eller Dommeren paa Stedet forrettes, uden for saavidt af deres BorgerSkab til Christiania kunde dependere. — Endelig, som Vice-Statholderen III. betræffende Skippere, som sig i Byen ville nedsætte, til Slutning har erindret, at Christiania Byes Privilegier ikke tillade, at Skippere, som fra Kongens Riger og Lande i mange Aar have faret paa fremmede Steder, sig i Byen som Kjøbmænd maae nedsætte, naar de ere bleven gamle, og ikke formaae Søefarten længer at vedblive, hvorudover det ei alene kunde blive besværligt for deslige Folk, at vinde Ophold, i Fald dem, naar de formedelst Alderdom eller andre Aarsager maae forlade Søen, ei maatte forundes i Byen at blive Kjøbmænd, men det endog kan ansees til Byens Fordeel, at saadanne Folk, som ved Seiladsen oftest have erhvervet baade Vidler og den bedste Connoissance om Negocen paa fremmede Steder, sig i Byen nedsætte: saa bevilges, at alle de, som fra Aggershuus-Stift paa udenrigske Steder have faret for Skippere i 8 a 10 Aar, og om deres stikkelige Forhold kan fremskaffe vedhørlige Attester, maae være tilladte, lige med Kjøbmændenes Tjenere, om hvilke i Privilegiernes 13de Post er meldet, sig i Byen at nedsætte, og som Kjøbmænd at nyde BorgerSkab.

s. 3.

Rentel. Skriv. (til Stiftsbefalingsmændene i Jydland, og til Krigscancelliet), ang. at det bliver de Nationale Regimentter (r), naar de samles enten regiments- eller batalion-viis, eller campere uden for Kjøbstæderne, være sig enten paa Kjøbstædernes eller Amternes Grunde, usormæent at forsyne sig med behøvende ligesaavel Drikke- som Ædende-Vare, hvorfra samme beleiligt, bedst, og for billigste Priis kan være

10 Febr.
(Kongel. Res.
fol. 23 Jan.)

D d 5

at

(r) See noie Forordn. af 14 Sept. 1774.

10 Febr. at erholde: dog at Brændeviin og stærkt Øl ikke kjøbes af dem paa Landet, som ere forbudne, samme at brænde, brygge, og der at falholde; og ikke heller Øl eller Brændevin af de privilegerede Kroeholdere, som ikkun ere tilladte, saadanne Vare i Bertshusene at udskjenke. (I Anledning af at der imellem den commanderende Officer ved et National-Regiment og en Kjøbstads Consumtionsforpagter foresaldt Dispute, formedelst at der ved Landfolkets Samling til Mynstrinoen indfandt sig nogle Bønder, for at falholde ødende Vare samt Øl og Brændevin, hvilke Vare Magistraten og Consumtionsforpagteren formente, Hens Indvaanere i lige Tilfælde alene vare berettigede til at falholde).

16 Febr. Rescr. (til Justitsraad Munthe af Morgenstjerne (s)), ang. at Lovens 6te B. 5te C. 3die Art., om Børn som staae deres Forældre, skal ved Lovrevisionen tydeligere forfattes.

Gr. Da Lovens 6—5—3 sætter Livs-Straf for Børn, der maatte være saa ugudelige, at staae deres Forældre, hvilke Lovens Ord dog ikke synes at kunne sigte til andre end til kjødelige Egte-Forældre, og nærmest at stemme overeens med samme Capitels 1te og 2den Art., hvor det heder: „Findes Nogen at være sine Forældre ulydige ic. misse Arv“: sigesledes: „Bønder Nogen sine Forældre ic. misse Arv“: som alene kan passe sig paa egne, og ikke Sted-Forældre, hvorom kan dog være ulige Meninger, og af Andre kan eraates, at Loven i første Tilfælde ikke gjør Skilsmisse imellem kjødelige og Sted-Forældre, formennende, at Børn bør have samme Erbedighed for Sted-Fader og Moder, som for kjødelige Forældre, og derfor saadan Forgribelic imod Forældre, som Loven udi ommeldte Art. taler om, uden Forskjel at bør anses for halvløs Gjerning: saa, paa det herudi altid kan være en fast Regel for Dommerne, hvoresfter de skulle dømme, befales,

At det ved den ham befalede Revision lagttages, at ommeldte Lovens Art. tydeligere forfattes, og derudi determineres, hvorledes ommeldte Qvæstion bør forstaaes.

16 Febr. Rescr. (til Magistraten i Kjøbenhavn), ang. tillige med Politimesteren at holde over Lov

og

(s) See Rescr. 18 Febr. 1757 og 27 Octobr. 1758.

og Anordninger, samt see uforligelige Ægtefolk af 16 Febr. straffede.

Gr. Paa det at Worden og utilbørlig Forhold imod Loven og udgivne Forordninger, som i Kjøbenhavn maatte befindes i adskillige Maader af En og Anden at begaaes, desbedre kunde være at forekomme, og de, til det almindelige Bæste, samt Underaatternes Gavn og egen Fordeel allerede gjorte eller herefter gjørende Foranstaltninger desbedre kunde efterleves og vorde overholdne.

Magistraten skal tilligemed Politimesteren alvorlig gen paasee, at Loven og de udgangne Kongelige Forordninger og Rescripter præcise og prompte vorde efterlevede, saa at de ikke enten paa den eene Side understaae sig, efter eget Forgodtbefindende, derudi at dispensere, der egentlig dependerer af Kongens Velbehag, og Hans Majestæt vil have sig Sely forbeholden, eller at de paa den anden Side med Nogen seer igjennem Fingre; men, saafremt derudi, efter Tidernes Beskaffenhed, eller Sagernes Omstændigheder, skulde fornødiges nogen Forandring, da have de derom til Kongen at gjøre nærmere Forestilling. — Som det og skal befindes, at stor Misforstaaelse og Ueenighed iblandt Ægtefolk, formædelt den Eenes eller den Andens sørende vidtløftige, slette og liberlige Levemaade og Opsørsel, alt mere og mere til stor Forargelse tiltager, ja ofte gaacr saavidt, at de efter egen Villie uden foregaaende Lov og Dom, eller Dyrighedens Tilløbelse, hvad enten de have Børn sammen eller ikke, separere sig, og løbe fra hinanden, og i Ægtefællens Fraværelse, med Benneres Hjælp, tage med sig ud af Huset hvad der findes, uden at efterlade den Anden noget at ligge eller sidde paa: saa, til sliig høist fædelig Worden at forekomme, er sunden for godt, at Magistraten tilligemed Politimesteren, naar de derom vorde vidende, eller af enten af Parterne derover maatte vorde klaget, lader Sagen undersøge, og den Skyldige afstraffe efter Anordningerne i Tugt- eller Børnesuset

16 Febr. Huset (t), saafremt Sagen ikke i Mindelighed kan vorde bilagt.

16 Febr. Instruction for General-Procureuren.

- §. 1. Han skal fremme og befordre Kongens og det Kongelige Arvehusets Interesse og Fordeel, samt, om han mærker, derimod handles, strax tilkjendegive Kongen det, og Resolution forvente. Han skal nsie alve Agt paa, om nogen Embedsmand ei tilbørlig forretter sit Embede, Kongens Interesse og Tjeneste, eller Under-saatterne og Justitien til Præjudice, Afbræk og Undertrykkelse, imod Anordningerne; søge at bekomme de fleestmuelige Beviisligheder, og det med Betænkning indberette; og, om Sagen er af den Beskaffenhed, at den af Generalfiscalen bør paatales, skal han indhente Kongens Billie, derefter med Generalfiscalen overlægge (u), og ham instruere, paa hvad Maade Sagen bedst kan drives.
- §. 3. Saa skal han og, til hans des grundeligere Information om alt saadant, holde flittig Correspondents med Statholderne i Fyrstendommene og Grevskaberne, Vice-Statholderen i Norge, de Kongelige Stiftbefalings- og Amtmænd, Superintendenter, Landsdommere, Laugmænd og Magistrater i Rigsstæderne, samt andre fornemme Folk i begge Rigerne, Fyrstendommene og Grevskaberne (v), fra hvilke han sig sandfærdig og upartisk Underretning kunde forvante, hvori deres Navne, som Hoget i saa Maader tilkjendegive, maae, om de det begjere, holdes fordulgt, saa at, hvad de saaledes til Kongens, samt Rigerne og Landenes Tjeneste velmeent kan have at angive, skal ingenlunde komme dem til nogen Hinder eller Skade. Men, skulle Noget under-
- skaae

(t) See Rescr. 23 Novbr. 1753.

(u) See Instr. 23 April 1751, §. 9. 3, 4.

(v) See Rescr. 27 Aug. 1692.

staae sig, Noget om Andre at angive, som deres Ære og Velfærd paaagjelde kunde, og de det ei skjelligt kunde bevise, skal han Kongen saadant strax tilkjendegive, og Resolution derom forvente (x). Skulde han og i nogen Sag, som ham befales at udføre, behøve Underretning, enten af Cancelliet, Kammeret, Admiralitetet, eller og hos andre Kongelige Betjente, vil Kongen derom, efterat han det allerunderd. har tilkjendegivet, al nødvendig Anstalt gjøre, at ham sligt skal leveres. Da de, som ere anbetroede Directionen og Expeditionen ved Cancellierne og Rentekammeret, ere befalede, slittig med ham, om alt, hvis dem, hans Charge concernerende, kunde forekomme, at communicere, saa haver han og, i lige Tilfælde, med dem, ligesom det enhver Charge kan tilkomme, god Correspondents at holde. Hvis Breve, som han kan foraarsages i hans Generalprocureurs Charge med Posten at skikke, saa og de, som ham med Posten, samme hans Charge vedkommende, tilsendes, maae og skal, for Porto deraf at betales, fri passere (y).

§. 4.

§. 6.

§. 8.

Rescr. (til de Deputerede i Gen. Ld. Dec. og Commerce-Collegio), ang. hvad Enhver af dem i sær har, i Hens. de til Deliberation indkommende Sager, at tage Connoissance om, hvilke Sager dog alle in pleno Collegio skal foretages, og derpaa resolveres (z).

23 Febr.

Rescr. (til samtlige Stiftbefalingsmænd i Danmark (a)), ang. indenlandske Fabriqve-Vares Afsettelse og Brug, samt aarlig Fortegnelse derover, og de Fremmedes Udsendelse, m. v. (b).

26 Febr.

Gr.

(x) Efr. Forordn. 31 Julii 1739, §. 9. 3 og 9.

(y) See Forordn. 17 Junii 1771.

(z) See Forordn. 21 Jan. og 20 Octobr. 1773.

(a) Til flere, see Rescr. 19 Martii, 2 og 13 April 1753.

(b) See Skriv. 14 April 1753, Rescr. 28 Octobr. 1758 og 10 Martii 1766.

26. Febr.

Gr. Højsalig Konge Christjan den Sjette har med megen Omhu ladet sig være høist angelegen til det almindelige Bedste, og Undersaatternes sande Velstand og Nytte, at lade saavel Gilde- som Ulden-Fabriquer anlægge og oprette, hvorfra Indvaanerne til deres fornødne Klædedragt bekvemmeligen og til billige Priser kunde vorde forsynede, og hvormed allerede 1737 var kommen saa vidt, at der ingen mere Tvivl derom kunde bæres; og, for end ydermere at befordre den derpaa fornødne Debit, og for at affkaffe den med deslige fremmede Vare saa skadelige Handel, er derom under 10 Aug. 1737 udgaaet Rescript. Da nu de indenlandiske Fabriquer med videre i Aar 1738 og 1739 saaledes tilvorte, at næsten alle Slags fornødne Klæde-Vare derfra vare at bekomme, saa blev ved Forordn. af 17 Novbr. 1739 deslige specificerede fremmede Klæde-Vare forbudne i Danmark at indføres. Men alt dette effectuerede intet; Debiten paa alle indenlandiske Vare blev endda tilbagestaaende, og Ingen indfandt sig, for at vise den mindste Nidkjerhed og gode Villie til Fabriquerens Opkomst og Befordring, hvorpaa udgik Rescript af 3 Junii 1741. Kort derefter, den 16 Junii 1741 blev alle fremmede Klæde-Vare i Danmark ved en Forordn. forbudne at bæres, bruges og forarbeides. Imidlertid bleve de anbefalede Fortegneller til General-Land-Deconomie- og Commerce-Collegium indsendte, og hvorpaa samme Collegium udstædte Circulaire-Skrivelse den 12 Sept. 1741. Havde alt dette Foregaaende bleven efterlevet, og de derom gjorde Anfrakter noie iagttagne, saa kunde ikke eet eeneste Stykke af deslige fremmede Klæde-Vare mere i Riget været at finde ved Aarets Udgang 1741. Ikke desmindre blev anmærket, at ikkun en ganske ringe Deel af Magazinet eller de her fabriquerede Vare blev forlangt: altsaa maatte enten Landet lide Mangel, eller og fremmede Klæde-Vare hemmeligen i Provinserne bleve solgte; men, for end ydermere at raade Bed paa denne egenlytrige og selkvaadige Opførelse, saa udkom Kejer. af 3 April 1742. Men alle saadanne Befalinger have lidet eller intet frugtet, og ere ingenlunde med den Lydighed, som see burde, bleven efterlevet. Vel ere endeel Specificationer indkomne over hoed Vare, som nogle Handlende aarlig sig fra det almindelige Magazin havde tilforhandlet, dog meget uefterretlige, og saaledes indrettede, at hverken Alne-Maal eller Qvantiteter have med nogen Accuratesse været at udfinde; men dette erfarer Kongen med største Misbag, at Bedkommende i saa mange Aar, og indtil denne Tid, i ingen Maade have vist nogen patriotisk Nidkjerhed. Og, omendkjønt Kongen længe siden havde haat Aarsag nok at lade de Skjeldige undgjelde deres Efterladenheder og Overtrædelser; saa har Allerhøihsamme endda i Rescript af 27 Novbr. 1747 overbaaret med deres Fortæller og Eggenyttige, og derhos befalet adskilligt. Ligesaa lidet, som da alle de øvrig herudinden gjorte Erindringer have havt nogen Virk:

26 Febr.

Birkning, ligesaa lidet haver denne sidste kundet bringe de Handlende fra deres Egennytte og for Landet saa skadelige Opsørjel. Men, som Kongen ingenlunde saadan utilledeelig egenraadig Omgang længere vil tilståde,

Saa er derom udgaaen Forordning (c), som hermed sendes; og befales Stiftamtmanden hermed, at han saa straxen og usfortøvet paa det eftertryffeliggste foreholder de Handlende i Kjøbstæderne, hvor nagtsomme og strafværdige de nu i saa mange Aar have viist sig i at fuldbyrde Kongelige Befalinger, og hvor efterladen de have været i at ophjælpe de Manufacturer i Landet, som Kongen med saa stor Omsorg til Undersaatternes Gavn og Bedste har ladet sig være angelegen, at oprette og vedligeholde. Stiftamtmanden skal og alvorligen føre dem til Estertanke, hvorledes Kongen nu i saa mange Aar har overseet med deres Modvillighed, da Allerhøiøst, samme har havt de kjendeligste Aarsager at ansee deres Opsørsel med Rigueur, til vedbørlig Undgjeldelse; men, naar herefter, da intet Middel, enten ved nøie Efterforskelse, eller Eftersyn til Sandhed at erfare, skal vorde forbigaaet, formærkes, at de med Flid og Nidkerhed har viist sig villige til at fremme og befordre de indenslandske Fabriquers Opkomst og Vedligeholdelse, saa skal deres begangne Forsælse være estergivet. Og, som ved denne herved sendte Forordning er befalet de Handlende, og Andre, som maatte have fremmede forbudne og uforarbejdede Vare, at de dem inden 8 Dages Forløb til ethvert Steds Magistrat skal angive, saa haver Stiftamtmanden at beordre alle Magistrater i Stiftet, at de ved Publicationen derom advare alle der Handlende, og, saasnart Specificationerne ere indkomne, at de deraf straxen indsende en Gjenpart til General-Land-Deconomie og Commerce-Collegium, med Efterretning hvad Dag Forkyndelsen er skeet, og en anden Gjenpart til

Men

(c) Dat. 19 Hujus,

26 Febr. Rentekammeret, for at foranstalte de Vares Stempling, som stemples bør. Men, hvad fremmede Klæde og alle Slags Silke-Stoffer og Vare, som udføres skal, angaaer, da lader hvert Steds Magistrat, efter at de ere efterseet, indpakkede og forseglede saavel med Eiernes som deres Segl, samme under sikker Forvaring enten paa Raadhuset eller andet beqvemt Sted hensætte, indtil de inden den foresatte Tid til beviislig Bortsendelse vorde udtagen. Samtlige Magistrater haver Stiftamtmanden og alvorligen at anbefale, at de, i Henseende til de paa hvert Sted aarligen holdende Markeder, have al fornøden Tilsyn, at med de der sælgende Vare efter Forordn. af 16 Junii 1741 (d) nøie forholdes, og at Ingen tillades, de deri navngivne Vare at falsholde, med mindre han de anbefalede rigtige Attester tilforn har forrevisst. De Kongelige Betjente haver Stiftamtmanden alvorligen at erindre, at de ikke heller vedhørlig have efterlevet, hvis saavel i Forordningerne som i forbermedte Rescr. under 27 Novbr. 1747 har været befalet dem at skulle iagttage; betydende dem derhos tillige, med hvilken Velbehag Kongen vil bemærke deres Nidkjerhed, naar Enhver for sig det Fornødne til dem selv, deres Familie og Ejenere, af det indenlandste Fabriqverede sig tilkjøber, og hvorledes derimod alle de, der ikke vise deres Pligt og Skyldighed, med Alvorlighed ansees, til velfortjente Undgjeldelse; og fornemmeligen havees til Stiftamtmanden den Tillid, at han med allerunderdanigst Nidkjerhed og alvorligen, ikke alene foregaaer de Andre med det gode Exempel, men endog ved alle Leiligheder tilholder Alle i Almindelighed, og Enhver i særdeleshed, med ligesaadan Nidkjerhed at fremme og befordre Kongens Villie og Intention, til Manufacturerens Flor og Opkomst i Rigerne og Landene, og intet lade for

(d) Eft. og Forordn. af 3 Junii 1741.

26 Febr.

forbigaae, som kan tjene til deres Fremtars og bestandige
 Vedligeholdelse. — Endeligen haver Stiftamtmanden
 ved hvert Aars Udgang usforbigængeligen at lade sig
 af de Handlende give nøie og tilforladelige Fortegnelser
 over alle de Vare, som de sig fra de indenlandske Fab-
 briquer i dette Aar have tilkjøbt. Saadanne Forteg-
 nelser skal være ordenlig forfattede; de skal rubrique-
 viis indeholde enhver Sort, især ved Alne Maal bereg-
 net, med Forklaring hos hvem, og af hvilken Fabrique de
 ere annammede, samt exacte og tydeligen være indrette-
 de. Disse Specificationer skal Stiftamtmanden ved
 Aarets Udgang uden nogen Ophold til General-Land-
 Oeconomie og Commerce-Collegium indsende, samt der-
 ved tillige sin Relation indgive, og deri usforbigængeligen
 anmærke, hvilken Betjent og Handlende der har viist
 sig nidkjær, og de Andre med godt Exempel foregaaet (e),
 saasom Kongen vil lade sig deslige Relationer aarlig fore-
 stille, for deraf at erfare, hvilke af dem, der meest ha-
 ve viist Kjendtegn paa deres Troeskab for Kongelig Tje-
 neste og det almindelige Bedste. Og, som Kongen saa-
 ledes er, og fremdeles uafladeligen vil være, betænkt paa,
 alle muelige Midler til at haandhave, formere og ophjæl-
 pe det med saa naadig Forsorg for hele Landets Velstand
 og Sine fjere Undersaatters egen Lyksalighed, samt ved
 saa anseelige Bekostninger enten allerede indrettede, el-
 ler herefter indrettende Fabriquer; og derimod alvorligen
 at forekomme og afværge alt hvad derudi kunde være hin-
 derligt: saa haver Stiftamtmanden ved forberemte
 aarligen indsendende Relation, tillige at tilkjendegive
 og foreslaae, om han til sammens desto sikrere Fuldbyr-
 delse, efter nøieste Overlæg, end videre nogen Foranstalt-
 ning tjenlig og fornøden maatte cragte.

Rescr.

(e) See Prom. 10 Junii 1776.

V. Deel. I Bind.

C e

2 Martii.

Rescr. (til Vice-Stattholderen i Norge), ang. at de 2 Garnisonsfeldsjærere, som tillige ere beskikkede til Stads-Chirurgi i Frederichshald og Christianssand, skal staae under den civile Jurisdiction, undtagen t de Sager, som concernerer Tjenesten ved de militaire Forretninger; og at Skifterne efter dem, deres Hustruer og Børn skal forrettes af de Civile alene.

9 Martii.

Rescr. (til General-Land-Oeconomie og Commerces Collegium), ang. i Anledning af Rescr. 14 Aug. 1739. at foranstalte, hvad til Viborg-Manufacturhusets bedste Indretning behøves (f).

10 Martii.

Kentel. Skriv. (til Stiftbefalingsmanden i Ribe), ang. at Magistraten i Varde er uberettiget til at beskikke Veier og Maaler ved Hjerting-Toldsted, som ligger uden for Kjøbstæden.

16 Martii.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Bergen, og Norits til Stiftbefalingsmændene i Danmark), ang. at Danske Skippere maae, ligesaafuldt som Norske eller Bergenske, tage Fragter fra Bergen.

Gr. Af adskillige indkomne Klager er det fornummeri, hvorledes Bergens-Buens Skipperlaug paa nogle Aar skal have begyndt, at formene Skipperne fra Danmark med deres til bemeldte Bergen kommende Fartøier, at maatte derfra igjen tage nogen Fragt for Byens Indvaanere, saalænge der fandtes af Byens Seilende, som ville fare for samme Accord, som med de Danske Skippere kunde være indgaaet, med videre, grundende saadan deres Paastand og Indsigelser paa de Bergens-Bue forundte Privilegier, men i Gærdeleshed paa de Skipperlauget sammesteds bevilgede Artikke, i det (da de første befale, „at Bergens Børgere og Kjøbmænd under Straf og Tiltale ikke maae understaac sig at befragte fremmede Skibe fra Bergen, saalænge Danske eller Norske i Bergen til Fragt ere at bekomme“, men de sidste i 14de Post anelde, at „naar for Bergens-Bue befindes beqvemme Skibe, som til Byen hjemmehøre, og de ville lade sig befragte for saa billig

Pris,

(f) See Rescr. 29 Junii og 4 Julii 1753, 7 Febr. 1766 og 19 Sept. 1781.

Pris, som nogen Udenlands-Nation, maae dem, efter Byens Privilegier, Fragten forundes, og ingen Fremmede^(u) de deraf tage Anledning til, at holde sig berettigede til de Fragter, som falde i Bergen, samt holde for, at, naar nogen af deres Medborgere finder fornødent at befragte et eller andet Skib, de da dertil bør være berettigede, naar de ville fare for ligesaa billig Fragt, frem for Andre. — Men, da det i forommeldte Bergen-Byes Privilegier udtrykkelig fastsættes, at Danske og Norske Undersaatter skulle være lige berettigede til de der faldende Fragter; de derpaa grundede Laugs-Artikle ei heller har ophævet nogen saadan Lighed, men alene taler om Fremmede, hvorunder Danske Undersaatter ikke kan være at forstaae: saa er funden for godt,

16 Martii.

At det herudinden ved Bergen-Byes Privilegier fremdeles herefter skal forblive, saaledes, at der ingen Forskjel bør gjøres imellem de Norske eller Bergenske Skippere i Særdeleshed, og de Danske, men disse sidste, ligesaa fuldt som de andre, være berettigede til ubehindret og uformeent at antage de dem tilbudne Fragter.

Rescr. (til samtlige Amtmænd i Danmark (g)), 19 Martii.
ang. indenlandtske Fabriqs-Vares Brug, og Fremmede ei at hjælpes indsnegne (h).

Gr. Med hvor megen Omhu salig Konge Christian 6. har ladet sig være angelegen, til det almindelige Bedste samt Undersaatternes sande Velstand og Nytte, at lade saavel Silke- som Uldne-Manufacturere oprette, det er noksom overalt bekjendt, og fast Ingen kan være uvitterligt, at jo deslæge indenlandtske Fabriqs i mange Aar have været i den Stand, at Indvaanerne derfra med det Fornødne kunde til billige Priser vende forsynede, og fornemmeligen er saadant ved Forordn. af 16 Junii 1741 tilkjendegivet, da alle fremmede Klædevarer i Danmark aldeles er bleven forbuden at bære, bruges og forarbeides. Men, som denne og andre, til de indenlandtske Fabriqsers Nytte og Opkomst, gjorte Anordninger hidindtil ikkun have havt liden Virkning, i det at deslige fremmede Vare ei alene paa mange Steder hemmeligen ere indsnegne, men endog, til det almindelige Bedstes aabenbare Skade, offentligt solgte, kjøbte, forarbejdede og brugte; og da Kongen saadan utilfsadelig Omgang ingenlunde længere har villet tilskøde: saa er derom udgaaet Forordning af 19 Febr. sidstafvigt, og hermed befales,

Se 2

At

(u) See og Rescr. 26 Febr. samt 2 og 13 April 1753.

(h) Anhang af Rescripter ic. 1779.

19 Martii.

At Amtmanden straxen overalt i de ham anfortroede Amter bekjendtgjører for Indbyggerne, at det er Kongens alvorlige Villie og Befaling, at de herefter altid til deres Fornødenhed tilforhandle sig indenlands fabriqverede Vare, og med Agtsomhed og med Flid, for saavidt det staaer til dem, søge at besordre alt det, der kan tjene til Manufacturerernes Opkomst og bestandige Vedligeholdelse. De samtlige Rettens Betjente haver han ligeledes alvorligen at tilholde, at de, saa kjer som deres Embede og Velsfærd er dem, flitteligen og ved alle Leiligheder og med en særdeles Narvaagenhed nøie paaagte, at intet til de indenlandske Fabriqvers Skade og Hinder, vare sig ved Omløbere (i) eller Andre foretages, men at de saadant i alle optænkelige Maader søge at afvende og forekomme. Alle andre Kongelige Betjente, samt Proprietairer og saa mange, der bruge og bære Klæde, Silke, og andre Stoffer eller uldene Vare, haver han tillige alvorligen at erindre om deres alderdomsberdanigste Pligt og Skyldighed, i at efterleve Kongens alvorlige Villie herudinden, betydende dem derhos, med hvilken Velbehag Kongen vil bemærke deres Nidkjerhed, naar Enhver for sig det Fornødne, til dem selv og deres Familie, af det indenlandske Fabriqverede sig tilkjøber, og hvorledes Kongen derimod vil ansee dem, som i saa Maade ikke vise deres Pligt og Skyldighed til Landets Nytte og det almindelige Bedste. Alle i Almindelighed haver Amtm. alvorligen at advare, ingenlunde i mindste Maade at være Nogen behjælpelig, i at indsnige, forfølge, eller andensteds henbringe fremmede forbudne Vare, saafremt de ei ville underkaste sig den derpaa satte uudestlivelige Straf. Og fornemmeligen har Kongen til Amtmanden den Tillid, at han med Nidkjerhed og alvorligen, ikke alene foregaaer de Andre med sit gode

Exem^o

(i) See Forordn. 13 Febr. 1775.

Exempel, men endog ved alle Leiligheder tilholder Alle ^{19 Martii.}
 i Almindelighed og Enhver i Særdeleshed, med lige saad-
 dan Flid og Nidkerhed, at fremme og befordre Kongens
 Billie og Hensigt, til Manufacturers Flor og Opkomst
 i Sine Riger og Lande, og Intet lader forbigaae, som
 kan tjene til deres Fremtars og bestandige Velstand. Og,
 som Kongen saaledes er, og fremdeles uafsladeligen vil
 være betænkt paa alle muelige Midler, til at haandhæve,
 formere og hjælpe de med saa naadig Forsorg for hele
 Landets Velstand og Sine Undersaatters egen Lyksalig-
 hed, samt med saa anseelige Omkostninger, enten alle-
 rede indrettede eller herefter indrettende Fabriquer, og
 derimod alvorligen at forekomme og afværge alt hvad
 derudi kunde være hinderligt: saa haver Amtmanden
 aarligen allerunderd. at tilkjendegive, om han mener No-
 get herimod at handles, og ellers at foreslaae, om han,
 til sammes desto sikkere Fuldbyrkelse efter næste Over-
 læg, end videre nogen Foranstaltning tjenlig og fornøden
 maatte eragte.

Rescr. (til Vice-Statholderen i Norge), ang. at søie 26 Martii.
 den Anstalt, at hvad Striktyds Generalmajor Mangel-
 sen til Kongelig Tjenestes Befordring kunde eragte for-
 nøden, Grendse-Forretningen vedkommende at regulere,
 bliver ham given (k).

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Bergen), 26 Martii.
 ang. at det ved de Bagerlauget i Bergen med-
 deelte Privil. af 23 April 1744, hvorefter for nærvæ-
 rende Tid ei flere end det fastsatte Tal 24 Bagergaarde
 maae oprettes, skal have sit Forblivende; og at, i Hen-
 seende til de vacante Bagergaardes Besættelse, saavel som
 deres Indretning, i alt efter Privilegierne stricte skal
 forholdes.

E e 3

Rescr.

(k) See Rescr. 19 Febr. 1768.

30 Martii.

Rescr. (til Stiftsbefalingsmanden i Ribe), hvorved Straffen for Nattefrierte paa Vesterlandsføhr nærmere bestemmes.

Er. Formedelsi den paa Vesterlandsføhr isvanggaende, saa kaldede, Natte-Frierte og Natte-Sværmen, er under 6 Maii 1740 bleven rescriberet, at de Mand- og Qvindes-Personer, som enten give eller modtage saadan uansæindig Natte-Besøgelse, og ved saadan Leilighed tilkommende Ægtefæb imellem sig aftale, skule bøde hver 20 Rdlr. eller straffes med 8 Dages Fængsel paa Vand og Brød, og at den Huusvert, som vidende tillader saadan Natte-Samling, og det ei for Øvrigheden angiver, skal anses med lige saadan Mulct, m. v. Og, som der, i Henseende til saadan Natte-Frierte, er for Østerlandsføhr udgaaet en Forordn. af 2 Maii 1740, om hvis Forskaelse det skal sættes i Lov, enten disse 20 Rdlr. af enhver sig imod denne Forordn. forbydende skal betales, eller kun een Gang for den ganske Forbrudelse: saa er ved Rescr. af 5 Martii sidstleden igjennem det Lydske Cancellie befalet,

At enhver paa Østerlandsføhr forbydende Part, saavel Mand- som Qvindes-Personer, som foretage sig disse forbudne Natte-Besøgelser, skal med 20 Rdlrs Bøder anses, eller, i Mangel af Betaling, straffes med 8 Dages Fængsel paa Vand og Brød: hvilken Resolution Stiftamtmanden Vedkommende paa Vesterlandsføhr til Efterlevelse, for saavidt dem kan vedkomme, haaver at lade bekjendtgjøre.

30 Martii.

Rescr. (til Amtmanden over Lundenes- og Bøveling-Amtter), ang. at see derhen, at der overalt i disse Amtter, efter foregaaende Overlæg med vedkommende Lodseiere, paa en eller anden Maade og med mindst Byrde for Almuen bliver reguleret visse og bestandige Tingsteder.

2 April.

Rescr. (til samtlige Grever og Friherrer i Danmark), ang. indenlandske Fabrique-Vares Brug, og Fremmede ei at hjælpes indsnegne (1).

Rescr.

(1) Ligesom Rescr. af 19 Martii 1753.

6 April.

Reser. (til Stiftbefalingsmanden over Island og Færøe), ang. at seie den Anstalt, at det paa Altinget paa Island bliver bekendtgjort, at hvad som Almuen der paa Landet haver at andrage, de Kongelige Bejentes Embedsforretninger vedkommende, eller at Klage, maae de selv forfatte i det Islandske Sprog, og i Anledning af Norske Lovs 1 — 24 — 3, uden at forevises Dyrigheden, under Vedkommendes Forsøgling, directe til det Sted, hvorhen de ere adresserede, forsendes (m); men, saafremt der med deslige Ansøgninger til Beviis og Oplysning bliver fremsendt Tingsvidner eller andre publicke Acter, da skal deraf følge Translationer.

Extension af Foundationen, og videre Benaadninger for Tugt- og Manufactur-Huset i Odense (n). 10 April.

Gr. Directeurerne have andraget, at fornævnte Tugt- og Manufactur-Huus, i Følge den approberede Foundation af 25 Maii 1752, saavidt er kommen i Stand og Drift, at det den 28 Aug. i sidstafvorte Aar er bleven aabnet, og derudi ved en almindelig Inquisition over 40 Løsgængere og omløbende Mennesker indbragt, hvorved det skal være sat i anseelige Bekostninger og Tab med videre; og anno de nu, at Kongen, til Goutien og nogenledes Understøttelse, vil bevilge endeel af dem foreslagne Poster.

Om Noget af de, som ved Tugthuset eller Manufacturet arbejder, enten det er fri Folk eller dem, som efter Dom eller andre Omstændigheder derudi ere satte, skalde forkomme eller abalienere noget af hvad dem betroes, eller de desuden kunde overkomme, da skal disse, saavel som de, der handle med dem, eller sligt udi Forvaring imodtage, straffes, nemlig Lemmerne efter den Dom, som over dem med Directeurernes Approbation kan vorde

§. 1.

Se 4

af

(m) See Forordn. 3 April 1771 og Plac. 30 Sept. 1785.

(n) See noie Reser. af 3 April 1782, som i Noget forandrer §. 6. 1 - 6, 10.

10 April.

- assagt, og de Kjøbende eller de, som have imodtaget saadant til Forvaring, hver Gang betale i Mulct til Tugthuset 50 Rdlr., og i Mangel at de ei Bøderne kan betale, da samme i bemeldte Tugthuus at aftjene med sine paagaende Omkostninger, efter Directeurernes og Inspecteurernes Eragtende, og ellers at forholdes med den Post at paadømme og afhandle, ligesom med andre Sager efter Foundationens 1te, 2den, 3die, 4de og 5te Poster, dog at saadant til Alle og Enhvers Efterretning vedbørligen publiceret vorder. Dersom Nogen af de Svende eller Læredrenge, som ved Tugthusets Manufactur eller Fabrique arbejder, og der enten efter Dom, Accord eller paa anden Maade er indsat, og virkelig i Tjeneste, skulde lade sig til Rytter, Soldat eller Matros anhverve, da, saalænge det er imod Directeurernes og Inspecteurernes Villie, skal saadanne Svende og Drenge strax af Vedkommende paa Anfordring tilbageleveres, uden nogen Haandpenge at give tilbage, om endstjænt de nogle kunde have bekommet. Det maae være enhver Proprietair tilladt at sætte til at lære ved Fabriquen hvilken af sit Mandskab han finder at Godes kunde undvære og miste, og han ei eragter tjensig at kunne betroes nogen Gaard, dygtig til Soldat, eller formedelst Dovenskab, Lidelighed, ei nyttig til Bondes Arbeide; dog at saadanne blive beegnedede som fri Folk, saalænge de gjøre hvad de bør, og nyde de deres Arbeide fornødne Klæder og Føde, da de siden, naar de dygtige befindes, kunne gjøres til Svende. Naar saadant ungt Mandskab, som til Lære indfattes, eller maatte opvoxe, i en eller anden Maade kunde være Godes til Nytte, da bør han søge at indfinde sig paa det Godes og den Stavn, han er kommen fra, naar forlanges; dog at han bliver saalænge i sin Lære, at Fabriquen for sine Omkostninger kan være uden Skade, eller og at
- Dro:

- 10 April. eller Skjødet er udstød, nemlig det Halve af Sælgeret, og det Halve af Kjøberens; og skal saadanne Penge betales til Kettens Betjente, hvor Tinglysningen skeer, inden Documentet publiceres og leveres tilbage, som der efter enten quartaliter eller ved Aarets Udgang af Bogholderen imodtages; dog skal denne Afgift ikke længer vedvare end i de næstpaafølgende 10 Aar fra Dato (o).
- §. 9. I Steden for de Tugthuset forhen tillagde 50 Rdlr. af Consumtionen i Odense forundes det 100 Rdlr. saaledes og paa samme Maade, som fornævnte 50 Rdlr. forhen efter Foundationen ere bevilgede. Alle de Farve Vare, som til Manufacturhusets Farverie behøves, og ikke ere forbudne at indføres, maae være befriet for Told; dog at der ved Indførselen edelig forklares, at saadanne Farve Vare ikke til andet end Manufacturets Brug alene, og ei for at farve for Particulare, skal anvendes.
- 13 April. Rescr. (til Biskopperne i Danmark), ang. at tilholde Præsterne at formane deres Tilhørere, at de, efter deres allerunderdanigste Pligt og Skyldighed, i alle optænkelige Maader søge at forfremme og besordre alt hvad der kan tjene til de indenlandste Fabriquers Opkomst og bestandige Velstand, og at Enhver især vogter sig for at være Noget i mindste Maade behjælpelig, i at indsnige, fordølge, eller andensteds henbringe fremmede forbudne Vare, saafremt de ikke ville uøderkaste sig den derpaa satte udeblivelige Straf (p).
- 13 April. Confirmation paa en imellem Reebslagersvendene i Kjøbenhavn til en Casses Indretning, til de fattige Svendes Hjelp i langvarig Svaghed, og til

(o) Dette maae vedvare efter Rescr. 3 April 1782, §. 4.

(p) See Forordn. 19 Febr. 1753, Rescr. 26 Febr. og 2 April s. A. og Skriv. 6 Decbr. 1766.

10 April.
S. 5.

Proprietairen saadant for ham betaler. De fattige Børn paa Landet, som ikke nærmere kan blive opfojede, end at de maae inddeles med andre fattige gamle svage Folk til Underholdning, skulde Præses og Inspecteurerne for de Fattiges Væsen besørge indsatte i Fabriqven, om de ere friske af Helbred, saasnart de opnaae de Aar, at de kan arbejde, enten ved Spinden eller andre Ting, paa det de kan blive underviiste i deres Christendom, og i Tiden lære det, de kan erhverve deres Brød med, og ikke blive Publico til Byrde; og skal saadanne unge Folk som fri Folk begegnes, samt nyde det, de hvi fornøden behøve til Føde og Klæde, indtil Drengene for Svende, og Pigerne til Tjeneste kan frigives, og Tugthuset for den paa dem anvendte Bekostning være Stadesløss: dog at ingen saadanne paa Landet maae tages, uden med vedkommende Proprietairs Billie og Samtykke. Magistraten i Hyens Stifts Kjøbstæder skal besørge de unge Dreng- og Pige-Børn i Kjøbstæderne, som af Hyens fattige Casse eller andre publice Penge maae fødes og opdrages, til Fabriqven indsatte, for at lære det, hvormed de videre kan fortjene deres Brød i Tiden, ligesom i 5te Post er meldet. — Til nogen Indtægt for Tugthuset bevilges og befales, at enhver Geistlig Mand af sin Indkomme, det første Aar han kommer til sit Embede, ligesom alle Civile i Stiftet, svarer og betaler til Tugthuset 5 pro Cto.; og, siden Præsterne maae give deres Formands Enke det halve af deres første Aars Revenu, saa skal saadan Præst ikke heller svare pro Cento af mere end af det halve, Kaldet kan beregnes, hvori til en Regl skal tages den Summa, enhver Præst har ansat sit Kald for ved sidste Princesse-Styr. Alle og Enhver, som Kjøber og sælger nogen Eiendom i Stiftet Hyen og Langeland, skal iligemaade give til Tugthuset $\frac{1}{2}$ Deel af det stemplede Papiers Beløb, hvorpaa Contracten

S. 6.

S. 7.

S. 8.

til Begravelse, naar Dødsfald skeer, under 26 Febr. 13 April.
d. N. oprettet Forening (9), der lyder som følger:

Alle de Svende, som maatte være noget skyldig til Laden, skal samme prompte erlægge ved denne Forenings Underkrivelse. Hver Svend, som kvartaliter har givet 12 Skill. Tidepænge, skal herefter give i det Sted 1 Mk. D. hver Kvartal, som skal lægges i Laden, hvortil Oldemanden skal have en Nogel, og Oldesfellen den anden; og skulde nogen Svend reise bort, da skal han, saafremt han vil nyde og profitere af denne Forening, svare til Lauget og Laden de imidlertid til Rest blevne Kvartals eller Tide Penge, naar han kommer igjen; men, skulde nogen Svend begive sig i Tjenesten ved Krigen, enten til Lands eller Blands, da skal det, imidlertid han i samme Tjeneste forbliver, ikke anses, som han i Foreningen var indskreven; men, saafremt han derudi agter igjen at vil indtræde, og har sin ærlig Afsteed, skal han betale til Lauget 4 Rdlr., hvad enten han har været kort eller lang Tid borte, og det førend han maae kaldes en Laugsbroder i denne Forening; men, skulde bemeldte 4 Rdlr., eller andet, som Tide eller Kvartals Penge, ikke blive betalt, førend han eller Hustrue med nogen Sygdom blev beladt, da skal han ikke tilstådes at komme i Laugets Cassa igjen, førend han eller Hustrue af saadan deres Sygdom er bleven restitueret. Naar nogen Svend eller hans Hustrue ved Døden afgaaer, da skal den Esterlevende nyde, og strax ved Anmeldelse, af Cassen betales til den Dødes Begravelse 10 Rdlr.; og, skulde en Enke, efter sin Mand's Død, fremdeles ville blive i Cassen, for deraf at nyde 10 Rdlr. til sin Begravelse, naar hun ved Døden afgaaer, da svarer hun hver Kvartal til Cassen halv saa meget, som hendes afdøde Mand har svaret, nemlig 8 Skill. til hver

Dvar

(9) See Reser. 1: Novbr. 1785.

- 13 April. **Qvartal.** Skulde nogen Svend eller hans Hustru, som
 s. 4. er indskreven, og rigtig har svaret sin Contingent til
 Cassen, med nogen langvarig Sygdom blive belagt,
 som maatte overgaae høiere end en 4 Uger, da skal han
 eller hun derefter gives ugentlig af Loden 1 Mk. 8 ß til
 Hjælp; naar deres Sygdom med lovlig Attest bliver be-
 s. 5. viist. Skulde nogen Svend, efterat han i 10 Aar har
 pensioneret og erlagt Tidpenge til bemeldte Cassé, deraf
 ville udgaae, enten at forlade Professionen, eller reise
 andensteds hen sig at nedsette, eller og blive Mester i
 Næbbst:gerlauget, og saaledes af Cassen udgaae, da skal
 ham tilbagegives 3 Rdlr.; men afgaaer han, som inel-
 lem 6 a 10 Aar, ikkun 2 Rdlr.; og inden 6 Aar, be-
 kommer han aldeles intet: hvormed dog ikke meent det i
 2den Post ommeldte, som derved saaledes forbliver; saa
 og, om Nogen ellers af Modvillighed, for en eller an-
 den ubillig Aarsags Skyld, af Cassen skulde ville udgaae,
 da nyder han ei heller noget for sit gjorte Indskud, eller
 saa kaldede Tidpenge, hvad enten han har været kort eller
 s. 6. lang Tid i Cassen indskreven. Saasnart Nogen for Svend
 bliver udfreven, eller en Svend andensteds fra til Kbhavn
 ankommer, skal han, saastremt han vil nyde og profitere
 af denne Cassa, strax underskrive denne Forening, og tillis-
 ge i Cassen erlægge 8 ß D., og 4 ß til Laugsriveren, for at
 indføre ham paa Forenings-Registeret eller Qvartalslisten.
- 14 April. **Gen. Ed. Decon. og Commerce Coll. Skriv.** (til Stifts-
 befalingemændene), ang. fra de Handlende i Kjøbstæ-
 derne uopholdelig at indsendes Specificationer paa hvad
 Silke- og Uldne-Vare de til Affættelse i et Aar behø-
 ve, nr. v. (1).
- 27 April. **Rescr.** (til Directeurerne for de Fattiges Væsen
 i Danmark), ang. Børn, som underholdes af
 de

(1) See Rescr. 28 Octobr. 1758 og 10 Martii 1766.

de Fattiges Casser i Kjøbenhavn, og Hittetbørn, 27 April.
 hvorledes de maae leveres Proprietairer til deres God-
 sers Besætning (s).

Gr. Af Directeurernes Foreskilling er fornømmen a) at, siden Rescriptet af 18 Junii 1751 er udstædt, har adskillige Proprietairer anmeldt sig hos Direct., med Anmodning, at maatte bekomme saadanne Børn til Besætning paa deres Godser, forsikrende vedbørligen at sørge for deres Opdragelse i deres Christendom og videre Fremtard; og iblandt saadanne Proprietairer, som tildeels have forlangt at erholde af de Børn, der underholdes af Conventhuuscassen, deels af Børnehuset, deels af dem, som formedelst Bettelricer opbringes paa Gaderne, har Eieren af Gjørsløv begjert, at maatte faae af de Børn, som ved den under 13 Martii 1750 oprettede Stiftelse for Hittetbørn underholdes, erbdende sig, at ville imodtage samme Børn, saasnart de vare afvante fra Ammens Bryst, imod at ham for hvert Børns Forsørgning maatte vorde betalt i Mk. ugentlig, indtil dets 9de Aars Alder; derhos tilhøvdende, at, saafremt nogen af disse Børns Forældre sig i Tiden skulde anmeldte og affordre slige Børn tilbage igjen fra Godset, skulde samme imod loyformelige Attester og Bøviser om Rigtigheden, og imod Betaling for deres Underholdning, strax blive udleverede: b) at Direct., i Anledning af disse og flere dem gjorte Propositioner, hvorved de Fattiges Væsen, som har omtrent 600 Børn at underholde, og paa foransførte Maade kunde blive skilt ved over 150 og flere, have corresponderet med de Committerede ved Conventhuset i Kbhavn, om forskreyne Børns Udlevering, saavel i Kraft af forberorte Rescript af 18 Junii 1751, som og i Henseende til den Rettelse, de Fattiges Casser derved kunde tilflyde, foruden den Fordeel det kunde blive for Landet at Godserne, som paa de fleste Steder laborere af Mangels paa ungt Mandskab, saaledes kunde besættes til Kongens og Landmandens Tjeneste.

De Børn, som underholdes af de Fattiges Casser ved Convent- eller Børne-Huset, maae, saavel som og Hittetbørn, til Proprietairer, som dem maatte forlange, udleveres, imod Reverser, at sørge for deres Opdragelse; men dermed skal forholdes paa efterskreyne Maade, nemlig: 1) skal de Børn, hvis Forældre enten have været eller kunne staae i Paralel med skikkelige Borgerfolk

(s) Cfr. Reser. 10 Decbr. 1772, S. 6, 4 April 1781, samt 23 April 1783 og Prom. 24 Maii s. A.; endelig R. 17 Martii 1784.

27 April. folk i Kjøbenhavn, ei lettelig udleveres: 2) andre fattige Børn, som have deres Forældre i Live, maae til Proprietairer udleveres, naar Forældrene deri samtykke; men hvis ikke, da bør de ei længer af Conventhuset underholdes: 3) Hittetbørn, som ikke af Forældre eller Slægt ere affordrede, inden de have fyldt deres tredie Aar, maae da først udleveres til Proprietairer: 4) Børn, som ikke affordres fra Proprietairernes Gods, inden de have fyldt deres 9de Aar (t), skalle siden være og tilhøre Godset, og Proprietairerne have samme Rettighed til dem, som til andre Karle og Drengene paa deres Gods; dog skal Proprietairerne være forbundne, at udlevere enhver af disse Børn, som inden deres 9de Aar blive affordrede, imod at den, som affordrer dem, betaler til Proprietairen, for hans paa deres Opdragelse anvendte Bekostninger, i Mk. ugentlig til den Tid de blive udleverede: og 5) ved Conventhuset i Kjøbenhavn skal der holdes rigtig Bog og Mandtal over de udleverede Børn, at enhver, paa Forlangende, kan faae Underretning om, hvor de ere.

27 April. Rescr. (til Vice-Stattholderen i Norge og Stiftbefalingsmanden i Trondhjem), ang. at med Anskaffelsen af de ved Rescr. af 12 Jan. sidstl. anbefalede hele Hylstere til Skieløbernes Geværer skal tages Anstand (u).

4 Maii. Rescr. (til Stiftbefalingsmændene i Sjælland og Norge), ang. at de af fremmede Nationers Consuler og Commissarier, som ikke i Kongens Riger og Lande have vundet Borgerskab, eller ere Kongen med Underdanigheds-Red forbundne, skal seer deres Personer, Hustru, Børn og Tjenere, i Hensende til

(t) Efr. Plac. 12 Octobr. 1742, samt Forordn. 13 April 1764, §. 2 og 14 Sept. 1774, §. 3.

(u) See Rescr. 29 Novbr. 1754.

til de, om at bære Guld, Sølv ic., udgivne Forordninger og Forbudde være aldeles erimerede og befriede. 4 Maii.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Bergen), ang. at, siden samlig Magistraten i Bergen til Vegts og Maals Rigtighed bør være ansvarlige, saa skulle de og samlig efter Forordn. af 10 Jan. 1698 dens 2det Cap. 2den §. have Magt til, per plurima vota at udvalge Een af deres Middel, Betjent eller Borgere, til samme at forestaae, dog paa alle deres Ansvar, hvori mod det kan staae dem frit for at indrette Interessentkaabet i de deraf flydende Indkomster (v) saaledes, som dem bedst synes, naar det ikkun skeer paa saadan Maade, at Vegt og Maals lovmæssige Bedlighøidelse ikke derunder lider, efterdi Almindeligheden af Ansvaaret ikke derved i nogen Henseende forandres. 4 Maii.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Bergen), ang. hvad Bødker, Arbeide Provisores ved det Bergenske Artillerie Compagnie maae forsærdige (x); dog at de, som vare Rypere af de 30 Stkr. Provis. Constabler, der ved Bergens Fæstning have uden Sold staaet i mange Aar, og Aar 1732 bleve dimitterede, herved ei betages den dem ved Rescr. af 14 Novbr. 1738 forundte Frihed. 4 Maii.

Rescr. (til Amtmanden over Nordlands-Amt), ang. at Straffen for de Personer, som i dette Amt, før de ere blevne confirmerede, begaae Leiermaal, uden Egetskabs Forbindelse, maae, i Steden for Tugthuus Arbeide, forandres til 2 a 3 Ugers Fængsel paa Vand og Brød hos Stedets Lehnsmænd. (Saa som det ved Forordn. af 2 Septbr. No. 1745 er besalet, at Ungdommen for saadant Leiermaal skal straffes med Arbeide i Tugthuset; men Amtmanden har berettet, at Nordlands- 4 Maii.

(v) See Rescr. 27 Octobr. 1774, VI. D. 1 B. S. 514.

(x) Næmlig det, som nævnes i Rescr. 11 Aug. 1752, cfr. Rescr. 1 Febr. 1765 og 16 Julii 1772.

4 Maii.

lands-Umt skal være 30 til 60 Skarpe Sø-Mile fra Tugt-huset i Trondhjem beliggende, og at de, som sig i saa Maader forsee, deres Transport og Underholdning undervejs frem og tilbage, siden de oftest intet skal være eiende, blive Landets Indbyggere der til langt større Bærvær og Byrde, end paa andre Steder nærmere Grundhjem, hvorved de fattige Bønder, der have saadanne Personer i Tjeneste, ogsaa meget graves i det de fra deres Artings og Nærings Brug maae miste dem i saa lang Tid, som paa denne lange og tillige besværlige Vej frem og tilbage medgaaer).

4 Maii.

Rescr. (til Amtmanden over Lundenes- og Bøvsling-Amt), ang. at Cathrine Maria Peders-Dotter af alle fremmede Rejsende, som tilforn, maae nyde den sædvanlige Told (y); men at hun herefter af Holmslands Beboere skal lade sig nøie med den halve Vase Told frem og tilbage, hvorimod hun aldeles skal være befriet for dette nye Vadsted at fylde, der skal forblive Holmslands Beboeres egen Sag, men hun skal, som tilforn, alene forsyne den nye Kjørs Vej paa begge Sider med sædvanlige Stager og paa sædvanlige Tider (z).

21 Maii.

Extension i det Odense-Sukkerraffinaderie den 16 Martii 1751 givne Privilegium. (Paa Interessenternes Ansøgning, fordi de befrygtede at Debiten paa det raffinerede Sukker i Sjens-Stift vilde blive meget ringe).

§. 1.

Raffinaderiet maae forsyne Ribe-Stift med de fornødne raffinerede Sukker og Siruper, dog skal bemeldte Odense-Raffinaderie af de der raffinerede Sukker og Siruper stedse holde et Oplag, til Udsalgning, i een eller flere af Ribe-Stifts beleilte Kjøbstæder; men, paa det at herved, eller af Andre, ikke skal begaæs Undersø

(y) Een Skill. af hver Rejsende eller Overfarendende frem, og 1 Skill. tilbage, efter Bevilgn. af 15 Febr. 1737.

(z) See Bevilgn. 30 April 1763, og Prom. 31 Jan. 1784.

21 Maii.

derflab, saa vorder ved Rentekammeret foranstaltet, at ingen Sukkere eller Siruper, som føres fra Odense Sukkerraffinaderie til Ribe-Stift, nogensteds maae indpassere, med mindre dermed følger vedkommende Toldbetjents Passeerseddell samt troeværdig Beviis fra det Odense Sukkerraffinaderie, at fornævnte Sukkere og Siruper sammesteds virkeligen ere raffinerede og forarbejdede. I Fald Noget skulle gjøre Ansøgning om, at ville oprette et Sukker-Raffinaderie i Ribe-Stift, da skal de Odenseske Interessenter, inden 4 Aar fra den Tid af at saadan Ansøgning er gjort, et Sukkerraffinaderie i en af bemeldte Ribe-Stifts beleiliggste Kjøbstæder oprette, saaledes og med den Tilladelse, at det eene Sukkerraffinaderie skal komme det andet med Sukkere og Siruper til Hjælp; dog skal det med Passeersedlene og Attester, som skal sælge de Sukkere og Siruper, der fra et Stift til andet vorder forsendt, saaledes forholdes, nemlig, at ingen Sukkere og Siruper, som føres fra Odense til Ribe, og fra Ribe til Odense, maae nogensteds indpassere, med mindre derved følger saadan Passeerseddell og Attest, som udi næstforstaaende 1te Postes Slutning omformeldes. Interessenterne maae ved deres egne Betjente lade inquirere i Districtet paa fordragtige Steder paa Landet, nemlig ved Strandstederne og i Udhavnene, men paa Skibene ved Toldstæderne ikkun i de Tilfælde, naar de maatte have nogen grundig Mistanke, at deslige forbudne Sukkere og Siruper i et eller andet Skib fandtes, da Inquisitionen dog bør skee i Toldforpagterens Betjentes Overværelse, og saaledes at Vedkommende ingen utilbørlig Ophold derved tillæses. Det som til Confiscation anholdes, tillige med de Strafbøder, som derfor erlægges, kunne deslees saaledes, nemlig, at Angiveren, enten han er en Interessent

§. 2.

§. 3.

- 21 Maii. teressent ubi, eller en Betjent af, Raffinaderierne, $\frac{1}{3}$ Part, samt Væst- og Tugt- Guse $\frac{1}{3}$ Part (a).
- 22 Maii. Overjægermesterens Circulaire, ang. at Ingen maae bygge Guse i eller ved Kongens Skove, uden foreg. Tilladelse fra Rentekammeret (b).
- 25 Maii. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Bergens Stift), ang. at han, naar Overskiveier-Embedet i Bergen bliver ledigt, skal strax paa Publici Vegne bestikke en Person, som kan iagttage hvad dette Embeds Forretninger udfordrer, og Byens Magistrat med Stadshauptmanden og de 16 Mænd fastsætte, hvad bemeldte Person i aarlig Løn skal nyde, da de øvrige Indkomster af dette Embede skal employeres til alt hvis under det Navn af Publici Jornsdenhed af Magistraten tilligemed Stadshauptmanden og Byens 16 Mænd kunde blive projecteret, og af Stiftbefalingsmanden approberet.
- 1 Junii. Rescr. (til Vice-Stattholderen i Norge), ang. at Skorstens-Inspecteuren i Christiania skal for fattige Folkes Skorstene, naar de hverken holde Bryggerie, Bagerie eller deslige borgerlig Møring, lade sig nøie med 4 Skill. for hver Etage at lade feie; samt uden Betaling renovere alle Byens publicque Guses Ildsteder, saasom Raadstuen, Tugthuset, og Byens Fattighuse. (Siden hans Belønning af Byen for det øvrige er saaledes, at han meget vel deraf kan subsistere).
- 1 Junii. Rescr. (til Admiralitets- og Commissariats-Collegio, og til Directionen for det Fattiges Væsen i Danmark), ang. at den imellem dem indgaaende

(a) See Toldforordn. 1768, Cap. 19, §. 15-17.

(b) Af Koches Rescripter I. 487, og Lybeckers Udtog H. 352; see Forordn. 18 April 1781.

De Forening om et Assistentshuses Holdelse i Kjøbenhavn, og hvad deraf til Stadens Sattigvæsen skal aarlig afgives m. v., er approberet (c). 1 Junii.

Privilegium for Søe-Statens Dvæsthuus paa et Assistentshuus i Kjøbenhavn. 1 Junii.

Gr. Justitsraad og Byefoged Jentofts Efterleverste har til Søe-Statens Dvæsthuus affaaet det hendes Mand for sig og Arvnaer d. 20 Decbr. 1737 allern. forundte Privilegium paa Assistentshuus at holde i Kjøbnu, saaledes som det forhen Geheime-Conferenceraad og Stiftbesal. Raben samt hans Frue under 10 Febr. 1731 paa deres Kistid har været bevilget; og Admiraltets- samt Commissariats-Collegium har anholdet om Kongeligt Privilegium erefusivo for bemeldte Søe-Dvæsthuus, til et saadant Assistence-Huses Holdelse i Kjøbnu.

Efter saadan Ansøgning, samt den imellem forskrevne Søe-Dvæsthuus paa den eene, og Directionen for det Fattiges Væsen i Danmark paa den anden Side; om Assistance-Huus at holde, indgaaede, og under denne Dags Dato approberede Accord og Forening, ang. saavel hvad til fornævnte afg. Justitsraad Jentofts Enke for Privilegii Overdragelse skal betales, som hvis af den ventende Fordeel til Kjøbnu Sattigvæsen skal aarlig afgives, vorder herved bevilget og tilladt, at bemeldte Søe-Stats-Dvæsthuus, under de i forberørte Forening fastsatte Vilkaar, maae, ei alene inemens fornævnte Geh. Conf. Rd. Raben og Frue lever, men endog der efter fremdeles alene; og ingen Anden, i Kjøbenhavn et Assistentshuus lade indrette og holde, samt sig af de til samme Huus ved Forordn. af 31 Jan. 1699 henlagte Privilegier betjene; dog saa, at dermed efter den deraf om udstadende Forordning (d) og de Anordninger, som Kongen nu og herefter derom udgiver, og det, til den

§ f 2

Geme

(c) See næstfølgende Privilegium.

(d) See Forordn. 29 Junii 1753, Rescr. 7 Decbr. s. A. og 23 Aug. 1754.

- 1 Junii. Gemenes og Fattiges Nytte, maatte for godt erages, omgaaes og forholdes: til hvilken Ende Sæqvæsthusets Directeurer, med Over-Directeurernes dertil givne Samtykke, en dygtig Person til Forvaltningen maae bestille, som efter de om Assistenthuset gjorte eller herefter gjørende Anordninger sig i alle Maader bør forholde; og skal Sæqvæsthus, Directeurerne, under Overdirecteurernes Over-Opsigt, have nsie Indseende med, og være ansvarlig for, at den Persons Forhold bliver i alle Maader tilhørlig og upaaklagelig.
- 9 Junii. Rentel. Skriv. (til Stiftbefalingsmanden i Ribe), ang. at lade tilsee, at Rescr. af 22 Martii 1740 af Ribe-Toldbetjente og Opsynsmænd stricte og med al Flid vorder efterlevet; at Qvægets Optagelse og Efterforskning 2 Gange om Aaret, saavel paa Græsset som paa Stalden, paa den anbefalede Maade rigtig skeer; samt at Opsynsmændenes paa Frihedsqvæget udgivende Attester nsie examineres, og dermed i alt rettelig omgaaes (e).
- 12 Junii. Resolution, hvorved Veimestertolden Nordensfjelds henlægges til Fogderne og Bonde-Lehnsmandene, imod at de behørig besørge Veienes og Broernes Vedligeholdelse (f).
- 15 Junii. Rescr. (til Biskopen over Aggershuus-Stift, og Notits til Gen. Kirke-Inspectionen samt til Admiraltets- og Commissariats-Collegium), ang. at det ved Friderichsværns Garnisonskirke, og imellem dens Kirkebetjente samt de andre udenfor liggende Kirkers Geistlige, maae fra denne Tid af i den

(e) See Resol. 7 Julii 1774 og Forordn. 4 Novbr. 1776, s. II.

(f) See Rescr. 18 Maii 1767 og 22 Jan. 1768.

ne Sag (g) og i de Tilfælde, som Reglementet af 8 Febr. 1724 imellem Præsterne og Garnisonspræsterne i Kbhavn indeholder, i alle Waader efter dette Reglement forholdes, for saavidt det, i Henseende til den Friedrichsvarnske Garnison og dens Præster samt Kirke-Be-tjente, sig kan passe og følges (h).

Rescr. (til Magistraten i Kjøbenhavn), ang. 15 Junii.
at Umyndiges Midler maae uden Ansvar ud-
laanes i de octroierede Compagnier, naar de ikke kun-
ne vorde udsatte i forsvarlige Panter.

Gr. En Oверformynder i Kbhavn har ladet forebrage, at det i nogle Aar skal ikke have været mueligt, at kunne faae udsat de under Stadens Jurisdiction faldende Umyndiges Capitaler i Hunsbanter saa forsvarlig, som Loven tilholder, og de, som Oверformynder-Embedet er paalagt, det gjerne ønskede: derfor han, paa det de Umyndige, som ere mange, og de fleste deraf fattige, kunde forhjelpes til Ken-ters Nydelse af deres Arve-Lodder, og ikke i manglende Fald skulde savne den Hjelp, de deraf kunde have til deres Underhold og Fremførsel, ei heller ved deres Midlers Ud-sættelse i utilstrækkelige Panter skulde komme til at lide Tab, har begjert, at, som han, ligesom hans Formand i Oверformynder-Embedet, formedelst slige Omstændighe-der har funden sig aarsaget til at indsætte Børnepenge, naar ikke tilstrækkelig Pant derfor har været at erholde, i det Bestindiske og Guineiske Compagnies Sukkerraffinade-rie og andre octroierede Compagnier, at Kongen hertil vil-
de meddele Tilladelse.

Saa vel nu værende som efterkommende Oверformyn-
dere, naar de under deres Tilsyn og Administration
staaende Umyndiges Midler efter lovlig Opbydelse til
Tinge, i Følge Loven, ikke med Sikkerhed kan vorde udsat-
te paa Rente ubi forsvarlige Panter imod saadan Rente,
som Loven, eller Forordn. af 17 Martii 1751 (i), tillader,
maa til de octroierede Compagnier i Kjøbenhavn (k)

§ f 3

udlaas

(g) Det var en Giftermaals-Sag.

(h) See Rescr. 19 Junii 1776.

(i) See nu Forordn. 13 Febr. 1767.

(k) See ogsaa Forordn. 31 Aug. 1774 og Rescr. 23
April 1777; cfr. Rescr. 26 Julii 1754.

- 15 Junii. udlaaes saadanne de Umyndiges Midler, uden Ansvar saavel for sig og Arvinger, som Magistraten og Arvinger, i Henseende til det Magistrats-Embederne herudindens paaliggende subsidial Ansvar.
- 22 Junii. Rescr. (til Rentekammeret, og til Overhofmesteren ved Sorøe-Academie), ang. at de i Fremtiden ved Sorøe-Academies Guds faldende Skovs session, Domme skal Kongen, til Resolutions Erholdelse, fra Rentekammeret forestilles; og at samme Skovs session skal af Overhofmesteren med Inspector (l) og Ridesfogden administreres (m).
- 22 Junii. Rescr. (til Amtmændene over Aggershuus, Fridesrichstads og Smaalehnens, Trondhjems, Nordlands, og Finmarkens Amter), ang. at Ingen af Almuen paa Grendsen imod Sverrig maae forsøve nogen Skovhugst paa de imellem begge Siders Præstenslinier beliggende Pladser, indtil det ved Røsfætningen bliver afgjort, hvad og hvor stor Deel af deslige Pladser hver Side kan tilfalde (n).
- 22 Junii. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Ribe), hvorved den over Varde-Kjøbstæds Ager, Jorder under 16 Julii 1750 sluttede Delings Forretning, samt den i den gamle Grundtæxt af 1682 gjorte Forandring, hvorved Summen dog er bleven den samme, approberes; og befales, at med Skatternes Ligning skal forholdes som i andre Kjøbstæder er brugeligt, og Stiftbefalingsmanden finder det billigt, saaledes at Vedkommendes Beneficia blive upræjudicerede, m. v. (Byens 12 Mand og

(l) Nu er der ingen Inspector.

(m) See 2 Rescr. 1 Novbr. 1780, og Fund. 29 Jan. 1782, S. 47, cfr. Forordn. 18 April 1781, S. 8. 92 og 94.

(n) See Rescr. 13 Julii og 24 Aug. 1759, 19 Febr. 1768 og 9 Decbr. 1770.

29 Junii. Magistraten sig, saavidt den kan vedkomme, haver at rette, og til samme Artikels Efterlevelse foruden Anstalt lade sive.

29 Junii. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopen i Viborg), ang. at gjøre Forslage paa en Borgermand til at administrere Viborgs Tugt og Manufacturhuus, og paa hvorledes Lemmerne kunne underholdes samt Arbeide forskaffes; saa og besørge gode og affættige Vore forarbejdede, m. v. (q).

4 Julii. Resolution, ang. at med den i Viborgs Tugt og Manufacturhuus anbragte Fabrique ikke længere skal fortfares, men Arrestanterne alene sættes i Arbeide med at spinde (r).

13 Julii. Rescr. (til Vice Stattholderen og Biskopen over Aggershuus Stift), ang. Forandring og Limitation i den Forretning, hvorved Præstegaardene i Stiftet ere lagte i Lægd til Dragon- eller Soldaterhold (s).

Gr. Efterat Kongen den 15 Julii 1750 har approberet, at Præstegaardene i Aggershuus Stift skulle udlægges til Dragon- og Soldater Lægder, for deraf, tilligemed andre flere Gaarde, som ei heller tilforn vare lagte i Lægd (t), at befordre den Norske Armees Augmentation, samt den 28 Aug. 1751 igjennem Rentekammeret ladet vedkommentende Ammand beordre, at lade Præstegaardene, efter deres Godhed, ansætte for en vis Skuld, for deraf at svare de til Dragon- og Soldaterhold behøvende Udbredsele, hvor- efter Krigsbogholderen og Fogderne iligemaade d. 22 April 1752 ere blevne befalede, at de saaledes Skuldsatte Præstegaarde fra 1751 Vars Begyndelse og fremdeles at indkræve de paabudne Skatter, tilligemed Landsskiden og Taaen, saa og at hvad deraf kunde svares i Leding eller anden For-

(q) Findes i Koches Rescripter III. 1402. See næstfølg. Resol. med der Paaberaabte..

(r) See Rescr. 7 Febr. 1766, 1 Novbr. 1780 og 19 Sept. 1781.

(s) Ertenderet ved Rescr. af 3 Junii 1754.

(t) See Rescr. 24 Jan. 1750.

13 Julii.

Jordebogs = Rettighed, skulde ligeledes, efter Norske Lovs Pag. 526, Art. 7 og Amtmændenes Betænkning, indfordres og til Indtægt beregnes; har Præsteskabet i bemeldte Stift andraget, at, endskjønt de fra umindelige Tider indtil nu have nydt deres Præstegaarde fri for alle andre Skatter og Paalæg, end den ordinære Præsteskatt, samt Consumtions-, Folke- og Familie- Skat, saa ere dog nu deres Præsteboliger indtagne i Militaire Røgder til Dragon- eller Soldater-Quarterer, og af dem kræves, hvad dertil indfordres, da derimod deres Medbrødre i de 3 andre Stifter, saavel som i Danmark, for detslige militaire Tjyngseler ere befriede, hvilke Onera, som Rentekammeret har befalet Fogderne hos dem at indkræve, saafom Leilændings-Skat, Landsskyld og Jordebogspenge med videre for deres Præstegaarde, efter den Skyld, de staae for i Matriculen, og som de, i Følge den Norske Lovs Pag. 305 altid skal have været fri for, Præsteskabet formener, at være over deres Kræfter, og beder, at det maatte tages i allernaad. Consideration, 1) at Præsterne fremfor alle andre Kongelige Betjente betale den pro Officio saa kaldede Præsteskatt; 2) at de aarlig give Academic-Skat; 3) at Sognepræsterne frem for andre maae give Pension til Formændenes Enker; 4) at Sognepræsterne maae betale en vis foreskreven Løn til de residerende Capellaner, og i de ringere Skald til personelle Capellaner; 5) at Præsterne maae holde dobbelt saa mange Folk til deres Jordebrug, som Bønder, der selv kan arbejde og have Tilsyn med deres Tjenestefolk; 6) at Tjenestefolkenes Løn er dobbelt saa stor som tilførn, saa at de ei naar kan udrede Følkelønnen af Jordens Producter, men at de nødes til at betale den af deres andre Indkomster; og 7) at deres Embeders Indkomster aarlig aftage: saa at disse Onera skal være saa betydelige, at der skal være lidet tilovers til deres og deres Familiers Subsistence, helst naar de skal opdræae deres Børn paa en sammelig Maade, at de ei skal geraade i Bøndestanden, men ved en god Opdragelse gjøres beqvemme til at tjene Kongen og Landet. Hvilke Aarsager har anlediget dem at bede om a) Forskaansel for at betale Skatter, Landsskyld og Leding af deres Præstegaarde lige med andre Bønder, eller, om det endelig skal skee, at de da maae fritages for at svare den hidindtil betalte Præsteskatt, paa det de ei mere end andre Stænder i Fredstider skulde være betyngede med at svare Skatter, baade af deres Embeder og Præstegaarde; b) Befrielse for Lægds- Lægelse paa deres Præstegaarde, enten til Dragoner eller Soldater, af hvilken Byrde de berette, at visse for Præsterne finde mange flere Utaalelige, da de befales af Officererne at gjøre Skyds tilligemed andre Bønder, endskjønt de ofte skal lide Nød, for at faae en Tjeneste-Dreng til at pleie Dragon- Hesten og følge Skydsen, ja de befrygte endog, at deres Sønner, som ere fødte paa Lægderne, maatte blive indkrævne for Soldater og Dragoner; endelig have de begjert c) at hvad

13 Julii.

Songen paa deres Forestilling maatte finde for godt at res-
solvere, maatte dem ved Biskopen bekendtgjøres, saasom
denne saa betydelige Forandring, med deres Præstegaardes
Inddeling til Dragon- og Soldater-Lægder, ikke er dem
tilkjendegivet af Biskopen, ja endog ikke ved en Officeer,
men at de har maattet, uden nogen Raisonnement, an-
tage hvad en Under-Officeer og medhavende Dragon eller
Soldat mundtlig har forkyndt dem. — Som da af Erklæ-
ring er fornummen, at det vil-falde den største Deel af
Præsterne tungt, om de ligemed andet Bøndergods skulde
af deres paaboende Præstegaarde betale Skatter, Land-
skuld og anden Tordebrugs-Rettighed, saa og end videre
tillige blive bebyrdet med de saa kaldede Boigde-Lyngse-
ler af Skyds, Compaanie-Ørdres Befordring, Quarte-
rernes Visitation ic., saa, for at see Geistligheden soula-
geret, er funden for godt, i den Forretning, hvorved Præ-
stegaardene i Aagershuus-Stift ere blevne lagt i Læg til
Dragon- eller Soldater-Hold, at gjøre følgende Foran-
dring til Præstefabets Soulagement.

- § 1. Præsterne, hvis Gaarde ere blevne udlagte til Dra-
gonquarteter, skal anskaffe og underholde af hvert fuld
Læg en tjenstdygtig Dragonhest, uden at nyde af Cas-
sen for Hestens Føde de sædvanlige 7 Rdlr.; hvorimod,
naar Præsten enten maatte blive forflyttet, eller ved
Døden afgaae, en saadan Hest skal, saasnart det sæd-
vanlige Naadens-Mær er expireret, være forfalden til
hans eller hans Arvingers Nytte, da hans Successor,
som bør bære lige Byrde med sin Formand, skal til næ-
ste Mynstring eller Session ligeledes anskaffe en ander-
dygtig Dragonhest, i Fald han ikke med Formanden eller
hans Arvinger sig om den Forrige kan forene: og tillæ-
des herhos, at Præsterne maae for General-Mynstrin-
gen og Sessioner enten selv fremstille, eller lade fremstil-
le Hesten i forsvarlig Stand. Paa samme Maade ska-
§ 2. Præsterne svare proportionaliter til de 19 Lægds-Equi-
page-Sorter, som vedkommer Chambretet. Præste-
§ 3. fabet erlægges de sædvanlige 18 Skillinges Omkost-
ningspenge: item til Krigshospitalscassen 6 β , sam-
til Regimentsforraads-Cassen 72 β , og endelig Stand-
quarteers-Pengene efter den nye Indretning; men der
imod

13 Julii.

imod skal Intet contribuere til Hestehjælpe: Cassen, efter di de af samme Hjelpecassa ikke heller nyde nogen Assistance. — De Præster, hvis Gaarde til Soldater: Lægde ere udlagde, skal ligeledes betale Standquarteer: Pengene, og hvad dem til Lægds: Equipages Anskaffelse kan tilkomme at svare. — Præsterne skal saavel af Dragon: som Soldater: Lægder aarlig betale de sædvanlige Munderingspenge, samt fuld Udredning til baade Mynstring og Completerings: Sessionen; dog ikkun saafte, som een af Delene virkelig bliver holdet. Men Præsterne skal i det øvrige være fritagne for andres eller Lægderne paaliggende Onera af Skydsfærd, Compagnie: Ordres: Befordring, selv at møde til Completerings: Sessionen og andre Compagnie: Samlinger, samt de aarlige Quarterers Visitationer, saasom de altid skal være ansvarlige for at holde deres Heste i god Stand. Og kan Munderingen enten blive leveret paa Selthuset, eller og forblive hos Præsterne, under deres eget Ansvar, i Fald nogen Mangel derved, enten paa Mynstring eller Session, maatte forefindes. — Udi det øvrige vil Kongen have conserveret Præsteskabet ved de dem efter Loven og hidindtil allern. forundte Friheder, i det at de ikke af deres paaboende Præstegaarde skal betale enten Skat, Landskyld, eller anden Jordebogs: Rettighed; ligesom og, at alt hvad enten ved General: Mynstringer eller Sessionerne kan foresalde, Præsteskabet vedkommende, skal dem ved Biskopen tilkjendegives, saasom Geistligheden ikke maae graveres, ved at imodtage nogen Befaling herudinden fra en dem uvedkommende Jurisdiction eller Øvrighed. Denne Befaling er communiceret saavel Krigscancelliet, for om det fornødne deraf at underrette den commanderende General, saavidt de Militaire angaaer, som og Rentekammeret, for at lade den bekjendtgjøre de vedkommende Civile: Berjente i Aggershuus: Stift.

Rescr.

20 Julii.

Rescr. (til Overberg : Amtet Søndensfielbs), ang. at Lærerne ved Kongsberg : Skole maae af dens Cassé aarlig udtalles 140 Rdlr. (til Rector 46 Rdlr. 2 Mk. 16 ß, Conrector 35 Rdlr., og hver af de 2 Hørere 29 Rdlr. 16 ß) i Steden for de 2 Umgange hoer Martini og Jule : Aften til Menigheden, for at profitere af : deres Godhed ; samt at 2 Skoleholdere, der ikkun skal lære deres Disciple at læse i Bogen, hvorefter de forflyttes til den offentlige Skole, aarligen af Skole : Cassen maae tillægges for Enhver 100 Rdlr.

20 Julii.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Aalborg), ang. at Auctioner i Birkerne over faste Eiendomme eller Løssøer, Birkeherren selv eller hans Bønder og Tjenere tilhørende, tilkommer Birke : Betjente (u).

Gr. J. Anledning af de i Stervboen efter afg. J. Severin til Dronninglund, over hans efterladte Gaarde, Gods og Effecter holdende Auctioner, skal imellem Birke : dommeren og Skriveren til Dronninglund - Birk paa den ene, og Herredsfogden i Terslev - Børglum - Herreder paa den anden Side, være foresalden Dispute, i det de begge, udi Formening af Medhold ved Auctions : Forordn. af 4 Martii 1690 og 19 Decbr. 1693 samt Rescript af 22 Octobr. 1751, holde sig berettigede til ommeldte Auctioner at forrette: den Første paa Grund, at, som Herredsfogden har et nogen Jurisdiction eller Mndighed i Dronninglunds - Birk, over enten Birke - Patron, Forpagter, Bønder eller Andre under Birket henhørende; asa. J. Severins og hans Hustrues efterladte Gaarde med Besætning, Meubler og Effecter ei keller tilhøre nogen Fremmed, men er endnu under hans efterladte Børns Eie og Herkøb; altsaa formenes, han ikke kan eller bør være berettiget til den omtvistede Auction i Birket at forrette: den Anden, fordi Forordn. af 1690 og 1693 saavel som berørte Rescript af 1751 ikke melder, at Proprietairernes Birke : dommer maae forrette Auctioner efter Andre, end hos deres Bønder og Tjenere, saa kunde den Birkebetjente i saa Maade forundte Tilladelse ikke strække sig videre, end til ommeldte, men ikke til Birke - Patronen selv; m. v. deres herom pro et contra indsendte Foresøllinger og Remonstrationer til Stiftbefalingsmanden. Hvorfore, da Stiftamtmanden ife

(u) See Rescr. 25 Martii 1758.

20 Julii.

ke underskæer sig at decidere denne Dispute, og deraf vilde flyde, ei alene Hinder og Ophold i Skiftets Befordring, men endog betrygtelig Tab og Skade for de efterladte umyndige Børn, naar Auctionen, som allerede er bleven berammet, og ved Placater publiceret, formedelt vidtløftigere Ventilationer skulde worde udsat, er begjert Kongelig Decision. — Da Forordn. af 4 Martii 1690 udtrunkteligen beskriver Høefogderne i Kjøbstæderne, men Herreds- og Birke-Fogderne paa Landet, til at forrette de foresaldende Auctioner, det samme og iagttages i Forordn. af 19 Decb. 1693, alene med den Limitation, i Henseende til de Birkefogderne tilkommende Auctioner, „at dermed ei Andre skal være meent, end enhver Proprietarii egne Bønder og Tjenere i hans Birk“, hvorved sigtes til Præster og Andre, som kan være boende inden Birkets Grænder, uden at være Birke-Herrens Fæstebønder, eller ikke tilhøre Birke-Herren, hvilket og kommer overeens med Rescr. af 22 Octobr. 1751; og forberørte imellem Herreds- og Birke-Fogden omtvistede Auction ei strækker sig til videre, end til den afskædede Birke-Herres efterladte Gaarde og Effecter, og aldeles ikke angaaer Noget, som kunde være andre inden Birket boende tilhørende; hvortil og kommer, at Auction er en Actus judicialis, der ikke kan tilkomme dem, som hverken have Jurisdiction over de Ting, som sælges, eller over de Personer, som samme Ting tilhøre: saa er for godt og Ret befunden,

At de Auctioner, som foresalde i Birkerne over faste Eiendomme eller Løssre, Birke-Herren selv eller hans Bønder og Tjenere tilhørende, tilkommer Birkefogderne at forrette, uden at Herredsfogderne sig dermed i nogen Maade haver at melere: og sølgelig tilfalder det Birkefogden ved Dronninglunds-Birk, og ikke Herredsfogden i Tersløf-Herred, at forrette de Auctioner, som skal holdes over afg. J. Severins under Dronninglunds-Birk beliggende og dertil henhørende Gaarde, med de paa samme Gaarde værende Meubler og Løssre.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Sjællands-Stift, ang. at de Executioner, som i Følge Forordn. af 30 April 1734 om utilladelige Kroeholdere paa Landet bør skee hos Forvalterne ved Grevernes Gods eller Friherstaberne, skal forlanges og torancales af Greverne og Friherrerne selv, efter hvis Ordre og An-

3 Aug.

An-

3 Aug. Anstalt Birkedommeren skal forrette Executionen (v).
 (I Anledning af, at Grevinde Kunth ansaae en af Stiftamtmanden begjert Execution over nogle af Friherstabet Conradsborgs Bønder for ulovlig Kroehold at friide imod Privilegerne, der sigte, at ingen Amtmand skal besatte sig dermed).

3 Aug. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopen i Viborg), ang. hvorvidt Bonden i Høbjergnings- og Høste-Tiden er fri for Material-Ejrsel og Pligts- Arbeide ved Kirke- Reparationer, og især om Arbeidet ved Kalkflaeningen.

Gr. Oberstlieutenant J. Poulsøn til Gunderup- Gaard har andraget, hvorledes han som Eier af den i Viborg- Stift beliggende Hjørnsholms- Kirke, der udgjør det tredje Huus af Borgegaarden, har formedelsi dens store Brastfaldighed været sovaarsaget i Grunden at nedtage den søndre Side, som vil medtage lang Tid igjen at opføre, men at han møder den Instance, at Mads Lassen, som Gaardens og endeel af Sognets Eier, lader sig forlybde med, at hans Bønder i Høbjergningstiden intet Pligt- Arbeide derved skal gjøre, tagende til Prætext Rescr. af 1 Maii 1730, som befaler, at Material-Ejrsel ikke bør skee i Bondens Høste- eller Sæde- Tid, hvilket Oberstl. Poulsøn formener dog ikke vedkommer Arbeidet, og at det ikke kan være Bedøerne til nogen mærkelig Hinder, om de hver 8de eller 9de Dag, ligesom Sognene ere store til, lade møde et Mennecke, for- at tjene Muurmesteren, flaae, og bære Kalk med videre, da der ellers ikke kunde foretages nogen General- Reparation paa Kirkerne, naar Menighedens Skulde være fri for al Gjerning i den Tid, der ploies, flaaes, hjeræes Høe, og høstes; efter hvilke Omstændigheder bemeldte Oberstl. Poulsøn har begjert, at Sognemændene i Høbjergningens og Høstens Tid, ligesom forhen maatte tilfiges, da der skal være nok om Arbeidet, se. over 160 Gaarde og Huusmænd, hvoraf han selv eier 22 Steder. — Som af Stiftamtmandens og Biskopens Erklæring er fornømt, at paa de Steder, hvor Høbjergningen saader enten alene eller den største Part i vaade Euge, saa at Høet med megen Moie skal bringes paa tør Land, der behøver Bonden til saadant Arbeide sine Folk og sine Hæster næsten ligesaa høit som ved Ploining, Sæd og Høst: saa finder Kongen det ogsaa billigt,

At Bonden paa saadanne Steder gives lige Frihed som ubi Ploining, Sæd og Høst; ligesom og, hvor

(v) Formodentlig bortfaldet ved Forordn. 2 Sept. 1773,
 S. S. 10 = 13.

3 Aug.

Høbjergningen er af en blandet Bestaffenhed, der skal Beboerne af Sognet imidlertid vel udrede de fornødne Folk til Plichts- Arbeide, men være fri for Materialkjørsel, imedens Høbjergningen varer; hvorimod i de Sogne, hvor ingen saadanne vaade Enge falde, der skal Høbjergnings- Tiden aldeles ikke have saadan Exception fra Kjørsel og Plicht- Arbeide. I øvrigt skal det forblive ved Loven og Rescriptet, sc. at Sognets Beboere i deres travle Pløie, Sæde og Høste- Tid skal have fuld Frihed for Materialkjørsel, men ikke for Plichts- Arbeide, undtagen medens Kornhøsten varer, da Bonden skal være fri for begge Dele, indtil han faaer Kornet af Agerne, hvorefter Enhver igjen skal inddeles til Plichts- Arbeide efter sin Omgang. Endeligen er og funden for godt, at Kirke- Eieren, som laader Reparationen foretage, ved hver Kalk- Bænk selv skal holde et Menneske, som forstaaer at slaae Kalken til Gavn, hvilken af Sognesfolkene skal tilkøbes een eller flere Personer (ligesom Muurmesterne finde fornødent eller beleiligt at indrette Kalkbænken) af saadan Helbred og Styrke, som behøves til at slaae tilligemed den anden, og efter hans Underviisning, som Kirke- Eieren holder; dog maae der ogsaa eftersees, at den ene Kalkkølle ei gjøres besværligere end den anden (x).

Rescr. (til Commandanterne), ang. Bærning for de Ingenieurer, som ere emploierede ved Infanterie-Regimenterne, og deres Skifters Behandling (y). 8 Aug.

Gr. Saasom Kongen har fundet for godt, at Ingenieurerne tillige skal emploieres ved de gevorbne Infanterie-Regimenter, og i Henseende til Jurisdictionen, hvilken de skal være undergIVEN, at gjøre en Anordning: saa vorder denne herved extractviis communiceret.

Extract

(x) See Rescr. 24 Aug. 1753, S. 1.

(y) Af Rohes Rescripter II. 41.

8 Aug.

S. 12.

Extract af Reglementet for Fortifications-Statens Ingenieur-Majoren og de virkelige Ingenieur-Capitainer, samt Andre, hvilke have Character eller Rang som Stabs-Officerer af Armeen, sortere herefter som tilforn i alle Tilfælde under Generalstabs-Jurisdictionen. Ingenieurerne af de ringere Classer derimod, nemlig Over-Conducteurerne, Conducteurerne og Under-Conducteurerne, skulle høre under Regiments-Jurisdictionen, naar de for Infanterie-Tjeneste tiltales, men under Garnisons-Jurisdictioner paa det Sted, hvor de have deres Poster, om Fortificationsvæsenet saavel som in personalibus og i alle andre Tilfælde.

S. 13.

Alligevel skal, naar en Overconducteur, Conducteur eller Underconducteur ved Døden afsaaer paa det Sted, hvor Regimentet holder Garnison, Begravelsen vel af Regimentschefen besørge, men Skiftet, saafrem det ellers skal ske af Retten, ved en Ingenieur og en Officcer af det Regiment, hvorunder den Døde har staaet, samt Regiments-Auditeuren forrettes, og af den sidste en skriftlig Efterretning om dets Udfald baade Fortifications- og Regiments-Chefen meddeles; da det, i Henseende til Formynderskabet, paaligger i saadanne Tilfælde private Regimentschefen, at gjøre fornøden Anstalt. I Fald derimod en saadan Overconducteur dør i en Fæstning, hvor Regimentet, til hvilket han hører, ikke ligger i Garnison, saa bliver paa Commandantens Begne ved en udnævnt Officcer som Skifte-Commisair, hvilken tilsies Garnisons-Auditeuren, Efterladenskabet Forsøgling, og ellers alt hvad som meldt paaligger Regiments-Chefen, at besørge; ligesom og Commandanten haver Regiments- og Fortifications-Chefen om saadant Dødsfald at underrette.

Rescr.

Refer. (til a) Stiftsbefalings- og Amtmændene i begge Riger samt Vice-Statholderen i Norge, b) Greverne og Friherrerne i Danmark og Norae, Magistraten i Kjøbenhavn, Overbergamtet Sønd- og Bergamtet Nordenfjelds), ang. at Auctioner over faste Eiendomme skal forrettes af Auctionsforvalteren paa det Sted, hvor Eiendommen er beliggende, men over rørendes Gods af Forvalteren paa det Sted, hvor Auctionen holdes, og Godset da besindes (a).

10 Aug.
og
14 Sept. (z)

Gr. Da det ofte foresfalder, at der reiser sig Disputer imellem Auctionsdirecteurerne i Kjøbstæderne paa den ene, og de Kongelige Betjente, som det tilkommer at holde de paa Landet faldende Auctioner, paa den anden Side, ang. blandt andet, at, naar En, som enten boer paa Landet, eller har en Steryboe paa Landet under sin Direction, vil lade enten de ham selv eller samme Steryboe tilhørende Meubler og Løsoere stille til Auction i en eller anden Kjøbstad, for at finde desbedre Eebehavere til det, som ved Auctionen skal sælges, formener den, som skalde forrette Auctionen, om den var bleven holdt paa Landet, sig berettiget til, i Kjøbstæderne at forrette Auctionen over de Vare, som der ere indbragte fra det ham anbetroede District; da derimod Auctionsdirecteureren i Kjøbstæden paastaar, at ham derved Feer Indgreb i det ham anfortroede Embede: saa (siden det altid bør tilkomme den Auctionsforvalter at forrette Auctionen, under hvis Jurisdiction de Ting, som skal sælges, befindes, paa den Tid da Auctionen holdes) er (for herefter at forekomme deslige Disputer, saavel angaaende Auctioner over Immobilia, som over Løsoere, eller rørendes Gods) funden for godt,

At, ligesom det skal være Enhver tilladt, at lade sine Ting stille til Auction, hvor og paa hvilket Sted han vil, saa skal Auctioner over Immobilia eller fast Eiendom, saasom Huus, Jord og Gaard, alle Tider tilfals

(z) Til dem under a) den 10 Aug.; men til b) den 14 Sept.; til Biskopperne den 4 Julii 1755.

(a) See Refer. 22 Aug. 1755, 1 Octobr. 1756 og 10 April 1762.

- 10 Aug. de den at forrette, som er Auctionsforvalter paa det
 14^{og} Sept. Sted, hvor samme Eiendom er beliggende, og det uden nogen Henseende til det Sted, hvor Auctionen holdes; hvortilmod Auctioner over Løssøre eller røtende Gods alle Tider skal tilfalde den at forrette, som er Auctionsforvalter paa det Sted, hvor Auctionen holdes, og Godset paa samme Tid befindes, og det uden nogen Henseende til, hvor samme Gods er kommen fra eller haver hørt. Hvad ellers de Militaires, og de dem tillagde Auctioner, angaaer, da skal det dermed forholdes efter de derom forhen udgaaene Forordninger og Rescripter.
- 18 Aug. Over Jægermesterens Circulaire, ang. at ingen Udpantning for Skovbøder maae skee ved de Kongel. Betjente, som boe ved de Kongel. Slotte, men skal indberettes til Overhofmarskalken (b).
- 24 Aug. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopen over Jyens: Stift), ang. hvorledes det med Korn-tiendens Oppeberfel og Deling af alle Svendborg: Byes Marker imellem Tiende: Ydere og Lagere skal forholdes.
- 24 Aug. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopen i Viborg), ang. hvorledes Bønderne bør beordres til Plichts: Arbeide og Rjersel ved Kirke: Reparationer, samt for Udeblivelse mulcteres; og især om Kalklaeningen.
- Gr. Eierne af Danberg-, Mønsted- og Smøllerup: Kirker have andraget, at de, formedelst deres store Brøstfældighed, have foretaget sig at gjøre en Hoved: Reparation paa dem, i Haab at nyde godt af Rescr. 5 Aug. 1726, 1. Maii 1730, og 26 Aug. 1746, der tilfiger og forunder Kirkerne, som ere brøstfældige, Plichts: Arbeide, med videre; og dermed gjort Begyndelse paa Mønsted: Kirke, som den,

(b) Af Rorhes Rescripter I. 493. Ophævet ved Forordn. 18 April 1781.

24 Aug.

den, der til Ansæende skulde være meest brøstfældig, og af samme allerede nedtaget en stor Deel lige til Grunden: men, da Sognets Beboere, som ere forbundne til at gjøre Plichts- Arbeide ved Kirken's Reparation, ganske og aldeles skal negte at vil slaae Kalk, endffjønt Eierne standig skal holde en duellig Person ved Kalkbænken, som tillige slaaer Kalk og har Opfigt dermed: saa, paa det at bemeldte Kjønsfød- Kirke, hvorpaa allerede skal være steet saa stor Nedbrudelse, ikke derover skal blive staaende i denne Tilstand Vinteren over, og ruineres, have de beejert, det maatte worde befalet, at Sognets Beboere skulde assistere med at slaae Kalk, tilligemed alt andet Plichts- Arbeide ved Kirkerne, udi den Tid de ere under Reparation; saa og at Sognefogden, efter Skik og Orden, maatte advare og tillige Sognets Beboere, naar de enten skulde hente Materialier, eller gjøre Plichts- Arbeide ved Kirkerne's Reparation, imød at de ere fri for at tjene Keiser, og Plichts- Arbeide til Kirken at forrette; samt at de Modvillige og Udeblivende maae muldeteres, og samme ved Execution ind- drives. Thi befales,

At Kirke- Eierne i siige Tilfælde, som lade Repa-
 ration paa Kirkerne forrette, ved hver Kalkbænk selv
 skal holde et Menneske, som forstaar at slaae Kalken til
 Gavn, hvilken af Sognesfolkene skal tilskiffes een eller
 flere Personer (ligesom Muurmesteren finder fornødent,
 eller beleiligt at indrette Kalkbænken) af saadan Helbred
 og Styrke, som behøves til at slaae, tilligemed den An-
 den, og efter hans Underviisning, som Kirke- Eieren
 holder; dog maae det ogsaa eftersees, at den Enes Kalk-
 Pølle ei gjøres besværligere end den Andens (c), at Kir-
 ke- Eierne selv skal lade tilfige deres egne Bønder,
 Zunsfolk og Tjenere, udi Proportion af det ufri Gods,
 som de bruge i Sognene, hvor Kirkerne repareres; at
 de selv ogsaa efter Omgang iblandt Beboerne skal lade
 forrette Materialkjørsel og Plichts- Arbeide, ligesaavel
 som Andre: at Kirke- Eierne skal hver Loverdag, Ef-
 termiddag, saalænge Reparationen ved Kirkerne paastaar,
 give vedkommende Proprietaiter eller deres Fogder
 skriftlig Notice, hvad for Kjørsel, og hvor mange Plichts-
 folk

§. 1.

§. 2.

§. 3.

§ 2

(c) See Rescr. 3 Aug. 1753.

24 Aug. folk i næstefterfølgende Uge, og paa hvilken Dag, de behøves, paa det enhver Proprietair kan have fornøden Tid, selv at lade tilsiige dem af deres Gods, paa hvilken Touren falder, samt at enhver Proprietair efter Rescriptet af 13 Decbr. 1701 selv skal lade udpante, uden videre Proces, de af deres Gods Udeblivende; og maae

§. 4. ikke Kirke:Kiernerne sig med Udpantning melere: at Sognefogderne alene skal tilsiige de Beboere, som Kongen selv tilhøre, eller og ere Selveierbønder.

31 Aug. Rescr. (til Magistraten i Kjøbenhavn, og Notits til Vice:Stattholderen i Norge), ang. at Lauene i Kjøbenhavn ikke maae antage nogen Mester fra andre Kjøbstæder, hvor Lauge i samme Profession ere indrettede, m. v.

Gr. Vice:Stattholder og Stiftbefalingsmand Geheime:Raad Benzon har andraget, hvorledes der imellem Snekkerlauget i Christiania er for nogen Tid siden opkommen en Tvistighed, hvor Laugets Svende:Lade, Fattigbøsse og Laugets Herberge skulde holdes, som Laugets OIdermand, tilligemed de fleste af Mestrene og Svendene i Lauget, have paaftaaet, at skulle være hos Laugets da værende OIdermand, da derimod forrige OIdermand og 2 andre Laugs:meistere tilligemed 2 Svende have villet, at den hos forrige OIdermand skulde forblive, paa hvilken Dispute i Lauget Bisidderen, Stadens Præsident, har decideret, at Herberget og Laden, i Folge Laugs:Artiklene og Praxin, paa Stedet hos den værende OIdermand skulde forblive; hvilken Laugsdecision og derefter af Stiftbefalingsmanden aldeles er bleven approberet, og de 3 Mestere samt de 2 Svende forkyndt: men at bemeldte 3 Mestere have derimod vist sig aldeles gjensfridige, separeret sig fra Lauget, og negtet at betale, hvad de af Tidspenge og andre Udgifter dertil vare pligtige, samt modsat sig alle de Foranstaltninger, som herudi enten af Lauget eller Magistraten ere bleve foretagne, ja reent ud med adskillige utilbørlige og utiladelige Expressioner declareret sig samme ei at ville underkaste; men derimod søgt at forføre endel andre til Stedet ankomne Svende, til at afføndre sig fra Lauget, uden at anmeldte sig hos OIdermanden tvertimod Laugs:Artiklene; og endelig af OIdermanden for Snekkerlauget i Kjøbenhavn ladet sig meddele Bevis, at være indskrevne som Laugs:meistere i bemeldte Kjøbenhavn, det de ei alene paa Raadstuen i Christiania have ladet anwise, men endog inden Tinget ladet publicere, formenende sig derefter, som

31 Aug.

som Laugsmestere i Kjøbenhavn, berettigede til at nyde alle de Friheder godt ad; som Lauget i Christiania er forundt, uden til dets Ænæ i ringeste Maade at ville contribuere; hvilken deres Umgang Vice-Stattholderen, da samme for ham af Magistraten var andraget, vel har søgt at raade God paa, ved at kalde forskrevne 3 Mestere for sig, for at ville see dem med Lauget forliigt, og Sagen i Mundelighed afgjort, men forgjæves, i det de efter nogle Ugers Betænkning har skriftlig declareret, at de ei dertil vare at formaae: desaaarsag Geheime-Raaden (udi Formening, at den Frihed, som Laugene i Kjøbenhavn ved Placat af 8 Novbr. 1747, grundet paa et igjennem General-Deconomie- og Commerce-Collegium under 6 Novbr. 1747 udgivne Rescript, er forundt, til at indtage Mestere fra andre Steder i deres Lauge, ikke kan strække sig videre end til Steder, hvor ingen Lauge forhen ere indrettede: hvilket ellers maatte synes at stride imod andre Lauges Privilegier; kunde forarsage megen Confusion, naar et Parti Mestere af een og samme Profession i samme Bye af et fremmed Laug maatte ligee med andre Byens Laugsmestere nyde alle deres Laugs Friheder, uden at contribuere noget til dets Udgifter; og drage adskillige Følger efter sig, saafremt en saadan Mester, der kunde have forseet sig baade imod Lauget og Øvrighed, derved kunde udgaae den for tjente Straf, og den Subordination han var pligtig, og dog tillige have Keilighed til at fremture i uldiagt Forhold) iudstiller, om ikke forskrevne 3 i Kjøbenhavns Snekterlang indtegnede Mestere bør udsettes m. v.

Magistraten skal ei alene tilholde Ølbermanden igjen at udsette ommeldte 3 Christiania Snektere af Snekters Lauget i Kjøbenhavn; men endog tilkjendegive samtlige Laugene sammesteds, efterdags ikke at antage nogen Mester fra Kjøbstæderne enten i Danmark eller Norge, hvor Laugene forhen i samme Profession ere indrettede eller anordnede, med mindre samme, efter forberørte Placates videre Tilhold, med behørlige Attester fra Stedets Øvrighed ere forsynede.

Reser. (til Magistraten i Kjøbenhavn), ang. at, 7 Sept.
 saa ofte Svendene i et Laug skulle samles, skal den yngste Svend tilsiige de Øvrige at møde, undtagen hvor der holdes Bud.

Ør. Magistraten har andraget, at, som det i de fleste af de Laugene forundte Laugs-Artikler er besaet, naar Tilgælder skal see, det da skal forrettes ved den yngste Mester,
 G g 3

7 Sept.

ster, saa har det ogsaa stedse været bruaeligt, naar Svendene skulle samles, for at betale de saa kaldede Tidpenge, eller i andre Tilfælde, ere de blevne tilfagte af den yngste Svend, men, formedelst Intet derom findes anordnet i Laugs-Artiklene, have disse undertiden ladet sig finde modvillige, og ikke vilde forrette Tilfagelserne, naar de derom af Oldermændene ere blevne beordrede; ville og ikke betale et Bud for at tilfage, saa at derom endog for nylig skal have været Dispute og Uroelighed i Bøverlauget. — Til al Uorden herudinden efterdags at forekomme, befales:

Saa ofte Svendene i et eller andet af de i Kjøbenhavns Havn befindende Lange skulle samles, i hvad Tilfælde det endog maatte være, skal den yngste i Lauget i bemeldte Kjøbenhavn udlærte Svend tilfage de øvrige Svende at møde til den Tid og det Sted, som Oldermændene berammer, paa lige Maade, som Laugs-Artiklene foreskrive den yngste Mester at forrette Tilfagelserne ved Mesternes Samling. Og skal en saadan Svend, naar han herfor vil være befriet, betale 4 Rdlr., som skal anvendes til at forskylde den, der i hans Sted forretter Tilfagelserne. Dog at det ved de vidtløftige Lange forbliver herefter som hidindtil, nemlig, at Tilfagelserne skee ved det Bud, som Lauget til den Ende holder og lønner.

8 Sept.

Canc. Skriv. (til samtlige Stiftbefalings- og Amtmænd i Jydland), ang. at Kongen ved Befaling fra det Tydske Cancellie har forbuden samtlige Hadersteb, Eygomklosters og Tønder, Amters Deboere og Underbanete at imod- eller antage nogen paa Landet i Jydland hjemmehørende Karl, uden forevisende Pas. (I Anledning af Klager over det unge Mandfabs Fortvigelser fra Godserne i Jydland, og til slig skadelig Desertion at forekomme) (d).

8 Sept.

Rentel. Skriv. (til Stiftbefalingsmanden i Bisborg), ang. at af Arveparter, som ei overstige 10 Rdlr., spares ingen Sjøreløvspenge (e).

Gr.

(d) See Plac. 3 Jan. 1783.

(e) Af Kothes Rescripter III. 1277; see Mester. 22 Julii 1768.

8 Sept.

Mr. Jens Stabel har andraget, at han og Medarvinger efter deres Broders Doctor J. Stabels Død er bleven testamenteret 30 Rdlr., hvilket, i Henseende at Enken har indladt sig i nyt Egetskab, hos Byfogden i Viborg skal være deponeret, og ham af hans Medarvinger stenet og overdraget deres Part; men dog ikke kunde erholde, forinden nærmere Beviis og Afsald, og at ellers af Arve-Ledderne skulde svares Jøreløvspenge efter Loven: og derfor ansøger om Befrielse for Jøreløvspenge deraf at erlægge.

I Følge af Kongens om slige Jøreløvspenges Betaling meddeelte Resolution, dateret 14 Passato, kan samme, hvor Arveparterne ei overgaaer 10 Rdlr. derfor befries; hvorom Stiftbefalingsmanden ville sige den Udstalt hos Byfogden, at naar deslige Arvelodder ikke overstige 10 Rdlr. for hver Part, at da samme, for Jøreløvspenge at svare, vorder forskaaet og ukrævret.

8 Sept.

Overkrigs-Secreterernes Skriv. (til Regiments-Cheferne), ang. at alle saavel under Generalstabs som under Regiments- og Garnisons-Jurisdictioner Sorterende, samt alle virkelig i Krigstjeneste Staaende, tilligemed de i Hens. til fælleds Efterladenskab under den Militaire Jurisdiction hørende Enker, naar de om Facultas testandi, Bekræftelse paa et oprettet Testamente, Bevilgning at sidde i uskiftet Boe med deres Børn, eller med dem under Rettensmiddel at dele, ville søge, da have saadanne og deslige Ansøgninger eene og alene til Krigscancelliet (f) at indsende, eller at lade indlevere. (Efter Kongelig Befaling).

Rescript, ang. Auktioner (g). 14 Sept.

14 Sept.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Trondhjem), ang. hvad Told de Reisende, som passere over Levanger Broe i Stor- og Vær-Dalens Fogderie, skal betale til dens Vedligeholdelse (h).

G 4

Rescr.

(f) Nu Generalitets- og Commissariats-Collegium.

(g) See 10 Aug. 1753.

(h) Bortfalder ved Rescr. 10 Junii 1763.

14 Sept.

Rescr. (til Magistraten i Kjøbenhavn), indeholdende adskillige Poster, hvorved Laugs-Artiklerne for Malerne i Kjøbenhavn forbedres og forsøges (i).

14 Sept.

Rescr. (til Biskopen over Sjællands-Stift), ang. visse Friheder for Livgarden til Hest ved deres Copulationer.

Gr. Kongen er bleven forestillet, hvad Biskopen har andraget, ang. den af Livgarden til Hest, i Henseende til deres Copulationer, naar de gifte sig, paastaende Frihed, at lade sig copulere af hvilken Præst, de selv forlange, uden nogen foregaaende Trolovelse, Pnsning af Prædikestolen, og Consumtions Betaling eller at være bunden til nogen vis Menighed; hvilket nogle Præster have ladet sig være efterrettelig, men Andre, saavel i Kjøbenhavn som uden for, har gjort sig Betænkning over, og enten forespurgt sig hos Biskopen, eller og deres Officerer have klaget over Præsten, og forlangt Biskopens Ordre til Bedkommende: desaaarsaa Biskopen (siden ikke noaet herom foresendes i den afbrændte Stiftskiste til hans Efterretning, men i et Register over Loven og Forordningerne dog ansæres et Rescript af 13 Novbr. 1688, at Livgarden til Hest maae vies uden Trolovelse og Pnsning; deslige han og har forkæffet sig Extract af et andet Rescr. af 14 Febr. 1691, der dog ikke melder, at Copulationerne maae stee i Husene, uden forevisende Dispensation, ei heller af hvilken Præst de vil) udbejder sig herom at maatte kundgjøres Kongens Villie ved et Reglement til Efterretning, hvorledes hermed skulde forholdes.

Thi sendes herhos videmerede Copier af forhen ommeldte 2 Rescripter; og gives Biskopen tillige herhos tilkjende, at Livgarden til Hest ei alene herefter som før maae nyde og beholde de dem ved disse 2 Rescripter forundte Friheder, men endog, at maae være forundt Tillæbelse, uden nogen videre speciel Tillæbelse, at lade sig vie hjemme i Huset af den Præst, de selv ville; dog at Præsteskabet derhos alvorlig betydes, under den i de derom udgangne Forordninger fastsatte Straf ei at copulere

(i) Findes i Forordningerne 1753; med den 2den s. cfr. Regl. 21 Junii 1771, Afd. IV. s. 3. og Rescr. 18 Decbr. 1782.

lere nogen under bemeldte Livgarde hønhørende, med mindre han foreviser Vedkommendes Artest og Tilladelse, at maatte indtræde i Ægteskab med den Person, han vil være sammenviet med. 14 Sept.

Resolution, ang. fremmed Papiers Indførsel (k). 17 Sept.

Rescr. (til Amtmanden over Kjøbenhavns-Amt), ang. at, naar Vedkommende, som opholde sig paa Lyftgaarde eller andensteds i dette Amt, ikke i Mindelighed ville betale de Fattiges = Penge, som de af Inspecti- onens Commissionen ere ansatte for, maae samme hos de Modtvillige ved Militaire Execution, ligesom andre Kongelige Contributioner, inddrives. (Saafom de Ufor- myende paa Amtet, hvilke ei godvillig have bildet svare til de Fattige, vare blevne ansatte for noget Visk aarlig, men nægrede sig ved at betale det). 21 Sept.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Aalborg), ang. at Byefoged = Embedet i Sæbye skal her- efter ligge til Herredsfoged tjeneren i Børglum, og Jersef = Herreder, samt at Herredstinget skal til Sæ- bye forflyttes, og der holdes. 5 Oct.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Ribe), ang. at det ved Forordn. af 13 Jan. 1747, om hvilke Slags Delinquentfager bør lignes paa Almuen, skal have sit Forblivende m. v. 5 Oct.

Gr. En Proprietair, der som Husbonde havde efter Or- dre tiltalt og forfulgt en Person af sit Gods for Omgæn- gelse imod Naturen, har begjert, at Omkostningerne maat- te lignes paa Amtet, saafom denne Sag ikke var af det Slags, Forordn. af 1747 eriperer, han og ikke med Sigt- og Sagfald, efter Forordn. 6 Decbr. 1743 er benaader, og det ellers vilde geraade ham og Andre til Ruin, naa- de, uden Refusjon, med siige Bekostninger skulde bebyrdes. Stiftamm. har i Erklæring meent, at Supplic., kunde foies, G 9 5

(k) Indeholdes i Resol. 6 Febr. 1770; see Schous Ud- tog af Forordn. III. 497.

5 Oct.

foies, paa Grund af Loven Pag. 154, Art. 2, og at han ikke til Sagfald er berettiget; og, da der end videre i Loven findes antegnet adskillige andre Misgjerninger, hvorpaa er sat Livs- og haard corporlig Straf, saasom Gudsbespottelse, Kolddom, at slaae Forældre, Blodskændere, Polygami, Zalknere, og Andre, saa indstiller Stiftbes. om ikke Ebn. af 13 Jan. 1747 derhen maatte forandres, at Beføiningerne paa de Misgjerninger, hvorpaa efter Loven følger Livs-Straf, maatte paa Almuen repareres, der vilde tjene til, at de med mere Nidkjerhed bleve ettersøgte og affraffede.

Bemeldte Sags lovlige Beføininger maae lignede paa Amtet; hvorimod Kongen finder for godt, at, da de Delicta, som ubi berørte Forordning ere forbigangne, dog ei saa ofte forekomme, det derved endnu, uden at gjøre nogen Forandring, haver sit Forblivende (1).

12 Oct.

Rescr. (til Vice-Stattholderen i Norge, og Bisshoppen over Aggershuus-Stift), ang. Stolestaderne i Friderichshalds-Kirke.

Gr. NoGLE Indvaanere i Friderichshald havde alene paa den Condition, at nyde Eiendoms-Ret, og Stiftammandens og Biskopens derpaa fulgte Resolution, tilkjøbt sig Stolestader i Emanuels-Kirke, og derpaa af egne Midler opført Stole, imod en aarlig Kjendelse til Kirken.

Kjøberne af forskrevne Stolestader maae nyde Eiendoms-Rettigheden for sig og Arvinger til de paa en saa lovlig Maade tilkjøbte Stolestader, alt efter de dem derpaa meddeelte Skjøder, al den Stund de til Kirken betale saavel den i Skjøderne fastsatte aarlige Kjendelse, som de af dem samtlige til Orgelverkets Reparation eengang for alle godvillig tilbudne 400 Rdlr. Og skal Eierne af disse Stolestader (efter Tilbud), naar Stolestaderne ved Forandring til andre Eiere blive overdragene, betale til Kirken i Recognition $\frac{1}{3}$ Deel af hvad der for i første Kjøb paa Auctionen var bleven betalt.

19 Oct.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Viborg), ang. at de Skifte-Forretninger og Decisioner, som

(1) For Sjælland anderledes befalet i Rescr. 4 April 1766.

Resolutioner og Collegialbreve. 475 1753.

som af hele Magistraten i Viborg ere affagde, appelleres lige til Høieste. Ret. 19 Oct.

Gr. Stiftbefalingsm. har foreskillet, at der i Viborg paaankes en Skifteforretning, som er sluttet den 20 Martii a. c., og af Bysfogden med Byens samtlige Magistrat underkrevet og forseglet, hvorved de paa Fæderne-Siden værende fattige Arvinger finde sig fornærmede mod Lovens 1 — 2 — 42, 43, hvilket Skiftsbrev ikke, førend det er underkjendt, kan blive forandret; men, da Stiftamtmanden af 2 til Stiftbefalingsmanden over Aalborg = Stift i Maii og Junii 1739 ergangne Rescripter har fornunnen, at saadanne Skiftsbreve ikke immediate til Høieste = Ret maae indskrives, men først af den øvrige Magistrat, som ikke har været med Skiftet implicerede, skal paakjendes og dømmes, saa har han i den Henseende indberettet, at alle Skifterne i Viborg af den samtlige Magistrat sammesteds har været forrettede, og at de formene, at, ligesom deres Domme gaae directe til Høieste = Ret, det da ligeledes maatte med Skiftsbreve forholdes, saasom Magistraten samelig har fra fordiun Tid, ligesom nu skeet er, forrettet alle Skifter, saa at Ingen er tilovers, at kunne domme, naar nogen Fornærmelse maatte skee: i hvilken Anledning Citatm. har udbedet sig Ordre, saavel om saadanne Skifter ikke efterdags bør forrettes saaledes, at En af Magistraten med Bysfogden og Byskrivere forretter Skifterne, og at de øvrige 2 kunde blive tilovers, at kjende og domme paa foreskildende Klager og Fornærmelser; som og, om forberorte paaankede Skiftsbrev findes lovformelig eller for Vedkommende fornærmelig. — Siden Viborg = Kjøbstad har Landstingsret, og hele Magistraten der tillige forretter Skifter, er sunden for godt:

Elige Skifte, Forretninger og Decisioner, som af hele Magistraten ere affagde, skal, om Nogen dem vil paaanke, ligesaavel som de øvrige af Magistraten affagde Domme indskrives lige for Høieste = Ret.

Rescr. (til Biskopen i Aalborg), ang. Narup-Præstegaard med samme Rettighed som andre Præstegaarde at indkjøbes for 50 Rdlr., Halvdelen til det Fattiges = Væsen i Danmark, og Halvdelen til Aalborg = Stifts geistlige Erkecassa. 19 Oct.

Rentel. Skriv., ang. at Stiftamtstjuens Beholdning skal maanedlig paa Kongegaarden i Cassen nedsettes, 20 Oct.

- 20 Oct. sættes, hvormed Stiftamtmanden skal have nøie Opsyn, og derefter attestere Stiftamtstuenes maanedlige Extracter (m).
- 29 Oct. Rescr. (til Kjøbenhavns Magistrat (n)), hvorefter ved den gode Post af de Meglerne d. 26 Jan. 1684 meddeelte Artikke extenderes (o).
- 29 Oct. Rescr. (til Biskopen over Sjellands-Stift), ang. at Sognepræsten til Gadstrup og Syv skal nyde alle Præstelige Indkomster af begge Kald, imod at give Conrector i Roskilde, til Refusion for Syv Kalds Indkomster, de 100 Eldr., som Rescr. af 2 Martii 1742 har fastsat, Halvparten til hver Paaste, og $\frac{1}{2}$ til hver Michaelis, samt desuden svare til Capellanen i Roskilde de 8 Edr. Byg og $1\frac{1}{2}$ Ed. Havre efter Capitelskjøb, som Conrector før af Syv Kalds Indkomster til ham har erlagt.
- 29 Oct. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Viborg), ang. at der ikke flere end de 2 Bogbindere Joh. Sander og Jens Halkjær sig paa den Profession i Viborg maae nedsette, saalænge de og deres Husfruer leve, saa at der efterdags ikke skal være flere end 2 Bogbindere i bemeldte Viborg (p). (Paa benævnte 2 Borgeres Ansøgning, fordi ikke flere end 2 Bogbindere der have været nogensinde, eller sig kunne ernære).
- 29 Oct. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopen i Aarhus), ang. en fri Bolig for Præste-Enkerne ved Blegind- og Hjørning-Sognekald, og for den Første, om der ere 2 Enker, da Plads og Huus, naar ingen Enke er, skal tilhøre Sognepræsten, som holder det i beboelig Stand, m. v. (q).

Rescr.

(m) Af Lybeckers Udtog II. 9. (n) Til Rentek. d. 21 Decb.

(o) Findes i Placaten af 7 Novbr. 1753.

(p) Cfr. Rescr. 10 April 1761, S. 2.

(q) I Rothes Rescripter III. 425.

Rescr. (til Stiftbefalingsmændene og Biskopperne i Danmark og Norge, tillige at communicere det Amtmændene (r)), ang. at beordre alle Mægistratspersoner, Provster, Præster, Rectors, Hospitalsforstandere, samt alle saadanne Embedsmænd, hos hvilke nogen saadan Efterretning kan ventes, at de saasnart mueligt af alle Sundationer, Legata, Gavebreve og deslige, som haves under Opsigt af Stiftbefal., Biskopen, Amtm., skal give dem rigtige Affskrivter, hvilke de med en Fortegnelse til det Danske Cancellie have at indsende.

2 Novb.

Rescr. (til Directeurerne for de Fattigesvæsen i Danmark, Commandanterne i Kbhavn og Citadellet samt Admiral Rosenpalm som Patroner for Garnisonens og Friderichshavns samt Holmens Kirker; til Universitetet og Magistraten samt de Ældste og Forstanderne for St. Petri Lybske Kirke i Kjøbenhavn, og Notits om dette og næstforestaaende Rescript til Assessor Tycho de Hofman (s)), ang. at indsende slige Affskrivter med Fortegnelse, til det Danske Cancellie.

2 Novb.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Sjællands Stift), ang. at Haandverksmestere i Kjøbstæderne bør ligesaavel antage Fangefogders og deslige Børn, som Andres, i Lære; og Vorigheden assistere.

9 Novb.

Gr. Adam Staal af Vordingborg har beklaget sig, at, efterat han henved 25 Aar har staaet i Kongel. Krigstjeneste som Rytter, og, da han formedelst Alderdom og Svaghed var bleven dimmitteret, har, for at fortjene Brodet for sig og Hustrue med 6 uopsadde Børn, maattet antage Fangefogeds-Tjeneste ved Vordingborg-Arresthuus, møder det ham ved hans Børns Fremhold og Opfostring, af hvilke 2 ere Dreng, som han gjerne onskede at saae hensatte, til at lære et ærligt Haandverk, at vedkommende Haandverksmestere undslaae sig derfor, beraabende sig paa, at de ikke, efter deres Laugs-Artikle, undersaae sig til

(r) Til flere i næstfølgende Rescript.

(s) See Rescr. 5 April 1754.

9 Novb.

til dem at antage, saasom de ansee Supplicantens Tjeneste foragtelig, og at medføre en Slags Banære, endskjønt hans Forretninger bestaae alene i at slutte og holde Arrestanterne under Forvaring, og, om end Andet var, det dog ved de derom gjorte Anordninger er forbudet, Nogen i saa Fald at ansee for uærlig: hvilket, om det, efter saadanne Folkets vrangte Tanker, skulde finde Sted, vilde forarsage, at Supplicantens, og andre hans Lige, deres Børn, naar de ikke kunde vorde antagen i Tjeneste hos Nogen, maatte gribe til at betle.

Stiftsbefalingsmanden skal beordre vedkommende Øvrighed i Kjøbstæderne, at de i saadanne Tilfælde skal være affisteerlig, og betyde Gaandverksfolk, at de i sig deres Mening og Paastand tage feil, og at de ikke for ommeldte Marsags Skyld maae foragte eller forkaste Nogen, som, til Gaandverk at lære, sig hos dem melder; ligesom de og intet Skaar derved lide i deres Laugsrettigheder, eller at Nogen dem derfor i deres Laugsrettighed enten maae antaste, eller Uleilighed paaføre, under vedbærlig Straf.

16 Novb.

Rescr. (til Amtmanden over Aggershuus Amt), ang. at tilkjendegive de af Sorenskriverne, som ere udeblevne med deres Betænkninger over tvetydige Artikler i Loven ic. efter Rescr. af 29 Decbr. 1752, Kongens Misgag derover, og at de, som ikke inden en vis Tid dermed indkomme, skal vorde alvorlig anseete.

23 Novb.

Rescr. (til Vice-Statholderen og Biskopen i Christiania), ang. at Aggershuus Stifts Geistlige Enke-Cassa skal endnu i 6 Aar nyde, hvis der af Vedf. i Stifter betales, efter Bevilgn. at komme i Egteskab i forbudne Led (t) samt Oppreisninger for Leiermaal.

23 Novb.

Rescr. (til Magistraten i Kjøbenhavn), ang. at den maae uden Formaal lade i Kasp- eller Tugt-Zuset indsette dem, som for Drukkenskab og anden Uderlighed anklages.

Gr.

(t) See Rescr. 11 Sept. 1776.

23 Novb.

Gr. Magistr. har andraget, hvorledes Drukkenfabs-Past i Staden meget skal gaae i Evang, og hos Mange saaledes tage Overhaand, at de derved føres til at beaae adskillige Excesser og Liderligheder, og især at derved imellem Egtefolk foraarsages megen Uenighed, hvorpaa alt ei lettelig kan raades Bod, saalænge de Skyldige ikke kan blive fæstede og straffede, uden derfor at søges og tiltales for ordinair Lands Lov og Ret, hvor, endstjant Forseelsen endog kan være klar og beviislig, den Skyldige dog ikke kan blive actioneret og straffet uden foregaaende Stævnemaal og Doms Erkjendelse, som medfører Vidtløstighed og Bekostning. — Paa det, at deslige forargerlige og til Drukkenfab hengivne Mennesker paa en beqvemmere Maaade, og uden alt for megen Vidtløstighed, kunde, til Correction, og, om mueligt, til Forbedring, werde paalagt nogen Evang, tillades:

Naar der for Maagistraten føres Klagemaal over Nogen for Drukkenfab, eller anden Liderlighed og forargerlig Levemaade, der fornemmelig skal forelsbe imellem Egtefolk; og den Klagende med Præstens eller andre troeværdige Attester beviser sit Foregivende, skal det være Magistraten tilladt, uden videre foregaaende Proces eller Lovmaal, at lade den Skyldige indsette til Forbedring paa nogen Tid, efter Forseelsens Bestaafsenhed, Mandfolkene i Raspehuset, og Qvindfolkene i Tugthuset (u).

Reser. (til Biskopen over Sjellands = Stift), 30 Novb.
ang. Under = Officerers og Soldaters Erolovelser i Kjøbenhavn, og at Garnisonspræsterne ei maae tilegne sig nogen dem uvekkommende Copulation.

Gr. Biskopen har foresillet, at det ved udgivne, og ham under 11 April 1738 communicerede Realement for Garnisons = Menigheden i Kjøbenhavn, er i 3die Post, ang. Soldaternes og de Gemene ved Militien deres Erolovelser, bleven anordnet, at Erolovelser skal forrettes i Præstens Huus, for at forekomme al Ulik med det saa kaldede Fæstens = Hl, og at den gemene Mand ei skal sættes i Bekostning med Tractamente; men at denne saa nyttige Foranstaltning ikke bliver fulgt, da der i den Menighed ikke holdes nogen Erolovelse enten af de Danske eller Tydske Præster, men i det's Sted indfinde alene de Forlovede sig i Præ-

(u) Cfr. Reser. 16 Febr. 1753.

30 Novh.

Præstens Huus, med deres Frisbeddel og et Par Cautionister, da de indskrives i Ministeria bogen, som paastaaes at skal have Trolovelses-Kraft, og derefter proclameres og copuleres, endskjønt saadan Indskrivelse og Kcer uden begge Parters Nærværelse, blot at Brudgommen møder med sin Frisbeddel, og et Par Soldater til Cautionister, og angiver Brudens Navn, hvorpaa de indskrives, uden Ceremonie, uden Tilspørgsel, og uden Formaning, efter Loven, til Erbarhed, og at entholde sig fra hverandre, saa at derover er klaget af en Enke, skjønt uden Grund, at saadan Indskrivelse var skeet uden hendes Minde, men kan dog mueligt skee med Andre: hvilket saaledes er bleven Skik ei alene med Soldater, men endog med andre Almuens-Folk, som i Garnisonsmenigheden copuleres, at de ligeledes uden Trolovelse, og uden nogen videre Kongelig Dispensation, blot indskrives, og strax derpaa proclameres og copuleres: hvoraf flyder, at gemene Folk af andre Menigheder, som aldeles ikke med Garnisonsmenigheden have at skaffe, søge dog hen til Garnisonspræsterne, og af dem lade sig vie, fordi de der kan komme lettere af dermed, undgaae Trolovelses-Omkostninger, og hastig blive affærdigede; hvilket atter har foranlediget de andre Stædens Sognepræster at besværges sig over den Indpas, dem derved tilføies, foruden den derover indløbende store Uorden i Menighederne, og til Afgang for dem, Skolerne og Kirkerens Betjente, ja at dermed gaaes saavidt, at det Garnisonsmenigheden i berørte Maade forundte Privilegium ertenderes til Soldaters Gødfænde, Slægt, Børn, og de, som ere i Huse hos Soldater, alt, uden at derfor vides, eller derfor kan angives anden Grund til saadan tiltagen Frihed, der drager saa mange Sviter efter sig, end at det af forrige Garnisonspræster hermed saaledes har været forholdet, hvilket nu værende have efterfulgt, hvorover Uorden og Uffik i Ægteffabss-Sager bliver alt meer og meer, og Stridighed imellem Præsterne om Indkomster og Accidentier tiltager.

Kongen finder for godt, at det i Følge af ommeldte udgivne Reglement for Garnisonsmenigheden vel forbliver derved, at Under-Officererne og de Gemene troloves i Præstens Huus, for at spare dem for Bekostning; men vil derhos, til al Uorden, som ellers heraf maatte entstaae, at forekomme, have befalet: 1) at det skal være en Trolovelse efter Ritualet, med de der foreskrevne Spørgsmaale, tilliaemed en Formaning, efter Loven, til Erbarhed og Afhold, indtil de ere copulerede (v):

2) at

(v) See og Forordn. 19 Febr. 1783.

30 Novb.

2) at Indskrivelse til Egetskab ikke maae skee uden begge Parters Nærværelse og Tilspørgelse, paa det der siden ikke skal klages over, at det er skeet uden Hæstermøens eller Qvindens Vidende: 3) Skal det ikke extenderes til videre end til dem, som virkelig ere i Tjeneste, saasom Under-Officerer og Soldater: og 4) at Garnisonspræsterne ikke maae tilegne sig andre Copulationer, som høre andre Menigheder til; men, naar Andre søge hen til dem, under Navn, at de ere i Slægtskab eller i Huse hos Militaires, da have de at undersøge af deres Skudsmaal og Husbonds Beviss, om de høre andre Menigheder til, og dem derhen forvise: og, som Garnisonspræsterne vel maae copulere Militaires, skjønt Bruden hører anden Menighed til, saa derimod maae de ikke befatte sig med at copulere Noget, med mindre Brudgommen virkelig hører deres Menighed til (x); men skal dermed forholdes efter Loven.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopen i Viborg), ang. et Reglements Forfattelse for Kirkebetjentene ved Nørre- og Søndre-Sogns Menigheder i Viborg; samt at Klokkerne til begge Sogne herefter skal forellaes af Sognepræsten, hver ved sin Kirke, og af Magistraten, under Approbation af Stiftamtmanden og Biskopen, som skal give dem Bestalling, saa og iblandt lige bequemme, Studentere frem for de Ustuderede i Fremtiden præfereres (y).

Rescr. (til Auditeur W. Fr. Koren (z)), ang. at hvad Arv, som falder i Sterboerne, skal udbeta

(x) See Rescr. 1 Aug. 1781.

(y) Dette Rescr. findes in extenso i Koths Rescripter III. 629; see Confirmation 22 Novbr. 1754.

(z) Han var da constitueret og succederende Præsident i Under-Admiralitetetsretten udi Assessor Ursins Sted.

30 Novb. betales til de legitimerede Arvinger, saalænge det ikke er bevist, at flere ere til (a).

Gr. Noale Bønder paa Samøe have andraget, at der ved Søe-Etaten har været en Commandeur-Capitain ved Narn S. Lange, som No. 1722 er død, og har efterladt sin Hustru Joh. Blømmendal, med hvem han havde oprettet saadant Testamente, at den Længstlevende skulde til sin Dødsdag beholde Midlerne, som da skulde deles imellem begge Arvinger, hvorefter hun d. 30 Sept. 1741 liggedes er død, da Skiftet blev forvaltet af Under-Admiralitets-Præsidenten, Assessor Ursin, hos hvem Bønderne anmeldte sig som Arvinger efter Commandeur-Capit. Lange, og med Tingsvidner og andre Attester beviste, at de vare hans Arvinger paa Fæderne Siden, men, formedelsk den for Stervboen anordnede Tilsynsværge og Curator gjorde derudi adskillige Mangler, som meget derpaa gik ud, at Vidnerne ikke havde forklaret, at de navngivne Arvinger vare de eeneste paa Fæderne-Siden, deciderede Præsidenten, at Arven skulde hensættes; hvilken Decision skal være bleven lige saadan for de Moderne-Arvinger, saa at den ganske Arv efter Comm. C. Lange blev hensat, indtil de sig nærmere legitimerede, og Skiftet slutted den 22 Octobr. 1743. Men, da bemeldte Bøndernes Commissionair beretter, at det skal være umuelig for C. C. Langes Arvinger, saamange som ved Skiftet have bevist sig at være Arvinger, andet og yderligere Beviis at forskaffe, end de have fremslagt, efterdi Arve-Legitimationen skulde tage sin Begyndelse fra den Afsdødes Oldefædre af, saa har han i Anledning af Rescr. under d. 25 Aug. 1752 begjert, at, efterdi der efter C. C. Lange er udgaaet et lovlig Proclama, dat. 18 Novbr. 1741, Kongen da vilde bevilge, at den halve Part af den hensatte Arv maae ved lovlig Deling udbetales til de af hans Arvinger paa Fæderne-Siden, saamange som ved Skiftet have meldt sig, og fremsagt Beviis om, at de vare saadanne Arvinger. Auditeur Koven beretter i Erklæring, at der i de i denne Sag fremlagde Tingsvidner indeholdes mange og betydelige Feil, og deriblandt, at det ikke er bevist 1) om C. C. Lange har efterladt sig Gulde- eller Haly-Godskende, eller ikke 2) at Vidnerne ikke have forklaret, hvem hans Farsfæde og Farmoroder har været, samt om de ere døde eller levende: 3) at Tingsvidnerne om Oldefædre ei melde eet Orienter paa Fæderne- eller Moderne-Siden; 4) at Vidnerne, ang. Farsbrødre, Morbrødre, Søstre, Mønstre ei postitive have kundet sige, at de af dem i Tingsvidnerne Opregnede vare de eeneste, og ifkun, at de ei vidste, at der vare flere; og 5) at Tingsvidnerne af deres Børn eller den Afsdødes Godskendebørn og deres Børn vel navngive adskillige

(a) See Rescr. i Martii 1754 og Forordn. 15 Jun 1771, S. 15.

lige, men at her, ligesom ved næstforrige Post, ei siges positive, at de ere de eeneste. 30 Novb.

Auditeur Koren haver med forderligste, imellem saa mange af E. C. Langes Arvinger, som sig lovlig have legitimeret at være de rette Arvinger, at Riste og dele hvis dem efter ham i Arv kan tilkomme, og samme til dem efter deres Ansøgning, imod deres derfor givende Afkald og Skadesløs Qvittering at udbetale; og haver han ellers i Fremtiden i de Stervboer, ic. (b).

Rescr. (til Magistraten i Kjøbenhavn), ang. 30 Novb. at Possémentmager- Arbejde, som forfærdiges af Rogen uden Lauget, skal af Oldermænden stemples, da ellers Ingen maae handle dermed (c).

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Fyens- 30 Novb. Stift, og Notits til Kjøbenhavns Universitet), ang. at Egeskov- Marked herefter skal holdes den 22 Sept., Svendborg- Marked den 25 Sept., Odense- Marked den 5 Octobr., og Assens- Marked 3 Dage derefter (d).

Rescr. (til Stiftbefalingsm. over Sjellands- 30 Novb. Stift), ang. Broepenge til Skibbroen i Kors- øer (e).

Gr. Efter Ansøgning fra Magistraten, som androg, at den af nye nødvendig skal opbygges: at Accisen ei til den og Raadhuset, som og var brotsfældig, kunde tilstrække, m. v.

H h 2

Til

- (b) Det Øvrige er ligesom Rescr. 25 Aug. 1752.
- (c) Findes i Plac. 24 Decbr. 1753; den deri omtalte Forordning af 1744 er Plac. 13 Jan. 1744; cfr. Prom. 28 Junii 1785.
- (d) Saaledes omtrent findes de i seneste Almanacker; Prom. 31 Aug. 1771 maae altsaa ikke heri gjøre For- andring.
- (e) Henlagde til Havnens Oprensning, ved Rescr. 17 Junii 1762.

30 Novb.

Til denne Skibbroes Opbyggelse maae af alle ind- og udgaaende Vare og Skibe oppebæres følgende Broepenge: af Kornvare, Kalk, Salt og Steenkul, af hver Tonde $\frac{1}{2}$ Skill.; Sild, salt Fisk og Tjære, a Td. 1 $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$; Hør, Hamp, Blaar, Humle, Jern og tør Fisk, a Skpd. 2 $\frac{1}{2}$; Muursteen af hvert Hundrede 1 $\frac{1}{2}$; Togssteen a Hundrede 2 $\frac{1}{2}$; Brænde, af hver Faavn 2 $\frac{1}{2}$; Tømmer og Bræder, af hver Skibslastes Drægtighed 4 $\frac{1}{2}$; andre her ei specificerede Vare $\frac{1}{2}$ pro Cto: indenlandske Fartøier ved Udgaende af hver Skibslastes Drægtighed 1 $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$; fremmede Fartøier ligeledes 4 $\frac{1}{2}$. Dog at denne Afgift ikke længere betales eller oppebæres, end den til denne Skibbroes Istandsættelse udfordrende Bekostning, og det dertil behøvende Pengelaan deraf kan være afbetalt; til hvilken Ende Magistraten skal for disse Broepenges Oppebørsel, saavel som for Afgiften aarlig til Stiftamtmanden aflægge Rigtighed og Regnskab, paa det han kan have Indseende med, at denne Afgift jo før jo hellere kan cessere.

7 Dec.

Rescr. (til Magistraten i Kjøbenhavn), ang. at Bekostningerne paa den Vandrendes Reparation og Vedligeholdelse, som gaaer langs med Vestervold lige ned til Canalen ved Blaataarn, skal bestrides, Halvparten af Byens Cassa, og Halvparten af de Beboere, hvis Fortog gaaer ud til Renden (f).

7 Dec.

Rescr. (til Politimesteren i Kjøbenhavn), ang. at være i alle Maader Kvæsthus- Directorerne behjælpelig til at see de imod Forordn. af 29 Junii 1753 endnu isvanggaaende hemmelige Laanehuse, imod ubillige Renters Oppebørsel, affskaffede; og ei alene, i Fald det fornødent maatte eragtes, derom lade gjøre Forbud, men endog paa Vedkommendes Anfordring in-

qv

(f) Cfr. Forordn. 20 Aug. 1777.

qvirere hos dem, som der enten er klart Beviis eller stærk Formodning imod, at de underhaanden holde slige utilladelige Laanshuse: og i alt behandle slige Sager som Politie-Sager (g).

7 Dec.

Rescr. (til Amtmanden over Nordlands-Amt), ang. at ei alene den imod Supplicanten, J. J. Winter, af Fogden anlagde Action, formedelst han har ladet hans afdøde Moders Liig staae længere over Jorden, end Forordn. af 7 Novbr. 1682 tillader, skal aldeles være ophævet, og ikke komme Winter til Penges Udgiwt; men endog at bemeldte Forordnings 10de Art. ikke skal gjelde i Henseende til de Indvaanere i Nordlandene, som formedelst Sattigdom samt Tidens og Stedets Omstændigheder blive imod deres Villie nødte til, at lade deres afdøde Slægts og Vaarørendes Liig staae længere over Jorder, end den allegerede Forordn. tillader.

7 Dec.

Rescr. (til Amtmanden over Assens- og Hinds-gauls-Amter, og Notits til Greve Bedel Bedelsborg), ang. at Herredsbetjentene ved Baagvends-Herred skal fra sig levere Salarium for holdte Auction hos en Selveier under Grevskabet Vedelsborgs Birk, samt herefter entholde sig fra at gjøre Birkets Betjente Indpas.

7 Dec.

Gr. Greven har andraget, hvorledes benævnte Herredsbetjente, som grendser til Grevskabet, skal imod hans Birkbetjentes Protest og Erbydelse paa Auctionsstedet til Auctionens Holdelse, den 26 Febr. næstafvigte have foretaget sig en Auctionsforretning i en Bondegaard under Grevskabet Vedelsborgs-Birk og Jurisdiction hos M. Leerman i Landerup-Sogn, formenende sig til dette deres foretagende anlediget ved Rescr. af 22 Octobr. 1751, hvorefter de paaflaae og holde sig berettigede til alle foresaldende Auctioner, uden at paaafjonne den Forskjel der er imellem Grevernes og Proprietariernes Birker: hvorfore han paa

H h 3

Grund

(g) See Rescr. 23 Aug. 1754!

7 Dec.

Grund af de Grevelige Privilegiens 5te Art. derhos har beejert Herredsbetjentene befalet, saavel efterdags at entholde sig fra alle Auctioner i hans Grevskabs Birk og Jurisdiction, som og at tilbagegive, hvad de i saa Fald urettelig have oppebaaret. — Som Rescr. af 22 Octobr. 1751 ikke nævner eller taler om Andre, end Proprietaire-Birker alene, saa befales,

At Amtmanden tilholder Herredsbetjentene i Waagvends Herred fra sig at levere til Grevskabet Vedelsborgs Birkebetjente det Salarium, de have oppebaaret for den Auction, de den 26 Febr. hos Selveieren Leerman i Nache under Grevskabets Birk urettelig have tiltaget sig at forrette; samt herefter at entholde sig fra at gjøre Grevskabets Birkebetjente nogen Indpas i de Forretninger, som dem efter Grevskabets fri og ubehindrede Birke-Rettighed med Rette tilkommer.

13 Dec.

Opfostringshuus-Directionens Skriv. (til Amtmændene), hvorved sendes nogle Exemplarer af Sundatsen for Opfostringshuset paa Christjanshavn, til Bekjendtgjørelse, m. v. (h).

14 Dec.

Rescr. (til Kjøbenhavns Magistrat), ang. at der, foruden 3 Exemplarier (i) til Kongens Bibliothek af Bogtrykkerne i Kjøbenhavn til Universitetets Bibliothekvet paa runde Taarn i bemeldte Kjøbenhavn skal aarlig leveres et uindbundet trykt Exemplar af alt hvad de enten selv lade trykke, eller paa Andre Bekostning hos dem forfærdiges, de ordinaire Postrelationer, og Aviser, Auctions-Catalogi og Placater samt Bryllups- og Begravelse-Vers undtagne; hvilket Magistraten samtlige Bogtrykkere, som under Staden

(h) Anhang af Rescripter ic. 1779: fra Deconomie Collegio er ikke, som dog der i Overskriften nævnes gaaet nogen Skrivelse om Opfostringshuset under dette Datum.

(i) Nu kun 2 efter Plac. 5 Febr. 1783; cfr. Rescr. ic. Sept. 1756.

14 Dec.

dens Jurisdiction ere sorterende (k), haver at lade tilkjendegive, og dem derhos tilholde, at de ved rigtige Designationer under deres Haand fra dette Aars Begyndelse af, og herefter aarlig, til hvert Aars Udgang til Bibliothecarius Universitatis, imod hans paa Designationen tegnede Qvittering, afleverer dette anbefalede Exemplar, under Straf efter Forordn. af 25 Aprilis 1732, om Noget enten forsømmer inden 14 Dage efter ansatte Tid med sin Designation og Aflevering at indfinde sig, eller og maatte have forsøget eller forglemt noget Skrivt, som fra hans Bogtrykkerie er udkommet.

Rescr. (til Kjøbenhavns Universitet), Notits om Ovenstaaende, og det samme, saavidt anqaær Directeuren ved det Kongelige Bogtrykkerie og Universitetets Bogtrykkere. 14 Dec.

Rescr. (til Rentekammeret), Notits om Rescr. af 29 Octobr. 1753 ang. Meglerne i Kjøbenhavn. 21 Dec.

Rescr. (til Kjøbenhavns Magistrat), ang. at, naar det combinede Admiralitets- og Commisariats-Collegium herefter maatte formaae en Borger til at paatage sig Direction for Søe-Statens Qvæsthuus, skal han være befriet fra alle Byens Bestillinger og Forretninger, i hvad Navn de have funde. 21 Dec.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopen over Ribe-Stift, og Notits til Sessionens Deputerede over Kirkerne i Koldinghuus-Amt), ang. hvorledes Disputer om Stolestader i Kongens Kirker udi dette Amt skulle bilægges eller decideres (l). 28 Dec.

H h 4

Gr.

(k) See og næstfølgende Rescript.

(l) Kirkerne ere solgte, og Sessionen afsaaen, see Skriv. 14 Sept. 1765 og Rescr. 21 Decbr. 1765; men Rescript-

28 Dec.

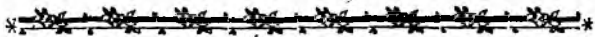
Gr. Benaævnte Deputerede have foreskillet, at der fra de Sogne, hvor Kongen eier Kirkerne, for Kirke-Sessionen er indkommen mange Klager fra Bonderne, der besvære sig at være forurettede, i Henseende til Stolestaderne, i hvilke Tvistigheder bemeldte Deputerede ikke finde noget vist for sig, at de derudi maae decidere, hvorfors de have deels søgt at bilægge dem i Mindelighed, der dog skal have været forgiøves, saasom Almuen skal i Almindelighed være saa paastaaende i den Post, at de ei let skal ville vige fra den Ret, de formene at have til Stolestader, førend de see en endelig Decision derfor; deels og at Sessionen har lovet, at de ville være betænkt paa et Middel, hvorved de kunde blive fornoede, der saaledes har forvoldt, at derom ei er endnu reist Proces: og altsaa have bemeldte Deputerede, for at alting med Stolestaderne kunde komme i Rigtighed, proponeret, om Kongen vilde befale: 1) at Sessionen forderligst skulde undersøge, og enten i Mindelighed bilægge, eller efter Ret og Billighed decidere alle Disputer om Stolestaderne i Kongens Kirker: 2) at den eller de, som ikke vare fornoiede med Sessionens Decision, skulde andrage det for Rentekammeret inden 12 Uger, efterat Decisionen var ham forkyndt, eller siden ikke have Magt, at tale derpaa: og 3) at Sessionen, naar Disputen saaledes var afgjort, skulde lade forfatte for hver Kirke 4 Exemplarier af en Bog, i hvilken tydelig skulde være indført hvad Stade til ethvert Sted i Sognet henhører, til en beständig Kettesnor i Krentiden, da af disse 4 Exemplarier Et skulde blive ved Amtshuset, det Andet ved Sessions-Protocollen, det Tredie ved Herredsprøvesten, og det Fjerde ved Sognepræsten. — Siden Rentekammeret har viist Sagen fra sig, som Noget der ikke dertil henhører,

Saa maae det vel, ang. den 1te Post i de Deputeredes Ansøgning, være dem tilladt, forderligst at undersøge, og i Mindelighed søge at bilægge alle Disputer om Stolestaderne i Kongens Kirker; men, anlangende at Sessionens Deputerede i slige Tvistigheder skulde decidere, med hvis videre som i 2den og 3die Post er proponeret, da vil Kongen, at Sessionens Deputerede, der selv tilstaae, at der haves ikke noget Vist for, at de maae decidere

scriptet anføres dog som gjeldende og fuldstændig, fordi det endnu, i mindste for saavidt angaaer Stolestadebøgenes Bevaring til Kettesnor, og maa skee i mere, ansees at staae i Kraft, saa og fordi det maa skee kan tjene til noaen Efterretning paa andre Steder i dette ei ved Lovene bestemte Tilfælde.

28 Dec.

cidere i saadanne Tvivstigheder, vel maae, saasom de in loco beqvemst kan examinere Parternes Paaastand og paaberaabende Beviisligheder, i saavidt decidere, at, i Fald Parterne ved saadan deres Kjendelse ville acquiescere, kan det dermed have sit Forblivende; men derimod vil Kongen, at, saafremt nogen af Parterne ikke med Sessionens Kjendelse vare fornøiede, skal de i saa Fald henvende sig med deres Klage til Stiftbefalingsmanden og Biskopen, som Stiftets Øvrighed, til nærmere Resolutions Erholdelse, til den Ende alle Vedkommende skal til dem indgive de Beviisligheder, hvorpaa de grunde deres Paaastand, tillige med den af Sessionen givne Kjendelse, og da deres endelige Decision i Sagen afvarete; hvorfore og Sessionens Deputerede, i Anledning af Propositionen i den 3die Post, ere befalede, at der ligger lydende Exemplarier af de ommeldte Bøger over Stolestadernes Inddeling i enhver af Kongens Kirker i bemeldte District, til Oplysning og Afbetjening i fornødne Tilfælde, til Stiftbefalingsmanden og Biskopen skal indleveres.

1754.

4 Jan.

Neser. (til Magistraten i Kjøbenhavn), ang. nogen Forandring i Vognmands- Løugets Artikle.

Gr. Poul Nyegaard, boende uden Stadens Nørre-Port, men tillige Borger og Vognmand i Løuet i Kjøbenhavn, har ladet andrage, at, da det ved seeneffe bemeldte Vognmands- Løug forundte Løugs- Artikle paabødes Vognmandene, efter rigtig Tour og Omgang, saavel med Postvogne som Carosser, at forrette de foresaldende Reiser, befindes det, at de fleste Vognmand ikke med saadanne Carosser ere forsynede, at de, naar paaafordres, forsvartlig kan befordre fremmede Ministre og andre Standspersoner til de Steder, hvor Kongen om Sommeren residerer, men at derved ofte foraarfaages Øphold og Uleilighed; hvorfore

h 5.

4 Jan.

han derhos har anholdet, at, maatte forundes Frihed at kjøre med Carrosser og Chaisser til de Steder og Slotte i Landet, hvor fremmede Ministre eller Andre det maatte forlange, uden at være forbunden til nogen Tour, Omgang eller Tilfælgelse af Lauget; hvorimod han vil afsaae sin Ret med Kjørsel i Staden, og ikke videre sig med Lauget vil befatte: og Lauget klager over den Indpas og Fornærmelse det ganske Laug tilføies af Mange, deels som, under forundte Frihed paa noale visse Kjørseler, kjøre Reiser for Alle og Enhver, med Carreter og Chaisser uden Forsiel, samt udleie Heste til Forspand; og tildeels af Adskillige, som snige sig til at kjøre; hvorover de fleste i Lauget sidde udi flette Omstændigheder, og maae befrøgte plat at vorde ruinerede, der saa meget snarere vilde paafølge, om P. Nyegaard, som en formuende Mand, skulde forundes saadant af ham ansøgte særdeles Privilegium, hvorved han blev i Stand til at tilvende sig de fleste foresaldende Reiser, der nu tilfaldt enhver i Lauget efter Tour, som derover maatte savne den derved havende liden Fortjeneste; bedende derfor, at det af P. Nyegaard begjerte Privilegium ikke maatte vorde accorderet. Af Magistratens Erklæring er Kongen derhos bleven foredraget, at samme ligeledes er af den Formening, at det vilde geraade det ganske Laug til stor Skade, om P. Nyegaard erholdt den ansøgte Frihed. Men, som det derimod fornemmes, at der føres adskillige Besværinger, saavel af fremmede Ministre og Andre, at de skal tage Anviiisning paa lufte Bogne hos de af Bogmændene, der staae for Touren, som oa af dem, der skal bruge Gadevogne, i Henseende til den dem derved foraarsagede Ophold og Sinkelse, hvormed og Bogmændene deels selv ei heller imellem sig skal være enige, da dem synes at kunne have bedre Fordeel af deres Bogne, naar de ikke vare bundne til Tour; og det ellers befindes, at den største Indpas, som Bogmændene tilføies, skeer ved Hærekudskene i Staden, der fast alle have tillagt sig lette Bogne af Chaisser og saa kaldede Phaetons, hvormed de om Sommeren befordre de Reisende, til stor Afgang for Bogmændene i endeel af deres Fortjenester: at Magistr. desaarlag har indstillet, om det ikke, foruden hvis i Bogmændenes Laugs-Artikler, samt i Placat af 2 Aug. 1728, som reglerer Hærekudskenes Kjørsel, og tillader dem at holde Chaisser og lette Bogne, for den tilkommende Tid maatte fastsættes og anordnes: 1) at Syrekudskene herefter ikke maatte holde Chaisser og Phaetons til Leie, men samme alene at maatte holdes af Bogmændene, imod at al Indenbyses Kjørsel med Leie-Carreter kunde tilhøre Hærekudskene: 2) at Enhver, som behøver Carreter, Chaisser eller Phaetons til Leie i kort eller lang Tid, maatte frægte samme af hvilken Bogmand han vilde, og Bogmændene saaledes ikke være bundne til nogen Tour eller Omgang iblandt Lauget med deslige Bogne; dog, naar forlanges 4 Heste, at den Bogmand, som saa-

ledes

4 Jan.

Iedes fjører med 2 Vær Heste, burde lade sig det ene Vær forte i sin Tour i andet Forspand eller Fragt; og folgelig al Omgangs-Tour med Kjørsel iblandt Vognmændene at være ophævet, uden alene med Reise eller Færrets-Vogne og Forspand, som forblev ved de udstådde Artikler (m): 3) at Vognmændene med deres Gadevogne ligesledes maatte fjøre for hvem de kunde, og det begjeredes, uden at være bundne til Tour eller Anvisning fra Laugshuset; dog at Lauget skulde være pligtig, for den fastsatte Tært at forkøffe Vogne, naar det paa Laugshuset forlanges; men i vidrig Fald at være tilladt, at tage hvad Vogne, der kunde bekommes, naar det først var meldt for Politimesteren, ei at kunne bekommes Vogn paa Lauget; og, 4) at Haandværksmestere, der, som Entreprenører, staae for en Bygning, ikke maatte bruge deres egne Heste og Vogne til Materialiers Transport til samme Bygning, og derved betage Vognmændene deres Næring; dog ikke nogen formeent, til egen Bygning og eget Brug at betjene sig af egne Heste og Vogne. Ved hvilken proponerede Forandring Magistr. og formener, at P. Nyegaards Ansøgning af sig selv bortfalder, naar han uden Tour maae bortleie sine Carreter og Chaisser til hvem samme forlanger, og saaledes ikke at behøve noget particulare Privilegium, saalænge han i Lauget forbliver; men, naar han samme ikke vilde lænære vedblive, og bære lige Byrde med de Andre, saavel udi Ildbrands- som andre Tilfælde, at han ikke heller burde have Frihed at fornærme Lauget ved et aparte Privilegio.

Denne Magistratens Erklæring, og derved gjorte Forslag, for saavidt Poul Nyegaards Ansøgning, og dets 2den og 3die Poster er angaaende, approberes; og tillædes, at det ved Vognmands-Lauget derefter maae forholdes; men anlangende den 1te Post, da vil det derved have sit Forblivende, at Hverfudskene, efter Placaten af 2 Aug. 1728, fremdeles beholde den dem derved forundte Frihed, siden de har gjort Bekostning paa at anskaffe sig lette Vogne. Og, hvad sig anbetræffer den 4de Post, da, som derved synes, at de Byggende, der altid bør favoriseres, kunde fornærmes, naar de formodentlig kunde faae Kjørselen for lettere Priis hos en Entreprenør, end hos Vognmændene, skal det dermed forblive som hidindtil, uden nogen Forandring derudi (n).

Rentel.

(m) See Skriv. 10 Febr. 1766 og 24 Junii 1775.

(n) See Refcr. 13 Martii 1767.

5 Jan. **Kontel. Skriv.** (til Stiftbefalingsmanden i Ribe), ang. at alle i Kongens virkelig Tjeneste staaende Officerer skal for Lovens Bydende, i Tilfælde af 6te og 10de Penges Svarelse, være erimerede, saa at, omvendt En eller Anden kunde finde nødig, de dem tilfaldende Arve-Capitaler fra en af de Kongelige Provinser til den anden, hvor de i Garnison kan være beliggende, at udføre, maae de for 6te og 10de Penges Betaling være befriede.

8 Jan. **Land-Statens Gen. Commissariats Skriv.** (til Chefene for alle Cavallerie- og Infanterie-Regimenter i Sjælland og Fyen), hvorved Resol. af 9 Sept. 1735, ang. de Kjobenhavnske Gyrtleres Leverance af deres Arbeide til bemeldte Regimenter, pga nye igjentaag: s (o).

11 Jan. **Rescr.** (til Vice-Statholderen (p) i Norge), ang. endeel Lægds-Equipage ved de Nationale Infanterie-Regimenter at anskaffes og vedligeholdes.

Som det er bleven forestillet, at, formedelst de ved det Nationale Infanterie i Norge i Henseende til Feldt-Reqvisiterne gjorde Indretninger, skal der ved hvert Regimente til Tambours og Gemene endnu mangle 66 Seltre og desforuden 66 Drer og ligesaa mange Kobber-Feldtkjæde, hvilke Kongen vil, af Lægds-Udrederne at skal anskaffes og siden vedligeholdes, ligesom dem i Henseende til Lægds-Equipagerne, det i Almindelighed paaligger: saa befales, at Vice-Statholderen sigt Amtmændene i det ham anbetroede Stift lader beskjendtgjøre, at de herom hver i sit Amt det Fornødne forderligst lader foranstalte.

Rescr.

(o) Af Koches Rescripter II. 301; see Prom. 9 Novbr. 1776.

(p) See og næstfølgende Rescript.

Rescr. (til hver af Stiftbefalingsmændene i Norge, Aggershuus: Stift undtagen), ang. ei alene i det ham anbetroede Amt herom behøvende Anstalt forderligst at lade gjøre, men endog tilstille Amtmændene heraf en rigtig Gjenpart til Efterretning, at de i Amtene ligeledes herom det i saa Naade fornødne strax kunne lade foranstalte. 11 Jan.

Krigs: Cancelliets Skriv. (til Cavallerie: Regimenterne), ang. Feldttegnet's Bærelse, samt Afskedigedes, Auditeurerens og Regiments: Feldtskjærernes Klædedragt. 15 Jan.

Kongen har funden for godt, i det nu emaneerte A nhang til Tjeneste: Reglementet for Infanteriet iblandt andet at lade indrykke efterstaaende almindelige Anordning om Feldttegnet's Bærelse: "Da Feldttegnet's Bærelse alt for meget misbruges, saa vorder herved een for alle Gange anordnet og befalet, at herefter ikkun de virkelig i Kongens Sold og Militair: Tjeneste staaende Generals, Stabs: og Over: Officerer samt Regimentsquartiermesterne dermed skulle være forsynede: hvorhos bevilges, at ikke alene de af Krigs: Tjenesten entledigede eller herefter i Naade dimitterende Generals: Personer, men og alle andre Officerer, som have staaet i saadan Militair: Charge, hvor de under Geværh have haft Noget at befale, naar de ere i Naade dimitterede, eller i Naade vorde forsskedigede, saalænge de ikke med nogen Civil: Carac: teer ere beklædede, eller have nogen Emploi i Civil: Staten, maae bære Feldttegnet; dog at saadanne Officerer sig stedse i Uniform eller anden anstændig rødt, men, ligesom de i Kongens virkelige Sold og Tjeneste staaende, ingenfinde i couleurtte Klæder maae lade
" finde

- 15 Jan. » finde (q): derimod skal alle Øvrige aflægge Port d' Epée;
 » og, da saaledes Auditeurerne og Regiments' Feldt:
 » Hæverne herefter ligeledes skulle aflægge Feldttegnet,
 » saa skulle og disse i Fremtiden ikke meere gaae i Uni:
 » form, men betjene sig af en simpel rød Klædning». Og Kongen vil, at dette ogsaa ved Cavalleriet skal es:
 terlevees.
- 25 Jan. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Sjælland og Amtmanden over Friderichsborg- og Cronborg- Amter, samt Notits til Kjøbenhavns Universitet), ang. at et Heste- Marked herefter hver Onsdag i Fasten, samt et Heste- og Ovæg- Marked næste Tors- dag efter Paaske (r) i Sillerød ved Friderichsborg- Slot maae holdes.
- 25 Jan. Rescr. (til Overhofmesteren ved Sorø- Acade- mie, og Notits til Greve Moltke), ang. at, hvad Salarium for den d. 10 Aprilis 1752 efter Forpag- teren paa Eschildstrup holdte Auction angaaer, da skal det forblive ved Rescr. af 14 Julii 1752; men hvad Herredsfogdens Korn anbelanger, da, naar den nu værende Herredsfoged J. Clausen, saalænge han lever og i samme Tjeneste forbliver, i Conformitet af Rescr. d. 4 Novbr. 1720, nyder i Refusion af det Gods, som tilforn har lagt under Ringsted- Tyberg- Herred, men nu er henlagt under Bregentved- Kirke, aarlig i alt 5 Rdlr. 4 Mk. 13 ß, skal Herreds- Betjentene i Ring- sted- Tyberg- Herred ikke have videre af bemeldte Gods eller Bregentved- Kirkebetjente at paaftaae eller fordre; endelig betræffende Herreds- Skrивeren i forommeldte Ring- sted- Tyberg- Herreder, da, ligesom han ikke nyder aar- lig

(q) See Forordn. 20 Febr. 1765, Plac. 10 Martii 1785, §. 4. og 1 Octobr. 1785.

(r) See Rescr. 12 Aug. 1778.

lig noget Vist af Bønderne, men alene Betaling for det 25. Jan.
han til Tinge og Forretninger skriver for dem, saa kan
han heller ikke paastaa nogen Refusion, eller Betaling
for det, som en Anden maae skrive og forrette, ligesom
der ei heller tales om nogen Refusion for Herredsskrive-
ren i ovenmeldte Rescript af 4 Novbr. 1720.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Island og Færøer) 25 Jan.
(e), ang. at Laugtinget paa Island skal, i Steden
for at det hidtil har været udsat til den 8 Julii, her-
efter begyndes og holdes den 3die i samme Maaned.
(Efter Ansøgning fra Laugmændene med flere, paa Grund,
at de paa Laugtinget ved Ørreæ d. 8 Julii foresaldende
Forretninger udfordre nu længere Tid end tilforn, og sin-
ke deres mange Forretninger hjemme) (s).

Krigs-Canc. Skriv. (til Regimenterne), ang. 12 Febr.
Obductioner over de ved Regimenterne af Bles-
surer døde Personer, og derom udgivende Attester.

Det Medicinske Facultet har forestillet, at, naar ved
Regimenterne foretages Obductioner over blesserede
og af Bunden døde Personer, burde ikke den Chirurgus,
som har havt den Døde under Cour, derved brug-
ges, men i Garnisonerne og paa de Steder, hvor der
ere flere Chirurgi, til Obductions-Forretningen adhibe-
res 2 ved Couren ikke brugte Chirurgi, og disse udtryk-
kelig injungeres, at de forsigtig, tydelig og udførlig hav-
de at forfatte deres Visum repertum eller det paa Ob-
ductions-Forretningen sig grundende Attestatum; hvor-
ved og af den Chirurgus, som har betjent den Døde, maat-
te, hvorledes den Blesserede fra Dag til Dag, saavel
med ind- som udvortes Midler er bleven behandlet, vor-
de anført en omstændelig Beretning, i hvilken man til-
lige havde at antegne Historiam morbi fra Begyndelsen
til Enden med alle daglige Afværlinger. Og, da Kon-
gen

(s) Forandret ved Rescr. 28 April 1784.

- 12 Febr. gen har fuldkommen bifaldet saadan Proposition: Iaa vorder, efter Kongelig speciel Befaling, samme til behørig Overholdelse og Efterlevelse, saavidt gjørlig, ved Regimenterne herved tilkjendegivet.
- 14 Febr. Rescr., ang. at alle de Søe-Officerer, som i Naade ere eller vorde dimitterede, maae, saalænge de klæde sig i Uniform eller anden anstændig blaa Couleur, og ikke have civil Character eller Embede, bære Feldttegn; men Divisions-Feldtskærerne at aflægge Port d'Epée, og bruge en simpel blaa Klædning (t).
- 18 Febr. Anordn., ang. at Holmens Provst skal forsyne Alteret og de Huus-Syge med Brød, Viin og Aalterlys, og derfor nyde 70 Rdlr. m. v. (u).
- 19 Febr. Krigs-Canc. Skriv. (til Regimenterne, efter Kongelig Befaling), ang. at, naar en Recrut eller Nyehvervet herefter skal sværge til Estandarten, skal Regiments-Auditeuren af ham, efter foregaaende behørig Formaning og Advarsel, modtage Troeskaab, Eeden; og at en Nyehverved, saalænge han endnu ei har været til Herrens Bord, aldeles ikke til denne Eeds Aflæggelse maae admitteres. (Saasom Kongen har erfaret, at Nyehvervedes I-Eedtagelse ved Cavalleriet ikke sker overalt paa een Maade).
- 22 Febr. Rescr. (til Biskopen over Fyens-Stift, og Notits til General-Kirke-Inspectionen), ang. at han maae have Frihed til, efter Befindende, og indtil to Rigsdaler, at mulctere de Degne, som i deres Embeds-Forretninger vise sig opsætsige og stridige imod Sogner

(t) Af Rothes Rescripter II. 44; indeholdes med Forandring i Artikelsbr. for Landtjenesten ved Søe-Staten af 29 Julii 1756, S. 24.

(u) Af Rothes Rescripter I. 377; maaskee Datum skalde være 18 April.

Sognepræsten og Biskopen; og at disse Multer skal tilfalde vedkommende Skole-Casse. (I Anledning af Forstillig fra Gen. Kirke-Inspr., for hvilken Biskopen har relateret, at endeel Degne findes stridige og opsætsige imod deres Sognepræster, og ikke ville forrette Lyad dem paaligger og befales, m. v. skelende paa, at de ikke uden ved vidtløftig Proces kan bringes til Lydigbed, der giver dem des større Anledning til saadan Stridighed og Opsætsighed).

22 Febr.

Rescr. (til Borgretspræsidenten (v)), ang. at hvad Arv, som falder i Stervboerne skal udbetales til de legitimerede Arvinger, saalange det ikke er beviist, at flere ere til. I Martii.

Gr. Af Ansøgning fra Landsoldat Rasmus Jensen af Bagsverde paa Skovs Amt har Kongen fornummen, hvorledes hans Hustru og hendes Søster efter deres Morbroder Johan Sørensen Nyhre, forhen Kongelig Sveiker, men tilsidt Pensionist, skal være tilfalden en liden Arv af 10 Rdl. 2 Mk. 15 $\frac{1}{2}$ sk; og, endskjønt det med Tingsvidne er bleven beviist, at bemeldte hans Hustru og hendes Søster ere rette Arvinger efter bemeldte afg. J. S. Nyhre, saa skal Præsidenten, som Skifteforvalter, dog ikke ville udbetale denne liden Arv til forbemeldte Rasmus Jensens Hustru og hendes Søster, førend de bevise, at afg. J. S. Nyhre ikke har efterladt sig flere Arvinger end dem.

Imellem saa mange af afg. J. S. Nyhres Arvinger, som sig lovlig have legitimeret, at være de rette Arvinger, haver Borgretspræsidenten med forderligste at skifte og dele hvís dem efter ham i Arv kan tilkomme, og saramte til dem, imod deres derfor givende Afkald og Skadesløs Qvittering, udbetale. Da haver han ellers i Fremtiden i de Stervboer, hvor det ikke er beviist, ic. (x).

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Aalborg), ang. at tilholde Major Keedtz til Rugtvedgaard, som største Lodsseier, at lade Broen over Vaarse-Næe, der er Kirke- og Skole-Vei for Beboerne i Vaarse-Krog og Bye, I Martii.

(v) See Forordn. 15 Junii 1771, S. 15.

(x) Det øvrige er ligesom Slutn. af Rescr. 25 Aug. 1752.

- 1 Martii. Straf igjen opbygge, imod at de øvrige Eodseiere pro quo ta betale ham deres Andeel af Bekostningen, og bemeldte Beboere alene bebyrdes med Sommerets Kjørsel og andet Pligt- Arbejde.
- 3 Martii. Rescr. (til Stiftsbefalingsmanden i Trundhjem, samt Notits til Kbhavns Universitet og Vice- Statsholderen), ang. at Romsdals- Marked fremdeles skal holdes paa Gaarden Devold, hvor det i forrige Tider stedse har været holdet.
- 3 Martii. Rescr. (til Biskopen over Christianssand- Stift), ang. at Almuen i Annex- Sognene skal, naar de have nedsat Døde i Graven, tilkjendegive det Præsten, som skal antegne deres Navne og Alder, samt Kaste Jord paa dem.

Gr. Ved Anledning at have indsendt Fortegnelse paa de Dodes og Fodes Tal for 1753, har Biskopen indberettet, at Præsterne paa adskillige Steder i Stiftet har tilmeldt ham, hvorledes Almuen, særdeles i Annex- Menighederne, imod de af Præsterne ofte gjorte Erindringer, skal vedblive at vedligeholde denne vedtagne Ufsik, at de, uden deres Dodes Anmeldelse og Jords Paakastelse, selv jordfæste deres Døde, saa at Præsterne paa saadanne Steder ikke uden største Besværlighed ved Aarets Udgang kan indhente Underretning om de Dodes Tal, og derfor ei saa betids, som skee burde, ere i Stand til at indsende Listerne over de Døde, ei heller, om denne Ufsik længere skulde vedvare, kan forsikre, at de Dodes Tal vorder rigtig anført. — Til sig Uorden at forekomme, befales,

At Biskopen overalt paa Landet i Christianssands- Stift ved Rundkjørelse af Prædikestolene lader bekjendtgjøre, at det vel maae være Almues- Folket i de fra Hoved- Sognet, hvor Præsten boer, langt fraliggende Annex- Sogne tilladt, at nedsette deres Døde i Graven, indtil den første paafølgende Kirke- Tjeneste af Præsterne bliver forrettet, da de Vedkommende, under eet Løb Sølv eller 2 Mark Norst i Straf at betale til Sognets Fattige, for hver Gang de det forjømme, skal være plig-

ppligtige at tilkjendegive Præsterne, hvilken Død af dem til Kirkegaarden er henbragt, og i Graven nedsat, da Præsterne, efterat de de Dødes Navne og Alder, i følge Ritualets Forskrift, har antegnet, i Almuens Nærværelse med Jords Paafastelse deres Embede have at forrette.

Rescr., ang. at Haandværksfolkene i Sjælland og Fyen maae være befriede for at betale Milepenge, naar de reise til og fra Markeder (y).

Rescr. (til Stiftbefalingsmændene i Danmark), hvor ved det ved Forordn. af 15 Jan. 1748 gjorte Forbud paa at føre Væg fra Tørre-Jydland til andre Provinser i Danmark, saavelsom de efter Resol. af 27 Sept. 1748 og 11 Octobr. 1751 desang. sviede videre Anstalter, for det første ophæves, m. v. (Saasom Vægfygen i Jydland er ophørt) (z).

Rescr. (til Land:Statens General-Commissariat), ang. at den ved Resol. af 7 Jan. 1743 gjorte Anordning, efter hvilken Hvervingen i det 2det Svendsfeldske Dragon-, saa og det 1te og 2det Aggershuusiske samt det 1te og 2det Smaalehniske National-Infanterie-Regiments District udi Norge indtil videre er bleven forbuden, skal være aldeles ophævet, men at derimod al Hverving i det 4de Svendsfeldske Dragon-Regiments District udi 6 Aar, fra nu at regne, skal cessere (a).

Rescr. (til Kjøbenhavn's Magistrat), ang. hvorledes med Guldsmed: Svendenes Mesterstykke skal forholdes.

Ji 2

Gr.

(y) Af Lybeckers Ildtog II. 130; see Skriv. 27 Septbr. 1760 og Consumt. Fdn. 15 Octobr. 1778, Cap. XIV. Art. 3, §. 2.

(z) See Skriv. 23 Junij og Forordn. 30 Novbr. 1778.

(a) See Rescr. 18 Sept. 1754 og 13 Martii 1758.

22 Martii.

Gr. Magistraten har foresillet, hvorledes der af Guldsmed-Svendene i Kbhvn ofte klages over, at, naar de efter Laugs-Artiklene have udstaaet deres Mester-Nar, og forlange, at stædes til Mesterstykke at forfærdige, for at indtages i Lauget, blive de i lang Tid opholdte, ved det at Lauget ikke vil tillade, at flere end een Svend af Gangen arbeider paa Mesterstykke: hvilket har foranlediget Magistraten til at beordre Laugets Oldermænd, at han, uden Ophold, havde at lade de Svende, som havde opfyldt Artiklene, begynde paa deres Mesterstykke, naar de det maatte forlange; men at der, for at kunne hindre, at ei flere Mestere skulde komme ind i Lauget, end Mestrene maatte finde for godt, toges til Vaaskud, at Oldermænden i sit Huus har ikke Rum eller Leilighed til flere end een Svend der at kunne lade arbeide paa Mesterstykke, og at han ei heller tør lade Mesterstykke forfærdiges i nogen anden Mesters Huus, da det ved Laugs-Artiklene er befaleet, at det skal see i Oldermændens Huus. — Paa det at ikke Nogen, for den Narfags Skyld, skulde klage over ubillig Ophold, og hindres fra at komme i Lauget, befales:

Naar Oldermænden ei har Leilighed i sit eget Huus, til at imodtage flere end een Svend til at forfærdige Mesterstykke, skal han vise Sted hos en anden Mester i Lauget, hvor den anden anmeldte Svend sit Mesterstykke kunde forfærdige, saa at i det mindste 2 Svende paa een Gang deres Mesterstykke kunne forfærdige. I hvilket Tilfælde den Mester, hos hvem saaledes anvises Sted, i alt, ved Mesterstykkets Forfærdigelse, haver at staae i Oldermændens Sted. Og skulde Svendene admitteres til Mesterstykkets Forfærdigelse, efter den Tour, de sig derom anmeldte, og ikke efter den Tour, de have udstaaet Mester-Nar. Ligesom og herhos befales, at, som det ved de andre Lauge er anordnet, at nogle Mestere skal, som Skue-Mestere, være tilstæde ved Mesterstykkets Forfærdigelse, det da og paa samme Maade ved Guldsmed-Lauget i Kjøbenhavn forholdes.

22 Martii.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden i Bergen), ang. at foranstalte og derhen see, at Farverne i Bergen ei udi deres Haandverk og Næring vorde præjudiceret af Nogen, som bruger anden borgerlig Handels

del og Næring, eller ved andre Professioner sig ernære; 22 Martii.
 dog at herudinden ikke skal være forstaaet, ell r at det skal
 være formeent, andre Indvaanere, som ikke have anden
 Næring uden lidet Sarverie, eller andre fattige Bor-
 ger, Enker og Børn, som til en liden Subsistence kan
 farve et og andet Løi for Byens Indvaanere og for Bøn-
 derne paa Landet, fremdeles som hidindtil at farve hvis
 lidet Arbeide, hos dem bestilles og begjeres.

Renteskriv. (til samtlige Soldere i Danmark, Sold, 23 Martii.
 Forpagterne og Controleurerne samt Stiftbefalings- og
 Amtmændene i Fyen og Volland), ang. at Uvæg maae
 spres fra Jydland til de andre Provincer, m. v. (b).

General-Postamtets Placat, ang. at den ri: 23 Martii.
 dende Post, som hidindtil ikkun een Gang om
 Ugen til Ringkjøbing i Jydland er ankommen og der-
 fra igjen bortgaaen, herefter til et Forsøg 2 Gange om
 Ugen, ligesom det forrige Aar ved Varde-Postcontoir
 er bleven anordnet, til bemeldte Ringkjøbing anlænger,
 og igjen derfra vorder expederet; samt at ingen Breve
 maae gaae med anden Leilighed end med disse anordne-
 de Postillioner, under 10 Rdlrs Mulct saavel for Affen-
 deren som Befordreren (c).

Gen. Postamtets Skriv. (til Postmesteren i Ri: 23 Martii.
 be), ang. at Posten saavel fra Ribe som Ring-
 kjøbing indløber hver Tirsdag og Fredag til Varde,
 hvor de efter 6 Timers Ophold (d) begive sig hver sin
 Tour til Ribe og Ringkjøbing tilbage, saaledes at den
 Ribe-Postillion Onsdag- og Løverdags-Morgen betime-
 ligen arriverer til Ribe.

I i 3

Keser.

(b) Ligesom Keser. af 19 Hujus.

(c) Modereret ved Forordn. 16 Aug. 1775.

(d) I Henseende til den Ribe-Postillion skal dette siden
 være noget forandret.

29 Martii.

Rescr. (til Missions-Collegium), ang. at Præceptorerne ved Vaisenhuset kunne vente Promotion og maae nyde Penge i Steden for Kost; Vaisenbørnene tages til Confirmation, naar de have Kundskab, og da sættes hos Mestere; Aftensangen forandres til Catechisation (e).

Gr. Directionen har foreskillet, at den, i Følge Kongelig Befaling, med allerdyreste Glid har ladet sig være angaaende, at faae opdaget de Feil, som iblandt Børnene i Vaisenhuset i Kbhavn sig kunde have indseget, da den derefter, ved grundgivelig at skionne af de efter noieste Undersøgning indhentede Beretninger, har befunden, 1) at de alle have deres fornemteste Oprindelse af Mangel paa den daglige Tilsiyn og hoifstfordne Omförg, som Præceptorerne bør have for de dem til Underviisning og Ansørelse betroede Børn, hvorfore Direct. ei alene paa det alvorligste har ladet for dem igjentage den dem forhen til Efterlevelse givne Instrux, men endog indskærpet samme for dem saa eftertrykkelig, at Direct. deraf ikke paatviler den forønsket Virkning, ved deres Pligters vedbørlige Jagttagelse, allerhelst om Kongen vilde soulagere Præceptorernes med nogen Besværing sammensøiede Arbeide, ved at reflectere paa Directionens gjørende Forskillaener om vis Promotion for dem efter 3 a 4 Aars udviste Troeskab og ufortroden Glid i deres Embede, hvorved og kunde ventes, at Vaisenhuset kunde blive bestandig forsynet med habile Personer, der ved sig Forhaabning blive opmuntrede, til med Lyst at paatage sig, og uden Kjedsommelighed udholde et saa besværligt, men til Børnenes sande Nytte hoifstfordøent Arbeide: 2) at Direct. ligeledes har anseet det som en Feil, at Vaisenbørnene ikke strax ere blevne antagne til Confirmation, naar de dertil have havt den fornødne Kundskab, men ofte er bleven udsat til de have været 15, 16 a 17 Aar gamle, til hvilken Alder de efter den Kongelige Anordning har Tilladelse i Vaisenhuset at forblive, hvilket vel skal være skeet i en god Intention, i det Præsten nodig har vildet admittere dem, formedelst Ustædighed og Uksionsomhed paa saa vigtig en Forretning, der gemeentlig følger med de ganske unge Aar, saa og formedelst Unadommens Skjædesløshed, hvorved de oftest i en kort Tid tabe den samlede Kundskab, naar de saa ganske unæ udsættes hos Mestere, men derimod paa den anden Side til kiendelig Skade for Børnene, hvilke, skjønt de ei manale for Haand-Arbeide, ved at save, hugge, og opbære det Brænde, som bruges paa Skolerne ved Oeconomien og andensteds, dog baade spilde imidlertid deres bedste Ungdoms-Aar, der ere meest stikkede til hvad Profession

(e) See 2 Rescr. af 12 Novbr. 1772.

fession og Haandverk, de siden skulle lære, og desuden anvende Tiden, som de ei behøve til at lære deres Lectier, paa unyttig, ja skadelig og syndig Handel: af hvilken Aarsag Directionen, til saadan Feil i Fremtiden at rette og forebygge, har føiet de Anstalter, at Vaisenbørnene, især Drengene, skulle, saasnart de have naaet grundig Kundskab i deres Christendom, antages til Confirmation (f), og derefter strax anbringes hos gode Mestere: men derhos eragtet det høistjienligt, at den Eftermiddags-Prædiken eller saa kaldet Aftenfang, som i nogle Aar efter Kongelig Rescript i Vaisenhuset har været introduceret, maatte forendres til en ordentlig Forklaring over Catechisium og Catechisation fra Klokken 2 til 3, hvor de Mestere, der sige unge Drengene i lære, kunde tilholdes, eller dog i det mindste have Anledning til, at lade dem møde, for ordentlig at svare med Vaisenbørnene, og ved det Middel have Leilighed til at vedligeholde den Kundskab de bragte ud af Vaisenhuset, som ellers hastig maatte tabes. Endelig har Direct. og 3) foreslået, at den ikke skjønner rettere, end at den jævnlige Klage, som fra Vaisenhusets Stiftelse er ført over den der kaldende Kost, herrører fornemmelig deraf, at Præceptorerne, som ordinaire ere vante til bedre, eller dog ei kunne taale al den Slags Børn, finde sig dermed brøstholdne og misfornøiede, og at saadan Klage vilde efter Formodning cessere, om til et Forløb maatte tillades, at Præceptorerne, der efter den Kongelige Anordning ere forbundne til at nyde samme Kost med Børnene, maatte i den Grad, foruden de i Salario aarlig tillagde 50 Rdlr., forundes ugentlig 1 Rdlr. i Kostpenge, med den Frihed at tage Kosten hos hvem de ville, men dog derhos være forbundne til, saavel at spise den Mad, de lade hente, ved Bordet hos Børnene i Spiseskuen, som og at have ligesuldt Tilsyn med Børnenes Spise, at den forsvarlig efter Spise-Taxten bliver givet.

Disse proponerede Poster approberes hermed ubi alt.

Reser. (til Brand- og Vand-Commissionen i Kjøbenhavn), ang. hvor ofte Brændeviinsbrænderes og Marqvetenters Skorstene skal feies, m. v.

Gr. I Anledning af det i Brand-Ordn. af 9 Maii 1749 dens 1te Cap. 9de Art. anordnede, at Vrgere, Bagere og andre, som meest bruge Ild, skulle lade deres Skorsteene og Kaffelovns-Nor feie hver 6te Uge, men de øvrige af Indvaanerne, som jævnlig bruge deres Skorsteene, skulle lade samme renovere 4 Gange om Aaret under 10 Rdlr. Straf, m. v. have de 2 Renovations-Mestere i Kjøbenhavn,

(f) See Forordn. 25 Maii 1759, s. 1.

29 Martii. Kbhavn, Becher og Gliese, forestillet, hvorledes Becher formiddels opkomne Ild i 2 Skorstene, den eene hos Bødder Andersen, hos hvem den brændte Skorsteen ikke havde været feiet fra 6 Novbr. 1752 til 6 Martii 1753, den anden for Kommerisvend Jørgensen, hvis Kjøkken-Skorsteen fra 4 Novbr. 1752 til 30 Martii 1753 ligesledes havde været useiet, er af en af de Committerede i Brand-Commissionen d. 6 Octobr. næstafvigte afsagte Kiendelse bleven tilfunden at betale i Mulct for hver af disse Skorstene 5 Rdlr., hvorved Becher formener sig saa meget desto meere fornærmet, som det ikke skal være godtgjort, at disse 2 Skorstene have været midlig feiede, og at de efter anførte Artikul burde ansees iblandt de Skorstene, der i det mindste burde have været feiet de 4 Gange om Aaret, foruden at den eene skal befindes saa snever, at en Dreng neppe kan trænge sig der igiennem, og i den anden bruges stærk Ild, da Kommerisvendens Hustru skal have Endeel at valke for: desaaarsag bemeldte 2 Supplicanter have anholdet, at indbemeldte 2 Sager for Over-Brand- og Vand-Commissionen maatte vorde antagen til noiere Paaskjendelse, endskjont emmeldte Brand-Ordningens 6te Cap. 62de Art. det ikke tillader; deslige, at det i Brand-Ordningens 9de Post maatte vorde noiere forklaret, hvor ofte Brændevinsbrændere og Marqvotentere burde lade deres Skorstene feie, hvilket de formene at burde see af dem ligesom af Bryggere og Bagere; og endelig at den 5te Post i Brand-Ordningens 6te Cap. 62de Art. ligesledes maatte vorde forandret derhen, at de Sager, som hører i Brand-Sessionen blive paadømte, maatte i hvor ringe en Mulct end blev dicteret, til noiere Paaskjendelse for Over-Brand- og Vand-Commissionen indkæves.

- §. 1. De i Brand-Ordningens 1te Cap. 9de Art. anførte Ord "og andre deslige som meest bruge Ild" skal og er tenderes derhen, at derunder skal og forstaaes og henregnes de Brændevinsbrændere, som ugentlig brænde, saa at de samme skulle være tilholdte hver 6te Uge at lade deres Skorstene feie, siden de til deres Brug have en Lighed med Bryggere og Bagere, hvortilmod andre Brændevinsbrændere tilligemed Marqvotentere, hvis Skorstens Ild ikke kan ansees stærkere end i en anden borgerlig Husholdning, skulle være forstaaet under dem, der ere pligtige at lade deres Skorstene renovere 4 Gange om Aaret; men hvad sig angaaer den af Skorsteenfeierne søgte Appel paa alle Brand-Sessionens imod dem,
- §. 2. af

affigende Kjendelser, i hvor ringe Bøder samme Tid 29 Martii. maatte betragte, da Skal det derved efter Brand-Ordningen have sit Forblivende.

Rescr. (til Biskoper i Sjælland), ang. at det i 29 Martii. **Faareveile ved Præstegaarden opbygde Huus med Have** Skal fremdeles blive perpetueret til en Præste-Enkebolig ved Faareveile. Kald (g).

Statuta og Anordning for det Kongelige Danske 31 Martii. **Maler- og Sculptur-Academie i Kjøbenhavn (h).**

Rescr. (til Kjøbenhavns Magistrat), ang. at Eierne 5 April. af de siden Ildbranden 1728 øde liggende Pladse og Grunde i Kjøbenhavn Skal indkaldes at vise Adkomster, betale Skatte-Restancer, stille Forsikring, inden et Aar derefter at bygge; samt at, i Fald Eierne ikke komme, eller ikke ville bygge; Pladserne da Skal sælges ved Auction.

Rescr. (til Cancellieraad Hans Dreier de 5 April. **Hofman**), ang. at han maae lade trykke de i Kirkerne forefindende **Foundationer og Lavebreve, m. v.**

Gr. Da hans Broder afg. Assessor Tycho de Hofman ved Rescr. af 2 Novbr. 1753 er forundt Tilladelse og Frihed at maatte lade trykke og oplægge alle i Danmark og Norge forefindende Foundationer, Leaata og Lavebreve, som til et eller andet aandelig Brug eller Nytte ere oprettede og henlagde; til hvilken Ende og Stiftbefalingsmændene, Biskoperne, Amtmændene og andre Vedkommende ere befalede, af alle deslige forefindende Foundationer og Legatis at indsende Udskrifter til det Danske Cancellies Archiv m. v.; og Cancellieraad Hofman har anholdet, at maatte træde i fornævnte hans afgangne Broders Sted, ved at paatage sig særskrevne Verks Trykning, og at de hertil indkomne Documenter og Udskrifter maatte vorde ham imod Bevæis tilskuffer, da han saasnart mueligt vilde bringe samme i behørig Orden, efter deres Data, for hvert Sted, Bye eller Amt, samt søge at vedføie enhver Foundation en Extract af Giverens Liv og Levnet med en genealogisk Tabul over hans Familie, og, hvor dertil kan gives Leilighed, at

(g) Af Wandalls Geistlige Anordn. I. 279.

(h) See Regl. 21 Junii 1771 og Rescr. 14 Febr. 1781.

5 April.

at Lade Barket gire med de Mænds Kobberskifter, som havees Blader til, samt i øvrigt at ville besørge det trykt i Kbhavn paa godt Papir med læselig latinsk Stil in Quarto, og saa meget mueligt skræbe at Trykningen blev accurat, og at Bogen kunde bekommes for en billig Betaling; formenende ellers i Henseende til dette Berts Bidtstæftighed og Beføstning, som han mueligen ikke kunde være forvillet om at kunne faae erstattet, at vilke for det første gjøre en Begyndelse med at lade trykke de for Indland, Tjen og Holland indkommende Foundationer og Gavebreve, hvilke han har bedet om at maatte vorde sig tilsendt fra Vedkommende, da han derfor vilde betale Fragten, og derfor udgive Reversaler, den ene til det Danske Cancellie, den anden til den eller de, fra hvem Documenterne ham blipe tilsendt, men, saasnart Barket var færdig trykt, da samtlige Documenter til det Danske Cancellie at ville indsende imod hans Reversals Tilbagelevering.

Dette hans Forslag approberes, og til den Ende bevilges herved, at han i sin afgangne Broders Sted maae paatage sig forskrevne Bert paa den af ham foreslagne Maade, og som han det for beqvemmeligt eragter at lade trykke, dog at han ved en paalidelig Person i Kjøbenhavn, som han dertil kan formaae, besørger de til det Danske Cancellie indkommende Copier og Gjenpartter der udfkrevne, til hvem disse Gjenpartter, som de efterhaanden komme ind, imod dersore givende Beviis af det Danske Cancellies Archiv skal vorde ublaante.

18 April.

Anordning om Bremmerholms Kirke og Menigheds Sattige, samt dens Betjente (i).

- §. 1. Admiralitets- og Commissariats Collegium skal
- §. 2. være Kirkens og de Sattiges Jorsvar. Værgerne skal være befriede for alle Byens Bestillinger og Byrder, ic.
- §. 5. De Huse, som tages til Pant for Capitalerne, skal være vurderede og i Brandcassen assurerede, samt nærlig eftersees: i dem maae paa første Prioritet laanes

(i) Findes temmelig fuldstændig i Rothes Rescripter I. 341-344, 371, 358, 394, 396, 398 og 375, hvoraf og dette Udtog er taget; cfr. Anordn. af 18 Febr. 1754, Reser. 14 April og Anordn. 8 Sept. 1759.

nes de $\frac{2}{3}$ Dele af deres Værd. Naar Stole skal bortfæstes, have de, som høre til Menigheden, Fortrinnet for alle andre. Intet Stolestade maae fæstes, mindre sælges, Noget til Arv, eller længer at beholde, end han lever, og til Menigheden henhører, eller i Kbhavn har sit Opholds Sted; dog en Enke at beholde det sin Livstid i Enkestand. — Den, Værgen, som har de Sattiges Penge at uddele, skal med Holmens Provst aabne Blokken, og over de deri befundne Penge forfatte en Designation, som af Holmens Provst attesteres; men, hvor Sattigbøffen ved de Kongel. Krigsskibe efter deres Hjemkomst aabnes, skal Designationen af Skibs-Chefen attesteres. Uddeling til Fattige skal skee i Overværelse af Holmens Provst, som attesterer Uddelingen, og recommenderer de Fattige, der af Collegio approberes. Alle Penge ved Sattigblokkenes, Sattigbøffenes og Kirkeblokkenes Aabning skal strax sættes i Banqven, ic. Den 11 Febr. adværes de, som restere med Stolestades Penge, at, hvis de ikke indkomme, da skeer hos dem Udpantning, og Stadet forbyrdes, der da og strax foranstaldes. Admiralitets Collegium maae kalde Kirkens Betjente, Organister, Klokkere og Gravere, samt Cantor og Skoleholdere, til hvilke 2 sidste Holmens Præst gjør Forslag.

18 April.

§. 10.

§. 14.

§. 17.

§. 24.

Rescr. (til Generalpostamtet), ang. at Postmester Lassen maae aftræde sin Andeel af Interessentkabet i den Jydske agende Post til sin Med-Interessent Postmester Zeig, og han alene besordre bemeldte Post (k).

19 April.

Rescr. (til Biskopperne over Sjellands og Fyens Stifter, samt Notits til Generalkirke-Inspektionen), ang. at Bønderne paa Færø maae herefter søge deres Kirkegang og Ministerialforretninger paa Bogø.

19 April.

(k) See Rescr. 16 Decbr. 1757.

19 April.

Boge, hvor da Præst og Degn skal nyde af dem deres Offer og Accidentier, imod at Præsten antager sig deres Resale. Borg, og Degnen deres Inghoms Undervisning; men at derimod bemeldte Børne, Bøbere skal, hertier som fra Alders Tid, hvare deres Tiende til Præsten og Kirken i Vorthingborg. (Efter Regjering af disse Bøbere, fordi de havde for lang og besværlig Værelstid deres Gognestice i Vorthingborg).

19 April.

Brev. (til Amtmanden over Stavanger = Amt), ang. at Militaire, Under = Officere og Gemeine, som begaae Leiermaal, føvend de ere confimerede, eller med uconfirmerede Piger, skal skaffes efter Brev. af 2 Sept. 1745 og Brev. af 15 Marts 1750 (1).

Om Amtm. har foreskiftet, at endstjant Borden. af 2 Sept. 1745 itte undtager Bogen, som enten førind deres Constitution foresig med Leiermaal, eller og forterer Bogen derstil, som endnu itte har været til Confirmation, og de itte agte huerandre, fra den i Borden. dicterede Brev, med at indfætted paa nogen Tid til Augustus = Marts; saa dog, naar det har hændet sig, at en til Søer, Miltion, huerand ommelede Genoullterede, som hueretter, skal Dommeren, paa Grund af de de Militaire, Under = Officere og Gemeine forundte Grubeder, frifinde de i saa Maaade Skyldige for corporlig Brev: derfore Amtm. i Anledning saavel af ovennævnte Borden. som Brev. af 15 Marts 1750, efter de, som i forsvorne Maaade sig forter sig med Leiermaal i forsvorne Brev: Miltion, de sig forter, skulle skaffes med Gubest, har udbedet sig Resolution, huerandt ommelede Genoullterede, som hueretter, maatte forter sig med Leiermaal i forsvorne Brev: Miltion, de anftes til Brev, eller itte. — Om bemeldte Leiermaal, der funde bevaars enten af dem, der ere huannden i det eller 3 die led bestaende, imod Boven 6te Bog 13 de Cap. 13 de Milt., eller med en uconfirmeret imod Borden. af 2 Septbr. 1745, itte kan anftes for et simpelt Leiermaal, huerfore de Militaire efter Borden. af 29 Decbr. 1696, eller andre i den hængende udgangne Borden. og Brev: Miltion, naar det er første Leiermaal, ere fristagte for den Brev, som Boven 6te Bog 13 de Cap. 13 de Milt. itte anftes for et simpelt Leiermaal; huerimod Leiermaals = Gortestte paa et simpelt Leiermaal; huerimod Leiermaals = Gortestte over ovennævnte og andre Brev: Miltion itte skaffes huerdere: saa gies her

Hermed tilkjende, at (da de Militaire, Under-Officerer og Gemene, som meldt, ere alene befriede for Straf, naar de begaae simple Veermaal; og meerommelste Forordn. af 2 Sept. 1745 er almindelig for Alle, og ikke fritager Noget).

19 April.

Dommerne have i deslige Sager stricte at holde sig Forordningen og det senere Rescr. af 15 Martii 1750 es terrettelig.

Reglement for Sognepræsterne og de Resi- 26 April.
derende Capellaner paa Landet i Danmark udi de Præstekald, hvor Residerende Capellaner efter Rescr. af 2 Martii 1742 ere anordnede, i Henseende til deres Embedsforretninger (m).

I disse Landsbyekald skal Sognepræsten alene have Embedets Direction i almindelige Ting, saasom Tjenestens Tillysning i visse Kirker, paa visse Dage, de ankommende Fremmedes Skudsmaale at undersøge og ved Afskeden at paategne, og hvad flere saadanne almindelige Ting kan være, hvilke han, som Pastor, bør alene være ansvarlig for. Han beholder og forretter ogsaa alene alle Ministerialforretninger, som Trølovelser, Brudevielser, Børnedaab, Barselqvinders Introduction, Liigbegængelser og Liigprædikener, hvilke alle hos ham forud skal bestilles, efterdi Ministerialbøgerne, hvor deslige Forretninger skal indføres, bør være hos ham, og af ham, eller under hans Tilsyn og Ansvar, føres. Og haver den Residerende Capellan sig med slige Forretninger intet at befatte, uden Sognepræsten det af ham i fornøden Tilfælde maatte forlange, og i Tide begjere, da han og skal findes villig til at assistere Sognepræsten derudi, uden nogen aparte Betaling. Li gesaa skal og i Sygdom og slige Forfald den Eene forrette alle den Andens Vices, uden Betaling eller Afkortning. Med Syges Betjenelse, naar hastig paakommer,

§. 1.

og

(m) See næstfølgende Rescript.

- 26 April. og Børns Hjemmedaab i Nødsfald, skal forholde sig efter den følgende 7de Art., men med Hønsbesøgelse, Skolernes Visitation, hemmelige Sormaninger og Naamindelser til Enhver i Menigheden, efter deres Sjæles Tilstand, har begge Præsterne at forholde sig med saadan Troeskab, Forsigtighed og Omhyggelighed, som Guds hellige Ord, Kongens Lov og Anordninger befaler. Denne Artikel skal i Almindelighed iagttages saavel i de Kald, hvor der er ifkun een Kirke, som og i de hvor der ere 2 og flere Kirker og Sogne, uden for saavidt derom i følgende 8de og efterfølgende Artikle nærmere findes anbefalet. — Hvor der er ifkun een Kirke, skal Sognepræsten selv prædike 2 Søn- og Hellige Dage efter hinanden, hver første og anden Dag af de 3 store Høitider til Høimesse, da han og paa den Første betjener Alteret, og tager sit Høitids Offer tillige med Capellanen og Degnen; Nytaarsdag, Skjærtorsdag, og den almindelige Bededag til Høimesse, saa og hver anden Onsdag i Fasten. Derimod skal den Residerende Capellan prædike hver tredie Søn- og Hellig Dag, hver anden Onsdag i Fasten, alle Maanedes Bededage, Løngfredag og den tredie Helligdag af de 3 store Høitider (n) til Høimesse; herforuden prædiker Capellanen Aftenfang paa den første Dag af de 3 store Høitider, og den almindelige Bededag; men, naar nogen extraordinaire Bededag eller Taksigelsesfest skulde blive paabudet, skal Sognepræstens prædike til Høimesse, og Capellanen til Aftenfang. Med Altertjenesten skal forholdes saaledes, at den Residerende Capellan altid betjener Alteret, endtagen første Dag i de store Høitider, og Sognepræsten assisterer ved Communionen med Brødet's Uddelelse, naar der er saa talrig Communion, at det er fornøden.
- §. 4. Den første Catechisation, strax Prædiken er til ende, som

(n) Affkaffet ved Forordn. af 26 Octobr. 1770.

26 April

s. 5.

som er Prædikens Repetition, skal holdes af den Præst, som har prædikeret, men den anden og egentlige Catechisation skal begge Præster alternere med hinanden til at forrette, efter rigtig Omgang. Skriftestolen skal betjenes af begge Præster tillige, da det maae være Enhver af Menigheden tilladt, at confitere hos hvilken Præst de kunde have meest Fortroelighed til, dog at de ikke uden skjellig og betydelig Aarsag forlade den igjet, de engang har udvalgt sig at confitere hos. Og bør herved nsie iagttages, at al Forargelse i Menigheden, og Uenighed imellem Præsterne, kan forekommes, som kunde reise sig deraf, at den eene Præst maatte antage Nogen til Absolution og Communion, som den anden maatte holde uværdig dertil: derfor, naar Degnen har antegnet Confitenterne, og leveret Listen til Sognepræsten, skal han strax meddele den anden Præst den ved Degnen, og, naar da Præsterne iblandt de Optegnede skulde forefinde En eller Anden, imod hvilken de maatte have Noget at erindre, skal de conferere med hinanden, og overlægge, hvorledes de kan paa bedste Maader i Hemmelighed handle med saadan En, og med Kjerlighed og Sagtmodighed bringe ham paa rette Veie, og ingenlunde offentlig i Kirken bortvise Nogen fra Skriftestolen, til deres Beskæmmelse, og mere Forbittrelse, medmindre Nogen imod deres kjerlige Formaning maatte sig med Magt ville trænge frem til Skriftestolen, da saadanne maae tilskrive sig selv, om de ved Afviisning blive beskæmmede. Hvor der ikkun findes een Skriftestoel i Kirken, der skal Kirke-Tieren paa Kirkens Bekostning laade indrette Degnestolen eller andet beqvemt Sted saaledes, at den og kan bruges til Skriftestoel for den Residerende Capellan, medmindre der er Sacristie, i hvilken Fald En af Præsterne kan høre Skrifte i samme. Naar nogen Stenmed ankommer til Menigheden, maae ingen af Præst

Præst

- 26 April. Præsterne antage de Ubekjendte til Skriftestoel og A-
tergang, før de har anvist deres Skudsmaal til den,
 §. 6. de ville skriftes hos. Med Ungdommens Underviis-
ning og Forberedelse til Confirmation i deres Daabes
Dag, samt Confirmationen selv, skal der forholdes i
alle Maader efter Forordningen om Confirmationen, især
og dens 12te og sidste Artikel, aleneste, at derved end
videre skal iagttages, at den eene af Præsterne ingenlun-
de maae antage dem til Confirmation, som den anden
formedelst kjendelig Bunkundighed, Vanartighed eller
forsømmelig Skolegang indtil videre har bortviiist. Og
skal Confirmations Attester herefter meddeles af den
Præst, som har confirmeret Personerne, der forlange
 §. 7. Attest, enten det er Sognepræsten eller den Residerende
Capellan. Hvad Syges Betjenelse, naar hastig paa-
kommer, eller svage Børn i Nødsfald at hjemmedøbe,
angaaer, da skal den Præst, som derom først bliver an-
modet, strax følge med de Sgende, og ikke vise dem fra
En til Anden, i en Forretning, som ingen Ophold taa-
ler; dog, dersom Capellanen hjemmedøber et Barn,
skal han derefter strax henwise Vedkommende til Sogne-
præsten at anmelde det, og hos ham at bestille Daabens
 §. 8. Confirmation i Kirken. — I de Kald, hvor der ere 2
Kirker og Sogne, skal begge Præster alternatim alle
Søn- og Hellige Dage forrette Prædiken, og al Guds-
tjeneste med hvad andet Ministerialforretninger den
Dag kan foresfalde, hver i sin Kirke, saa at, naar Sogs-
nepræsten forretter Tjenesten og øvrige Ministerialia i Ho-
vedkirken, skal Capellanen forrette dem i Anneret, &
vice versa, efter rigtig Omgang, undtagen første Hvi-
tidsdag, da begge Præster for Offerets Skyld maae væ-
re tilstede ved begge Kirker: dog maae det ikke være Sogs-
nepræsten formeent, om han formedelst en eller anden
billig Aarsag, eller naar nogen vigtig Extra-Forretning
 fal-

26 April.

falder for i en anden Kirke, end den, han efter Touren
 skulde forrette Tjenesten udi, finder for godt at ville selv
 forrette Tjenesten i den samme Kirke; men, naar saa
 Meer, bør, han betimelig saadan Forandring at tilvælde
 Capellanen, at han kan vide betids, i hvilken Kirke han
 Tjenesten skal forrette: dog bør Sognepræsten ikke enten
 for ofte eller uden vigtig Aarsag foretage saadan Foran-
 dring. Skriftestolen skal enhver Præst betjene i den
 Kirke, hvor han Dagen efter skal forrette Communionen,
 paa det han kan være vidende om, hvilke der antages til
 Absolution, førend de komme til Communion. I øvrigt
 skal og her iagttages, hvis forhen i den 5te Artikel om
 denne Sag videre er foreskrevet, for saavidt deraf her
 kan passe sig. Med Confirmationen skal forholdes i
 Almindelighed efter forhen ansførte 6te Artikel og derudi
 paaberaabte Forordning. Og skal alene iagttages, at i
 de Sogne, hvor ikkun eengang om Aaret behøves at holdes
 de Confirmation, der skal den i Hovedsognet holdes før-
 ste Søndag efter Paaske, og i Anneret første Søndag
 efter Michaelis; men, naar der maatte enten efter Paaske
 eller Michaelis være Confirmandi i begge Kirker, skal Con-
 firmationen holdes i den eene Kirke paa den i Forordningen
 fastsatte Dag, og i den anden Kirke Søndagen næst efter:
 og, efterdi begge Præster ventelig kan have Carechume-
 nos i begge Sogne, skal de og begge være tilstæde ved
 Confirmationen, for at overhøre hver Sine efter deres
 Catechisations-Methode; da og Præsterne have saa be-
 timelig at forrette Tjenesten i den Kirke, hvor ingen
 Confirmation er, at de betids kan blive samlede i den
 Kirke, hvor den holdes. — Hvor der ere 3 Kirker og Sog-
 ne i et Kald, skal Præsterne alternere med Kirketjenesten
 som sædvanlig; og skal Sognepræsten forrette Tjenesten
 een Søn- eller Hellig-Dag i de 2 Kirker, og den Rest-

§. 9.

§. 10.

§. 11.

derende

- 26 April. derende Capellan i den 3die, & vice versa efter rigtig Omgang. I det øvrige skal alting forholdes efter forhen foreskrevne Artikler. — Paa det og hernæst de Residerende Capellaner kan med desto mere Nytte og Visshed forrette deres Embede, skal ei alene Degne og Substituter være dem tillige subordineret, men og Medhjælperne være dem ligesom Sognepræsten assisteerlig i de Ting, dem paaligge at forrette; dog, naar den Residerende Capellan maatte formene, at En eller Anden i Menigheden for nogen Forseelse skal tiltales, og advares for Medhjælperne, skal han ikke paa egen Haand indkalde saadan En for sig og Medhjælperne alene, men først conferere derom med Sognepræsten, at det kan skee med hans Raad, Overlag og Samtykke, til Forbedrelse og ikke til Forbittrelse. Det samme skal og iagttages, om den Residerende Capellan maatte finde Noget ved Degnenes eller Skoleholderernes Forretninger at erindre, som ei efter hans Paamindelse forbedres. Og skal især ogsaa Skoleholderne være pligtige, at tage imod bemeldte Capellaners gode Raad, i Henseende til Ungdommens Information, og følge dem, for saavidt de ei ere stridige med den Anordning, som af Provsten og Sognepræsten maatte være skeet og fastsat. Saa skal og disse Residerende Capellaner have Frihed, ja og være pligtige til, at gjøre Huusbesøgelser, og besøge Syge, saa ofte de finde det for godt, og kan overkomme det; men, naar de vil samle Ungdommen, og holde Overhøringer, og tillyse det af Prædikestolen, skal de overlægge det forud med Sognepræsten, at de ei komme hinanden i Veien.
- §. 12. I det øvrige skal Sognepræsten communicere den Residerende Capellan, uden Ophold, hvad Kongelige Forordninger, Rescripter og Befalinger, samt Biskopelige *Monita*, Embedet angaaende, indløber. Naar ellers en Residerende Capellan enten bliver forflyttet,
- §. 13.
- §. 14.
- §. 15.
- §. 16.
- eller

26 April.

eller ved Døden afgaaer, skal Sognepræsten forrette Embedet alene i Vacancens Tid, og beholder derfor den visse Afgift, han imidlertid skulde svare til den succederende Residerende Capellan, hvis fastsatte Løn ei tager sin Begyndelse, førend fra den Dag af, han til Embedet er bleven ordineret, hvorimod den afgangne Residerende Capellans resterende Løn skal svares af Sognepræsten til Vedkommende, til Capellanens Døds- eller Forskyttelses-Dag, alt i Proportion af Ugerne, han i det Aar har tjent i Menigheden. Som og ingen af Herredspræsterne forsyner Vacancerne efter en Residerende Capellan, men hans Partes skal forrettes alene af Sognepræsten i samme Kald, som før er foreskrevet, saa skal heller ingen af de Residerende Capellaner gaae i Tour med at forsyne andre Kaldes Vacancer, men samme skal besørges alene af Sognepræsterne efter Loven. Endelig skal disse ovennævnte Residerende Capellaners Introduction til deres Embede skee af vedkommende Provst, men deres Brudevielser, Børnedaab, Barfselkoners Introduction, og Liigprædikener skal forrettes af Sognepræsten i Kaldet (o), uden saa er, at de ere Sognepræsten nærpaarørende, i hvilket Fald det skal forholdes efter Ritualets Bydende. — Og da alle Ting nu saaledes ere regulerede, at saavel Sognepræsten som den Residerende Capellan kan vide, hvad de have at forrette, og hvor vidt især Capellanens Embede strækker sig: saa have de begge med tilbørlig Flid og Nidkjerhed at iagttage deres Embede, og saaledes omgaaes med hinanden, at al Uorden i Menigheden, og al Strid og Uenighed imellem dem selv, kan afværges, og at de som Brødre i eet Embede, og Arbeidere i eet Kald, søge at forekomme hverandre med Ærbødighed, Kjærlighed og Venlighed, og med samlede Kræfter arbeide

5. 17.

R f 2

de

(o) Forandret ved Prom. 18 Novbr. 1775.

- 26 April. de paa at befordre Guds Ære, og de dem anbetroede dyrefjæbte Sjæles sande Opbyggelse, at de kan beholde det Samvittigheds-Bidnessbyrd, at de have vandret i Verden i Censfoldighed og Guds Retfærdighed, ikke i ligdelig Wiisdom, men i Guds Naade.
- 26 April. Rescr. (til Biskopperne i Danmark, og Notits til General-Kirke-Inspectionen), hvorved forestaaende Reglement sendes, for at vorde til Efterlevelse publiceret; samt (da dette Reglement ikke uden Aarsag er blevet indskrænket til LandsbyeKald alene, og det endog især til de Kald, som efter Rescr. af 2 Martii 1742 ere ansatte, ved Vacance at skal sesynes med Residerende Capellaner, saasom i de fleste øvrige Kald i Danmark, hvor der ere 2 Præster, findes allerede enten Kongelige Anordninger eller gammel Vedtægt og Praxis; men det dog kunde hændes sig, at der kunde være et eller andet Kald i Danmark, hvor det Reglement enten in totum eller in tantum kan og bør appliceres) befales, at Biskopen i saa Kald skal anmeldes det for General-Kirke-Inspectionocollegium, og derpaa Kongelig Resolution ervarde (P). (Dette Collegium har andraget, at endeel af Biskopperne i Danmark og Norge have holdet uforbigaaeligt formoden, at for de Kald paa Landet, hvor der følgerlig bekvæmte Rescript ere anordnede Resid. Capellaner, maatte gøres et Reglement; at over et Udkast dertil er indhentet Betænkninger fra samtlige Biskoper i begge Riger; samt at Collegium har ved Forestilling ladet følge et saadant Udkast til et Reglement for det første for Riget Danmark, som Kongen har approberet).
- 26 April. Rescr. (til Magistraten i Kjøbenhavn), ang. at nogle Gader og Stræder maae ved Leilighed udvides.
- Gr. Magistraten har foreskillet, at, ihvorvel det ved Forordn. af 27 Febr. 1683 dens 8de Post er bleven befale, at da værende Magistrat tilligemed Mathematico og Stadsbygmesteren skalde eftersee de i Kjøbenhavn værende smalle

(P) See Rescr. 31 Aug. 1771 og 21 April 1775.

26 April.

te Gader og Stræder, og derom indgive deres Betænkning og Forslag, hvorvidt samme enten skulde afskaffes eller udvides, det ei heller paatvies, at jo og Bemeldte Beslutning maade være efterkommet, og herpaa at være falden Kongelig Resolution; saa skal dog samme for Magistraten være ubekjendt, siden derom ikke findes Noget til Oplysning i de ved Raadstuen fra Ildbranden 1728 conserverede Documenter: hvorfor Magistraten (da udi den Deel af Staden, som 1728 afbrændte, de foresundne smale og meget ange Gader allerede ere forandrede og reelle indrettede, men der endnu i den fra Ilden conserverede Deel findes endeel Stræder saa ange og smale, at der igjennem neppe kan passere en Bogn, i Særdeleshed udi det Distrikt omkring Nicolai Kirke og i de saa kaldede Skipperboder, til stor Farlighed i Tilfælde af ulykkelig Ildsoaade) har indstift, at, som der allerede er gjort Begyndelse med nogle Steder i disse smale Gader, hvor Husene ere indrækkede, om det ikke maatte være Magistr. tilladt, efterhaanden, som Noget melde sig, at nedrive de gamle Huse, og igjen opbygge nye, udi efterfølgende Gader at fastsætte, hvormeget af Grunden til Gaden Udvidelse skulde udlægges, imod at Grundens Eier sik billig Betaling for det, som deraf mistede, efter uwillige Mænds Tært, saasom i Vingegaardsstrædet, Fortunstrædet, Admiralgaarden, Lille Færgestrædet, Lille Kirkestrædet, Ulkegaden, Svælvningen ved Nicolai Kirke, og begge Sider af Kirkegaarden, Galmstrædet, Svalbergaarden, Mellemkøllengangen, Lille Kongensgade, Løberstræder, Ratterfundet, Hestemøllestrædet, Gaasegaden, Syrens Gang, Peder Madsens Gang, og Christenbernikforstrædet. — Paa det at alle deslige smære Gader og Stræder, som af Magistraten formedelst berorte Omstændigheder agtes farlige, med Tiden kunde blive udvidede og passable,

Vil Kongen denne Forestilling have approberet, saa at det efterdags skal være Magistraten tilladt, efterhaanden, som Noget melde sig, at nedrive de gamle Huse, og igjen at opbygge nye, udi ovenskrevne Gader og Stræder at fastsætte, hvor meget af Grunden til Gadens Udvidning skal udlægges, imod at Grundens Eier, som forebemeldt, nyder billig Betaling for det, som deraf mistes, efter uwillige Mænds Tært.

Refer. (til Biskopen over Aggershuus Stift), 26 April. ang. at det skal forblive ved den imellem Sognepræsterne til Sande Præstegjeld og udi Dragernæs i Na-

26 April. ret 1737 sluttede Contract, hvorefter 5 Gaarde Kuttetages fra Bragerne, og lægges til Sande Kald, imod en vis aarlig Afgiv; og altsaa at tilbagestikke Rescript af 14 Decbr. 1753 til Cassation.

3 Maii. Rescr. (til Hofprædikant Hr. Øvst, og Notits til Amtmanden over Friderichsborg og Cronborg-Amter), ang., ligesom afg. Hofprædikant Bluhme har været besalet (q), at paatage sig efterdags Inspectionen ved Friderichsborg-Skole, og conjunctim med bemeldte Amtmand baade dens Vidlers Administration og Inspectionen over Hillerød-Hospital.

11 Maii. Rescr. (til Borgrets-Præsidenten), ang. at det skal tilkomme ham at forrette Skiftet efter afg. Sæstnings-Materialforvalter Becker i Kbhavn, samt at det og saaledes i Fremtiden skal forholdes. (Hvilket Skifte Garnisons-Jurisdictionen vilde tilholde sig) (r).

3 Junii. Rescr. (til Vice Statholderen og Biskopen over Aggershuus-Stift), hvorved Rescr. af 13 Julii 1753, ang. Dragon- eller Soldater-Hold m. v. af Præstegaardene, extenderes.

Gr. Den commanderende Chef i Norge, Feldtmarschal Arnold, har andraet, at, endskønt deels af Præsteskabet i Aggershuus-Stift, hvis Præstegaarde, formedelst de sidste i bemeldte Norge oprettede 2 Nationaldragon-Regimenter, bleve enten til Dragonquarterer eller Soldater-lagder inddeelte, skal have deelaret, at de inactunde ansaae det for nogen Byrde, enten at lade Dragonhesten mede til Exercitie, saa ofte det af Officererne paafordres, eller at indromme Leilighed for Munderingen baade for Karl og Hest paa deres Præstegaarde, ligesom andre Lægs-Indredere, saavelsom pro rata at concurrere til de allern. bevilgede nye Teltkules Optæmring; saa skal det dog være befunden, at andre af Præsterne, i særdeleshed i det Smaatekniske Amt, have viist sig modtvillige, og vil forklare Indholden af Rescr. under 13 Julii 1753 saaledes, at Dragonhesten for en Præstegaard ikke skal bruges til nogen Compagnie-Exercitie-Samling, men alene til Generalmynstring, og Sessionen, i hvilken Formening de have

(q) See Rescr. 3 Febr. 1736.

(r) See Forordn. 15 Junii 1771, S. 15.

3 Junii.

aldeles tilbageholdt Dragonhesten, saa at Dragonen har maattet comparere paa Exercerpladsen tilføds, hvoraf, i Fald Præsterne deri skulde blive fremtredende, vilde følge; at mange af Dragonerne i Regimenterne bleve ueexercerede, og Dragonhestene saa ubevante til Exercitien, at de ikke engang ved General-Dynstring kunde bruges i Eskvadronerne eller Compagnierne uden største Confusion, og maafee forvoldende Skade, hvorved Kongens virkelig Tjenestes Befordring vilde mærkelig lide Indgrib, ja at det endog foruden dette kunde medføre adskillige Uleiligheder og Vanskeligheder, om den meest fornødne Mundering skulde henlægges paa Telthuusene, da i saa Fald, naar Noget deraf til Brug i den ordinaire Exercitie skulde udtages, en Over-Officerer maatte hver Gang reise did, for det at udlevere, samt ligeledes være tilstæde, naar det skulde tilbagebringes, saavel som og, naar Munderingen skulde pyntes, Lædertøiet opsmøres eller vedgjøres. Efter hvilke og flere slige Omstændigheder han til Kongelig Tjenestes Befordring har foreskilt, at forberørte Reiser af 13 Julii 1753 maatte extenderes didhen, og Præsteskabet ved nærmere Resolution tilholdes: 1) at lade den for Enhvers Præstegaard enroullerede Zest og Karl møde til Exercitie, saa ofte samme ved foresaldende Begivenheder paafordres af Officererne: 2) at svare til den dem pro rata tilkommende Andeel til de befalede nye Telthuuses Optrømring, ligesom andre Lægds-Udredere: 3) at have Liv- og Zeste-Munderings- samt Armatur-Sorter under Ansvar og Bevaring paa Præstegaarden: og 4) at de paa Præstegaardene værende Munderinger maatte ogsaa der visiteres, om de holdes i forsvaerlig Stand.

Præsteskabet i Aggershuus-Stift skal i alt efterleve de 3 første Poster udi det af Feldtmarschal Arnold gjorte Forslag; men derimod bevilges, at Geistligheden for den 4de Post, nemlig at de paa Præstegaarden værende Munderinger skulde ogsaa der visiteres, om de holdtes i forsvaerlig Stand, maae være aldeles befrieede. Dette Rescript er ogsaa communiceret Land-Statens Krigs-Cancellie, for Feldtmarschal Arnold samme at bekjendtgjøre.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Island og Færøe), ang. hvo der, naar Dødsfald med Amtmanden paa Island indtræffer, eller og Svaghed hindrer ham, da skal forrette hans Embede (s). 3 Junii.

RF 4

Gr.

(s) See Forordn. 15 Maii 1770 og Rescr. 18 Oct. 1771.

3 Junii.

Gr. Ved den Anledning, at Biskopen over Stalboft-Stift hos ham har forespurat sig, hvorledes med Consistorialrettens Holdelse paa Island skulde forholdes, naar Amtmanden, som ellers, paa Stiftamtmandens Begne og i hans Fraværelse, præsiderer i Retten, ved Døden maatte afgaae, saa og hvorledes med de Præstekalde, som Amtmanden, efter allern. giorte Anordning, vceerer Præster til, imidlertid skulde forholdes; har Stiftamt. andraget: deels, at, naar saadant Dødsfald indtræffer, kan det skee, at et heelt Aar og derover kan bortgaae, inden en anden Amtmand igjen til Landet kan udkomme, og, skulde da Vedkommendes Sager derefter for Consistorialretten uholdes, vilde det være til stor Uleilighed, saavel for den Eene som for den Anden; deels, at ved Reser. under 5 Martii 1734 er anordnet, at, naar Amtmanden ikke kan betjene Dver-Retten, skal Landfogden, eller, i hans Forsald, En af Laugmandene, eller, om nogen af disse maatte være lovlig aarsagede, da den Tidste af de ved Altinget tilstædeværende Sysselmænd, præsidere i bemeldte Dver-Ret. — Paa det Retten kan have sin Fremgang, og Vedkommende kan blive befordrede til deres Sagers Endskab, er funden for godt,

At, naar Dødsfald med Amtmanden paa Island indtræffer, eller og Svaghed hindrer ham, da skal Landfogden i hans Sted, paa Stiftamtmandens Begne, sidsede i Consistorialretten; men, naar han ved lovlige og gyldige Marsager maatte være hindret, skal den ældste Laugmand, og efter ham, om han skulde have lovlig Forsald, den yngste; men, saafremt det skulde hande sig, at ingen af de forbenævnte kan formedelst lovlige Marsager bivaane Consistorialretten, da skal den ældste af de ved Altinget tilstædeværende Sysselmænd samme bivaane; og, hvad imidlertid af verdslige Forretninger maatte foresalde, som kunde være Amtmands-Chargen vedkommende, og ikke kunde taale nogen Ophold, skal ligeledes af ham forrettes, saaledes som han derfor i Tidten agter at staae til Ansvar; hvorforsø de øvrige Kongelige Betjente der paa Landet skal bevise ham samme Lydighed, som de en virkelig beskikket Amtmand er skyldig. Hvad ellers i det øvrige de i saadan Tid vacantvordende Præstekalde, som ellers Amtmanden er overladt

ladt at kalde Præster til, angaaer, da, naar i ovenmeldte Tilfælde enten ingen virkelig eller af Kongen constitueret Amtmand er i Landet, maas deslige Kald af den Bestjent, som paa foransførte Maade forretter Amtmandens Charge, tilligemed Biskopperne, hver for sit Stift, conjunctim bortgives.

3 Junii.

Rescr. (til Stiftbefalingsm. over Sjellands-Stift), ang. hvorvidt han maas decidere paa hvad Maade og Sted de, som ombringe sig selv, skal begraves.

14 Junii.

Gr. Han har andraget, at det fra Tid til anden hændes sig, at i Stiftets Kjøbstæder en og anden Person ombringer sig selv, og følgelig ei i Kirken eller paa Kirkegaarden, efter Loven, maas begraves, med mindre der bevises, at det er skeet i Sygdom og Raserie; men, da Omstændighederne ofte skal falde meget uviste, enten saadanne Hændinger ere skeete med fuld Frihed og Forsæt, eller i Raserie og et Slags Desperation, eller utaalelige Smærter, med videre, dertil har givet Anledning, saa skal det i sige Tilfælde falde meget betænkeligt, at resolvare noget vist om de paa ovenmeldte Maade af Dage kommende Legemers Begravelse, uden Kongelig Resolution derom i Forveien at indhente, allerhøjest saadanne uhyggelige Mennesker kan have skikkelige Naarværende, som det egentlig er, der ved saadan Straf blive beskæmmet, og saa meget mere ansee sig at blive fornærmet, dersom Lovens Rigeur strikte bliver efterlevet. — Som da saadanne uhyggelige Tilfælde oftest foresalde i de varmeste Sommerdage, og det saaledes undertiden kan blive vanskeligt, at oppebie Kongelig Resolution derindunden, saasom saadanne Legemers Corruption og Lugt imidlertid kunde forvolde betydelige Inconvenientier: saa bevilges hermed,

At Stiftbefalingsmanden i sige tvivlraadige Tilfælde, som ikke taale Ophold, maas, efter foregaaende bedst mueligste Examination og Undersøgning, resolvare og decidere, paa hvad Maade og Sted saadanne afdøde Legemer skal begraves, ligesom han, efter foresindende Omstændigheder, kan eragte det, at vare meest conform med Loven; hvorefter han Sagen med sine Omstændigheder og hans Foranstaltning straxen til Kongen haver at indberette.

Rf 5

Rescr.

19 Junii.

Rescr. (til Stiftsbefalingsmanden i Viborg), ang. at Herredsfoged: Tjenesten og Herredsfkriver: Tjenesten i Sjends, og Uørlyng, Herreder maae herefter være combinerede, m. v. (t).

19 Julii.

Rescr. (til Stiftsbefalingsmanden og Biskopen over Sjellands: Stift), ang. at de, som af Organisten ved St. Olai Kirke i Helsingøer forlange Tjeneste ved Bårnedaab, skal betale til ham, Rangs- personer 1 Rdlr., Embedsberjente og Kjøbmænd 4 Mk., og andre Borgere 2 Mk.; samt at de, som ved Brudevielse i Kirken forlange Orgelspil, skal betale derfor 4 Mk., men de, som ei forlange Spil, skal være aldeles fri.

19 Julii.

Rescr. (til Overpræsidenten, Geh. Rd. v. der Liihe, i Kjøbenhavn), ang. Betaling for de Reises- og Sundheds- Passer, som af ham udstædes (u).

Gr. Han har foreskillet, at det fra ældgammel Tid har paalagt Præsidenterne i Kjøbenhavn, at udstæde Passer til alle de fra Staden Reisende, saavelsom og i Tilfælde af smitsom Sygdom at forsyne Skipperne med Sundhedspasser, for hvilke Passer de forhen værende Præsidenter og siden Overpræsidenten have taget, hvad dem har syntes; men, siden ingen fast Tært derfor har været, og paa det en vis Regul i saa Fald kunde have, har han, da Landen i Hujus har tiltrædet Overpræsident- Chargen, for at vide, hvad af ham med Rette derfor maae oppebæres, til Resolution proponeret følgende Tært paa dellige Passer, nemlig: 1) af en Kjøbmand, Krammer eller andre saadanne fornemme Borgere og Indvaanere pro Persona at betale 3 Mk.; 2) af Haandverksfolk, Utsappere og dellige Borgere, samt Studentere, Krammersvende, Bryggerkarle, Haandverksbuffer og andre saadanne, hver Person 2 Mk.; 3) af et Fruentimmer 1 Mk. 8 s, og af Tjeneste- Piger og dellige 1 Mk.; 4) af Dreng og betales ligesom for Fruentimmer, men af Born under 14 Aar at tages Intet, ei heller af Fattige; og endelig 5) for et Sundhedspas, som Skipperne skal medbringe, der fare paa Strædet, og hvor hidtil har været taget 8, 10 a 12 Mk. og mere, men ham synes rettest, at det bliver regulcret efter Skibets

(t) Af Korthes Rescripter III. 155.

(u) See N. 21 Julii 1779.

bets Drægtighed, og af ham indstilles, om maatte være par Løst 6 § D. 19 Julii.

Angaaende forommeldte Passers Betaling kan det forblive ved det Forrige, da han som nu værende Overpræsident i Kjøbenhavn for ovennævnte Passers Udskædelse kan tage den Betaling, som hidindtil brugelig været haver.

Reser. (til Magistraten, og Notits til Indquarterings-Commissionen, i Kjøbenhavn), ang. hvorledes den de Reformerede (v) og particulaire Gaarde forundte Indquarteringsfrihed bør forstaaes. 19 Julii.

Gr. Magistraten har andraget, at, da den 21de Post i de Reformertes Privil. af 15 Maii 1747 bevilger de i Kjøbenhavn boende Reformerede 20 Aars Indquarterings-Frihed af deres eiende Gaarde og Huse, fra den Tid af, at de først indkomme i de Kongelige Riger, bliver saadan forundte Frihed extenderet derhen, at de ikke lade sig nøie med at tilkjøbe sig smaa og til deres eget Brug og Haandtering fornødne Huse og Gaarde, men tilforhandle sig vidtloftige og kostbare Huse og Eiendomme, hvoraf, endskjønt de selv ikkun beboe den mindste Deel, men bortleie den øvrige Part til egen Fordeel, de dog paastaae Befrielse for Indquartering af den hele Grund, hvorpaa af Magistraten anføres til Exempel en Reformert J. S. Magant, hvis Næring skal bestaae af at sælge Snustobak, der for kort Tid siden skal have tilforhandlet sig en af de betydeligste Gaarde paa Næstergade i Kjøbenhavn, af hvilken Grund er svaret imod 150 Rdlr. aarlig Indquarterings-Udgiwt, saa at, naar bemeldte Magant, som anköm i Julio 1750, skalde være fri for at svare Indquartering af foreskrevne Grund for de øvrige 16 Aar indtil 1770, maatte af øvrige Byens Indvaanere for ham imidlertid udbetales en Summa af 2400 Rdlr., der holdes alt for betydelig for en Mand, der ikke har anden Handel; og altiaa eragtes, at det ikke kan være den rette Forstaaelse af Privilegierne, at de Reformerede saaledes skal kunne kjøbe saa store og vidtloftige Eiendomme, som dem lyster, og, endskjønt de ikkun bruge selv den mindste Deel deraf, men bortleie det øvrige til Andre, og deraf tage anseelig Interesse, dog paastaae Frihed for Indquartering; hvorfor Magistraten (paa Grund af Reser. dat. 12 Octobr. 1742, der befaler, at Greverne af deres fri Hotels Skulde betale Indquartering, naar de bortleie samme til Andre, ligesom det og ved

(v) See Reser. 11 Octobr. 1754, Plac. 10 April 1771 og 26 Aug. 1772.

19 Julii.

ved Befaling af 11 April 1749 er anordnet, at Postmestrene alene skulle være befriede for at betale af 200 Rdlrs Grundtart) derhos har anholdet om Rejoindtion, hvad enten fornævnte Magant burde nyde saadan anseelig Frihed, eller og, om han ikke saavel sem alle andre Reformerede i Almindelighed, der eie eller tilkjøbe sig Huse og Gaarde, burde lade sig noie med en vis Andeel saaledes, at de Reformerede i de dem forundte 20 Friheds-Nar blev vaalagt at svare og betale Indquartering af den Summa deres iboende Eiendomme i Grundtartens Matricul ere ansatte over 120 Rdlr., og i alt være befriede for Indquarterings-Betaling af 120 Rdlrs Grundtart; eller og, om det i dets Sted maatte fastsættes, at de Reformerede, som selv alene beboe deres Eiendomme, skulle i de 20 Nar være fri for Indquarterings-Ulsagt, men derimod de at skulle betale, som havde Leiere hos sig boende. Magistr. foreskilder derhos ved denne Anledning, hvorledes Indvaanerne i Kiebenhavn og meget behøvedes ved at maae betale Indquartering for adskillige Andre, som Lid efter anden ved særdeles Privilegier ere blevene fritagne for Indquartering, iblandt hvilke anføres J. G. Egner, som Eier af en betydelig stor Gaard paa Hjørnet af Østergade og Christenbernikovstrædet, der ligeledes efter Privil. af 16 Junii 1752 for fornævnte Egner og efterkommende Eiere er bleven tillagt Frihed for Indquarterings-Svarelse, for derudi at skulle holdes offentlig Herbergerer og Verts-Huus for Fremmede eller Reisende, for hvilke der dog ikke skal være Fogementer at bekomme, men at de underste Børelser med Kjelder bortleies til Vinhandling, og i de Øvrige holdes ordinaire Spise-Quarteer, Verts- og Spille-Huus med Keale-Have; dezaarsaa det og ligeledes formenes, at andre Bøens Indvaanere ikke burde besværes med at betale den af samme Gaard ellers svarende anseelige Indquartering, heller Gaarden ikke bruges ene til det destinerede Brug, men deels leies bort, deels bruges til ordinære Vertshuushold.

Hvad sig angaaer den de Reformerede ved ovenmeldte deres Privilegier forundte Indquarterings-Frihed, da bør sammes Forstaaelse at gaae derhen, at de Reformerede i Almindelighed, saa mange, som selv alene beboe deres Huse eller Gaarde, uden Noget deraf til Andre at bortleie, skulle, hvad enten Gaardene ere kjøbte for egne eller andres Penge, for Indquartering deraf at svare, aldeles være befriede, efter Privilegiernes Tilhold: men, hvad derimod angaaer de iblandt de Reformerede, som kjøbe sig større Gaarde, end de selv kunne

ne

19 Julii.

ne beboe, og selv ickun bruge noget eller den mindste Deel af Bygningen, men bortleie det øvrige til Andre imod aarlig anseelig Interesse, ligesom Tagant, og paa saadan Maade, til deres Medborgeres Præjudice; søge at extendere den forundte Frihed videre, end dem enten er lovet, eller de med Føie kan have Ret til, da bør disse være tilfreds med, naar de i deres bevilgede 20 Mars Frihed fritages for Indquarterings-Betaling af 120 Rdlr. Grundtaxt som de maadelige Grunde, eller for saadanne Gaarde eller Huse, som de for sig alene til deres Nærings Forsættelse kunne være tjene med, og i Grundtaxten, efter Andragende, ikke for høiere Summa skal være tærede. Og, betræffende Egners Gaard paa Østergade, da, saa længe denne og andre detslige privilegerede Gaarde ikke rettelig og eene emploieres til det Brug, som de forundte Privilegier foreskrive, saa kunne de ikke heller nyde Privilegierne fuldkommen godt ad, men bør lade sig nøie med at nyde Indquarterings-Frihed af et Par Hundrede Rigsdalers Grundtaxt, da de af det øvrige skulle contribuere lige med deres Medborgere.

Rescr. (til Kjøbenhavns Magistrat), ang. Gaar- 26 Julii.
des og Huses Burdering i Kjøbenhavn til Efterretning for Prioritet, Skifte og Auction, og at i dem samt i Grunde maae af publiqve og Umyndiges Midler udlaanes $\frac{2}{3}$ Deele af deres Burderings-Summa (x).

Gr. Magistraten har andraget, at endskjønt Loven ikke har besalet, naar Umyndiges og andre publiqve Midler udlaanes paa Prioritet i Gaarde og Huse i Kjøbstæderne, at det derfor taaende Pant da først skulde være burderet af dertil udmeldte Mænd fra Retten, det ei heller findes fastsat, hvad Deel af Burderingssummen derpaa maatte udlaanes, alene at Lovens 3die B. 17de Cap. 4ode Art. melder, at Pant skal tages for den Priis, som i Landet er gængs;

(x) Cfr. Rescr. 1 April 1757, 18 Aug. 1769, 18 Martii og 1 April 1773 samt 22 Decbr. 1779.

26 Julii. gængs; saa har det dog fra umindelig Tid af været Brug og Skik i Kjøbenhavn, at, førend deslige publice Penge i Huse og Gaarde ere blevne udlaante paa Pant, er Pantet bleven vurderet af en dertil, paa Bedkommendes Begjering af Magistraten udnævnt Muur- og Commer-Mester; og har to Tredie-Dele af Vurderingens Summa skede været agtet for lovlig Pant for gjorte Udlaan: paa hvilken Maade Magistraten beretter, at alle Huse og Gaarde baade til Auctions-, Skifte- og Prioritets-Efterretning vorde vurderede, og Haandværksmesterne af Magistraten vorde udnævnedes efter Tour i Følge det igjennem General-Land-Deconomie- og Commerce-Collegium d. 5 Febr. (y) 1742 er-gangne Rescript; indskillende desaarstags til nærmere Resolution, om der ikke, til Bedkommendes desto mere Betryggelse med disse Vurderingsforretninger, som af Vurderingsmesterne ikke ere blevne beedigede (og desuden vilde blive baade for vidtløftig og bekostelig for Bedkommende, især fattige Borgere, som behøve Penge-Paan i deres Huse, at lade Mesterne ordentlig indkalde for Retten, at beedige deres Vurdering, og derom tage Tingsvidne), maatte fastsættes til en bestandig Regel og Kettesnor vise af Magistr. proponerede Poster, som den formener at kunne være tjenlig til almindelig Sikkerhed i dette Tilfælde.

§§. 1 = 5. Det skal herefter, som hidindtil fremdeles forholdes

§. 6. . . . . paaliggende Ansvar (z). Da der og hidtil undertiden er klaget over, at disse Vurderingsforretninger ere saa bekostelige, ved det, at der aparte betales for Udmeldelsen for Forretningen i sig selv, og for Forretningens Beskrivelse: saa haver Magistraten at see og maage det derhen, at slige Vurderingsforretninger ikke komme dem til alt for stor Bekostning, som maatte finde sig foraarstagede samme at requirere, men at det dermed paa det menagerligste og billigste for dem i alle Maader indrettes (a).

26 Julii. Rescr. (til Biskopen over Sjællands-Stift), ang. at Degnenes Brandhjelp af Kirkerne skal regnes efter Studiiskattens Ligning.

Gr.

(y) Skal være 5 Jan.

(z) Saaledes indeholdes disse 5 pber i Plac. af 31 Julii 1754. Det i 2den §. nævnte Rescr. er af 5 Jan. 1742. Den 2den og 3die §. er stærket og forandret ved Rescr. 13 Decbr. 1754.

(a) See Slutningen af benævnte Placat.

Gr. Af Biskopens Erklæring over en Ansøgning fra Degnen i Siby om Brandhjælp 2 Mk. af hver Kirke er fornummen, at, som det i Real. af 8 Maii 1751 ikke er meldet, hvad enten der i slige Tilfælde skal betales lige meget af hver Kirke, eller det skal regnes efter Studiskattens Ligning, skal derom ved de forhen afbrændte Degneboliger have været Disputer; hvorfors Biskop:n gjerne onskede, at denne Post een Gang for alle maatte blive decideret og afgjort. — Som det om de afbrændte Præstegaarde skal være fastsat, at den ene Rigsdaler, som til en saadan Præstegaards Opbygelse af hver Kirke betales, regnes efter Studiskattens Ligning: saa vil Kongen og,

26 Julii.

At dermed skal paa samme Maade forholdes, saa at Degnenes Brandhjælp ligeledes efter Studiskattens Ligning skal regnes og svares.

Confirmation paa nogle Artikler for et oprettet Liiglaug i Aalborg. 26 Julii.

Rescr. (til Kjøbenhavns Magistrat), ang. at Vægtterpengene maae forhøies til 8500 Rdlr. aarlig, og at Magistraten derover maae lade forfatte en nye Ligning, hvorefter Enhver af Indvaanerne ugentlig haver at betale af deres Gaarde og Huse, i Lighed og Proportion af deres Størrelse og Beskaffenhed (b). (Saa som de hidtil betalte aarlige 7237 Rdlr. ikke ere tilstrækkelige, fordi Vægtternes Antal er, og endnu mere vil vorde forhøiet).

2 Aug.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Bergens Stift), ang. Betaling til Chirurgi for Obductionsforretninger i Delinqventsager. 9 Aug.

Gr. Stiftbefal. har indberettet, at en Bonde af Ruse-Closterets Gods meget dødelig beskadiget til sit Huus var hjemkommen, samt derefter strax døde, og, formedels der var Tvivlsmaal om, hvad enten denne Skade af ham selv eller ved nogen anden ham var tilfoiet, har Stiftbef. i Folge Forordn. af 21 Maii 1751 funden sig foraaariaget, over det døde Legeme at lade foretage en ordentlig Obductionsforretning af 2 Stedets ChirurGIS, da ingen Landphysicus er i Stiftet; men at det derefter, da Forretningen til Stiftbefal. blev indaivet, er i Henseende til den af dem for Reise og havde Omkostninger gjorte Paaskand kommen under Ven-

(b) See Plac. 11 Decbr. 1754; bortfaldet ved Rescr. 31 Decbr. 1783.

9 Aug.

Ventilation, hvad dem derfor skulde betales: hvorfors han, da han ikke sjonner, at det med Billighed kunde paabyrdes dem, som aldeles intet med Landet have at beskille, og hverken deraf eller af Vnen har nogen vis Tan, at de uden Belønning saadanne Reiser og Forretninger skulde gjøre, og derfor kunde formene sig besvøiet, dem noget billigat derfor at tillægge, saa dog, da sliu Casus oftere kunde indfalde, endog paa de Steder i Stiftet, hvor de kunde have over 20 til 30 Mile at reise, derhos har forespurat sig, naar sliu Casus indfalder, hvor der efter ovenmeldte Forordn. af 21 Maii 1751 skal foretages en saadan Obductionsforretning, og dertil nogen af Stedets Chirurgis maae beordres, om dem da, foruden den fornødne fri Skjds, noget, og hvormegget, til Diætpenge, samt for Reise-Beværligheden og Tab af de Fortjenester, som ellers hjemme kunde foresalde, saavel som for deres Forretning maae tilstaaes.

Naar der i Følge ovenmeldte Forordning skal foretages nogen Obductionsforretning, og dertil maae bruges af Bergens Byes Chirurgis, maae dem, foruden den fornødne fri Skjds, i Diætpenge og for deres Reise tillægges daglig hver 2 Slettedaler, saa og desuden for deres Forretning i sig selv hver 4 Slettedaler (c); hvilke Penge da af den Skyldiges Boe, naar den der til er formuende, skal betales, men i Mangel deraf maae samme lige med andre sliue Omkostninger, som til Delinqventers Forfølgning, Baretægt og Afstraffelse medgaae, paa Amtet ligned.

23 Aug.

Rescr. (til Vice-Statholderen, ogsaa at tilstille Amtmændene i hans Stift og Stiftbefalingsmændene i de øvrige Stifter, for at tilskilles Amtmændene, og at bekjendtgjeres Dommerne, rigtige Sjensparter), ang. hvad Sorenkriverne og Laugmændene i Norge maae nyde for Aastedspørretninger, samt for Actens Beskrivelse i disse og andre Sager.

Gr. Der skal ofte foresalde Disputer imellem vedkommende Parter, og Sorenkriverne i Norge, ang. disse sidste deres

(c) Betalingen forhoiet ved Prom. 22 Jan. 1785.

23 Aug.

deres Salarium og Betaling saavel for Dommes og Acternes Beskrivelse i forekommende Processer, som og fornemmelig i Aastedsager for deres Mødende og Rettens Betjening paa Aastedet, naar der forlanges Opsættelse, og der saaledes maae holdes flere Sessioner; ved det at Sorenkriverne for enhver Session vaastaae det samme, som Forordn. af 24 Febr. 1708 tilskaaer dem i Salario for den første Session, som efter Forordningens Intention skulde være den eeneste Session. Til slig Misbrug og urette Forstaaelse af Forordningen at forekomme, befales,

At Sorenkriverne i slige Tilfælde for den første Session og de 3 første Dages Forretning nyde Betaling efter den allegerede Forordn. af 24 Febr. 1708; men, i Fald Forretningen paa Aastedet flere Dage maatte vedvare, eller og flere Sessioner paa Aastedet maatte behøves og blive holdte, da skal Sorenkriveren, foruden fri Skyds og Diætpenge, som han efter Forordningen nyder paa Reisen, for hver Dags sulde Forretning nyde 1 Rdlr., men af Bønder kun en Sletdaler, hvilket og i Proportion skal gjelde om Laugmændene og Overrettens Betjente, saa at de i denne sidste Tilfælde for hver Dags Forretning nyde 2 Rdlr., men af Bønder kun 1 Rdlr. Men hvad angaaer Sorenkrivernes Salarium for Actens Beskrivelse enten i Aasteds- eller andre Sager, da skal dermed stricte forholdes efter Norske Lovs 1te Bog 23de Cap. 7de Art.; og maae Ingen understaae sig derfor at tage eller fordre mere end Loven ekspresse tillader.

Rescr. (til Kjøbenhavns Magistrat), adskilligt ang. Muursvendene i Kjøbenhavn, saasom deres Tidpenge og Sygebøffe, Sarslinger, Fremmedes og Flyttendes Anmeldelse, m. v. (d). 23 Aug.

Gr. Magistraten har foreskillet, at, siden de 4 R Tidpenge, som i den 27de Post af Laugs-Artificiene dat. 31 Aug. 1742, er befalet, at hver Svend skal betale maa-

nedlig

(d) Cfr. Rescr. 26 Martii 1762.

23 Aug.

nedlig til fattige syge Svendes Underholdning og Bearbejvelse, ikke har kundet være tilstrækkelige til de Syges Underholdning, men skal være medgaaede til de Dødes Bearbejvelse, har Svendene imellem sig selv vedtaaget, aparte ugentlig at betale 1 R , som skal være anvendt til de Syges Underholdning. Men, da nogle af Svendene nu skal findes uvillige, og ikke skal ville betale denne vedtagne Lidgigt, fordi derom ei er nogen Anordning, og de dog alligevel, naar dem paakommer Svaghed, gierne vil have Hjelp, og da skal overhenge de øvrige Svende om Assistent: saa befales:

Enhver Svend i Muurmester, Lauget skal, foruden de i Artiklene, som meldt, anordnede Tidpenge, betale ugentlig 1 R ; hvilke Penge, ligesom hidtil skeet er, skal forvares i en Bøsse, til de syge Svendes Underholdning, til hvilken Bøsse skal være 3 Nøgler, hvoraf de 3 Svende, som efter Sædvane, maanedligen af Formændene efter Omgang, Tour i Lauget udnævnes til syge Svende, skal have hver een Nøgle: og skal enhver fattig Svend, imedens han er syg, og ei kan arbejde, deraf nyde ugentlig 4 Mk . (e). — Ellers, som Magistraten tillige har berettet, at der ofte ved Svenderes Forsamling forefaldt adskillige Disputer og Uroligheder, og at Formændene, til sligt at forekomme, have begjært, at en gammel Anordning, som No. 1724 ved holdte Laugs Samling skal være fastsat, maatte paa nye blive publiceret iblandt Svendene, og et trykt Exemplar deraf oplaget paa deres Herberge: saa vil Kongen ligeledes herved have denne i Aaret 1724 fastsatte, og ved Magistratens Forestilling in Copia fulgte, Anordning (f) approberet, til Efterlevelse for Muursvendene.

23 Aug.

Rescr. (til Magistraten, og Notits til Indquarteringscommissionen, i Kjøbenhavn), ang. at Huus Gierne maa herester fra næstk. Michelsdag tillægges 4 Skilling Dag og Nat

(e) Forandret ved Rescr. 6 Aug. 1772 og 5 Martii 1784; see Rescr. 11 Novbr. 1785.

(f) findes i Plac. af 28 Aug. 1754; see ansførte N. 6 Aug. 1772.

Rat for hver af de hos dem indquarterede Gardes Kammer, Stald og Lofttrum. (Efter Magistratens Forslag, saasom de forhen betalte 3 Still. vare for lidet, m. v. (S)). 23 Aug.

Refer. (til det comb. Admiralitets- og Commissariats-Collegium), ang. en Commission til at undersøge og paakjende utilladeligt Pantelaan imod Forordn. af 29 Junii 1753 om Assistentshuset i Kjøbenhavn, og Inquisition om saadant Laan, m. v. 23 Aug.

Gr. Collegium har andraget, hvorledes Assistentshuset og dets Privilegio, som forhen, inedens det var under private Folkes Behandling, saa og nu, da det er henlagt til Søe-Statens Dvæbhuus, tilføies stor Fornærmelse og Afgang ved mange hemmelige Laane-Huse og andre paa Pant Ublaanende, der hensidde, og berige sig ved trængende Fattiges Udsættelse; til hvilket at hemme og forekomme, Colleg. vel har tænkt, at den almindelige Lovens Veie, ved at anlægge Forhør ved Politie-Retten, og siden Action for vedkommende Foro, skulde fundet været et tilstrækkelig Middel, og korteste Maade til at erholde Ret imod slige Dpertrædende; men, da Politie-Retten overhrypes med saa mange andre Sager, Forhører og Vidners Førelse, og der ved Angivelser, og ved at bemøde sig, at faae saadanne uberettigede Pantelaanere opdagede, ere allerede 17 til 18 Sager gjort anhangig ved Retten til Vidners Førelse, og næsten ligesaa mange ere imidlertid ved Angivelse anmeldede at forkaffes Ret over efter Forordn. af 29 Junii 1753, saa vilde Sagerne imod de Skyldige derover sættes i Langdrag, og da hos Endeel maaskee Forsesling af det hos dem befindende Pantegods, de Vedkommende, der havde laant paa Pantet, opholdes fra at faae deres Pant tilbage, og gjøres misnoiede: derfor Collegium formener, at det vilde blive den korteste Veie til at faae de slige Sager afsjorte, om der, ana. sig utilladelig Laan paa Pant, blev anordnet en Commission, som maatte auctoriseres til, efter indkommende Klage fra Dvæbhuus-Directeurerne over en og anden dem bekjendt og ved Angivelse anmeldte Pante-Laanere, at tage Sagen til Undersøgning, de imod dem ferende Vidner at afhøre, og over dem efter Forordningen og deres Forbrydelsers Beskaffenhed at affige Doin, m. v.

Under denne Dags Dato er Doctor Juris Jr. Chr. Sevel og Auditeur V. S. Koren befalet, som Commissarier at foretage sig anmeldte Sager, ang. utilladelig

(V) See Refer. 2 Martii og 30 Novbr. 1764.

- 23 Aug. Pantelaan imod Forordn. af 29 Junii 1753, til Undersøgning, at afhøre de herom førende Vidner, samt over de Skyldige at kjende og dømme til Undgjeldelse som vedhør efter deres Forseelses Bestaaffenhed: saa vil Kongen, i Anledning af berørte Collegii Forslag, end videre til Commissionens Befordring og Fremgang have bevilget
- §. 1. følgende Poster: At *Uvæsthuusdirecteurerne*, som *Assistentshusets Directeurer*, naar de ved Angivelse eller paa andre Maader skulde faae Kundskab om ulovlig Pengelaan paa Pant, med tiltagne Politie (som efter Requisition strax, uden ringeste Ophold, uden at siges hos hvem der skulde skee Forretning, uden nogen Paaskud eller Begring, mindre at give nogen Kundskab, skulde være folgagtige) maae med deres antagne Betjent hos Enhver, uden Henseende til Stand og Vilkaar, inquirere, om samme Pantter der virkelig befandtes, i saa Fald lade dem nsie opskrive, og efter Omstændighederne med eget og Betjentes Segl forsegle, eller anderledes i Sikkerhed bringe: Forretningen over det, som saaledes findes, og ved Undersøgningen maatte foresalde, samt hvad *Assistentshusets Betjente* kunde finde fornøden, kortelig der at examinere, Pante-Laanet angaaende, skal strax og uden Ophold af Betjentene underskrives, uden at nogen *Procurator* maae tilstådes at være derved, eller ved den derover forfattende Forretning Noget paa Pante-Laanernes Vegne at dictere. Dersom Noget skulde vise sig hinderlig, eller uwillig, til at oplukke Værelser og Gjemmer, da have Politie's Betjente paa *Assistentshuus* Betjentes Paafordring uvegerlig selv at aabne, og inquirere paa de Steder, han formener Pantet at være skjult. Men hvo, som herudi gjør Modstand, eller bruger Gewalt, maae med Magt tvinges, og tages Assistance ved nærmeste Vagt eller anden Rets-Middel, da den sig herimod Forgribende siden ved
- ender

23 Aug.

§. 4.

§. 5.

§. 10.

§. 11.

Endelig Dom med tilstrækkelig Mulct eller anden haard Straf efter Omstændighederne bliver at ansee. Dersom der hos nogen skulde forefindes saadan Mængde af adskilligt Gods og Løssre, at det ikke kunde ansees for, at være een Mandts Boeskab, eller at tilhøre ham, men af Omstændighederne havees Aarsag til at præsumere, at det maatte være Pant, da, uagtet intet Pante No. derpaa skulde findes, maae dog med Forretningen fortares, paa det Sagen næiere kan examineres. Dersom Segl, som vorder sat for slikt Gods i den derover holdte Forretning, siden findes brudt, eller andet Tegn til Underlæb, da skal Vedkommende med tilstrækkelig Mulct ansees, ja vel og efter Omstændighederne, som dem, der bryde Segl i Stervboer; og ellers, om Noget af det i Forretningen anførte, eller som kunde bevises at have været der, skulde blive borte, dertil være ansvarlig, og efter Billighed betale (h). De Panter, som En ikke vil tilstaae, hvem tilhøre, overleveres Assistentshuset til sikker Bevaring, indtil Ejerne sig derom sammesteds melde. Skulde det enten ikke være mueligt, inden 6 Maaneder, eller i det Høieste inden et Aars Forløb, at de indklagede Sager kunde bringes til Endskab, eller og det siden maatte befindes, at Laan paa Pant imod ubillig og forbudne Rente, til Assistentshusets Præjudice, saa stærk skulde gaae i Svang, at en beständig Inquisitionskommission vilde være nødvendig, til slikt at hemme, da vil Kongen, efter derom gjørende Forestilling, være betænkt paa, efter Omstændighederne enten at bevilge Commissionen prolongeret, eller en nye Commission at anordne. — Saavel de nu beskikkede Commissarier som Næsthuusdirecteurerne bør Gjenpart heraf meddeles.

LI 3

Land-

(h) §. 6. 6-9 angaaer ifkun Commissionen, Proceduren derved, og Appel derfra; og da den, som af §. 11 kan sees, ikke var en beständig Commission, kunne disse Posten her undværes.

- 3 Sept. Land: Statens Gen. Commissariats Skriv. (til Stiftsbefalings- og Aemændene samt Commandanterne i Danmark), ang. at der, efter Kongelig Resolution under 28 Aug. 1754, maae til Under-saatterne i Danmark, som opbringe nogen Jæstnings-Slave, og ham anholde, indtil han kan føres tilbage, betales 4 Rdlr. Opbringerpenge; og at Commandanterne skal i saadanne Tilfælde see Betalingen erlagt til Vedkommende (i).
- 13 Sept. Rescr. (til Overhof- og Hof-Marechalen samt Dronningens Overhof- og Prinsesse Charlotte Amalies Hofmester), ang. at, naar nogen fremmed Collectant indfinder sig ved Hoffet, og af Kongen, Dronningen eller Prinsessen bliver gratificeret med en Gave, maae det ei i deres Collectbog annoteres, (Paa det de ikke deraf skal tage Anledning, med samme at omgaae, og dem forevise, ligesom det var dem tilladt at collectere; da det befindes, at der i Kjøbenhavn ofte indfinde sig fremmede Collectanter, som ei alene der omgaae med Collectbøger Huus fra Huus, men endog gaae det hele Land omkring, da Ingen tør tage deres Collectbøger fra dem, og sende dem til Directionen for de Fattiges Væsen, som ellers er befaleet, just fordi Kongens høie Navn og Gave deri er indført, og fordi de beraabe sig paa mundtlig Tilladelse: — samt paa det at al saadan utilladelig Collection kan forekommes og blive afskaftet).
- 13 Sept. Rescr. (til Magistraten i Kjøbenhavn), Notits om Forestaaende; og Befaling, at fremmede Collectanter, som ei have Kongelig Tilladelse, ei maae gives Noget, men skal anholdes, med videre (k).
- 13 Sept. Rescr. (til Biskopen over Sjællands-Stift), Notits om Forekrevne.

Rescr.

(i) See og Rescr. 29 Sept. 1752.

(k) Sees i Alacaten af 13 Sept. 1754.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Sjellands-
Stift), ang. Salarium ved Skifter og Auctioner
samt Vurderingsmænds Udmeldelse og
Auctionskjøders Tinglysning; Skiftebrevets forsva-
rlige Beskrivelse, og naar over Eiendomme maae holdes
2 eller 3 Auctioner, m. v.

Gr. I Anledning af Stiftamtmandens Forestilling et
Kongen foredraget, hvorledes der i adskillige Kjøbstæder i
Sjælland, og i Særdeleshed Helsingøer, ved Skifternes
Behandling, og de derved foresaldende Auctioner, skal ha-
ve indsnøget sig en og anden imod Loven skridende Mis-
brug, til Tynge og Besværing for de Stervboer, som kom-
me under Skifteforvalternes Behandling og Administration.

Stiftbefalingsmanden haver at advare og tilholde ved-
kommende Magistratspersoner og øvrige Rettens Be-
tjente, som med Skifter eller Auctioner have at bestil-
le, saavel i bemeldte Helsingøer, som i andre Kjøbstæder
i Stiftet, hvor det maatte eragtes fornøden, at de i al-
le Waader holde sig Loven og Forordningerne efterrette-
lig, og ikke understaae sig, enten at beregne sig selv, el-
ler at tilstaae og tillægge Andre mere for deres Forret-
ning, end samme udtrykkelig tillade; og i Særdeleshed
maa Skifteforvalterne ikke under Navn af Forsøgs-
lingspenge, Tillysningspenge, eller andet Paaskud,
beregne sig mere i Skifte Salario, end Lovens 1 —
25 — 24 dem for deres Urage tillægger, hvilket skal
deles imellem dem samtlig, hvor de ere flere, uden at
den Tene eller den Anden iblandt dem noget derudensfor
i Særdeleshed af Stervboen maae tillægges. For de be-
høvende Vurderingsmænds Udmeldelse maae, naar
samme skal skee af Dyrigheden, betales 1 Mk. D. og ik-
ke mere; ei heller maae for et Auctionskjødes Ting-
lysning, uden for Kjøbenhavn, betales mere, end Lo-
vens 1 — 25 — 5, 6, 10, 14. expresse, tillader. Skifte-
forvalterne skulle have Indseende med, at Skiftebre-

§. 1.

§. 2.

§. 3.

- 13 Sept. vet gives forsvarligen beskrevet, og at Bladene skrives fuldkommen, saa at paa hver Side er 26 Linier, med smaa Bredder (1); og at intet videre derudi indføres, end det som til Skiftet, og Underretning for Vedkommende, endelig behøves. Da det og paa adskillige Steder skal være Brug, at en Eiendom, i hvor ringe Værdie den end maatte være af, ikke bortsalges, før end paa 3die Auction, omendstjont det ofte er kjendeligt, at Boen ikke derved kan profitere noget, men tværtimod taber de Omkostninger, som de adskillige Auctioner med foregaaende Publication udfordre, hvorved det og skal være arriveret, at, da en Eiendom eller Plads i Helsingør paa 3die Auction er bortsolgt, have Auctions-Omkostningerne beløbet sig til mere end Halvdelen af det, der blev betalt for Pladsen: saa have vedkommende Skiftesforvaltere, ved Auctionernes Foranstaltning, i alle Maader at see paa Stervboens Tarv og Bedste, og ikke uden Fornødenhed stille en Eiendom, særdeles naar den er af meget ringe Værdie, til anden eller tredie Auction, naar den paa første Auction bekvemmelig kan bortsalges, og det er klart, at Stervboen ved de flere Auctioner ikke kan profitere Noget. — Skulde der ellers i Henseende til Auctionernes Bekjendtgjørelse, eller Vurderingsmændenes Betaling, noget kunde fastsættes, til Menage for Stervboerne, uden at medføre anden Uleilighed, da haver Stiftbefalingsmanden, efter foregaaende Overlæg med vedkommende Magistrater samme paa bedste Maader at foranstalte.
- 13 Sept. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Fyens Stift), ang. at de Indvaanerne i Nyborg uden for Grundarten tilhørende Markjorder fritages fra Byens Onera (m).

Gr.

(1) See Plac. 9 April 1783.

(m) Cfr. Rescr. af 16 Julii 1783.

13 Sept.

Gr. Indvaanerne have andraget, hvorledes Taxeerborgerne der i Byen, som til Standquartererne, Betjentenes Løn og andre Staden paaliggende aarlige Udgieters Pigning blive udnævnte, ved saadan deres gjørende Taxation og Pigning ofte skal foraarsage Uviskhed og Klagemaal, i det de ansee den liden Avling, som nogle Indvaanere have af deres Jorder i Marken, og som de til deres fornødne Creatures Foring har maattet tilkjøbe sig, samt aarlige maae lade dyrke, ligesom en borgerlig Eiendom eller Næring, hvorpaa Indquartering og Vaalæg til Byens staaende Udgifter kunde lægges, uagtet disse deres Markjorder aldrig har været under Byens Grundtært indbragen, eller med Gaardenes og Husenes Grund og Bygninger annecterede, men ere private Eiendomme, som Indvaanerne imellem sig selv kjøbe og sælge uden nogen Hensigt til deres eiende taxerede Grund og Bygning i Staden; hvorfors de (efterdi Kjøbskædernes Markjorder, som ei ligge under Husene og Gaardene, og ikke i Grundtærten ere anførte, ere fri for at contribuere til Indquartering og andre ordinære Byernes Udgifter, og hvorom og i endeel Kjøbskæder i Danmark sige Anordninger forhen ere bleve gjorte) derhos have begjert Befaling, at Indquartering og andre Byens Udgifter, i Nyborg ligesom i andre Kjøbskæder, ikke skulle lignedes eller lægges paa Stadens Eiendoms-Jorder, men paa Grund- og Bygnings-Tærten samt Indvaanernes Næring der i Byen, da deres Markjorder desuden ikke ere ufri for Tiender, og en stor Deel deraf, foruden andre paaliggende Byrder, endog med en aarlig Jordskyld til Kirken ere besværede.

Thi bevilges, at disse og sige Nyborg-Byes Eiendoms-Markjorder, som ikke høre eller ligge virkelig under Gaardene og Husene, for Indquarterings-Skatten og andre Byens Onera og Udgifter, som af Taxeerborgerne lignedes og lægges paa Byens Indvaanere, efter deres Grunde og Bygninger samt Nærings-Drug, maae være befriede.

Reser. (til Kjøbenhavns Magistrat), ang. at 13 Sept.
Auctions-Directeurerne i Kjøbenhavn skal kvartaliter aflægge Regnskab og Rigtighed for de oppebaarne Salavier (n); og at det i Henseende til Magistratens Ansøgning, at maatte disponere over Auctionsdirecteur-Tjenesterne ved Stadens Jurisdiction,

13 Sept. naar de vorde vacante, skal forblive som hidindtil.

(Magistr. androg, at Directeurerne altid forhen stille Caution for de oppebaarne Penge, og kvartaliter indleverede dem tilligemed Regnskabet, men fra 1741, da Kongen beskikkede dem, ikkun aarlig efter Bestallingen; og, da Geheimeraad Røppe fratraadte Overpræsident-Chargen til ult. Junii, og Regnskabet over Magistratens Indkomster maatte til den Tid sluttes, beordrede Magistr. Directeurerne ligeledes at slutte deres Regnskaber og indlevere Beholdningen, hvorved disse vegrede sig. Magistr. begjerte derhos, at, ligesom Auctions-Salarierne i Kbhavn fra umindelig Tid har været henlagt til Magistratens Løn, og denne Stedse været berettiget til, selv at antage Auctions-directeurer eller Guldmægtige intil Mar 1741, da Kongen, i Steden for 1, beskikkede 2; Kongen da vilde conserveere Magistraten ved de gamle Privilegier, og restituere samme den havte Herlighed, m. v.

13 Sept. Rescr. (til Politimesteren, og Notits til Magistraten, i Kjøbenhavn), ang. at i Politie-Sager maae ingen Procurator møde for Politie-Kammer-Retten, saalænge Forhøret varer.

Gr. I Anledning af en Forestilling fra Commandanten er Kongen bleven foredraget, at, da det ved Rescr. af 19 Aug. 1726 er anbefalet, naar imellem de Militaire af Garnisonen i Kbhavn eller Citadellet Frederichsbavn, og Borgerkabet i Kbhavn, maatte foresalde nogen Tvistighed, at deslige Sager, som Vedkommende maatte foraarjages at indklage til Politiet over Borgerkabet, i Politie-Collegio skulle paadømmes, og ligeledes, naar Borgerkabet havde noget at klage over de Militaire, sigt til vedkommende Regiment skulde indgives og paafjendes; det og ved Forordn. af 5 Jan. 1731 er regleret, at de Militaire skal i alle Politie-Sager, naar derover paa Politiekammeret, i en dertil af den Militaire Chef commanderet Officeers Nærværelse, først var holdt Forhør, for Magistraten og de dem adjungerede Officereer indtræves, og der a prima instantia lide Dem: saa, naar en Militair klager, eller skal afhøres paa Politiekammeret, skal derved i Folge ovenmeldte Forordn. alene møde en Officeer af vedkommende Regiment, fornemmelig i den Hensigt, at den fordrede Militair indskiller sig til den berammede Tid, og bruger vedborlig Respect for Retten; desligeste, naar en civil Person tiltales over en indkommen Bagrapport, at den paa den Tid vaqthavende Officeer eller Under-Officeer maae paa den Tid ved Politie-Forhøret være overværende, for at aive Retten behøvende Oplysning, og at see Angivelsen beviisliggjort: hvorimod, naar den anklagede Civile over det imod ham indgivne summarisk, og, om skulde behøves, ved

ved Dwaitioner, skal afhøres, paa hans Begne skal fremstille sig en Procurator ved Retten, der som oftest ved Exceptioner ickens skal søge at sætte Sagen i Forhaling og Wilderede, for at Vedkommende kan vorde gjort kjed af, den videre at forfølge; hvilket for nogen Tid siden skal og have tilbraget sig i en af Lieutenant Schnitter, imod Brændevinsbrænder U. Larsen, formedels brugte utilkadelige Opførsel imod en af Mandskabet fra Bæsterports-Vagt, for Politiekammeret indklagede Sag, hvor en Procurator skal have mødt paa Brændevinsbrænderens Begne, og under Exception, samt begjerte Dilation, for, efter Forgivende, ved Contra-Klage at ville actionere Lieutenanten, har hindret, at den Anklagede ikke er bleven forhørt, som Commandanten har formeent at findes skridigt saavel imod Politie- og Commerce-Collegii Instruction af 24 Martii 1708, §. 6, der forbyder Procuratorers Møde for Politie-Retten, undtagen i de Sager, der maatte betvæfse nogen Straf paa Eren, Legemet til Beskæmmelse, eller 30 Lod Solvs Bærdie, saa og imod Politimesterens Instr. af 24 Martii 1741, og derfor ved Skrivelse har forretpurgt sig hos Politimesteren, om bemeldte Instructioner endnu vare i Vigey, eller ved senere Befaling opbevæd; men at Politimesteren, paa Grund, at de anførte Instructioner alene vedkomme Politie- og Commerce-Collegium, og ikke Politiekammer-Retten, samt, at det ikke er andre Sager Instructionen ommesder, end alene Politie-Sager, har holdt det betænkeligt i siige Sager, som denne imod Brændevinsbrænderen Indskævnte, der, i Følge Rescriptet af 1726, ved Politiekammeret skal undersøges pro et contra, hvor der skal afhøres Vidner, og ikke kunde vides, om han paa Eren, Legemet til Beskæmmelse, eller 30 Lod Solvs Bærdie, ved Politie- og Commerce-Collegio skulde blive straffet, nogen Procurator at afvise, førend derved er skeet anden allern. Anordning. — Da, omendkjönt at disse Sager, der saaledes ved Rescr. af 19 Aug. 1726 ere henlagte under Politie-Retten, vel ikke altd for Politie-Sager kunne vare at ansee, og sælgelig det Fundament, paa hvilket Instructionen af 1708 forbyder Procuratorers Admittering for Politie-Retten, kunde synes, i Henseende til benævnte Sager, at cessere, hvilket skal komme overeens med det, som herudi beständig skal have været Praxis, saa at Politimesteren, i sig Henseende kan og have havt nogen Føie til, ikke at vilse afvise Procuratorer fra Politie-Retten i disse Sager; saa dog, da de Sager, som reise sig af de Militaires Klager over en Borger, skal efter Rescriptet afgjøres ved Politie-Retten, og siige Sager dog gjerne ere af den Beskæffenhed, at en Procurator lige saavel i dem, som andre Politie-Sager, kan undværes, i det mindste saalænge Forhøret varer, da Dwaitionen meest alene angaaer et simpelt Factum, som enten tilkæaes eller bevises; hvortil kommer, at, omendkjönt de allegerede Instructioner tillade at admittere

13 Sept.

mittere Procuratorer i visse Sager for Politie-Retten, som ere af nogen Betydning, det dog ikke ved Politiekammeret kan kjonnes, om Sagen er af den Importance eller ei, førend Forhøret ved Politiekammeret er til Ende, og Sagen for Politie- og Commerce-Collegio indkommer: er funden for godt,

At de Militaires Sager med Borgerfabet, som ved Rescr. af 19 Aug. 1726 ere henlagte under Politie-Retten, i alle Maader skal ansees og behandles som Politie-Sager, og i dem ligesaa lidet, som i andre Politie-Sager, nogen Procurator tillades at møde for Retten, saalænge Forhøret paa Politiekammeret varer; men, naar Forhøret er til Ende, og Sagen kommer for Politie- og Commerce-Collegio (o), da, saafremt den Civile Part, efter Sagens befundne Beskaffenhed og givne Tilslidelse, skulde vilse betiene sig af Procurator, og lade ham møde for sig i Retten, skal den Militaire Part istemaade, efter hans derom gjørende Ansøgning, af Magistraten beskiffes en Procurator til Forsvar (p).

18 Sept.

Rescr. (til Land-Statens General-Commissariat), ang. at Hvervingen til de 2 Norske gevorbne Regimenter endnu i 3 Aar aldeles skal være forbuden udi visse nationale Regimenters Districter i Norge (q).

20 Sept.

Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Aalborgs Stift), ang. at mange og diverse Debitorer ikke kan under eet indstævnes eller dømmes (r).

Gr. Byefogden og Sriveren i Aalborg have andraget, at iblandt andre ulovlige der i Byen prædominerende Bedtægter er ogsaa den, at Indvaanere eller deres Guldmægtige holde sig berettigede at indstævne saa mange Debitorer under eet Stævnemaal, som dem godt synes, uden

(o) See Forordn. 15 Junii 1771, s. 6. 3, 7. Rescr. 20 Aug. 1772, Plac. 10 Junii og Prom. 10 Octobr. 1778.

(p) Cfr. Rescr. 27 Sept. 1765.

(q) See Rescr. 15 Martii 1758.

(r) See dog Rescr. af 23 Febr. 1759 og Prom. 26 Junii 1778.

20 Sept.

dertil at bruge mere af det stemplede Papis end til een Sag, og uden at betale Rettens Gebyr for mere end een Sag, saa at det er modt dem paa Byetinget i Aalborg, at en Procurator, i en Sag for en Stervboe, har i Retten hestet en Memorialvarsel, i hvilken ved Varselets Forkyndelse har været indskævnet 36 Personer; men ved dets Hestelse skal alene være bleven Sag anlagt imod 15, til hvilken Processens Maader Byefogden og Byeskriveren formene, 1) at Loven dertil giver ingen Anledning, siden den om Varsel og Stævning Forkyndelse taler ei in plurali men in singulari, i Henseende til dem, som tiltales, hvilket de formene ydermere at bestyrkes ved de i Forordn. af 13 Martii 1688 og 4 Martii 1690 befalede Forsøgelses- og Skrivers Penges; 2) berette de, at det er en Defraudation imod det stemplede Papis Forordning, saasom der til Stævning imod Enhver af forbemeldte 15 Personer burde været ligesaa mange Stykker 6 Skills Papis, og til hver Doms Act 3 Af 24 Skills Papis; 3) melde Supplicanterne, at den nu brugende Maade er dem i deres Embeders ringe Indkomster en særdeles Afgang, da 15 flere diverse Personers og Debitorers Forvars- Skrifter forarsage adskilte Doms slutninger, og selgelig gjør en Act vidtløftigere, saa at de begge saaledes have 15 Gange saa megen Umage dermed, som med een; og 4) at Lovens 1 — 24 — 34 viser, at over diverse Personer skal udstædes diverse Domme, da den befaler expresse, at, naar Udlæg er skeet efter Dommen, skal den udleveres til den Skyldiae med Paaskrift, som ei kan see, naar derudi ere flere end Een indbegrebne: hvorfore Byefogden og Skriveren d. 19 Martii a. p. i Retten have gjort deres Erindring i Protocollen imod bemeldte af Procurator Schmidt imod saa mange Debitorer under eet anlagde Sagsmaal, og tilladt ham at gaae frem med Sagen imod dem alle, men reserveret sig Kongens Ret og deres Salarium; i hvilken Henseende de have udbedet sig Resolution, om mange diverse Debitorer kan eller maae ved eet Kald og Varsel eller Stævning indkaldes, og under een Sag tiltales eller dommes. — Da, saasom Praxis, som Supplicanterne have andraget at prædominere i Aalborg, nemlig at en Creditor ved eet Stævningemaal, og under een og den samme Sag, indkalder re. . . . (s) Aetens Beskrivelse: saa befales, at tilkjendegive Byefogden og Byeskriveren i Aalborg,

At, da een Stævning og Dom re. (r).

Bevilgning, at de Papistiske paa St. Cruz, 20 Sept. St. Thomas og St. Jan kunne frit øve deres Religion, og vente sig til Betjeninger befordrede.

Gr.

(s) Hertil som den sidste Deel af Grundene i Reser. 3 Jan. 1755.

(r) Det Dørrige som samme Reser. af 1755.

20 Sept.

Gr. Nicolaus Svite, som fra Den Montserat under America skal med Familie være flyttet over til St. Cruz, har anholdet, at, som han bekjender sig til den Papistiske Religion, og han til sine der paa Landet sig tilkjøbte Eiendomme og Plantagers Drift og Brug har overbragt et temmelig stort Antal Folk, baade af hvide og sorte Personer, der mesten alle ere af samme Religion, Kongen desaaarsage vilde bevilge, at saavel de Papisfer, som nu ere der paa Landet, som og de, der herefter sig paa de Kongen under America tilhørende Her vilde nedsatte, maatte tillades at bygge Kirker til deres Gudstjeneste derudi at øve, samt indføre saa mange Præster og Geistlige, som de maatte finde for nodig, saa og at de under Kongens Protectivn og Beskyttelse sig nedsettende Papisfer maatte emploieres og antages baade i Civile og Militaire Tjenester, hvortil de maatte agtes dygtige og beqvemme.

De Papistiske Indbyggere paa Kongens tilhørende Her under America, saavel St. Cruz som St. Thomas og St. Jan, maae være forundt deres Religions fri Dvelse, saa at de maae bygge saa mange Kirker, og indføre saa mange Præster og andre Geistlige, som de finde nodig (dog Jesuiter undtagne, som sig ikke der maae lade finde eller opholde, ligesom og til den Ende de Jesuiter, som paa St. Cruz nu allerede skal være, der et længere maae forblive, end til at andre Geistlige eller Præster i deres Sted kan bekommes). Saa tillades og, at de Geistlige af andre Ordener, end den Jesuittiske, maae bruge og klæde sig i deres Ordensklæder. Bemeldte Undersaatter af den Papistiske Religion kan med Tiden, efter befindende Omstændigheder, vel og give sig Forhaabning om, til en eller anden Betjening paa bemeldte Kongelige Her at vorde befordret, undtagen til de Betjeninge, som enten ere i Gouvernementet, eller høre til den der værende Commando.

26 Sept.

Canc. Skriv. (til Raadstueskriveren i Kjøbenhavn), ang. at det ved den 1te og 3die Post i Forordn. af 5 April 1754 om Skifte, Salarium ic. vil have sit forblivende. (Saasom det i de af ham, der foreskikede at ville tilfoies Tab ved benævnte Poster i Forord-

niz

ningen, og hvilken ansaaes at stride imod Privil. af 10 Febr. 1682, anførte Tilfælde (u) ikke skjønes, at Forordningen befager Rættens Betjente i Kjøbn noget af det, som dem efter Bev. af 1682 med Rette kan tilkomme). 26 Sept.

Rescr. (til Amtmanden over Stavanger-Amt, 27 Sept. og Notits til Rentekammeret), ang. Diætpenge for Procuratorer, som formedelst anbefalede Delinqventsager behøve at reise (v).

Gr. En Foged nægtede at betale 2 Procuratorer de Diætpenge, som dem ved Rescr. af 11 Maii 1742 vare tillagde, i Formening at dette Rescr. ved Forordn. af 13 Jan. 1747 var ophævet. — Som bemeldte Rescr. befaler, at vedf. Rættensbetjente og Procuratorer, ved foresaldende Delinqventsager, skal godtgjøres deres beviislige udlagte Penge og have Udgifter til Reiser, Fortæring, og i andre lovlige Maader, hvilket ved bemeldte Fdn. af 13 Jan. 1747 alene forandres derudi, at der paa lige Reiser skal gives fri Befordringsskab: saa besales,

At Vedkommende, naar de formedelst anbefalede Delinqventsager behøve at reise fra deres Hjem, maae nyde 2 Mk. daglig i Diætpenge, for den Tid, de ere ude, og ved-saadan Forretning have at bestille.

Rescr. (til Kjøbenhavns Magistrat), ang. Flyt- 27 Sept. te- og Opsigelses- (x) Tiden for Huusleiere, deres Leie-Contracter, m. v. om dem og Huus-Eierne i Kjøbenhavn (y).

Rentek. Skrivelse, ang. at Eierne, som have 28 Sept. faaet Kongelige Skjoder paa det af Hans Majestæts

(u) At intet Salarium skal betales 1) af Testamenter, førend ved den Efterlevendes Død, 2) hvor alle de, som virkelig arve, ere myndige, da, naar endog de testamenterede Arvinger alle ere myndige, findes dog andre rette Arvinger udelukte, som ere umyndige, ic. — Cfr. Forordn. 15 Junii 1771, s. 15. og Regl. 13 Aug. 1777.

(v) See Prom. 12 Julii 1783.

(x) Forandret ved Rescr. af 9 Jan. 1761.

(y) I Plac. af 2 Octobr. 1754, see Prom. 5 Octobr. 1771.

28 Sept. stats Jordegods, som i Almindinger er opryddet, ere ikke berettigede til noget af Almindings-Skoven, uagtet at i Skjødene efter den almindelige Skjøde-Stil findes anført, at med Gaarden følger den Skov og Mark, som dertil lagt haver. (Efterdi Skjødene tillige formelde, at Kjøberne ikke blev overladt Gaardene med anden eller større Rettighed, end den, som derved befandtes, da Gaardene tilhorte Kongen; og Skylsfærnings-Sorretningerne vise, at Dydderne vare forbudet at benytte sig af Skoven anderledes, end det Loven tillader en Leilending i Almindinger at maae hugge, nemlig fornøden Huus- og Bygnings-Tømmer, Brændsel- og Gjerdings-Fang, og ei videre, allermindst Maals-Tømmer, som i Folge af Loven tilhører Kongen, og for ingen Andens end Hans Majestæts Regning maae sældes) (z).

28 Sept. Land-Statens Gen. Commissariats Skriv. (til Regimenterne), ang. at den allerede for nogen Tid siden suspenderede Affortning, som til et Aars Gage for Officererne af de Kongelige Trupper skulde i Cassen reserveres, skal for den følgende Tid aldeles være ophævet, og altsaa herefter ikke skee.

4 Oct. Rescr. (til Biskopen over Sjellands-Stift), ang. at, naar et Proprietairkald staaer længe ledigt over 6 Uger, maae der accorderes med en af de i Kjøbenhavn liggende solliciterende Præster til at forrette Embedet, m. v.

Gr. Der er foresalden en Dvælsion imellem Stiftet Baskøe og Grevinde Schack, ang. Jus vocandi til Lidemarch- og Hjeverføv-Fald, hvor der ikkun er 4 Præster i Herredet, af hvilke enhver har 2 Kirker, saa at de skulde hver yde Uge forsyne 4 Kirker med Tjeneste, da det vilde falde Præsterne besværligt, na Vinteren er forhaanden, og de 6 Uger efter Loven allerede ere forløbne; til den Ende Provsten har indskilt, om en fremmed Præst maae antages og lønnes af Successoris halve Deel af Naadens-Aaret, indtil Sagens Uddrag, og Enken give ham fri Kost og Forordningsskab. Af Biskopens Erklæring fornemmes, at det tegner til, at det vil vare længe, inden Successor kan aflern. confirmeres, og at det vil være Menigheden skadeligt, saa og for de 4 Præster i Herredet alt for besværligt;

(z) Af Lybeckers Udtog II. 245.

ligt, om de nu, da de korte Dage tilstunder, skulde besørge denne Vacance, som ogsaa bestaaer af 2 Kirker.

4 Oct.

Der maae accorderes med en af de i Kjøbenhavn liggende solliciterende Præster, som i den øvrige Vacances Tid kan betjene Kaldet, og sønnes af den Deel i Aaadens Aaret, som tilkommer Successori, da Ensen i Kaldet forsyner ham med Kost, Logemente og Slytning. Og skal det være en almindelig Regel for det hele Stift, saa ofte det hændes sig for saadanne eller deslige Mariager, at et Kald maae staae længe ledigt over de 6 Uger, Loven befaler, at Patronen skal kalde til vacante Kald.

Reser. (til Vice-Statholderen i Norge), ang. hvorledes med Præstegaardenes Huse skal forholdes.

4 Oct.

Gr. Sorenskriveren over Kjøbstad-Fogderie har indberettet, at, da Norske Lov i 2 — 12 — 4 paalægger Almuen hvad Huse de skal istandsætte for deres Præst, og deriblandt befaler, at de skal vedligeholde et Herrekammer, skal Præsterne deraf tage Anledning at ville explicere dette Herrekammer saaledes, ligesom de vil have mange Bærelser til: desaarlag, og i Henseende til de Bøstæller, Sorenskriverne skal holde paa Præstegaardene, han derhos indbeder sig Resolution, om et Herrekammer skal forstaaes anderledes end eet, eller det samme skal bestaae af 10, 12 til 16 Bærelser.

Det skal herudi stricte forblive ved Loven, og Almuen ikke videre betynges end samme tydelig befaler.

Reser. (til Stiftbefalingsmanden og Biskopen i Aarhus), ang. det, som de Geistlige contribuere til Aarhus-Stifts geistlige Enke-Casse, samt hvad Prioritet saadant og Cassens Laan hos dem haver.

4 Oct.

Gr. Med-Administrateurerne for Cassen have udbedet sig Kongelig Confirmation paa efterfølgende Posten, som de fornyede at ville tjene til bemeldte Casses Løn og bedre Istandsættelse, nemlig: 1) Da Reser. af 31 Aug. 1742

best.

4 Oct.

befaler, at enhver Præst og Rector i Stiftet, til bemeldte Casses Forbedring, skal i hvert Synodo betale til Enke-Cassen 1 Rdlr., og samme Penge til Stiftsprovsten skal leveres, som derfor gjør Nødtighed i Synodo; det da, for at forkaffe Cassen den visse befalede og paabudne Indtægt uden Restance, hvilke endeel Præster og Rectores enten kan have indeholdt eller herefter ville indeholde, maatte være Cassens Administrateurer tilladt, ved Militair-Execution at lade samme Penge indfordre, naar nogen resterer, eller maatte findes uwillige til i rette Tid til Stiftsprovsten at betale, dog at Cassens Administrateurer først paa Restancen erhverve Stiftsbefalingsmandens og Biskopsens, som Synodi og Cassens Præsidis, deres Approbation til Militaire-Execution: 2) i Henseende til de Præster og Rectores, som ere adjungerede, saavelsom residerende og personelle Capellaner i Stiftet, at det med dem maatte fastsættes saaledes: at de ikke skulde være forbunden til at contribuere til bemeldte Casse, men at det vel maatte staae dem frit for at interessere derudi, om de vilde, dog med de Vilkaar, at de strax og inden næste Synodum sig dertil havde at erklære, samt svare ligesom andre Interessentere, fra deres Embedets Tiltrædelse, dog at de adjungerede Præster og Rectores, naar de engang succederede dem, de ere adjungerede i Embedet, da burde være Interessent i Cassen, og betale deres Contingent dertil, fra den Tid af, de ere komne i Egteskab, i Fald de ei forhen lade sig til Cassen anmelde: 3) som der skal være bleven en stor Deel Restance til Cassen ved forefaldende Vacancer, enten formedelst Præsternes Dødsfald, eller ved Forsyttelse der fra Stiftet, det da maatte blive befaleet, at den afdøde Præsters Stervboe, eller den forstyrrede Præst, skulde betale den ene Rdlr., som til næste Synodum efter Dødsfaldet eller Forsyttelsen burde erlægges, og Provsten i Herredet, hvor enten Dødsfaldet eller Forsyttelsen fra Stær, være forpligtet, samme at indtale til Cassen, men Successor siden at betale efter bemeldte Rescript: 4) som der formenes at være billigt, at de Geistlige i Stiftet, som contribuere til Cassen, burde og i behøvende Fald, ved Laan af Cassens Formue hjælpes, ligesom og at Cassen burde være vedborlig forsikret, for hvis den udlaaner, men de fleste Præster derimod ei have fastere Forsikring end deres Præstegaarde, hvilke dog efter Lovens 2 — 12 — 4 ei kan tages i Pant høiere end for 100 Rdlr.; at Præsterne i Aarhus-Stift, som behøve og begjere at laane Penge af Stiftets geistlige Enke-Casse, saavel som og Cassen, da maatte worde forundt samme Frihed, som de Geistlige i Sjælland-Stift ved ovenmeldte Lovens Article. ere forundte, nemlig, at i enhver Præstes Stervboe der i Stiftet maae saavel af Præstegaardens Tægt som andre hans Midler forlods ud, som en prioriteret Gjeld, tages, hvis Capital Præsten til Stiftets geistlige Enke-Cassa enten er bleven skyldig, eller haver paa Rente, og det med følgende Renter.

Fore

dan En antages, hvad heller han er en Fremmed, Søn eller anden Anrørende, skal strax Contract paa 1 Rdlr. stemplet Papiir af No. 2 (c) med ham oprettes. Saadanne Contracter skal publiceres saavel paa Byetinget imod den ordinaire Betaling 24 Skilling til Skriveren, som samme protocollerer og med Byefogden (d) paategner, som og Forstanderne for Contoiret forevises, og hos dem ligeledes protocolleres og paategnes, imod lige saadan Betaling til Protocollisten, paa hvilke Steder Enhver, som det maatte fornødiges, kan faae at vide paa hvilke Conditioner og med hvad Frihed en saadan Handelsforvalter er antagen, samt hvorvidt en Principals Stue, de ved samme befindende Vare og Handel er pligtig at svare til den Credit, Handelsforvalteren af Noget gjøres; og, forinden saadanne Contracter ere, som forebemeldt, bekjendtgjort og paategnede, maae saadan en antagen Forvalter ikke Handlingen forestaae, eller Leverance af Handlingens Bøger, Vare, Inventario eller Andet til ham gjøres, ligesom og de Contracter imellem Principaler og Handelsforvaltere, som allerede maatte være oprettede, saasnart disse Article ere publicerede, paa den forebemeldte Maade skal bekjendtgjøres og paategnes. Ligesom en Principal skal holde sin antagen Tjener og Handelsforvalter de Vilkaar, han ved Contracten forbinde sig til, ligeledes skal og Handelsforvalteren paa sin Side, efter hans aflagde og underskrevne Troestkabs-Bed, være forbunden til det samme: hvorfor Ingen, som, til saadan Handling at forestaae, antages, maae, saalænge han tjener, drive anden eller egen Handel, uden den som er til Principalsens og hans anbetroede Handels stues Nytte og Fordeel, ei heller med Skiberats, Rederrie, Besfragtning, Matschopi-Handel eller deslige uden

7 Oct.

Art. 2.

Art. 3.

M m 3

Prin.

(c) See nu Forordn. 27 Novbr. 1775, §. 1.
 (d) See Reser. 25 Julii 1755.

7 Oct.

- Principalens Vidende sig befatte, med mindre sigt ham i Contracten forud er tilstaaet; men han skal i alle Maader tjene troe og redelig, og anvende al sin Flid og Bestræbelse til hans Principals Bedste og Handlingens Fremmelse, som han agter at bekjendt være og staae til Ansvar for, samt af sin Løn, og egne Midler, om han Noget er eller bliver eiende, vil erstatte og betale, i Fald
- Art. 4. Contrarium skulde befindes eller opdages. Og, da det alle Tider, saavel ved de Tydske som Borger-Struene ved Contotret i Bergen har været brugeligt, at foruden den Løn, som saadan en Handelsforvalter tilstaaes, bliver det ham og tilladt af Principalens ihændehavende Midler, at maae gjøre sig de fornødne Klæder af Ulden og Linned, hvilken Tilladelse adskillige Handelsforvaltere skal have misbrugt: saa skal saadan Misbrug aldeles være forbuden og affkaffet, og som stort Utroeskab efter Loven ansees og straffes; men, hvor det ei i Contracten er stipuleret, at en Handelsforvalter af sin Løn skal forsyne sig selv med Klæder, der maae han af Principalens Midler anskaffe sig de Klæder af Ulden og Linned, som han i den Tid, han er i den Tjeneste til høieste Nødværft og Sammelighed behøver, og ei videre, hvilken, saafremt han har tjent vel og trolig, han, dog med Principalens Forevidende, maae tage med sig, naar han Tjenesten qvitterer; ligesom han og skal entholde sig fra alt videløstig Compagnie, Vertshuusgang, Slædesfart, Udfart med Vaade, Comoedier, Heste at holde, Forspillen, andre Slags Spil om Penge, Gastereren og andre unødige og dem, som andres Midler er betroet, uanstændige Divertissements, Depenser og Overflødigheder, hvorved Handlingen forsummes, og Principalens
- Art. 5. Midler ilde anvendes. Det maae ei heller være nogen Handelsforvalter tilladt, uden i hans Principals Ordre og med hans Villie og Videnskab, nogen Nat at være

7 Oct.

i et eller andet Embede kunde have tjent Byen og Publicum, skal vedblive saa længe de enten ere i Live, og have deres egen, eller betjene Andres Handel ved Contoiret, naar Intet paa deres Conduite er at sige; men, naar En af dem enten ved Døden afgaaer, sælger sin Stue eller i andre Maader den ikke betjener og selv forestaaer,

Art. 2.

da udvælges paa samme Maade En i hans Sted. Bliiver Forstanderne tilsendt Kongelige Befalinger eller anden Vørrigheds Foranstaltninger, Contoiret og Handlingen vedkommende, skal de ei alene for deres egen Deel holde sig samme efterrettelig, men endog, i saavidt det kunde concernere de øvrige Contoirske Interesserede, strax kalde dem tilsaamen, og det dem forelæse, paa det sig

Art. 3.

Ingen med Uvidenhed skal kunne undskyldes. Saalænge Lybek, Hamborg, og Bremen have Handelsstuer paa Contoiret, forbliver det efter Rescript af 6 Novbr. 1744 at deres Secretair ordinerer den Contoirske Vagt og Rundgang, samt haver Omsorg for de Contoirske Brandskæder, med hvad videre Opsigt, som til Sikkerhed og Ulykkes Afværgelse kan eragtes fornøden (b); men, naar Secretairen af bemeldte Stæder ei mere i Bergen holdes, da skal den Omsorg og Opsigt, der i forbemeldte eller andre Maader haver tilhørt Secretairen, i alt forrettes og observeres af Contoirets Oldemand og Forstandere,

Cap. II.

Dimshon-
der og San-
delsforval-
tere, som ved
Contoiret
forestaae An-
dres Handel.

Art. 1.

saaledes som de vil ansvare og bekjendt være. — Da det ofte hænder sig, at de som ere Eier af Handelsstuerne paa Contoiret, formedelt Embedsforretninger, aparte Handling, Alderdom og deslige Forhindringer, ikke selv kan have Leilighed dem at forestaae, saavelsom og, naar enten Enke eller Arvinger kunde blive Eier af saadan en Handelsstue, og maatte lade Handelen forestaae af en Suldmægtig eller Handelsforvalter, da, saasnart saadan

(b) See Rescr. 20 Aug. 1756; benævnte Stæder ere nu ingen Handelsstuer.

Forestkrevne Forslag og derudi ansførte Poster approbo- 4 Oa.
res og stadfæstes.

Anordning og Artikke for de Contoirske i 7 Oa.
Bergen (a).

Er. Paa Contoiret i Bergen, iblandt de der værende Husbønder, Handelsforvaltere, Geseller og Dreng, skal gaae megen Vorden, Forsømmelse og Egenraadighed i Svang, som fornemmelig deraf skal reise sig, at Handelsfuerne samt de gamle Contoirske Statuter, eller den saa kaldede Gaardsret ved Tidernes Længde og adskillige andre Omstændigheder ere komne fra de forrige Hanseskadiske Tiere til Kongens egne Undersaatter og Kjøbmænd, hvorved de paa saadanne Stuer tjenende Folk skal have efterhaanden funden Anledning, enten af Ulydighed, eller, under en ugrundet Prætext, at erimere sig fra forrige vel indbragte Gaards-Disciplin og Jurisdiction, til Hinder i deres egen Velfærd og stor Skade for saa mange af Undersaatterne og Andre, som af Handelsfuerne ere Tiere. — Til saadant at forekomme, og paa det at disse kunde have den tilbørlige Nytte, Lydighed og Tjeneste af deres til Handelens Fornødenhed holdende Tjenere, samt at en god Orden og Stik, i alt hvad disse Contoirer maatte vedkomme, kunde vedligeholdes saavel imellem Husbønder og Handelsforvaltere, som imellem deres Geseller og Dreng, er, paa derom fra de Contoirske Kjøbmænd gjorte Ansøgning, for godt befunden, følgende Anordning at gjøre.

De Contoirske Kjøbmænd, saavel Principalerne, der selv deres egen Handel forestaaer, som Handelsforvalterne, skulle tilsammentræde, og ved Pluralitet udvælge fire iblandt sig, der skal være Contoirets Forstandere, hvoraf den Ældste skal være som Oldermænd, som ved alle Deliberationer haver 2 Stemmer, hvilke skal paasee og overholde, at Alting paa Contoiret, saavel med Værenes Behandling og Tilberedning, redelig og oprigtig tilgaaer, som at Handelsforvaltere, Geseller og Dreng, efter de følgende Article, føre et ordentlig, stikkelig og ærbart Levnet. Disse 4 Forstandere, som, naar de ere

Cap. I.
Om Contoi-
rets Forstaa-
dere.
Art. 1.

M m 2

i et

(a) See Reser. 20 Aug. 1756, 13 Jan. 1758, 23 Febr. 1770, 8 Aug. 1771, Prom. 25 April 1772 og Reser. 24 Novbr. 1774.

7 Oct.

re af Byen eller fra den Gaard og de Bøvelser, hvor hans anfortroede Handel er, paa det han til alle Tider ej alene kan have den fornødne Opsigt med de andre Tjenere, at de deres Arbeide med Varene vel og trolig forrette, men og derved have Leilighd at tage sine egne Sager og Forretninger, til hans Principals Nytte, dessto bedre vare, samt holde sine Bøger og Regnskaber i god Orden og Rigtighed, at hans Principal alle Tider, naar det forlanges, af dem kan see og udfinde, hvorledes og i hvad Tilstand Handlingen er; og, om en Principal nogen lang Tid er fraværende, eller og andre Steder i Kongens Riger og Lande boende, da skal Handelsforvalteren for Contoirets Forstandere udvise den samme Lydighed og vise den samme Rigtighed, som han enten i forebemeldte eller andre Maader er hans Principal pligtig; og, skulde han vegre sig for enten af Delesne, eller der formærkes, at han fører et forsønderligt, overdaadig og forsømmelig Levnet, da skal hans Principal, eller Forstanderne i hans Fraværelse, have Magt at vise ham af Handlingen, bemægtige sig Penge, Bøger, Papirer, Kjøbmandsvare og Andet, samt strax fødre ham til Regnskab og Rigtighed, ja vel og efter Omstændighederne forsikre sig hans Person, som Forstanderne usfortøvet advisere den fraværende Principal om. Naar Forstanderne i en eller anden Maade hos Handelsforvalterne fornemme noget Uanständigt, eller som til deres Principalers Skade og Midlers Forliis enten kunde geraade eller være skeet, da skal de, næst at observere den foregaaende Articul, derom advare Principalen, hvad enten han kunde være nær eller fraværende; og, naar de det beviidlig have gjort, og han da vil see sig fore, eller raade Ved derpaa, være de angerløse, og han at tage Skade for Hjemgjeld: for hvilken eller andre til almindelig Nytte og Conservation hensigtende

Art. 6.

7 Oct.

Art. 7.

Advarseler Forstanderne ikke maae lægges i Sød, eller med Proces og Angribelse af Nogen forsølges. Skulde Principal og Handelsforvalter indbyrdes komme i Dispute, enten om deres Regnskab, Aflevering, Varenes Tært og Værdie, om Principalen havde Ansag at indeholde ham hans Løn, eller andet hans Tjeneste og Handlingens Direction angaaende, da, paa det de ikke om Ting, som de fleste Tider uden synderlig Vidtløftighed og Penge-Spilde af dem, som i saadanne Ting ere klynkelige, kan afgjøres, skal ophidses imod hverandre til kostbare Processer, tillades, at Contoirets Forstandere skal oversee Parternes Regninger og Stridigheder, samt efter deres bedste Skjønsmhed uden Ophold, samt uden til Upliat at være den Eene mere end den Anden til Villie, retteligen siige dem imellem, hvorudi ingen Procurator eller Uvedkommende maae melere sig, og hvorfor Intet maae fordres eller gives, undtagen til Protocollisten, som giver dem det Passerede og Afhandeledes beskrevet, saa meget som for siige Extracter af Protocollen ved Byetinget betales; og, naar de da ikke med Oldermændens og Forstandernes Kjendelser ere fornøiet, da have de deres Tiltale til hverandre for Værnetinget og de ordinaire Retter forbeholden. Saa skal og den Naade fremdeles vedblive, at ingen Principal maae antage Nogen i Tjeneste, som forhen for Handelsforvalter enten staaer i Tjeneste, eller har tjent, forinden han er skilt ved sin forrige Principal, og kan fremvise hans Qvittering og Affkeed, under 50 Rdlrs Straf saavel for den, der antager, som den, der lader sig antage, som til Contoirets Cassa skal forfalde, og dog ei i den Tjeneste at maae forblive, forinden han med den foremeldte Qvittering og Affkeed er forsynet; ligesom ei heller nogen Principal, formedelt Lovter af større Løn eller andre Vilkaar, maae forlokke en Andens Handels-

Art. 8.

dels;

7 OA

delsforvalter af Tjenesten, under næstbemeldte Mulct; thi saalænge en Handelsforvalter vil tjene, og hans Principal er fornøiet med ham, skal han blive hos den Principal, med hvilken han først har contraheret. Under lige Straf og Mulct skal det og herefter som hidindtil vedblive, at ingen Præst maae troslove eller vie Nogen, som for Handelsforvalter har tjent, forinden han fremviser ham den her anbefalede Afkeed og Qvittering for hans seneste havte Tjeneste. Og, da Forstanderne skal holde herover, og inddrive saadanne og andre til Contoirets almindelige Cassa henlagde Mulcter, saa skal alle saadanne generale Qvitteringer og Afkeeder, som en Handelsforvalter ved Tjenestens Fratrædelse gives, Forstanderne anvises, hos dem protocolleres og paategnes, hvorfors af den, som Qvitteringen ihændehaaver, skal gives til den almindelige Cassa 16 Skilling, og til Protocollisten for hvert Ark den er vidtløftig 16 Skill., uden hvilken Paategning den i begge forebemeldte Casu skal ansees som uudgiven og ugyldig. Og, da der til denne Indretning og dens Vedligeholdelse med Bøger og Protocoller, Skriv-Materialier, Lønninger til Protocollist, Kjøbmandsbudet og deslige mere, behøves aarlig Udgifter, hvortil Mulcterne ikke vil blive tilstrækkelig, saa er end videre til Contoirets almindelige Cassa bevilget følgende Indkomster: Naar Noget af Kongens Undersaatter enten ved Kjøb, Arv, Gave, Testamente, eller paa hvad anden lovlig Maade det kunde være, bliver Eier for en Handelsstue, eller og Noget inden Contoirets Circumference opbygger den paa nye Temt, hvori ingen Handelsstue tilforn har været, saavelsom og, om Noget kunde have saa vidtløftig Handel og Huse, at han separerede den til 2 eller fleres Brug og afskiltte Handlinger, da skal den, som først bliver Eier af en saadan Stue og Handel, strax anmeldte sig for Olderman-

Art. 9.

7 Okt.

den og Forstanderne, at hans Navn, samt i hvilken Gaard hans Handel er beliggende, kan blive indtegnet, da han til Cassen betaler 5 Rdlr. Det samme skal og de ihige Possessores af Kongel. Undersaatter betale, som enten for lang eller for kort Tid siden maatte være blevene Eiere til nogen af de inden Contoirets Circumference beliggende Handelsstuer, hvad heller der er Handling ved dem eller ei, eller de alene til Pakhuse nu eller for en Tid bruge; iligemaade skal saavel de nu værende som efterkommende Handelsforvaltere ved Contoiret, naar disse sidste efter 2den Art. for Contoirets Oldermann og Forstandere anvise deres med Principalen oprettede Contract, erlægge til den almindelige Cassa 2 Rdlr.; foruden at af hver Handelsstue aarlig, hvad enten den forvaltes af Eieren selv eller af en Handelsforvalter, quarsaliter skal erlægges til bemeldte Cassa 1 Mk. 8ß (f): hvilke Penge, med hvis videre af Multer og deslige findes dicteret, enhver Vedkommende uden Forskjel, selv mindt, under Executions-Evang til Cassen haver at erlægge, som af Forstanderne oppebæres og til Contoirets Nytte samt

Art. 10. Orden og Skiffes Bedligholdelse anvendes. Foruden Oldermannen og Forstanderne skal Magistraten udnævne 5 af de kyndigste, vittigste og habileste Kjøbmænd af Contoiret, hvad enten de ere Egen-Handlere eller Handelsforvaltere, hvilke Oldermannen og Forstanderne skal consulere, naar Ting af Vigtighed til Contoirets og Handlingens Nytte foresalde, og hvad da af disse Personer ved fleste Stemmer beslutes og til Bogs føres, det foranstaltes og fuldføres de 4 Forstandere paa Contoirets Begne. Disse 5 Medhjelpere skal og aarlig overse og revidere Regnskabet for Cassens Indtægter, Udgifter og Beholdning, som af Oldermannen under hans Haand til

(f) See Reser. 23 Febr. 1770, og 8 Aug. 1771, S. 6, samt Prom. 25 April 1772 og Reser. 24 Novbr. 1774.

7 Oct.

til Februarii Maanedes Udgang, i en dertil forordnet Bog indført, dem skal overleveres, hvorefter Medhjælperne inden 4 Uger efter Annamelsen skal tilstille Oldermændene deres Mangler, som dem inden lige Tid skal besvare; oplyse og afbevise; derefter skal Medhjælperne, naar Regnskabet og Manglerne findes rigtige, inden lige lang Tid, nemlig 4 Uger, naar de tillige har efterseet Cassens Beholdning, hvad enten den maatte bestaae af rede Penge eller Beviser, og befunden den rigtig, quittere Oldermændene i Regnskabsbogen, under 2 Ridders Bøder til Cassen for hver Uge enten Oldermændene som Regnskabsførere, eller Medhjælperne som Revisorer, deres Pligt forsømme, saa at Regnskabet uden Strid og Vidtløftighed inden 12 Uger i det længste, efter at det er overleveret, kan være til Ende bragt og quitteret. Bogen, hvori Regnskabet og Quitteringen indføres, tilligemed andre Bøger og Protocoller, forbliver som Inventarium stedse ved Contoiret til Posteritetens Efterretning, hvoraf Oldermændene, om han det forlanger, under Protocollistens Haand gives Extract om hans aflagte Rigtighed og erholdte Quittance. Bemeldte 5 Medhjælperne kan forblive, saalænge der intet paa deres Conduite og Forhold er at sige, og de ere Eiere eller Handelsforvaltere paa Contoiret; men, skulde en Eier enten sælge eller paa anden Maade forlade sin Stue, eller en Handelsforvalter forlade Handlingen, eller og at Noget af dem formedelst Alderdom og Svaghed skulde begjære at blive forløvet, da udnævner Magistraten, som forbemeldt, Andre i de Afgaaendes Sted. De øvrige 3 Forstandere skal tillige med Oldermændene conjunctim for Cassens Rigtighed være ansvarlig, og derfor for Cassen, hvorudi Penge og Beviser forvares, gjøres 4 diverse Laase, hvortil de hver har sin Nøgel, saa at den ikke kan aabnes uden de alle ere tilstæde. Og, paa

Art. 11.

Art. 12.

det

7 Oct.

det Forstanderne besbedre kan være vidende om, hvorledes Handelsforvalterne forestaae deres Principalers Midler og Belfærd, da, saafremt Nogen, hvis Principal er fraværende, i hans Contract skulde være tilladt at optage Penge til Laans til Handlingens Fornødenhed, og derfor til Pant at forskrive Stuen og Handelen, skal saadanne Obligationer (efter den Maade som ved de Tydske Contoieriske Stuer al sin Tid har været brugelig) foruden den ordinaire Publication til Byetinget, saafremt de skal være deres Eier til nogen Nytte, ligeledes anvises for Forstanderne, hos dem protocolleres, og af dem paategnes, imod 24 Skills Betaling til Protocollisten: befinde da Forstanderne, at saadan en Handelsforvalter, efter Stuens og Handelens Størrelse og Betskaffenhed, gjør usornøden Gjæld, da skal de strax med Posten advarer den fraværende Principal derom, og, naar de samme med deres Copie Bog kan bevise, være angerløs, i Fald han derpaa ikke raader Bod, eller derom fører den ham selv fornødne Anstalt; men de Handelsforvaltere, som have deres Principaler i Bergen nærværende, maae ikke forskrive eller pantsætte Lidet eller Meget, af det han fra Principalen har under Hænderne og til Brug ved Handelen, eller nogen saadanne Forbindeligheder udgive, ei heller cavere eller godsigge for Andre, anseende at alt, hvad ved Stuen er og findes, tilhører Principalen, indtil Forvalteren har afslagt det sidste Aars Regnskab og Rigtighed, samt erhholdet den i den 8de Art. ommeldte Qvittering og Afsted; men hvad Pantsættelser og Forskrivelser mod Pengelaan behøves, det skal skee af den nærværende Principal selv.

Art. 13.

Ligesom det i al sin Tid ved Contoiret har været brugeligt, at Naboerne eller Interessenterne af hver Gaard ved Mortensdags Tider for Vinterens Kulde indflytte i Skjær Stuerne, da og Retten med det samme er bleven

ind

7 Oct.

indsført, Contoirets Statuter og Article, hvorefter Enhver burde rette sig, af den ældste Naboe for dem samtlig tydelig oplæst, Enhver af Naboerne og Folkene besfikkede til de Forretninger, de det Nar til Gaardens almindelige Bedste bør have, saasom den, der skulde være Bygherre, og forestaae Gaardens, Brygens og anden Matschopi eller fælles Bygning og Reparation, de, der i Særdeleshed skulde forestaae og have Opsigt med Ild og Lys, og andre saadanne flere Contoiret uomgængelige Forretninger og Embeder: saa skal samme Orden og Skik til Contoirets Vedligeholdelse og Conservation fremdeles vedblive, og ved Mortensdags Tid, naar Indflyttelsen, som meldt, i Skjæstuen skeer, ei alene de Stykker af disse Article, som concernere Geseller og Dreng, for dem af den ældste Naboe strax oplæses, men endog siden den hele Vinter, saalænge de i Skjæstuen forblive, hver Løverdags, efter Aftensmaaltid er holdet og Gaardens Folk ere samlede, et Stykke af disse Article oplæses, som fra det Første begyndes og til Enden continueres, paa det Enhver kan altid have sin Pligt og Skyldighed i frisk Erindring. Enhver Handelsforvalter, som Andres Handling forestaaer, skal ved hvert Nars Udgang aflægge rigtig Regnskab til hans Principal for det Nars førte Handling, og hvad der enten kan være forjænt eller forliift, under 1 Ndrs Afkortning i hans Løn, for hver Dag, det efter næste Nars Januarii Maaned ikke er overleveret; m. v. om hvad i samme Regnskab skal indføres. Hvis de i en eller anden Maade deres Principaler Noget forkorte, besvilde eller bedrage, da forholdes dermed efter dette Capituls 3die, 4, 5, 6, og 7de Article, og desuden at staae ham aaben for, om hans Principal vil lade ham efter Lands Lov forfølge og straffe som en utroe Tjener, især om Noget til hans Principals Skade og Forkortelse befindes med Villie og Forsæt

Art. 14

set

- 7 Oct. sæt at være gjort. Skulde nogen Principal, som sin
 Art. 15. Stue ved en Handelsforvalter lader forestaae, geraade
 i saa flette Omstændigheder, at han alene optager af
 Stuen Vare og Penge, uden at være i Stand til igjen
 at kunne sournere Handelen med de fornødne Penge og
 Vare, da (paa det saadan Handelsforvalter ikke skal
 blive sat i de Omstændigheder, at han ikke kan føre Han-
 delen eller forsyne Handelens Folk med hvis de i Propor-
 tion af deres Gjeld og indbringende Foring behøve), saa
 snart han sligt formærker, skal han strax skriftlig andra-
 ge det for Contoirets Forstandere, imod deres Beviis paa
 en Gjenpart deraf, fra hvilken Tid han ikke maae sætte
 Stuen i Forlegenhed, eller sournere hans Principal me-
 re, end saa meget aarlig ved Handelen kan være fortjent,
 i hvilket Fald en Principal for slige eller andre ubillige
 Marsagers Skyld ikke maae bryde eller chicanere sin Han-
 delsforvalter, ligesom Handelsforvalteren ei heller her-
 af maae tage Prætext til at agte sin Principal ringe,
 eller skalte og valte med hans Midler til hans Skade,
 men altid betænke, at den ene er Husbond, og den an-
 den Tjener. Saa maae ei heller nogen Handelsforval-
 ter til uviste Folk og flette Dibitorer udborge Stuens
 Gods eller Penge, med mindre han vil antage det for
 fuld Betaling i hans Løn, eller, om den ei tilfrækker, i
 andre Maader derfor være ansvarlig; ligesom han ei hel-
 ler under samme Vilkaar og Straf, maae belaste Stuen
 med uduelige, bedervede, gamle og forliggede Vare,
 eller saadanne for gode og gangbare Rjøvmandsvare sig
 tilbytte, men i alle Ting omgaaes troe og redelig saavel
 Art. 17. imod hans Principal som alle Andre. Hvad videre,
 som enten Contoirets Forstandere, Egenhandlere, Han-
 delsforvaltere, Geseller og Drengene med Varenes Behand-
 ling, Sortering, Skruvning, Knippen, Saltning,
 Pakning og anden Appreture maatte vedkomme at lagts
 tage,

tage, foranstalte og overholde, derom rette Enhver sig efter Forordn. om Siskerierne og Siskehandelen Nordensjelds af 12 Sept. 1753. — Hvad Vagt og Rundgangen er angaaende, samt den Omsorg og Tilsyn, der bør være med den Contoirske Sprøite og derved hørende publiqve Brandredskaber, da forblive samme, efter 1te Cap. 3die Art. samt Reser. af 6 Novbr. 1744, ved Secretairen for de Vendske Handelsstuer, saalange Stæderne Lybek, Hamborg og Bremen holde en saadan Vetsjent der i Bergen; men, naar Ingen holdes, skal begge Dele ved Contoirets Forstandere foranstaltes, dirigeres og iagttages (h). Dog, hvad Opsigt der bør have med det private Brandredskab, som enhver Stue vedkommer at holde, det dependerer af Forstandernes Tilsyn, Direction og Overholdelse, saavidt de Stuer angaaer, som Kongens Undersaatter ere, eller herefter blive tilhørende, saaledes som i følgende Article er besaet: Efter Forstandernes Anordning, og saaledes som det i al sin Tid brugeligt har været, skal Vagten imellem Contoirets Geseller, liæksom Gaardene ligge til, ordentlig og rigtig omgaae. Den af de vagthavende Geseller, der efter Sædvane alternative er Formand, skal, naar han med de Andre tilfuges, stedse være tilstæde paa Vagten i det sædvanlig indrettede Vagthuus, tilligemed de andre Vagten tilhørende Geseller, hvor de, naar Klokkeren slaaer 9 om Aftenen skal forsamles, og forblive til Klokkeren er slagen 5 om Morgenen. I værende Tid skal efter Formandens Ordre, som stedse i Vagthuset forbliver, 2 af de vagthavende Geseller patrouillere omkring Contoiret, og, efter forrettet Omgang, forsøie sig til Vagthuset igjen, da de samme eller andre, ligesom de ere stærke til, efter nogen Stunds Forløb, eller i det

Cap. III.
Om Vagt
og Brand-
Ordnungen
ved Contoi-
ret (g).

Art. 1.

Art. 2.

(g) See Reser. 23 Febr. 1770

(h) See Reser. 20 Aug. 1756.

7. Oct. mindste alle 2 Timer igjen udgaae, hvilket, som meldt, til om Morgenen Kl. 5 skal continuere. Skulde enten Formanden eller nogen af de Andre, naar de tilsiges, forssomme Vagten, komme senere paa den, og forlade den forend det determinerede Klokkeslet, eller opsaette sig imod hvad Formanden til Vagtens Sikkerhed dem ordinerer, da skal den Skyldige have forbrudt til Contoires almindelige Cassa 10 Rdlr., som af deres Løn der courteres. Samme Straf skal de og vare undergivent, som i værende Vagttid indgaae eller lade sig finde i nogen Skjotstue, paa Dvregaden eller i noget Verts, eller Kroe, Huus, hvad heller de der noget fortære eller ei, hvorpaa Formanden i Særdeleshed skal have Agt, under dobbelt Mulct, i Fald han det veed og fortier.
- Art. 3. Saafremt de vagthavende Geseller, eller paa Contoires Bryge, Dvregaden, eller saavidt deres Patronil gaaer, skulde antresse Nogen, som betede sig modtvillig, antrettede Alarm og Klammerie, dem skal de, saafremt de ei vil lade sig sige og betee sig stille og fredelig, tage med sig til Vagthuset til om Morgenen, da de til deres vedkommende Dyrighed overleveres; ligesom de og noie paa deres Vagt og Omgang skal paapasse alt Tyverie og Indbrud, og dem, de i saadant maatte attrapere, sig bemægtige.
- Art. 4. Een af de vagthavende Geseller skal stedse althernere med en blot Kjarde i Haanden at staae for Vagthuussdøren, saaledes, at han af alle kan sees, og at han kan see og observere hvad som paa Contoires Bryge og ellers passerer. Kommer Nogen drukken paa Vagt, eller under Vagt-Tiden bliver beskjenket, den skal til den almindelige Cassa bøde 2 Rdlr.; og, om han under saadant Drukkenskab øver Ufredelighed og Alarm, skal Mulcten efter Beskaffenheden forhøies. Ei heller maae Nogen paa Vagten lade sig tilbringe stærk Ol, og anden stærk Drik, eller der røge Tobak; men den,
- Art. 5. som
- Art. 6. som
- Art. 7. som

7 Oct.

som til Nødtørst behøver at drikke, maae, dog med Formandens Tilladelse, gaae hen til hans Husbonns Stue, for at ledse sin Tørst af det Vi, han giver sine Tjenere, og strax forsøe sig til Vagten igjen; under næstbemeldte Straf, og dobbelt saa meget for Formanden, i Fald han det ei anmelder. Enhver af de vagthavende Geseller skal bevise Formanden den tilbørlige Lydighed, og ikke give Anledning til Ufred og Allarm, enten imellem sig selv eller med Andre; men, naar han byder dem at tie og være stille, skal de strax adlyde, under 2 Rdlrs Mulct til Cassen. Enhver Contoirist forvandt, saavel Egenhandlere som Handelsforvaltere, skal holde for sig og sine Folk fornødent Gevær i god Stand, som i det ringeste skal være 3 Flinter og 3 Kaarder ved hver Stue, under 1 Rdlr. Mulct til Cassen for hvert Stykke, som ved Umgang og Inquisition maatte felle; men i Fredstider skal de vagthavende Geseller ei have andet Gevær med sig paa Vagten, end en god Kaarde ved Siden og Stok i Haanden. Og, da denne Contoirske Nattevagt holdes paa saa beqvemt et Sted midt paa Contoiret, hvorfra bedre end fra noget andet Vagstед fast den hele Bye kan overses, da, saasnart de nogen Ildsvaade (den Gud i Naade afsøende!) skalde formærke, skal de strax gjøre Allarm, i det nogle af de Vagthavende, om det er om Natten, strax løbe til Stuerne og opvække Folkene, at de forsøe sig til Sprøiten og Brandredskaberne, for, som sædvanligt, med Mandes Magt, uden at bie efter Heste, at bringe det hen, hvor Ilden er; de andre Vagthavende lukke strax Sprøitehuset op, og har Sprøiten med al Tilbehør i Beredskab til de komme, da de samelige Contoiriske Folk skal gjøre deres Bedste til Ildens Dæmpelse, og de, som søge Ilden, skal hver fra sin Stue tage en Læders Bøtte med sig i Haanden. Skalde en Husbonn

Art. 8.

Art. 9.

Art. 10.

7 Oct.

bond eller Egenhandler i nogen, in circa et Fjerding Aars, Tid ingen Gesel holdte, da skal han til Uordens Forekommelse, i Følge de gamle Contoirske Statuter, naar Touren kommer til hans Stue, selv gaae paa Vagten, da han alle Tider er Formand for de andre vagt-havende Geseller. Enhver Contoirsk Stue, hvorpaa holdes Gesel og Dreng, skal have 4 gode Læder: Spande med Gaardens Navn og Stuens Mærke paamalet, en god Brand: Øre, og en Lygte, saavelsom i Husbondens Klæve en bred Lyseplade af Messing, Kobber eller Jern under 1 Rdlr. Mulet for hver Stykke, som ved Omgangen, der hver Høst af 2 Husbonder efter Forstandernes Foranstaltning skal skee, maatte seile, og 8 ß for hver Horn eller Glas: Rude, som i Lygten fattes eller er i sønder. Saa maae ei heller den Eene laane noget Brandredskab af den Anden til at forevise ved Omgangen, ei heller selv med sine Folk nægte Anviisningen, eller at oplukke for de Omgaaende deres Klæver og Stuer, under 10 Rdlr. Muct. Iligemaade skal og i hver Gaard være 2 gode malede Vandtsønder, med Gaardens Navn paafat, med Jern: Vaand og Jern: Dren samt en Stang til hver, hvorpaa den kan frembares, og 2 Slagbøtter ligedan malet, som altid skal hænge i Gaardsklæven, en Brandhage med vedhørende Tou, som paa et beqvemt Sted i Gaarden skal ligge, og i Ildhuset en Brandstige, en Saandsprøite og Ilddæksel af Jern eller Kobber. Disse sidste Brandredskaber skal samtlige Gaardenes Interessentere anskaffe og vedligeholde, imod 2 Rdlrs Bøder for hvert Stykke, som ved Omgangen seiler eller ikke er i forsvarlig Stand, som af den Nabo, der er Bygherre, paa de øvriges Vegne erlægges og betales. De samme, som saaledes ved Omgangen mod Høsten, og førend Naboerne flytte i Skjotstuen, eftersee Brandredskaberne, skal og eftersee Skjotstuenes Vorne,

Art. 12.

7 Oct.

Øvne, Dørre, Kapper og andre ved Contoiret unis-
 stelige Ildsteder, og fornødne Ildredskaber, og hvad
 de maatte finde brøstfædig eller mangelhaftig, skal, før-
 end de til Ild og Varme maae bruges, forsvarlig repa-
 reres, under 2 Rdt. Bøder for hver Ting, som ei for-
 inden er repareret, hvilket Bygherren, som forbemeldt,
 tilsvaerer, hvormed de, som til Omgangen er ordineret,
 skal jævnlig have Tilsyn, og, saasnart Omgangen er
 til Ende, under deres Hænder relatere Forstanderne,
 hvorledes alle Ting er befunden som derefter Straffbo-
 derne, om nogen maatte være, indfordrer. Og hvilken
 Zusbønd eller Egenhandler, som maatte vegre sig for
 saadan Omgang, naar han dertil ansiges, da skal strax
 en Anden i hans Sted udnævnes, og den første for sin
 Modtvillighed bøde 25 Rdt., og dog et andet Aar igjen
 til Omgang ansiges. Ved den daglige Raagning i
 Ildhuset skal bruges største Forsigtighed, og, saasnart
 Maden til Middag og Aften er faaet og anrettet, skal
 de overblevne Gløder og Brande om Vinteren indkastes
 i Skjærstue, Øvnen, Asken og Emmerne sammenfeles,
 og for Ratte og Urdi med Ildakset forvares; men
 om Sommeren bliver Ilden, hver Gang Raagningen
 er skeet, med Vand udsukt, og, som forbemeldt, med
 Ildakset forvaret, hvilket den eller de af Drengene,
 som ordineres at gjøre Ild paa, og passe paa Raagnin-
 gen, skal forrette, og derefter anmeldte det for En af Na-
 bcerne, som bør eftersee, om Ilden er vel forvaret, el-
 ler i hans Fraværelse og Forsald for En af Gesellerne i
 Gaarden, under 2 Rdt. Bøder til Gaardens Bedste for
 Drengene, og 4 Rdt. for Naboer eller Gesel, om Nogen
 deres Pligt forsømmer: ligesom Ingen i Ildhuset, Som-
 mer eller Vinter, Eftermiddag eller om Aften, maae
 gjøre unødig Ild, uden Noget skal kaaes; skeer det af
 Gesellerne, da bøder hver, som det gjør, til Gaardens

Art. 13.

- 7 Oct. Vedste 1 Rdlr. ; og, skeer det af Drengene, da bør de
- Art. 14. udstaae deres Ret. Den samme Straf skal og de Drengene udstaae, som lægge Fyrtøiet, Svovelsfikken, udsluktede Kul eller Brande i den Bænk i Ildhuset, hvor Brændveden forvares, hvormed Gesellerne skal have næie
- Art. 15. Indseende. Saa maae ei heller nogen af Drengene, under betydelig Straf, med blot Lys uden Lygte omgaae i Gaarden, paa Svaler, i Voder og Lofter, eller have tændt Lys med sig paa Klæven, hvor Folkene sove, hvormed Gesellerne skal have Indseende, ei heller maae Nogen, i hoem det er, med blot Ild og gløende Kul gaae langs Svalerne igjennem Gaarden paa Voder og Lofter, hvoraf lettelig, i vindig og stormende Veir, formedelst Gnistre, Ildvaade kunde entstaae. Skulde nogen Husbonde eller Gesel selv gjøre eller befale Drengen det, da, endskjont ingen Skade skeer, bøde til Gaardens Rettighed 4 Rdlr., og Drengene, om de gjøre det uden Husbonds eller Gesels Vidende og Ordre, udstaae deres Ret.
- Art. 16. Alle brændende og lettelig fængende Materier og Kjøbmandsvare, saasom Hamp, Hør, Blaar, Humle, Beeg, Tjære, Svovel og detslige, skal paa det omhyggeligste forvares, og i saadanne Pakhuse, Voder og Lofte indlægges, hvorpaa ikke ere aabne Huller eller Luger, som, i Fald en Ildvaade, nær eller langt borte, paakom, saavel som naar det tordner eller lyner, vel og tet skal tilluffes og tilstoppes; saa maae ei heller (som desverre ofte skal skee) Hamp og Hør, Bunder samt Blaar og Humle, Sække nogle Dage ligge aabne i Gaarden og paa Svalerne, men, saasuart saadanne Værelse bekommes, skal de strax paa forbemeldte Maade indluffes og forvares, under 5 Rdlrs Bøder til Gaardens Rettighed, for hver Nat noget saadant i Gaarden eller
- Art. 17. paa Svalerne udeligge. Med Varme i Skjotstue, Ovenen om Vinteren skal saaledes forholdes, at om Morgen

nen

7 Oct.

nen Kl. 7 skal den Dreng, hvis Tour det tilfalder at gaae til Fyrs og passe paa Ilden, lægge Varme i Ovnen, om Middagen Kl. 11 $\frac{1}{2}$, og om Aftenen Kl. 4 $\frac{1}{2}$; og, til desto mere Sikkerhed, skal i Ildhuset, hvor Indlægningen i Ovnen skeer, altid være tilstæde en Salvtønde med Vand, en Gaandspræite, og en maadelig Gaandstige: under 1 Rdlr. Straf til Gaardens Bedste for den Gesel, hvis Tour det ligesledes er, at have Tilsyn med Ild og Varme saavel i Ildhuset, som i Skjæstuen. For alle Skjæstue·Ovne skal ud til Ildhuset, hvor Indlægningen skeer, være en forsvarlig Jern·Dør, som, naar Ilden i den slukkes om Aftenen, skal tillukkes, under 2 Rdlr. Straf for Byggherren til Gaardens Bedste, i Fald den feiler, eller er i sønder og brostfældig; saa skal og alle Stuerne's Folk i hver Gaard, og som høre til eet Ildhuus, være forpligtet, især om Vinteren, naar Maden skal kaages og tillaves, paa een Tid at gaae til Fyrs, og alle paa ecengang at rette Maden an, samt at holde Maaltid, paa det Ilden imellem hver Gang paa een Tid kan slukkes, Ildkæflet over Afsen og Kullene sættes, og Ilden Kl. 8 saavel Sommer som Vinter·Aftener være vel forvaret, efter hvilken Tid ingen Ild i Ildhuset maae findes. Og, endskjønt der ikke høves saa megen Ild og Raagning i Ildhusene om Sommeren som om Vinteren, saa skal dog samtlige Gaardens Naboer og Geseller see nøie til, at Soden om Sommeren, saa ofte det fornødiges, nedseies af Ildhuset, Krokkerne, Krokke·Bommen, og hvor det ellers gjøres fornøden; men om Vinteren, saalænge Naboerne ere i Skjæstuen, skal useilbar hver Loverdag·Morgen, ei alene de forbernelde Steder, men endog Rappen for Skjæstue·Ovnen seies og reengjøres: forsømmes det af den Gesel og Dreng, hvis Tour det den Uge har været at passe paa Ildningen, og have Opsigt dermed, da skal

Art. 18.

Art. 19.

7 Oa. Drengen udstaac sin Aet, og Gesellen til Gaardens Bedste
 Art. 20. ste bøde 4 Rdlr. — De Lygter langs Contoiret, som til Lysning for den almindelige Passage staar for hver Oes Stue, og af samme Stues Eiere og paa deres Bekostning alle Tider har været holdet vedlige og brændende, skal fremdeles og paa samme Maade af Oe, Stuerens Eiere vedligeholdes, og paa de Tider af Aaret, naar Aftenerne og Nætterne ere mørke, med Lamper holdes brændende, under 1 Rdlr. Straf til Gaardens Bedste for Gesellen, som derpaa bør tage vare, at de i rette Tid blive antændte, og hvormed den Contoirske Vagt, under dobbelt Mulet, skal have Indseende, i Fald deres Antændelse forsømmes, og de det ikke for Forstanderne anmelder. Saa forbliver det herefter, ligesom det al sin Tid har været, at en Contoirsk Interessent, være sig Egenhandler eller Handelsforvalter, ordineres stedse at have Omsorg for, og Opsigt med Contoirets publike Brandredskaber, som i Spræitehuset ere beroende; og, naar han enten selv formærker nogen Mangel eller Brøstsfældighed, eller derom af Politimesteren og Brand- Directeuren bliver advaret, skal han strax melde det for vedkommende Secretaire, eller, naar han ei mere der i Bergen holdes, da for Forstanderne, som det Manglende eller Brøstfældige strax skal lade forskaffe og i Stand

Art. 21. sætte. — Enhver Contoirsk Forvandte, være sig Egen-

Cap. IV. Om Gaardens rette ved Contoiret for Naboer, Husbonder, Geseller og Drengene, med hvad videre deraf depen-

deret. handlere eller de, der forestaae Andres Handling, skal have den tilbørlige Myndighed over sine Folk og Ejere, samt af dem bevise den tilbørlige Respect og Lyshedsommer Husbond og Tjener paa begge Sider. Den ved Contoiret fra de allerældste Tider indførte, men nu i

Art. 1. nogle Aaringer til Contoirets og Handelsens mærkelige

Art. 2. Skade forfaldne søa kaldede, Gaardret og Disciplin i Domestique, Sager skal nu og herefter tage sin Be-

gyndelse, og continuere efter de forhen brugelige Article og Statuter, hvoraf, saavidt nærværende Tider og Omstændigheder udfordre og tillade, de fornødenste her er ekstraheret og forbedret; men, i Fald det håndtes, at Naboerne i Gaarden enten ikke bleve eenige i en eller anden saadan Domestique. Sags Afgjørelse og Paakjendelse, eller en af Parterne med deres Sigelse ikke var fornøiet, da skal Disputen andrages for Forstanderne, for hvem Parterne personlig skal møde, og deres Sag med Sammelighed uden sin Contrapartes Beskæmmelse mundtlig og kortelig andrage, med hvis Sigelse de stridende Partier uden videre Trette og Vidtløstighed skal acquiescere; og maae hverken Procuratores eller Vinkelskrivere sig derudi melere, og den Ene eller den Anden til Ufredelighed og Trette ophidse. Ingen af Naboerne maae, naar aabenbare Excesser ere forøvede, mere søge at skaane sine egne Folk end Andres, mindre i urettelige Tilfælde tage deres Partie, og deres Forseelser med Egenfindighed forsvare. Og, saafremt en eller anden Dreng, som for Modtvillighed, Ulydighed eller andre Laster billigen fortjente at straffes, enten for eller efter Messelsen, eller desuden af Letfindighed, førend den med hans Husbonde stipulerede Tjeneste. Tid var økme, bortløb, maae dog ingen til Tjeneste antage, huse eller hælde en saadan Forløber, meget mindre maae nogen under et og andet Skin, Løfte eller Tilfagn forlokke en Andens Tjeneste. Folk, eller gjøre dem affpenstig, i hvilket Fald de

Art. 3.

Art. 4.

7 Oct.

lade sig antage; og, paa det den Contoirske Ungdom eller tjenende Dreng kan reddes fra den Ulykke og Fordervelse, de ved deres foretagne uordentlige Levemaade og Egenvilighed vil styrte sig ubi, maae den Husbonde, som de forlade, have Frihed at indeholde deres resterende Tjeneste-Løn og Klæder, indtil de ere komne i en anden Husbonds Tjeneste, da den Husbonde for Annammelsen eller Leverancen til Drengen skal qvittere den Forrige: 2) maae ikke nogen Husbonde antage nogen Contoirsk Dreng, med mindre han, ligesom forhen ved Contoiret har været Sædvane, viser rigtig Pas og Afsted fra den, han har tjent hos, og hvorsom forhen under 25 Martii 1744 en Placat er publiceret, i hvilket Fald saadanne Afsteder og Skudsmaale skal udgives saaledes, som den Tjenende har fortjent: 3) forbydes alle Contoirske Dreng at gaae tjenesteløse og ledige, men, saasnart de af en Husbonds Tjeneste ere udsagte, eller den selv opsigte, strax for billig Løn lade sig i en anden antage, saafremt de ikke vil straffes som Lediggængere og for Publico unyttige Mennesker: 4) forbydes alle og enhver af denne Byes Indbyggere, saavel alle de, der holde Kroe- og Verts-Huus, at de ikke maae huse eller hæle nogen af de Dreng, der tjene eller have tjent paa Contoiret, ei heller tappe og skjenke for dem, men naar de enten til Logement eller Drank sig hos dem indfinde, da, om det er om Dagen, anmelde det for Politimesteren eller nærmest findende Politie-Betjent, og er det om Natten, lade de dem ved Vægterne paagribe og i Arrest henbringe, hvad heller de nogen Insolencer kunde have begaaet eller ikke, paa det de efter Fortjeneste kunne straffes, saafremt saadanne Verts eller de, som med dem colludere, ikke vil vente, efter befindende Omstændigheder, at blive anseede og straffede efter Lovens 6 — 22 — 3, 4. Enhver

Prin:

Principal og Husbonde skal foregaae sine Geseller og Dreng med christelige og dydige Exempler, ved at ansøe dem til Gudsfrygt, Bessedenhed og Erbarhed Kirkens flittige Søgning og Prædikens andægtige Hørelse, samt ikke lettelig hindre dem fra de sædvanlige Synge- og Bede-Timer, som efter gammel Contoirsk Brug om Høsten og Vinters-Tider overalt i Skjæstuerne holdes, med mindre en eller anden af Folkene paa sin Husbonds Vegne noget Presserende kunde have at forerette, og desformedelst af Fornødenhed, men ellers ikke, Bede-Timen maatte forsømme. Og, efterdi Gesellerne, der alle Tider bør have Opsigt med dem i deres Forretninger og Forhold, efter gammel Contoirsk Brug og Sædvane, om han endog hos en anden Husbonds Dreng formærker nogen Ondskab, Modtvillighed eller deslige, har Frihed til, ham derom at advare, tiltale og tilkætesætte, og om Drengen, paa saadan hans egen eller anden Gesels velmeente Erindring, gav ham unyttige Ord, Knurren og opsærlig Svar, da at slaae og straffe ham Andre til Exempel: saa bliver dog Gesellerne under vilkaarlig Straf alvorlig betydet, at de ikke maae extendere denne Frihed, til at tyrannisere over Drengene eller dem uden given Marsag, enten af utidig Nidkerhed eller hemmelig Piquanterie ilde begegne, men dem med Fornuft, Naadelighed og til deres Forbedring tiltale, straffe og tugte, ligesom og derved den fornødne Forsigtighed af Gesellerne skal bruges og iagttages, at, om en anden Naboers eller Husbonds Dreng noget høiftvigtigt og strafværdigt havde begaaet, maae Gesellen ham dog ikke egenmægtig og uden hans Husbonds Forevidende i saadan Tilfælde slaae og straffe, men anmelde hans Husbond Forseelsen, til hans eller efter Omstændighederne til samtlige Naboers Undersøgning og vilkaarlig Bestraffelse, hvorfore og Gesellerne herved alvorligen anbefales,

Art. 6.

7 Oct.

fales, med deres Lovnet og Vandel at give Drengene gode og dydige Exempler, samt ved Formaning og forrøjt Bestraffelse dog besitte sig paa Sagtmødighed og Mødhed, saa at Drengene, som ere under deres Opsigt, deres Gjerning meere med Lyst end med Tvang kan forrette; ei heller maae Gesellerne under deres Løns Fortæbelse gaae i Kroer, Verts og Spille-Huse med Drengene.

Art. 7.

Da der og saavel fra Magistraten som andre Byens Indvaanere skal være ført Klage over, at de Placater og Udvarseler, som anslaaes paa den Contoirske Vinkjelder, uden for Vagthuset, saavel som paa Dørrene for den tydske Kirke og Kirkegaard, førend de kunne blive læste og bekjendte, strax modvilligen ere blevene afrevne: saa forbydes baade Geseller og Dreng, sig ikke paa saadanne til Publication anslagne Ting nogen Støder i Byen at forgrøbe, under vedbørlig

Art. 8.

Straf og Mulct. Da det og ofte skal hændes sig, at Principaler og Handelsforvaltere, formødelst Gesellernes Skjødesløshed, Efterladørhed og Uagtsomhed tilføies mærkelig Skade i Handlingen og paa deres Vare, i det at disse ved Annæmmelsen og Udleveringen ei alle Ting rigtig, og som de hør, med Flid i deres stedse hos sig bærende Skrivertavle notere, og derefter hver Aften i Stuens Journalbog til Husbondens Efterretning indføre. saavel som og, at de under deres Opsigt saavel i Pakboder som paa Lokter beliggende Vare, ikke med den behørlige Omhyggelighed til rette Tid, efter enhver Tings Fornødenhed og Beskaffenhed blive forset, saa at Værene efter nogen Tids Forløb enten forderves, udlekker, eller paa andre Maader forringes, ligesom og adskillige Geseller, førend den med deres Husbonder stipulerede Tid er ude, modvilligen gaae af Tjenesten, og ellers i andre Maader formødelst utidig Vertshuus-Søgning og andre Udgange forsømme deres Husbonders Arbeide og for

7 Oct.

forspilde deres Belfærd: saa skal den Gesel, som paa saa-
 danne eller andre Maader modtvillig og forsætlig tilfsier
 hans Principal eller Husbond Skade, om ei Husbond
 og Gesel derom mindelig kan accordere, efter Naboernes
 Sigelse med Affortning i hans Løn, og, i Fald han ei
 havde saa meget tilgode, det paa andre Maader erstatte
 og betale. Enhver Egenhandlet eller Handelsforval-
 ter, som paa Contoiret holder aaben Stue, det er, som
 der holder Dug og Disk for sine Folk, skal give dem
 saadan Spisning og Drikke, som i al sin Tid ved Con-
 toiret brugeligt været haver, og deres Formænd for dem
 have nydt, hvormed og Folkene, uden Andet at forsæn-
 ge og begjere, skal være fornøiet: Skal Noget enten
 selv være misnøiet med Kosten eller opvigle Andre til Klage
 og Misnøielse, da skal den Sort af Spisningen eller
 Drikket, som klages over, af samme og næste Gaards Na-
 boer besees, prøberes og paaskjønes; befindes da de
 Klagende at have havt Ursage, da skal Husbonden, for-
 uden at forskaffe dem bedre Spisning efter Contoirsk
 Maade, bøde til Gaardens Bedste 10 Rdlr.; men, ha-
 ve Folkene klaget uden Ursage, da skal baade den Op-
 viggende, om han bliver kjendt, og den eller de Klagen-
 de efter Naboernes Sigelse straffes, om det er en Gesel,
 bøder han til Gaardens Bedste 5 Rdlr. og skeer det af
 Drengene, da udstaae de deres Ret. Og, da det efter

Art. 9.

Art. 10.

saa

7 Oct.
Art. 11.

saa skal det derved have sit Herblivende. Og, da det allerede ved Article for Contoiret af 22 Maii 1672 har været agtet for en stor og utaaelig Løn, at en Tjeneste, eller Arbeids Geseel har fordret 30 a 40 Rdlr. og Drengene 20 Rdlr., og mere i aarlig Løn, hvorfore det i de Tider er bleven reguleret og fastsat, at en dygtig Geseel, naar han tjente ved en stor Handel, ikke olm Aaret maatte gives mere end 25 Rdlr. og ved en ringere 20 Rdlr.; en Skude:Dreng, som forstod sit Arbeide, naar han tjente ved en stor Handel, ei mere end 15 Rdlr., og ved en ringere 12 Rdlr. aarlig Løn; saa er dog, formedelst den slette Disciplin og megen Uorden paa Contoiret, Folkenes i endeel Aaringer saa umaadelig og i Henseende til de mange Folk ved Stuerne og Handelen fornødiges at holdes, saa utaaelig opstegen, at, uagtet de tjene ved stor eller liden Handel, paastaae dog en Geseel 60 Rdlr., en Skude:Dreng 40 Rdlr., en Stue:Dreng 30 Rdlr., og en Viløber 24 Rdlr. om Aaret. Thi befales, at saadan Tjeneste:Lønnens Forhøielse ikke mere maae taales, men Folkene, naar de forstaae det Contoirske Arbeide, skal herefter saaledes lønnes, nemlig:

	Ved en stor Handel.	Ved en ringere Handel.
En dygtig Geseel . . .	: 40 Rdlr.	: 30 Rdlr.
En Skude:Dreng . . .	: 24 Rdlr.	: 18 Rdlr.
En Stue:Dreng . . .	: 16 Rdlr.	: 12 Rdlr.
En Viløber	: 10 Rdlr.	: 8 Rdlr.

Og hvilken Egenhandler eller Handelsforvalter, der enten giver eller udlover mere Løn end forskrevet staaer, den skal bøde ligesaa meget, som enten givet eller udloveth er, til Contoirets almindelige Cassa, og hvilken Geseel eller Dreng, som enten fordret mere Løn, eller ikke vil antage Tjeneste for den oven stipulerede Løn, den skal Forstanderne (naar han forhen har tjent paa Contoiret)

ret) have Frihed at sætte i Tjeneste hos hvilken, ham paa Contoiret behøver, imod at til Straf for hans Opsætighed en fjerdedeel Part af Lønnen forfalder til Contoirets almindelige Cassa, som af Husbonden skal indeholdes, hvormed Forstanderne skal have Indseende og de forbrudte inddrive. Skulde og Omstændighederne forarsage Mistanke, at en Husbond gav eller udlovede mere Løn end her er tilladt, og Beviis derpaa manglede, da skal Forstanderne have Frihed til, at lade en saadan Husbond for Politie-Kammeret indkalde, for under Ved at declarere, hvad Løn han har tilsagt den eller den af hans Contoirske Folk: befindes han da Skyldig, skal han være forfalden baade i den forbemeldte Mulet og Omkostninger; men, frigjør han sig med sin Ved, da er han fri for begge Delene. Enhver Husbond skal tilholde sine Folk, at de uevegerlig forrette alle Slags ærligt Arbeide som ved Contoiret foresalder og Fornødenheden udkræver, samt fra Tid til Tid forekommer, uden at den Ene maae Skyde det paa den Anden; ei heller maae de store Drengene under Arbeidet have noget Fortrin frem for de smaa, men Enhver skal uevegerlig forrette, hvad hans Husbond og Gesel ham befaler; Gesellerne maae ei heller lægge alt Arbeidet paa Drengene, men selv altid være de Første og Sidste derved, paa det de kan have den fornødne Opsigt, at det vel og forsvarligt forrettes, og i øvrigt fornuftig med Drengene omgaaes, at dem ikke gives Narsag til Klage og Besværing. Skulde Nogen sætte sig derimod, og hans Husbonde paa ingen Slags Maade kan faae ham til at udrette det, som han bør, da skal han, om det er en Gesel, bøde til Gaardens Rettighed efter Beskaffenheden og Naboernes Sigelse fra 1 til 4 Rdlr., og, er det af Drengen, 1, 2, 3 a 4 Rfl., eller og udstaae deres Ret, ligesom Begringen og den deraf flydende Uleilighed og Forsømmelse er til. Og, da

Art. 12.

Art. 13.

ved

7 Oct.

ved Forordn. af 12 Septbr. 1753. er befalet, hvorledes med Skrue Godset skal forholdes, saa, paa det alle Practiquer og Inventioner (til at Skrue bedragelige Fiske Vare, eller det Ringere for det Bedre) saavidt muelige er, kan forekomme; forbydes, at Ingen til den Anden maae udlaaene sin Skrue, enten for intet eller imod Betaling, paa den Maade, at den Laanende eller Leien- de selv eller ved sine Folk maae skrue Fiske; men, i Fald Noget, som ingen Skrue haver, eller som i en Hast behøver mere Fiske skruet end han hos sig selv kan afstedkomme, behøver at betjene sig af en anden Skrue, skal Skruningen forrettes af den eller dens Folk, som Skruen eier, imod saadan Betaling, som de kan forenes om, anseende, at den Husbond med hans Gesel, hvor Skruningen forrettes, skal staae til Ansvar for Fiske- Kets Bonitet, hvorfor de og skal have Frihed, af den dem til Skruning leverede Fiske, det være sig Langer, Zitling, Kotscheer eller andre Sorter, at udkaaste det, som ei hører til den Sort, som skruet bliver, og derfor ligesafuldt sætte den Stues Marke paa Tønderne, som det kunde være af den Stues Fiske, hvor Skruning skeer.

Art. 14.

Den forhen imod de antagende Drengte forpøvede Gaardhed, Ustik og skadelige Vedtægter, med hvad Navn de nævnes kan, vil Kongen hermed, ligesom ved Mandat af 8 Novbr. 1671 anbefalet er, aldeles og alvorligen have affkaffet og forbuden; og, skulde Noget understaae sig, saadant at øve og bruge, da, om det skeer af eller imellem Gesellerne, skal den eller de have forbrudt et Hare Løn til den almindelige Cassa, som han, i Fald han ikke desuden saa meget er eiende, skal optjene, og af hans Husbonde for ham betales, men skeer det af og imellem Drengene, da skal saa mange, som derudi ere deeltagte, uden Forskaansel udstaae deres Hæd. Den i Hæret 1672 ved Contoirer gjorte Anordning og Stik, i

Art. 15.

Hær

7 Oct.

Henseende til Gesellernes og Handelsforvalternes Kyndighed i Handelen og Vares forsvarlige Forarbeidning, skal hermed saaledes igjen indføres, efterleves og overholdes, saasom: 1) at alle de Drengene, som herester anmeldte sig til Tjeneste paa Contoiret, hvad enten de hjemmehøre i Tydskland eller Kongens Riger og Lande (except de, som ere fødte enten under Landlægderne eller Søe-Limittterne, hvilke ikke herunder skal forstaaes), maae tjene et halvt Aar paa Contoiret paa Forsøg; har da Drengen lyst til at vedblive, og hans Husbonde finder ham dertil beqvem, da skal hans Husbonde fremstille ham for Contoirets Forstander, hvor han i en særdeles Bog, som dertil indrettes og af Stiftsbefalingsmanden authoriseres, af Protocollisten ved Døbe og Vi-Navn, samt hvor han er fød, indskrives, samt hvad hans Forældre hedde eller have heddet, af hvad Condition og Stand de ere eller have været, hvor mange Aar den Nyekomne ere gammel, og om han hos den Husbond, som nu fremstiller ham, og paa hans Stue 6 Aar efter hinanden vil tjene; besvarer Drengen dette sidste med Ja, da skal denne Indtegning i alle Tilfælde være af samme Kraft, som skriftelig Contract imellem Husbonden og Drengens Forældre eller Daarvrende var oprettet, ligesom og, i Fald Drengen hører hjemme i Bergen, og der kunde have enten Forældre eller Slægtninge, skal de kaldes tilstæde og tilspørges, om de vide at employere ham bedre til hans Forfremmelse, da de samme strax skal declarere; naar da Drengen er indskreven, og af den præsiderende Forstander eller Oldemand formanet til Gudsfrygt, Troeskab og Oprigtighed, med usfortrøden Flid i hans Tjeneste og Forretninger, samt foreholdet den Nytte, han selv har deraf, om han skikker sig vel, og derimod den Skade og Forfremmelses Hinder ham vil møde, i Fald han skikker sig

sig

7 Oct.

sig utilbørlig, betaler han 1 Rdlr. til lige Deling imellem den almindelige Cassa og Protocollisten. 2) Naar han da er indskreven, skal han hos den Husbond og paa den Stue, hvor han først er antagen (ligesom ved alle Handelssteder er brugeligt), de 6 følgende Aar, indberregnet Prøve-Halvaaret, bestandig, samt troe og flittig tjene, uden i bemeldte Tid at maae forlade den Husbond og hans Stue, eller imidlertid at søge Tjeneste hos nogen Anden eller paa anden Stue. Skulde det alligevel skee, da skal den Tid, som han hos hans første Husbond og paa hans Stue har tjent, ikke komme ham til gode i de 6 Aar, men hos den nye Husbonde og paa hans Stue skal han de 6 Tjeneste-Aar som Dreng paa nyt begynde, samt paa nyt betale til Cassen og Protocollisten 1 Rdlr. for Indskrivningen hos den sidste Husbond og paa hans Stue; og, forinden han de fulde 6 Aar som Dreng paa den sidste Stue har udtjent, maae han ikke som Gesel udskrives, eller af Nogen derfor i Tjeneste antages. Skulde og nogen Husbond af Egenhandlere eller Handelsforvaltere antage en saadan for Tiden af Tjeneste gaaende Dreng, da skal han, om han forvalter Andres Handel, af sit Eget bøde til den almindelige Cassa 20 Rdlr., som hans Principal af hans Løn skal indeholde og som Selvskyldner til Forstanderen betale. Men, i Fald nogen Husbond, det være sig Egenhandler eller Handelsforvalter skulde handle ilde med saadan en Dreng, og ham utilbørlig tractere, saa han deskaarsage de bemeldte 6 Aar hos ham ikke kunde udholde, da skal Forstanderne kjende derpaa, og efter Besindende og tilstrækkelig Overbeviisning og Aarsage deri dispensere. De af saadanne Dreng, som, forinden de komme til Contoiret, ikke tilgavns kunne skrive og regne, skal Husbonden lade gaae i Skole, i Særbeleshed om Vinteren, naar mindst ved Contoiret falder at forrette,

og de, som have lært det før, skal ved alle Leiligheder jævnlig øve sig derudi. 3) Naar da saadan en Dreng sine fulde 6 Aar paa den næstbemeldte Maade upaaklagelig har udtjent, skal hans Husbonde anmeldte det for Contoirets Forstandere, at Drengen har udtjent, og vil udstaae sin Examen, for derefter at kunne tage Tjeneste for Gesel, da Forstanderne beramme en Dag, paa hvilken denne (og, om der er, eller inden kort Tid kunde ventes at komme flere, som havde udtjent) kan om enhver Sort Fiskes Skabning, Smit, Opkjærelse, Couleur, Danlighed, Sörtering, Saltning, Virken, samt til hvilke Steder, hver Sort bør hensesendes, m. m. blive examineret, der skal skee offentlig for hvem, som vil være tilstæde. Saadanne Examina holdes befeiligst enten for Paaske, eller efter Mortensdags Tider, naar Naboerne ere indflyttede i Skjæstuerne, da ved Contoiret mindst falder at forrette. Skulde nu saadan en Dreng ei befindes duelig til Gesel, skal ham givtes et Aars Frist til at forbedre sig udi; da han sig igjen til Examen kan anmeldte; og betaler han kun denne Gang 2 Rdlr., Halvparten til den almindelige Cassa, og Halv til Protocollisten: men, befindes han ved Examen habil, da skal han i en egen dertil indrettet og authentifieret Bog skriftlig reversere sig, at han aldrig, i medens han tjener for Gesel, eller siden, om han bliver Handelsforvalter, ei heller om han selv blev Eier af en Handel, vil krue, knippe, salte og virke bedragelige og uduelige Vare, eller det ene for det andet, hvorefter ham under Contoirets Segl og Protocollistens Haand paa et Ark stemplet Papiir af No. 24 (i) til 2 Rdlr. gives et Skudsmaal, at han hans fulde Aar paa Contoiret som Dreng hos den eller den Husbond, og paa den eller den Stue troe

og

(i) Nu No. 8 efter Forordn. 27 Novbr. 1775.

7 Oct.

og flittig har udtjent, at han af Contoirets Forstandere er offentlig bleven examineret og befunden duelig at tjene for Gesel og i Fremtiden som Handelsforvalter at kunne forestaae en Handling, samt at han har reverseret sig, aldrig at vil skue, knippe, salte eller virke bedragelige eller uduelige Vare, eller det Ene for det Andet, for hvilket Skudsmaal han, som sædvanligt, skal betale 6 Rdlr. til den almindelige Cassa og 2 Rdlr. til Protocolisten, hvormed den saa kaldede Geselstønde samt al anden Gjestering, enten inden eller uden Contoiret, aldeles skal være forbuden og ophævet, under 10 Rdlr. Mulet, for den, som samme giver, og 5 Rdlr. for hver, som sig derved indfinder. 4) Men, skulde nogen Husbond, formedelt en saadan Drengs besynderlige Lærvilighed, Troeskab, Flittighed og Skikkelighed, vilde eftergive ham noget af bemeldte 6 Aar, da maae Husbonden deri dispensere, naar han declarerer ham saadant Skudsmaal til Protocollen; dog at han, forinden han maae tjene for eller ansees som Gesel, efter næstbemeldte §. offentlig bliver examineret, samt Skudsmaal meddeles, saa og den øvrige Rest af de 6 Aar som Gesel paa samme Stue udtjener, i Fald hans Husbond det skulde forlange. 5) Skulde det og hælde sig, at saadan en ved Contoiret tjenende og indskreven Dreng, som ikke var fød i Bergen eller der hjemmehørte, formedelt hans Forældres Dødsfald eller andre nødvendige Aarsager, maatte hjemreise, og enten $\frac{1}{2}$ eller heelt Aar borte blev, da skal dog saadan Tid komme ham tilgode i bemeldte 6 Aar; men, bliver han længere borte, da saafremt han ved Contoiret vil udtjene, skal ham dog ei mere end det eene Aar i de 6 godtgøres, og, i Fald hans før Bortreisen havde Husbond ikke saa længe kunde lade hans Plads staae aaben, men sig med en anden Dreng i hans Sted havde forsynet, saa han ved Tilbagekomsten ei havde ham

nødig,

7 Oct.

nødig, maae han paa en anden Stue og hos en anden Husbond for den øvrige Tid gaae i Tjeneste, dog at den Husbond, han før Vortreisen havde, og den, han efter Hjemkomsten antager, begge møde med ham for Forstanderne, og i Protollen anmelder Omstændighederne, hvorfor dog intet skal gives eller betales. 6) Ang. de Geseller og Dreng, som allerede sørend disse Articles Publication paa nogen af de Kongens Undersaatter tilhørende Contoirske Stuer ere antagne og derfor tjene, deres Examen og Indskrivelses-Penge, samt Drengenes Tjenestetid. — Og, da det undertiden skal have tildraget sig, at, naar de Dreng, som ved Contoiret en Tid lang have tjent, og om hvilke ofte er godt Haab, dog blive forførte til adskillige Udyder, Opsætigheder &c., og, naar de for samme blive straffede og tilrettesatte, forlade de deres Tjenester og søge Protection hos den Militaire Etat, hvor de skal lade sig antage enten som virkelige Provisores, Overcomplete, eller og hos Søe-Officererne lade sig enroullere, uagtet Erfarenheden noksom har udviist, at det ikke har været deres Intention i Kongel. Tjeneste at forblive, men for at komme i en dem selv skadelig Frihed, hvorefter de henkaste sig i et dem og deres Anrørende uanstændigt Ægteskab, og saaledes forspilde deres Forfremmelse og timelige Velsærd: saa forbydes Officererne af Land- og Søe-Staten at antage eller enroullere nogen Dreng, saalænge han staaer i Forbund og Tjeneste paa Contoiret; men, naar han sine fulde 6 Aar har udtyent, har han opnaaet den Alder, at han kan skønne, hvad ham er gavnligt, og vil han da ei lænæere ved Contoiret forblive, maae de ham til Kongelig Tjeneste antage. Naar nu en Dreng, efter 15de Art. 6te §. tilbørlig ved Contoiret har tjent, og er besunden dygtig til at være Gesel, skal imellem den Egenhandler eller Handelsforvalter og den, han til Gesel anta-

Art. 16.

Art. 17.

7 Oct.

ger, paa et Aft stempelt Papiir af No. 20 (k) til 24 § oprettes skriftlig Contract. Lige saadanne Contracter skal og oprettes med de, som allerede førend denne Anordnings Publication ere blevne Gæfeller; og, saa ofte nogen Gæfel forandrer Tjeneste, skal atter Contract imøleslem ham og den nye Husbonde oprettes, som hver Gang for Contoirets Forstandere skal anvises, Conditionerne med Husbonds og Gæfels Navn i Protocollen kortelig extracteres, og af Protocollisten paategnes; hvorefter ham

Art. 18.

gives 8 Skilling. — Hvad sig de øvrige smaa Anstalter, som efter Contoirets uomgængelige Fornødenhed maa vedligeholdes, og fra de ældste Tider af har været indført og overholdet, indtil de, ved de Tydske eller Wendiske Stuers Ufgang, med andet mere ere forfaldne, der fornemmelig bestaaer i den Orden og Skik, der bør være i hver Gaard imellem Naboer og Gaardens Interessentere og Tjenestefolkene indbyrdes, saasom i Ildhuset, Stjortstuen, ved det tilfælles eller separate Arbeide, der falder imellem Folkene saavel inden som uden Gaarden, med videre: da tillades, at Contoirets Forstandere derover efter Fornødenhed og Tidernes Omstændigheder gior deres Forslag for Stiftbefalingsmanden i Bergen, og, naar det af ham er revideret og approberet, skal samme af Udkommende paa Contoiret efterleves og overholdes.

11 Oct.

Rescr. (til Magistraten i Kjøbenhavn), ang. at det i Henseende til de Reformeredes Indquarterings Frihed skal have sit Forblivende ved Rescr. af 19 Julii 1754.

Gr. I Anledning af Rescr. under 19 Julii h. a. ere Præsterne for den Reformeerte Menighed i Kjøbenhavn indkomne med endeel Besværing, formenende, at forberorte Rescript synes i en vis Maade at være imod de Reformertes Privilegier, der i 20 Aar befrier de Huse, som de Reformerte kjoibe, for Indquartering, saasom bemeldte Pri-

(k) Nu No. 4 efter Fdn. af 1775.

privilegium menes at være almindelig, saaledes, at det hele Huus, som en Reformeert kjøber, bør være fri for Indquartering, omendskjønt de kunde blive nødt til at bortleie noget af Huset, i hvilken Forstand de berette, at Magistraten og Enhver har taget deres Privilegium, saa at de Reformerte Præster synes billigst, at den Forklaring, som nu gjøres over deres Privilegium, kunde have Sted for dem, som efterdags kjøbe Huse, men ei for dem, som allerede have kjøbt Gaarde; da de og klage ei alene, at i den Sted, at de 20 Aars Frihed tilforn er regnet fra den Dag en Reformeert har kjøbt et Huus, saa er der nu begyndt at regnes fra den Tid, de ere komne ind i Landet, der skal gjøre en stor Forskiel, men endog, at, endskjønt Haandverksfolk af den Reformerte Religion i Privilegiene ere lovede, at komme ind i Laugene uden Bekostning, saa har dog en Skomager, for at blive Borger og komme i Laugget, derfor maatte betale over 60 Rdlr.; da de til Slutning bede, at de af de Reformerte, som forhen har kjøbt deres Huse, maac nyde de samme Fordelse herefter, som de forhen uden nogens Vaatale have havt, m. m. — Men, som de Reformerte Præster ikke med Rette kan sige, at de Reformerte ere tilfornede Noget imod deres Privilegiens Indhold, efterdi de fremdeles beholde Frihed for den fulde Indquartering af deres Næring, enten de ere store eller smaa Gaarde: saa er funden for godt,

At det ved Rescr. af 19 Julii indeværende Aar skal have sit Forblivende, og at de Reformerte billigen bør rette sig derefter. Og vil Kongen derhos, at, naar de Reformerte lade sig nseie med saadanne Gaarde og Huse, som de til egen Haandtering og Brug behøve, eller ere af maadelig Størrelse, som de fleeste Grunde, der ei overgaaer 120 Rdlrs Grundtaxt, da skal dem ei heller nægtes den hele Indquarterings Frihed af samme, hvilket Geheimeraad og Overpræsident von der Lühe, Etatsraad og Borgemeester Torm samt Cancellieraad og Raadmand Sæseker, som Medcommitterede i Indquarteringscommissionen, have, efter Billighed, ved Indquarteringens Sætning af Gaardenes Grunde, at iagttage.

Rescr. (til Amtmanden over Frideriksborg og Kronborg-Amter), ang. at Tingdagen i Kronborg-
Do 3 borg-

11 Oct. Borg-Amts Rytterdistricts Birk herefter maae ugentlig forflyttes fra Mandag til Onsdagen.

18 Oct. Rescr. (til Stifsbefalingsmanden og Biskopen i Trondhjem), ang. at Distributionen i Trondhjem-Skole herefter skal ske Ugen for Mikkelstdag, 26. (1).

18 Oct. Rescr. (til Biskopen over Sjellands-Stift), ang. at ledige Geistlige Embeder i Kjøbenhavn skal forsynes paa Successors Bekostning; Indkomsterne ved Vacance og i Naadens Aaret regnes efter Forsalds-Terminen, og af Provsten besørages oppebaarne, naar Stervboen har Gjeld.

Gr. Til Forretningerne ved de vacante Kald i Kjøbenhavn blev antaget en af de solliciterende Capellaner, som blev lønnet undertiden af Formændens Stervboe, ubertiden af Successor, og undertiden af begge.

De vacante Geistlige Embeders Forretninger i Kjøbenhavn skal forsynes paa Successors Bekostning alene, paa det at Provsterne kan have en vis Regel til Skifte og Deling i Præsternes Stervboer. — Og, som Loven befaler, at Kjøbstædpræsters Enker skal een Ginde nyde halvt af den aarlige visse og uvisse Præste-Rente: saa skal al den Indkomst, som er forfalden forud, førend den forrige Præst dør eller afgaer, høre den Afgaede til, omendkjant Betalingen ikke falder førend efter hans Død eller Afgang, saasom Indkomsterne saavel da som siden i Naadens Aarets Deling skal regnes, ikke efter Betalings-, men efter Forsalds-Terminen. Ligesom og, om den Afsødes Stervboe eragtes med nogen Gjeld behestet, og Ansvar for publicke Penge, da maae Enken ikke tillades at optage Naadens Aarets Indkomster; men Provsten skal bestikke En af Medtjenerne, dem at annamine, og derfor gjøre Regnskab, indtil Successor ankommer, da Enken imidlertid, efter Omstændighederne

(1) See Forordn. 11 Maii 1775, S. 72.

ne, maae tillægges til Subsistence fra 10 til 20 Rdlr. maanedlig, indtil Liquidation skeer. 18 Oa.

Reser. (til Magistraten i Kjøbenhavn), nogle 25 Oa.
 Poster, angaaende Smede-Lauget sammesteds.

Er. Oidermanden har ladet andrage, at, da Lauget under 11 Aug. 1752 er forundt nye Artikler, er af det bleven forgjetret, at begjere derudi anført Mesterstykker for Boer-Smede, samt at han desuden til Laugets Bedste fandt sig forarsaget at foreslaae nogle Poster til Forbedring i berorte Laugs-Artikler, i Hensende til opformendene Tvistigheder imellem Mesterne og Svendene, at samme uden Proces og Vidtlastighed kunde afgjøres; desligeste at et andet og bedre Mesterstykke, end Artiklene har foreskrevet, maatte anordnes for Grovsmedene efter nyere og bedre Facon, hvorved Professionen kunde bringes til høiere og større Guldkommenhed; og, da ei heller noget findes anført for et Lærebrev, at det maatte bevilges og fastsættes, at til Lauget derfor skulde erlægges og svares, ligesom tilførn, 10 Rdlr. m. v. som det derhos fulgte Forslag til nye Laugs-Artikler for bemeldte Laug indeholder, hvorpaa han har anholdet om Confirmation. Magistraten foreskriver i Erklæring, at det, ved at conferere de Lauget senest forundte Artikler med de af dem nu begjerte Poster til nye Artikler, er befunden, at de i saa Maade af dem foreslagne Forandringer ikkun sigte til at paalægge baade Svende og unæe Mestere mere Tvang og Byrde end hidtil, samt at indskrænke Lauget, og tvinge dem, der behøve Arbeide forskærdiget; og at Magistraten derfor er af Formening, at de nu værende Artikler kunde fremdeles forblive, alene om Lauget maatte forundes efterfølgende 3 Poster: 1) at det med Boer- og Saug-Smedenes Mesterstykke maatte forkoldes efter Forslagets 3die Post; 2) at Projectets 1ste Post, i Hensende til Laugets Enker, maatte nyde Bisfald; og 3) at det, til at forekomme al Dispute, maatte blive fastsat, hvad for et Lærebrev skulde betales.

Bed de for Smede-Lauget d. 11 Aug. 1752 udgivne Artikler skal det have sit Forblivende. — Og angaaende de de 3 af Magistraten foreslagne Poster anordnes og bevilges saaledes, som følger: 1) Boer- og Saug-Smedenes Mesterstykke (m) skal bestaae af et Boers drag eller Omflag, som fra Hovedet til det første Knæ skal være $5\frac{1}{2}$ Tommer, i Grebet 6 Tommer, fra Gre-

(m) Er ei indrykket i Plac. af 3 Martii 1756.

25 Oct. bet til det underste Knæ $5\frac{1}{2}$ Tommer, Bryststykket fra det underste Knæ 4 Tommer; Knappen paa Bryststykket skal være enten af Messing eller af Jern, da den af Messing skal være med en Skrue, men den, som er af Jern, skal nettes paa, hvortil da og skal være 12 Boere, som accurat skal passe i Boerdrugtet, hvilke Boere skal være af følgende Sorter: a) et stort Kraneboer med Indsnider, Næse; b) et mindre dito med en Snekke; c) et Vatapper, frit med en dobbelt gerunden Slange, som ligger oven paa; d) et Tappeboer; e) et Skrueboer og 7 Indsnider, Boere fra 4 til 7 Tommer, alle hag paa med en Carnisse ved Angelen, samt polerede overalt ind og udvendig. — 2) Angaaende Laugsmesternes Løber. Naar en Enke ingen Svend haver, som kan forestaae hendes afdøde Mand's Verksted, da skal Oldermændene forskaffe hende En, eller og hun have Frihed til, 2 Gange at udnævne sig en Svend, som da skal strax begive sig til hende, og forestaae Verkstedet upaafagelig. — 3) For et Lærebrev, som til de udlærte Drengene udstædes, skal alene betales, som følger (n): Stempelt Papiir til Lærebrevet 1 Rdlr.; til Oldermændene 1 Rdlr.; 4 Bidsidere a 3 Mk., er 2 Rdlr.; Laugs Seglet 3 Mk.; for Baand og Æske samt Lærebrevets Beskrivelse 1 Rdlr. 2 Mk., tilsammen 5 Rdlr. 5 Mk.; men, i Fald han selv vil bekoste Baand og Æsken, da ikkun for Lærebrevets Beskrivelse 4 Mark.

1 Novb. Rescr. (til Stiftbefalingsmanden over Ribe, Stift), ang. en Chirurgi Beskikkelse for Ribe, Bye og en Deel af Ribehuus Amt (o).

2 Novb. Land, Statens Gen. Commissariats Skriv. (til Regimenterne ic.), ang. at de ved samtlige Gevorbue og
(Kongel Rescr. fol. 26 Octb.)

Uas

(n) Efr. den 2den Rubrique af Tabellen i Plac. 3 Martii 1756, og den 1te S. i Plac. 1 Sept. 1762.

(o) See Rescr. 20 April 1775.

National Tropper for Under-Officerer, Pauer, 2 Novb.
 Gevaldiger, Trompetere, Tambourer, Kytere og Ge-
 mene, samt de ved Artillerie-Corpsset for Constabler,
 Under-Constabler, Tambourer og Haandverker saldende
 Vacantpenge skal fra dette Aars Begyndelse iff: meere
 den Kongelige Casse beregnes, men Compagniernes Chef
 tilfalde; dog at de Vacante fremdeles i Maanedes og
 Quartals-Listerne antegnes (p).

Reser. (til Stiftsbefalingsmanden og sauntlige 8 Novb.
 Ammænd samt Grever og Friherrer i Sjælland),
 indeholdende Igjentagelse af Anordningerne om
 fremmede og omløbende Jøder, og at ingen Jøde
 maae lade sig finde uden for Landeveien, eller nogen
 Nat logere i Landsbyerne (q).

Gr. Omendkjant det er aldeles skridende baade imod Lo-
 ven, saa og imod adskillige Forordninger, Placater og Re-
 scripter, at Jøder understaae sig uden Leidebrev og Kon-
 gelig Tilladelse, i Landet at indkomme; og, til sigt at
 forekomme, ydermere ved Rescript af 2 Octobr. 1750 er
 dicteret Straf for Skipperne og Færgeomænd, der hertil
 bringe Jøder, som ei have Rettighed og Tilladelse at ind-
 komme; saa er dog af Memorial fra en Deel af Indvaa-
 nerne i nogle af Kjøbstæderne i Sjælland og Stiftamtman-
 dens Erklæring fornummen, hvorledes en stor Mængde
 fremmede Jøder, nu meer end tilforn, skal opholde sig ei
 alene i Kjøbstæderne i Sjælland, men endog paa Landet,
 som, ved deres idelige Omloben med adskillig smaa og stor
 Kram, baade bedrage Almuen, saa og ved saadan og an-
 den Landprang betage Borgerstabet i Kjøbstæderne deres
 lovlige Næring og Handel.

De om fremmede og omløbende Jøder forhen ud-
 gangne Kongelige Anordninger vorde herved igjentagne,
 saa at de i alle Maader stricte skal efterleves: ligesom og
 derforuden besales, at ingen Jøde, under haard Straf,
 maae lade sig finde uden for Landeveiene fra een Kjøb-
 stæd til en anden, eller nogen Nat logere i Landsbyer-
 ne; samt at ingen Kroemand eller Andre paa Landet

Do 5

mdae

(p) See Plan af 29 Jan. 1785.

(q) See Reser. 24 Martij 1774 og Prom. 9 Aug. 1783.

- 8 Novb. maae laane nogen Jøde Huus om Natten; og at det i Contraventions Fald skal være Alle og Enhver tilladt, at paagribe og til vedbørlig Strafs Lidelse at levere til næste Rettens Betjente alle de Jøder, som lade sig betræde uden for den rette almindelige Landevei fra Kjøbstad til anden, eller om Natten at logere i en Landsbbye eller noget Huus paa Landet; dog, saafremt de ikke, inden Natten paafaldt, kunde komme til den Kjøbstad, hvorhen de agtede sig, maae det i saa Fald være dem tilladt, den Nat over at logere enten i en Kroe paa Landeveien, eller og i en Landsbbye, hvorigjennem Landeveien ligger.
- 8 Novb. Rescr. (til Amtmanden over Frideriksborg og Kronborg = Amter), ang. at de Kongelige Betjentes Enker, som efter Mændenes Død maatte opholde sig ved Frideriksborg Slot, og hvorom Reglementet imellem Slotsmenigheden og Røminderråd ei noget har fastsat, skulde, naar de med Kongelig Tilladelse beboe nogen af Slotsbygningerne, med Familie og Tjenestefolk fremdeles henhøre under Slotsmenigheden; men, dersom disse Enker uden for Slottet paa Amtets Grund, enten ved Rogaard eller i det paagrændsende Overdrev, beboe saadanne Steder eller Fæste Huse, som enten sortere under Amtet, eller hvoraf der åarlig svares Grundskat til Rytterdistricts Cassen, skulde de ligesom forhen henhøre under Røminderråd = Soans Menighed. (Paa Forspørgsel fra Cantoren ved Slottet).
- 8 Novb. Rescr. (til Biskopen over Fyens = Stift, og Notits til General = Kirke = Inspectionen samt Greve Ahlefeldt), ang. at Maglebye = Kald paa Langeland herester maae være befriet for Residerende Capellan. (Paa Grevens Ansøgning, fordi Kaldet er mageligt, ic.)

Rescr.

Refer. (til Amtmanden over Stavanger = Amt), ang. at de, som til Døvninger om Løverdagen ere forsamlede, skal under Mulct inden Kl. 9 Aften for-
 søie sig fra Gaarden til deres Hjem.

Gr. Amtmanden har foreslået, at Endeel af Præstefka-
 bet i Amtet besværges sig over Sabbathens Misbrug og
 Vanhelligelse, formeddelt en der overalt iblandt Bønderne
 vedtagen Sædvane af den saa kaldet Døvning, bestaaen-
 de af 20, 30 a 40 større og mindre Antal Personers Sam-
 ling efter Indbydelse, nu paa een, og da paa en anden Gaard
 til at afflaae eller opskjære Bondens Høe eller Korn, i det
 at saadanne Døvnings-Samlinger aldrig foretages uden
 om Løverdagen, da de Indbudne, som uden Penge arbej-
 de, ei alene fra Morgen, Arbeidet begyndes, og indtil
 Aftenen skal blive overflødig tracteret med Bondens bedste
 Mad og Drikke, men skal endog tilbringe hele Natten der-
 paa med Drik og Fylderie, samt som oftest med Spil og
 Dands indtil Søndags-Morgenen, og, naar da Nlet er
 opdukket, skal de først lægge sig til Sovns; saa at, naar
 de have udsovet, skal Søndagen være bort, ferend hver
 kommer hjem til sit Huus, og Ki-ken og Prædiken forsomt;
 fra hvilken Sædvane Almuen ikke skal ville affaae, end-
 skjont Præsterne med største Usorlighed skal have forma-
 net dem dertil, hvorføre Amtm. har indstilt, om ikke disse
 Døvnings-Samlinger paa Løverdagen maatte aldeles for-
 bydes, efterdi saadant frivillig Dagverk aldrig skal skee
 uden for Vederslag af Drik og Fylderie Natten til Sonda-
 gen, som derved skal blive vanhelliget uden mindste For-
 nødenhed, da en af de øvrige 5 Dage om Ugen dertil med
 mindre Forargelse skal kunde bruges. Men, som Amtm.
 tillige beretter, at, naar saadan Døvning holdes paa an-
 dre Dage i Ugen, derved da 2 Arbeidsdage, i Steden for
 nu ikkun Een, medgaaer for Bonden, Veiret og paa den
 Tid af Aaret og paa den Kant af Landet ofte er saa usaa-
 dia, at, dersom Døvningen ei maatte skee paa Løverdagen,
 naar Veiriget dertil var beqvemt, saadant i Høe- og Korn-
 Bjerningen da kunde foraarsage Landmanden alt for me-
 gen Skade; og Kongen altsaa holder det betænkeligt, al-
 deles at forbyde Døvningen paa nogen vis Dag i Ugen:
 saa er funden for godt, at

Alle de, som til deslige Døvninger, der holdes om
 Løverdagen, ere forsamlede, skal inden Klokken 9 Aft
 om Aftenen forsøie sig fra den Gaard, hver Døvningen
 skeer, hver til sit Hjem, og det under en taaløslig Mulct
 efter Amtmandens Sigelse, saavel for Verten, som
 for hver af de forsamlede, der maatte blive over den
 Tid;

8 Novb. Tid; hvilken Mulet skal være forfalden til Angi-
veren.

22 Novb. Rescr. (til Biskopperne i Danmark og Norge (r),
og Notits til Gen. Kirke-Inspect. Collegium), ang.
hvorledes Barselkoner uden for Rangen maae
ved holdende Kirkegang introduceres (s).

Gr. Venrønte Collegium har andraget, at, efterat ved
Rescript af 8 Novbr. 1748 er befalet, at alle Rangsperso-
ners Fruer maae være befriede for at lade sig introducere af
Præsten, med videre; ere siden den Tid mange Andre, deels
Kongel. Betjente, deels Proprietairer, deels Indvaanere
i Kjøbstæderne, indkomne med Ansøgninger, om at nyde
lige Frihed for deres Hustruer, af hvilke Ansøgninger nogle
ere sendte til Collegii Overveielse og Betænkende, som
derefter ere til Kongen indkomne, og hvori bemeldte Col-
legium foreskilder, at saadan Introduction, efter gammel
Sik, skeer saa godt som uden for Kirken i Waabenkøbet,
hvor den allerstærkste Træk, og om Vinteren en utaalelig
Kulde er, paa en Tid da Kirkegangskonen kommer oftest
første Gang ud iagen, folgelig er meest empfindelig og frø-
belig, og i den Tilstand maae opholde sig der næsten en
Time, og undertiden længere, saa at hendes Helbred bliver
derved overmaade exponeret og svækket, hvorved det er remar-
qveret, at mange Kirkegangskoner efter den Tid faaer et
eller andet Tilfælde, som enten følger dem, eller for Tiden
lægger dem i Graven; hvortil kommer ogsaa den Uleilighed,
at Gudstjenesten i Kirken ved saadan Introduction uden
Nød opholdes, og baade Præst og Menighed sinkes, Præ-
sten i det han ikke kan anvende den fornødne Tid til den
mere magtpaaliaende Catechisation, og Menigheden, at
den ikke i rette Tid kan komme i eller af Kirken, og der-
for ei heller mange Gange om Vinteren kan komme hjem
ved lys Dag, fra den Kirke, hvor Tjenesten sidst holdes.

Alle Barselkoner i Almindelighed, være sig af Bor-
ger: eller Bonde- Standen, i begge Rigerne Danmark
og Norge, maae herefter være befriet for at lade sig ved
deres holdende Kirkegang introducere af Præsten; men
i den Sted befales og fastsættes, at, naar en Barselkone
holder sin Kirkegang, skal Præsten paa de Steder, hvor
Introduction har været brugelig, imod Enden af Præ-
diken

(r) Til Hofprædikanten under 25 Julii 1755.

(s) See Prom. 6 Sept. og 27 Decbr. 1777.

22 Novb.

diſen give Menigheden ſaadant tilkjende, og tilſiæ en kort Formaning og Duſke over Kirkegangskonen, hvorefter Kirkegangskonen, naar Prædiken er til Ende, med ſit ſædvanlige efter Loven tilladte Følgeſkab, ſkal gaae op at ofre, ſom ſædvanlig, med mindre Præſten vil være fornøiet med, at Offeret ſendes ham i Huſet, ſom paa nogle Steder ſkal være i Brug. Men, ſaaſremt en eller anden Kone hellere ſkulde ville vedblive den gamle Skik, at lade ſig af Præſten introducere i Kirken, da ſkal Præſten ſiæ hende derudi. I det øvrige ſkal det med alle Rangsperſoners Fruer forholdes efter den Anordning, ſom ved Reſcr. af 8 Novb. 1748 allerede gjort er.

Reſcr. (til Amtmanden over Stavanger Amt, 22 Novb. ſamt Notis til Stiftbefalingsmanden og Biſkopen i Chriſtjansand Stift), ang. Lyſepengenes Beſtaling og Rigning af andre Udgiwter til Skolevæſenet i Stavanger Amt.

Gr. Amtm. har indberettet, at han, i Følge Forordn. om Skolerne af 5 Maii 1741, har med Provſterne og Præſterne, hver for ſit Proviſi og Sogne, i denne Sommer overalt i Amtet holdt Samling, for med dem at overveie og endeligen afgjøre, hvad Anſtaltes der til Ungdommens Underviſning i deres Chriſtendom udi ethvert Præſteſted for ſig beqvemmeligt kunde blive at gjøre, ved hvilken Indretning og gjorde Overſlag de neppe ſkal have Udveie til de omaaende Skoleholderes Løn, endſkjønt den ikkun be- løber ſig aarlig til 10 a 12 Rdlr. for Enhver af dem, men til de fattige Børn, ſom ſkal udgjøre den ſørſte Deel af den underviſende Ungdom, deres Underholdning, til Under- viſning i Skolerne, ſkal aldeles inæen Udveie vides. — Paa det der kan faaes et lidet Fond til de fornødne Bøger for Skolemeſterne og lige fattige Børn, befales,

At Amtmanden, efter Forordn. af 23 Jan. 1739, indfordrer og modtager af Kirke Ejerne i Stavangers Amt fra Dato Publicationis de affkaffede Lyſpenge, hvor ſamme ere indeholdte og ikke anvendte til det aller- naad. beſtinerede Brug (t). Og, ſom han tillige har be-

rets

(t) See Reſcr. i Julii 1757.

22 Novb.

ret, at nogle Kirke- og Gaarde- Eiere, under et og andet utilstræffelig Paaskud, skal være ganske uvillige til at contribuere til dette christelige Verks Indretning, og Forordn. af 5 Maii 1741 dens 3die Art. befaler, at Amtmanden i saa Tilfælde skal sammentræde med Provsten, for at belægge saadan en Uvillig med en Contribution, efter Omstændighed og Formue: saa vil Kongen, at, naar en billig Ligning af Amtm. og Provsten er gjort, maae Amtmanden, naar den Skyldige fremdeles vil være uvillig, lade samme ereqvære; dog haver han og Provsten, naar de have slutret den ommeldte Forretning, først efter bemeldte Forordn. af 5 Maii 1741. Art. 3, at indsende samme til Stiftamtmanden og Biskopen over Christjansands- Stift, deres Approbation, forinden derefter nogen Exsecution eller Udpantning foretages.

22 Novb.

Confirmation paa et for Kirkebesjertene (Organister, Klokkere, Gravere eller Kirkefeiere) ved Nørre- og Søndre-Sogns Kirkerne i Viborg, i Henseende til deres Forretninger og Indkomster, af Magistraten, Sognepræsterne og Kirkeværgerne forfattede Reglement (u).

Organisterne bestikkes af Sognepræsten og Magistraten, dog med Stiftbefalingsmandens og Biskopens Approbation; ligeledes Klokkerne, hvilke af de sidste gives Bestalling. Klokkeren skal i Bogen indføre dem, som gaae til Skrifte, og desuden have en anden Bog med ethvert Menneskes Navn udi, gadeviis forfatter, hvori han rigtig ved Enhvers Navn skal sætte Dag og Datum, naar den var til Skrifte, paa de Præsterne desbedre kan vide, hvo der entholder sig over den ordinære Tid fra Skrifte og Gudsord. Graverne eller Kirkefeierne bestikkes af Sognepræsten og Magistraten.

(u) findes fuldstændig i Rothes Rescripter III. 695.

22 Novb.

ten. Han maae ikke lade noget Liigtræe eller Liigsteen føre ind paa Kirkegaarden eller i Kirken, førend han har givet Kirkeværgen det tilkjende, at Kirken kan nyde sin Betaling derfor. Fornemmer han Ungdommen strimer paa Kirkegaarden, eller begaaer noget Ufikkelig under Prædiken eller andre Tider, skal han straffe dem med Pidsk, eller og derforuden give Dyrigheden og deres Forældre, Lærere, eller Husbonder det tilkjende, at de kan blive straffede. Han maae aldrig fæste nogen Grav paa Kirkegaarden, førend han har givet Bedkommende det tilkjende, og ei til Tiggere uden paa det sædvanlige Sted. — De, som boe, eller have Huus, som vender til noget Kirkestræde, Kirke eller Kirkegaard, maae et lægge, eller lade lægge deres Seieskarn eller anden Ureenlighed af deres Gader eller Huse over paa Kirkens For- tog og tilhørende-halve Gade, mindre paa Kirkegaarden eller op til dens Muur; under i Røds Mulet (om de det gjøre, naar Kirkeværgen har advaret dem) til Kirken, der ligesom andre Kirkens Indtægter ved Udpantning skal inddrives, i Fald de ei strax betale, og tillige erstatte Beføstningen paa Ureenlighedens Vortførelse til deres Gaard eller Grund.

Reser. (til Vice-Stattholderen i Norge og 29 Novb. Stiftbefalingsmanden i Trondhjem), ang. halve Læder = Hylstere til Skieløbernes Gevær- laase.

Gr. Ved Reser. af 12 Jan. 1753 er befaleet, at anskaffes hele Hylstere, men en indkommen Foreskilling forvoldte, at Anskaffelsen blev suspenderet. Siden er med Bedkommende corresponderet, og derefter har Kongen approberet og fattat,

At ikkun halve Læder = Hylstere over Geværlaasene, hvoraf Stykket kan koste 32 Skill., efter den af Feldtmarskalk Arnold approberende Prøve, skal anskaffes, hvilke

- 22 Novb. hvilke Hylstere da i fredelige Tider i 12 Zahl. Aar, og i Krigstiderne udi 2 Compagner maae vedvare og udholde. Skieløberlægs. Udrederne skal da forderligst see dem anskaffede.
- 29 Novb. Rescr. (til Vice-Stattholderen i Norge), ang. at 4 Indvaanere, hvilke i Christianiæ Forstæder have opbyggt Træ- Huse nærmere Byen, end Brand- Anordningen foreskriver, maae fremdeles beholde deres Huse staaende der, hvor de eengang ere opbygte; men derimod skal det for Estertiden ved Trommeslag bekjendt- gøres, at Ingen maae foretage sig nogen Bygning, uden forud at have meldet sig derom paa Christianiæ Raadstue, efter Rescr. af 31 Julii 1739.
- 3 Dec. Rescript, ang. at Sager om Drukkenskab og herskende Synder skal ageres inden lukte Dørre (v).
- 3 Dec. Overkrigs- Secret. Skriv. (til Chefene for de gevorbne Regimenter), indeholdende Kongel. Befaling, at de Hververe, som affendes til Altona, skal, foruden eftertryffeligg at indskjærpes en nøie Esterlevelse af de om Hvervingen udgangne Edicter, især tilholdes, at lade de Haandverksfolk og Kjøbmands- drenge, som engageres paa Altonaisk Grund, præsenteres Overpræsidenten førend den tredie Dag efter Engageringen; hvorimod en saadan Recrut, naar han, sølgelig den af Overpræsidenten derpaa meddelende Attest, har tilstaaet at have frivillig antaget Tjeneste, ikke videre i Henseende til Klage over Anhvervingen bør høres. (Saa som Overpræsidenten i Altona i ar besværet sig over de ved Hvervingen sammesteds sov de Kongelige Troupper foregaaende Excesser).

Rescr.

(v) Lybeckers Udtog I. 50. Findes ikke i Cancelliet.
Maa see det skal være Rescr. 3 Decbr. 1734.

6 Dec.

Reser. (til Magistraten i Kjøbenhavn), ang. at alle Stadens Porte herefter om Fredag Formiddag maae blive aadvenstaaende imod Passage, Penge, m. v. (x); samt at Commandanten igjennem Krigs-cancelliet herom tillægges fornøden Ordre.

13 Dec.

Reser. (til samtlige Grever og Friherrer i Danmark og Norge), ang. at, naar noget Grevskab (Friherfskab) i Fremtiden med nogen Slags Livgedinge, Pensioner, eller paa anden Maade vorder befagt, skal saadant først og uførtøvet i det Kongelige Lehn=Cancellie indberettes. (Saasom det er erfaret, at de Kongelige Lehn=Grev=(Friher=) skaber med saa store Udgifter til Livgedinge og Pensioner, være sig til Enfer eller Godskende eller i anden Maade, ere saa overmaade bebyrdede, at der af Lehnets Revenuer lidet eller intet bliver tilovers for Lehnsheren til en sammelig og standsmæssig Subsistence; og sig Udfærd aldeles strider imod Kongens, som souveraine Over=Lehnsheres, Omforg og Omhyggelighed, med hvilken Allerhøiøisamme lader sig sine Lehn=Grever=(Friherrer), deres Stand og Huses Conservation være angelegen).

13 Dec.

Reser. (til Kjøbenhavns Magistrat), ang. de Tømmer= og Muurmestere i Kjøbenhavn, som vurdere Gaarde og Huse, hvori laanes Umyndiges og publique Capitaler ic., hvorledes de aflægge Eed og nyde Betaling, og at de ei derfor maae vegre sig.

Gr. Da ved Reser. af 26 Julii næstafvigte er anordnet, hvorledes i Kjøbenhavn skal forholdes med saadan Burdering, have Oldermændene for Tømmer= og Muur=Mesterlaugene sammesteds allerund. foreskillet den Umuelighed, som derved møder, at Mesterne, i Folge af ovenmeldte Reser. skulle beedige de af dem forrettende Burderinger, deels fordi de ere aldeles uvidende om slige Eiendommens Grundtarter, deels, da dem derved er paalagt at vurdere adskillige andre Haandverksmesters Arbeide, deels og, fordi paa mange Steder findes Paneling og Betrækninger, saa at de ikke veed eller kan skønne, af hvad Bonitet Tømmeret eller Muurverket er inden for, der endog, naar slige Forret-

W p 2

(x) Findes i Placat af 17 Decbr. 1754, see Reser. 2 Jan. 1762, og 1 Octobr. 1772, S. 14.

13 Dec.

retninger ikke bestomindre endelig skulde beediges, kunde sætte vedkommende Mestere i Samvittigheds-Scrupel og Uro, i Fald der kunde tvivles om, hvad enten de har gjort Meeneed, eller ikke: hvorfore derhos var bleven begjert, at Mesterne maatte fritages for saadan paa deres Burderingsforretninger aflæggende Fed, saalænge der ikke fandtes saadanne Omstændigheder, at Eeds Aflæggelse uomgængelig skulde agtes fornøden. I Erklæring holder Magistraten det fornødent og for tjenligt, at Burderingsforretningerne blive af Mesterne beedigede, og, naar Mesterne alene sætte Burderingerne efter deres bedste Skionksomhed, at de i saa Fald uden nogen Samvittigheds-Scrupel kunde derpaa aflægge Fed; indstillende derhos, om det ikke til Lettelse for Mesterne kunde indrettes saaledes, at i Steden for at møde hver Gang i Raadstuen, naar de havde forettet en saadan Burdering, hvilket vilde være dem til Besværing og Sinkelse i deres Arbeide, især udi Opbyggelses- og Omslags-Terminerne, naar mange Forretninger foresalde, de ifkuns ved hvert Aars Begyndelse kunde møde, for at aflægge den anbefalede Fed for alle de til næste Aar af dem forettende Burderinger, m. v.

Samtlige Mestere, som udmeldes til Burderinger, maae ved hvert Aars Begyndelse aflægge den anbefalede Fed for alle de Burderinger, som af dem det næste Aar til Prioritets Efterretning blive forettede. Ligesaa bevilges ogsaa, at Mesterne, til nogen Erstatning for deres Umage og Tidspilde, maae nyde den halve Deel af de Penge, som af Eierne betales for Burderingen (y), og den anden halve Deel ifkun at skal henhøre til Laugscassen, hvortil den hele Betaling hidtil har været henlagt. Hvorimod tillige befales, at hver Mester, som vægrer sig ved at gjøre nogen saadan Forretning, naar det ham efter Tour skulde tilfalde, skal for hver Gang betale 4 Rdlr., som skal tilhøre den Mester, der bliver udnævnt i hans Sted at forette Burderingen.

17 Dec.

Resol., ang. at Kul af Træ maae ei af Norge udføres (2).

Rescr.

(y) See Slutn. i Plac. af 31 Juli 1754.

(2) Af Lybeckers Udtog II. 1771; see Toldtariferne af 1762 og 1768.

Rescr. (til Stiftsbefalingsm. over Sjellands- 20 Dec.
 Stift, og Notits til Overpræsidenten i Kjøbenhavn),
 ang. at Borgemeesteren i Helsingøer ikke med Pas-
 sers Udstædelse maae tilføie Overpræsidenten i Kjøben-
 havn Fornærmelse.

Gr. Efterat Overpræsidenten til Cancelliet havde beret-
 tet, at Borgemeester Sersles i Helsingøer fornærmede ham,
 med at udgive Passer til fremmede Reisende, er af Stift-
 amtmandens Erklæring erfaret, at da der for noact mere
 end et Aar siden fra Overpræsidenten herom til Stiftamt-
 m. var indkommen en Besværing i lige Tilfælde, har han ind-
 hentet Borgemeester Sersles Erklæring, hvorudi han i Sol-
 ge Forordn. af 21 Febr. 1702 formener sig ligesaa beret-
 tiget imod sufficient Caution at udstæde Passer til Reisende,
 der komme til Helsingøer, som Overpræsidenten er beretti-
 get til at give dem Pas, der reise fra Kjøbenhavn, aller-
 helst det til skal hænde sig, at Indvaanerne fra Kjøben-
 havn, som for deres Devertissement nedreise til Helsingøer,
 og resolve at gjøre en Lystreise til Skaane, af ham for-
 langer Pas, i hvilket Tilfælde han har holdt det utilfæde-
 ligt at henvise dem til Kjøbenhavn igien, for derfra at
 forsyne sig med Pas; af hvilken Borgemeester Sersles Er-
 klæring Stiftbef. har givet Overpræsidenten Communica-
 tion, og under den 26 Julii a. p. beordret Borgemeester
 Sersles, at siden Stiftamt. ikke fandt den af ham paa-
 kaaede Rettighed, til at udgive Passer til Udenbys- Folk,
 at have saa tydelig Medhold i den allegerede Forordning,
 havde han i alle Maader at holde sig de om Passer eraa-
 ne Kongel. Anordninger efterrettelig; ved hvilken Leilig-
 hed Stiftamt. af Overpræsidenten skriftlig har begjert at,
 i Fald han havde nogen Kongel. Befaling og Anordning,
 som udtryffeligg og uden Forskjel forbyder Overigheden i de
 ved Transportstæderne liggende Kjøbstæder at meddele Reise-
 Passer til Udenbys- Folk, har da deraf vilde give ham
 Communication, paa det han derefter til sammes Efterse-
 velse, kunde søie desto eftertryffeliggere Anstalter, hvorpaa
 Overpræsidenten har givet til Gjensvar, at en den 4de Ju-
 lii 1740, udgivne trykt Placat, som grunder sig paa et
 Kongel. Rescript af 28 Junii næstforhen, befaler, at In-
 gen i Kjøbenhavn maae udgive Reise-Pas til Noget, som
 reiser fra Kjøbenhavn, uden Stadens Præsident, som der-
 til er autoriseret, saa at Borgemeester Sersles tillige con-
 sequenter forbydes, derudi at gjøre Overpræsidenten Ind-
 gæreb, hvorved han tillige melder, at, om der ellers exi-
 sterede de i Borgemeester Sersles Erklæring allegerede Hæn-
 delser for Reisende, som kom fra Kjøbenhavn, holdt han
 dog fornøden, at Overpræsidenten derom blev gien Un-
 derrøring, at han kunde vide, om der iblandt var saa-
 danne Personer, paa hvis Afreise hos ham var gjort For-
 bud,

20 Dec.

bud, at derefter kunde søies fornødne Anskalter, hvilket Overpræsidentens Svar har anlediget Stiftbefal. under 31 Julii a. p. at give Borgemeester Ferslef Indholden deraf tilkjende, og at beordre ham i de Tilfælde, hvor der maatte findes den mindste Betænkelse og Subçon, at tage de fornødne Messures. Men, som Overpræsidenten nu har indsendt et af Borgemeester Ferslef d. 10 Novbr. næstafvigtil den Svenske Legationssecreterer Sapel og 2 hans Bøtjente udgivne Pas: saa befales,

At Stiftbefalingsmanden alvorligen tilholder Borgemeester Ferslef, herefter at holde sig de herom ergangne Kongel. Anordninger (a) og Stiftamtmandens Resolutioner stricte og bedre efterrettelig, samt entholde sig fra, at tilføie Overpræsidenten mindste Fornærmelse i hans Embeds. Rettighed.

20 Dec.

Rescr. (til Magistraten i Kjøbenhavn), ang. at endel ubebygte Pladser i Staden (b) maae med visse Friheder skjenkes dem, som derpaa ville bygge; og at de Tiere, hvis Gaarde siden Branden 1728 endnu ikke til Gaarden ere opbygte, saadant inden et Aar have at besørge. (Saasom Husene og deres Leie ere stegne til høie Priser, som reiser sig af de tiltagende Fabriquer og Manufacturer; og, da de siden Branden 1728 liggende 19 Stkr. øde Grunde med første i Folge Rescr. af 5 April 1754 vorde satte til Auction).

27 Dec.

Rescr. (til Vice-Stattholderen i Norge), ang. Laugretsmændenes Eeds-Aflæggelse for Soren-krivere, og Laugmandens Betaling derfor.

Or.

(a) See herhos Rescr. af 29 Decbr. 1758 og 2 af 21 Junii 1765 samt Plac. 20 Martii 1772.

(b) Disse Pladse vare: 1) Paa Hjørnet af Sølvgaden og Volden; 2) et Stykke af Guldhushaven; 3) en stor Plads bag ved Stokhuset paa Hjørnet for Skarperetterens Hus i Kigens Gade; 4) en Deel af Næboders Materialforvalters Have; 5) den vestre Side af Sølvgaden ind til Rosenborg-Slotshave; 6) en Plads bag ved Christjanshavns Kirke, overladt til Muurmester Lange, saalænge den bruges til et Salpeterverk, men som er ham til Skade, og kunde inddeles i 2 Gader; 7) de hist og her befindende store Pladser, som nu bruges til Haver, hvor de vende ud til Gaden.

27 Dec.

Or. Nogle Bønder under Skeens Laugfoel (c) besværede sig over den lange Wei, de havde til Laugmanden, for at aflægge deres Eed som Laugrettesmænd.

Sorenskriveren i Districtet skal i dette Tilfælde modtage Eeden af Laugretsmændene, og da tillige opsætte høre den Laugmanden derfor tilkommende Betaling, nemlig 1 Rdlr. a 2 Sldr., ligesom paa hvert Sted er sædvanligt, saa og samme aarlig til Laugmanden indsende tilligemed en Designation, af Sorenskriveren underskreven, over Laugretsmændene og Gaardenes Navne i ethvert Tinglaug (d).

27 Dec.

Rescr. (til Kjøbenhavns Universitet, Notits til Rentekammeret), ang. at alle Markeder for Kongsbjerg skal herefter berammes at tage deres Begyndelse paa en Tirsdag i saadanne Uger, hvor ingen hellige Dage indfalde, saa at ved Ugens Udgang alle Fremmede igjen kan være bortreiste.

27 Dec.

Rescr. (til Stiftsprovst Bygrov i Kjøbenhavn), ang. at de Lemmer i hans Menighed, som havde holdt sig so længe fra Herrens Bord, og ere anseeligere end den gemene Hob, samt dem, som ikke af Skjodesløshed, men fordi de ei har fundet sig selv saa værdige Gjæster, som de har meent at Gud kræver, og derfor af Angest have entholdt sig fra Herrens Madvere, maae han forkynde fri Afgang til Herrens Bord, uden at nævne deres Navne for Dyrigheden (e).

28 Dec.

Kongelig Resolution, hvorvidt Brandvæsenet i Kjøbenhavn maae assisteres af Holmens Matroser (f).

Rentek.

(c) Fra hvilket District, sees i Rescr. 17 Octobr. 1760.

(d) See Rescr. 29 Julii 1768.

(e) See Rescr. 17 Decbr. 1756.

(f) Sees i Rescr. 4 Julii 1755.

28 Dec.

Kentel. Skriv. (til Stiftbefalingsmanden i Ribe), hvorved Resol. af 16 Jan. 1748, om Færgeløbet imellem Fridericia og Strib, igjentages.

Trykt hos Friderich Wilhelm Thiele.

DIS-Danmark

1 1 9 7 6 5